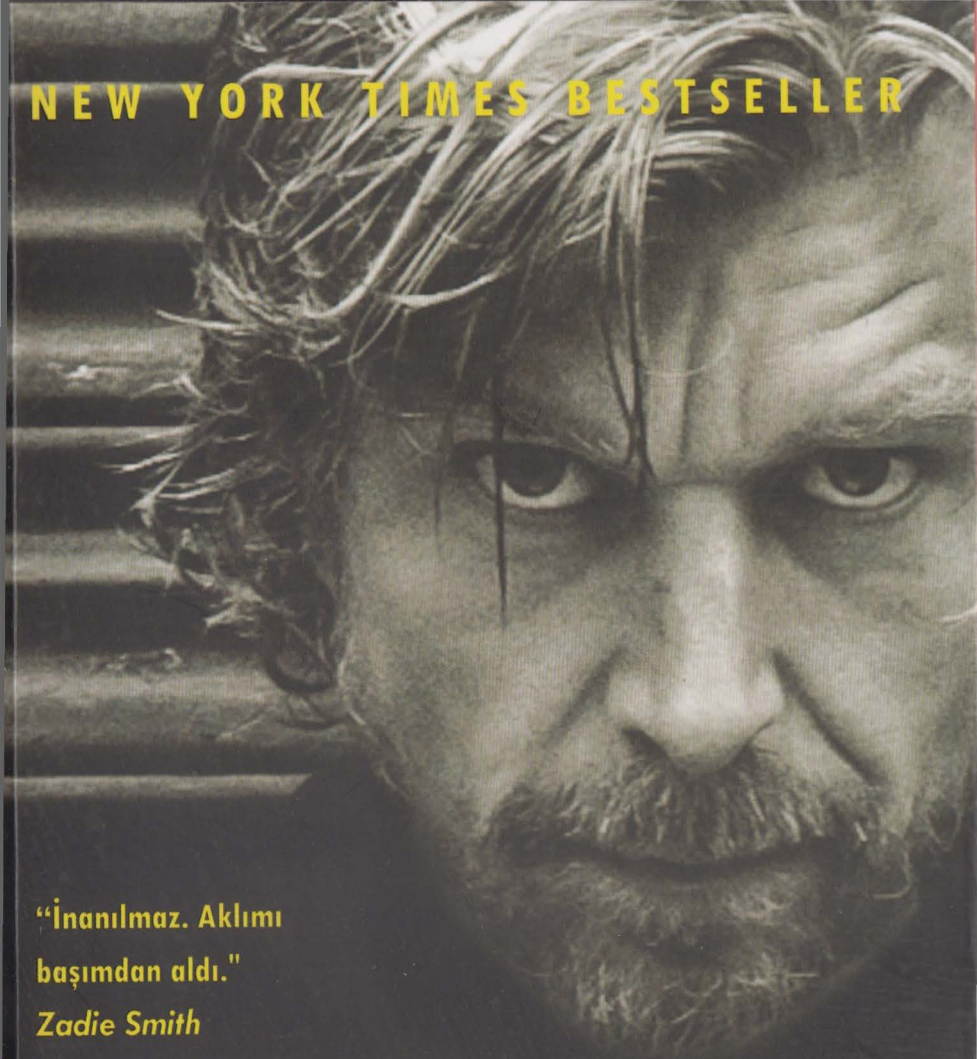
NEW YORK TIMES BESTSELLER

"İnanılmaz. Aklımı başımdan aldı."
Zadie Smith

KAVGAM

Cilt I

KARL OVE KNAUSGAARD

Çeviren: Ebru Tüzel

2. BASKI

Monokl Edebiyat

KAVGAM

Karl Ove Knausgaard

Cilt I

'Nefes kesecek kadar iyi.'
The New York Times Book Review

'Muhtemelen zamanımızın en önemli edebi atılımı.'
***The Guardian* (UK)**

'Çok güçlü ve canlı... Nefis, kalıcı ve tanrısal paragraflar... Knausgaard son derece çarpıcı ve tamamen dürüst. Evrensel endişelerin sıradan, banal seslerinden korkmuyor çünkü bunlar zaten hayatın akışı ve hepsi farklı şekillerde de olsa herkesin başına geliyor. Knausgaard'ın kitabında, aralıksız, sonu gelmeyen bir tat var. Sonuç cümleleri sakin, yalın ve başarılı. Walter Benjamin'in 'gerçeğin efsanevi yönü' dediği şeye sahipler.'
James Wood, *The New Yorker*

'Karl Ove'nin kayda değer yeteneği ki bu yetenek bugünlerde ender bulunuyor, tamamen anda ve kendi varlığının farkında olması. Her detay süsleme ve gösterişten uzak bir biçimde ortaya konuyor, sanki yazmak ve yaşamak eşzamanlı oluyormuş gibi. Sizi tamamen içine çekiyor. Onun hayatını onunla birlikte yaşıyorsunuz.'
Zadie Smith, *New York Review of Books*

*'*Kavgam*, 21. yüzyılın en önemli edebi başarısı.'*
***Sunday Express* (UK)**

'Müthiş bir roman... Çaresiz bir hâlde devamını bekliyorum cümlesinden başka bir şey söyleyemeyeceğim.'
***Dagsavisen* - Norveç**

'Knausgaard'ın düşünme tarzı muhteşem bir şekilde tüm zincirlerinden kurtulmuş.'
***Frankfurter Allgemeine Zeitung* - Almanya**

'Proust ve ağaçlık bir alan arasında... Granit kadar hassas ve güçlü. Gerçeklikten daha gerçek.'
***La Repubblica* - İtalya**

'Bırakamıyorum, bırakmak istiyorum, bırakamıyorum, sadece bir sayfa daha, sonra akşam yemeğini hazırlayacağım, bir sayfa daha...'
***Västerbottens-kuriren* - İsveç**

'Tamamen sürükleyici, şaşırtıcı bir içgörü ile aydınlanmış sayfaları ve yürek parçalayıcı dürüstlüğü ile Kavgam *dünya edebiyatına tek bir karakteri sunarak bizi insanoğlunun zihninin derinliklerine çekiyor.'*
Phillip Lopate

'Boyunda bir ip, kalpte bir bıçak. Kitap sihir ile dolu. Dünya yavaşça önünüze açılıyor. Knausgaard Henrik Ibsen ve Knut Hamsun ile aynı statüye sahip olacak.'
Kristeligt Dagblad - Danimarka

'Bu destansı maceranın ilk bölümü, bıkkın ve yorgun okurları bile hayata bağlayacak.'
The Independent

'Knausgaard'ın betimlemelerdeki olağanüstü yeteneği... kurgusunun saf zevkini paylaşmakla kalmıyor, aynı zamanda anlatımı da felsefi olarak destekliyor.'
Mark Sussman, *Los Angeles Review of Books*

'Karl Ove'nin babasının varlığının tehdidi sürekli büyüyen bir gerilim yaratıyor ve Knausgaard yetenekli bir biçimde bir çocuğun bakış açısını yakalıyor. Bu, ardından gelen kitaplar için okurda açlık oluşturan sıra dışı bir roman.'
***Publishers Weekly* (Starred Review)**

'Bay Knausgaard, anlattığı anlardaki objektif gerçekleri bulmakla pek ilgilenmezken ilk önce sade bir biçimde onları kaydetmeyi ve banal olan şeyleri hatırlamaya değer kılmayı hedefliyor. Güzel bir biçimde ifade edilmiş ve zaman zaman acı çekerek gözlemlenmiş bu anlatı 'insan varlığının iç çekirdeği'ni bulmakta müthiş bir iş çıkarıyor. Eğer ilk kitap ölümle baş etme kavgası veriyorsa, bu onun yaşamla başa çıkma kavgasıdır da.'
Brian P. Kelly, *The Wall Street Journal*

*'*Kavgam *şaşırtıcı bir biçimde büyülüyor – ayrıntılar ve içtenliğin birleşimi, başka birinin beynine girme illüzyonu yaratıyor.* Kavgam, *kavgaya değer.'*
GQ

'Yarısına geldiğinizde, bu kitap serisi 21. Yüzyıl başyapıtı gibi görünmeye başlıyor.'
***Kirkus Reviews* (Starred)**

'Kitap beni neredeyse 1 hafta boyunca sabaha kadar uyutmadı.'
Lorin Stein, *The Paris Review*

'Durmaksızın içine çeken, endişe veren bir iç görü ile aydınlanmış sayfaları ve acıklı bir dürüstlüğü ile Kavgam *dünya edebiyatına tekil bir karakter sunarak okuru bir adamın sırlarının içine çekiyor.'*
Philip Lopate

'Özgür bir biçim, korku dolu, yoğun bir şekilde betimleyici... Knausgaard Ibsen'den bu yana Norveç'in en büyük edebi yıldızı.'
Leo Robson, *New Statesmen* (UK)

'Mekanlar ve ayrıntılar benzersiz olabilir ama asıl Knausgaard'ın yeteneği bu özgünlüğü evrensel bir hale getiriyor.'
***The Times* (UK)**

'Onun kendini inkâr eden narsisizmi bize aynı detaylar üzerinden kendi yaşamlarımızı keşfetme olanağı veriyor. Eğer Knausgaard'a saplantılıysak, bu kendimize de tamamen saplantılı olduğumuz anlamına geliyor. Kendimize bakmamız için bize bencil bir mazeret veriyor ve biz de ona bu yüzden tapıyoruz.'
Kyle Chayka, *The Baffler*

'Yıkıcı. Son zamanlarda edebiyat üzerinden bu tartışmayı yaratan hiçbir şey yok. Edebiyattaki en derin tartışma... Anı mı kurgu mu? Ve Knausgaard tüm bu tartışmayı 18. yüzyıla ışınlıyor.'

Stephen Elliott, *The Rumpus*

'Ardı ardına gelen her kitapta Bay Knausgaard, günümüzün en önemli yazarlarından biri olma ününü pekiştiriyor.'

***The Observer* (UK)**

'Knausgaard'ın kitabının hem Proustvari tarzı, hem de Kayıp Zamanın İzinde*'ki gibi ciltlere ayrılmış uzun bir anlatı olması yaşamımız süresince muhtemelen bir daha tanık olamayacağımız bir edebi olay olmasının sinyallerini veriyor. 21. yüzyıl boyunca yazılan pek çok eserden farklı olarak Knausgaard'ın devasa kitabı, bize tadını çıkarma fırsatı verilmiş bir kültürel olay.'*

Jason Diamond, *Flavorwire*

*'*Kavgam*, hayatım boyunca en çok hatırımda kalan okumalardan biri. Benim için ona benzeyen bir şey bile yok. Karl Ove benim daha iyi düşünmemi sağladı. Kitaplarının bitmesini istemedim çünkü onunla beraber karışıp kaybolmak istedim.'*

Nina MacLaughlin, *The L A Review of Books*

'Bir orijinallik başyapıtı, yüzyılın edebi olayı. Yaşam şimdi ve burada anlatılıyor, heyecanlı bir alanda, günlük hatıralar ve çarpıcı detaylarla.'

The Wichita Eagle, *Kansas*

'Anların katmanlı zorluklarını özümserken sadece kendi sıradan deneyimlerimizi tanımakla kalmıyor, aynı zamanda sıra dışı birinin, tüm detayları ve gerçekleri veren bir romancının mantığını da anlıyoruz. Knausgaard'ın kişisel ve sıradan olanı evrensele dönüştüren simyası son derece kayda değer.'

Paul Binding, *The Spectator* (UK)

'Kendini aşağılamayı bir görkeme ve utanmayı saf bir gurura dönüştürmeyi başarmış.'

Ted Gioia, *The Daily Beast*

'Knausgaard hayatını tüm ayrıntıları ile yazıyor, içine girerek ve içindeki titreşimleri kâğıda dökerek.'

Joshua Rothman, *Page-Turner*

*'*Kavgam*'ın ilk iki cildinde sıtma ateşine tutulmuş gibi oldum. 4 gün boyunca okumaktan başka çok az şey yaptım, e-postalarımı cevaplamadım, köpeğimi yürüyüşe çıkarmadım, bulaşıklar lavaboda yığıldı. Anlatının ışıkları sizi olduğunuz yere mıhlıyor, tıpkı otobanın ortasında kalakalmış bir hayvan gibi.'*

Dwight Garner, *The New York Times*

'Knausgaard 19. yüzyıl uzunluğunda yazıyor olabilir ancak kendi yıkımına vurgu yapması bugünü yeterince anlatıyor.'

Boris Kachka, *New York Magazine*

'Ailesini ve arkadaşlarını ifşa etme isteğine neredeyse zıt olan şey, kendi karanlık köşelerine de ışık tutmuş olması. Mesela evin tüm yükünü ve çocuk bakımını paylaşırken yaşadığı öfke, çalışmak için yalnız kalmaya duyduğu vahşi istek, sokaklarda yaşadığı aşağılanma...'

Lisa Abend, *TIME Magazine*

'Karl Ove Knausgaard'ın destansı otobiyagrafisi narsisist, patavatsız ve kayda değer bir sanat eseri... Zaman ve mekân aniden değişiyor ve anlatı şekli bir sayfada ev işlerinin tekdüzeliğinden bahsederken, diğer sayfada felsefi yansımaları anlatıyor ve bir üçüncüsünde de dramatik anılardan söz ediyor. Okur, yazarın kişisel sanat teorilerine ya da temizlik rutinine hazırlıklı olmalı.'

Christian Lorentzen, *The Slate*

*'*Kavgam, *Knausgaard'ın sıra dışı 6 ciltlik hatıratı tüm bilinen ticari reklamları alt üst ederek yazarını bir rock yıldızı hâline getirdi. Sadece Norveç'te 450.000 adet satıldı, her 9 yetişkinden biri* Kavgam*'ı okudu.'*

Emma Brockes, *The Guardian*

'Knausgaard çağımızın çürük edebiyatına hem bir çıkış yolu açtı, hem de havasız bir mezar kazdı.'

Ryu Spaeth, *The Week*

'Knausgaard'ı okumak Google Earth'e ilk kez bakmak gibi; uzaydan kıtayı, ülkeyi, sonra büyüdüğünüz kasabayı ve caddeyi yakınlaştırıp tıklıyorsunuz. Hepsi orada, sadece tıklamaya devam edin.'

London Review of Books

'Kavgam *kişisel anlatı ile ilgili bildiğimiz her şeyi yıkıp geçti.'*

David L. Ulin, *Newsday*

'Knausgaard, çağdaş edebiyatın sivri dilli yazarı, 6 ciltlik 'gerçekçi anlatının deneyi' ile aile yaşamının dürüst bir portresini sunarken ona Norveç'te iyi bir isim ve tüm dünyada büyüyen bir ün kazandırdı.'

Tim Martin, *The Telegraph*

'Kavgam *sınıflandırması güç bir eser, kendine has bir tür.'*

Francine Prose, *Harper's Magazine*

'Knausgaard'ın 6 ciltlik hatıratı yazarı, James Joyce, Marcel Proust ve Henry Miller gibi yüksek yazarların arasına yerleştirdi. Bu yazarlar, yeni bir bilinç, bakış açısı ile kendi nesillerinin sesi olmayı başarmıştır. Yıllar boyunca Knausgaard'ın inanılmaz derecede ayrıntılı hatıratı üzerine konuşacağız.'

Providence Journal

'Kavgam *insanın bakış açısını değiştiren bir kitap. İncil gibi.'*

Heather Mallick, *The Toronto Star*

'Öfkeli, dokunaklı, üzücü, dağınık, güzel, evrensel... Kavgam *okura sürekli sayfaları çevirten ve kendine Knausgaard'ı neden bu kadar dayanılmaz bulduğunu sordurtan bir kitap.'*

Nicole Jones, *Vanity Fair*

'Biliyorum, her gece yattığında Karl Ove Knausgaard'ın her yıl yeni ve daha uzun bir seri yazması için dua eden tek kişi ben değilim.'

Elif Batuman, *The New Yorker*

MonoKL Edebiyat

Yapıtın Özgün Adı: *Min Kamp*
Kavgam

© Forlaget Oktober as, Oslo, 2009
Bu kitabın yayın hakları The Wylie Agency aracılığıyla alınmıştır
© Monokl Yayınları, 2013
Bu çeviri, NORLA'nın çevirmen destek fonlarından yararlanılarak yayımlanmıştır.

Sertifika Numarası: 22834

ISBN: 978-605-5159-27-6

Birinci Basım: 2015 Mayıs
İkinci Basım: 2015 Haziran

Editör: Rasim Emirosmanoğlu
Düzelti: Ayşegül Ergül
Çeviri: Ebru Tüzel
Kapak Deseni ve Uygulama: Zeynep Ünal
Baskı Hazırlık: Ayten Aydın

Baskı: Pasifik Ofset
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2
Haramidere - İstanbul
Sertifika Numarası: 12027

MonoKL Yayınları
Uğur Mumcu Mah. Serçe Sok. No: 33 D: 3
Kartal - İstanbul
e-posta: remirosmanoglu@monokl.net
www.monokl.net

KAVGAM

Karl Ove Knausgaard

Cilt I

Norveççeden Çeviren:
Ebru Tüzel

Karl Ove Knausgaard (1968) Norveç Oslo'da doğmuş olan yazar Karl Ove Knausgaard, tüm dünyada edebi bir sarsıntı yaratan *KAVGAM* adlı 6 kitaptan oluşan romanlar serisi ile tanınmaktadır. *Kavgam*'ın ilk kitabı 2009'da basıldıktan hemen sonra beş milyon nüfuslu Norveçte büyük bir sansasyon yaratarak yarım milyonluk bir satış hacmine ulaşmıştır. Serinin etkileri dalga dalga yayılarak Amerika ve Avrupa'yı derinden sarsmıştır. *Kavgam* kısa bir süre içinde 22 dile çevrilmiş ve Knausgaard'ı dünyanın en sıradışı edebiyat fenomeni haline getirmiştir. Yazar şu an İsveç Österlen'de yine bir yazar olan eşi Linda Boström Knausgaard ve 4 çocuğu ile birlikte yaşamaktadır.

I. BÖLÜM

Kalp için hayat basittir: Atabildiği kadar atar. Sonra durur. Er ya da geç, atan kalp günün birinde kendiliğinden durur ve kan vücudun en alt bölgelerine doğru çekilmeye başlar; vücut ısısı düşer, uzuvlar kaskatı kesilir ve bağırsaklar boşalırken, gitgide beyazlamakta olan cildin üzerinde yumuşak ve koyu renkli lekeler olarak görülen küçük birikintiler oluşur. Bu ilk saatlerde meydana gelen değişiklikler o kadar yavaş ve öylesine önlenemez bir şekilde cereyan eder ki onlarda neredeyse ritüelimsi bir şey vardır, sanki hayat, yeni mülklerini işgal etmeden önce yaşamın bedenden çekilmesini bekleyen ölümün temsilcilerinin de tabi olduğu bir nevi *centilmenlik anlaşmasına* uyarcasına, belirli kurallara uyarak teslim olur. Ve artık o istiladan geriye dönüş de yoktur. Vücuda dağılmaya başlamış bakteri sürülerini bundan böyle hiçbir güç durduramaz. Oysa bakteriler daha birkaç saat önce denemiş olsalar âni bir dirençle karşılaşacaklarken, şimdi bu yeni mülkte hep daha derine ve daha nemli bölgelere doğru seyahatlerinde ortalık sütlimandır. Havers kanalına, Lieberkühn bezlerine, Langerhans hücrelerine ulaşırlar. Böbreklerdeki Bowman kapsülüne, omurilikteki Clarke sütununa, mezensefalondaki gri maddeye varırlar. Ve kalbe ulaşırlar. Ki kalp hâlâ bütünlüğünü korumaktadır, ancak tasarımının tek amacı olan o hareketi

yapmaktan mahrum hâliyle onda tuhaf bir terk edilmişlik vardır, tıpkı işçilerin apar topar terk ettiği bir şantiyeye benzediğini düşünebilir insan; ağır iş makineleri ormanın karanlığında sapsarı parlamaya devam etmektedir, barakalar boş, peş peşe dizili ve tıka basa dolu vagonlar dağ yamacına tırmanış esnasında öylece havada asılı kalmıştır.

Hayat bedeni terk ettiğinde, beden ölümün himayesine girer. Tıpkı lambalar, valizler, halılar, kapı kolları gibi. Tarlalar, bataklıklar, dereler, dağlar, bulutlar, gökyüzü gibi. Bunların hiçbiri bize yabancı değildir. Çevremiz her daim, ölüler dünyasına ait eşya ve fenomenler ile kuşatılmıştır. Buna rağmen çok az şey ölüme teslim olmuş bir insan görüntüsü kadar rahatsızlık duygusu uyandırabilir, yani ölmüş bir bedeni gözden ırak tutmak için girdiğimiz onca çabaya bakılırsa öyle gibidir. Büyük hastanelerde ölüler sadece onlara ait odalarda saklanmakla kalmaz, o odalara ulaşmak için kullanılan koridor ve asansörler dahi ayrı ve saklıdır. Koridorlarda hasbelkader karşınıza çıksalar bile yanınızdan sedyeyle taşınan ölü bedenlerin üstü her zaman örtülüdür. Hastaneden nakilleri her zaman onlara özel girişlerden yine onlara özel, camları filmle kaplı taşıtlarla yapılır. Kilisede bile ölülere özel penceresiz bölmeler vardır. Cenaze törenlerinde toprağa indirilene ya da yakılana kadar kapağı kapalı tabutlarda yatarlar. Bu uygulamaların nasıl bir amaca hizmet ettiğini anlamak güçtür. Ölü bedenler kimse için bir risk oluşturmaksızın hastane koridorlarında üzerleri örtülmeden taşınıp, gidecekleri yere normal taksilerle nakledilebilirler örneğin. Sinemada film izlerken ölen yaşlı adam, gösterimin sonuna kadar, hatta gerekirse sonraki seansın sonuna kadar koltuğunda bekleyebilir pekâlâ. Okul bahçesinde kalp krizi geçirip can veren öğretmenin yattığı yerden haldır huldur kaldırılmasına gerek yoktur, hademenin müsait olacağı zamana dek –ki bu öğleden sonra yahut akşam olabilir pekâlâ– yerde yatsa ne çıkar? Bir kuş üzerine konup etinden bir parça koparsa ne fark eder ki? Sırf biz tanık

olmayacağız diye onu toprak altında bekleyen son daha mı iyidir sanki? Ölmüş kişi yolunuzu kapatmıyorsa, acele etmenin lüzumu yoktur, ne de olsa ikinci bir kez ölemezler. Özellikle kış soğukları bu tarz durumlar için tercih sebebidir. Bir bank üzerinde ya da kapı önünde soğuktan donan evsizler, yüksek binalardan ya da köprülerden atlayan intihara meyilliler, merdivenlerden düşen yaşlı kadınlar, trafik kazasında arabalarında sıkışıp can veren kazazedeler, şehirdeki içki âleminden sarhoş dönerken denize düşen delikanlı, kendini bir otobüsün tekerleğinin altında bulan küçük kız; tüm bunları insanların gözü önünden kaldırmak için edilen onca acele neden? Makul olan bu olduğu için mi? Bedenine hâlen bitişik ezilmiş kafası, kana bulanmış saçları ve üzerindeki lekesiz şişkin montuyla kaza mahallinde, karlar üzerinde yatan küçük kızı annesiyle babasının, ama bir ama iki saat sonra görebilmesinden daha makul ne olabilir ki? Tüm dünyanın gözleri önünde, tüm açıklığıyla, olduğu gibi kalmalıdır. Ancak ölünün karlar üzerinde geçirebileceği o bir saat bile söz konusu değildir. Ölülerini gözden ırak tutmayan bir şehir; ana yollarında, tali yollarında, parklarında, otoparklarında ölülerin yattığı yer bir şehir değil cehennemdir. Ve bu cehennemin, insanların yaşam koşullarını çok daha gerçekçi ve esasen çok daha sahici bir şekilde yansıtıyor olmasının hiçbir önemi yoktur. Bunun böyle olduğunu bilir ama bununla yüzleşmek istemeyiz. Bu, ölülerimizi gizleme yoluyla sembolize edilen kolektif bastırılmışlığımızdır işte.

Yine de tam olarak neyin bastırıldığını söylemek çok da kolay değildir. Ölümün kendisi olamaz, zira toplumda kendine edindiği yer yadsınamayacak kadar büyüktür. Her gün gazetelerde ya da televizyonda çıkan ölüm haberlerinin sayısı günden güne farklılık gösterse bile, hesabı yıla vurduğunuzda bu sayı çok da değişmez, ve üstelik bu haberler kendilerine o kadar çok kanalda yer bulmaktadır ki, kaçınmak neredeyse imkânsızdır. Hoş böylesi ölümler bir tehdit gibi de görünmez insana. Aksine, görmek

istediğimiz, hatta görebilmek için bir an bile düşünmeden para ödediğimiz türden ölümlerdir bunlar. Bunlara bir de kurmacalardaki ölüleri kattığımızda, ölülerini gözden ırak tutan bir sistemi anlamak daha da güçleşir. Bir fenomen olarak ölüm bizi korkutmuyorsa eğer, ölü bedenlere duyduğumuz bu tiksinti nedendir? Bunun iki açıklaması olabilir, ya iki tür ölüm mevcuttur, ya da bizim ölümü algıladığımız hâliyle ölümün kendisi arasında bir uyuşmazlık vardır. Ki bunların ikisi de aynı kapıya çıkar: Ölümü kavrayışımız bilinçaltımızda öyle güçlü yer etmiştir ki, gerçeğin bu algıyla farklılıklar gösterdiğini gördüğümüzde sarsılmakla kalmaz, elimizdeki tüm imkânları da onu gizlemeye seferber ederiz. Günümüzde anlam ve içeriği tartışmaya açık, akıl dışı alandan aklın alanına taşan, kolektiften bireye geçiş yapan cenaze gibi ritüellerde olduğu gibi bilinçli bir değerlendirmenin sonucu değildir bu –hayır, ölüleri nasıl kaldırdığımız hiçbir zaman tartışma konusu olmamıştır, sebebini kimse açıklayamasa da, herkes böyle olması gerektiğini hissettiği için bu bizim hep yaptığımız bir şeydir. Sonbaharda, rüzgârlı bir pazar günü babanız bahçede, olduğu yere yığılıp öldüğünde, gücünüz yeterse onu içeri taşırsınız, taşıyamazsanız da en azından üstüne bir battaniye örtersiniz. Diğer yandan, ölülerle ilgili itkisel olarak yaptığımız tek şey bu değildir. Ölüleri gizleme isteğimiz kadar dikkat çekici bir başka şey de ölülerin her zaman yer seviyesine olabildiğince çabuk getirilmesidir. Ölülerini yukarı katlara taşıyan, otopsi odalarını, morglarını binaların en üst katlarına kuran bir hastane akla hayale gelmez bir şeydir. Ölüleri mümkün olduğunca yere yakın yerlerde saklarız. Aynı prensip, ölülerle ilgilenen kuruluşlar için de geçerlidir. Bir sigorta firmasının ofisi sekizinci katta olabilir ama bir cenaze levazımatçısının asla. Bütün levazımatçıların ofisleri yer seviyesindedir. Nedenini itiraf etmekten neden kaçınırız bilinmez; bunun çok eskilerden kalma pratik bir sebepten, bodrum katlarının soğuk olmaları nedeniyle ölüleri saklamaya uygun olduğu dönemden günümüze,

yani buzdolaplarının ve derin dondurucuların olduğu modern zamanlara kadar ulaşmış bir uygulama olduğuna inanmak insana cazip gelir, ölülerin yukarı katlara taşınmasının, ölüm ile yüksekliğin birbirine zıt iki şey olmasından kaynaklı olarak *doğanın yasalarına aykırı* bir durum olduğunu düşünmez miyiz? Sanki benliğimizin derinliklerindeki, yeraltı tanrılarından kalma bir içgüdü yüzünden ölüleri toprağın altına, yani geldiğimiz yere geri göndermek için karşı konulmaz bir istek duyar gibiyizdir.

Dolayısıyla ölümün iki farklı sistemle aktarıldığı düşünülebilir. Bir tanesi saklılık, ağırlık, toprak ve karanlıkla bağıntılıdır; diğeri ise açıklık, hafiflik, gökyüzü ve ışık ile. Orta Doğu'da bir şehirde, oğlunu ateş hattından çekip kurtarmaya çalışırken bir baba ile oğlu ölür ve birbirlerine sımsıkı sarılmış hâlde kurşunların etlerini delip geçtiği ve darbenin etkisiyle bedenlerinin sarsıldığı an olduğu gibi bir kamera tarafından yakalanır, yerkürenin yörüngesinde dönen binlerce uyduya gönderilir ve dünyadaki televizyonlara dağılır, bizim de bilinçaltımıza yeni bir ölüm ve ölmekte olan fotoğrafı olarak kaydolur. Bu görüntülerin hiçbir ağırlığı, hiçbir derinliği, hiçbir zamanı ve yeri olmadığı gibi doğdukları bedenlerle de hiçbir bağları bulunmaz. Hiçbir yerde ve her yerdedirler. Çoğu zihnimize girdiği gibi çıkar, bazıları farklı nedenlerden ötürü bizimle kalır ve beyinlerimizin karanlık dehlizlerinde kendine ait bir yaşam sürmeye başlar. Bir alp disiplini kayakçısı kadın düşer, uyluk atardamarı yırtılır, bedeni düzlüğe ulaşıncaya dek beyaz pistin üzerinde aşağı yönlü hareketine devam ederken, kanı bir kuyruk misali onu takip eder; vücut duramadan sporcu ölmüştür. Bir uçak havalanır, henüz irtifa kazanırken kanatlarından alevler çıkmaya başlar, banliyö evlerinin üstünde gökyüzü mavidir, uçak bunun altında bir alev topuna dönüşerek patlar. Bir gece kuzey Norveç açıklarında bir balıkçı teknesi batar, yedi kişilik mürettebat boğulur, ertesi sabah haber bütün gazetelerde kendisine yer

bulur, olay esrarengiz bulunur, çünkü hava güzeldir ve tekneden hiçbir yardım çağrısı yapılmamıştır, tekne öylece kaybolmuştur. O gece televizyon haber ekipleri olay yerinin üzerinde helikopterle uçarak ve boş denizin görüntülerini aktararak olayın gizemine vurgu yapar. Hava kapalı, gri-yeşil sular orada burada, kıyılarda patlayan köpürmüş dalgaların aksine sakin ve ağırdır, sanki başka bir tabiatın etkisi altında gibidir.

Yalnız başıma oturmuş bu haberi seyrediyorum, bir bahar günü muhtemelen, çünkü babam bahçede çalışıyor. Muhabirin söylediklerini duymaksızın denizin yüzeyine bakıyorum, *ve birdenbire denizin üzerinde bir yüz beliriyor.* Ne kadar süre orada duruyor bilmiyorum, birkaç saniye belki, ama üzerimde muazzam bir etki bırakacak kadar uzun sürmüş olmalı. Yüz kaybolur kaybolmaz bunu anlatacak birilerini bulmak için ayağa fırlıyorum. Annem gece nöbetinde, abim maç yapıyor, sitedeki diğer çocuklara anlatsam dinlemezler. O hâlde tek seçenek babam diye düşünüyorum ve aceleyle merdivenlerden aşağı iniyor, ayakkabılarımı ayaklarıma geçiriyor, ceketimi giyip kapıyı açıyor ve koşarak evin etrafını dolaşıyorum. Bahçede koşmamız yasak, bu yüzden babamın görüş alanına girmeden hemen önce yavaşlayıp yürümeye başlıyorum. Babam evin arkasında, sonraları sebze yetiştireceğimiz alanda duruyor ve elindeki balyozla bir kaya çıkıntısına vuruyor. Kazdığı alan sadece birkaç metre derinlikte olmasına rağmen, üzerinde durduğu koyu toprak yığınının ve arkasındaki çitin hemen ardındaki yoğun üvez ağaçları kümesinin etkisiyle alacakaranlık derinlik kazanıyor. Doğrulup bana döndüğünde yüzü neredeyse tamamen karanlığa teslim.

Yine de babamın hâletiruhiyesini anlamama yetecek kadar fazla bilgiye sahibim. Bu, surat ifadelerinden ziyade duruşundan anlaşılır, ve anlamak içinse aklınızdan ziyade sezgilerinize ihtiyaç duyarsınız.

Balyozu elinden bırakıp iş eldivenlerini çıkarıyor.

"Evet," diyor.

"Biraz önce televizyonda bir yüz gördüm," diyorum ve bulunduğu yerin yukarısındaki çimenlik bölgeye gelince duruyorum. Komşumuz öğleden sonra bir çam ağacı kesmiş ve havaya taş duvarın öte yanında yığılı duran kütüklerden yükselen reçinenin ağır kokusu hâkim.

"Bir dalgıç mı?" diyor babam. Dalgıçların ilgimi çektiğini biliyor ve beni evden çıkarıp yanına gitmeme sebep olacak daha ilginç bir şey olabileceğini düşünemiyor.

Başımı iki yana sallıyorum.

"İnsan değildi. Denizin üzerindeki bir resim gibi bir şeydi."

"Resim gibi bir şeydi demek," diyor ve gömleğinin göğüs cebinden sigara paketini çıkarıyor.

Başımla onaylıyorum ve eve dönmek üzere arkamı dönüyorum.

"Bekle biraz," diyor.

Bir kibrit çakıyor ve sigarasını yakmak için başını hafifçe öne eğiyor. Kibritin alevi gri alacakaranlığın ortasında küçük bir hale oluşturuyor.

"Pekâlâ," diyor babam.

Derin bir fırt çektikten sonra ayağını kayanın üzerine yerleştiriyor ve yolun karşı tarafındaki ormana doğru bakıyor. Ya da belki de ağaçların üzerindeki gökyüzüne bakıyor.

"Gördüğün İsa mıydı?" diyor ve başını kaldırıp bana bakıyor. Sesindeki dostane ton ile sorudan önceki o uzun duraksama olmasa benimle alay ettiğini düşünebilirdim. Benim Hristiyan olmamı biraz utanç verici bulur. Benden tek istediği diğer çocuklardan farklı olmamam, ama sitemizdeki çocuk sürüsünün içinde kendisini Hristiyan olarak tanımlayan tek çocuk onun küçük oğlu.

Ama bu defa buna gerçekten de kafa yoruyor.

Söylediklerimi sahiden umursadığı için içimi bir sevinç dalgası kaplıyor ama beni böyle küçümseyebildiği için de bir yandan güceniyorum ona.

Başımı iki yana sallıyorum.

"Hayır, İsa değildi," diyorum.

"Bunu duyduğuma sevindim," diyor babam gülümseyerek. Tepenin yamacında, asfalt üzerinde dönen bisiklet tekerleklerinin çıkardığı ıslık duyulabiliyor. Ses giderek artıyor, site o kadar sessiz ki bisikletli, evimizin hemen yanındaki yoldan geçerken tekerleklerin fısıltılarının kalbinden yükselen alçak ve melodik ses hayli yüksek ve belirgin tınlıyor.

Babam yarısına kadar içtiği sigarasını çitin üzerinden atmadan önce bir fırt daha çekiyor, birkaç kez öksürüyor, sonra eldivenlerini yeniden giyip balyozunu eline geri alıyor.

"Bu konuyu düşünme artık," diyor başını kaldırıp bana bakarak.

Ben sekiz yaşındaydım o bahar akşamında, babam ise otuz iki. Her ne kadar hâlâ onu anladığımı ya da nasıl bir insan olduğunu çözdüğümü söyleyemesem de, şu anda onun o zamanki yaşından yedi yaş büyük olmamın bazı şeyleri kavramamı kolaylaştırdığı bir gerçek. Örneğin yaşadığımız dönemler arasındaki farkın ne kadar büyük olduğunu. Benim günlerim anlam ile dopdoluyken, her yeni adım yeni bir fırsata açılıyorken, ve her fırsat beni tıka basa doyuruyorken –kaldı ki bu şu anda akıl almaz geliyor–, onun döneminde anlam, münferit olaylarda değil de yalnızca soyut kavramlar vasıtasıyla anlaşılması mümkün, geniş alanlarda aranırdı. "Aile" bu kavramlardan biriydi; "kariyer" ise bir başkası. Onun döneminde tesadüfen gelişen bir fırsat, karşısına çıkmış olamaz, olduysa bile bu çok nadirdir. Hayatın ne getireceğini ve bunlara nasıl tepki vereceğini tüm çıplaklığıyla önceden hep bilmiş olmalı. On iki yıldır evliydi, bunların sekizinde ortaokul öğretmenliği yapmıştı, iki çocuğu, bir evi ve bir arabası vardı. Yerel yönetime seçilmiş ve Liberal Parti'yi temsilen yürütme komitesine atanmıştı. Kış aylarında filateli ile uğraşırdı, hem de emeğinin karşılığını

alarak: Kısa sürede ülkenin önde gelen pul koleksiyoncularından biri olmuştu. Yaz aylarındaysa boş vakitlerinin çoğunu bahçeyle uğraşarak geçirirdi. O bahar akşamı aklından ne geçiyordu, ya da alacakaranlığın kasveti altında elinde balyozuyla doğrulduğunda kendisiyle ilgili algısı neydi hiçbir fikrim yok, ama çevresindeki dünyayı oldukça iyi anladığına dair bir his taşıdığına eminim. Sitedeki bütün komşuları tanır ve kendisine kıyasla sosyal statülerinin ne olduğunu bilirdi, ve tahmin ediyorum ki bu insanların başkalarına açmadığı sırlarının bir kısmını da biliyordu; hem çocuklarına ders verdiği için, hem de başkalarının zayıf yönlerini tespit etmekte yetenekli olduğu için. Tahsil görmüş yeni orta sınıfın bir üyesi olarak, dış dünyayla ilgili de, eline geçen gazeteler sayesinde ve radyo-televizyon vasıtasıyla bilgi sahibiydi. Büyüme çağında ilgilendiği için botanik ve zooloji hakkında çok şey bilirdi, ve her ne kadar başka bilimsel mevzularla çok içli dışlı olmasa da en azından temel prensipler hakkında lisede bir fikir sahibi olmuştu. Üniversitede Norveççe ve İngilizce haricinde tarih dersi de aldığı için, tarih konusunda daha iyiydi. Başka bir deyişle, hiçbir konuda uzman değildi, belki pedagoji hariç, ama her şey hakkında az buçuk bilgisi vardı. Bu bağlamda tipik bir öğretmendi; ama en azından ortaokul öğretmenliğinin hâlâ bir statü taşıdığı yıllardaki bir öğretmen. Taş duvarın öte tarafında yaşayan komşumuz, Prestbakmo, onunla aynı okulda öğretmenlik yapıyordu, evimizin ardındaki üstü ağaçlarla kaplı tepenin doruğunda oturan komşumuz Olsen de öyle, yolun sonundaki göbeğin orada da bir komşumuz vardı, Knudsen, o da başka bir ortaokulda müdür yardımcısıydı. Yani babam 1970'lerin ortasındaki o bahar gecesinde, elindeki balyozu havaya kaldırıp kayaya indirdiğinde, bunu, bildiği ve aşina olduğu bir dünyada yapıyordu. Ve ben bunun için ödenmesi gereken bedeller olduğunu onun yaşına gelmeden anlayamayacaktım. Dünyaya bakış açınız genişledikçe, bunun sadece size verdiği acı değil, anlamı da azalır. Dünyayı anlamak, onunla aranıza belirli bir

mesafe koymayı gerektirir. Moleküller ve atomlar gibi çıplak gözle görülemeyenleri büyütür; bulut formasyonu, deltalar, takımyıldızlar gibi çok büyük olanları küçültürüz. Onları kendi algımızın görüş alanına getirdiğimizde sabitleriz. Bu sabitlenmiş şeylere bilgi adını veririz. Tüm çocukluğumuz ve ilk gençlik yıllarımız, nesneler ve fenomenlerle aramıza doğru mesafeyi koymaya çalışmakla geçer. Okuruz, öğreniriz, tecrübe ederiz, düzeltiriz. Sonra bir gün öyle bir noktaya geliriz ki, tüm gerekli mesafeler konulmuş, tüm gerekli sistemler kurulmuştur. İşte o noktada zaman daha hızlı akmaya başlar. Önüne hiçbir engel çıkmaz, her şey ayarlanmıştır, zaman hayatımızı kateder, günler göz açıp kapayıncaya kadar geçer, ne olduğunu anlamadan bir de bakarız ki kırk, elli, altmış yaşımıza basmışız... Anlam, birikim; birikim, zaman; zaman ise direnç gerektirir. Bilgi mesafedir, bilgi durgunluktur ve anlamın düşmanıdır. Bu akşam, 1976 senesinin o gecesindeki babamla ilgili kafamda canlanan iki resim var: Onu bir yandan, o zamanki, sekiz yaşındaki bir çocuğun gözleriyle, yani ne yapacağı belli olmayan ve korktuğum biri olarak, diğer yandan ise bir yaşıtım, zamanın güçlü rüzgârının hayatının anlamından her seferinde büyük parçalar kopardığı biri olarak görüyorum.

Kayanın üzerine inen balyozun sesi bütün sitede yankılandı. Farları göz alan bir araba ana yoldan gelip hafif rampayı tırmandı ve yanımızdan geçti. Komşunun kapısı açıldı, Prestbakmo kapı eşiğinde duraksadı, eline çalışma eldivenlerini geçirirken berrak gecenin temiz havasını ciğerlerine çekti, sonra el arabasını alıp çimlerin üzerinde sürmeye başladı. Havada babamın dövdüğü taştan yayılan toz, taş duvarın ardındaki kütüklerden yükselen çam, yeni bellenmiş toprak, orman, ve kuzey esintisinin getirdiği hafif bir tuz kokusu vardı. Denizin üzerinde gördüğüm yüzü düşündüm. Onu en son, daha birkaç dakika önce düşünmüş olmama rağmen şimdiden her şey değişmişti. Şimdi gördüğüm yüz babamınkiydi.

Oyuğun içindeki kayaya vurmaya ara verdi.

"Hâlâ orada mısın evlat?"

Başımı öne salladım.

"Hadi içeri."

Yürümeye koyuldum.

"Karl Ove," dedi.

Durdum, merakla ona döndüm.

"Bu sefer koşmak yok."

Şaşkın gözlerle ona bakakaldım. Koştuğumu nasıl anlamış olabilirdi?

"Ve ağzını kapa," dedi. "Böyle, bir budalaya benziyorsun."

Dediğini yaptım, ağzımı kapadım, ve evin etrafını yavaşça yürümeye koyuldum. Ön tarafa vardığımda yol çocuklarla dolup taşıyordu. Büyük çocuklar grup olarak, akşam karanlığında vücutlarının bir uzantısı gibi görünen bisikletlerinin üzerindeydiler. Küçükler ise kukalı saklambaç oynuyorlardı. Ebelenenler kaldırım üzerine tebeşirle çizilmiş bir dairenin içinde bekliyor, diğerleri ise yolun aşağısındaki ormanın muhtelif yerlerinde saklanıyorlardı, teneke kutunun başını bekleyen ebenin görüş alanının dışındaydılar ama benimkinin değil.

Köprü direklerinin ışıkları, karanlık ağaç tepelerini kızıla boyuyordu. Başka bir araba yokuşu tırmanmaya başladı. Arabanın güçlü farları önce bisikletli grubu aydınlattı, reflektörler, metal, şişkin montlar, siyah gözler ve beyaz suratlar bir an için görünüp kayboldu, ışık sonra da arabaya yol vermek için bir adım kenara çekilmek zorunda kalmış küçükleri aydınlattı, çocuklar arabaya bakakalmış küçük hayaletler gibiydiler şimdi.

Geçenler Trollneslerdi, sınıfımdan Sverre adındaki bir çocuğun anne babasının arabasıydı. Ama Sverre arabada değil gibiydi.

Arkamı döndüm ve arabanın kırmızı stop lambalarını gözlerimle takip etmeye başladım, ta ki araba yokuşun ardında kaybolunceya dek. Sonra içeri girdim. Bir süre yatağıma uzanıp kitap

okumayı denedim ama bir türlü kafamı veremedim, bunun yerine penceresinden babamı görebildiğim, Yngve'nin odasına gittim. Babamı görebildiğim zaman ona karşı kendimi daha güvende hissediyordum, aslında en önemlisi de buydu. Babamın ruh hâllerini biliyordum, duruma göre ruh hâlini tahmin etmeyi bir çeşit bilinçaltı kategorizasyon yöntemi vasıtasıyla uzun zaman önce öğrenmiştim, sonraları fark ettiğim üzere, birkaç sabit öğe arasındaki ilişki beni bekleyen şeyin ne olduğunu anlamama yetiyor ve bu, olacaklara hazırlık yapmama olanak tanıyordu. Yani bir çeşit öfke durumu tahmini... Hafif bayırı tırmanıp evimize yaklaşan arabanın hızı, kontağı kapadıktan sonra eşyalarını toplayıp arabadan çıkmak için harcadığı süre, kapıları kitlerken etrafa göz gezdiriş biçimi, antrede montunu çıkarırken yukarı kata gelen seslerdeki minik farklılıklar –bunların hepsi birer işaretti, hepsi yorumlanabilirdi. Buna nerede ve kiminle ne kadar süredir olduğu bilgisini de ekleyince bir sonuca varabilirdiniz ki o zamanlar, sürecin bilincinde olduğum tek kısmı buydu. İşte bu yüzden en çok korktuğum zamanlar aniden çıkageldiği zamanlardı. Yani bir şekilde ya da bir sebepten *hazırlıksız yakalandığım* zamanlar...

Koştuğumu nasıl anladı?

Bu, beni nasıl yakaladığını anlayamadığım ilk sefer değildi. Örneğin aynı yılın sonbaharında bir gece, odama gireceği içime doğduğu için bir kese kâğıdı dolusu şekeri yorganımın altına saklamıştım, çünkü şeker alacak parayı nereden bulduğuma hayatta inanmazdı. Tahmin ettiğim gibi, odama girince durup birkaç saniye yüzüme baktı.

"Yorganın altında ne saklıyorsun?" dedi.

Nasıl anlamış olabilirdi?

Dışarıda Prestbakmo, çalıştığı platformdaki güçlü lambayı yaktı. Karanlığın ortasında beliren ışık adacığının içinde hayranlıkla seyre daldığı bir alet edevat ve eşya deryası aydınlandı. Boya kutuları, boya fırçalarıyla dolu kavanozlar, kütükler, kaplama parça-

ları, katlı muşambalar, araba lastikleri, bir bisiklet kadrosu, birkaç alet çantası, içinde her boy ve şekilden vida ve çivinin bulunduğu kaplar, üzerinde karton süt kutuları içinde filizlenmiş çiçeklerin bulunduğu tepsiler, kireç poşetleri, sarılı bir bahçe hortumu, ve duvara yaslı, üzerinde akla hayale gelebilecek her türlü alet edevat şekli çizili, muhtemelen bodrum katındaki hobi odası için tasarlanmış bir masa.

Dönüp babama yeniden baktığımda bir elinde kürek diğer elinde balyozla boydan boya bahçeyi katediyordu. Pencerenin yanından hızlıca bir iki adım geriledim. Tam o sırada dış kapı açıldı. Gelen Yngve'ydi. Saate baktım. Sekiz buçuğa iki vardı. Hemen sonra, evin içinde ses çıkarmadan hızlıca yürüyebilmek için bulduğumuz o karakteristik, sarsak ve kaz yürüyüşünü andıran adımlarla merdivenlerden çıktığında yüzü pancara dönmüş ve nefes nefese kalmıştı.

"Babam nerede?" diye sordu odaya girer girmez.

"Dışarıda bahçede," dedim. "Ama geç kalmadın. Bak, saat daha *şimdi* sekiz buçuk oldu."

Kolumdaki saati ona gösterdim.

Yanımdan geçip çalışma masasının altından sandalyeyi çekti. Üzerinde dışarının kokusunu taşıyordu hâlâ. Soğuk hava, orman, çakıl ve asfalt kokuları.

"Kasetlerimi mi karıştırdın?" dedi.

"Hayır."

"Odamda ne yapıyorsun o hâlde?"

"Hiçbir şey," dedim.

"Onu kendi odanda yapsan olmaz mı?"

Alt katta, odanın hizasında kalan dış kapı yeniden açıldı. Aşağıdan gelen sert adım sesleri bu sefer babama aitti. Hep yaptığı gibi botlarını dışarıda çıkarmış ve üstündekileri değiştirmek üzere çamaşır odasına gidiyordu.

"Akşam haberlerinde deniz yüzeyinde bir yüz gördüm," dedim.

"Bununla ilgili bir şey duydun mu? Başka gören olmuş mu, haberin var mı?"

"Sen ne zırvalıyorsun?"

"Hani batan balıkçı teknesi var ya?"

Başını belli belirsiz öne salladı.

"Akşam haberlerinde teknenin battığı yeri gösterirlerken, deniz yüzeyinde bir yüz gördüm."

"Bir ceset mi?

"Hayır. Gerçek bir yüz değildi. Sanki deniz, bir yüz şeklini almış gibiydi."

Kısa bir süre bana hiçbir şey söylemeden baktı. Ve işaret parmağını şakağının üzerinde döndürmeye başladı.

"Bana inanmıyor musun?" dedim. "Gerçekten gördüm."

"Gerçek olan bir şey varsa o da senin lüzumsuz biri olduğun."

O sırada babam aşağıda suyu açınca, onunla koridorda karşılaşma riski olmadan odama dönmenin tam zamanı olduğunu düşündüm. Ancak son sözü Yngve'nin söylemiş olmasını da istemiyordum.

"Lüzumsuz biri varsa o da sensin," dedim.

Bana yanıt vermeye gerek dahi görmedi. Sadece başını bana doğru çevirdi, üst dişlerini çıkarıp bir tavşan gibi nefes alıp vermeye başladı. Fırlak ön dişlerimle dalga geçiyordu. Hemen başımı çevirip gözlerimin dolduğunu anlamasına mahal vermeden odadan çıktım. Yalnız olduğum sürece ağlamakla ilgili bir sorunum yoktu. Hem bu sefer her şey yolunda gitmemiş miydi? Ağladığımı görmemişti işte.

Odama girince kapının önünde duraksadım ve bir an için banyoya gitmeyi aklımdan geçirdim. Yüzümü soğuk suyla yıkarsam gözyaşlarımın bıraktığı izler silinirdi. Ama babam çoktan merdivenleri çıkmaya başlamıştı, o yüzden kazağımın kolunu sündürüp gözlerimi ovuşturmakla yetindim. Kuru kumaşın gözlerimin üzerine yaydığı ince sıvı katmanının etkisiyle odadaki yüzeyler

ve renkler titreşmeye başladı, sanki odam aniden batmış ve sular altında kalmıştı, bu yanılsama o kadar büyüleyiciydi ki çalışma masama doğru yavaş adımlarla yürürken sanki yüzüyormuş gibi iki kulaç attım. Hayalimde, dalgıçlığın eski zamanlarından kalma, kurşun ayakkabılar, fil derisi kadar kalın giysiler ve başlarının üzerinde bir filin hortumunu andıran yüzey destekli su altı solunum aparatlarıyla birlikte kullanılan, deniz tabanında yürüdükleri zamanlardan kalma metal başlıktan takmıştım. Ağzımdan solumaya başladım, eski zaman dalgıçlarının yaptığı gibi ağır ve hantal adımlarla ayaklarımı yerde sürüdüm, ta ki bu yanılsamanın uyandırdığı dehşet duygusu soğuk su gibi içime sızana dek.

Birkaç ay önce *Gizemli Ada* adında, Jules Vernes'in romanından uyarlanmış bir televizyon dizisi seyretmiştim, balonla seyahat ederken Atlantik Okyanusu'nda ıssız bir adaya düşen bir grup insanın hikâyesi daha ilk saniyeden itibaren bende muazzam bir etki bırakmıştı. Her şey heyecan vericiydi. Balonla seyahat, fırtına, 1800'lü yılların kostümleri içindeki adamlar, sandıkları kadar ıssız olmayan ve fırtınalarca aşındırılmış verimsiz ada, başlarına gelen ve gittikçe artan, mistik ve nedeni açıklanamayan olaylar... Peki o hâlde adadaki diğerleri kimdi? Sorunun cevabı bir bölümün sonunda belirdi. Su altı mağaralarında birileri vardı... bir grup insansı yaratık... ellerinde taşıdıkları fenerlerin ışığında bir an için görünür oluyorlardı... maskeli kaygan kafalar... yüzgeçler... bir nevi kertenkeleye benziyorlardı ama ayakları üzerinde durabiliyorlardı... sırtlarında büyük hazneler... bir tanesi yüzünü döndü, gözleri yoktu...

Bunu seyrettiğimde çığlık atmadım, ama görüntüler ödümü koparmıştı, gözümün önünden gitmiyorlardı, aydınlık bir gün ortasında bile mağaradaki kurbağa adamları düşündüğüm anda dehşete kapılıyordum. Şimdi ise aklımdan geçenler beni onlardan birine dönüştürüyordu. Soluğum onların soluğu, adımlarım onların adımı, kollarım onların kolları oluyordu, ve gözlerimi yumduğumda,

onların gözsüz yüzleri beliriyordu önümde. Mağara... karanlık sular... ellerinde fenerleriyle bir dizi kurbağa adam... Kendimi öyle çok kaptırmıştım ki, gözlerimi açmamın buna bir yararı olmadı. Her ne kadar tanıdık eşyalarla çevrili odamda olduğumu görsem de korku yakamı bırakmadı. Her an bir şey olabilir korkusuyla gözlerimi kırpmaya cesaret edemez oldum. Kasılmış bir hâlde yatağıma oturdum, bakmadan çantamı kendime doğru çektim, ders programıma göz attım, çarşamba gününü buldum, dersleri okudum, Matematik, Fen ve Hayat Bilgisi, Müzik. Çantamı kaldırıp kucağıma yerleştirdim ve mekanik hareketlerle içindeki kitaplarımı kontrol ettim. Bu iş de bitince, yastığımın üzerinde açık duran kitabımı aldım, duvara yaslandım ve okumaya başladım. Başlarda başımı kaldırıp saate baktığımda, son baktığımın üzerinden saniyeler geçmiş oluyordu, sonraları bu zaman aralıkları dakikalara döndü, ve babam saat tam dokuzda yemek diye seslendiğinde, bu sefer etkisi altında kaldığım şey korku değil, kitaptı. Kitabı elimden bırakmam hayli güç oldu.

Ekmeği bizim kesmemiz yasaktı, ocağı kullanmamız da öyle, bu yüzden akşam yemeğini annem ya da babam hazırlardı. Eğer annem nöbetçiyse her işi babam yapardı. Mutfağa girdiğimizde, iki bardak süt ile dört dilim kanepe bizi hazır bekliyor olurdu. Yemek genelde önceden hazırlanır ve buzdolabına konurdu, bu da üzerlerinde sevdiğim kahvaltılık varsa bile onları yutmamı güçleştirirdi. Şayet annem evdeyse, ekmeğin üzerine koyabileceğimiz kahvaltılıklar ya biz ya da annem tarafından masaya dizilmiş olurdu, ve bu küçük dokunuş, yani masanın üzerine hangi kahvaltılıkları dizeceğimize, ekmeğimizin üstüne hangisini sürebileceğimize karar verebilmemiz, ve bir de ekmeklerin oda sıcaklığında olması, içimizde bir özgürlük duygusu hissetmemize yeterdi. Eğer dolap kapaklarını açabiliyorsak ve birbirlerine çarptıkları için her seferinde azıcık ses çıkaran tabakları raflarından alıp masaya yerleş-

tirebiliyorsak; her defasında şıngırdayan çatal bıçak çekmecesini açabiliyorsak ve bıçakları tabakların yanına dizebiliyorsak; bardakları masanın üzerine koyabiliyorsak, buzdolabını açıp sütü bardaklarımıza doldurabiliyorsak, o zaman bu, gerçekten de ağzımızı açabileceğimiz ve konuşabileceğimiz anlamına gelirdi. Akşam yemeğini annemle yediğimiz zamanlar laf lafı açardı. Ona başımızdan geçen herhangi bir şeyi anlatırdık, anlattığımız her şeyi ilgiyle dinlerdi annem, eğer sütü dökersek ya da sofra adabını unutup poşet çayı (çünkü annem bize arada sırada çay da yapardı) masa örtüsünün üzerine koymuşsak bu çok da büyütülecek bir şey olarak görülmezdi. Ancak özgürlüğe açılan geçit şayet sofranın kurulumuna katılımımız ise, o zaman babamın sofraya uzaklığı da bu özgürlüğün sınırını düzenleyen şeydi. Eğer bahçede ya da aşağıdaki çalışma odasındaysa istediğimiz kadar yüksek sesle ve özgürce konuşabilirdik; eğer merdivenleri çıkıyorsa doğrudan sesimizi alçaltır ve onun uygun bulmayabileceğini düşündüğümüz konuyu değiştirirdik; mutfağa girecek olursa konuşmayı tamamen keser, gergin ve önümüze eğilmiş bir şekilde, sanki sadece yemeğe konsantre olmuş gibi otururduk; eğer oturma odasındaysa, konuşmaya devam eder ama bunu daha alçak sesle ve dikkatli bir şekilde yapardık.

O gece de mutfağa girdiğimizde içinde dört dilim ekmeğin olduğu tabaklar bizi bekliyordu. Bir tane kahverengi keçi peynirli, bir tane kaşarlı, bir tane domates soslu sardalyalı, bir tane de baharatlı peynirli dilim. Sardalya sevmiyordum, bu yüzden önce o dilimi aldım. Balık midemi bulandırıyordu, haftada en az bir kez yediğimiz haşlanmış morina, tencereden çıkan buharı, tadı ve kıvamıyla bende kusma isteği uyandırırdı. Aynı bulantı duygusu haşlanmış sarı mezgit, haşlanmış kömür balığı, haşlanmış ringa, haşlanmış mezgit, haşlanmış kalkan, haşlanmış uskumru ve haşlanmış lipsoz için de geçerliydi. Sardalyaların en kötü yanı tatları değildi, yoksa içine batırıldığı domates sosunu bir tür ketçap gibi

düşünerek balığı yutabilirdim, esas sorun kıvamı ve özellikle de küçük kaygan kuyruğuydu. Kuyruğu tiksindiriciydi. Onlarla teması en aza indirmek için dişimle kuyruklarını koparıp tabağımın kenarına koyardım, domates sosunu ekmeğin ortasına bolca döker, kuyrukları bu sosun içine gömer, sonra ekmek dilimini ikiye katlardım. Böylece kuyruksuz birkaç ısırık alabilir, son lokmayı ise sütle birlikte yutardım. Eğer babam mutfakta yanımızda değilse, tıpkı o akşam olduğu gibi, küçük kuyrukları doğrudan pantolonumun cebine koymam da mümkün olurdu.

Yngve bunu yaptığımı görünce kaşlarını çattı ve başını salladı. Sonra gülümsedi. Ben de ona gülümsedim.

Babam oturma odasındaki koltuğunda kıpırdandı. Bir kibrit kutusu belli belirsiz çıngırdadı, bunu ince çöpün bir ucuna tutunan kükürt başlıktan gelen kısa sürtünme sesi, kibrit tutuştuğu anda çıkan çıtırtı ve sonra alevin sessizliği takip etti. Sigara dumanının kokusu birkaç saniye sonra mutfağa ulaşınca, Yngve uzanıp elinden geldiğince sessiz bir şekilde mutfak penceresini açtı. Dışarının karanlığından içeri süzülen sesler mutfağın tüm havasını değiştirdi. Mutfak birdenbire dışarıdaki dünyanın bir parçası hâline gelmişti. *Sanki bir rafın üstünde oturuyor gibiyiz*, diye düşündüm. Bu düşünceyle kollarımdaki tüyler diken diken oldu. Rüzgâr ormanın üzerinden uğuldayarak yükseldi ve aşağımızdaki bahçede bulunan çalılıkları ve ağaçları hışırdattı. Kavşaktan, hâlâ bisikletlerinin üzerinde kurulu duran çocukların sohbet sesleri geliyordu. Köprüye çıkan yokuşu kateden bir motosiklet vites değiştirdi. Ve uzaklardan gelen, boğaza giriş yapmış ve aslında diğer tüm sesleri bastıran bir tekne gürültüsü vardı.

Tabii ya! Beni *duymuştu*! Çakılların üstünde koşarken attığım adımları duymuştu!

"Değişelim mi?" dedi Yngve kısık sesle ve elindeki baharatlı peynirli dilimi işaret ederek.

"Olur," dedim. Gizemi çözmüş olmanın verdiği rahatlamayla

sardalyalı dilimin son lokmasını bir yudum sütle beraber yuttum ve Yngve'nin tabağıma koyduğu dilime başladım. Sütü iyi ayarlamak gerekiyordu zira son lokmaya geldiğinde hiç süt kalmamışsa onu yutmak neredeyse imkânsızlaşıyordu. En iyisi de tabii ki bütün dilimlerden sonra içilecek biraz süt bırakmaktı, çünkü süt başka hiçbir zaman o zamanki kadar lezzetli olmazdı, bir fonksiyonu yerine getirmek zorunda olmadığında tek başına, saf ve kirletilmemiş olarak boğazından dolu dolu inerdi, ki bu maalesef benim neredeyse hiçbir zaman başaramadığım bir şeydi: Geleceğin vadettikleri ne kadar baştan çıkarıcı olursa olsun, anlık ihtiyaçlara her zaman yenik düşerdi.

Ama Yngve başarırdı. Tasarruf konusunda uzmandı.

Yukarıda Prestbakmolarda birinin çizmelerinin topuğu eşiği dövdü. Sonra üç kesik bağırış geceyi böldü.

"Geir! Geir! Geir!"

Yanıt John Becklerin oturduğu evin bahçesinden o kadar geç geldi ki, duyan herkes o süre boyunca John'un yanıt verip vermemeyi düşündüğünü anlamış olmalıydı.

"Efendim!" diye bağırdı.

Hemen sonra, koşan ayak sesleri duyuldu. Adımlar Gustavsen'in duvarına vardığı esnada babam oturma odasında ayaklandı. Adım seslerindeki bir şeyler başımı öne eğmeme neden oldu. Yngve de aynısını yaptı. Babam mutfağa girdi, masaya doğru yürüdü, tek kelime etmeden uzanıp pencereyi gürültülü bir şekilde kapattı.

"Geceleri pencereleri kapalı tutuyoruz," dedi.

Yngve başını öne salladı.

Babam ikimize baktı.

"Şimdi tabaklarınızdakileri bitirin," dedi.

Yngve'yle ancak babam içeride yerine oturduğunda göz göze gelebildim.

"Ha ha," diye fısıldadım.

"Ne, ha ha?" diye geri fısıldadı. "Dedikleri senin için de geçerli."

Benden neredeyse iki dilim kadar öndeydi ve ben birkaç dakika daha oturup lokmalarımı çiğnemek zorundayken o birazdan kalkıp odasına sıvışabilecekti. Planım yemekten sonra babamın yanına gidip, gece haberlerinde, üzerinde yüz gördüğüm denizin görüntülerini mutlaka tekrar yayınlayacaklarını söylemekti ama koşullar dikkate alındığında, bundan vazgeçsem daha iyiydi.

Acaba?

Duruma göre davranmaya karar verdim. Mutfaktan çıkınca her zaman oturma odasına doğru dönüp ona iyi geceler dilerdim. Eğer bu defasında sesi nötr ya da en azından cesaret verici tınlarsa o zaman söylerdim. Değilse pas geçerdim.

Gel gör ki her zaman oturduğu, televizyonun önüne yerleştirilmiş iki deri koltuktan birine değil de oturma odasının sonundaki kanepeye oturmuştu. Eğer deri koltuklardan birine oturmuş olsaydı, onunla bağlantı kurabilmek için oturma odasının içine bir iki adım atmak zorunda kalmamış olacak, önünden geçerken iyi geceler dilemiş gibi görünecektim. Ama şimdi bu hareketimle doğal olarak bir işler peşinde olduğumu anlayacaktı. Böylece duruma göre davranmanın bütün amacı da kayboluyordu, zira hangi ses tonuyla yanıt verirse versin niye geldiğimi ona söylemek zorundaydım.

Bu durumun farkına mutfaktan çıktıktan sonra varabilmiştim, tereddüdüm duraksamama neden olmuştu, birden çaresiz kalmıştım, çünkü elbette ki duraksadığımı duymuş ve ondan bir şey isteyeceğimi anlamış olmalıydı. Nihayetinde o dört adımı atıp görüş alanına girmiş bulundum.

Bacak bacak üstüne atmıştı, bir dirseğini koltuğun arkalığının üzerine atmıştı, başını da hafiften geriye yatırıp, kafasının ardında konumlanmış diğer eline yaslamıştı. Tavana doğrulttuğu bakışları bana döndü.

"İyi geceler baba," dedim.

"İyi geceler," dedi.

"Gece haberlerinde o görüntüyü kesin yine gösterirler," dedim. "Söyleyeyim dedim. Annemle bakarsınız."

"Hangi görüntüyü?" dedi.

"Yüzü," dedim.

"Yüz mü?"

Ağzım açık kalmış olmalı, çünkü birden ağzını benim taklidimi yaptığını anlamamı sağlayacak şekilde kocaman açtı.

"Hani şu bahsettiğim yüz," dedim.

Ağzını yeniden kapattı ve gözlerini üzerimden ayırmadan oturduğu yerde doğruldu.

"Bu yüz konusunu bir daha açma," dedi.

"Peki," dedim.

Arkamı dönüp koridora doğru yürümeye başladığım anda dikkatinin benden başka tarafa döndüğünü hissettim. Dişlerimi fırçaladım, soyundum ve pijamalarımı giydim, başucu lambamı yakıp odanın ışığını kapadım, yatağıma uzandım ve kitap okumaya başladım.

Aslında sadece saat ona kadar, yani yarım saat okuma iznim vardı ama ben yaklaşık on buçuğa kadar, annem eve dönene dek okurdum. O gece de öyle yaptım. Ana yolu tırmanan Vosvos'un sesini duyunca, kitabı yere bırakıp ışığı söndürdüm, karanlıkta uzanıp onu dinledim: kapanan araba kapısını, çakılların üzerindeki adımlarını, açılan sokak kapısını, montunu çıkarışını, merdivenleri çıkan adımlarını... Onun da içinde olduğu zamanlar ev farklı bir havaya bürünürdü ve bunu *fark edebiliyor olmam* tuhaftı. Örneğin o, eve dönmeden uyuyakaldıysam ve gecenin bir yarısı uyandıysam, onun evde olduğunu hissederdim, tam olarak ne olduğunu açıklayamasam da evin atmosferinde bir şeyler değişmiş olurdu ve bu, insana kendini daha huzurlu hissettirirdi. Aynı şey ben dışarıdayken eve erken döndüğü zamanlar için de geçerliydi; kapıdan içeri adımımı attığım anda onun evde olduğunu anlardım.

Elbette onunla konuşabilmek isterdim, şayet yüz meselesini anlayacak biri varsa bu oydu, ancak bu çok da elzem görünmedi bana. Önemli olan burada olmasıydı. Merdivenleri çıkıp anahtarlığını telefonun yanına koyduğunu, sürgülü kapıyı açtığını, içeride babama bir şey söylediğini ve sonra kapıyı ardından kapattığını işittim. Kimi zamanlar, özellikle hafta sonu kaldığı gece nöbetlerinin ardından babam ona yemek hazırlardı. Ardından plak çalarlardı. Nadiren mutfak tezgâhında bir boş şişe şarabı kalırdı arkalarından, hep aynı marka, Vinmonopol'un kırmızı şarabından, ve yine nadiren bira olurdu, aynı markadan, Arendal bira fabrikasında üretilmiş, üzerinde sarı yelkenli logosu bulunan kahverengi 0.7 litrelik şişeden iki üç tane.

Ama bu akşam yoktu. Ve bundan memnundum. Birlikte yedikleri zaman televizyon seyretmezlerdi ve eğer basit olduğu kadar cüretkâr planımı uygulayacaksam seyretmeleri şarttı. Saat on bire saniyeler kala yatağımdan yavaşça kalkacak, koridorda parmak ucunda yürüyecek, sürgülü kapıyı aralayacak ve içerideki televizyondan gece haberlerini izleyecektim. Böyle bir şeyi daha önce ne yapmış ne de aklımın ucundan geçirmiştim. Bir şeye iznimiz yoksa, yapmazdım. Asla. Bir kez bile babamın bana yasakladığı bir şeyi yapmamıştım. En azından kasten. Ancak bu sefer farklıydı, çünkü konu beni değil onları ilgilendiriyordu. Sonuçta ben denizin yüzeyindeki yüzü görmüştüm, bir kez daha görmeme gerek yoktu. Sadece onlar da benim gördüğümü görecekler mi diye merak ediyordum.

İşte karanlıkta yatağıma uzanmış, çalar saatin yeşile çalan akrep ve yelkovanını takip ederken bunları düşünüyordum. Şimdiki gibi sessiz zamanlarda, aşağıdaki ana yoldan geçen arabaları duyabiliyordum. Arabaların yeni süpermarket B-Max'in hemen yanındaki bayırın üzerinde göründüğü noktada başlayan, Holtet'teki dört yol ağzına doğru aşağıya devam ettikleri, Eski Tybakken Sapağı'nı geçtikleri, köprüye doğru yokuşu tırmandıkları, ve tıpkı yarım

dakika önce başladığı gibi iz bırakmadan gözden yitmeleriyle sonlanan bir akustik pist.

On bire dokuz kala, sokağın karşı yakasındaki evin kapısı açıldı. Yatağımın üzerinde diz çöküp pencereden dışarı baktım. Kapıdan çıkan kadın Fru Gustavsen'di, elinde bir çöp poşetiyle bahçe kapısına doğru yürüyordu.

Onu gördüğümde ilk aklıma gelen şey bunun ne kadar nadir görülen bir manzara olduğuydu. Fru Gustavsen dışarıda hemen hemen hiç görülmezdi; onu ya evinde görürdünüz, ya da onlara ait mavi Taunus'un ön yolcu koltuğunda, ama bunu biliyor olmama rağmen bugüne kadar hiç böyle düşünmemiştim. Ancak şimdi, birçok şişman kadının sahip olduğu o ağır zarafetle çöp kutusunun başında durup kapağını açtığı, poşeti atıp kapağı tekrardan kapattığı sırada aklıma gelmişti. O asla dışarı çıkmazdı.

Çalılardan çitimizin hemen dışındaki sokak lambasının acımasız ışığı üzerine vuruyordu, ancak çevresini saran soğuk ve keskin ışığı yansıtan eşyaların –çöp bidonunun, karavanın beyaz duvarlarının, kaldırım taşlarının, asfaltın– aksine onun endamı sanki ışığın tonunu değiştiriyor ve emiyordu. Çıplak kolları ışığın altında mattı, beyaz kazağının kumaşı parlıyordu, kabarık beyaz kahve karışımı saçları neredeyse yaldızlı gibi görünüyordu.

Bir süre dikildi ve etrafına bakındı; önce Prestbakmolara, sonra Hansenlere, sonra aşağıya, yolun karşısındaki ormana.

Bir kedi tıngır mıngır yürüyüp önünde durdu, bir an ona baktı. Kadın bir eliyle birkaç kez kolunu sıvazladı. Sonra dönüp gerisin geri eve girdi.

Saate tekrardan bakıyorum. On bire dört var. Biraz üşüyorum, üstüme bir kazak giymeyi aklımdan geçiriyorum bir an için, ama yakalanacak olursam önceden hesaplanmış bir iş olduğu ortaya çıkacağı kanaatine varıyorum. Hem zaten çok uzun sürecek bir iş de değil.

Dikkatlice kapıya yanaştım ve kulağımı dayadım. Tek risk

tuvaletin sürgülü kapının bu tarafında kalıyor oluşuydu. Oraya vardığımda onları rahatlıkla görebilecektim, buraya doğru gelecek olurlarsa da hemen geri kaçabilecektim, ama şimdi kapı kapalıyken bana doğru gelecek olurlarsa bunu çok geç olmadan anlama fırsatım yoktu.

Ama her durumda sanki tuvalete gidiyormuş gibi davranabilirdim!

Bulduğum çözümle rahatlayıp dikkatlice kapıyı açtım ve koridora çıktım. Her şey acayip sessizdi. Koridoru parmak uçlarında geçtim, kuru halıfleksi terli topuklarımın altında hissedebiliyordum, sürgülü kapının önünde durdum, hiçbir şey duyulmuyordu, kapıyı azıcık araladım ve içeri baktım.

Televizyon köşedeki yerinde açıktı. İki deri koltuk boştu.

Demek ki ikisi de kanepeye oturmuştu.

Mükemmel.

Ve ekranda üzerinde N işareti olan yerküre dönmeye başladı. Aynı haberi göstermeleri için Tanrı'ya dua ettim, böylece annemle babam da benim gördüğümü görebilecekti.

Sunucu haberleri kayıp balıkçı teknesi haberiyle açtığında kalbim göğsümün içinde küt küt atmaya başladı. Ancak yayınladıkları röportaj benim izlediğimden farklıydı. Durgun deniz görüntüleri yerine, yerel bir polis memuru ile köprünün üzerinde yapılan bir röportajın görüntüleri yayınlandı, onu kucağında küçük bir çocuk taşıyan bir kadının görüntüleri ve son olarak da arkasına dalgalı denizi alarak konuşan muhabirin görüntüleri takip etti.

Haber bittiğinde içeriden babamın sesi duyuldu, sonra da kahkahalar. İçime yayılan utanç duygusu o denli güçlüydü ki hiçbir şey düşünemez hâle gelmiştim. Sanki iç organlarım kireç tutmuştu. Aniden gelen bu utancın gücü, çocukluğumda hissettiğim korkuyla ve âni öfke patlamalarımla eşdeğer yoğunluğa sahip tek duyguydu ve bu üç duygunun da ortak noktası bir bakıma bizzat *özümün* silinmesiydi. Önemli olan tek şey o hissiyattı. Böylece ar-

kamı dönüp odama doğru giderken, bunu hiçbir şeyin farkında olmadan yaptım. Merdivenlerdeki pencerenin çok karanlık olması ve bu yüzden holü yansıtması gerektiğini biliyorum, Yngve'nin kapısının tıpkı annemlerinki ve banyo kapısınınki gibi kapalı olması gerektiğini biliyorum. Annemin anahtarlığının deri başı ve metal ayakları ile bir masal canavarı gibi telefon sehpasının üzerinde dağınık durması gerektiğini biliyorum, hemen yanı başındaki diz boyunda vazonun içinde kuru çiçeklerle sentetik halıfleksin üzerinde uyumsuz durması gerektiğini biliyorum. Ama hiçbir şey görmedim, hiçbir şey duymadım, hiçbir şey düşünmedim. Odama girdim, yatağıma uzandım, ışığı kapattım, karanlık üzerime çöktüğünde derin bir nefes aldım, öyle ki nefesim titremeye başladığı anda kasılan mide kaslarımın tetiklediği hıçkırıklarımın gürültüsünü yumuşak ve bir süre sonra ıslanacak yastığıma yönlendirmek zorunda kaldım. Fayda etti; tıpkı mideniz bulandığında kusmanın fayda ettiği gibi. Gözyaşlarım durduktan çok sonra bile yatağımda uzanıp hıçkırmaya devam ettim. Bunun rahatlatıcı bir yanı vardı. Nihayet hıçkırmam bittiğinde yüzükoyun uzandım, başımı kolumun üzerine koyup uyumak üzere gözlerimi yumdum.

Şimdi burada oturmuş bunları yazdığım sırada anlattıklarımın üzerinden otuz yılı aşkın zaman geçmiş. Önümdeki pencereden yansıyan yüzümü belli belirsiz seçebiliyorum. Parıldayan sağ gözüm ve hemen altındaki loş kısım hariç yüzümün sol tarafı tamamen gölgede. Alnımın ortasından iki derin çizgi iniyor, birer derin çizgi de iki avurdumu katediyor, tüm bu çizgiler karanlıklarla dolu, sabit ve ciddi bakan gözler, ağız kenarlarındaki sarkıklık; bu yüzün kasvetli olduğunu düşünmemek elde değil.

Yüzüme kazınmış olan ne?

Bugün 27 Şubat 2008. Saat 23:43. Bu satırları yazan ben, Karl Ove Knausgaard, Aralık 1968'de doğdum, bir başka deyişle şu satırları yazarken 39 yaşındayım. Üç çocuğum var, Vanja, Heidi ve

John, Linda Boström Knausgaard ile evliyim, ikinci evliliğim bu. Dördü de bir buçuk yıldır oturduğumuz Malmö'deki bir apartman dairesinde, etrafımdaki odalarda uyuyorlar. Vanja ile Heidi'nin yuvasından birkaç veliyi saymazsak burada kimseyi tanımıyoruz. Bu bir kayıp değil, en azından benim için, nasıl olsa sosyalleşmenin bana herhangi bir faydası dokunmuyor. Gerçekten ne düşündüğümü asla söylemem, asla gerçek fikrimi beyan etmem, ama her kimle konuşuyor olursam olayım anlatılanlara ama az ama çok katılırım, sanki anlatılanlar beni ilgilendiriyormuş gibi yaparım, içtiğim zamanlar hariç tabii, o zaman da çoğu kez aksi yönde ölçüyü kaçırırım, ta ki bu sınırı aşmış olmanın verdiği dehşet duygusuna uyanana kadar; kaldı ki bu, etkisi seneler içinde giderek artan, şimdilerde ise haftalarca sürebilen bir duygu. İçtiğim zaman bayılırım ya da hareketlerimin kontrolünü kaybederim, ki çoğu kez umutsuz ve aptalcadırlar, ama kimi zamanlar da umutsuz ve tehlikelidirler. Bu yüzden artık içmiyorum. Kimsenin bana yakınlaşabilmesini, kimsenin beni görmesini istemem, ve böyle de olmuştur: Kimse bana yaklaşmıyor ve kimse beni görmüyor. Yüzüme kazınmış şey bu olmalı, onu böyle katı ve maskemsi yapan ve rastgele, sokakta bir vitrin camında yansıması gözüme iliştiğinde kendimle bağdaştırmamı imkânsız kılan şey bu olmalı.

*

Bir yüzde yaşlanmayan tek şey gözlerdir. Gözlerimiz, öldüğümüz gün bile doğduğumuz günkü kadar parlaktır. İçindeki kılcal damarlar çatlayabilir kuşkusuz ve kornea donuklaşabilir, ancak onlardaki ışık asla değişmez. Londra'ya her gidişimde baktığım ve beni her seferinde aynı derecede etkilemeyi başaran bir tablo var. Rembrandt'ın son dönemlerinde yaptığı bir otoportre. Rembrandt'ın son dönem portreleri genellikle benzeri görülmemiş hoyrat fırça darbeleri olarak nitelendirilir, öyle ki her şey o tek

ânın ifadesinin yanında ikinci plana düşer, aynı anda hem ışıldayan hem kutsal olan an sanatta hâlâ emsalsizdir, Hölderlin'in son dönem şiirleri dışında belki, –her ne kadar dil aracılığıyla var olan Hölderlin'in ışığı semavi ve kutsal, renkle var olan Rembrandt'ın ışığı ise dünyevi, metalik ve cismani olduğu için farklı ve karşılaştırılamaz olsa da– ama National Gallery'de sergilenen bu resim, nispeten daha klasik realizme ve gerçek hayata, daha çok genç Rembrandt'ın üslubuna yakın yapılmıştır. Fakat resmedilen yaşlı Rembrandt'tır. Yaşlılıktır. Yüzün tüm ayrıntıları görünürdür, hayatın orada bıraktığı tüm izler görülebilir. Yüz kırışmış, buruşmuş, sarkmıştır, zaman tarafından yağmalanmıştır. Ancak gözler parlaktır, ve belki genç değillerdir ama yüze izini kazıyan zamana bir şekilde baskın çıkarlar. Yüzün içinden, her şeyin farklı olduğu bir yerden bir başkası bakıyordur sanki. Bir insanın ruhuna bundan daha fazla yaklaşmak güçtür. Rembrandt'ın şahsına değgin her şey, iyi ve kötü huyları, vücudundan gelen kokular ve sesler, sesi ve seçtiği sözcükler, düşünceleri ve görüşleri, davranışı, fiziksel kusurları ve bozuklukları, bir insanı başkalarının gözünde belirgin kılan hiçbir şey artık orada yoktur, bu resim dört yüz yıldan daha eskidir ve Rembrandt resmin yapıldığı sene ölmüştür, bu durumda burada tasvir edilen, Rembrandt'ın resmini yaptığı şey o kişinin esas varlığıdır; her sabah uyandığı, derhâl düşüncelere dalan, ama kendi başına düşünce olmayan, derhâl kendini duygulara kaptıran, ama kendi başına duygu olmayan, ve her gece uykuya dalarak en sonunda ebedî uyku ile uzaklaştığı varlığı. İnsanoğlunda zamanın dokunamadığı ve ona gözlerindeki ışığı veren varlığı. Bu tablo ile Rembrandt'ın son döneminde yaptığı öteki tablolar arasındaki fark, görmek ile görülmek arasındaki farktır. Başka bir deyişle, bu resimde o bir yandan görülürken, bir yandan da kendini görürken görür, böyle bir tablo hiç şüphesiz, ayna içinde aynaya, oyun içinde oyuna, sahnelenen dekorlara, her şeyin birbirine bağlı olmasına düşkün, zanaatkârlığın tarihin ne öncesinde ne de sonrasında şahit

olduğu boyutlara ulaştığı Barok Dönemi'nde mümkün olabilirdi. Ama bizim çağımızda da varlığını sürdürüyor, bizim için görüyor.

*

Doğduğu gece Vanja birkaç saat boyunca yattığı yerden bize baktı. Gözleri iki kara fener gibiydi. Vücudu kanla kaplıydı, uzun saçları başına yapışmıştı ve kıpırdandığında bir sürüngenin usul hareketleriyle yapıyordu bunu. Linda'nın karnına yatmış bize bakarken, ormandan gelen bir şey gibi görünüyordu. Ona ve bakışlarına doyamıyorduk. Ama o gözlerinin içindeki neydi? Huzur, dinginlik, sakinlik. Dil çıkarmıştım, bir dakika sonra o da dil çıkarmıştı. Hayatımın hiçbir döneminde o anki kadar gelecek, o anki kadar sevinç hissetmedim. Şimdi dört yaşında ve her şey çok farklı. Bakışları cin gibi, saniyesinde mutluluktan kıskançlığa, üzüntüden öfkeye geçebiliyor, şimdiden dünyada işlerin nasıl yürüdüğü konusunda tecrübeli ve bazen o kadar arsız davranıyor ki kendimi tamamıyla kaybedip ona bağırıyor, ya da ağlamaya başlayana dek onu sarsıyorum. Ama genellikle sadece gülüyor. Son seferinde, en son o denli çok hiddetlenip onu sarstığımda, ve o sadece güldüğünde, aniden bir ilham geldi ve elimi göğsüne koydum.

Kalbi küt küt atıyordu. Tanrım, o nasıl atıştı öyle.

Saat sabah sekizi birkaç dakika geçiyor. 4 Mart 2008. Yerden tavana dek kitaplarla çevrili ofisimde oturmuş, bir İsveç grubu olan Dungen'i dinliyor ve şu ana dek yazdıklarımı ve bunların nereye varacağını düşünüyorum. Linda ile John yan odada uyuyorlar, Vanja'yla Heidi'yi ise yarım saat önce yuvaya bıraktım. Dışarıda, devasa Hilton Otel'in hâlihazırda gölgede kalan ön cephesinde asansörler, camla çevrili üç asansör boşluğunda yukarı aşağı çıkıp iniyorlar. Hilton'ın hemen yanı başında kırmızı tuğlalı bir bina var, cumbalarına, çatı pencerelerine ve tonozlarına bakılacak olursa ya 1800'lerin sonunda ya da 1900'lerin başında inşa edilmiş

olmalı. Daha ötede ise çıplak ağaçlarıyla ve yeşil çim örtüsüyle Magistrat Parkı'nın küçük bir parçası göze ilişiyor, burada manzara, yetmişli yılların tarzında alacalı gri bir taş binayla sekteye uğruyor ve bakışları ister istemez yukarıya, haftalardan sonra ilk defa açık ve mavi gökyüzüne yönlendiriyor.

Burada geçirdiğim bir buçuk yılın ardından bu manzaranın gün boyunca ve sene içerisinde geçirdiği tüm değişimlere aşinayım, ancak buna bir bağlılık hissetmiyorum. Burada gördüklerimin hiçbiri benim için bir şey ifade etmiyor. Belki de aradığım tam da budur, çünkü bağlılık duygusunun yoksunluğunda hoşuma giden ve hatta belki de ihtiyacını hissettiğim bir şey var, ama bu bilinçli bir seçim de değil. Altı sene önce Bergen'de yaşıyor ve yazıyordum, ve her ne kadar ömrümün sonuna kadar o şehirde yaşamayı düşünmemiş olsam da ne ülkemi ne de o zaman evli olduğum kadını terk etmeyi planlıyordum. Aksine, çocuk yapmayı, belki Oslo'ya taşınmayı düşünüyorduk, ben birkaç roman yazacaktım, o ise radyo ve televizyonda çalışmaya devam edecekti. Ama planladığımız gelecek, ki hayalini kurduğumuz çocukların zenginleştireceği günlük rutinleri, arkadaşlar ve tanıdıklarla yiyeceğimiz akşam yemekleri, çıkacağımız tatilleri, ailelerimize yapacağımız ziyaretleriyle, o zaman içinde bulunduğumuz ânın sadece uzatılmış bir versiyonu olan bu gelecek, hiçbir zaman gerçekleşmedi. Bir şey oldu ve bir gün Stockholm'e gittim, başta sadece bir iki haftalığına bulunduğum yerden uzaklaşmak içindi, sonra birdenbire hayatım bu oldu. Sadece şehri ve ülkeyi değil, onlarla beraber çevremdeki bütün insanları da değiştirdim. Bu yaptığım bana tuhaf geliyorsa şayet, daha da tuhafı bunun üstüne neredeyse hiç kafa yormuyor olmam. Nasıl kendimi burada buldum? Neden olaylar *bu şekilde* gelişti?

Stockholm'e geldiğimde tanıdığım iki kişi vardı, onları da çok yakından değil: 1990 ilkbaharında, yani 12 yıl öncesinde Bergen'de tanıştığım ve bir iki hafta gördüğüm Geir ile 1999 ilkbaharında

Biskops-Arnö'deki bir yeni yazarlar seminerinde tanışıp birkaç gün görüştüğüm Linda. Geir'e önceden bir e-posta göndermiş ve kendime bir yer bulana dek onda kalıp kalamayacağımı sormuştum, evet yanıtı gelince iki İsveç gazetesine "kiralık ev aranıyor" ilanı vermek için telefon açmıştım. İçlerinden iki tanesini seçtiğim kırkın üzerinde yanıt geldi. Biri Bastugatan'da, öteki ise Brännkyrkagatan'daydı. Her iki yeri de gördükten sonra ikinciye karar vermişken bina girişinde kiracıların listesi gözüme ilişti, listede Linda'nın da adı vardı. Böyle bir tesadüfün gerçekleşmesi ihtimali neydi? Stockholm'de bir buçuk milyona yakın insan yaşıyor. Eğer bu daireyi arkadaşlar ya da tanıdıklar aracılığı ile bulmuş olsaydım, bu çok da büyük bir tesadüf sayılmazdı, zira bütün edebiyat çevreleri şehrin büyüklüğünden bağımsız olarak küçüktür, oysa bu daire bana binlerce kişi tarafından okunmuş anonim bir ilan sonucunda ulaşmıştı, ve ilana yanıt veren kadın elbette ki ne Linda'yı ne de beni tanıyordu. Hemen fikrimi değiştirdim, çünkü eğer bu daireyi tutarsam Linda ona asıldığımı düşünebilirdi. Ama bu bir işaretti. İşe bakın ki anlam dolu bir işaret olmalı çünkü şu anda Linda ile evliyim ve o, üç çocuğumun annesi. Hayatımı paylaştığım kişi. Önceki hayatımdan geriye yalnızca yanımda getirdiğim kitaplarım ve plaklarım kaldı. Diğer her şeyi arkamda bıraktım. Zamanında geçmişi düşünmek için hayli çok, hem de hastalık derecesinde çok zaman harcamış olsam da, ve yine bu nedenle Marcel Proust'un *Kayıp Zamanın İzinde*'sini sadece okumakla kalmayıp âdeta özümsemişsem de, şimdi fark ediyorum ki geçmiş artık zihnimde neredeyse hiç yer kaplamıyor. Bunun en büyük nedenlerinden biri sanırım sahip olduğumuz çocuklarımız, onlarla şu anda ve burada geçen yaşam zamanın büyük bir kısmını kaplıyor. En yakın geçmişi bile sıkıştırıp atıyor. Bana üç gün önce ne yaptığımı sorsanız, hatırlayamam. Vanja iki sene önce, Heidi iki ay önce, John iki hafta önce nasıldı diye sorsanız, hatırlayamam. Küçük gündelik hayatlarımızda çok şeyler yaşanıyor belki, ama yaşanan her şey aynı rutin içinde gerçekleşiyor;

işte zaman hakkındaki bakış açımı her şeyden çok bu değiştirdi. Çünkü zamanı önceden katedilmesi gereken bir alan olarak görüyorken ve gelecek, muhtemelen parlak ve hiçbir koşulda sıkıcı olmayan, uzaktaki bir ihtimalken, şimdi buradaki hayatımızla bambaşka biçimlerde iç içe geçmiş durumda. Bunu görsel bir imge ile betimlemek durumunda olsaydım sanırım bir kanal havuzundaki tekne olurdu bu: Hayat yavaş ve kaçınılmaz bir şekilde her yönden sızan zaman tarafından yükseltiliyor. Ayrıntılar dışındaki her şey hep aynı. Ve geçen her gün, zamanın doruğa ulaşacağı, yani havuz kapağının açılıp hayatın yoluna devam edeceği âna olan özlemi kabartıyor. Ama bu rutinleri, bu çevrelenmişliği, bu değişmezliği bir yandan gerekli de buluyorum; beni koruyor. Zira onları terk etmeye kalktığım nadir zamanlarda tüm eski kederlerim geri geliyor. Birdenbire söylenenler, görülenler, düşünülenler gibi akla gelebilecek her türlü kaygı işgal ediyor zihnimi ve böylelikle, kontrol edilemez, verimsiz, çoğu zaman küçük düşürücü ve uzun vadede tahripkâr, senelerce içinde yaşadığım o alana savruluyorum. Oradaki özlem buradaki kadar güçlü, ancak ikisi arasındaki fark, orada hasretin hedefi ulaşılabilir bir şeyken, burada değil. Burada başka hedefler bulmak zorundayım, bunlarla yetinmeli, yüzleşip bunları kabullenmeliyim. Sözünü ettiğim şey yaşama sanatı. Kâğıt üzerinde hiç sorun değil, Heidi'nin bir görüntüsünü canlandırabilirim örneğin, sabahın beşinde beşiğinden tırmanarak çıkar, karanlıkta yerde ayaklarını sürüyerek yürür, bir saniye sonra ışığı yakar ve önümde durur, yarı uyur vaziyette gözlerimi kısarak ona bakarım, ve "Mutfak!" der. Konuşması hâlâ kendine özgü, kullandığı sözcüklerin geçerli anlamlarının dışında özel anlamları var ve "mutfak" onun dilinde yaban mersinli kesik sütlü müsli demek. Aynı şekilde örneğin mum "İyi ki doğdun!" demek. Heidi iri gözleri, büyük bir ağzı ve büyük bir iştahı olan ve her anlamda açgözlü bir çocuk, ancak yaşamının ilk bir buçuk yılında yaşadığı güçlü ve katıksız mutluluk, bu sonbaharda, John'un doğumundan sonra,

öncesinde karşılaşmadığı başka duyguların gölgesinde kaldı. İlk aylarda eline geçen her fırsatta ona zarar vermeye çalıştı. Çocuğun yüzündeki tırmık izleri istisna değil rutin oldu. Sonbaharda, Frankfurt'taki dört günlük seyahatimden döndüğümde John sanki bir muharebeden çıkmış gibi görünüyordu. Zor bir dönemdi çünkü Heidi'yi ondan uzak tutmak da istemiyorduk, böylece onun ruh hâllerini okumaya ve John'a erişimini düzenlemeye çalıştık. Ama ışıl ışıl bir ruh hâli içindeyken bile eli bir yıldırım hızıyla öne fırlayıp John'a vurabiliyor ya da onu tırmalayabiliyordu. Bununla beraber daha iki ay öncesine dek onunla asla özdeşleştiremeyeceğim bir şiddette öfke nöbetleri başladı, ve bir de daha evvel görmediğimiz bir hassasiyet su yüzüne çıktı: Sesimde ya da davranışımda azıcık bir sertlik görsün hemen başını öne eğiyor, başka tarafa dönüyor ve ağlamaya başlıyordu, sanki öfkesini bize gösterip hassasiyetini gizlemeye çalışır gibi. Bunu yazarken ona karşı şefkatle doluyorum. Ama sadece kâğıt üzerinde. Gerçekte, gerçekten böyle davrandığı an, orada önümde, sabahın köründe, tüm sokaklar sessizken ve çıt çıkmıyorken, yeni bir güne başlamanın verdiği bir ışıltıyla duruyorken, ve ben güçlükle kendimi yataktan kaldırmayı başarıp, giyinip, onun peşinden yaban mersini aromalı kesik sütle müslinin onu beklediği mutfağa gidiyorken, işte o zaman ona karşı hiçbir şefkat duygusu olmuyor içimde, ve sınırı aştığında, örneğin bir film için tutturduğunda, ya da John'un uyuduğu odaya girmeye çalıştığında, kısacası hayırdan anlamayınca ve iyice uzattığında rahatsızlığımın öfkeye dönüşmesi nadir olmuyor ve ben sert konuşunca, ve gözlerine yaşlar dolunca, başını eğip, çökmüş omuzlarıyla benden öteye dönünce, bunu hak etti diye düşünüyorum. Onun yalnızca iki yaşında bir çocuk olduğunu ise ancak gece olup, çocuklar uyuduktan ve ben oturup, ne yapmaya çalıştığımı sorguladıktan sonra algılayabiliyorum. Ama o zaman olaya dışarıdan bakıyor oluyorum. Olayın içindeyken hiçbir şansım yok. Olayın içindeyken her şey sabahı atlatabilmek üzerine kurulu, üç saat boyun-

ca değiştirilecek bezler, giydirilecek giysiler, hazırlanacak kahvaltı, yıkanacak yüzler, taranıp toplanacak saçlar, fırçalanacak dişler, önlenecek ağız dalaşları, kaçınılacak tokatlar, giydirilecek tulumlar ve çizmeler, sonrasında bir elimde katlanabilen ikiz bebek arabasını tutup, diğer elimle iki küçük kızı yönlendirmem, asansöre binmemiz, bağırış ve itişmesiz çok nadir gerçekleşen aşağıya inişimiz, apartman girişine çıkışımız, onları bebek arabasına yerleştirip yün şapkalarını ve eldivenlerini üzerlerine geçirmem, onları işe gitmek üzere olan insanların dolup taştığı sokağa çıkarmam, on dakika sonra yuvaya bırakmam, ve böylece yeniden çocuklarla ilgili yapılması gereken zorunlu rutin başlayıncaya dek çalışabileceğim beş saatin kaldığı sabahı atlatabilmek üzerine kurulu her şey. Yalnız başıma kalmak benim için her zaman büyük bir ihtiyaç olmuştur, yalnızlığın beni çevreleyeceği geniş alanlara gereksinim duyarım ve bunu bulamadığım zaman, son beş yıldır olduğu üzere, hüsranım paniğe ya da saldırganlığa sebebiyet verebilir. Ve tüm yetişkinlik hayatım boyunca beni ayakta tutan şey, bir gün olağanüstü bir şey yazma emeli bu şekilde tehlikeye girdiğinde, içimde beni bir fare gibi kemiren tek bir düşünce olur; o da kaçmak zorunda olduğum. Zaman geçerken, bir kum gibi parmaklarımın arasından akıp giderken ben... sahiden ne yapıyorum? Yerleri siliyorum, çamaşırları yıkıyorum, akşam yemeğini hazırlıyorum, evi temizliyorum, alışveriş yapıyorum, parkta çocuklarla oyun oynuyorum, çocukları eve getirip onların kıyafetlerini çıkarıyorum, onlara banyo yaptırıyorum, yatana kadar göz kulak oluyorum, kurusunlar diye çamaşırları asıyorum, kurumuşları katlayıp raflara yerleştiriyorum, ortalığı topluyorum, masayı, sandalyeleri, rafları siliyorum. Bu bir mücadele, ve bu mücadele her ne kadar kahramanca olmasa da benden üstün bir güce karşı savaşıyorum, çünkü ne kadar çok iş yaparsam yapayım odalar darmadağın ve çöp dolu, ve çocuklar uyanık geçirdikleri her saniye gözetim altında oldukları hâlde başka çocuklarda bugüne dek hiç görmediğim kadar dikbaşlılar, burası

kimi zamanlar düpedüz kaçıklar evi gibi, belki de mesafe ile yakınlık arasındaki o gerekli, hele ki mizaçlar bu kadar değişken olunca daha da önemli olan dengeyi kuramadığımız için. Ve burada da bir miktar var bundan. Vanja yaklaşık sekiz aylıkken kimi zamanlar neredeyse krizi andıran, bir süre ona ulaşabilmemizi imkânsız kılan ilk duygu patlamaları başladı, çığlık üzerine çığlık atıyordu. Tek yapabildiğimiz, sakinleşene dek onu kucağımıza almaktı. Neden böyle olduğunu açıklamak kolay değil, ama bu çoğu zaman etrafında alışık olmadığı bir dolu yeni şey olduğunda oluyordu; misal eğer Stockholm dışında oturan anneannesine gitmişsek ve sokakta başka çocuklarla çok kaldıysa, ya da bütün bir günü şehirde geçirmişsek. O zamanlar kendini tamamıyla kaybederek, hiçbir şekilde teselli edilememeksizin bütün gücüyle çığlık atardı. Hassasiyet ve azim hiç kolay bir kombinasyon değil. Heidi'nin doğumu da işleri onun adına kolaylaştırmadı. Bu patlamalar sırasında ağırbaşlı ve sağduyulu davrandığımı söyleyebilmek isterdim, ancak maalesef böyle olmuyordu, çünkü bu anlarda kendi öfkem ile duygularım da devreye giriyor ve dolayısıyla giderek şiddetleniyor ve bu çoğu zaman da insanların gözü önünde gerçekleşiyordu. Şöyle ki, Stockholm'deki alışveriş merkezlerinden birinde yattığı zeminden onu sökerek kaldırıyor, bir patates çuvalı gibi omuzlarımın üstüne atıp, o içine cin kaçmış gibi tekmeler savurup çığlıklar atarken onu öyle yol boyunca taşıyordum. Üstelik bazı zamanlar çığlıklarına ben de bağırarak karşılık veriyor, onu yatağa atıp, azap veren şey her ne ise geçene dek üzerine kapanıp sımsıkı sarılıyordum. Nasıl damarına basacağını öğrenmesi uzun sürmemişti, belirli bir çığlık şekliyle, ağlama ya da iç çekme ya da histeri değil, ama durup dururken, amaçsız, agresif bir çığlık kontrolümü tamamen yitirmeme, ayağa fırlayıp zavallı kıza yönelmeme, kendini koyuvererek vücudunu serbest bırakıp ağlamaya başlayana dek ona bağırıp onu sarsmama neden oluyordu, işte ancak o zaman teselli etmek için ona sarılabiliyordum.

Geriye dönüp baktığımda, daha iki yaşını doldurmadığı hâlde hayatımızı bu denli etkileyebilmesini hayli çarpıcı buluyorum. Çünkü gerçekten de öyleydi, bir süre her şey onun bu durumu etrafında döndü. Bu durum elbette onun hakkında hiçbir şey anlatmadığı gibi bizim hakkımızdaki her şeyi de ele veriyor. Linda da ben de kaosun uçurumunda, ya da tesirinde bir hayat sürüyoruz, her şey bir anda altüst olabilir, bu nedenle küçük çocuklarla yaşamanın gerektirdiği her şeye ayak uydurabilmek için kendimizi zorlamalıyız. Plan yapmak ne demek bilmiyoruz. Akşam yemeği için alışverişe çıkmamız her gün sürpriz bir şekilde gerçekleşiyor. Aynı şey ay sonunda faturaların ödenme zamanları geldiğinde de geçerli. Hesabıma düzensiz aralıklarla yatan telif gelirleri, kitap kulübü ödemeleri, ya da ders kitabı yayınlarından gelen düşük miktardaki para, ya da şu anda, sonbaharda, unuttuğum yurt dışı telifinin ikinci ödemesi olmasa her şey ciddi bir şekilde ters gidebilirdi. Ancak bu süregiden doğaçlamalar yaşadığımız ânın önemini artırıyor, hiçbir şey kendiliğinden gelişmediği için her ânımız doğal olarak son derece hareketli geçiyor, ve o zaman da varoluşumuzdan memnun oluyoruz, tabii böyle olunca aramızdaki yakınlık güçleniyor ve mutluluğumuz karşılıklı olarak artıyor. Öyle zamanlarda nasıl da ışıldıyoruz. Bütün çocuklar hayat doludur ve içgüdüsel olarak mutluluğa eğilimlidir, insanın onlara iyi davranacak fazladan biraz enerjisi olduğunda dikbaşlılıklarını ya da öfkelerini birkaç dakika içinde unuturlar. Yıkıcı olansa bunu biliyor olmanın, yani yapılması gereken tek şeyin çocuklara iyi davranmak olduğunu biliyor olmanın, olayın tam ortasında, bir nevi gözyaşı ve hüsran bataklığına gömülmüşken bana en ufak bir faydasının dokunmaması. Ve bir kere o bataklığa girdim mi her yeni olay beni daha da derinlere çekiyor. En az bunun kadar yıkıcı olan bir diğer şeyse çocuklarla uğraşıyor olmam. Yani beni derinlere çeken şeyin *çocuklar* olması. Çok utanç verici bir şey bu. Bu tür durumlarda olmayı umduğum kişiden olabildiğince

uzaklaşmış oluyorum. Çocuk sahibi olmadan önce bunların hiçbiri hakkında en ufak bir bilgim yoktu. Öncesinde, onlara karşı şefkatli olduğum sürece her şeyin iyi olacağını sanıyordum. Ve üç aşağı beş yukarı öyle de oldu, ancak o âna dek gördüğüm hiçbir şey çocuğun, hayatı nasıl istila ettiği konusunda beni hiçbir şekilde uyarmamıştı. İnsanın o güne dek bilmediği yoğunlukta onlarla kurduğu teklifsiz yakınlıkla kendi ruh hâli ve tabiatı onlarınkilerin etrafına öyle bir örülüyor ki; kişinin sahip olduğu en kötü yanları artık sadece kendisine saklayacağı bir şey olmaktan çıkıp kişinin kendisi dışında vücut buluyor ve hiddetle kişiye geri fırlatılıyor. Aynı durum elbette insanın en iyi yanları için de geçerli. Önce Heidi'nin sonra da John'un doğduğu o en telaşlı günler ve bu doğumları tecrübe edenlerin duygusal hayatında geçirdiği bozgun – ki bunu tanımlamaya en yakın sözcük kriz olsa gerek– haricinde çocukların hayatları burada temel olarak istikrarlı ve güvende, her ne kadar arada bir onlara karşı sabrımı yitirsem de benim yanımda kendilerini güvende hissediyor ve ihtiyaç duydukları her seferinde yanıma geliyorlar. İhtiyaçları çok temel, dışarıda ailecek onlar için macera dolu bir aktivite yaptığımız zamanlardan daha çok sevdikleri bir şey yok: Güneşli bir günde Vastra Limanı'na yapılan bir gezi örneğin, önce parkın içinden geçilir, oradaki bir yığın kütük onları en az yarım saat oyalamaya yeter, sonrasında marinada yürünür, ki oradaki tekneler gerçekten çok ilgilerini çeker, ardından denizin yanındaki basamaklarda oradaki bir İtalyan kafesinden aldığımız paninileri yediğimiz öğle yemeği, piknik yapmanın aklımıza gelmediğini söylememe gerek bile yok tabii, ve en son geldiğimiz yoldan eve dönmeden önce, koşup oynayarak ve gülerek geçirilen bir saat, Vanja'nın bir buçuk yaşından sonra edindiği kendine özgü koşma tarzı, Heidi'nin her zaman ablasının iki metre ardında, kendisine nadiren bahşettiği dostluğu kabul etmeye amade ve sarsak adımları. Eğer Heidi, bebek arabasında uyumuşsa Vanja ile bir kafeye otururuz, bizimle yalnız kaldığı

bu anları çok sever, elinde limonatası, konuşur, akla gelebilecek her şeyi sorar, gökyüzü sabit mi, ya da bir şey sonbaharın gelişini durdurabilir mi, ya da maymunların iskeleti var mı gibi. Her ne kadar o ânın bana verdiği memnuniyet duygusu beni havalara uçurmaktan ziyade hoşnut edip dinginlik katsa da, bunun adı yine de memnuniyettir. Hatta belki kimi özel durumlarda mutluluk. Peki bu yeterli değil mi? Değil mi gerçekten de? Amaç mutlu olmak olsaydı, o zaman olabilirdi. Ama benim amacım mutlu olmak değil, hiçbir zaman da olmadı, ne yapayım ki mutluluğu? Aile de bir amaç değil benim için. Öyle olsaydı ve tüm zamanımla enerjimi buna harcasaydım her şey mükemmel olurdu, buna eminim. O zaman Norveç'te bir yerde yaşardık, sırt çantamızda kumanya ve termosumuzla kışları paten kaymaya ve kayağa giderdik, yazları da tekneyle açılırdık, denize girer, balık tutar, kamp yapardık, diğer çocuklu ailelerle yurt dışına tatillere çıkardık, evimizde düzen olurdu, güzel yemekler pişirmeye vakit ayırırdık, arkadaşlarla takılır, keyifli ve mutlu olurduk. Evet, kulağa bir karikatür gibi geliyor ama çocuklarıyla hayatı tam da bu şekilde geçirmeyi başaran aileler görüyorum her gün. Çocuklar temiz, üstleri başları düzgün, ebeveynleri mutlu, arada sırada seslerini yükselterek konuşsalar bile çocuklarına asla aptal gibi bağırıp durmuyorlar. Hafta sonu gezilerine çıkıyorlar, yazın Normandiya'da ev kiralıyorlar, buzdolapları asla boş kalmıyor. Bankada ya da hastanede, bilişim firmasında ya da belediye meclisinde, tiyatroda ya da üniversitede çalışıyorlar. Benim yazar olmam neden beni bu dünyanın dışına itiyor? Benim yazar olmam neden çocukların bebek arabalarının sanki çöplükten almışız gibi görünmesine yol açıyor? Benim yazar olmam neden yuvaya delirmiş gözlerle ve grotesk bir hüsran maskesi gibi kaskatı bir suratla gitmeme sebep oluyor? Benim yazar olmam neden çocukların istediklerini elde edene kadar sonuçları ne olursa olsun canlarının istediği gibi davranabilmelerine sebep oluyor? Hayatımızdaki bunca karmaşa nereden geliyor? Tüm

bunları değiştirebileceğimi biliyorum, bizim de o tür bir aile olabileceğimizi biliyorum, ama önce bunu istemem gerekiyor, o zaman da hayatım bunun üzerine kurulmuş olmalı. Ama ben böyle bir hayat istemiyorum. Ailem için elimden gelen her şeyi yapıyorum, bu benim görevim. Hayattan öğrendiğim tek şey ona katlanmak olduğu, sorgusuz sualsiz, ve bunun doğurduğu özlemleri yazarak yakmak. Bu ülkü nereden geliyor hiçbir fikrim yok, ve şimdi bunu açık seçik görüyorken, bana neredeyse sapıkça geliyor: Görev neden mutluluğun önüne geçsin ki? Mutluluk sorusu banal ama ardından gelen, yani anlam sorusu değil. Güzel bir tabloya baktığımda gözlerime yaşlar doluyor, ama kendi çocuklarıma baktığımda değil. Bu, onları sevmediğim anlamına gelmiyor, çünkü seviyorum, hem de bütün kalbimle, bu sadece onların kattığı anlamın bir hayatı doldurmaya yetmediği demek, en azından benimkini. Yakında kırk yaşıma basacağım, kırk oldum mu, yakında da elli. Elli oldum mu çok geçmeden altmış. Altmış oldum mu da yetmişe pek bir şey kalmayacak. Ve orada bitecek. Öyleyse mezar taşı yazım şöyle olabilir: "Burada her şeye katlanan bir adam yatıyor. Katlanan ve sonucunda yok olan. (Bu durumda uyak hatırına İsveç'e gömülmeliyim). Ya da belki de şöyle olmalı mezar taşımdaki yazı:

Yatıyor hiç gıkı çıkmamış bir adam burada
Bu yüzdendir ki hep yarım kalmış hayatta
Girmeden önce mezara,
şöyle seslenmiş cihana:
Bu soğuk da neyin nesi böyle!
Hanginizde ab-ı hayat, ne olur söyle!

Ya da belki şöyle bir şey:

Yatıyor burada bir yazar,
iyi de bir adam özünde,

ama gülmedi yüzü bir gün olsun be,
ve bilmedi hiç saadet nedir
bir zamanlar varken ağzında bir dünya kelime
gör bak şimdi toprak dolmuş hep yerine

Gelin kurtçuklar, gelin solucanlar,
neſsinizi köreltin bu bedende
buyurun bir göz deneyin
aman olur mu efendim diye de düşünmeyin,
son ıyaklamasından beri bir ömür geçmiştir, bilin.

Ama eğer önümde yaşanacak bir otuz yıl daha varsa, aynı kalacağımın garantisi olamaz. Belki bu yüzden şöyle bir şey daha mı iyi olur?

Ulu Tanrım, seslenir kulların sana,
Saçıyla tırnağıyla yatan işte burada
Karl Ove Knausgaard öldü sonunda
Oldu da epey bir lokma ekmek koyalı ağzına
Eş, dost hak getire,
Sırf vakit kalsın diye kitabına ve otuz bire.
Yüklendi çavuşa kalemine, neye yarar
Yoktur üsluptan bir eser, bizimki didinip durur
Yedi bir pasta, derken bir tane daha
Yedi bir patates, bir de ringa yanında
Aldı bir domuz, fırına bütünce verdi
Yaladı yuttu, derken Heil sesi çıkarıp geğirdi!
Nazi değilim ama kahverengi gömlek severim
Alfabeyi değiştirir, runik harflere geçerim!

Yayınevlerinden red geldi, adam delirdi
Yedi ve geğirdi, durmak bilmedi

Göbeği büyüdükçe kemeri sıktı
Gözleri şeytaniydi, dili çatallı
"Oysa tek dileğim yazmaktı doğruları!"

Tıkandı damarları, yağ bağladı kalbini
Acıyla haykırana dek bir gün ta ki:
İmdat, imdat, kalbim duruyor neden?
Yenisini nakledin hemen, kazada yitmiş bedenlerden!
Ama olmaz dedi doktor, hatırladım kitabını,
Oltaya takılmış bir balık gibi vereceksin canını,
Hissediyor musun acıyı, hissediyor musun gülüm?
Kalbi dağlayan o acı var ya, işte o ölüm!

Ya da şansım yaver giderse daha az şahsi bir yazı nasıl olur?

Yatıyor, yatağında sigara tüttürmüş bir adam burada
Eşiyle birlikte yanıp, boylamış öte tarafı sonunda
Ama demem o ki
Onlar değil mezardaki,
Bir avuç kül geriye kalan, yıkıntılar arasında.

Babam benim yaşımdayken, geçmiş yaşantısını terk edip yeni bir hayata başladı. O zaman on altı yaşındaydım ve Kristiansand Katedral Okulu'nda birinci sınıfa gidiyordum. Dönem başında annemle babam hâlâ evliydi ve aralarında sorun vardıysa bile ilişkilerinin nasıl bir yönde ilerleyeceğine dair tahmin yürütmemi gerektirecek hiçbir ipucu yoktu. O zamanlar Tveit'te oturuyorduk, Kristiansand'ın yirmi kilometre dışında, vadi üzerine kurulmuş bir sitenin en kenarındaki eski bir evde. Ev arkamızdaki ormanın aşağısında, önümüzdeki nehir manzarasının ise yukarısında

kalıyordu. Bulunduğu arsa üzerinde bir ahır ve bir de müştemilat vardı. Oraya taşındığımız zaman, on üç yaşında olduğum yaz, annemle babam tavuk satın aldılar, tavuklar aşağı yukarı altı ay kadar yaşadıktan sonra ortadan kayboldu. Çim bahçenin yanında bir bölgede babam patates yetiştirirdi, onun az aşağısında ise gübre yığını duruyordu. Babamın hayalini kurduğu birçok meslekten biri de bahçıvanlıktı, bu alanda bir yeteneği olduğunu da göstermişti –küçük kasabadaki, önceki evimizi çevreleyen bahçemiz muhteşemdi, egzotik bitkiler bile vardı, misal babamın güneye bakan yere diktiği ve verdiği meyveyle çok gururlandığı şeftali ağacı gibi– bu yüzden, kırsala taşınmamız iyimserlik ve gelecek hayalleriyle doluydu, işte o noktada ironi yavaş ama emin adımlarla hayatımızda baş göstermeye başladı, çünkü babamın o dönemki hayatından çok net hatırladığım birkaç şeyden biri de bir yaz akşamı annem babam ve ben bahçedeki masaya oturmuş mangal yaparken babamın ettiği şu laftı:

"Hayat bize güzel, değil mi?"

İroni basitti, ben bile anlamıştım, ama karmaşıktı da, çünkü sebebini anlamamıştım. Benim için böylesi bir gece gerçekten de şahaneydi. İroninin ima ettiği şey yazın kalan kısmında bir dip akıntısı gibi devam etti: Sabahın erken saatlerinden itibaren nehirde yüzdük, gölgedeki çimenlikte futbol oynadık, Hamresanden kamp yerine pedal çevirdik, orada yüzdük ve kızları seyrettik, Temmuz'da da ilk kez sarhoş olana dek içtiğim Norveç Kupası'na gittik. Birisi evinin kapılarını bize açacak birini tanıyordu, başka biri de bize bira alabilecek birini tanıyordu, böylece bir yaz akşamında, bilmediğim bir oturma odasında oturup içtim, ve bu bir mutluluk patlaması gibiydi sanki, hiçbir şey tehlikeli ya da endişelenmeye değer değildi, sadece güldüm ve güldüm ve tüm bunların, yabancı mobilyaların, tanımadığım kızların, dışarıdaki yabancı bahçenin ortasında, her şeyin böyle olmasını istediğimi düşündüm. Tam olarak böyle olmalıydı. Devamlı gülmek ve

aklıma geleni yapmak. O geceden kalma iki fotoğrafım var, birinde yerde, bir vücut yığınının altında yere uzanmışım, bir elimde kuru kafa tutuyorum, kafam öte taraftan çıkan ayaklar ve ellerden sanki bağımsızmış gibi duruyorken yüzüm ekşimiş, coşkulu bir mutlulukla şekillenmiş. Öteki fotoğrafta yalnızım, yatağa uzanmışım, bir elimde bira şişesini, öteki elimle de kuru kafayı kasıklarımın üzerinde tutuyorum, güneş gözlüklerim var, ağzım kahkahayla kocaman açılmış. Bu 1984 yazıydı, on beş yaşındaydım ve yeni bir şey keşfetmiştim: İçmek harika bir şeydi.

Sonraki haftalarda çocukluğum eskisi gibi devam etti, şelalenin altındaki kayalıklara uzanıp uyukladık, kimi zaman nehrin derin kısımlarına daldık, cumartesi günleri şehre giden otobüsü yakalayıp, oradan şeker alıp, plakçılara girdik, o esnada yakında başlayacağım lise üzerine beklentiler tüm bu süre boyunca derinlerde durdu. Ailedeki tek değişiklik bu değildi: Annem hemşirelik okulundaki işinden izin almıştı ve o sene Yngve'nin hâlihazırda yaşıyor olduğu Bergen'de öğrenim görecekti. Bu da demek oluyordu ki babamla evde yalnız kalacaktık, ve ilk aylarda öyle de yaptık, ta ki babam, muhtemelen beni başından atmak için, Elvegaten'deki büyükannemlere ait, dedemin senelerce muhasebe bürosu olarak işlettiği evde kalabileceğimi bana önerene dek. Bütün arkadaşlarım Tveit'te oturuyordu ve lisede yeni tanıştıklarım okuldan sonra takılabileceğim kadar iyi tanımadığımı düşündüğüm kişilerdi, bu nedenle eğer antrenmana gitmiyorsam, ki antrenmana o zamanlar haftada beş gün gidiyordum, oturma odasında bir başıma oturup televizyon seyreder, çatı katındaki masamda ödevlerimi yapar, ya da yanı başındaki yatağıma uzanır ve müzik dinleyip kitap okurdum. Kimi zaman üst baş, kaset ya da kitap almak için Sannes'e giderdim, bizim mekânın adı buydu, bazen geceyi de orada geçirirdim, ama dedemle babaannemin evindeki tek odalı daireyi tercih ediyordum, evimizin üzerine bir soğukluk çökmüştü, muhtemelen artık orada bir sıcaklık olmadığı içindi, babam çoğu kez

dışarıda yemek yiyordu, ev işlerinin de çok azıyla ilgileniyordu. Bu durum evin atmosferinde iz bırakmış, Noel yaklaşırken evin üzerine bir terk edilmişlik havası çökmüştü. İkinci katta televizyonun önündeki koltuğun üzerinde küçücük bir kurumuş kedi kakası vardı, mutfak tezgâhının üzerinde eski, kirli bulaşıklar birikmişti, bütün ısıtıcılar, babamın kendi oturduğu odaya aldığı elektrikli ısıtıcı hariç, kapatılmıştı. Babamın ruhu bile azap içindeydi. Bir gece eve gittim, aralık ayının başları olmalı, yanımda getirdiğim çantayı buz gibi soğuk odama bıraktıktan sonra koridorda onunla karşılaştım, alt katını daireye çevirdiğimiz ahırdan geliyordu, saçları dağınık, gözleri siyahtı.

"Sobayı yakamaz mıyız?" dedim. "Burası çok soğuk."

"Buğası?" dedi. "Lanet sobayı yakmayacağız buğada."

R'lere dilim dönmezdi, r'leri hiçbir zaman söyleyemezdim, benim için çocukluğumun son dönem travmalarından biriydi. Babam da taklidimi yapardı, bazen r'leri söyleyemediğimi bana hatırlatmak ve boş bir çabayla, aklımı başıma devşirip gerçek güneyliler gibi r'leri söyleyeyim diye; bazen de bendeki bir şeyler onun asabını bozduğunda yapardı, yani o an olduğu gibi.

Tepki vermeden arkamı dönüp merdivenleri geri çıktım. Gözlerimin dolduğunu görme zevkini ona tattırmak istememiştim. On beş, neredeyse on altı yaşımda ağlamanın eşiğine gelmenin verdiği utanç, taklidimi yaparak ettiği hakaretten daha güçlüydü. Artık çok sık ağlamıyordum ama babamın, üzerimde kendimi kurtarmayı başaramadığım bir etkisi vardı. Ancak hâlâ tepki göstermeyi başarabilirdim. Odama çıktım, yeni birkaç kaset aldım, onları içine tıktığım çantayla beraber koridorun yanındaki, gardıropların bulunduğu odaya girdim, birkaç kazak aldım, koridora çıktım, giyindim, çantamı omzuma attım ve bahçeye çıktım. Yerlerdeki karlar donmuştu. Garajın ışıkları pırıl pırıl karın üstüne yansıyor, lambanın altında kalan yerler sapsarı görünüyordu. Yola uzanan çayır da aydınlıktı, çünkü yıldızlı bir geceydi ve nehrin öteki

yanındaki yamacın üstünde dolunay, bir lamba gibi asılı duruyordu. Aşağı doğru yürümeye başladım, adımlarım araba lastiklerinin bıraktığı izlerin üzerinde çıtırtılar çıkarıyordu. Posta kutusunun orada durdum. Belki de gittiğimi söylemeliydim. Ancak bu her şeyi mahvederdi. Zaten tüm mesele ne yaptığının farkına varmasını sağlamaktı.

Acaba saat kaçtı?

Sol eldivenimi yarısına kadar çıkardım, ceketimi hafiften sıyırıp saate baktım. Sekize yirmi vardı. Otobüse daha yarım saat vardı. Hâlâ geri dönebilirdim.

Ama hayır. Hayatta olmazdı.

Çantamı yüklenip yeniden yokuş aşağı yürümeye başladım. Son bir kez arkamı dönüp eve bakınca bacadan dumanlar çıktığını gördüm. Hâlâ odamda olduğumu düşünüyor olmalıydı. Belli ki pişman olmuş, içeri odun taşımış ve sobayı yakmıştı.

Nehrin üzerindeki buz çatırdadı. Ses sanki dalga dalga yayılıp, hafif eğimli bayırı tırmanmaya başladı.

Sonra bir gümbürtü koptu.

Sırtım buz kesti. Bu ses beni hep sevince boğardı. Yukarıdaki sayısız yıldıza baktım. Bayırın üzerinde asılı duran aya. Karanlığı ışığa boğan nehrin öteki yanından geçen arabaların ışıklarına. Siyah ve sessiz ama düşmanca olmayan ağaçlar nehir boyunca diziliydi. Beyaz yüzeyde, nehrin sonbaharda örttüğü tahtadan yapılmış iki su seviye göstergesi, şimdi alçalmış suda belirmiş ve parlıyordu.

Sobayı yakmıştı. Pişman olduğunu söylemenin bir şekliydi bu. Bu yüzden, haber vermeden oradan ayrılmanın bir anlamı kalmamıştı artık.

Geri döndüm ve yokuşu yeniden tırmandım. İçeri girdim, botlarımın bağcıklarını çözmeye başladım. Oturma odasından gelen adım seslerini duyup doğruldum. Kapıyı açtı, eli kapının kolunda durakladı ve bana baktı.

"Gidiyor musun hemen?" dedi.

Çoktan gittiğimi, ama geri döndüğümü ona açıklamam mümkün değildi. Bu yüzden sadece başımı sallayarak onayladım.

"Gideyim diyorum," dedim. "Yarın erken başlıyor ders."

"Tabii, tabii," dedi. "Akşam uğramayı düşünüyorum. Haberin olsun."

"Tamam," dedim.

Bana birkaç saniye baktı. Sonra kapıyı kapatıp oturma odasına döndü.

Kapıyı geri açtım.

"Baba?" dedim.

Döndü ve hiçbir şey söylemeden yüzüme baktı.

"Biliyor musun, yarın veli toplantısı var. Saat altıda."

"Öyle mi?" dedi. "E o zaman gitsem iyi olur."

Yeniden arkasını döndü ve yürümeye devam etti, ben de kapıyı kapattım, botlarımı bağladım, çantamı sırtıma attım ve on dakika sonra varacağım otobüs durağına doğru yürümeye başladım. Aşağıda buzdan büyük kemerler ve damarlar meydana getirerek donmuş şelale, parke fabrikasının ışıkları altında belli belirsiz aydınlanıyordu. Arkamızda fundalık tepe yükseliyordu. Fundalık, nehir vadisine yayılmış ve ışık yayan bu yerleşim bölgesinin etrafını karanlık ve ruhsuzlukla çevreliyordu. Tepedeki yıldızlar donmuş bir denizin dibinde yatıyor gibiydiler.

Otobüs, ışıklarıyla yolu süpürerek geldi, şoföre kartımı gösterip boş bulduğum her seferinde yaptığım gibi sol tarafta en arka sıranın bir önüne oturdum. Çok trafik yoktu, Solsletta ve Ryensletta'dan son hız geçip, Hamresanden'deki sahil boyunca devam edip, Timenes yönündeki ormana saptık, E18'e çıkıp, Varodd Köprüsü'nün üstünden devam edip, Gimle'deki liseyi geçtik ve şehre girdik.

Ev nehrin aşağılarındaydı. Girişte solda dedemin ofisi vardı. Daire ise sağdaydı. İki oturma odası, bir mutfak ve bir küçük banyo.

İkinci kat da ikiye bölünmüştü, bir tarafta kocaman bir çatı katı, öteki tarafta ise bir oda vardı, ve ben işte bu odada kalıyordum. Orada yatağım, çalışma masam, küçük bir kanepe, bir sehpa, bir kasetçalar ve içinde kasetlerin olduğu bir raf, kitaplardan, haftalık dergilerden ve müzik dergilerinden oluşmuş bir yığın ve dolapta bir tomar giysim vardı.

Ev eskiydi, bir zamanlar, burada vefat eden babamın babaannesine aitmiş, başka bir deyişle benim büyük babaanneme. Anladığım kadarıyla babam gençken ona çok yakınmış, burada beraber çok zaman geçirmişler. Benim için büyük babaannem mitolojik bir karakterdi, güçlü, kudretli, inatçı; biri de dedem olmak üzere üç erkek çocuk annesi. Gördüğüm fotoğraflarında hep siyah, düğmeleri tamamen ilikli elbiseler içindeydi. 1870'de başlayan ömrünün sonlarında, neredeyse on yıla yayılan bir süreyi bunak geçirmişti, ya da ailede bahsi geçtiği şekliyle söylemek gerekirse, aklı gidip gelmeye başlamıştı. Hakkında tüm bildiklerim bunlardı.

Botlarımı çıkardım ve neredeyse bir el merdiveni kadar dik merdivenlerden çıkıp odama girdim. Oda soğuktu, fanlı ısıtıcıyı çalıştırdım. Kasetçaların oynat tuşuna bastım. Echo and the Bunnymen, *Heaven Up Here*. Yatağıma uzandım ve okumaya başladım. Bram Stoker'ın *Dracula*'sını okuyordum. Önceki sene bir kez daha okumuştum, ama şimdi de en az o zamanki kadar yoğun ve muhteşemdi. Dışarıdaki şehir, sanki hareket hâlindeymişim gibi, arabalarından ve binalarından gelen süreğen ve kısık uğultusuyla bilincimde yitiyor, sonra yeniden beliriyordu. Oysa hareket hâlinde değildim, saat on bir buçuk olana dek kıpırdamaksızın yatağıma uzanmış bir hâlde kitap okudum, sonra dişlerimi fırçaladım, soyundum ve yattım.

Sabahları orada uyanmanın, bir dairede yalnız başına olmanın tamamen kendine has bir duygusu vardı, sanki boşluk yalnızca etrafımda değil, aynı zamanda içimdeydi de. Liseye başlayana dek,

her gün annemle babamın çoktan uyanmış ve işe gitmek üzere oldukları bir evde uyandım, ve bunun beraberinde getirdiği her şeye tabii; sigara dumanı, içilen kahve, açık radyo, edilen kahvaltı, dışarıda karanlıkta ısıtılan araba motorları. Bu başka türlüydü ve buna bayılıyordum. Liseye kadar yaklaşık bir kilometrelik yolu eski yerleşim bölgesinin içinden geçerek yürümeye de bayılıyordum, aklımda hep hoşuma giden düşünceler uyandırıyordu, sanki biriymişim düşüncesini. Lisedekilerin çoğu ya şehirden ya da şehre yakın yerlerden geliyordu, benimle beraber şehir dışından gelen yalnızca birkaç öğrenci daha vardı ve bu büyük bir dezavantajdı. Bu, diğerlerinin birbirini önceden tanıdığı ve okul dışında da buluşup, gruplar hâlinde takıldıkları anlamına geliyordu. Bu gruplar okul zamanı da geçerliydi, ve öyle hemen gidip onlarla takılmak diye bir şey yoktu, bu yüzden her teneffüs zamanı bir problem baş gösteriyordu: Nereye gidecektim? Nerede duracaktım? Kütüphanede oturup kitap okuyabilirdim ya da sınıfta oturup ödevlere göz atıyor gibi yapabilirdim, ama bu dışarıdan gelenlerden biri olduğumu göstermekle aynı şeydi ve uzun vadede iyi bir şey değildi, bu yüzden o sene ekim ayında sigaraya başladım. Sevdiğim için değil, havalı olduğu için de değil, ama sigara içerek bir yerde bulunabileceğim için: artık her teneffüste kapının dışında sigara içenlerle durup kimse bunu sorgulamadan takılabilecektim. Okul bitince, ve yeniden tek odalı daireme dönerken, sorun geçmiş olurdu. Birincisi, genelde Tveit'e antrenmana ya da ortaokuldan en yakın arkadaşım Jan Vidar'la buluşmaya gidişimdendi, ikinci olarak da kimsenin beni görmemesindendi, bütün gece boyunca dairemde tek başıma oturduğumu bilemezlerdi.

Ders esnasında da farklıydı. Ben dâhil dört erkekli ve yirmi altı kızlı bir sınıftaydım, sınıfta bir rolüm vardı, bir yerim vardı, orada konuşabilir, soruları yanıtlayabilir, tartışabilir, ödev yapabilir, birisi olabilirdim. Diğerleriyle bir araya getirilmiştim, diğer herkes gibi; varoluşumu aralarına zorla sokmamıştım ve orada

olmam sorgulanmıyordu. En arkada köşede oturuyordum, yanımda Bassen, önümde Molle vardı, aynı sıranın en önlerine doğru da Pål oturuyordu, ve sınıfın geri kalan kısmını kızlar işgal ediyordu. On altı yaşındaki yirmi altı kız. Kimilerini diğerlerinden daha çok seviyordum, ama kimseyi âşık olduğumu söyleyecek kadar değil. Monica vardı, anne babası Macar Yahudisi, zehir gibi zeki ve bilgiliydi, Filistin sorununu tartıştığımız zamanlar şiddetle ve inatla İsrail'i savunurdu ki bu benim anlayamadığım bir şeydi, oysa o kadar barizdi ki, İsrail askerî bir devletti, Filistin ise bir kurban. Sonra Hanne vardı, Vågsbygd'den gelen, koroda şarkı söyleyen güzel bir kız, Hristiyandı ve az naif değildi, ama insanın görmekten ve varlığından mutluluk duyacağı biriydi. Siv vardı, sarışın, bronz tenli ve uzun bacaklı, okulun ilk günlerinde Katedral Okulu ile Ticaret Okulu'nun arasındaki bölgenin bir Amerikan kampüsünü andırdığını söylemesi, o zaman benim bilmediğim bir şeyi biliyor olduğu için, benim de dâhil olmak isteyeceğim bir dünyayı bildiği için, onu benim gözümde diğerlerinden farklı bir noktaya getirmişti. Son birkaç yılını Ghana'da geçirmişti, çok böbürlenirdi, katılarak gülerdi. 50'li yılları hafiften andıran keskin yüz hatları, kıvırcık saçları, daha üst bir sınıfın izlerini taşıyan giysileriyle Benedicte vardı. Tone, hareketleri oldukça zarif, koyu saçlı ve ciddi bir kızdı, resim yapardı ve diğerlerinden daha bağımsız görünürdü. Dişlerinde tel olan ve o sonbahar Bassen'in annesinin kuaför salonunda verilen bir sınıf partisinde kuaför koltuğunda öpüştüğüm Anne vardı, Hilde ise açık renk saçlı ve pembe yanaklı, kararlı bir kimlikti ama yine de her nedense çok dikkat çekmeyen biriydi, sık sık bana doğru dönerdi, Irene vardı, kızların en dikkat çekeni, insanın tek bakışta hem gözünü kamaştıran hem de canını alan bir güzelliği vardı, Nina vardı, gürbüz ve eril yapılıydı, ama aynı zamanda kırılgan ve utangaç bir şeyler vardı onda. Mette vardı, ufak tefek, sivri ve entrikacı. Bruce Springsteen'i seven oydu ve her zaman kot giyerdi, çıtı pıtı olan ve sürekli gülen oydu, kışkırtıcı

olduğu kadar avam giyinen ve hep sigara kokan oydu, her gülümsediğinde diş etleri görünen oydu, bunları saymazsak güzeldi, ama kahkahası, ki söylediği her şeye ve aklına gelen her türlü aptalca şeye eşlik eden bir nevi bitmeyen bir kıkırdamaydı bu ve bir de hafif peltek olması güzelliğinden aslında çok şey alıp götürüyordu, ya da güzelliğini geçersiz kılıyordu. Bir kız selinin ortasındaydım; bir beden sağanağı, göğüs ve kalça deryası. Onları sadece resmi ortamlarında, sıralarının ardında görüyor olmam varlıklarını sadece daha da güçlendiriyordu. Bu bir yerde günlerime anlam katıyordu, sınıfa gitmeye, bana ayrılan yere bütün bu kızlarla birlikte oturmaya can atıyordum.

O sabah önce aşağıya, kantine indim, kendime çörek ve kola aldım, sınıfta yerime oturdum, bir kitabın sayfalarını karıştırırken çöreğimi yedim, beni çevreleyen sınıf, yavaş yavaş, gece uykusundan miras hareketleri ve yüz ifadeleri donuk öğrencilerle dolmaya başladı. Molle'yle lafladım, Hamresanden'de oturuyordu, önceki okulumuzda aynı sınıftaydık. Sonra öğretmen sınıfa girdi, Berg, yakasız bol bir gömlek giymişti, ders Norveççeydi. Tarihle birlikte en iyi olduğum iki dersten biriydi, notum altı üzerinden beş ila beş buçuk arasında değişiyordu, bir tık daha yukarı çıkarmayı başaramamıştım notumu ama sene sonu sınavında bunu başarmaya azmetmiştim. Fen bilimleri en zayıf olduğum derslerdi, matematikte notum şimdilik yerlerdeydi, iki, hiç ödev yapmıyordum ve anlatılan konular seviyemin çok üzerindeydi. Matematik ve fen bilimlerine gelen öğretmenler eski kafaydı, matematiğe Vestby geliyordu, bir sürü tiki vardı, bir kolu devamlı bükülüp kıvrılırdı. Onun derslerinde ayaklarımı sıranın üzerine uzatır Bassen'le konuşurdum, ta ki sıkı, etli yüzü öfkeden parlayarak adımı çığırana dek. O zaman ayaklarımı yere indirir, arkasını dönmesini bekler ve konuşmaya devam ederdim. Fen hocası Nygaard, ufak tefek ve zayıftı, pörsümüş, şeytani bir gülümsemesi ve çocukça hareketleri olan, emeklilik yaşı yaklaşmış bir adamdı.

Onun da bir dolu tiki vardı, eza çeken bir öğretmenin parodisi gibi bir gözünü sürekli kırpıştırır, omuzlarını titretir, başını geriye atardı. Yaz aylarında açık renk, kış aylarında da koyu renk takım elbise giyerdi, ve bir seferinde kara tahta pergelini silah gibi tutarken görmüştüm onu: Başımızı eğmiş test çözüyorduk, gözleriyle bizi tarıyordu, pergelin ayaklarını kapattı, omzuna attı, ve kötü kötü gülümserken, sıçrarcasına hareket ederek silahını sınıfın üzerinde nişan alarak gezdirdi. Gözlerime inanamamıştım, aklını mı yitirmişti? Onun derslerinde de konuşurdum, hem de konuşan her kim olursa olsun cezasını benim çekeceğim kadar: "Knausgaard," derdi bir yerden bir mırıltı duyduğu anda ve avucunu havaya kaldırırdı: Bu, dersin sonuna kadar sıramın yanında ayakta durmam gerektiği anlamına geliyordu. Bunu seve seve yapıyordum çünkü içimde isyankâr bir damar vardı, hiçbir şeyi iplememek, dersleri ekmek, içmek, insanlara ukalalık taslamak istiyordum. Anarşist, ateisttim ve her geçen gün daha da fazla orta sınıf düşmanı oluyordum. Kulaklarımı deldirme ve kafamı kazıtma fikriyle flört ettim bir süre. Fen bilimleri, ne yapacaktım fen bilimlerini? Matematik, ne yapacaktım matematiği? Bir müzik grubunda çalmak istiyordum, özgür olmak istiyordum, istediğim gibi yaşamak istiyordum; zorunda olduğum gibi değil.

Bu düşüncelerimi paylaşan kimse yoktu, bu işte yalnızdım, bu yüzden şimdilik gerçekleşmeleri mümkün değildi, geleceğe aittiler ve geleceğe ait her şey gibi biçimsizdiler.

Ödevleri yapmamak, dersleri takip etmemek aynı tavrın bir parçasıydı. Bütün derslerimde sınıfın hep en iyilerinden olmuştum, kendimi öne çıkarmayı hep sevmiştim, ama artık böyle değildi, şimdi iyi not almanın neredeyse utanılacak bir yanı vardı, iyi not, evde oturup ders çalıştığın, geri kafalı ve ezik olduğun anlamına geliyordu. Norveççede durum farklıydı, bu dersi yazarlar ve bohem yaşam biçimi ile özdeşleştiriyordum, zaten bunu çalışarak öğrenemezdin, bu başka bir şeydi, bir duygu, doğal bir yetenek, ayırt edici özellikti.

Ders boyu oturdum makara yaptım, teneffüslerde ana kapının önünde sigara içtim, ve bu ritimle gökyüzü ve altındaki manzara yavaşça aydınlanırken bütün gün geçti, ta ki saat iki buçukta zil son kez çalıncaya ve ben eve dönünceye dek. Beş Aralık'tı, yaş günümden bir gün önceki gündü, on altı yaşını dolduruyordum ve annem Bergen'den dönecekti. Dönmesi için can atıyordum. Babamla kalmak kendini benden uzakta tutabildiği sürece birçok yönden iyiydi; ben şehirdeyken Sannes'te kaldığı ve ben Sannes'e gittiğimde de şehirde kaldığı sürece. Annem geldiğinde bu sona erecekti, yeni yıla kadar hepimiz orada kalacaktık, ama babamla her gün karşılaşacak olmanın verdiği dezavantajı annemin yakınlığı telafi edecekti. Onunla konuşabilirdim. Onunla her şey hakkında konuşabilirdim. Babama bir şey söyleyemezdim. Hayır, ona hiçbir şeyi söyleyemezdim, tabii söylenmesi mecburi olan, yani nereye gideceğim ve ne zaman döneceğim gibi şeyler dışında.

Daireme vardığımda babamın arabası dışarıda duruyordu. İçeri girdim, bütün giriş kızartma kokuyordu, mutfaktan patırtılar ve radyo sesi yükseliyordu.

Kafamı mutfaktan içeri uzattım.

"Selam," dedim.

"Selam," dedi. "Aç mısın?"

"Evet, bayağı. Ne hazırlıyorsun?"

"Pirzola. Otur, hazır sayılır."

İçeri girdim, yuvarlak yemek masasına oturdum. Eski bir masaydı, babaannesinden kalmaydı sanırım.

Babam tabağıma iki pirzola, üç patates ve bir yığın kızarmış soğan koydu. Oturdu, kendi tabağını doldurdu.

"Ee?" dedi. "Okuldan bir haber var mı?"

Başımı iki yana salladım.

"Bugün hiçbir şey öğrenmedin mi?"

"Hayır."

"Tabii ki hayır," dedi.

Sessizce yemeğimizi yemeye devam ettik.

Onu incitmek istemiyordum, bunun bir başarısızlık olduğunu, oğluyla arasında başarısızlıkla sonuçlanmış bir ilişki girişimi olduğunu düşünmesini istemiyordum, bu yüzden ona ne söyleyebileceğimi düşündüm. Ama aklıma hiçbir şey gelmiyordu.

Keyifsiz bir gününde değildi. Kızgın değildi. Sadece aklı başka yerdeydi.

"Son günlerde babaannemle dedeme uğradın mı hiç?" dedim.

Yüzüme baktı.

"Tabii ki, dedi. Dün akşam ayaküstü uğradım. Neden sordun?"

"Özel bir nedeni yok," dedim ve yanaklarımın kızarmaya başladığını hissettim. "Öyle merak ettim."

Tabağımdaki eti bıçakla becerebildiğimce çok parçaya ayırdım. Sonra de kemiği ağzıma götürüp kemirmeye başladım. Babam da aynısını yaptı. Kemiği tabağa bırakıp bardaktaki suyu içtim.

"Eline sağlık," dedim ve ayağa kalktım.

"Veliler toplantısı saat altıda mı demiştin?" dedi.

"Evet," dedim.

"Burada mı kalacaksın?"

"Öyle düşünmüştüm."

"O zaman dönüşte uğrar seni alırım, beraber Sannes'e gideriz. Olur mu?"

"Tabii, olur."

Döndüğünde bir spor içeceği reklamı hakkında kompozisyon yazıyordum. Açılan kapı, şehrin uğultusu, koridordaki ayak sesleri. Onun sesi.

"Karl Ove? Hazır mısın? Hemen çıkıyoruz."

İhtiyacım olan her şeyi çantama ve okul çantama yerleştirmiştim, patlayacak gibiydi, çünkü önümüzdeki ay boyunca orada kalacaktım ve nelere ihtiyaç duyabileceğimi kestiremiyordum.

Merdivenlerden indiğim sırada beni izledi. Başını iki yana salladı. Ama kızgın değildi. Başka bir şeyler vardı.

"Nasıl geçti?" dedim göz teması kurmadan, bu, en hoşlanmadığı şeylerden biri olmasına rağmen.

"Nasıl mı geçti? Şimdi söyleyeceğim sana nasıl geçtiğini. Matematik öğretmeninden azar işittim. İşte öyle geçti. Vestby miydi neydi adı?"

"Evet."

"Neden bana hiç anlatmadın? Hiçbir fikrim yoktu. Tamamen gafil avlandım."

"Ne anlattı ki?" dedim ve giyinmeye başladım, babam sinirine hâkim olduğu için inanılmaz rahatlamıştım.

"Derslerde ayaklarını masana koyduğunu, asi ve küstah olduğunu, konuştuğunu, dersi takip etmediğini, ödevlerini yapmadığını söyledi. Böyle devam ederse seni sınıfta bırakacakmış. Bunları söyledi. Doğru mu?"

"Evet, sanırım bir bakıma doğru," dedim ve doğruldum, gitmeye hazırdım.

"Beni suçladı biliyor musun? Böyle edepsiz bir oğlum olduğu için bana fırça kaydı. Sindim kaldım."

"Sen ne dedin peki?"

"Ben de onu azarladım. Okuldaki davranışların onun sorumluluğunda. Benim değil. Ama çok hoş bir şey değildi yani. Bunu herhâlde tahmin edersin."

"Evet anlıyorum," dedim. Özür dilerim."

"Artık bir faydası yok. Ama şu kesin ki bu gittiğim son veli toplantısıydı. Neyse. Tamam mısın?"

Sokağa çıkıp arabaya gittik. Babam arabaya bindi, uzanıp benim tarafın kilidini açtı.

"Arkayı da açar mısın?" dedim.

Yanıt vermedi, ama açtı. Çantamla okul çantamı bagaja koydum, sinirlerini zıplatmamak için bagajı dikkatlice kapattım, ön

koltuğa oturdum, emniyet kemerimi göğsümün üzerinden geçirip, yerine taktım.

"Tam anlamıyla utanç vericiydi," dedi babam ve motoru çalıştırdı. Aracın ön panel ışıkları yandı. Önümüzdeki araba ile nehre inen bayırın bir bölümü de aydınlandı. "Peki öğretmen olarak sonuçta nasıl biri, şu Vestby?"

"Çok kötü. Disiplin sorunu var. Kimse sözünü dinlemiyor. Ayrıca dersi de anlatamıyor."

"Bir de ülkenin kayıtlara geçmiş en iyi lisans notlarını alanlardan biri, bunu biliyor muydun?" dedi babam.

"Bilmiyordum," dedim.

Birkaç metre geri sürüp yola girdi, döndü ve şehir dışına doğru sürmeye başladı. Klima uğulduyordu, lastiklerin çivileri asfaltın üzerinde düzenli ve tiz bir vınlama sesi çıkarıyordu. Arabayı her zamanki gibi hızlı kullanıyordu. Bir eli direksiyonda, diğer eli ise vitesin yanındaki koltukta serbest duruyordu. İçim içime sığmıyordu, küçük mutluluk dalgaları aralıksız olarak tüm vücudumu katediyordu çünkü bu daha önce hiç olmamıştı. Beni hiçbir zaman savunmamıştı. Davranışlarımla alakalı eleştiriye açık hiçbir şeyi asla görmezden gelmeyi tercih etmemişti. Her yaz tatili ve Noel tatilinden önce karnemi ona vermek, haftalar öncesinden endişelenmeye başladığım bir şeydi. Karnedeki en ufak bir uyarıda bütün öfkesini üzerime kusardı. Aynı şey veli toplantıları için de geçerliydi. Çok konuştuğum ya da düzenli olmadığımla ilgili en ufak bir yorum gelsin, eve hiddetle dönerdi. Birkaç sefer eve getirdiğim uyarı notlarından hiç bahsetmiyorum bile. Kıyamet günüydü. Cehennemdi.

Artık bir yetişkin olmaya başladığım için mi bana böyle davranmıştı?

Artık eşit mi olmaya başlamıştık?

Son hızla giderken oturup gözlerini yola diktiği koltuğunda ona bakma isteğiyle dolmuştum. Ama yapamadım, o zaman bir

şeyler söylemek zorunda kalacaktım ve söyleyecek hiçbir şeyim yoktu.

Yarım saat sonra son yokuşu tırmandık ve evin önündeki bahçeye girdik. Motor hâlâ çalışır durumdayken babam garajın kapısını açmak üzere arabadan indi. Ben evin ön kapısına gidip kapıyı açtım. Çantaları unutmuştum, babam tam kontağı kapatırken ve arabanın arka lambaları sönerken arabanın yanına vardım.

"Bagajı açabilir misin?" dedim.

Başını öne salladı, anahtarı yuvasına yerleştirip çevirdi. Bagaj kapısı sanki bir balina kuyruğuymuşçasına havaya kalkıyormuş gibi geldi bana. İçeri girer girmez, babanın evi temizlemiş olduğunu derhâl anladım. Her yer yeşil sabun kokuyordu, odalar derli topluydu, yerler pırıl pırıldı. Üst kattaki koltukta duran kurumuş kedi kakasıysa artık yoktu.

Bunu elbette annem eve geleceği için yapmıştı. Ancak bunu somut bir nedenden ötürü yapmış, yani evi kendiliğinden temizlememiş olmasına rağmen, ev öncesinde o kadar pis ve yaşanmaz hâldeydi ki temizlik beni yine de ferahlatmıştı. Eve bir düzen gelmişti yeniden. Huzursuz olduğum için falan değil, daha çok rahatsız olduğumdan, özellikle evde tek değişen şey bu olmadığı için. O sonbaharda babamda bir şeyler değişmişti. Muhtemelen yeni düzenimiz, yani sadece onunla benim kalmamız yüzündendi, ancak değişimi hissedebiliyordum. Hiç arkadaşı olmazdı, aile üyeleri harici evimize giren çıkan hiç kimse olmazdı. Tek haşır neşir olduğu iş arkadaşlarıyla komşulardı, hatta Tromøya'dayken komşuları bile tanımıyordu. Ama annemin öğrenim görmek için Bergen'e taşınmasından sadece birkaç hafta sonra, babam iş arkadaşlarını Sannes'teki eve davet etmişti, küçük bir parti vereceklerdi, o geceyi bir ihtimal şehirde geçirebilir miydim acaba? Olur da kendimi yalnız hissedersem her zaman babaannemle dedemin yanına gidebilirdim, istersem tabii. Ama yalnız kalmak korkacağım son şeydi,

sabah bana uğrayıp içinde pizza, kola ve patates cipsi olan bir poşet getirdi, ben de onları televizyonun karşısında yedim.

Ertesi sabah Jan Vidar'a gitmek için otobüse bindim, onda birkaç saat oturdum, sonra yeniden otobüse binerek evimize döndüm. Kapı kilitliydi. Sadece yürüyüşe mi çıktı yoksa arabayı alıp gitti mi diye garaj kapısını açıp kontrol ettim. Garaj boştu. Yeniden eve döndüm ve kapıyı açtım. Oturma odasındaki masanın üstünde şarap şişeleri vardı, küllükler doluydu ama henüz toplanmamış bir yer için ortalık çok da kötü görünmüyordu, küçük bir parti vermiş olmalı diye düşündüm. Müzik seti genellikle ahırda dururdu, ama şimdi radyatörün yanındaki masanın üstünde duruyordu, bir kısmı sandalyenin ayağına yaslanmış, bir kısmı da yere saçılmış az sayıdaki plak seçkisinin önünde diz çöktüm. Kendimi bildim bileli çaldığı plaklardı. Pink Floyd. Joe Dassin. Arja Saijonmaa. Johnny Cash. Elvis Presley. Bach. Vivaldi. Son ikisini parti başlamadan önce çalmış olmalıydı, ya da belki bu sabah. Ama geri kalan plakların hiçbiri de partide çalınacak türden durmuyordu. Doğruldum ve lavabonun içinde yıkanmamış birkaç tabakla bardağın bulunduğu mutfağa gittim, buzdolabını açtım, birkaç şişe beyaz şarap ve biraz bira dışında boş sayılırdı, üst kata doğru merdivenlerden çıkmaya başladım. Babamın yatak odasının kapısı açıktı. Gidip içeri baktım. Annemin odasındaki yatak buraya taşınmış ve orta yere, babamın yatağının yanına konmuştu. Demek ki geç olmuş, o saate dek içtikleri için ve evi çok uzakta olduğundan, şehre ya da babamın çalıştığı Vennesla'ya kadar taksi çok tutacağından birisi burada gecelemişti. Benim odama dokunulmamıştı, ihtiyacım olanları aldım ve aslında orada kalmayı planlamamış olmama rağmen şehre geri döndüm. Evdeki her şeyin üzerine yabancı bir şeyler sinmişti.

Haber vermeden gittiğim başka bir zaman akşam vaktiydi, futbol antrenmanından sonra şehre dönemeyecek kadar yorgundum, takımdan Tom beni arabayla eve bırakmıştı. Mutfak ışığının

altında babamı bir elini başına dayamış, önünde bir şişe şarapla otururken gördüm. Benim için bu da yeni bir şeydi, daha önce asla içmezdi, en azından ben ortalıklardaysam, ayrıca içse bile asla tek başına yapmazdı bunu. Artık görmüş bulunsam da öğrenmek istemiyordum, ancak geri de dönemezdim, bu yüzden ayakkabımdaki karı elimden geldiğince gürültülü ve belirgin tekmelerle basamaklarda silkeledim, gürültüyle kapıyı açtım ve çarparak kapadım, nerede olduğuma dair en ufak bir şüphe kalmasın diye banyonun iki musluğunu da açtım, tuvalete oturdum ve birkaç dakika bekledim. Mutfağa gittiğimde kimse yoktu. Tezgâhın üzerine koyduğu bardak boştu, şişe lavabonun altındaki dolapta boş duruyordu, babam ahırın altındaki dairedeydi. Bu yeterince gizemli değilmiş gibi bir akşamüstü onu Solsletta'da arabasıyla bir mağazanın önünden geçerken gördüm, son üç dersi asıp Kjevik Spor Salonu'ndaki idman öncesi Jan Vidar'a gitmiştim. Babamın görmemeniz imkânsız sümük yeşili Ascona'sını fark ettiğimde mağazanın önünde oturmuş sigara içiyordum. Sigarayı attım, ama gizlenmeye gerek duymadım, önümden geçerken arabaya baktım, elimi kaldırıp selam bile verdim. Ama beni görmedi, yan koltuktaki birisiyle konuşuyordu. Ertesi gün babam bana uğradı, ona bundan bahsettim, bir iş arkadaşıymış, bir proje üstünde birlikte çalışıyorlarmış ve okuldan sonraki bir iki saati bizim evde geçirmişler.

O dönemde iş arkadaşlarıyla çok sık görüştü. Bir hafta sonu onlarla birlikte Hovden'de bir seminerdeydi, ve daha önce gittiğini hatırladığımdan çok daha fazla partiye katıldı. Mutlaka ki sıkıldığı, ya da yalnız başına kalmayı çok sevmediği içindi, hem ben bu durumdan memnundum, o dönemde onu farklı bir gözle görmeye başlamıştım, artık bir çocuk gibi değil, ama yetişkinlik evresine yaklaşan biri gibi, ve o bakış açısında onun diğer insanlar gibi arkadaşları ve iş arkadaşlarıyla sosyalleşmesini tercih ediyordum. Ama bir yandan da bu değişiklikten hoşlanmıyordum, bu onu davranışları kestirilemez biri yapıyordu.

Veli toplantısında beni savunmuş olması da bu tabloya uyuyordu. Hatta diğer bütün etkenler içinden en göze çarpanı buydu.

Çantamı boşaltıp giysilerimi raflarına yerleştirdim, kasetlerimi teker teker masamın üzerindeki rafa dizdim ve okul kitaplarımı düzgün bir sıra oluşturacak şekilde üst üste yığdım. Evimiz 1800'lü yılların ortalarında inşa edilmişti, bütün zemin döşemeleri gıcırdıyordu, duvarlar ses geçiriyordu, bu yüzden babamın hemen altımdaki oturma odasında olduğunu bilmekle birlikte kanepede oturduğunu da anlayabiliyordum. Dracula'yı bitirmeyi planlamıştım, ama bunu babamla aramızdaki durumu netleştirmeden yapamayacağımı hissettim. Bir başka deyişle, onun benim ne yapacağımı ve benim de onun ne yapacağını bilene dek. Öte yandan aşağı inip "Merhaba baba, ben yukarıda kitap okuyorum" demek de olmazdı. "Bunu bana neden söylüyorsun peki" diye sorardı, ya da en azından böyle düşünürdü. Ancak aramızdaki denge kurulmalıydı, bu nedenle merdivenleri indim, elinde benim eski çizgi romanlarımdan biriyle oturduğu oturma odasına son adımlarımı atmadan önce mutfağı bir turladım, yemek muhabbetiyle bir denge kurulurdu belki de.

"Bir şeyler yiyecek misin?" dedim.

Başını kaldırıp bana baktı.

"Yok, sen takıl," dedi.

"Tamam," dedim. "Sonrasında odamda olacağım."

Yanıt vermedi, koltuğun yanındaki lambanın ışığı altında Ajan X9'u okumaya devam etti. Koca bir parça sosis kesip, çalışma masamda yedim. Aklıma bana muhtemelen yaş günü hediyesi almamış olduğu geldi, annem kesin Bergen'den gelirken yanında getirecekti. Ama en azından pasta işini ayarlaması gerekmez miydi? Bunu düşünmüş müydü?

Ertesi gün okuldan döndüğümde, annem oradaydı. Babam onu havaalanından almıştı, içeri girdiğimde mutfak masasının etrafında

oturuyorlardı, fırında bir şey pişiyordu, mum ışığında akşam yemeği yedik, bana beş yüz kronluk bir çek ve annemin Bergen'den satın aldığı bir gömlek hediye ettiler. Gömleği giymeyeceğimi söylemeye içim elvermedi, sonuçta Bergen'deki mağazaları dolaşıp benim için bir şeyler bakmış, güzel olduğunu ve beğeneceğimi düşündüğü bu gömleği bulmuştu.

Gömleği giydim, oturma odasında pasta yiyip kahve içtik. Annem mutluydu, eve dönmenin güzel olduğunu söyledi birkaç defa. Yngve aradı ve yaş günümü kutladı, Noel'den önce gelemeyeceğini ama hediyemi geldiğinde vereceğini söyledi. Antrenmana gittim, dokuz civarında eve döndüğümde ahırın üst katındaki dairedeydiler.

Annemle teke tek konuşmak istiyordum, ama bu mümkün gibi görünmüyordu, bu yüzden bir süre daha bekleyip yattım. Ertesi gün sınavım vardı, son iki hafta sınavlarla geçmişti, tüm sınavlardan erken çıktım, plakçıları gezmek ya da kafelere takılmak için şehre gittim, bazen Bassen'le bazen de eğer kendiliğinden gelişmişse ve kendimi onlara yamıyormuş gibi görünmeyecekse sınıftaki kızlardan bazılarıyla. Ama Bassen'le aramız iyiydi, onunla ufak ufak takılmaya başlamıştık, bir gece evine gitmiştim, odasında plak çalmaktan başka bir şey yapmamıştık, ama bu bile beni sevince boğmuştu, yeni bir arkadaş edinmiştim. Öyle folk müzik, Heavy Metal hayranı değil, ama Talk Talk ya da U2, Waterboys ya da Talking-Heads seven biri. Bassen, ya da aslında gerçek adıyla Reid, esmer ve yakışıklıydı, kızlara inanılmaz çekici gelen biriydi, oysa o bunun farkındaymış gibi durmuyordu, çünkü hâli tavrı asla gösteriş peşindeymiş gibi durmuyordu, hiçbir şekilde kendini beğenmiş değildi, sahip olabileceği konumu asla üstlenmiyordu, ama alçak gönüllü de değildi, daha çok derin düşünceli ve içine kapanık tarafı onu geri tutuyordu. Asla her şeyini açık etmiyordu. İstemediği için mi yoksa yapamadığı için mi bilmiyorum, bu ikisi sıklıkla bir madalyonun iki yüzü gibidir. Ama bana göre onun en çok göze

çarpan özelliği kendi fikirlerinin olmasıydı. Ben kalıplar içinde düşünmeye eğilimliydim, örneğin politikada, bir görüş otomatik olarak bir başka görüşe gönderirken; ya da zevkler söz konusuysa, bir müzik grubunu beğenmek benzer öteki grupları da beğenmek anlamına gelirken; ya da insan ilişkilerinde, başkaları hakkında var olan yargılardan kendimi asla kurtarmayı başaramazken o, bağımsız düşünürdü, az ya da çok kendine has yargıları vardı. Bununla ilgili bile böbürlenmezdi, aksine, bu özelliğini anlayabilmek için onu az biraz tanıyor olmak gerekirdi. Anlayacağınız bu kullandığı bir şey değil, olduğu şeydi. Bassen'in arkadaşım olmasından gurur duyuyorsam, bu sadece onun birçok harika özelliğinin olmasından ya da bu arkadaşlıktan ötürü duyduğum bir gururdan değil, bunların yanı sıra onun popülaritesinden benim de faydalanabilecek olmamdandı. O zamanlar bunun böyle olduğunun bilincinde değildim, ama geri dönüp baktığımda bunun böyle olduğu çok açık. Eğer dışarıdaysan seni içeriye alacak birisini bulman gerekir, en azından on altı yaşındaysan. Burada dışlanma mecazi değil, kelimenin tam anlamıyla, gerçekti. Yaşıtım yüzlerce kız ve oğlanla çevriliydim, ama onların ait olduğu çembere dâhil olamıyordum. Her pazartesi en çok korktuğum şey herkesin sorduğu "Hafta sonu ne yaptın?" sorusuydu. Bir kereliğine "Evde oturup televizyon seyrettim" diyebilirsin, "Bir arkadaşımla odamda müzik dinledim" de diyebilirsin bir kez, ama sonra eğer dışlanmak istemiyorsan daha iyi bir cevap bulmaya mecbursundur. Kimileri daha en baştan dışlanıyordu, bütün lise hayatları boyunca da bu böyle devam etti, ama ben ne pahasına olursa olsun o dışlananlardan biri olmak istemiyordum, bütün her şeyin merkezindeki insanlardan olmak istiyordum, onların partilerine davet edilmek, onlarla şehre gitmek, onların hayatını yaşamak istiyordum.

En büyük sınav, yılın olayı olan yılbaşı partisiydi. Son haftalarda her yerde bu konuşuluyordu. Bassen Justvik'ten tanıdığı birisine gidiyordu, onun peşine takılmanın hiçbir olanağı yoktu,

bu yüzden Noel öncesi okullar kapandığında, hiçbir yere davet edilmemiştim. Noel'den sonra bizim dört kilometre aşağımızdaki Solsletta'da oturan ve o sonbaharda meslek lisesinin pastacılık bölümüne başlayan Jan Vidar'la oturup elimizdeki olasılıkları konuştuk. Bir partiye gitmek ve sarhoş olmak istiyorduk. İkinci isteğimizi gerçekleştirmesi basitti; ben genç takımda oynuyordum, takımın kalecisi Tom her yönden iş bitirici biriydi ve bize bira almanın karşılığında bir şey de istemiyordu. Ancak iş partiye gelince... Dokuzuncu sınıftan, mimlenmiş, okuldan terk tiplerden oluşan bir grup görünüşe göre yakınlardaki bir evde toplanacaktı, ama bu kesinlikle ilgimi çekmiyordu, evde oturmayı yeğlerdim. İyi tanıdığımız, Hamresand merkezli bir grup daha vardı, ama biz gruba dâhil değildik, bizimle aynı sınıftan ya da aynı futbol takımından kişilerden oluşuyordu fakat biz davet edilmemiştik, ve her ne kadar içeri bir şekilde çaktırmadan girebilecek olsak da gözümde yeterince kıymetleri yoktu. Tveit'te oturuyorlardı, ya meslek lisesine gidiyor ya da çalışıyorlardı, arabası olanlar, koltukların üzerine kürklü kılıflar geçiriyor, dikiz aynalarına da Wunderbaum marka çam ağacı şeklinde araba kokuları asıyorlardı. Ancak başka alternatif de yoktu. Yılbaşı partilerine davet edilmek zorundaydınız. Öte yandan insanlar gece yarısına doğru sokağa çıkıyordu, meydanda ya da dört yol ağzında toplanıp yeni yıl için havai fişek fırlatıyor, bağrış çağrış içinde yeni yılı karşılıyordu. Buna katılmak için davetiye gerekmiyordu. Okuldaki çoğu kişi Søm'deki bir partiye gidiyordu, biliyordum, biz neden gitmiyorduk ki? İşte o zaman Jan Vidar, müzik grubumuza çaresizlikten kabul etmek zorunda kaldığımız sekizinci sınıftan bir davulcunun Søm'deki yılbaşı partisine gittiğini söylediğini hatırladı.

İki telefon görüşmesinin ardından her şey ayarlanmıştı. Tom bize biramızı alacak, gece yarısına dek sekizinci ve dokuzuncu sınıftakilerle onların bodrum katında takılacak, sonrasında insanların toplandığı dört yola gidecek, okuldan tanıdığımız birisini

bulacak ve gecenin geri kalanında onlarla takılacaktık. İyi bir plandı. O akşam eve geldiğimde, annemle babamın önünden geçerken bir yılbaşı partisine davet edildiğimi, sınıfta birisinin Søm'de parti verdiğini söyleyip, gidebilir miyim diye sordum. Bizde misafir olacaktı, babaannemle dedem, amcam Gunnar ve ailesi geleceklerdi, ama ne annemin ne de babamın partiye gitmeme bir itirazı oldu.

"Harika!" dedi annem.

"Olur tabii," dedi babam. "Ama saat birde evde olacaksın."

"Ama bu yılbaşı," dedim. "İki desek olmaz mı?"

"Olur. Ama tam iki, iki buçuk değil. Anlaşıldı mı?"

Yılbaşı günü öğleden sonra, Tom'un bizi beklediği Ryensletta'daki markete pedal çevirdik, Tom'a para verdik ve her ikimiz de içinde onar bira bulunan poşetlerimizi aldık. Jan Vidar poşetleri evinin bahçesine gizledi, ben de bisikletle eve döndüm. Annemle babam akşamki davet için evi son hız toparlayıp temizlemeye koyulmuştu. Dışarıda rüzgâr şiddetlenmişti. Odamın penceresinde bir süre durdum, karın havada hızla dönüşünü seyrettim, ormandaki kara ağaçların üzerine çökmüş gibi duran gri gökyüzüne baktım. Sonra bir plak koydum, okuduğum kitabı çıkarıp yatağıma uzandım. Bir süre sonra annem kapımı çaldı.

"Jan Vidar arıyor," dedi.

Telefon aşağıda, gardıropların bulunduğu odadaydı. Aşağı indim, kapıyı kapatıp ahizeyi elime aldım.

"Efendim?" dedim.

"Bir facia oldu," dedi Jan Vidar. "Şu lanet Leif Reidar..."

Leif Reidar abisiydi. Yirmi bilmem kaç yaşlarındaydı, kendi topladığı bir Opel Ascona'sı vardı ve Boen parke fabrikasında çalışıyordu. Hayatı güneybatıda, yani benim ve diğer birçok kişinin olduğu gibi şehirde değil, ama kuzeydoğuda, Birkeland ve Lillesand civarında geçiyordu, ve aradaki yaş farkı nedeniyle de onu doğru düzgün tanımıyor, nasıl biri olduğunu, neler yaptığını bilmiyordum. Bıyığı vardı ve genellikle polis gözlüğü takardı, ama

tipik bir maço değildi, giyim kuşamındaki ve davranışlarındaki düzgünlük farklı bir yönünü öne çıkarıyordu.

"Ne yaptı?" dedim.

"Bahçedeki bira poşetlerini buldu. Ve lanet herif beni rahat bırakmadı sonra. Orospu çocuğu. İkiyüzlü hayvan. Bağırıp çağırdı, o kadar kişi varken o yapıyor hem de bunu. Sadece on altı yaşındaymışım vesaire. Sonra bana birayı kimin aldığını söylememi istedi. Söylemedim tabii. O alçağın üstüne vazife değil. Ama bu sefer de biraları kimin aldığını ona söylemezsem beni babama söylemekle tehdit etti. Lanet ikiyüzlü herif. Hödük. Söylemek zorunda kaldım. Ve ne yaptı biliyor musun? O amcık ne yaptı biliyor musun?"

"Ne yaptı?" dedim.

Şiddetle esen rüzgârın altında, ahırın çatısındaki kar bir çarşafı andırıyordu. Alt kattan gelen hafif ışık gitgide derinleşen akşamın içine yumuşak, neredeyse sır dolu bir parıltı yayıyordu. İçeride birisinin hareket ettiğini gördüm, babam olmalı, diye düşündüm, bir saniye sonra pencerenin çerçevesinin ardında gerçekten de onun yüzü belirdi, doğrudan bana bakıyordu. Gözlerimi kaçırdım, başımı yana çevirdim.

"Beni zorla arabaya bindirip poşetlerle Tom'un evine götürdü."

"Harbi mi?"

"İtoğlu it. Zevk alıyor. Her anın tadını çıkarıyor gibiydi. Göt birden ahlak kumkuması kesildi başımıza. Hem de o. Öfkeden kudurdum ya."

"Sonra ne oldu?" dedim.

Yeniden pencereye doğru baktığımda yüz kaybolmuştu.

"Ne mi oldu? Ne olmuş olabilir? Tom'a bağırdı çağırdı. Sonra bira poşetlerini Tom'a geri vermemi söyledi. Ben de verdim. Tom da bana parayı geri vermek zorunda kaldı. Sanki ben küçük bir veletmişim gibi. Sanki o on altı yaşındayken hiç bunları yapmamış gibi. Şerefsiz ikiyüzlü. Tadını çıkardı, biliyor musun?

Deliye dönmemin tadını çıkardı, beni oraya arabayla götürmenin, Tom'u azarlamanın tadını çıkardı."

"Şimdi ne yapacağız peki? Birasız mı gideceğiz? Hayatta olmaz."

"Hayır, ama tam oradan ayrılırken Tom'a göz kırptım. Mesajı aldı. Eve varınca onu aradım ve özür diledim. Biralar duruyormuş. Arabayla gelip biraları sana bırakacak, yoldan geçerken beni de alacak ki ona ödeme yapabileyim."

"*Buraya* mı geliyorsunuz?"

"Evet, on dakika içinde bende olacak. On beş dakikaya da oradayız yani."

"Biraz düşünmem gerek," dedim.

Kedinin telefon sehpasının yanındaki sandalyede yattığını tam o an fark ettim. O da bana baktı, sonra bir patisini yalamaya koyuldu. Dışarıda, oturma odasında elektrik süpürgesi çalışmaya başladı. Kedi başını hızla sesin geldiği yöne çevirdi. Sonraki saniyede yeniden gevşedi. Eğilip karnını okşadım.

"Buraya kadar arabayla gelemezsiniz. İyi olmaz. Ama poşetleri yolun üstünde bir yere bırakabiliriz. Nasıl olsa kimse bulamaz."

"Tepenin altına mesela?"

"Evin aşağısında mı?"

"Evet."

"Evin aşağısında, tepenin altında on beş dakika sonra?"

"Anlaştık."

"Tamamdır. Ayrıca Tom'a arabaya bizim burada ya da aşağıdaki posta kutularının orada manevra yaptırmamasını söylemelisin. Biraz daha yukarıda bir cep var. Dönmek için orayı kullanabileceğini söyler misin?"

"Olur. Hadi görüşürüz."

Ahizeyi kapatıp oturma odasına, annemin yanına gittim. Beni görünce elektrik süpürgesini kapattı.

"Per'e uğrayıp geleceğim," dedim. "Yeni yılını kutlayacağım."

"Kutla," dedi annem. "Anne babasını görürsen selam söyle."

Per benden bir yaş küçüktü ve iki yüz metre aşağımızda, bize en yakın evde oturuyordu. Orada oturduğumuz yıllarda en çok birlikte vakit geçirdiğim kişiydi. Her fırsatta futbol oynardık, okuldan sonra, cumartesileri, pazarları, tatillerde, ve her şey gerçek bir maç yapabileceğimiz sayıda insanı bulmaya bakıyordu, ama eğer bulamazsak, saatlerce ikiye iki top oynardık, o da olmazsa sadece Per ve ben oynardık. Ben ona şut atardım, o bana şut atardı, ben ona pas atardım, o bana pas atardı, ya da bizim taktığımız ismiyle "ikili" oynardık. Gece gündüz demedik, hatta ben liseye başladıktan sonra bile devam etti bu böyle. Ya da yüzmeye giderdik, ya şelalenin altında, suyun en derin olduğu ve bir kayadan atlamanın mümkün olduğu yere, ya da aşağıya, ırmağın azgın sularla bizi sürüklediği en akıntılı yerine. Hava dışarıda bir şeyler yapmak için elverişli değilse onların bodrum katındaki odasında video seyrederdik, ya da sadece garajda vakit geçirir çene çalardık. Orada olmayı seviyordum, ailesi sıcakkanlı ve iyi niyetliydi, babası bana tahammül edemese de orada yine de her zaman iyi ağırlanıyordum. Ama her ne kadar en çok vakit geçirdiğim kişi Per olsa da onu arkadaşım gibi görmüyordum, kimi durumlarda ondan asla bahsetmezdim, hem benden bir yaş küçük olduğu için, ki bu iyi bir şey değildi, hem de çok taşralı olduğu için. Müziğe ilgi duymuyordu, müzik konusunda en ufak bir fikri yoktu, kızlarla ya da içmekle de ilgilenmiyordu, hafta sonları ailesiyle evde oturmaktan memnundu. Okula plastik botlarla gelmek onu rahatsız etmiyordu, örgü kazak ya da kadife pantolon, ya da paçası kısa kotlarla ya da üzerinde Kristiansand Hayvanat Bahçesi yazan tişörtlerle okula gelmekten gocunmuyordu. Oraya taşındığımda, daha önce şehre tek başına hiç inmemişti. Doğru düzgün bir kitap okumuş değildi, tek sevdiği çizgi romanlardı, gerçi onları ben de okuyordum ama bunu sonu gelmeyen MacLean, Bagley, Smith, Le Carré ve Follettlardan oluşan bir çırpıda yalayıp yuttuğum bir kitap listesinin yanı sıra yapıyordum, hoş zamanla onun da bu kitaplarla ilgilenmesini sağlamıştım. Bazı cumartesileri

birlikte kütüphaneye, iki haftada bir pazarları da Starts'ın ev sahibi olduğu futbol maçlarına gidiyorduk, haftada iki kez futbol takımıyla antrenman yapıp yaz döneminde de haftada bir maç yapıyorduk, buna ek olarak da okula giderken otobüs durağına birlikte gidip geliyorduk. Ama otobüste yan yana oturmuyorduk, okula yaklaştıkça ve orada geçerli hayat devreye girdikçe Per'in arkadaşlığı da azalıyordu, okul bahçesinde hiçbir irtibatımız olmuyordu. Şaşırtıcı bir şekilde bunu dert etmiyordu. Her zaman memnun, her zaman açıktı, gelişmiş bir mizah anlayışı vardı ve aynı ailesi gibi sıcakkanlı bir insandı. Noel'den sonra evine iki kez gitmiştim, video seyretmiş ve evimizin arkasındaki fundalıkta kayağa gitmiştik. Yılbaşı partisine onu çağırmak aklıma gelmemişti, bu söz konusu bile değildi. Jan Vidar'ın Per'le bir alakası yoktu, birbirlerini tanıyorlardı tabii, doğal olarak, burada herkesin herkesi tanıdığı gibi, ama asla onunla bir samimiyet kurmamıştı, buna gerek de görmemişti. Buraya taşındığım zaman, Jan Vidar Kjevik'te oturan bir yaşıtı Kjetil'le takılıyordu, o zamanlar ikisi yakın arkadaştılar ve birbirlerinin evinden çıkmıyorlardı. Kjetil'in babası ordudaydı ve anladığım kadarıyla çok yer dolaşmışlardı. Jan Vidar benzer müzik zevkimiz yüzünden benimle takılmaya başlayınca Kjetil onu geri kazanmanın yollarını aradı, sürekli ona telefon etti, onu evine çağırdı, okulda üçümüz bir aradayken sadece ikisinin anlayacağı şakalar yaptı; bu işe yaramayınca bu sefer daha kurnaz yöntemlere başvurdu ve ikimizi de davet etti. Havaalanının etrafında bisiklete bindik, havaalanının kafesinde takıldık, Hamresanden'e gittik ve oradaki kızlardan birini aradık; Jan Vidar'ın da Kjetil'in de ilgilendiği Rita'yı. Kjetil yanında getirdiği çikolatayı tepeyi tırmanırken bana hiç teklif etmeden Jan Vidar'la bölüştü, ama bu da işe yaramadı çünkü Jan Vidar hiçbir şey olmamış gibi davranıp kendi payına düşeni ikiye bölüp yarısını bana uzattı. İşte o zaman Kjetil bu işin peşini bıraktı, başkalarına yöneldi, ama aynı okula devam ettiğimiz sürece hiç Jan Vidar kadar yakın arkadaşı olmadı. Kjetil herkesin sevdiği biriydi, özellikle de

kızların, ama kimse onunla birlikte olmak istemiyordu. Genelde küstah ve kaba olan ve bu tavırlarını kimseden esirgemeyen Rita, Kjetil'e kalbini kaptırmıştı, birlikte hep çok gülüyorlardı ve özel bir iletişimleri vardı, ama ilişkileri asla arkadaşlıktan öteye gidemedi. Rita en iğneleyici sözlerini bana saklardı hep, ve ben onun yakınlarındayken hep gardımı alırdım, saldırının ne zaman ya da ne şekilde geleceğini asla kestiremezdim. Rita ufak tefek ve narindi, yüzü inceydi ve ağzı küçüktü, ama hatları muntazamdı, gözleri, ki çoğu zaman küçümseme doluydular, nadir bulunan bir keskinlikle parlardı, neredeyse kıvılcımlar saçardı. Rita güzeldi ama hiç de öyle muamele görmüyordu ve herkese o kadar kötü davranıyordu ki belki de asla görmeyecekti.

Bir gece beni evimden aradı.

"Selam Karl Ove, ben Rita," dedi.

"Rita?" dedim.

"Evet, seni sersem. Rita Lolita."

"Ha evet," dedim.

"Sana bir şey soracağım," dedi.

"Dinliyorum?"

"Benimle çıkar mısın?"

"Efendim?"

"Tekrar ediyorum. Benimle çıkar mısın? Basit bir soru sordum. Ya evet ya da hayır diyeceksin."

"Bilmiyorum..." dedim.

"Hadi ama. İstemiyorsan, istemiyorum de."

"Sanmıyorum..." dedim.

"Peki o zaman. Yarın okulda görüşmek üzere. Hoşça kal."

Telefonu kapadı. Ertesi gün hiçbir şey olmamış gibi davrandım, o da hiçbir şey olmamış gibi davrandı, belki de fırsatını bulduğunda ısrarlı bir şekilde beni köşeye sıkıştıracaktı. Ama asla bahsini açmadı, ben de açmadım, olayı da ne Jan Vidar'a ne de Kjetil'e anlattım, onlara hiçbir şekilde üstünlük taslamak istemiyordum.

*

Anneme hoşça kal dedikten ve o da yeniden elektrik süpürgesini çalıştırdıktan sonra girişte sıkıca giyinip, rüzgâra karşı başımı önüme eğerek dışarı çıktım. Babam garaj kapısının tek kanadını açmış kar püskürtme makinesini dışarı çıkarıyordu. Garajdaki çakıl zemin üzerinde hiç kar yoktu ve kuruydu, bu bende hep huzursuzluk uyandıran bir durumdu, zira çakıl zemin sokağa aitti, sokakta olanların üzeri de karla kaplıydı, böyle olunca içerisi ile dışarısı arasında bir dengesizlik oluşuyordu. Garaj kapısı kapalıyken buna kafa yormamıştım, aklımdan hiç geçmemişti, ama görünce...

"Bir Perlere uğrayacağım," diye bağırdım.

Kar püskürtme makinesiyle boğuşan babam başını yana çevirip onayladı. Yokuşun aşağısında buluşmayı önerdiğime pişman olmuştum, babamın alışılmadık şeyleri tespit etmesine yarayan altıncı hissine fazla yakın olabilirdik. Öte yandan bir süredir benimle uğraşmayı bırakmıştı. Posta kutusunun olduğu yere vardığımda yukarıdan kar püskürtme makinesinin çalışmaya başladığını duydum. Beni görüp göremediğini kontrol etmek için arkamı döndüm. Göremiyordu, fark edilme ihtimalini en aza indirmek için yolun olabildiğince kenarından giderek, yokuş aşağı inmeye devam ettim. Aşağı vardığımda durup onları beklerken nehrin ardına baktım. Yolun öteki yakasından birbirini takip eden üç araba geçiyordu. Arabaların lambaları, sonsuz griliğin içinde küçük sarı noktalar gibi görünüyordu. Düzlüğün üzerindeki kar, gökyüzünün rengine bürünmüş, yaydığı ışık çökmekte olan karanlığın içine emilmişti. Donmuş nehrin üzerinde açılan kanaldaki su karanlık ve parlaktı. Sonra birkaç yüz metre ötemde bir arabanın virajı alırken vites küçülttüğünü duydum. Motor teneke sesine benzer bir ses çıkarıyordu, eski bir araba olsa gerekti. Kesin Tom'un arabasıydı. Yukarı doğru, yola göz attım, araç virajı döndükten sonra onları selamlamak üzere elimi kaldırdım. Frene bastı ve yanımda durdu. Tom pencere camını indirdi.

"Selam Karl Ove," dedi.

"Selam," dedim.

Gülümsedi.

"Azarı işittin mi?" dedim.

"Siktiğimin pezevengi," dedi Jan Vidar, Tom'un yanındaki koltuğundan.

"Önemli değil," dedi Tom.

"Demek bu gece dışarı çıkıyorsunuz?"

"Evet, ya sen?"

"Bir ara çıkıp dönerim."

"Başka ne var ne yok?"

"İyi ne olsun."

Bana iyilik dolu gözleriyle bakıp gülümsedi.

"Sizin nevaleler bagajda."

"Açık mı?"

"Evet."

Arkaya dolanıp bagaj kapağını kaldırdım, alet edevat, alet çantası ve eşyaları arabanın üstüne bağlayabilmek için ucu kancalı elastik iplerden müteşekkil bir karmaşanın arasından kırmızı beyaz iki plastik poşeti çıkardım.

"Aldım," dedim. "Sağ ol Tom. Bu kıyağını unutmayacağız."

Omuz silkti.

"Görüşürüz," dedim Jan Vidar'a.

Başıyla onayladı, Tom pencereyi kapattı, hep yaptığı gibi elini alnına götürerek selam verdi, arabayı vitese taktı ve yokuş yukarı sürmeye başladı. Yolun kenarındaki kar yığınının üzerinden geçerek ağaçların arasına girdim, karla kaplı çay boyunca yaklaşık yirmi metre ilerledim, kolay tanınacak bir huş ağacının kenarına şişeleri bıraktım, tam o sırada yoldan bayırı inen arabanın sesini duydum.

Gidişim şüphe uyandıracak kadar kısa görünmesin diye ormanın kenarında birkaç dakika bekledim. Sonra yokuşu tırmandım,

babam kar püskürtücü ile eve giden yolu genişleterek açmakla meşguldü. Ne şapkası ne de eldivenleri vardı, eski kuzu derisi montunu giymiş ve kalın bir atkıyı boynuna özensizce dolamıştı, makinenin arkasındaydı. Rüzgârın dağıtamadığı püskürtülmüş kar, birkaç metre ötede toprağın üzerine bir şelale misali dökülüyordu. Yanından geçerken başımla selam verdim, gözleriyle beni belli belirsiz süzdü, ama yüzündeki ifade sabitti. Üstümdekileri girişe asıp mutfağa girdiğimde annem mutfakta oturmuş sigara içiyordu. Pencere pervazındaki mumun alevi titrekti. Fırının saati üç buçuğu gösteriyordu.

"Hazırlıklar nasıl gidiyor, iyi mi?" dedim.

"Evet tabii," dedi. "Güzel olacak. Gitmeden bir şeyler atıştırmak ister misin?"

"Birkaç dilim bir şey hazırlarım," dedim.

Tezgâhın üzerinde içinde Lutefisk* bulunan büyük beyaz bir paket duruyordu. Yanı başındaki lavabo yıkanmamış kapkara patateslerle doluydu. Köşedeki kahve makinesinin ışığı yanıyordu. Demliği yarısına kadar kahve doluydu.

"Ama biraz bekleyeceğim sanırım," dedim. "Saat yediden önce çıkmam. Sahi, kaçta gelecekler?"

"Baban, babaannenle dedeni almaya gidecek, birazdan çıkar sanırım. Gunnar yedi gibi gelecek."

"O zaman gitmeden önce onları da biraz görmüş olurum," dedim ve oturma odasına geçtim, pencerenin önünde durdum ve vadiyi süzdüm, sehpanın yanına gidip bir portakal aldım ve kanepeye oturdum, portakalı soydum. Noel ağacının ışıkları parıldıyordu, sobanın alevleri kıvılcımlar saçıyordu ve kurulu sofranın öteki ucuna dizili kristal bardaklar odanın ışıklarını yansıtıyordu. Yngve'yi düşündüm, liseye giderken bütün bunların nasıl üstesinden geldi diye merak ettim. En azından onun hiçbir sorunu

* Lutefisk, genellikle kurutulmuş morina balığından, sodyum hidroksitte bekletilerek yapılan, jöle kıvamında geleneksel Noel yemeğidir- (ç.n.)

yoktu artık; bütün arkadaşlarıyla beraber Aust-Agder'deki bir kulübedeydi. Buraya gelinebilecek en geç zamanda, Noel arifesinde gelmişti ve gidilebilecek en erken zamanda da, Noel bayramının üçüncü gününde dönmüştü. Burada hiç yaşamamıştı. Buraya taşındığımız yaz o da lise üçe başlayacaktı ve liseyi arkadaşlarıyla beraber aynı okulda tamamlamak istedi. Bu babamı öfkeden kudurtmuştu. Ama Yngve çok kararlıydı, taşınmayacaktı, öğrenci kredisi aldı, çünkü babam ona tek kuruş vermeyeceğini söylemişti, eski evimizin çok uzağında olmayan tek kişilik bir daire kiraladı. Nadiren uğradığı hafta sonlarında babam onunla neredeyse hiç konuşmadı. Araları buz gibiydi. Sonraki yıl Yngve askere gitti, bir hafta sonu sevgilisiyle buraya geldiğini hatırlıyorum, Alfhild'le. İlk kez böyle bir şey yapıyordu. Babam tabii ki uzak durdu, sadece Yngve, Alfhild, annem ve ben oradaydık. Hafta sonu bittiğinde ve onlar da otobüse binmek için yokuş aşağı inerlerken babam ilk kez arabasıyla eve doğru geldi. Arabayı durdurdu, pencereyi açtı ve gülümseyerek Alfhild'e selam verdi. Bunu yaparkenki içten bakışını daha önce hiç görmemiştim. Mutluluk ve yoğunluk doluydu. Bize hiçbir zaman bu şekilde bakmamıştı, orası kesin. Sonra bakışı değişti, arabayı vitese taktı ve yokuşun ardında gözden kayboldu, biz de otobüs durağına doğru yokuşu inmeye devam ettik.

Bu bizim babamız mıydı?

Bütün bir hafta sonu boyunca annemin Alfhild'le Yngve'ye gösterdiği nezaket ve misafirperverlik tamamen babamın dört saniyelik bakışının gölgesinde kalmıştı. Yngve'nin tek başına geldiği hafta sonlarında da belki böyleydi, babam mümkün olduğunca ahırdaki dairede kalır, sadece yemek zamanı yüzünü gösterir, o zaman da Yngve'ye ağzını açıp da hiçbir şey sormaz, kayda değer bir ilgi göstermez ve böylece annemin Yngve'nin kendini evinde gibi hissetmesi için gösterdiği bütün çabalara rağmen onun bu tavrı hafta sonuna damgasını vururdu. Evin atmosferini belirleyen babamdı ve kimsenin bu konuda yapabileceği bir şey yoktu.

Dışarıda kar püskürtme makinesinin gürültüsü aniden kesildi. Ayağa kalktım, portakal kabuklarını aldım, annemin patatesleri soymakta olduğu mutfağa girdim, onun yanındaki dolabın kapağını açıp kabukları çöpe attım, babamı garaj yolundan yürürken bir yandan da tek eliyle saçını geriye doğru ona has tarzıyla iterken gördüm, merdivenleri çıkıp odama gittim, kapıyı ardımdan kapatıp bir plak koydum ve yeniden yatağıma uzandım.

Bir süre Søm'e nasıl gidebileceğimize kafa yormuştuk. Hem Jan Vidar'ın babası, hem de benim annem kesin bizi oraya bırakmayı teklif eder diye düşünüyorduk ki nitekim öyle de oldu. Ancak iki poşet birayla bu söz konusu olamazdı. Çareyi Jan Vidar'ın, babasına bizi annemin bırakacağını, benim de anneme bizi Jan Vidar'ın babasının bırakacağını söylemekte bulduk. Bu biraz riskliydi zira anne babalarımız zaman zaman görüşürdü, ama şoför konusunun açılma şansı bu riski göze alma arzumuzdan büyük değildi. Bu konu da çözüme ulaştığında geriye sadece oraya nasıl gideceğimiz konusu kalmıştı. Yılbaşı gecesi buradan oraya otobüsler çalışmıyordu, ama öğrendiğimize göre bazıları yaklaşık on kilometre uzaklıktaki Timenes dört yol ağzından geçiyordu. Otostop çekecektik, eğer şansımız yaver giderse arabayla gideceğimiz yere kadar devam edebilir, gitmezse de indiğimiz noktadan oraya otobüse binerdik. Soru sorulmasını ve şüphe uyandırmayı önlemek için bütün bunları misafirler geldikten sonra yapmamız gerekiyordu. Yani saat yedide. Otobüs sekizi on geçe kalkıyordu, şans da yanımızda olursa her şeyin yolunda gitmesi gerekiyordu.

Sarhoş olana dek içmek iyi planlama gerektiriyordu. Alkol güvenli bir yöntemle önceden edinilmeli, onları saklayacak güvenli bir yer tespit edilmeli, içilecek yere gidiş ve geliş ayarlanmalı, ve eve dönerken de anne babaya yakalanmamalıydı. Bu yüzden Oslo'daki ilk mutlu deneyimimden sonra sadece iki kez sarhoş olana dek

içebilmiştim. İkincisinde neredeyse yakayı ele veriyordum. Jan Vidar'ın kız kardeşi Liv babalarının çalıştığı Kjevik'te tanıştığı bir asker olan Stig'le daha yeni nişanlanmıştı. Erken evlenip, çoluk çocuğa karışıp ev kadını olmak istiyordu, onun yaşındaki bir kızda görülmedik bir hayaldi bu, bu yüzden bizden sadece bir yaş büyük olmasına rağmen tamamen farklı bir dünyada yaşıyordu. Arkadaşlarında toplandıkları bir cumartesi gecesi bizi de davet ettiler. Başka planımız olmadığı için kabul ettik, birkaç gün sonrasında birisinin oturma odasında oturmuş ev yapımı şarap içip televizyon seyrediyorduk. Evde samimi bir ortam olması planlanmıştı, masanın üzerine mumlar dikilmiş, yemekte lazanya ikram edilmişti, gerçekten de samimi bir gece olabilirdi aslında, tabii inanılmaz miktarda şarap olmasaydı. İçtim ve ilk seferdeki kadar coşkulu hissettim kendimi, ancak bu sefer bilincimi yitirdim. Beşinci kadeh ile kendimi karanlık bir bodrum katında üstümde hayatımda daha önce hiç görmediğim bir eşofman altı ve süveterle, üzeri havlularla kaplı bir yatak örtüsünün tepesinde kusmuğa bulanmış giysilerimin yanı başında ayıldığım süre zarfı arasında başımdan neler geçtiğini zerre hatırlamıyorum. Duvara dayalı bir çamaşır makinesiyle yanı başındaki kirli çamaşır sepetini, öteki duvarda ise bir derin dondurucuyla kapağının üzerindeki su geçirmez pantolon ve montu seçebiliyordum. Yengeç sepetlerinin olduğu bir yığın, bir kepçe, bir olta, ve üzeri alet edevat dolu bir raf da vardı. Her yönüyle bana yabancı bu ortama tek bir bakış atmam yetti, çünkü dinlenmiş ve ayık bir kafayla uyanmıştım. Başımın birkaç adım ötesindeki kapı aralıktı, kapıyı açtım, Stig'le Liv'in el ele, mutluluktan ışıltılar saçarak oturduğu mutfağa girdim.

"Selam," dedim.

"Bak bak, Garfield gelmiş," dedi Stig. "Nasıl oldun?"

"İyiyim," dedim. "Neler oldu yahu?"

"Hatırlamıyor musun?"

Başımı iki yana salladım.

"Hiçbir şey mi hatırlamıyorsun?"

Güldü. Tam o sırada Jan Vidar oturma odasından çıkageldi.

"Selam," dedi.

"Selam," dedim.

Gülümsedi.

"Selam Garfield," dedi.

"Bu Garfield meselesi nedir?" diye sordum.

"Hatırlamıyor musun?"

"Hayır. Hiçbir şey hatırlamıyorum. Ama belli ki kusmuşum."

"Televizyon seyrediyorduk. Garfield'i. Sonra ayağa kalktın, göğsünü yumrukladın ve 'Ben Garfield'im' diye bağırdın. Sonra yere oturup güldün. Ardından aynı şeyi yine yaptın. 'Ben Garfield'im! Ben Garfield'im!' Sonra da kustun. Oturma odasında. Halının üstüne. Sonra da uyuyakaldın. Küt diye gittin. Kusmuktan bir gölün içinde. Bir daha seninle iletişim kuramadık."

"Siktir ya," dedim. "Özür dilerim."

"Dert etme," dedi Stig. "Halı yıkanır. Ama şimdi ikinizi evlerinize götürmem gerek."

İşte tam o zaman bir korku sardı beni.

"Saat kaç?" diye sordum.

"Bire geliyor."

"Bir mi? Oh iyi bari. Birde evde olmam gerekiyordu. En fazla birkaç dakika gecikmiş olacağım."

Stig o gece içmemişti, peşinden arabaya indik, Jan Vidar öne ben arkaya oturdum.

"Gerçekten de hiçbir şey hatırlamıyor musun?" diye sordu Jan Vidar arabayla yokuşu çıkmaya başladığımızda.

"Hayır, hiçbir bok hatırlamıyorum."

Bu beni gururlandırmıştı. Öykünün tamamı, söylediklerim, yaptıklarım, kusmuş olmam bile beni gururlandırmıştı. Olmak istediğim kişiye yakındı. Ama Stig posta kutularının orada arabayı durdurduğunda ve ben başkasının giysileri içinde, bileğimde

kendi giysilerimin olduğu bir poşet asılı hâlde karanlık yokuşu tırmanırken korkuyordum.

Ne olur yatmış olsunlar. Ne olur yatmış olsunlar.

Ve gerçekten de yatmışlar gibi görünüyordu. En azından mutfak ışıkları kapalıydı ve bu her zaman, yatmadan önce yaptıkları son şey olurdu. Ama kapıyı açıp koridorda parmak uçlarımda yürümeye başladığımda seslerini duydum. Yukarıda, ikinci katta televizyonun karşısındaki kanepede oturmuş çene çalıyorlardı. Bunu hiç yapmazlardı.

Beni mi bekliyorlardı? Beni mi kontrol edeceklerdi? Babam nefesimi koklayacak türden bir adamdı. Ona da anne babası öyle yapmıştı, şimdi gülüyorlardı buna ama zamanında babam eminim hiç gülmemişti.

Onlara görünmeden geçmek mümkün olmayacaktı, merdiven tam yanlarına çıkıyordu. Olacaklara katlanmak gerekecekti.

"Selam?" dedim. "Yukarıda mı oturuyorsunuz?"

"Selam Karl Ove," dedi annem.

Merdivenleri ağır ağır çıkıp görüş alanlarına girdiğimde durdum.

Kanepede yan yana oturuyorlardı, babam kolunu kanepenin kolluğuna dayamıştı.

"İyi vakit geçirdin mi?" diye sordu annem.

Göremiyor muydu hâlimi?

İnanamıyordum.

"Fena değildi, dedim birkaç adım yaklaşarak. Televizyon seyrettik, lazanya yedik."

"İyiymiş," dedi annem.

"Ama acayip yoruldum," dedim. "Sanırım hemen yatacağım."

"Yat tabii," dedi. "Biz de yatacağız birazdan."

Onlardan dört metre mesafede, başkasının eşofman altını, başkasının süveterini giymiş, kendi kusmuğuma bulanmış giysilerimi bileğime taktığım bir poşette taşıyor ve buram buram alkol kokarak karşılarında duruyordum. Ama fark etmemişlerdi.

"İyi geceler o hâlde," dedim.

"İyi geceler," dediler.

Ve hepsi buydu. Nasıl hallettiğimi anlamamıştım; şansım yaver gitmişti. Kirli giysilerin bulunduğu poşeti bir dolaba sakladım, evde yalnız kaldığım ilk fırsatta banyoda sudan geçirdim, kurusunlar diye de yatak odamdaki gardıroba astım, sonra da her zamanki gibi kirli çamaşır sepetine attım.

Kimseden çıt çıkmadı.

İçmek bana iyi geliyordu, bir şeyleri harekete geçiriyordu. Ve bir şeyin içine itiliyordum, bir duygunun... tam olarak sonsuzluk değil, ama bir nevi bitmez tükenmezlik. Her seferinde daha da derine gidebildiğim bir şey. Bu duygu olabildiğine açık ve belirgindi.

Engelsiz. Evet hissettiğim buydu, bağlarını koparmışlık duygusu.

Bu yüzden geceyi dört gözle bekliyordum. Ve her ne kadar son sefer şansım yaver gitmiş olsa da şimdi bazı önlemler almıştım. Yanıma diş fırçası ve macun alacaktım, okaliptüslü şeker, nane şekeri ve sakız satın almıştım. Bir de yanımda yedek tişört götürecektim.

Aşağıdaki oturma odasından babamın sesi duyuluyordu. Doğruldum, kollarımı başımın üzerinde esnettim, geriye doğru büktüm, sonra ulaşabildiğim yere kadar gerdim, önce bir yöne, sonra diğer yöne. Eklemlerim ağrıyordu, bütün sonbahar boyunca ağrımıştı. Büyüyordum. Geçtiğimiz ilkbahar sonlarında çekilen dokuzuncu sınıf fotoğrafında boyum normaldi. Şimdi birdenbire 1.90'a yaklaşıyordum. En büyük korkum boyumun burada durmayacağı ve uzamaya devam edeceğiydi. Benden bir üst sınıfta boyu 2.10'a mütecaviz sıska bir çocuk vardı. Ya ben de ona benzersem korkusunu günde birkaç kez dehşetle aklımdan geçirirdim. İnanmadığım Tanrı'ya bunun olmaması için zaman zaman yakarıyordum. Tanrı'ya inanmıyordum, ama küçükken hep dua ederdim, şimdi de dua ettiğimde çocuklara özgü o umut geri geliyordu. Sevgili Tanrım, lütfen artık boyumun uzaması dursun, diye dua ettim.

Bir doksan olayım, bir doksan bir ya da bir doksan iki olayım ama daha fazla değil! Bunu yaparsan çok iyi biri olacağıma söz veriyorum. Sevgili Tanrım, sevgili Tanrım, beni duyabiliyor musun?

Of, aptalca olduğunu biliyordum, ama yine de yapıyordum, çünkü korkumun aptalca bir yanı yoktu, katlanılmazdı. O zamanlar bir başka, üstelik daha da büyük korkuyu, erekte olduğumda çükümün düz olmadığını keşfetmemle yaşadım. Deformeydim, şekli bozuktu, ve bütün cehaletimle bununla ilgili ne yapılabileceğini bilmiyordum, ameliyat mı olmalıydı, başka opsiyonlar var mıydı? Gece yataktan kalktım, banyoya gittim ve bir değişiklik var mı görmek için erekte oldum. Ama hayır, fark yoktu. Neredeyse ta karnıma değiyordu! Sanki biraz yamuktu da? Ormandaki çürümekte olan bir ağaç kadar yamuk ve bozuktu. Bu, kimseyle yatamayacağım anlamına geliyordu. İstediğim ve hayalini kurduğum tek şey bu olduğundan, yaşadığım hayal kırıklığının haddi hesabı yoktu. Çükümü aşağı eğebileceğim geldi aklıma sonra. Ve denedim, gittiği yere kadar, acıyana dek aşağıya eğmeyi denedim. Nispeten daha düz duruyordu. Ama canım yanıyordu. Hem elin çükündeyken bir kızla seks yapamazdın da, öyle değil mi? Ne bok yiyecektim? Yapabileceğim bir şey var mıydı? Bu beni yedi bitirdi. Ne zaman çüküm kalksa kendimi çaresiz hissediyordum. Kanepede bir kızla öpüşürken, belki de elimi süveterinin içine sokmayı başarmışsam, ve çüküm pantolonuma çadır direği gibi dayanıyorken bunun geldiğim ve gelebileceğim en son nokta olacağını biliyordum. Bu iktidarsızlıktan bile korkunçtu çünkü hem aksiyona girmeme engeldi, hem de groteskti. Ama Tanrı'ya bunun son bulması için yakarabilir miydim? Evet aslında yapabilirdim, ve yaptım da. Sevgili Tanrım ne olur cinsel organıma kan dolduğunda onu düzleştir. Bunun için sadece bir kez dua edeceğim. Bu yüzden lütfen merhamet et ve dileğimi yerine getir.

Liseye başlayınca, bir sabah tüm birinci sınıflar Gimle Spor Salonu'nun tribününde toplandı, sebebi neydi artık hatırlamıyorum,

ama öğretmenlerden biri, ki Kristiansandlı adı çıkmış bir nüdisti, evini üzerinde sadece kravatla boyadığı rivayet edilirdi, yoksa genellikle salaştı, taşralı bohem bir tarzı ve kıvırcık dağınık beyaz saçları vardı, her neyse işte o bize şiir okudu, tribündeki koltukların arasında yürüyerek, herkesin kahkahaları eşliğinde sağa yatık ereksiyona övgüler yağdırarak bir anda şarkı söylemeye başladı.

Ben gülmedim. Duyduğumda çenem yere düştü sandım. Ağzım açık kalmış, gözlerim dalmış, oturduğum yere iyice gömülmüştüm. Bütün erekte çükler eğikti. Ya da hepsi değilse bile, bir şiirde adına methiyeler düzülecek kadarı.

Bu grotesk nereden geliyordu? Daha iki sene öncesinde, buraya taşındığımızda, on üç yaşında, küçük, pürüzsüz cilde sahip, r'leri söylemekte zorlanan, bu yeni yerde yüzmekten, bisiklete binmekten, futbol oynamaktan son derece mutlu bir çocuktum, kimse benimle uğraşmaya başlamamıştı henüz. Aksine, okulun ilk günlerinde herkes benimle konuşmak istiyordu, yeni gelen bir öğrenci sık görülen bir şey değildi, hâliyle herkes kim olduğumu, neler yapabildiğimi merak ediyordu. Akşamüstleri ve hafta sonları kızlar bazen Hamresanden'den ta bizim oraya kadar beni görmek için pedal çevirirdi. Bir gün Per, Trygve, Tom ve William'la futbol oynuyorduk, yoldan bisikletli iki kız geldi, ne istiyorlardı? Evimiz yolun en sonundaydı; ötesinde sadece orman, iki tane çiftlik, sonra yine orman, orman ve biraz daha orman vardı. Yokuşta bisikletlerinden indiler, bize bir bakış atıp ağaçların arasında kayboldular. Sonra yeniden aşağı pedal çevirdiler ve durup yukarı baktılar.

"Ne yapıyorlar?" diye sordu Trygve.

"Karl Ove'yi görmeye geldiler," dedi Per.

"Şaka yapıyorsun," dedi Trygve. "Hamresanden'den o yolu sırf *bunun* için gelmiş olamazlar. On kilometre yol be!"

"Başka niye gelsinler ki? Seni mi görmeye geleceklerdi," dedi Per. "Sen eskiden beri burada oturuyorsun, değil mi?"

Durup çalıların içinde itişmelerini izledik. Bir tanesi pembe ceket giymişti, diğeriyse açık mavi. Uzun saçlar.

"Hadi ama," dedi Trygve, "Oynayalım."

Ve nehrin üzerinde uzanan, Per'le Tom'un babasının iki kale diktiği kıstakta oynamaya devam ettik. Kızlar yüz metre ötemizdeki sazlık alana gelince durdular. Kim olduklarını biliyordum, kayda değer tipler değildi, ben de onları görmezden geldim, sazlıkların orada on dakika kadar acayip kuşlar gibi durduktan sonra geri yürüdüler ve evlerine doğru pedal çevirdiler. Yine başka bir zaman, bu olaydan birkaç hafta sonra parke fabrikasının deposunda çalışırken yanımıza üç kız geldi. Küçük ahşap parçalarını paletlerin üzerine her katmanı birbirinden desteklerle ayırarak yığıyorduk, parça başı işti, tek seferde hepsi kendiliğinden bir arada duracak şekilde bir kucak dolusu atmayı öğrendiğimde elime biraz para geçmeye başlamıştı. İstediğimiz gibi gidip gelebiliyorduk, genellikle okuldan eve dönerken uğrayıp bir sıra bitirirdik, sonra eve gider, akşam yemeği yer, dönüp gecenin kalanını orada geçirirdik. Paraya öyle açtık ki her akşam ve her hafta sonu çalışabilirdik, ama genelde iş çıkmazdı, ya biz zaten depodaki tüm işi bitirdiğimizden ya da fabrika işçileri çalışma saatleri içinde tüm işi tamamladıklarından. Per'in babası ofiste çalışıyordu, bu yüzden hevesle beklediğimiz haber ya Per'den ya da babası firmanın kamyon şoförü olan William'dan gelirdi: İş var. İşte böyle akşamlardan birinde bizi görmeye depoya üç kız geldi. Onlar da Hamresanden'de oturuyordu. Bu sefer yedinci sınıflardan bir kızın beni beğendiği haberini önceden almıştım, işte oradaydı, sazlıklardaki iki çalı kuşundan çok daha cesurdu, çünkü Line, adı buydu, diğer iki arkadaşı arkada beklerken doğrudan bana yürüyüp çalıştığım yığının iskeletine kollarını dayadı, kendinden emin bir tavırla sakızını çiğnerken yaptıklarımı izledi. Benle ilgilendiğini bildiğim için demiri tavında döveyim demiştim, çünkü her ne kadar sadece yedinci sınıfa gidiyor olsa da, ablası bir modeldi, ve benimki henüz

mesleğinde çok yol almış olmasa da bu sadece bir zaman meselesiydi. Herkes böyle söylüyordu, iyi olacaktı; herkesin onda bayıldığı şey, potansiyeliydi. İnce ve uzundu, uzun koyu saçları, soluk belirgin elmacık kemikleri ve orantısız büyük bir ağzı vardı. Bu sıskalığı ve buzağıya benzer nitelikleri beni işkillendirmişti. Ama kalçaları güzeldi. Gözleri ve ağzı da. Aleyhine işleyen bir başka özelliği de r'leri söyleyememesiydi, ve bir de azıcık aptal ve kafasız havası vardı. Böyle olmakla tanınırdı. Ama sınıfında da popülerdi, kızların hepsi onunla takılmak isterdi.

"Selam," dedi. "Seni ziyarete geldim. Hoşuna gitti mi?"

"Görebiliyorum," dedim. Yana döndüm, kucağıma bir deste doldurdum ve iskeletin içine attım, gürültü koparak yerlerini buldular, dışarı taşanları içeri ittim, sonra bir kucak dolusu daha aldım.

"Saatte ne kazanıyorsun?" diye sordu.

"Parça başı iş," dedim. "İkili sıra için 20 kron, dörtlü sıra için 40 kron alıyoruz."

"Anladım," dedi.

Onunla aynı dönemden fakat farklı şubeden olan ve onunla çevresini defaatle eleştiren Per'le Trygve birkaç metre ötede çalışıyordu. Birden cüce gibi göründükleri dikkatimi çekti. Kısa boylu, öne eğilmiş, asık suratlı, her köşesinde tavana kadar ahşap paletler yükselen muazzam bir fabrikanın ortasında durmuş çalışıyorlardı.

"Benden hoşlanıyor musun?" diye sordu.

"Hoşlanmayacak neyin var ki?" dedim. Kapıdan içeri girdiğini gördüğüm an bu işi yapmaya karar vermiştim, ama şimdi, önümdeki bütün açık kapılara rağmen yapamıyordum, işi tamamına erdiremiyordum. Nedenini kestiremesem de yine de benden daha incelikli olduğunu sezinliyordum. Tamam, biraz aptal olabilirdi ama incelikliydi. İşte baş edemediğim de bu incelikti.

"Senden hoşlanıyorum" dedi: "Ama sen bunu zaten biliyorsun, değil mi?"

Öne eğildim, desteklerden birini düzelttim, umulmadık derecede kızardım.

"Hayır," dedim.

Sonra bir süre konuşmadı, dirsekleri iskelete dayalı, sakızını çiğneyerek oyalandı. Yığınların üstünde bekleyen arkadaşları artık sabırsızlanmaya başlamıştı. Sonunda doğruldu.

"Peki," dedi, döndü ve gitti.

Fırsatı kaçırmış olmam çok önemli değildi; çok daha önemlisi elimdeki fırsatı kaçırış biçimimdi, son adımları atacak, son köprüden geçecek cesareti bulamamış olmamdı. Ve çevrede yeni olmamın getirdiği heyecan sönünce, artık hiçbir şey altın tabakta sunulmuyordu önüme. Aksine hakkımdaki eski yargılar yavaş yavaş geri dönüyordu. Çok yakınımda olduğunu hissedebiliyordum, yankıları duyabiliyordum; her ne kadar önceden yaşadığım yerle burası arasında bir bağlantı olmasa da. Okulun ilk günü özellikle bir kız dikkatimi çekmişti, adı Inger'di, güzel çekik gözleri, koyu bir teni, aslında yuvarlak olan hatlarını bölen küçük ve çocuksu bir burnu vardı, etrafa mesafeli bir hava yayıyordu, gülümsediği zamanlar hariç. İnsanı rahatlatan sıcak bir gülümsemesi vardı, gülümsemesine hayrandım ve sonsuzca çekici buluyordum, sadece ben ve benim gibilerden sakındığı için değil, aynı zamanda kendisiyle arkadaşlarının paylaşabildiği varlığının özüne ait olduğu için, ha bir de üst dudağı hafifçe yukarı kıvrıldığı için. Benim bir alt sınıfımdı, o okulda geçirdiğim iki sene boyunca onunla tek kelime konuşmamıştım. Onun yerine kuzeniyle birlikte oldum, Susanne'yle. Benimle aynı dönemdendi ve nehrin öte yakasındaki bir evde yaşıyordu. Burnu sivriydi, ağzı küçük, ön dişleri biraz tavşan gibiydi, ama göğüsleri yuvarlak ve diri, kalçaları ideal genişlikteydi, gözleri kışkırtıcıydı, sanki her zaman ne istediğini bilir gibiydi. Kendini sürekli başkalarıyla kıyaslardı. Inger bütün ulaşılmazlığıyla gizem ve sırlarla doluyken, ve bütün çekiciliğini bu bilmediğim ama sadece tahmin yürütebildiğim yahut rüyasını

kurduğum bilinmezlikten alırken, Susanne daha dengimdi ve benimle aynı kafa yapısına sahipti. Onunla kaybedecek ve korkacak daha az şey vardı, ama aynı zamanda kazanacak da daha az şey vardı. Ben on dört yaşındaydım, o on beşti, birkaç gün içinde genellikle o yaşlarda olduğu üzere birbirimize kapıldık. Kısa süre sonra Jan Vidar onun arkadaşıyla çıkmaya başladı, Margrethe'yle. İlişkilerimiz çocuk dünyasıyla ergin dünyası arasında bir yerde konumlanmıştı, ve bu iki dünyayı ayıran sınırlar hayli kaygandı. Sabahları otobüste yan yana oturuyorduk, cumaları bütün okulun toplandığı sabah törenlerinde yan yanaydık, kilisede haftada bir yapılan konfirmasyona* beraber pedal çeviriyorduk, sonrasında da bir dört yol ağzında ya da bir mağazanın otoparkında birlikte takılıyorduk, bu zamanlarda aramızdaki farklar kayboluyor ve Susanne'yle Margrethe bizim bir nevi arkadaşımız gibi oluyordu. Ama hafta sonları farklıydı, çünkü şehre sinemaya gidebilir ya da birinin bodrumunda pizza yiyip kola içerken televizyon seyredebilir yahut birbirimize sarılarak müzik dinleyebilirdik. O zamanlarda ilişkimiz herkesin ilişki tahayyüllerine daha da yakınlaşıyordu. Sadece birkaç hafta öncesine kadar bize hayli uzak gelen şey, yani öpüşme, ki Jan Vidar'la beraber süreci, pratik ayrıntıları, örneğin kızın hangi yanına oturmamız gerektiğini, öpüşmeye giden süreci başlatmak için ne söyleyeceğimizi, yoksa hiçbir şey söylemeden yapmanın daha mı iyi olacağını tartışmıştık, çoktan başarılmıştı ve hatta mekanikleşmeye bile başlamıştı; pizza ya da lazanya yedikten sonra kızlar kucağımıza otururdu ve biz de öpüşmeye başlardık. Eğer kimsenin gelmeyeceğinden eminsek, her köşeye bir çift dizilimiyle zaman zaman kanepeye de uzanırdık. Bir cuma gecesi Susanne evde yalnızdı. Akşamüstü Jan Vidar pedal çevirerek bize geldi, nehir boyunca yürümeye başladık, dar yaya köprüsünün üstünden geçip onun yaşadığı eve gittik. Bizi bekliyorlardı. Anne babası pizza yapmıştı, yedik, Susanne benim, Margrethe Jan Vidar'ın

* Olgunluk çağına gelen çocuğun kilise üyeliğini onaylamak için düzenlenen dini tören- (ç.n.)

kucağına oturdu, müzik seti Dire Straits çalıyordu, "Telegraph Road", ve ben Susanne'yle, Jan Vidar da Margrethe'yle hiç bitmeyecekmişçesine uzun bir süre boyunca öpüştük. *Seni seviyorum Karl Ove*, diye kulağıma fısıldadı bir süre sonra. *Odama geçelim mi?* Başımla evetledim, ayağa kalktık, el ele tutuştuk.

"Biz odama geçiyoruz," dedi diğer ikisine. "Böylece siz de biraz rahat edersiniz."

Bize bakıp başlarını olur dercesine salladılar. Sonra öpüşmeye devam ettiler. Margrethe'nin uzun siyah saçları Jan Vidar'ın yüzünün neredeyse tamamını örtüyordu. Dilleri birbirlerinin ağzına girip çıkıyordu. Jan Vidar kızın sırtını boydan boya okşuyor, onun haricinde hiç kıpırdamıyordu. Susanne gülümsedi, elimi daha sert sıktı ve beni koridordan geçirerek odasına götürdü. İçerisi karanlık ve nispeten daha soğuktu. Buraya daha önce de gelmiştim, onun evinde olmayı seviyordum, anne ve babasının her seferinde evde olmasına ve temelde Jan Vidar'la ne yapıyorsak onunla da aynı şeyleri yapıyor olmamıza, yani çene çalmamıza rağmen; sonrasında oturma odasına geçip anne babasıyla beraber televizyon seyrediyor, mutfakta bir şeyler atıştırıyor, nehir boyunca uzun yürüyüşlere çıkıyorduk, ama oturduğumuz yer Jan Vidar'ın loş, ter kokan, içinde amfinin ve müzik setinin, gitarının ve plaklarının, gitar dergilerinin ve çizgi romanlarının bulunduğu odası değildi, burası aydınlık, parfüm kokan, içinde çiçekli duvar kâğıtları, işli yatak örtüsü, kitaplarıyla süslerinin doldurduğu beyaz rafı, düzenli şekilde katlı ve asılı giysilerinin durduğu dolabının bulunduğu Susanne'nin odasıydı. Kot pantolonunu sandalyesinin üzerinde asılı görünce yutkundum, çünkü tam da bu pantolonu basenlerinin, kalçalarının üzerinden geçirecek, fermuarını çekip düğmesini ilikleyecekti. Odası o kadar çok vaatle doluydu ki, sözcüklere dökmem imkânsız gibi bir şeydi, içimde duygu dalgaları kabarıyordu. Orada olmayı sevmemin başka nedenleri de vardı. Anne babası örneğin; her zaman arkadaşça davranıyorlardı ve ailesinin

tavrı onlar için önemli olduğumu ayan beyan belli ediyordu. Ben Susanne'nin hayatındaki birisiydim; anne babasına ve küçük kız kardeşine bahsettiği birisi.

Şimdi pencereyi kapatmaya gitmişti. Dışarısı pusluydu, komşu evlerin ışıkları bile griliğin içinde neredeyse kayboluyordu. Aşağıdaki yoldan müzik setleri bangırdayan birkaç araba geçti. Sonra ortalık yeniden sessizleşti.

"Evet," dedim.

Gülümsedi.

"Evet," dedi, yatağın kenarına oturarak. Hiçbir beklentim yoktu, birbirimize sokulmak yerine en fazla burada yan yana uzanacaktık. Bir keresinde şişme montunun içinden elimi göğsünün üzerine koymuştum, hayır demişti, ben de elimi çekmiştim. "Hayır"ı sert ya da kızgınlıkla değil, daha çok uymamız gereken genelgeçer bir kuralı ifade edercesine söylemişti. Biraz öpüştük, tüm yaptığımız buydu, her buluşmamızda buna hazır olsam da kısa sürede sıkılıyordum bu durumdan. Bir süre sonra öpüşmekten neredeyse midem bulanmaya başlıyordu, çünkü onda nedensiz ve yarım kalan bir şey vardı, tüm benliğim var olduğundan emin olduğum bir çıkış yolu diliyordu, ama gidilmemesi gereken bir yoldu bu. Devam etmek istiyordum, ama dönüp duran diller ve yüzüme düşen saçlar vadisinde bulunduğum yerde durmaya mecbur bırakılıyordum.

Yanına oturdum. Bana gülümsedi. Öptüm, gözlerini yumdu ve yatağa uzandı. Üstüne tırmandım, yumuşak bedenini altımda hissettim, biraz inledi, çok mu ağırdım? Bu sefer yanına uzandım, bacaklarımı onunkilerin üstüne attım. Omzundan koluna doğru onu okşadım. Elim parmaklarına ulaştığında elimi sertçe sıktı. Başımı kaldırıp gözlerimi açtım. Bana bakıyordu. Yarı loş odada beyaz yüzü ciddiydi. Öne eğildim ve boynunu öptüm. Bunu daha önce hiç yapmamıştım. Başımı göğsüne dayadım. Eliyle saçlarımı okşadı. Kalp atışlarını duyuyordum. Kalçalarını okşadım. Biraz gerildi.

Kazağını sıyırıp elimi karnına koydum. Eğilip göbeğini öptüm. Kazağını ucundan tutup yavaşça yukarı sıyırdı. Gözlerime inanamıyordum. Orada, gözlerimin önünde göğüsleri duruyordu. Dışarıdan, oturma odasında "Telegraph Road" çalmaya başladı yine. Tereddüt etmedim ve ağzımla üstlerine kapandım. Önce birinin, sonra diğerinin. Yanaklarımı onlara sürdüm, yaladım, emdim, en son ellerimle kavrayıp onu öptüm, birkaç saniyeliğine varlığını tamamen unutmuştum. Ne hayallerimde ne de rüyalarımda bundan ötesine gitmemişken şimdi oradaydım işte, ama on dakika sonra aynı doygunluk noktasına gelmiştim bile, birden bu da yeterli gelmiyordu artık, ne kadar büyük bir adım olursa olsun, daha ileri gitmek istiyordum, gidebileceği yere kadar gitmek; bu yüzden şansımı denedim ve pantolonunun düğmesini açmaya çalıştım. Açıldı, hiçbir şey söylemedi, gözleri kapalı yatmaya devam etti, kazağı boynuna kadar sıyrılmıştı. Fermuarını indirdim. Beyaz çamaşırı göründü. Yutkundum. Pantolonunu kalçalarından indirip aşağıya çektim. Hiçbir şey söylemedi. Kıpırdanarak daha kolay çıkartmama yardım etti. Pantolonu dizlerine indiğinde elimi çamaşırının üstüne koydum. Altındaki yumuşak tüyleri hissettim. "Karl Ove," dedi. Yine üzerine çıktım, öpüştük, öpüşürken çamaşırını sıyırdım, çok değil ama bir parmağımı geçirecek kadar, tüylerin üzerinden aşağı doğru kaydırdım, parmak ucumda kaygan bir ıslaklık hissettiğimde içimde sanki bir şey çatırdadı. Sanki abdomenime bir ağrı saplandı ve kasılmalar kasıklarıma doğru ilerledi. Takip eden saniyede her şey yabancıydı. İki saniye arasındaki geçişte çıplak göğüsleri, çıplak kalçaları bütün anlamını yitirmişti. Ancak ona bakınca benim gibi hissetmediğini gördüm, öncesinde olduğu gibi yatıyordu; gözleri kapalı, ağzı hafif aralık, derin soluk alıp vererek, biraz önce benim de içinde bulunduğum ama artık olmadığım hâlde.

"Ne oldu?" diye sordu.

"Hiçbir şey," dedim. "Ama belki diğerlerinin yanına dönmeliyiz?"

"Hayır," dedi. "Biraz bekleyelim."

"Peki," dedim.

Böylece kaldığımız yerden devam ettik. Öpüştük, ama bu içimde bir şey uyandırmadı, o an ekmek de dilimliyor olabilirdim, göğüslerini öptüm, içimde hiçbir şey uyandırmadı, her şey tuhaf derecede nötrdü, meme uçları meme uçlarıydı, cildi cilt, göbek deliği göbek deliğiydi, ama sonra, şaşkınlıkla ve sevinçle onunla ilgili her şey birdenbire biraz önceki hâline dönüştü, ve yeniden orada uzanıp önüme gelen her yerini öpmekten başka şey düşünemez olmuştum.

İşte tam o sırada biri kapıyı çaldı.

Yatakta doğrulduk, hızlıca pantolonunu çekip kazağını indirdi.

Jan Vidar'dı.

"İçeri geliyor musunuz?" dedi.

"Evet," dedi Susanne. "Şimdi geliyoruz. Az bekleyin."

"Saat on buçuk oldu da," dedi. "Annenler dönmeden çıkmış olmayı tercih ederim."

Jan Vidar plaklarını kılıflarına geçirip torbaya koyarken Susanne'yle göz göze geldim ve ona gülümsedim. Kapının önünde giyinmiş, vedalaşmak için onları öpecekken bana göz kırptı.

"Yarın görüşürüz!" dedi.

Dışarıda yağmur çiseliyordu. Altında yürüdüğümüz sokak lambalarından yayılan ışık yerdeki her küçük su birikintisiyle birleşip dev halelere dönüşüyordu.

"Ee," dedim. "Nasıl geçti?"

"Bildiğin gibi," dedi Jan Vidar. "Oturduğumuz yerde öpüştük. Onunla artık çıkmak istediğimden emin değilim."

"Öyle mi," dedim. "O zaman ona âşık değilsin."

"Ya sen peki?"

Omuz silktim.

"Belki değilimdir."

Caddeye indiğimizde vadiden yukarı tırmanan yolu takip ettik.

Caddenin bir tarafında çiftlik vardı, yoldan gelen ışıkla parlayan ıslak toprak karanlığın içinde kayboluyor, sonra güçlü ışıklarla aydınlatılmış ilerideki çiftlik evinin yanında yeniden görünür oluyordu. Öteki tarafta bahçeleri nehre kadar uzanan iki eski ev vardı.

"Senin nasıl geçti peki?" diye sordu Jan Vidar.

"Bayağı iyi geçti," dedim. "Kazağını çıkardı."

"Ne dedin? Gerçekten mi?"

Başımı öne doğru salladım.

"Sıkma lan, hödük! Çıkarmamıştır."

"Evet çıkardı."

"Sen ne yaptın peki?"

"Memelerini öptüm. Ne yapacaktım?"

"Hadi lan oradan. Çakal."

"Ciddi söylüyorum."

Külotunu da çıkardığını anlatmaya dilim varmadı. Eğer o da Margrethe'yle biraz ileri gitseydi söylerdim. Ama hâl böyleyken böbürleniyormuş gibi görünmek istemedim. Zaten bana asla inanmazdı. Asla.

Kendim bile inanamıyordum.

"Nasıllardı, peki?" dedi.

"Ne nasıldı?"

"Göğüsleri işte!"

"Güzeldi. Avuca geliyorlardı ve diriydiler. Bayağı diri. Yatar vaziyette bile dimdiktiler."

"Siktir lan. Sallıyorsun."

"Ulan cidden sallamıyorum."

"Vay anasını arkadaş."

Sonra bir süre konuşmadık. Parlak ve siyah, sessizce kabarmakta olan nehrin üzerindeki asma köprüden geçtik, çilek tarlalarının arasından ilerleyerek asfalt yola düştük, yol keskin bir virajın ardından onu çevreleyen kara ladin ağaçları eşliğinde dik bir yamacı tırmanıyor ve tepede bir iki salınımın ardından evimizin

yanından geçiyordu. Biraz önce yaşadıklarımla ilgili farkındalığım haricinde her şey karanlık, ağır ve ıslaktı; o her şeyin üstüne çıkıyor, düşüncelerimi kabarcıklar gibi aydınlığa taşıyordu. Jan Vidar açıklamamı kabullenmişti, hikâyenin göğüslerle sınırlı olmadığını, dahasının da olduğunu anlatmak için yanıp tutuşuyordum, ama asık yüzünü gördüğüm anda bundan vazgeçtim. Böylesi de iyiydi esasen, yani bunun Susanne'yle ikimiz arasındaki bir sır olarak kalması. Gelgelelim kasılmalar beni endişelendiriyordu. Çükümde henüz çok fazla kıl çıkmamıştı, biraz tüy bir çift de uzun siyah kıl vardı, ve korkularımdan biri de bunun başka kızların, özellikle de Susanne'nin tayfasındaki kızların kulağına gitmesiydi. Kıllanım çıkmadan kimseyle yatamayacağımı biliyordum, bu yüzden kasılmaları bir nevi yalancı orgazm olarak yorumladım, aslında çükümün boyundan uzun işlere girişmiş, ileri gitmiştim. Canım da bu yüzden yanmıştı. Bir nevi kuru boşalmıştım. Bu bildiğim kadarıyla tehlikeli olabilirdi. Öte yandan donum ıslanmıştı. Çiş olabilirdi, meni de olabilirdi. Hatta belki de kan. Son iki seçeneğe ihtimal vermedim, sonuçta cinsel anlamda daha ergin olmamıştım ki, üstelik o âna dek kasıklarımda hiç ağrı hissetmemiştim. Ama her hâlükârda canım yanmıştı ve bu beni tedirgin ediyordu.

Jan Vidar bisikletini garajın dışına park etmişti, orada biraz durup konuştuk, sonra o evine doğru pedal çevirdi, ben de içeri girdim. O hafta sonu Yngve evdeydi, pencereden annemle beraber mutfakta oturduklarını gördüm. Babam ahırdaki dairede olmalıydı. Üstümü çıkarıp tuvalete gittim, kapıyı kilitledim, pantolonumu dizlerime indirdim, çamaşırımı kenarından çektirip nemli yere işaret parmağımı değdim, başparmağımı sürttüm. Parlak ve yapışkan. Deniz kokuyordu.

Deniz?

O hâlde meni olmalıydı?

Kesin meniydi.

Cinsel olgunluğa erişmiştim.

Sevinç içinde mutfağa girdim.

"Pizza yer misin? Sana da birkaç dilim ayırdık," dedi annem.

"Hayır, sağ ol. Orada yeni yedik."

"Güzel vakit geçirdin mi?"

"Tabii ki," dedim ve gülümseyişime engel olamadım.

"Yanakları kızarmış baksana," dedi Yngve. "Mutluluktan mı dersin?"

"Onu bir gün buraya davet etmelisin," dedi annem.

"Ederim," dedim ve gülümsemeye devam ettim.

Susanne'yle ilişkimiz iki hafta sonra son buldu. Tromøya'daki en yakın arkadaşım Lars'la çok öncesinden oradaki en güzel kızlarla buradaki en güzel kızların fotoğraflarını değiş tokuş etmek üzere sözleşmiştik. Neden olduğunu sormayın. Bir akşam posta kutusuna fotoğraflarla dolu bir zarf gelene dek konu tamamen aklımdan çıkmıştı. Lene, Beate, Ellen, Siv, Bente, Marianne, Anne Lisbet ve şimdi isimlerini hatırlayamadığım diğer kızların vesikalık fotoğrafları. Bunlar Tromøya'daki en güzel kızlardı. Şimdi de benim Tveit'teki en güzel kızların fotoğraflarını toplamam gerekiyordu. İlerleyen günlerde Jan Vidar'la sık sık bu konuyu konuştuk, bir liste çıkardık, geriye fotoğrafları toplamak kalmıştı. Kimilerine doğrudan sorabilirdim, örneğin Susann'a, Jan Vidar'ın kız kardeşinin arkadaşıydı, ne düşüneceğini umursamayacağım kadar büyüktü benden, diğerleriniyse Jan Vidar gidip kızların arkadaşlarından isteyebilirdi. Bana gelince benim başım bağlıydı, çünkü fotoğraf istemek bir kızla ilgilendiğini göstermenin en belirgin yoluydu, ve Susanne'yle çıktığım için böyle bir ilgi gösterisi hemen dedikoduların yayılmasına neden olacak kadar uygunsuz kaçardı. Ancak başka yöntemler vardı. Per örneğin, aynı sınıfa gittiği Kristin'in fotoğrafı onda olabilirdi belki? Vardı, ve böylelikle sonunda altı tane fotoğraf toplayabilmiştim. Yeterince fotoğraf olmuştu, ama en kıymetli olanın, içlerindeki en güzel kızın, Lars'a en çok

göstermeyi istediğim kızın, yani Inger'in fotoğrafı yoktu. Ve Inger, Susanne'nin kuzeniydi...

Bir akşamüstü bisikletimi garajdan çıkarıp Susannelere pedal çevirdim. Önceden sözleşmemiştik, kapıyı bana açmaya geldiğinde sevinmiş görünüyordu. Annesiyle babasını selamladım, odasına gittik ve oturduk, bir süre ne yapacağımızı konuşup bir karara varamadık, okuldan ve öğretmenlerden bahsettik biraz, sonrasında ben sanki öylesine aklıma gelmiş gibi isteğimi belirttim. Acaba onda Inger'in ödünç alabileceğim bir fotoğrafı var mıydı?

Yatakta oturduğu yerde katılaştı, anlamaz gözlerle bana baktı.

"Inger'in mi?" dedi sonunda. "Ne yapacaksın?"

Bunun sorun yaratabileceği hiç aklıma gelmemişti. Sonuçta Susanne'yle çıkıyordum, bunu özellikle ondan istiyor olmam hiçbir kötü niyetimin olmadığından başka türlü yorumlanamazdı.

"Bunu söyleyemem," dedim.

Doğruydu da. Eğer ona Tromøya'daki bir arkadaşıma Tveit'in en güzel sekiz kızının fotoğrafını göndereceğimi söylersem, kendisinin de bunlardan biri olmasını bekleyecekti. Ve değildi, bunu da ona söyleyemezdim.

"Fotoğrafla ne yapacağını söylemeden benden hiçbir şekilde Inger'in fotoğrafını alamazsın."

"Ama söyleyemem," dedim. "Ne var ki bir tane fotoğrafını versen yani? Kendim için değil, eğer düşündüğün buysa."

"Kimin için o zaman?"

"Cidden söyleyemem."

Ayağa kalktı. Çok öfkelendiği her hâlinden belliydi. Tüm hareketleri kesik kesik ve hasar görmüş gibiydi, sanki artık onu doğal hâliyle görüp bunun yaydığı bereketin bir parçası olma keyfini bana yaşatmak istemiyormuş gibi.

"Inger'e âşıksın, değil mi?" dedi.

Cevap vermedim.

"Karl Ove! Değil misin? Bunu bir sürü kişiden duydum."

"Fotoğrafı unutalım," dedim. "Unut gitsin."

"Yani âşıksın öyle mi?"

"Hayır," dedim. "Buraya taşındığımda, başlarda belki, ama artık değilim."

"Fotoğrafı ne yapacaksın o hâlde?"

"Bunu söyleyemem."

Ağlamaya başlamıştı.

"Öylesin," dedi. "Inger'e âşıksın. Biliyorum. Biliyorum."

"Eğer Susanne biliyorsa," diye birden uyandım, "o hâlde mutlaka Inger de biliyordur?"

Sanki kafamda bir şimşek çaktı. Eğer biliyorsa, yakınlaşmamız çok güç olmasa gerekti. Örneğin bir okul partisinde yanına gidip onu dansa kaldırabilirdim, o da bunun ne anlama geldiğini, dansa kaldırdığım herhangi biri olmadığını biliyor olurdu. Hatta belki o zaman o da benimle ilgilenirdi?

Susanne hıçkırarak odanın öteki ucundaki çalışma masasına yürüdü ve çekmeceyi açtı.

"İşte fotoğrafın," dedi. "Al. Seni bir daha burada görmek istemiyorum."

Bir eliyle yüzünü kapatırken diğer eliyle Inger'in fotoğrafını bana uzattı. Omuzları sarsılıyordu.

"Benim için değil," dedim. "Yemin ederim. Fotoğrafı isteyen ben değilim."

"Seni aşağılık pislik," dedi. "Defol!"

Fotoğrafı aldım.

"Artık birlikte değil miyiz yani?" diye sordum.

Rüzgârın kuvvetle estiği o dondurucu soğuk yılbaşı günü, yatağıma uzanmış gece eğlencelerinin başlamasını beklemek üzere kitap okurken, bu olayın üzerinden iki yıl geçmişti. Susanne olaydan daha birkaç ay sonra kendine başka birini bulmuştu. Adı Terje'ydi, ufak tefek, hafif tıknazdı, saçı permalıydı ve aptalca bir

bıyığı vardı. Öyle birinin yerimi almasına müsaade etmesini aklım almamıştı. Gerçi on sekiz yaşındaydı ve sonuçta geceleri ve hafta sonları binip gezebildikleri bir arabası vardı ama yine de: Benim yerime o mu? Bıyıklı ufak tefek bir şişko mu? Demek ki Susanne için fark etmiyordu. O zaman böyle düşünmüştüm, yattığım yerde hâlâ da böyle düşünüyordum. Ama artık çocuk değil on altı yaşındaydım, artık Ve Ortaokulu'na değil Kristiansand Katedral Lisesi'ne gidiyordum.

Dışarıdan, açılan paslı garaj kapısının gıcırdaması duyuldu. Kapı yerine yerleşirken gümbürdedi, hemen sonrasında arabanın motoru çalıştı ve kısa süreliğine rölantide kaldı. Pencerenin önüne geldim, arabanın kırmızı arka lambaları virajda kaybolana dek orada bekledim. Sonra mutfağa indim, su dolu bir tencereyi ocağa koydum, Noel'e özel nevalelerden çıkardım, jambon, kuzu rulosu, ciğer ezmesi, birkaç dilim ekmek kestim, oturma odasından gazeteyi aldım, masanın üzerine yaydım ve yemeğimi yerken okumaya başladım. Dışarısı tamamen kararmıştı artık. Kırmızı masa örtüsü ve pencere pervazında yanan mumlar sayesinde ortam içeride oldukça sıcak ve huzurluydu. Su kaynayınca çaydanlığı sıcak suyun altına tutup ısıttım, içine iki kaşık çay koydum ve kaynar suyu içine dökerken seslendim:

"Anne, çay ister misin?"

Yanıt yok.

Oturdum ve yemeye devam ettim. Bir süre sonra çaydanlığı alıp çay doldurdum. Ahşap rengini andıran koyu kahverengi çay beyaz kupanın içinde yükselmeye başladı. Birkaç çay yaprağı suyun yüzeyinde fıldır fıldır dönüyordu, diğerleri dibe çökmüştü. Süt ve üç çay kaşığı şeker ilave edip karıştırdım, yaprakların dibe çökmesini bekledim, ve içtim.

Mmm.

Yanıp sönen ışıklarıyla bir kar temizleme aracı yolun aşağısından hızla geçti. Sonra dış kapı açıldı. Kapının eşiğine vurulan

ayakkabıların sesini duydum, annemi üstünde babamın geniş kuzu derisi ceketiyle, kolları odun yüklü bir hâlde kapıdan girerken görmek için tam zamanında arkamı dönmüştüm.

Neden babamın giysisini giymiş ki? Hiç yaptığı şey değildi.

Benden tarafa hiç bakmadan oturma odasına geçti. Saçında ve yakasında kar vardı. Odun sepetinden bir gümbürtü koptu.

"Çay içer misin?" diye sordum içeriden dönünce.

"Olur, içerim," dedi. "Yalnız önce şu üstümdekileri çıkarayım."

Kalkıp onun için bir bardak aldım, masanın karşı tarafına yerleştirdim ve çayını koydum.

"Neredeydin?" diye sordum oturduğunda.

"Dışarıdaydım, odun getirmeye çıkmıştım," dedi.

"Ondan önce? Bayağıdır burada oturuyorum. Odun almak yirmi dakika sürmemiştir herhâlde?"

"Ha. Yılbaşı ağacındaki ışığın ampullerinden birini değiştirdim. Şimdi yine yanıyor." Odanın sonundaki ladin ağacı karanlıkta ışıl ışıl parlıyordu.

"Yardım edebileceğim bir şey var mı?" dedim.

"Hayır, her şey hazır. Bluzumu ütüleyeceğim o kadar. Sonra yemek hazırlanana kadar başka bir şey yok. Onu da baban yapacak zaten."

"Hazır elin değmişken benim gömleğimi de ütüler misin?" dedim.

Başıyla onayladı.

"Ütü masasının üstüne koy da."

Yemeğimi yedikten sonra odama çıktım, amfiyi açtım, gitarın jakını taktım ve oturup bir süre gitar çaldım. Amfinin ısındığında yaydığı kokuya bayılıyordum, sırf bu yüzden bile gitar çalabilirdim. Gitar çalmanın gerektirdiği tüm aksesuarlara da bayılıyordum, fuzz pedalı, chorus pedalı, kablolar ve jaklar, penaların, tellerin, slide yüzüğünün, kaponun minik paketleri, takviyeli ve bir sürü küçük

cebiyle gitar kılıfı. Markalara da bayılıyordum, Gibson, Fender, Hagström, Rickenbacker, Marshall, Music Man, Vox, Roland. Jan Vidar'la beraber müzik dükkânlarına gidip oradaki gitarları bir uzman edasıyla incelerdim. Kendi gitarıma, ki kendisi konfirmasyon törenimde gelen parayla aldığım ucuz bir stratocaster taklidiydi, Jan Vidar'ın posta yoluyla alışveriş kataloglarından son teknoloji oldukları söylenen yeni pick guard ve yeni gitar manyetikleri sipariş etmiştim. Bunların hepsi iyi hoştu da iş çalmaya gelince durum o kadar da parlak değildi. Bir buçuk yıldır düzenli ve inatla çalmama rağmen çok az ilerleme kaydetmiştim. Bütün akortları biliyordum ve farklı gamları sayısız kez çalışmıştım, ama bu kalıplardan sıyrılmayı asla başaramıyordum, *tam anlamıyla çalmayı* başaramıyordum, aklımla parmaklarımın hiçbir alakası yoktu, parmaklarım sanki bana değil de gamlara aitti, yukarıdan aşağıya kolayca hareket edebiliyorlardı, ancak amfiden çıkan sesin müzikle yakından uzaktan ilgisi yoktu. Bir soloyu, bir hatta iki gün nota nota ezberler, sonunda çalabilirdim, ama daha ötesine geçemezdim, orada kalırdı hep. Jan Vidar'ın durumu da çok farklı değildi. Ama o benden de hırslıydı, gerçekten çok çalışıyordu, kimi dönemler neredeyse gitar çalmaktan başka hiçbir şey yapmıyordu, ama onun amfisinden de sadece gamlar ve başkalarının soloları çıkıyordu. Daha iyi çalabilmek için tırnaklarını törpülüyordu, sağ başparmağının tırnağını pena gibi kullanmak üzere uzatmıştı, parmakları güçlensin diye sürekli oturup sıktığı bir tür egzersiz aleti almıştı, oturup gitarını baştan yapmıştı, ve Kjevik'te elektrik mühendisi olan babasıyla beraber gitar synthesizer yapmayı denemişti. Gitarımı sık sık ona götürürdüm, bir elimle sallanan gitar kılıfını tutarken öteki elimle bisikleti kullanırdım, ve her ne kadar odasında yaptığımız müzik hiçbir şeye benzemese de gitar iyi bir şeydi, çünkü hiç değilse gitar kılıfını taşırken kendimi müzisyen gibi *hissediyordum*, gerçekten çok havalı görünüyordu, istediğimiz noktaya henüz gelememiş olsak da, durum bir gün değişebilirdi

pekâlâ. Geleceğin nelere gebe olduğunu bilmiyorduk, bu meselenin çözülmesi için ne kadar egzersiz yapmamız gerektiğini kimse bilemezdi. Bir ay? Altı ay? Bir yıl? Beklerken odasında oturup çaldık. Bir tür grup kurmayı bile başardık; yedinci sınıftan Jan Henrik diye bir çocuk biraz gitar çalabiliyordu, gerçi denizci ayakkabıları ve züppe giysileriyle gezip saç jölesi kullanıyordu ama ona yine de bizimle bas çalmak isteyip istemediğini sorduk. İstiyordu, ve ben grubun en kötü gitaristi olarak davul çalmaya başladım. O yaz dokuzuncu sınıfa başlayacaktık, Jan Vidar'ın babası arabasıyla bizi Evje'ye götürdü, parasını aramızda topladığımız ucuz bir davul seti aldık; grup tamamdı. Okulun müdürüyle konuşmuş, bir oda için izin koparmıştık, haftada bir amfiyle davulu oraya kurup çalıyorduk.

Önceki sene oraya taşındığım zaman, The Clash, The Police, The Specials, Teardrop Explodes, The Cure, Joy Division, New Order, Echo and the Bunnymen, The Chameleons, Simple Minds, Ultravox, The Aller Værste, Talking Heads, The B52's, PiL, David Bowie, The Psychedelic Furs, Iggy Pop, Velvet Underground gibi grupları dinliyordum, hepsini bütün parasını sadece müziğe yatırmakla kalmayıp tamamen kendine has bir sound ve üslupla gitar çalan ve kendi şarkılarını besteleyen Yngve'den öğrenmiştim. Tveit'te bu grupların adını bir kez bile duymuş kimse yoktu. Örneğin Jan Vidar Deep Purple, Rainbow, Gillan, Whitesnake, Black Sabbath, Ozzy Osbourne, Def Leppard, Judas Priest gibi grupları dinliyordu. Bu farklı dünyaları bir araya getirmek imkânsızdı, ve ortak yanımız müziğe olan ilgimiz olduğundan birimizin dinlediklerinden vazgeçmesi gerekiyordu. O kişi ben oldum. Bu gruplardan hiçbirinin plaklarını almadım ama Jan Vidar'dayken dinleyip aşinalık kurmaya çalıştım, kendi gruplarımı, ki o dönem benim için inanılmaz önemlilerdi, yalnızken dinliyordum. Gitar riffleri nedeniyle uzlaştığımız gruplar da vardı, başta Led Zeppelin, ama Dire Straits de. En sık tartıştığımız şey duygu mu teknik mi

konusuydu. Jan Vidar Lava'nın plaklarını alırdı, çünkü ona göre teknikleri çok iyi müzisyenlerdi, o dönem iki tane hit çıkaran TOTO'ya da karşı değildi, öte yandan ben tekniği tüm kalbimle küçümserdim, abimin müzik dergilerini okuyarak öğrendiğim her şeye, yani müzikal becerinin yaratıcılığın düşmanı olduğu; ideal olanın enerji ve güç olduğu olgusuna tersti bu. Ama bu konuyla ilgili ne kadar konuşursak konuşalım, ürün kataloglarına ne kadar bakarsak bakalım, müzik dükkânlarında ne kadar saat harcarsak harcayalım grubumuzu kanatlandıramıyorduk, enstrümanlarımızda çok kötüydük ve kötü kalmaya devam ediyorduk, bunu örneğin kendi şarkılarımızı yazarak telafi edecek kafamız da yoktu, yo hayır, en yavan, en özgünlükten nasibini alamamış coverlar çalıyorduk, Deep Purple'dan Smoke on the Water, Black Sabbath'tan Paranoid, Santana'dan Black Magic Woman, bir de Yngve'nin bana akortlarını öğrettiği için repertuvarımıza eklediğimiz The Police'den So Lonely.

Tam anlamıyla umutsuz vakaydık, her bakımdan kayıptık, bizden bir nane olmazdı, bir okul partisinde bile çalabilecek durumda değildik; gerçek buydu belki ama bize asla öyle gelmiyordu. Aksine, hayatımıza anlam veren şey tam da buydu. Benim değil Jan Vidar'ın ilgilendiği müziği çalıyorduk ve bu inandığım her şeye tersti ama buna rağmen güveniyordum. Smoke on the Water'ın girişi, aptallığın vücut bulmuş hâlinin ta kendisi, tarz olan her şeyin antitezi, 1983 yılında Ve Ortaokulu'nda oturmuş çalıştığımız işte buydu: önce gitar riffi, sonra zil, çika-çika, çika-çika, çika-çika, çika-çika, sonra bas davul, dunk, dunk, dunk, sonra trampet, tik, tik, tik, ve sonra saçma bas gitar bölümü, ki o esnada senkronizasyondan bihaberiz, herkes gülümseyerek birbirine bakıyor, kafa sallamalarımız, bacaklarımızın üstünde yaylanmalarımız. Vokalimiz yoktu. Ama Jan Vidar meslek lisesine başlayınca Hånes'ten bir davulcu bulmuştu, daha sekizinci sınıfa gidiyordu, ama kabulümüzdü, ne olsa kabulümüzdü, ayrıca içinde davulu, ses sistemi,

her şeyi olan bir stüdyoyla bağı vardı, ve işte şöyleydik: ritim gitarda, lise bir öğrencisi ve indie müzik dünyasında bir ömrün hayalini kuran ama müzik kulağı olmayan bendeniz; solo gitarda, bir Yngwie Malmsteen ya da Eddie van Halen ya da bir Ritchie Blackmore olabilecek kadar çok çalışan, ama parmak egzersizlerinden kendini kurtaramayan, pastacılık okulu öğrencisi Jan Vidar; basta, grubun toplandığı günler dışında görmezden geldiğimiz Jan Henrik; ve davulda hiçbir hırsı olmayan, güçlü ve neşeli Hånes çocuğu Øyvind. Smoke on the Water, Paranoid, Black Magic Woman, So Lonely ve sonrasında da akortlarını bana Yngve'nin öğrettiği Bowie'nin Ziggy Stardust'ı ve Hang on Yourself'i. Söz yoktu, herkes eşlik ediyordu. Her hafta sonu. Otobüste gitar kılıfları, plajda, mağazanın dışındaki bankta, Jan Vidar'ın odasında, şehirdeki havaalanının kafesinde müzik ve enstrümanlar üzerine yapılan uzun konuşmalar, sonrasında grubumuzu kafamızdaki seviyeye çekebilmek için anlamsızca ve baştan mahkûm bir çırpınışla prova kayıtlarımızın üzerinden titizlikle geçmelerimiz.

Bir gün, içinde prova kayıtlarının olduğu bir kaseti okula getirdim. Teneffüste kulaklıkla şarkılarımızı dinlerken kime dinletebileceğimi düşünüp taşındım. Bassen'in müzik zevki benimkiyle aynıydı, bu yüzden olmazdı, çünkü bu başkaydı, anlayamazdı. Hanne, belki? Sonuçta o da şarkı söylüyordu, ve onu çok seviyordum. Ama bu alamayacağım kadar büyük bir riskti. Bir grupta çaldığımı biliyordu ve bu statümü gözünde yükselten bir şeydi, ancak çaldığım şeyi duyduğunda onda bıraktığım intiba çatırdayabilirdi. Pål? Evet, o dinleyebilirdi. Kendi de bir grupta çalıyordu, grubun adı Vampire'dı, hızlı çalıyorlardı, Metallica esinli bir gruptu. Esasen utangaç, duyarlı, efemineye kaçacak kadar nazik olan ama siyah deri kıyafetlerle gezen, bas çalıp, sahnede şeytanın bizzat kendisiymiş gibi çığırabilen Pål yaptığımız işi anlayabilirdi. Böylece sonraki teneffüste yanına gittim, geçen hafta bazı şarkıları kaydetmiştik, dinleyip fikrini söylemek ister miydi? Elbette dinlerdi.

Kulaklığı taktı ve ben endişeyle yüzüne bakarken play tuşuna bastı. Gülümsedi ve sorgulayan bir ifadeyle yüzüme baktı. Birkaç dakika sonra gülmeye başladı ve kulaklığı çıkardı.

"Bu çöp ya, Karl Ove," dedi. "Rezalet. Beni bununla niye kitliyorsun ki? Dalga mı geçiyorsun adam mı seçiyorsun?"

"Çöp mü? Nasıl çöp?"

"Çalamıyorsunuz ki. Vokal de yok. Bildiğin çöp işte!"

Kollarını salladı.

"Eminim geliştirebiliriz," dedim.

"Geç bunları," dedi.

Kendi grubun çok mu iyi sanıyorsun ki diyeyim dedim, ama demedim.

"Peki, peki," dedim onun yerine. "Yine de sağ ol."

Tekrar güldü, bir yandan da hayretle yüzüme baktı. Pål kimsenin anlayamadığı biriydi, öncelikle şu speed-metal şeyi, ve bir de sınıfı güldüren şu demode yönleri yüzünden, gösterdiği açık yüreklilikle hiç uyuşmayan utangaçlığı, onu hiçbir şeyden korkmaz kılan açık sözlülüğü falan. Bir gün mesela önceki yıllarda kız dergisi *Det Nye*'de yayımlanmış bir şiiriyle okula gelmişti, onunla bir de röportaj yapmışlardı. Açık sözlü, küstah, duygusal, utangaç, agresif, sert. İşte Pål böyle biriydi. Grubumuzu dinleyenin o olması bir yandan iyiydi, çünkü Pål'in hiç önemi yoktu, neye güldüğü fark etmezdi. Bu yüzden sakince walkmanimi cebime geri sokup derse gittim. İyi çalamadığımız konusunda muhtemelen haklıydı. Ama iyi çalmak ne zamandan beri önemliydi ki? Punk diye bir şeyin varlığından haberdar değil miydi? Ya da New Wave? Grupların hiçbiri iyi çalmıyordu. Ama cesaretleri vardı. Güç. Ruh. Duruş.

Olayın üzerinden çok geçmeden, 1984 sonbaharı başlarında ilk konser işimizi aldık. İşi ayarlayan Øyvind'di. Hånes Alışveriş Merkezi'nin açılmasının üzerinden tam beş yıl geçmişti, bunu balonlarla, pasta ve müzikle kutlayacaklardı. Etkinlikte Sørland halk

şarkıları yorumlarıyla bölge genelinde son yirmi yıldır nam yapmış Bøksle Kardeşler sahne alacaktı. Alışveriş merkezinin sahibi onların yanına mümkünse yerel ve genç işi bir grup da istiyordu, biz de alışveriş merkezinin birkaç yüz metre ötesindeki bir stüdyoda çalıştığımız için aradıkları kriterlere dört dörtlük uyuyorduk. Yirmi dakika çalacak ve karşılığında beş yüz kron alacaktık. Øyvind haberi verdiğinde boynuna atladık. Sıra hele şükür bize gelmişti.

Bir cumartesi öğleden önce saat on birde sahneye çıkacağımız zamana kadarki iki hafta çabucak geçmişti. Birkaç prova yaptık, hem grupla, hem de Jan Vidar'la beraber, listedeki şarkıların sırasını enine boyuna tartışmış, o gün kullanmak üzere günler öncesinden yeni teller almış, nasıl giyineceğimizi kararlaştırmış ve o gün geldiğinde konser öncesi şarkıların üzerinden birkaç kez geçebilmek için erkenden prova odasında buluşmuştuk, her ne kadar henüz başlamadan enerjimizi harcama riski olsa da, şarkıları daha özgüvenli çalmanın daha önemli olduğuna karar vermiştik.

Of, alışveriş merkezinin önündeki asfalt yolda elimde gitar kılıfıyla yürürken kendimi ne kadar da iyi hissetmiştim. Ekipmanlar alışveriş merkezinin avlusuna çıkan geçidin bir kenarına çoktan yerleştirilmişti. Øyvind davulu kuruyordu, Jan Vidar o güne özel olarak aldığı yeni akort cihazıyla gitarını akort ediyordu. Birkaç çocuk durmuş onları seyrediyordu. Birazdan beni de seyredeceklerdi. Saçımı kısacık kestirmiştim, üzerimde yeşil asker ceketi, siyah kot pantolon, çivili kemer, mavi-beyaz beyzbol ayakkabısı vardı. Ve elimde de elbette gitar kılıfı.

Geçidin öteki ucunda Bøksle Kardeşler şarkı söylüyordu. Belki on kişilik ufak bir grup durmuş onları dinliyordu. Mağazalara girip çıkan bir insan seli geçiyordu yanlarından. Rüzgâr esiyordu, ve bu bana The Beatles'ın 1970 senesinde Apple binasının çatısında verdiği konseri anımsatmıştı.

"Her şey yolunda mı?" diye sordum Jan Vidar'a ve gitar kılıfımı yere bıraktım, gitarı çıkardım, askısını bulup omzuma astım.

"Evet tabii," dedi. "Aletleri bağlayalım mı? Saat kaç oldu Øyvind?"

"On geçiyor. Biraz bekleyelim. Beş dakika daha. Tamam mı?"

Amfinin yanına gitti ve üzerinde duran kolasından bir yudum aldı. Alnına burulmuş bir fular bağlamıştı. Üzerinde beyaz bir gömlek vardı ve üzerine gömleğinin eteklerini sarkıttığı siyah bir pantolon giyiyordu.

Bøksle Kardeşler parçalarını çalmaya devam ediyordu. Amfinin arkasına yapıştırılmış şarkı listesine bir göz attım.

Smoke on the Water
Paranoid
Black Magic Woman
So Lonely

"Akort cihazını ödünç alabilir miyim?" dedim Jan Vidar'a. Uzattı, ben de kablonun jakını taktım. Gitar akortluydu ama ben yine de gitarın kulaklarını yalandan sıkıp geri gevşettim. İleride otoparka birkaç araba geldi, usulca daireler çizerek boş park yeri aradılar. Kapılar açılır açılmaz arka koltuktaki çocuklar dışarı fırladılar, asfaltın üzerinde biraz hoplayıp zıpladıktan sonra anne babalarının ellerini tutarak bize doğru yürümeye başladılar. Herkes geçerken gözlerini dikip bize bakıyordu, kimse durmuyordu.

Jan Henrik bas gitarını amfiye taktı, tele sertçe vurdu. Ses asfaltta yankılandı.

BUM.

BUM. BUM. BUM.

Bøksle Kardeşler bir yandan şarkı söylüyor bir yandan da bize bakıyorlardı. Jan Henrik amfiye doğru bir adım attı ve ses düğmesiyle oynadı. Birkaç nota daha çaldı.

BUM. BUM.

Øyvind davuluna bir iki kez vurdu. Jan Vidar gitarında bir akor çaldı. Ses felaket açıktı. Avludaki herkes başını bize çevirdi.

"Hey! Kesin şunu!" diye bağırdı Bøksle Kardeşler'den biri.

Jan Vidar onlara dik dik baktı, sonra arkasını dönüp kolasından bir yudum daha aldı. Bas amfisinin sesi açıktı, Jan Vidar'ın gitar amfisinin sesi açıktı. Benim başım kel mi? Gitarın sesini kıstım, bir akor bastım, gitarın sesini amfiden duyulana dek yavaşça yükselttim, sonra sesi biraz daha açtım, bütün bunları koridorun karşı tarafında gitar çalan adamlara bakarak yaptım, bacakları aralık, yüzlerinde gülümsemeyle martılar, balıkçı tekneleri ve gün batımları hakkındaki dandik şarkılarını söylüyorlardı. Yalnızca *kudurmuş* sıfatının tamamlayabileceği bir kızgınlıkla bana baktıkları anda sesi tekrardan kıstım. Ses vardı, her şey yolundaydı.

"Saat kaç oldu?" diye sordu Jan Vidar. Parmakları gitar sapının üzerinde inip çıkıyordu.

"Buçuğa on var," dedi.

"Gerzek herifler," dedim. "Şimdiye bitirmeleri gerekirdi."

Bøksle Kardeşler benim karşı olduğum ne varsa hepsini temsil ediyordu; saygınlık, nezaket, burjuvazi, amfinin sesini açıp onları sahadan silmek için sabırsızlanıyordum. Bugüne dek isyanımı ifade şeklim sınıfta farklı görüş bildirmekten ve bazen de başımı sırama dayayıp uyumaktan öteye geçmemişti, bir seferinde şehirde boş kese kâğıdını yere atmıştım, ve yaşlı bir adam onu yerden almamı söylemişti, ben de ona çok istiyorsan kendin al demiştim. Adama arkamı döndüğüm anda kalbim öyle hızlı atmaya başlamıştı ki neredeyse nefes alamamıştım. Bunlar haricinde tüm başkaldırım müzikte yatıyordu, dinlemeyi seçtiğim ticari olmayan, tarzlarından ödün vermeyen yeraltı grupları beni isyankâr, genelgeçer olanı kabul etmeyen ve onun değişmesi için var gücüyle mücadele edecek biri yapıyordu. Ve ne kadar yüksek sesle çalarsam, amaca o kadar yaklaşmış oluyordum. Gitarıma ekstra uzun kablo satın almıştım, böylelikle amfinin sesi üst kattaki odamda sonuna

dek açıkken ben alt katın koridorundaki aynanın önüne geçip çalabiliyordum, ve işte tam o zaman bir şey olmuştu: Ses sertleşmişti, nasıl çalarsam çalayım çıkan ses kulağa iyi geliyordu, bütün ev gitarımdan çıkan sesle dolmuştu ve çıkan bu seslerle duygularım arasında tuhaf bir ahenk belirmişti, sanki çıkan sesler bendim, sanki *bu*, gerçek bendim. Bununla ilgili bir de söz yazmıştım, daha doğrusu, şarkı olması için yazmıştım ama ortaya bir beste çıkmadığından adına şiir dedim ve daha sonra günlüğüme yazdım.

Ruhumun feedbackini çarpıtıyorum
Kalbimi dökercesine çalıyorum
Sana bakıyor ve düşünüyorum:
Yalnızlığımda bir oluyoruz
Yalnızlığımda bir oluyoruz
sen ve ben
sen ve ben, sevgilim

Tanınmak, engin dünyaya açılmak istiyordum. Ve bunu yapabilmeme olanak sağlayabilecek bildiğim tek yol müzikti. Bu yüzden 1984 yılının bir sonbahar gününde Hånes'teki alışveriş merkezinin dışında dikilmiş, konfirmasyon hediyesi olarak alınmış beyaz renkteki cilalı stratocaster çakması gitarım boynumda asılı, işaret parmağım ses düğmesinde, Bøksle Kardeşler'in son akorunun sesini duyar duymaz sesi açmaya hazır bir hâlde bekliyordum.

Rüzgâr avluda şiddetlendi, yapraklar hışırdayarak uçuştu, bir dondurma reklamı kendi etrafında hızla döndü. Yanağımda bir damla hissettiğimi sandım ve bakışlarımı süt beyazı gökyüzüne çevirdim.

"Yağmur mu başlıyor?" dedim.

Jan Vidar avucunu ileri uzattı. Omuz silkti.

"Bir şey yok gibi" dedi. "Ama zaten her koşulda çalacağız. Bardaktan boşanırcasına yağsa bile fark etmez."

"Aynen," dedim. "Gergin misin?"

Başını kararlı bir şekilde iki yana salladı.

Kardeşler konseri nihayet bitirdiler. Etraflarına toplanmış az sayıda insan alkışladı, Kardeşler de onları başlarıyla hafifçe selamladılar.

Jan Vidar Øyvind'e döndü.

"Hazır mısın?" diye sordu.

Øyvind başını öne salladı.

"Hazır mısın Jan Henrik?"

Jan Henrik başını öne salladı.

"Karl Ove?"

Başımı öne salladım.

"'ki, üç, dört" dedi Jan Vidar, daha çok kendisi için, çünkü riffin başlarında sadece o çalıyordu.

Sonraki saniyede gitarından çıkan ses meydanda patladı. İnsanlar yerlerinden sıçradı. Herkes bize döndü. İçimden saydım. Parmaklarımı perdelere yerleştirdim. Elim titriyordu.

BİR 'Kİ ÜÇ – BİR 'Kİ ÜÇ DÖRT – BİR 'Kİ ÜÇ – BİR 'Kİ

Sonra benim başlamam gerekiyordu.

Ama hiç ses çıkmıyordu!

Jan Vidar donuk gözlerini bana dikti. Sonraki turu bekledim, sesi açtım ve başladım. Ses iki gitarla kulakları sağır edecek raddedeydi.

BİR 'Kİ ÜÇ – BİR 'Kİ ÜÇ DÖRT – BİR 'Kİ ÜÇ – BİR 'Kİ.

Sonra hi-hat devreye girdi.

Çika-çika, çika-çika, çika-çika, çika-çika.

Bas davul. Trampet.

Ve sonra bas gitar.

BAM-BAM-BAM-bambambambambambambambambambam-BA

BAM-BAM-BAM-bambambambambambambambambambam-BA

O an Jan Vidar'a bir bakış attım. Yüzü konuşmadan bir şeyler anlatmaya çabalayan bir tür somurtuyla ekşimişti.

Fazla hızlı! Fazla hızlı!

Ve Øyvind yavaşladı. Ben de aynısını yapmaya çabaladım, ama durum çok karışıktı, çünkü bas ve Jan Vidar'ın gitarı aynı hızda devam ediyordu, ben yavaşlamaktan vazgeçip onlara uyduğumda birden yavaşlamışlardı, ve son sürat çalan bir tek ben kalmıştım. Bu kaos anında rüzgârın Jan Vidar'ın saçlarının arasından estiğini gördüm, ve bir de önümüzde duran bazı çocukların elleriyle kulaklarını tıkadıklarını. Çok geçmeden nakarat kısmına gelmiş ve biraz toparlamıştık. İşte o zaman açık renk pantolon, mavi-beyaz çizgili gömlek ve sarı yazlık ceketiyle bir adam avluyu hızla katedip bize yaklaştı. AVM müdürüydü. Doğrudan bize geliyordu. Yirmi metrelik mesafeye geldiğinde iki kolunu havada sanki bir gemiyi durdurmak istermiş gibi sallamaya başladı. Salladı da salladı. Birkaç saniye daha devam ettik, ama kollarını sallamaya devam ederek gelip tam önümüzde durduğunda, konunun bizle ilgili olduğuyla ilgili hiçbir şüphe kalmamıştı; kestik.

"Ne yaptığınızı sanıyorsunuz siz!" dedi.

"Burada çalmamız istendi", diye cevapladı Jan Vidar.

"Siz kafayı mı yediniz! Burası bir alışveriş merkezi. Bugün cumartesi. İnsanlar alışveriş yapıp güzel vakit geçirmek istiyorlar! Burada son ses çalamazsınız!"

"Biraz kısalım mı sesi?" dedi Jan Vidar. "Kısabiliriz isterseniz."

"Biraz değil, bayağı kısın," dedi.

Her şeye rağmen etrafımızda bir kalabalık oluşmuştu aslında. Çocuklarla birlikte belki on beş, on altı kişi. Hiç fena değildi.

Jan Vidar arkasını döndü ve amfinin sesini kıstı. Bir akor çaldı ve AVM müdürüne baktı.

"Bu iyi mi?" dedi.

"Kıs kıs!" dedi AVM müdürü.

Jan Vidar biraz daha kıstı, sonra bir akor daha çaldı.

"Şimdi?" dedi. "Biz bir dans grubu değiliz sonuçta," dedi.

"Neyse," dedi AVM müdürü. "Bu seste deneyin, hatta biraz daha kısın."

Jan Vidar yine döndü. Sesi kısacağı zaman kısıyormuş gibi yaptığını gördüm.

"Böyle," dedi.

Jan Henrik'le ben kendi seslerimizi ayarladık.

"O zaman baştan alıyoruz," dedi Jan Vidar.

Yeniden başladık. İçimden saydım.

BİR 'Kİ ÜÇ – BİR 'Kİ ÜÇ DÖRT – BİR 'Kİ ÜÇ – BİR 'Kİ

AVM müdürü alışveriş merkezinin ana kapısına doğru yürümeye koyuldu yeniden. Çalarken bir yandan onu izliyordum. Şarkının az önce bizi durdurduğu bölümüne geldiğimizde, durdu ve arkasını döndü. Bize baktı. Yeniden arkasını döndü, birkaç adım attı, tekrar bize döndü. Birden bize doğru hareketlendi ve kollarını yeniden havada öfkeyle sallamaya başladı. Jan Vidar gözlerini yummuş olduğundan görmedi. Ama Jan Henrik hemen görmüştü ve bana sorgular gözlerle bakıyordu.

"Kes, kes, kes," dedi AVM müdürü önümüzde durup.

"Olmayacak," dedi. "Üzgünüm. Enstrümanlarınızı toplayın."

"Ne?" dedi Jan Vidar. "Neden? Yirmi beş dakika demiştin ama bize."

"Üzgünüm," dedi yeniden, başını eğip, ellerini önünde sallayarak. "Üzgünüm çocuklar."

"Neden ama?" dedi Jan Vidar tekrar.

"Sizi çekemeyeceğim," dedi. "Vokaliniz bile yok! Hadi ama. Paranızı alacaksınız zaten. Al hatta vereyim hemen."

İç cebinden bir zarf çıkardı ve Jan Vidar'a uzattı.

"Alın," dedi. "Geldiğiniz için sağ olun. Ama aklımdaki bu değildi. Gücenmece yok, tamam mı?"

Jan Vidar zarfı aldı. AVM müdürüne arkasını döndü, amfiyi kapatıp jakı amfiden çıkardı, gitarını boynundan çıkarıp gitar

kılıfının yanına gitti, kılıfı açıp gitarı içine yerleştirdi. Etrafımızdaki insanlar gülüyordu.

"Hadi," dedi Jan Vidar. "Gidiyoruz."

O günden sonra grubun durumu belirsizleşti; birkaç prova daha yaptık, ama kendimizi vermeden, sonra Øyvind bir sonraki provaya gelemeyeceğini haber verdi, bir sonrakinde de davul seti yoktu, sonrakinde de benim antrenmanım vardı... Jan Vidar'la daha nadir görüşmeye başlamıştık, neticede farklı okullara gidiyorduk, ilerleyen haftalarda, okulda başka sınıftan biriyle tanıştığını ve onunla doğaçlama yaptığını yarım ağız söyledi, yani ben artık gitar çalarken bunu esasen zaman doldurmak için yapıyordum.

"Ground Control to Major Tom"u söyledim, çok sevdiğim iki minör akoru çaldım ve aşağıda, ormanda duran bira poşetlerini düşündüm.

Yngve Noel zamanı eve geldiğinde içinde Bowie şarkılarının olduğu bir kitap getirmişti. İçindeki şarkıların akorlarını, sözlerini ve notalarını eksiksiz bir şekilde alıştırma defterime geçirmiştim; defteri çıkardım. Sonra pikaba "Hunky Dory"yi yerleştirdim, dördüncü şarkı, Life on Mars'a eşlik ederek şarkıyı ve diğer enstrümanları duyabileyim diye usulca çalmaya başladım. Tüylerim diken diken oldu. Muhteşem bir parçaydı ve akor sırasını takip ettiğimde sanki kendini bana açıyordu, kendimi şarkıyı dinlerken hissettiğim gibi dışında değil de içindeymişim gibi hissediyordum. Bir şarkı açıp kendimi kaptırmak istediğimdeyse bunun için birkaç gün geçmesi gerekiyordu, çünkü hangi akorların çalındığını çıkaramıyordum, bir süre akorlarla cebelleşmem gerekiyordu, ve orijinalini andıran akorlar bulsam bile doğru olduklarından asla emin olamıyordum. İğneyi yerleştiriyor ve bir kez daha dinliyordum, aynı akoru çalıyordum, *bu* akor muydu? Yoksa *bu* mu? Daha şarkı akışında kullanılan gitar tekniklerinden hiç bahsetmiyorum bile. Umutsuz vakaydım. Ama mesela Yngve'nin bir şarkıyı doğru

çalabilmesi için tek bir kez dinlemesi yeterliydi. Onun gibi başkalarını da görmüştüm, onların âdeta mayalarında vardı, müzik, düşüncelerinden ayrı değildi, ya da bunun düşünceyle bir ilgisi yoktu, müzik onların içinde kendine ait bir ömür sürüyordu. Onlar çaldıklarında, çalıyorlardı, öğrendikleri bir motifi mekanik olarak tekrarlamıyorlardı, ve bunun ardında yatan özgürlük, ki müziğin özü bununla ilgiliydi, beni aşıyordu. Aynı şey resim yapmak için de geçerliydi. Resim yapmak hiçbir statü getirmiyordu gerçi, ama ben seviyordum yine de, odamda yalnız başıma bu işe epey vakit ayırmıştım. Eğer önümde bir örnek varsa, örneğin bir çizgi roman, ona bakarak iyi bir şeyler çıkarabiliyordum, ama kopyalamadığım zaman, yani serbest çizdiğimde, hiçbir halta benzemiyordu. Mayasında bunu da bulunduran insanlar da tanımıştım, özellikle de Tone belki, hiç zorlanmadan her şeyi çizebilirdi, pencereden görülen ağacı, az ileride park etmiş arabayı, tahtanın önünde duran öğretmeni. Seçmeli ders olarak Resim ve El İşi seçmek istiyordum ancak durumun nasıl olduğunu, yani öteki öğrencilerin *gerçekten* çizebildiğini, bunun maya meselesi olduğunu bildiğimden vazgeçtim. Yerine Sinema dersini seçtim. Bu düşüncenin altında zaman zaman eziliyordum, çünkü biri olmayı çok istiyordum. Özel olmak istiyordum.

Ayağa kalkıp gitarı standına yerleştirdim, amfiyi kapadım ve annemin ütü yaptığı alt kata indim. Kapının üzerindeki ve dışarıdaki ahırın duvarlarındaki lambaları çevreleyen ışık halkaları tamamen karla kaplanmıştı.

"Ne hava ama!" dedim.

"Öyle" dedi annem.

Mutfağa girince aklıma kar temizleme aracının az önce evin önünden geçtiği geldi. Belki de en iyisi diğerleri gelmeden aracın kenara yığdığı karları küremekti.

Anneme döndüm.

"Millet gelmeden biraz kar küreyeceğim," dedim.

"İyi olur," dedi. "Hazır çıkmışken meşaleleri de yakar mısın? Garajda duruyorlar, duvarda asılı bir poşette.

"Olur. Çakmağın var mı?"

"Çantamda."

Giyinip dışarı çıktım, garaj kapısını açtım, küreği aldım, atkımı yüzümün etrafına dolayıp aşağı kavşağa doğru yola koyuldum. Tipi gibi yağan kara sırtımı vermeme rağmen yeni yağmış olanlarla birlikte buzlaşmış kar kümelerini küremeye başladığımda kar gözlerimi ve yanaklarımı ısırıyordu. Birkaç dakika sonra bir gürültü duydum, sanki bir odanın içinden geliyormuşçasına boğuk ve uzaktandı, tam başımı kaldırdığım sırada rüzgârın süpürdüğü karanlığın derinliklerinde gerçekleşmiş küçük bir patlamadan yayılan ışığın anlık görüntüsüne şahit oldum. Aldıkları havai fişekleri deneyen Per, Tom ve babaları olmalıydı. Bu onları heyecanlandırmıştı belki, ama beni tüketmişti, çünkü o cılız ışığın yaptığı tek etki, sonrasında gelen tekdüzeliği benim adıma daha da belirginleştirmiş oluşuydu. Ne bir araba, ne bir insan, sadece karanlık orman, havada uçuşan yoğun kar, yol boyunca devam eden hareketsiz ışık şeridi. Ardında kalan vadinin karanlığı. Sıkıştırılmış kaya gibi sert kar yığınına sürten metal küreğin sesi ve beremle kulaklarımın üstüne doladığım atkım nedeniyle daha duyulur olan kendi nefesim.

İşim bitince garaja geri yürüdüm, küreği yerine koydum, poşetteki meşaleleri bulup karanlıkta teker teker yaktım, keyifsiz bir iş değildi, çünkü alevler öyle yumuşaktı ki içlerindeki mavi kısım, hava akımı yönünde uzayıp kısalıyordu. Bir süre meşaleleri nereye koyabilirim onu düşündüm, sonuç olarak ikisini evin kapısının önündeki merdivenlerin iki yanına, diğer ikisini de ahırın önündeki duvarın üstüne koymaya karar verdim.

Arkalarına kardan bir set yaptığım meşaleleri duvarın üstüne yerleştirip garajın kapısını henüz kapatmıştım ki evin aşağısındaki virajı dönmekte olan bir arabanın sesini duydum. Garaj kapısını

tekrardan açıp hemen eve koştum. Son dakika hazırlıklarıma dair bir iz bırakmaksızın onlar gelmeden *tamamen* hazır olmalıydım. Bu küçük saplantı içimde öyle büyüdü ki son hız, banyoya koşturup botlarımın üstünü kuruladım, böylece antreye girdiklerinde üzerindeki taze karı görmeyeceklerdi, sonra odamda üzerimi çıkardım, yani paltomu, beremi, atkımı ve eldivenlerimi. Aşağı inerken, kırmızı arka lambaları yanan çalışır durumdaki arabayı gördüm. Dedem, eli araba kapısında, babaannemin inmesini bekliyordu.

Evde tek başımayken her odanın kendine has bir karakteri olurdu, bana karşı doğrudan bir düşmanlıkları olmamakla birlikte misafirperver de sayılmazlardı. Sanki benim boyunduruğum altına girmek istemiyorlar, daha çok kendine ait duvarları, yerleri, tavanları, süpürgelikleri, ağzı açık kalmış gibi görünen pencereleriyle bir başlarına var olmak istiyorlardı. Odalarda hissettiğim ve beni tedirgin eden şey ölümdü, ölüm derken hayatın sona ermesinden bahsetmiyorum; tıpkı bir taşta, bir bardak suda, bir kitapta olduğu gibi hayatın eksik olmasından bahsediyorum. Kedimiz Mefisto'nun varlığı odaların bu özelliğini giderecek kadar güçlü değildi, kediyi sadece engin odasında görüyordum, ancak odaya bir insan girecek olsa, hatta bu bir bebek bile olsa odanın genişliği kayboluyordu. Babam odaları tedirginlikle doldururdu, annemse tatlılık, sabır ve melankoliyle, bir de işten yorgun dönmüşse belli belirsiz hissedilen bir asabiyetle. Antreden öteye asla geçmemiş Per sevinç, beklenti ve uysallıkla doldururdu. Şu âna dek ailem dışında odama giren tek kişi olan Jan Vidar inatçılık, hırs ve dostlukla. Birden fazla insan bir arada olduğunda ilginç şeyler olurdu, çünkü bir, hadi bilemedin iki iradenin yarattığı etkiden fazlasına yer yoktu bir odada, üstelik her zaman en baskını en güçlü olan irade de olmazdı. Per'in uysallığı örneğin, büyüklere gösterdiği saygı, babamın kapıdan girip belli belirsiz Per'i selamladıktan sonra

yanımızdan geçip giderken gösterdiği yabaniliği bastırırdı. Ama evde nadiren bizden başkaları olurdu; babaannem, dedem ve babamın kardeşi Gunnar'ın ailecek ziyarete geldiği zamanlar hariç. Senede yedi sekiz kez gelirlerdi ve her seferinde ziyaretlerini iple çekerdim. Bunun nedeni kısmen, babannemin çocukluğumda benim için nasıl biri olduysa şimdiki hâlimde de değişmeyip, ve ondan yayılan ışığın –ki bu her seferinde yanında getirdiği hediyelerden çok, gerçek çocuk sevgisinden kaynaklanırdı– kafamdaki resmini her daim aydınlatmasından, kısmen de babamın bu günlerde keyfinin hep yerinde olmasındandı. Bana karşı daha dostça davranır, ona yaklaşmama müsaade eder, bana güvendiği biri gibi davranırdı, ama en önemlisi bu değildi; zira oğluna gösterdiği dostluk öyle günlerde içine işleyen daha büyük bir yüce gönüllülüğün bir kısmıydı sadece: Cana yakın, nüktedan, bilgili ve eğlenceli biri olurdu, bu da onunla ilgili karışık duygulara sahip olmamı ve onlar üzerine bu denli kafa patlatmamı haklı çıkarıyordu bir bakıma.

Sundurmanın altına geldiklerinde annem onlara kapıyı açtı.

"Hoş geldiniz, sizleri görmek ne güzel!" dedi.

"Merhaba Sissel," dedi dedem.

"Hava ne berbat öyle ya!" dedi babaannem. "Hiç böylesini gördünüz mü siz? Ama meşaleleriniz pek hoş olmuş doğrusu."

"Montlarınızı alayım," dedi annem.

Babaannem, eliyle birkaç kez vurarak üstündeki karı silkelediği yuvarlak koyu bir kürk şapkayla, beraberinde anneme uzattığı koyu renkli kürk bir manto giymişti.

"Gelip aldığın iyi oldu," dedi babama dönerek. "Biz bu havada hayatta araba kullanamazdık!"

"Bilemiyorum artık," dedi dedem. "Ama yol çok uzun ve dolambaçlı doğrusu."

Babaannem antreye adım attı, elbisesini ve saçını düzeltti.

"Sen de buradasın demek!" dedi hemencecik bana gülümseyerek.

"Hoş geldiniz," dedim.

"Arkasından dedem elinde gri paltosuyla içeri girdi. Annem ona doğru bir adım atarak elinden paltosunu aldı ve merdiven altındaki aynanın yanındaki dilsiz uşağa astı. Babam dışarıda belirdi, merdivenin kenarına ayakkabısını vurup karları temizliyordu.

"Merhaba," dedi dedem. "Baban anlattı, yılbaşı partisine gidecekmişsin doğru mu?"

"Evet," dedim.

"Nasıl da çabuk büyüdünüz," dedi babaannem. "Yılbaşı partisine gidiyor yahu, düşünebiliyor musunuz?"

"Evet, biz artık yetemiyoruz belli ki," dedi babam antreden. Elini saçına sürüp bir iki kez başını salladı.

"Salona geçelim mi?" dedi annem.

Peşlerinden salona girdim, onlar koltuğa yerleşirken, ben bahçeye açılan kapının yanındaki hasır sandalyeye oturdum. Babamın hantal adımları evvela merdivenleri çıkarken, sonra da salonun yatak odasının hizasında kalan bölümünde duyuldu.

"Ben gidip kahve yapayım," dedi annem ve ayağa kalktı. O gittikten sonra odanın büründüğü sessizlik benim sorumluluğum olmuştu.

"Erling Trondheim'deymiş, öyle mi?" dedim.

"Öyle galiba," dedi babaannem. "Bu gece evde kalıp keyif yapacaklarmış."

Göğüs hizasında siyah desenler bulunan ipek bir elbise giymişti. Kulağında beyaz inci küpeler, boynunda altın bir zincir vardı. Saçı koyuydu, boya olmalıydı, ama emin değildim, çünkü öyle olsa alnının üstündeki gri tutamı neden boyamasındı ki? Şişman değildi, toplu da değildi ama yine de bir miktar etine dolgundu. Her daim canlı hareketleri görünümüne tezattı. Ancak babaannemi gördüğünüzde ilk dikkat çeken yeri, en etkileyici yanı açık

mavi ve parlak gözleriydi. Olağan dışı bir renk olduğundan mı yoksa genel koyu renkli görünümüyle güçlü bir tezat oluşturduğundan mıdır nedir, suni görünüyorlardı, sanki taştan yapılmış gibiydiler. Babamın gözleri de öyleydi ve insanda aynı etkiyi bırakırdı. Babaannemin çocuk sevgisi haricinde en çok göze çarpan özelliği yeşil parmaklarıydı. Yazın onları ziyarete gittiğimizde o genellikle dışarıda, bahçede olurdu ve onu düşündüğüm zaman aklıma gelen imgeler genellikle bahçedeki hâli olurdu. Eldivenlerini giymiş, saçları rüzgârdan karışmış, yakılacak kucak dolusu kuru dalla çimin üzerinde yürürken, ya da henüz kazdığı küçük bir çukurun önünde diz çökmüş, dikeceği fidanın köklerinin etrafını saran poşeti dikkatlice açarken, ya da verandanın altındaki vanayı açıp omzunun üstünden bir bakış atarak fıskiyenin dönmeye başlayıp başlamadığını kontrol ederken, ve hemen sonrasında elleri belinde, havaya püskürtülen suyun güneş ışığı altında parıldamasının keyfini sürerken. Ya da evin arkasındaki bayırda çömelmiş, çiçekler için oluşturulmuş tarhlardaki yabani otları temizlerken, ki bu tarhlar kayalık yamacın her yanındaki çukurlara ve oyuklara dağılmıştı, bu tarhlar bir bakıma takımadalar üzerinde şekillenmiş, bütünlerinden kopuk göletleri andırıyorlardı. Bu tarhlardaki bitkiler için üzüldüğümü anımsıyorum, orada her biri kendi sarp uçurumunda konuşlanmış, yalnız ve tehlikelere açıktı, hemen aşağılarındaki, gözleri önündeki hayatın bir parçası olmayı kim bilir nasıl da arzuluyorlardı. Bitkilerin birbiriyle kaynaşıp günün ya da yılın zamanına bağlı olarak aşağıda, babaannemin kendi annesiyle babasının kulübesinden getirdiği eski armut ve erik ağaçları gibi mütemadiyen yeni kombinasyonlar oluşturduğu yerde; şu miskin yaz günlerinden birinde güneş fiyordun ağzından görülen ufkun ardına batarken rüzgârın yaprakları yalayıp geçtiği esnada çimler üzerinde meydana gelen gölge oyunlarının mevkiinde, uzaklardan, havada dalgalar gibi kabarıp alçalan şehrin seslerinin, solgun taç yaprakların beyaz renkte ve hafifçe ışıldadığı, duvarın dibin-

deki gül ağaçlarının üzerinde hararetle çalışan arıların vızıltısına karıştığını işitebilirdi insan. Bahçenin daha o zamanlar bile eski bir havası, ancak zamanın yaratabileceği bir ağırbaşlılığı ve dolgunluğu vardı, babaannemin becerisini geliştirip daha nadir bulunan ağaçlar ve bitkiler yetiştirmek üzere kurduğu serasını aşağıya, bir kayanın ardına yarı saklı olarak inşa etmiş olmasının nedeni hiç şüphe yok ki yapının endüstriyel ve iğreti niteliği bahçenin kalanını bozmasın diyeydi. Sonbahar ve kışları oradayken parlak duvarların ardında belli belirsiz bir renk silüeti olarak gözümüze ilişirdi ve sıradan bir şeyden bahsediyormuşçasına masadaki salatalıklarla domateslerin marketten değil de serasından geldiğini söylerken sesi mağrur bir ton tuttururdu.

Dedem bahçeyle hiç ilgilenmezdi, ve ne zaman babaannemle babam ya da babaannemle Gunnar ya da babaannemle dedemin kardeşi Alf çeşitli bitkiler, çiçekler ya da ağaçlar hakkında konuşsa –ailemizin yetişen her şeye karşı hatırı sayılır bir ilgisi vardı– o, gazetesini çıkarıp çabuk çabuk sayfalarını çevirmeyi tercih ederdi; tabii elinde bir toto kuponu ya da inceleyebileceği haftanın lig puan tabloları yoksa. Mesleği rakamlarla uğraşmak olan bir adamın boş zamanını da rakamlarla geçirmesini, ne bileyim örneğin bahçıvanlık ya da marangozluk ya da bütün bedenini çalıştırabileceği başka bir hobiyle geçirmemesini çok garip bulurdum. Ama hayır, iş yerinde rakamlar, boş zamanında da lig puan tabloları vardı. Sevdiğini bildiğim tek farklı şey politikaydı. Eğer sohbet o yöne kayıyorsa hemen canlanırdı, katı görüşleri vardı, ama tartışmaya olan hevesi ona da ağır basardı, bu yüzden biri onun fikirlerine ters düştü mü bunu takdir ederdi. Ama her hâlükârda, annem kendi sol eğilimli görüşlerinden bahsettiğinde dedemin sesi biraz daha gürleşip sertleşse de gözlerinde oluşan ifade sevecenlikten başka türlü yorumlanamazdı. Böyle zamanlarda babaannemse ona daima konuyu değiştirmesini, duruma göre de sakinleşmesini söylerdi. Babaannem konuya çoğunlukla ironik bir yorum getirir ve

dedeme laf sokardı, ama dedem bunu kaldırabilirdi, ve eğer biz de oradaysak babaannem bize doğru, söylediklerini ciddiye almamamız gerektiğini anlatan bir göz kırpardı. Babaannem kolay gülerdi, başına gelmiş ya da duyduğu ilginç olayları anlatmaya bayılırdı. Yngve'nin çocukken söylediği tüm komik şeyleri hatırlardı, birbirlerine çok yakındılar çünkü Yngve çocukken onların yanında altı ay kalmıştı ve sonraları da yanlarında çokça vakit geçirmişti. Erling'in Trondheim'deki okulunda başına gelen ilginç şeyleri de anlatırdı, ama babaannemin en büyük cevheri, 1930'larda, yaşlı ve muhtemelen bunak bir zenginin karısına şoförlük yaptığı dönemde başından geçenlerdi.

Artık yetmişlerindeydiler, babaannem dedemden birkaç yaş daha büyüktü ama ikisi de turp gibiydi ve kışları daha önceleri de hep yaptıkları gibi yurt dışına seyahate çıkarlardı.

Bir süre kimse konuşmadı. Söyleyecek bir şeyler bulmak için âdeta kıvrandım. Sessizliği biraz daha az rahatsız edici hâle getirmek için pencereden dışarı baktım.

"Katedral Lisesi nasıl gidiyor peki?" diye sordu sonunda dedem. "Stray'in ağzından kayda değer bir laf çıkıyor mu?"

Stray bizim Fransızca öğretmenimizdi. Kısa, tıknaz, kel, yaklaşık yetmişlerinde enerjik bir adamdı, dedemin ofisinin yanında evi vardı. Anladığım kadarıyla bir sebepten dedemle birbirlerine girmişlerdi, belki bir sınır ihlali meselesiydi; mahkemelik olup olmadıklarını ya da konunun kapanıp kapanmadığını bilmiyordum, ama her koşulda birbirlerinden selamı sabahı kesmişlerdi, hem de uzun seneler önce.

"Eh," dedim. "Bana 'köşedeki velet' deyip duruyor."

"Hiç şaşırmadım," dedi dedem. "Peki ya ihtiyar Nygaard?"

Omuzlarımı silktim.

"İyi gibi. Aynı eski şeyleri yapıp duruyor. Eski kafalardan. Sahi sen nereden tanıyorsun onu?"

"Alf'ten yahu, bilmiyor musun?" dedi dedem.

"Aa, harbi ya," dedim.

Dedem kalkıp pencereye yürüdü, ellerini ardında kavuşturup dışarıyı seyretti. Pencereden taşan evin solgun ışığının aydınlattığı bölüm haricinde dışarısı tamamen karanlıktı.

"Bir şey görebiliyor musun baba?" dedi babaannem bana göz kırparak.

"Bu evin konumu çok güzel," dedi dedem.

Derken annem elinde dört fincanla salona girdi. Dedem başını ona çevirdi.

"Ben de tam Karl Ove'ye bu evin konumu çok güzel diyordum!"

Annem sanki yürürken konuşamıyormuşçasına durakladı.

"Evet, konumundan biz de çok memnunuz," dedi. Elinde fincanlarla orada durdu, dudaklarında beliren küçük bir tebessümle dedeme baktı. Bir şey vardı... evet yüzü kızarmaya başlamıştı. Utandığından ya da çekindiğinden değildi, hayır. Daha çok hiçbir şeyi gizlememesindendi. Bunu asla yapmazdı. Ne zaman konuşsa, daima aklından ne geçiyorsa onu söyler, asla konuşmuş olmak için konuşmazdı.

"Ev çok eski," dedi. "Duvarlarında yıllar birikmiş. Bu bir yandan iyi bir yandan da kötü. Ama yaşamak için güzel bir yer."

Dedem başını öne doğru salladı ve karanlığın derinliklerine doğru bakmaya devam etti. Annem fincanları bırakmaya masaya yönlendi.

"Ev sahibi nerede kaldı yahu?" diye sordu dedem.

"Buradayım," dedi babam.

Herkes döndü. Yemek odasında kurulu masanın önünde, tavandan gelen ışığın altında başı eğik duruyordu, elinde dikkatle incelediği bir şişe şarap vardı.

Oraya ne ara gelmişti?

En ufak bir ses bile duymamıştım. Üstelik bu evde dikkat kesildiğim tek şeyin onun hareketleri olmasına rağmen.

"Gitmeden biraz daha odun getirir misin, Karl Ove?" dedi babam.

"Getireyim," dedim, ayağa kalkıp antreye çıktım, botlarımı giyip sokak kapısını açtım. Rüzgâr yüzüme çarptı. En azından kar durmuştu. Bahçeyi geçip ahırın aşağısındaki odunluğa girdim. Tavandan sarkan çıplak ampulün ışığı girintili çıkıntılı tuğla duvarların yüzeyinde göz alıyordu. Zeminin neredeyse tamamı talaş ve ağaç kabuklarıyla kaplıydı. Bir balta, kütüğün üstünde konuşlanmıştı. Köşede, babamın buraya taşınırken satın aldığı turuncu siyah elektrikli testere duruyordu. Bahçede kesmek istediği bir ağaç vardı. Kesmeye niyetlendiğinde testereyi çalıştıramamıştı. Uzun uzadıya kurcaladı, bir dolu küfür yağdırdı, sonunda şikâyetçi olmak için satın aldığı mağazayı aramaya gitti. "Sorun neymiş?" diye sormuştum yeniden dışarı çıktığında, "Sorun yokmuş." demişti babam, "Bir şey söylemeyi unutmuşlar sadece." Aletin, çocukların çalıştırabilmesini engelleyen bir tür güvenlik ayarı olabileceği çıkarımına varmıştım. Bu sefer testereyi çalıştırdı ve ağacı devirdikten sonra bütün akşam onu parçalara ayırmakla uğraştı. Yaptığı işi seviyordu, bunu görebiliyordum. Ama o iş de hallolduğunda elektrikli testereyi kullanabileceği başka bir yer kalmamıştı ve o günden beri testere işte orada, köşede duruyordu.

Kucağımda taşıyabileceğim kadar odunla, odunluktan kapıyı tekmeleyerek çıktım, geri dönerken yol boyunca ne kadar etkileneceklerini düşündüm, topuklarıma basarak botlarımı çıkardım ve hafifçe geri yaslanarak ağırlığın altında neredeyse devrilecekmişim gibi salona girdim.

"Şuna bakın!" dedi babaannem içeri girdiğimde. "Ne kadar çok odun taşıyabiliyorsun sen öyle!"

Odun sepetinin önünde durdum.

"Bekle yardım edeyim," dedi babam ve yanıma geldi, en üstteki odunları alıp sepete koydu. Ağzı gergin, gözleri soğuktu. Diz çöküp geri kalan odunları sepetin içine yıktım.

"Bu odunlar artık yaza kadar yeter," dedi.

Ayağa kalktım, gömleğime yapışan kıymıkları toplayıp koltuğa

oturdum, o esnada babam çömelip sobanın kapağını açtı ve içine birkaç odun attı. Üzerinde koyu renk takım elbise, koyu kırmızı kravat, siyah ayakkabılar ve beyaz gömlek vardı, bütün bunlar buz mavisi gözleri, siyah sakalı ve bir de güneşte hafifçe kavrulmuş teniyle tezat yaratıyordu. Yaz boyunca bulduğu her fırsatta güneşe çıkardı, ağustos ayı geldiğinde teni oldukça bronzlaşmış olurdu ama bu kış ayrıca solaryuma da gitmiş olmalıydı, bu yeni dikkatimi çekmişti, tabii eğer senelerdir güneşin altında durmasından ötürü bronzluğu kalıcı bir hâle gelmemiş idiyse.

Gözlerinin çevresinde tıpkı kurumuş deride görüldüğü gibi çatlaklar meydana gelmeye başlamış ve birbirine çok yakın ince kırışıklıklar oluşmuştu.

Saatine baktı.

"Eğer yemeği gece yarısından önce yiyeceksek Gunnar'ın acele etmesinde fayda var," dedi.

"Hava yüzündendir," dedi babaannem. "Bu akşam temkinli kullanır arabayı."

Babam bana döndü.

"Sen gitmiyor musun artık?"

"Gideceğim," dedim. "Ama gitmeden önce Gunnar'la Tove'yi de göreyim demiştim."

Babam homurdandı.

"Sen git eğlenmene bak. Bütün gece burada bizimle oturacak değilsin ya."

Ayağa kalktım.

"Gömleğin diğer odadaki dolapta asılı," dedi annem.

Gömleği alıp giyinmeye odama çıktım. Kalçadan bol, baldırdan daralan, yan cepli siyah pamuklu pantolon, beyaz gömlek ve siyah blazer ceket. Takmayı düşündüğüm çivili kemerimi rulo yapıp çantama koydum, takmama izin vermeyeceklerinden değil ama kesin dikkatlerini çekerdi ve şu anda bununla uğraşmayı hiç istemiyordum. Çantama ayrıca Dr. Martens ayakkabılarımı, yedek bir

gömlek, iki paket Pall Mall Light, sakız ve pastil de koydum. Hazırlandığımda pencerenin önüne geldim. Saat yediyi beş geçiyordu. Çoktan yola çıkmış olmam gerekirdi, ama Gunnar'ın gelmesini mümkün olduğunca beklemek zorundaydım, çünkü gelmediği takdirde onunla yolda karşılaşma riski vardı. Bu, elimde iki poşet dolusu bira olacağı düşünülürse pek de iyi bir fikir değildi.

Evden yayılan ışıkla belli belirsiz seçebildiğim orman kenarındaki ağaçlar ve rüzgârın kendisi haricinde dışarıda kımıldayan hiçbir şey yoktu.

Birkaç dakika içinde gelmezlerse mecburen de olsa çıkmak zorundaydım.

Montumu giyinip bir süre pencerenin önünde durdum, gelen arabaların farlarının ilk göründüğü yere bakıp bir araba motoru sesi duyabilmek için kendimi zorladım, sonra arkamı döndüm, odanın ışığını söndürüp merdivenlerden aşağı indim.

Babam mutfakta büyük bir tencereye su dolduruyordu. Aşağı inerken bana baktı.

"Gidiyor musun?" dedi.

Başımı salladım.

"Hadi iyi eğlenceler," dedi.

Aşağıda, bayırın eteğinde, sabahın izlerinin kar ve rüzgârla kapandığı yerde bir süre kıpırdamadan durdum ve dinledim. Gelen bir araba olmadığından emin olunca, kar birikintisinin üzerinden aşıp ağaca varıncaya dek bayırı tırmandım. Poşetler bıraktığım yerde duruyordu, elime aldığımda üstlerini kaplamış ince kar tabakası kaygan plastiğin üzerinde aşağı doğru kaydı. İki elimde birer poşetle bayırı inmeye koyuldum, bir ağacın arkasında durup yola kulak kabarttım, duyulacak bir şey olmadığını anlayınca, kar yığınının üzerinden atlayıp viraja doğru küçük adımlarla koşmaya başladım. Burada yaşayan çok fazla kişi yoktu ve trafik nehrin öteki yanından akıyordu, bu yüzden bu tarafa bir araba gelecek

olursa bunun Gunnar'ınki olması ihtimali yüksekti. Yokuşu tırmanıp William'ın ailesinin evinin yakınlarındaki virajı döndüm. Evleri yoldan biraz içeride, hemen arkasında dik bir yamaç boyunca yükselen ormanın eşiğinde kalıyordu. Salonlarındaki televizyonun mavi ışığı yanıp sönüyordu. Ev yetmişli yıllardandı ve üzerinde bulunduğu işlenmemiş arazide taş, kaya, kırık dökük bir salıncak, muşambanın altında duran bir yığın odun, hurdaya çıkmış bir araba ve lastikler vardı. Neden burada böyle yaşıyorlardı anlamıyordum. Buranın daha güzel bir yer olmasını istemiyorlar mıydı? Yoksa durumları mı yoktu? Önemsemiyor olabilirler miydi? Yoksa burayı olduğu hâliyle mi güzel buluyorlardı? Baba nazik ve mülayimdi, anne hep sinirli, çocukların üstü başıysa ya çocuklara çok küçük ya da çok büyük olurdu.

Bir sabah okula giderken, babayla kızını yolun karşı tarafındaki kayaları tırmanırken görmüştüm, ikisinin de alnı kanıyordu, kızın başında kana bulanmış beyaz bir atkı sarılıydı. Onlarda hayvanlara özgü bir şeyler olduğunu düşündüğümü hatırlıyorum, çünkü ne baba ne de kız tek bir kelime etmiş ya da seslenmişti, sadece kayaları sakince tırmanmışlardı. Tırmandıkları yerin altında, kamyonları ağacın birine önden toslamış duruyordu. Ağaçların aşağısında, koyu renkli nehir ışıl ışıl akıyordu. Yardım ister misiniz diye sormuştum, babası gerek olmadığını, iyi olduklarını söylemişti bayırdan, ve her ne kadar bu alışılmadık manzaranın başından ayrılmak zor gelse de durup seyretmek de doğru gelmemişti bana, o yüzden otobüs durağına doğru yürümeye devam etmiştim. Dönüp bakmak için kendime müsaade ettiğim tek seferde arkamı döndüğümde yol boyunca topallayarak ilerlediklerini görmüştüm, adam her zamanki gibi tulumunu giymiş, kolunu on bir yaşındaki kızının narin bedenine sarmıştı.

Kızla ve William'la dalga geçer dururduk, onları kızdırmak ve kabuklarına çekilmelerini sağlamak kolaydı, sözcük ve fikir bakımından güçlü değillerdi, ama bunu umursadıklarını fark etmemiştim,

ta ki sıradan ve sıkıcı bir yaz günü Per'le beraber William'ı bizle futbol oynamaya çağırmaya gittiğimiz güne dek, annesi verandaya çıkmış ve bize bağırıp çağırmıştı, özellikle de bana, çünkü kendimi herkesten, özellikle de onun kızıyla oğlundan üstün görüyordum. Yanıt vermiştim, belli ki onun da sözcüklerle arası iyi değildi, ama öfkesi çocuklarınınki kadar kolay yatışan cinsten değildi, sonuç olarak elime geçen tek şey Per'in benim zekâma hayranlıkla gülmesi oldu, o da birkaç saat içinde unutuldu gitti. Ancak virajın oradaki evde asla unutulmadı. Evin babası mevzuya karışmayacak kadar naif bir adamdı, ama anneleri... beni her gördüğünde gözlerinden alevler saçıyordu. Benim için onlar hor gördüğüm insanlardan öte bir şey değildi. Eğer William okula paçaları bileğinin hemen üzerinde sonlanan bir pantolonla gelmişse muazzam bir hata yapmıştı, şayet bir sözcüğü yanlış kullandıysa bunu bilmemesi için hiçbir sebep olamazdı sonuçta. Yalnızca doğruları söylüyorduk, yanlış mıyım? Eğlencemizi sonlandırmak ya da bunların üstesinden gelmek tamamen ona kalmıştı. Hem benim de zayıf yanlarım yok değildi, bunları fark edip bana karşı kullanmak isteyenlere de kapı açıktı ama kimse yapmıyordu, çünkü sezgileri yetmiyordu, ki bu da hiç şüphesiz benim sorunum değildi. Koşullar eşitti. Okuldayken William üzeri kapalı yerde sigara içen, on üç yaşında mobilete binen, on dört yaşına basınca okulu bırakmaya başlayan, dövüşüp içen grupla takılıyordu ve onlar da William'la dalga geçiyordu, ama kaldırabileceği derecede, çünkü grupta her zaman kendini kıyaslayabileceği, sataşabileceği birileri oluyordu. Ama bizimle beraberken, yani buradaki evlerde yaşayanlarlayken durum farklıydı, burada iğneleme, ironi ve lafı gediğine koymak vardı, bunlar onu çileden çıkarıyordu çünkü erişemediği şeylerdi. Ama onun bize, bizim ona duyduğumuzdan daha çok ihtiyacı vardı, bu nedenle her seferinde geri geliyordu. Bence bu özgürlükle alakalı bir şeydi. Oraya ilk taşındığımda beni kimse tanımıyordu ve aslında daha önceden nasıl biri idiysem aynı olsam da, burası

bana önceden hiç yapmadığım şeyleri yapma olanağı vermişti. Örneğin otobüs durağının yanında, ürünlerin tezgâh üzerinde sergilendiği ve yetmişlerinde iki kız kardeşin sahibi olduğu eski tip bir bakkal vardı. Bu ikili iyi kalpli ve özellikle de ağır kanlıydı. Rafların tepesinden bir şey istediğinizde bir ya da iki dakikalığına size arkalarını dönerlerdi, ceketinin ceplerine şekerleri ve çikolataları artık doldur doldurabildiğin kadar. Bakın daha bodrum katındaki depodan bir şey istediğinizde karşı karşıya kaldığımız fırsatlardan bahsetmiyorum bile. Tromøya'dayken böyle bir şeyi yapmak aklımın ucundan bile geçmezdi, ama burada tereddüt etmiyordum, burada yalnızca yaşlı kadınlardan şeker ve çikolata çalan biri değil, diğer çocukları da bunu yapmaya zorlayan biriydim. Benden bir yaş küçüktüler, küçük kasabalarından dışarı doğru düzgün adımlarını bile atmamışlardı, onların yanında kendimi görmüş geçirmiş biri gibi hissediyordum. Çilek tarlasına hepsi benden önce dalmıştı örneğin ama ben onlara işin inceliklerini biraz daha öğretmiş, yanlarında tabak, kaşık, süt ve şeker getirmelerini de sağlamıştım.

Aşağıdaki fabrikada çalışma kartlarımızı kendimiz dolduruyorduk ve ödemeleri karta göre alıyorduk, sistemin kötüye kullanılabileceği ve hile yapılabileceği hiçbirinin aklına gelmemişti. Ama yapmaya başlamıştık. Davranışlarımdaki en önemli değişiklik sözel yeteneğim sayesinde başkalarına sözcüklerle kabadayılık taslayabileceğimi keşfettiğimde yaşanmıştı. Aşağılayıp taciz ediyordum, manipüle edip alay ediyordum, ve bir kez olsun güç aldığım temelin aslında ne kadar kaygan olduğu, yerinde tek bir darbeyle nasıl yerle bir olabileceği akıllarına gelmiyordu. Sonuçta benim bir konuşma özrüm vardı! Hani r'leri söyleyemiyordum ya! Yine söyleyemediğim bir seferinde taklidimi yapmaları yeterdi, bu beni bitirirdi. Ama hiç yapmadılar.

Aslında Per'in benden üç yaş küçük erkek kardeşi bir seferinde yapmıştı. Per'le durmuş, babalarının kızına, Per'le Tom'un küçük kız kardeşi Marit'e aldığı midilli için garajın yanına yeni inşa ettiği

ahırda konuşuyorduk, bütün geceyi dışarıda geçirmiş, sonunda da kendimizi burada, bu at ve saman kokan sıcak odada bulmuştuk, işte tam o sırada Tom, ki beni sevmezdi, muhtemelen önceden hep ona ait olmuş abisini elinden aldığım için birden benim taklidimi yaptı.

"Foğd Sieğa?" dedi. "Foğd Sieğa da neymiş?"

"Tom," dedi Per azarlayan bir tonla.

"Foğd Sieğa bir ağaba," dedim. "Hiç duymadın mı?"

"Foğd diye bir marka duymadım," dedi. "Hele Sieğa hiç duymadım."

"Tom!" dedi Per.

"Aaa, sen Ford'u diyorsun!" dedi Tom.

"Evet, tabii ki," dedim.

"E öyle desene" dedi. "Forrrrrd! Sierrrra!"

"Git buradan Tom," dedi Per. Tom'un yerinden kıpırdamadığını görünce de omzuna bir tane geçirdi.

"Aaah!" dedi Tom. "Kes şunu!"

"Çık dışarı, piç kurusu!" dedi Per ve bir daha vurdu.

Tom gitti ve biz hiçbir şey olmamış gibi konuşmaya devam ettik.

Bunun oradaki çocuklardan birinin zayıflığımla dalga geçtiği tek sefer olması garipti, hele ki onlarla nasıl uğraştığım düşünülecek olursa. Orada kraldım, çocuklar kralı. Ama kudretim sınırlıydı. Benle yaşıt biri, ya da aşağıdaki vadide oturan biri geldiğinde kudretim sönüyordu. Bu yüzden etrafımdakiler konusunda hep temkinli davranmışımdır, tıpkı şimdi de olduğu gibi.

Poşetleri birkaç saniyeliğine yola bıraktım, montumu açıp atkımı dışarı çıkardım ve yüzüme sardım, sonra poşetleri yeniden elime alıp yoluma devam ettim. Rüzgâr kulaklarıma üflüyordu, karı konduğu yerden süpürüp havada girdaplar oluşturacak şekilde savuruyordu. Jan Vidar'ın evine daha dört kilometre vardı, bu

yüzden acele etmeliydim. Hafif tempoda koşmaya başladım. Ağır poşetler kollarımdan sarkıyordu. Uzakta, dönemecin ötesinde bir çift araba farı belirdi. Işınlar ormanı dilim dilim aydınlatıyordu. Ağaçlar birbiri ardına aydınlanıyordu. Durdum, bir bacağımı yandaki kar yığınına dayadım, poşetleri de yolun kenarındaki hendeğin dibine dikkatlice bıraktım. Sonra yürümeye devam ettim. Yanımdan geçerken başımı arabaya çevirdim. Sürücü koltuğunda yaşlı, tanımadığım bir adam oturuyordu. Yirmi metre geri dönüp poşetleri aldım, yürümeye devam ettim, dönemeci döndüm ve tek başına oturan ihtiyar adamın evinin önünden geçtim, fabrikanın ışıklarını görebildiğim düzlüğe çıktım, karın istila ettiği havada ışıkları solgun görünüyordu, bu gece karanlığın içine dalmış gözüken küçük harabe çiftliği geçtim, ve tam ana yola bağlanan dört yol ağzından önceki son eve varmak üzereydim ki uzaktan bir araba daha göründü. Az önce yaptığım gibi poşetleri hızla hendeğin dibine koydum ve ellerim boş, yürümeye devam ettim. Yine Gunnar değildi. Araba geçince geriye koşturup şişeleri aldım ve hızlandım, saat yedi buçuktu. Yokuş aşağı süratle yürüdüm ve tam ana yola gelmek üzereyken bu sefer başka üç araba belirdi. Poşetleri yine bıraktım. Ne olur bu sefer Gunnar olsun, diye düşündüm, çünkü o olursa bundan sonra yanımdan geçen her arabada durup biraları bırakmak zorunda kalmayacaktım. İkisi köprüyü geçip yoluna devam etti, üçüncüsü virajı dönüp yanımdan geçti, ama bu da Gunnar değildi. Poşetleri aldım ve ana yola çıktım, otobüs durağını, eski bakkalı, araba tamircisini, eski evleri geride bıraktım, her yer ışığa boğulmuştu, her yer rüzgârla dövülüyordu ve her yer terk edilmişti. Hafif eğimli uzun yokuşun tepesine varmak üzereyken yamacın üzerinden gelen yeni bir arabanın lambalarını gördüm. Burada hendek yoktu, bu yüzden poşetleri karların üzerine bıraktım, göründükleri için de onlarla arama bir mesafe koymak için hızla yanlarından uzaklaştım.

Araba geçerken içine baktım. Bu seferki Gunnar'dı. Aynı anda o da bana kafasını çevirmişti, tanıyınca frene bastı. Araba, arkasında girdaplar oluşturan kardan kuyruğu ve fren lambalarından çıkan kırmızı ışığıyla yokuşun sonlarına doğru hız kesti, sonra da yirmi metre kadar aşağıda durdu, geri geri gelmeye başladı. Motor bağırıyordu.

Yanıma geldiğinde kapıyı açtı.

"Bu havada yürüyen deli sen miydin!" dedi.

"Brrr, evet," dedim.

"Nereye gidiyorsun peki?"

"Bir partiye."

"Atla, seni bırakayım," dedi.

"Yok ya, gerek yok," dedim. "Geldim sayılır zaten. Kendim giderim."

"Yo yo olmaz," dedi Gunnar. "Atla."

Başımı iki yana salladım.

"Siz zaten geciktiniz," dedim. "Saat yedi buçuğu geçti."

"Bir şey olmaz," dedi Gunnar. "Hadi atla. Bugün yılbaşı gecesi. Böyle yürüyüp donmana izin veremem, anlıyor musun? Biz bırakacağız seni. End of discussion."

Şüphe uyandırmadan daha fazla itiraz edemezdim.

"Peki o zaman," dedim. "Çok naziksiniz."

Homurdandı.

"Hadi atla arkaya da yolu göster," dedi.

Kapıyı açtım ve arka koltuğa oturdum. İçerisi sıcacık ve konforluydu. Harald ve çocuk koltuğunda oturan takriben üç yaşındaki oğulları oturmuş sessizce beni izliyordu.

Gülümsedim ve "Merhaba Harald," dedim.

Önde, yolcu koltuğunda oturan Tove bana döndü.

"Merhaba, Karl Ove," dedi. "Seni gördüğüme sevindim."

"Merhaba," dedim. "Ve mutlu Noeller."

"Hadi gidiyoruz," dedi Gunnar. "Geldiğimiz yöne gitmemiz gerekecek değil mi?"

Başımla onayladım.

Otobüs durağına kadar indik, manevra yapıp yokuşu tırmanmaya başladık. Poşetleri bıraktığım yerin yanından geçerken kendimi tutamadım, başımı uzatıp baktım. Yerlerinde duruyorlardı.

"Nereye gideceksin?" dedi Gunnar.

"Önce Solsletta'da bir arkadaşıma uğrayacağım. Sonra da beraber Søm'e gideceğiz, bir partiye."

"İstersen sizi oraya da bırakabilirim," dedi.

Tove ona bir bakış attı.

"Hayır, gerek yok," dedim. "Otobüste başkalarıyla buluşup gideceğiz zaten."

Gunnar babamdan on yaş küçüktü ve şehirdeki büyük bir firmada muhasebeci olarak çalışıyordu. Babasının izlerini takip eden tek erkek çocuktu; diğer ikisi öğretmendi. Babam Vennesla'da bir lisede, Erling Trondheim'de bir ortaokulda. Erling "amca" diye seslendiğimiz tek kişiydi, daha rahat biriydi ve diğer ikisi kadar prestij odaklı değildi. Biz küçükken babamın kardeşlerini çok sık görmezdik, ama onları severdik, dalgacılardı, hele ki Erling, ama Yngve ve ben en çok Gunnar'ı severdik, belki de yaşı bize diğerlerinden daha yakın olduğu içindi. Uzun saçları vardı, gitar çalardı, ama hepsinden önemlisi çocukluğumuzda yazları çokça vakit geçirdiği Mandal yakınlarındaki kulübesinde yirmi beygir gücünde Mercury motorlu bir teknesi vardı. Bahsettiği arkadaşları zihnimde gizemli bir haleyle çevrelenmişti, bunun bir nedeni babamın hiç arkadaşının olmaması, bir nedeni de onları hemen hemen hiç görmemiş olmamızdı, teknesinde buluşup takıldığı kimselerdi, zihnimde onları gün boyunca sürat teknelerine atlamış, rüzgârda uçuşan uzun sarı saçları ve bronzlaşmış gülümseyen yüzleriyle adacıklar ve kayalar arasında bitmek bilmeyen gezintilere çıkan, akşamları ve geceleri de kızlar eşliğinde kâğıt oynayıp gitar tıngırdatan kişiler olarak canlandırırdım.

Ama şimdi evlenip çoluğa çocuğa karışmıştı ve hâlâ teknesi

olmasına rağmen, ada romantizminin tılsımı kaybolmuştu. Tabii uzun saçı da gitmişti. Tove, eşinin adı buydu, Trøndelag'da bir yerlerde yaşayan bir polis ailesi çocuğuydu ve ilkokul öğretmeniydi.

Tove bana dönüp "Noel güzel geçti mi?" dedi.

"Evet çok güzeldi," dedim.

"Yngve dönmüş diye duydum?" dedi Gunnar.

Başımı öne salladım. Yngve'yi çok severdi, kesin ilk çocuk olduğu ve Gunnar henüz onlarla yaşarken babaannemle dedemde kaldığı içindi. Ama muhtemelen Yngve'nin büyürken benim gibi hassas ve ağlak olmamasının da payı vardı bunda. Yngve'yle birlikte acayip eğlenirlerdi. Bu yüzden onları bir arada gördüğümde karşı harekete geçerdim, en az onlar kadar rahat, onlar kadar eğlenmeye gönüllü, onlar kadar Sørlandlı olduğumu göstermek için komik olmaya çalışır, bir sürü fıkra patlatırdım.

"Birkaç gün oldu döneli," dedim. "Arkadaşlarıyla bir kulübede takılacaklarmış."

"Evet, artık Arendallı oluyor işte," dedi Gunnar.

Şapelin yanından geçtik, güneşin asla yüzünü göstermediği ufak kanyonun oradaki dönemeçten sapıp küçük köprüyü aştık. Silecekler ritim tutuyordu. Klima uğulduyordu. Yanımda oturan Harald gözlerini kırpıştırıyordu.

"Parti kimin evinde?" dedi Gunnar. "Sınıftan biri falan mı?"

"Yan sınıftan bir kızın," dedim.

"Liseye başlayınca her şeyin değiştiği bir gerçek," dedi.

"Sen de Katedral Lisesi'nde okumuştun, değil mi?" dedim.

"Evet," dedi ve beni bir anlığına görebilecek kadar başını çevirip yeniden yola dikkat kesildi. Yüzü babamınki gibi uzun ve dardı ama gözleri daha koyu maviydi, babaanneminkilerden çok dedeminkilere benziyorlardı. Başının arkası dedeminki ve benimki gibi genişti, ama iç dünyasıyla ilgili gözlerinden daha çok şey anlatan duygu yüklü dudakları babamla Yngve'ninkiler gibiydi.

Sonunda düzlüğe çıkmıştık ve o âna dek sadece ağaçları, dağdaki kayaları, evlerin duvarlarını ve yamaçları aydınlatan farların ışığı nihayet yayılacak bir açıklık bulmuştu.

"Bu düzlüğün sonunda, dedim. "Şuradaki dükkânın önünde durabilirsin."

"Tamam," dedi Gunnar. Yavaşlayıp durdu.

"Hoşça kalın," dedim. "Ve mutlu yıllar!"

"Sana da mutlu yıllar!" dedi Gunnar.

Kapıyı çarptım ve araba manevra yapıp geldiğimiz yöne doğru yol alırken Jan Vidar'ın evine doğru yürümeye başladım. Araba görüş alanından çıkınca koşmaya başladım. Şimdi gerçekten de çok gecikmiştik. Evlerine inen rampayı atlayarak geçtim, odasının ışığı yanıyordu, penceresini tıklattım. Birkaç saniye sonra yüzü göründü, karanlığın içine görmeyen gözlerle bakıyordu. Kapıyı işaret ettim. Beni nihayet gördüğünde başını öne salladı, ben de evin öteki yanına, sokak kapısından tarafa yürüdüm.

"Kusura bakma," dedim. "Ama biralar Krageboen'de yol kenarında. Hemen gidip onları almalıyız."

"Orada ne işleri var?" dedi. "Neden yanında getirmedin?"

"Buraya gelirken yolda amcamla karşılaştım," dedim. "Poşetlerle ona yakalanmamak için mecburen kar yığınının üzerine bıraktım. Beni arabayla getirmek için tutturdu. Hayır diyemedim, yoksa şüphelenebilirdi."

"Hayda," dedi Jan Vidar. "Ne boktan talihimiz var."

"Evet, çok boktan," dedim. "Neyse artık. Hadi biraz acele edelim."

Birkaç dakika içinde yola çıkan rampayı tırmanıyorduk. Jan Vidar beresini gözlerine kadar indirmiş, atkısını ağzının etrafına dolamış, montunun yakasını yanaklarına kadar kaldırmıştı. Yüzünde görülen tek yeri gözleriydi, o da güç bela, zira göz göze geldiğimizde taktığı yuvarlak Lennon gözlüklerinin buğulandığını fark etmiştim.

"Yürümeye başladık mı gerisi gelir," dedim.

"Aynen öyle," dedi.

Gücümüzü hemencecik tüketmemek için usul bir tempoda koşmaya koyulduk. Rüzgâra karşı yürüyorduk. Kar fırtınası altındaydık. Kıstığımı gözlerimden yaşlar süzülüyordu. Ayaklarım uyuşmaya başlamış, isteklerime yanıt veremez hâle gelmişlerdi, botlarımın içinde kütük gibi öylece kaskatı duruyorlardı.

Yanımızdan geçen bir arabanın sadece birkaç saniye içinde düzlüğün sonundaki dönemeçte gözden kaybolması acınacak yavaşlığımızı yüzümüze vurmuştu.

"Biraz yürüyelim mi?" diye bağırdı Jan Vidar.

Başımla onayladım.

"Umarım poşetler duruyordur!" dedim.

"Nasıl?" dedi Jan Vidar.

"Poşetler diyorum!" dedim. "Umarım kimse almamıştır!"

"Şu havada dışarı kim çıkar ulan!" dedi Jan Vidar.

Güldük. Düzlüğü bitirip yeniden koşmaya başladık. Nehrin yanındaki tuhaf malikâne görünümlü mülke giden çakıl yokuşu tırmanmaya başladık, küçük köprüyü, kanyonu, virane araba tamircisini, şapeli ve yolun iki yanındaki 50'lerden kalma evleri geçtik ve sonunda iki poşeti bıraktığım yere vardık. Elimize birer poşet alıp geldiğimiz yolu gerisin geri yürümeye başladık.

Şapele ulaştığımızda arkamızda bir araba sesi duyduk.

"Otostop çekelim mi?" dedi Jan Vidar.

"Neden olmasın?" dedim.

Sol elimizde poşetler, sağ elimiz yola uzanmış, başparmaklarımız havada bekleyip gelen arabaya gülümsedik. Uzunları bile yakıp kapamaya tenezzül etmedi. Koşmaya devam ettik.

"Kimse almazsa ne yapacağız?" dedi Jan Vidar bir süre sonra.

"Alır birileri," dedim.

"İyi de saatte iki araba geçiyor," dedi.

"Sorduğuna göre daha iyi bir fikrin var herhâlde?" dedim.

"Bilmiyorum," dedi. "Ama Richardlarda da birkaç kişi var."

"Ya saçmalama bee," dedim.

"Ayrıca Stig'le Liv de Kjevik'te bir arkadaşlarına gittiler." "Orası da olabilir."

"Søm diye sözleştik, öyle değil mi?" dedim. "Yılbaşını nerede geçireceğimizi bugün planlayamazsın. Çünkü yılbaşı bugün!"

"Evet ve biz de bir yolun kenarında yürüyoruz. Sence keyifli mi?"

Arkamızdan bir araba daha geldi.

"Bak," dedim. "Bir araba daha."

Araba durmadı.

Jan Vidar'ın evinin oraya döndüğümüzde saat sekiz buçuktu. Ayaklarım donmuştu ve kısa bir anlığına, biraları boş verip, gidip yılbaşını anne babasıyla geçirmeyi önerme raddesine gelmiştim. Lutefisk, gazoz, dondurma, kek ve havai fişekler. Bunlar zaten hep yaptığımız şeylerdi. Göz göze geldiğimizde Jan Vidar'ın da tereddüt ettiğini anladım. Ama yürümeye devam ettik. Yerleşim bölgesinin dışına çıktık, kiliseye inen yolu geçtik, dönemeci döndük, sınıftan Kåre'nin de oturduğu evlerin bulunduğu yokuşu çıktık.

"Sence Kåre dışarıda mıdır bu gece?" dedim.

"Evet," dedi Jan Vidar. "Richardlarda."

"Al sana Richardlara gitmemek için bir neden daha," dedim.

Kåre'de yanlış bir şey yoktu, ama doğru bir şey de yoktu. Büyük kepçe kulakları, kalın dudakları, saman sarısı saçları ve öfkeyle bakan gözleri vardı. Hep öfkeliydi ve bunda kendine göre haklı sebepleri vardı. Okula başladığım yaz o, kırık bir kaburga kemiği ve kırık bir bilekle hastanede yatıyordu. Babasıyla beraber şehre inip malzeme almışlar, bunların arasında alçı paneller de varmış, bunları da arabaya bağladıkları römorka doğru düzgün sabitlemeden yüklemişler, Varodd Köprüsü'ne gelince babası Kåre'den römorkun üstüne çıkıp malzemeleri kaymasın diye tutmasını söylemiş.

Rüzgârda malzemelerle beraber yola uçup bilincini yitirmiş. Buna bütün sonbahar boyunca gülmüştük ve hâlâ ne zaman Kåre'yi görsek aklımıza bu geliyordu.

Şimdi kendine bir mobilet edinmişti ve diğer mobiletçilerle takılıyordu.

Dönemecin öteki tarafında Jan Vidar'ın yumuşak karnı Liv oturuyordu. Ben kendimi kontrol edebiliyordum. Güzel bir vücudu vardı, ama erkeksi tavırları göğüslerini ve kalçalarını gölgeliyordu. Bir de bir seferinde otobüste önünde oturuyordum, o diğer kızlara ellerini çılgınca sallayıp şöyle demişti "Öööeh elleri gördünüz mü? Upuzun iğrençler! Gördünüz değil mi?" Umduğu tepkiyi alamayınca –çünkü kızların hepsi dönmüş bana bakıyordu– yüzünü bana dönmüş ve daha önce hiç görmediğim kadar kıpkırmızı kesilmişti, böylece iğrenç bulduğu ellerin kime ait olduğuyla ilgili şüphelere de mahal bırakmamıştı.

Aşağıda halk evi vardı, sonra da bakkala inen kısa ama çok dik bir yokuş, oranın da bitiminde havaalanının bulunduğu geniş Ryensletta düzlüğü başlıyordu.

"Bir sigara yakacağım galiba," dedim ve halk evinin karşısındaki otobüs durağını işaret ettim. "Orada mola verelim mi?"

"Sen iç," dedi Jan Vidar. "Ne de olsa yılbaşı."

"Birer de bira çakmayalım mı?" dedim.

"Burada mı? Ne işe yarayacak?"

"Keyfin mi kaçtı senin ne oldu?"

"Neyi keyifli olarak adlandırdığına bağlı."

"Ya bırak şimdi yaa!" dedim ve sırt çantamı açtım, çakmakla sigara paketini buldum, paketi açtım, elimi siper edip sigaramı yaktım.

"İstiyor musun sen de?" dedim ve paketi uzattım.

Başını iki yana salladı.

Öksürdüm, genzime kaçan duman midemi bulandırmıştı.

"Hay sikeyim," dedim.

"Ne oldu iyi miymiş?" dedi Jan Vidar.

"Normalde öksürmüyorum," dedim. "Ama duman genzime kaçtı. Yoksa alışkın olmadığımdan değil."

"Hayır," dedi Jan Vidar. "Duman sigara içen herkesin genzine kaçar ve öksürtür. Bu bilinen bir şeydir. Annem otuz yıldır içiyor. Duman her seferinde genzine kaçar ve öksürtür.

"Çok komik," dedim.

Bir araba, ilerideki karanlık virajı dönüp geldi. Jan Vidar bir adım öne atılıp başparmağını uzattı. Ve araba durdu! Arabanın yanına gitti ve kapıyı açtı. Sonra bana döndü ve gel gel yaptı. Sigarayı attım, çantamı yüklendim ve poşeti kavrayıp arabaya doğru yürüdüm. Arabadan Susanne indi. Eğildi, ufak bir kolu çekip koltuğu öne kaydırdı. Sonra bana baktı.

"Selam, Karl Ove," dedi.

"Selam, Susanne," dedim.

Jan Vidar loş arabaya çoktan kurulmuştu. Poşetin içindeki şişeler şıngırdadı.

"Poşeti bagaja koy istersen?" dedi Susanne.

"Yo, yo," dedim. "İyidir böyle."

İçeri sıkışıp poşeti dizlerimin arasına koydum. Susanne de yerine oturdu. Direksiyondaki Terje başını çevirip bize baktı.

"Yılbaşı gecesi otostop mu çekiyorsunuz?"

"Yaaani..." dedi Jan Vidar, sesine sanki bu aslında otostop çekmek sayılmazmış gibi bir hava katarak. "Bu gece bizim için acayip talihsiz bir gece oldu da."

Terje arabayı vitese taktı, yokuşu inip düzlüğe çıktık.

"Ne tarafa gidiyorsunuz gençler?" dedi.

Gençler.

Salak herif.

Permalı saçlarıyla ortalarda dolanıp bunun kendisine yakıştığına nasıl ikna olabiliyordu? Bıyık ve perma kombinasyonuyla sert falan mı göründüğünü sanıyordu acaba?

Hele bir boy at. Yirmi kilo ver. Bıyıktan kurtul. Saçları kes. O zaman görüşelim eleman.

"Søm'de bir partiye gidiyoruz," dedim. "Siz ne tarafa gidiyorsunuz?"

"Biz Hamre'ye kadar gideceğiz," dedi. "Helge'nin partisine. Ama isterseniz sizi Timenes yol ayrımında indirebiliriz."

"Süper olur," dedi Jan Vidar. "Çok teşekkürler."

Ona bir bakış attım. Ama o pencereden dışarıyı seyrediyordu, bakışımı görmedi.

"Helge'ye kimler geliyor peki?" dedim.

"Aynı ekip," dedi Terje. "Richard, Ekse, Molle, Jøgge, Hebbe, Tjådi. Ve Frode, John ve Jomås ve Bjørn."

"Hiç kız yok mu?"

"Olmaz olur mu. Salak mı sandın sen bizi yoksa?"

"Kimler peki?"

"Kristin, Randi, Kathrine, Hilde... Inger, Ellen, Anne Kathrine, Rita, Vibecke... Niye sordun, sen de mi gelmek istiyorsun?"

"Biz başka partiye gidiyoruz," dedim Jan Vidar'ın konuşmasına fırsat vermeden. "Ve şimdiden çok geciktik."

"Hele ki bir otostop daha çekecekseniz," dedi.

Önümüzde havaalanının ışıkları göründü. Hemen sonrasında üstünden geçtiğimiz nehrin öteki yakasında, okulun arka tarafındaki küçük kayak pisti ışığa boğulmuştu. Kar turuncu bir görünüm kazanmıştı.

"Ticaret Lisesi nasıl gidiyor, Susanne?" dedim.

"İyi ya," dedi önümdeki koltuktan istifini bozmadan. "Senin Katedral Lisesi nasıl gidiyor esas?"

"İyi," dedim.

"Sen Molle'yle aynı sınıftasın, değil mi?" dedi Terje dönüp bana hızlıca bir bakış atarak."

"Evet."

"Şu yirmi altı kızın olduğu sınıf mı?"

"Evet."

Güldü.

"Sınıf partileri fena geçmiyordur o zaman?"

Yolun bir tarafında üstü karla kaplı terk edilmiş kamp yeri, şapel, süpermarket, öteki tarafındaysa Esso benzin istasyonu göründü. Yamacın eteklerinde dip dibe girmiş evlerin çatılarının tepesinde gökyüzü havai fişeklerle aydınlanıyordu. Otoparkta bir grup çocuk bir fişeğin etrafına toplanmıştı, fişekten fırlayan ışık bilyeleri kıvılcımlar saçarak patlıyordu. Arabalar paralelimizdeki yolda peş peşe ve yavaş seyirde ilerliyordu. Öbür tarafımızda plaj vardı. Körfezin yüzeyi ilk yüz metreden sonrası çatlayıp karanlığa karışan beyaz bir buz katmanıyla örtülüydü.

"Saat kaç oldu ki?" dedi Jan Vidar.

"Dokuz buçuk," dedi Terje.

"Siktir ya. Saat on iki olmadan sarhoş olmayı başaramayacağız desene," dedi Jan Vidar.

"On ikide eve mi dönmek zorundasınız?"

"Ha, ha," dedi Jan Vidar.

Birkaç dakika sonra Terje arabayı Timenes yol ayrımındaki otobüs durağında durdurdu, arabadan indik. Elimizde poşetlerle durağın altına sığındık.

"Otobüs sekizi on geçe geçmiyor muydu?" diye sordu Jan Vidar.

"Evet," dedim. "Ama belki gecikmiştir?"

Güldük.

"Vay arkadaş ya," dedim. "Neyse en azından şimdi birer bira çakabiliriz!"

Bira kapaklarını çakmakla açmasını bilmediğimden, Jan Vidar'a uzattım. Tek sözcük etmeden iki şişenin de kapağını açıp şişelerden birini bana verdi.

"Oh, bu çok iyi geldi ya," dedim ve elimin tersiyle ağzımı sildim.

"Şimdi iki üç şişe yuvarlarsak gecenin ilerleyen saatlerine sağlam bir hazırlık olur."

"Ayaklarım dondu be," dedi Jan Vidar. "Senin donmadı mı?"

"Aynen benim de," dedim.

Şişeyi ağzıma dayadım ve içebildiğim kadar uzun süre içtim. Şişeyi ağzımdan ayırdığımda dibinde azıcık kalmıştı. Karnım köpük ve havayla dolmuştu. Geğirmeye çalıştım, geğiremedim, sadece ağzıma biraz köpük geldi.

"Bana bir tane daha açsana ya." dedim.

"Açayım," dedi Jan Vidar. "Ama bak, bütün geceyi burada geçiremeyiz."

Bir şişe daha açtı ve bana uzattı. Onu da kafaya diktim ve büyük bir konsantrasyonla gözlerimi yumdum. Tek seferde yarısından çoğunu içmeyi başarmıştım. Bir köpüklü geğirme daha.

"Hassiktir," dedim. "Bu şeyi hızlı içmek iyi bir fikir değil galiba."

Bulunduğumuz yol Sørland şehirlerini birbirine bağlayan ana yoldu. Genellikle araba kaynardı. Ama on dakikadır beklememize rağmen sadece iki araba geçmişti, ikisi de Lillesand yönüne gidiyordu.

Şiddetli yağan kar güçlü sokak lambalarının altında belirginleşiyordu. Karın görünür kıldığı rüzgâr dalgalar hâlinde inip yükseliyordu; kimi zaman yavaş ve ağır çekimde, kimi zamansa âni girdaplar oluşturacak şekilde dönerek. Jan Vidar bir ayağını ötekine vurdu, sonra ötekini diğerine, sonra diğerini yine ötekine...

"Hadi içsene," dedim. Kalan yarıyı da diktim, boş şişeyi durağın arkasındaki ormana fırlattım.

"Bir tane daha ver," dedim.

"Az sonra kusacaksın bak," dedi Jan Vidar. "Ağır ol."

"Ya bırak," dedim. "Bir tane daha. Saat zaten on oldu."

Bir bira daha açıp bana uzattı.

"Nasıl yapsak?" dedi. "Yürüsen yürünmez. Otobüsü de kaçır-

dık. Otostop çeksek araba yok. Yakınlarda bir telefon kulübesi de yok ki birilerini arasak gelip alsalar bizi."

"Burada öleceğiz," dedim.

"Ooo!" diye bağırdı Jan Vidar. "Otobüs geliyor. Arendal otobüsü!"

"Kafa buluyorsun?" dedim ve yokuşun tepesine doğru baktım. Dalga geçmiyordu, virajı dönen kocaman ve güzel bir otobüs bize doğru geliyordu.

"Hadi at şişeni," dedi Jan Vidar. "Ve nazikçe gülümse."

El yaptı. Otobüs de selektör yapıp durdu, kapıyı açtı.

"Søm'e iki kişi," dedi Jan Vidar ve şoföre bir yüzlük uzattı. Otobüsün arkalarına göz gezdirdim. Karanlık ve bomboştu.

"O poşettekileri içmek için beklemeniz gerekecek," dedi şoför ve kutusundan paranın üstünü verdi. "Tamam mı?"

"Elbette," dedi Jan Vidar.

Orta sıranın ilk koltuğuna oturduk. Jan Vidar koltuğunda kaykılıp ayaklarını kapıyı perdeleyen panele dayadı.

"Oh be," dedim. "Sıcacık."

"Mm," dedi Jan Vidar.

Eğilip bağcıklarımı çözmeye başladım.

"Gideceğimiz yerin adresi var mı?" dedim.

"Elgstien gibi bir şey" dedi. "Ama yerini üç aşağı beş yukarı biliyorum."

Ayakkabılarımı çıkardım ve ayaklarımı ellerimin arasında ovdum. Kendimi bildim bileli orada duran küçük self service benzin istasyonuna geldiğimizde –ki Arendal'da otururken, ne zaman babaannemle dedemi ziyarete gelsek orası benim için Kristiansand'a vardığımızın bir işareti olurdu– ayaklarımı botlarıma sokup bağcıklarımı bağlamaya koyuldum, otobüs Varodd Köprüsü'nün önündeki durağa doğru manevrasına başladığında hazırdım.

Benim arkamdan karanlığa atlamadan önce "İyi yıllar!" diye bağırdı Jan Vidar şoföre.

*

Arabayla defalarca geçmiş olmama rağmen buraya rüyalarım dışında hiç ayak basmamıştım. Varodd Köprüsü rüyamda en sık gördüğüm yerlerden biriydi. Kimi zamanlar köprünün bir ayağında duruyor ve kule gibi yükselen yapının tepesine bakıyordum, kimi zaman üzerinde yürüyordum. Bazen korkuluklar birdenbire kayboluyordu, ben de yolun ortasına oturmak zorunda kalıyor ve tutunacak bir şey bulmaya çalışıyordum, bazen köprü aniden yıkılıyordu, ve ben bir uca doğru amansızca kayıyordum. Küçükken rüyalarımı Tromøya Köprüsü talan ederdi. Şimdiyse yerini Varodd Köprüsü almıştı.

"Babam açılışında bulunmuş," dedim yolun üzerinden giderken köprüyü başımla işaret ederek.

"Ne mutlu ona," dedi Jan Vidar.

Evlerin bulunduğu tarafa doğru sessizce ve ağır ağır ilerledik. Normalde buranın manzarası muhteşem olurdu, hem Kjevik'i hem de karanın içine uzanan fiyordun diğer tarafta, uzaklarda denize doğru açılışına tanık olurdunuz. Ama bu gece her yer zifiri karanlıktı.

"Rüzgâr dindi mi sanki?" dedim bir süre sonra.

"Öyle görünüyor," dedi Jan Vidar bana dönerek. "İçtiğin biraların bir etkisi oldu mu bu arada?"

Başımı hayır anlamında salladım.

"Hiçbir işe yaramadı. Haybeye içtim resmen."

Yürüdükçe dört bir yanımızda evler belirdi. Bazıları boş ve karanlık, bazılarıysa parti giysileri giymiş insanlarla doluydu. İnsanlar orada burada verandalarına çıkmış havai fişek atıyorlardı. Toplanmış bir grup çocuğu ellerindeki maytapları rüzgârda sallarken gördüm. Ayaklarım yine buz kesmişti. Parmaklarımı poşeti tutmayan elimdeki eldivenin içine sokmuştum, ama bu çok da bir işe yaramıyordu. Jan Vidar'a göre artık yaklaşmıştık, bir dört yolda indik.

"Şimdi bak, Elgstien Sokağı şuradan başlıyor," dedi ve parmağıyla işaret etti. "Şöyle devam ediyor. Sonra şu aşağıya doğru uzanıyor, şurası da var bak. Seç bakalım. Hangi taraftan gideceğiz?"

"Elgstien adında dört sokak mı var?"

"Öyle gözüküyor. Hangisini seçmeli? Şu kadınsı sezgini kullanmanın tam zamanı."

Kadınsı mı? Niye böyle söyledi? Bende kadınsı bir yan olduğunu mu düşünüyordu?

"Ne demek istiyorsun yani?" dedim. "Kadınsı sezgim olduğunu nereden çıkardın?"

"Ya hadi Karl Ove," dedi. "Hangisi?"

Sağdakini işaret ettim. O yoldan gitmeye başladık. On üç numarayı arıyorduk. Karşımıza çıkan ilk evin numarası yirmi üçtü, sonrakiyse yirmi bir, doğru yoldaydık.

Birkaç dakika sonra evin önündeydik. Yetmişli yıllardan kalma bir evdi, biraz dökük görünüyordu. Kapıya giden yolun karlarını küremeşlerdi, evin kapısında sonlanan ayak izlerinin derinliğine bakılırsa bunu bayağı uzun zamandır yapmamışlardı.

"Partiyi düzenleyen çocuğun adı neydi?" diye sordum kapının önünde durduğumuzda.

"Jan Ronny," dedi Jan Vidar ve zili çaldı.

"Jan Ronny?" diye tekrarladım.

"Evet adı bu."

Kapı açıldı, karşımızda evin sahibi olması muhtemel kişi duruyordu. Kısa sarı saçları, yanaklarında ve burun ucunun etrafında sivilceleri vardı, boynuna altın zincir takmıştı, siyah kot, oduncu gömleği ve beyaz tenis çorapları giymişti. Bize gülümsedi ve Jan Vidar'ın karnını işaret etti.

"Jan Vidar!" dedi.

"Hele şükür," dedi Jan Vidar.

"Ve sen de..." dedi ve işaret parmağını bana doğrulttu. "Kai Olav!"

"Karl Ove," dedim.

"What the fuck. Gelin hadi. Aşağıdayız!"

Antrede üstümüzü çıkardık, peşinden merdivenleri inerek bodrum katındaki oturma odasına geldik. Beş kişi vardı. Televizyon seyrediyorlardı. Önlerindeki sehpanın üstü bira şişeleri, içlerinde patates cipsi olan kâseler, kül tablaları, tütün paketleriyle doluydu. Øyvind kollarını kız arkadaşına dolamış kanepede oturuyordu, kızın adı Lene'ydi, yedinci sınıfa gidiyor olmasına rağmen o kadar harika ve girişken bir kızdı ki yaş farkını hiç belli etmiyordu. İçeri girince bize gülümsedi.

"Naber!" dedi Øyvind. "İyi bari gelebildiniz!"

Diğerleriyle tanıştırdı. Rune, Jens ve Ellen. Rune dokuzuncu sınıfa, Jens ve Ellen sekizinci sınıfa gidiyordu, Øyvind'in kuzeni Jan Ronny de meslek lisesine gidiyordu, makine okuyordu. Kimse güne özel giyinmemişti. Beyaz gömlek bile giyen kimse yoktu.

"Ne izliyorsunuz?" dedi Jan Vidar ve kanepeye yerleşip bir bira çıkardı. Ben de tamamen karla kaplanmış alçak bodrum katı penceresinin bulunduğu duvara yaslanarak ayakta dikildim.

"Bruce Lee filmi," dedi Øyvind. "Bitmek üzere. Ama elimizde *Bekarlığa Veda Partisi* ve bir tane de Dirty Harry filmi var. Jan Ronny'nin kendi filmleri de varmış. Siz ne seyretmek istersiniz? Biz her türlü uyarız."

Jan Vidar omuz silkti.

"Bizim için de fark etmez ya. Sen ne dersin, Karl Ove?"

Ben de omuz silktim.

"Açacak var mı?" dedim.

Øyvind uzanıp masanın üzerinden bir çakmak aldı ve bana fırlattı. Ama ben çakmakla şişe açmayı beceremiyordum. Jan Vidar'dan benim için açmasını da isteyemezdim, çok efemine gözükürdü.

Poşetten bir bira çıkardım, dişlerimin arasına götürdüm, kapağı azı dişimin hizasına getirip ısırdım ve kanırttım. Kapak tıslayarak açıldı.

"Yapma şöyle ya!" dedi Lene.

"Bir şey olmaz," dedim.

Bir dikişte bitirdim. Ama karnımın havayla dolması ve ağzıma tırmanan köpüklü suyu yutmak zorunda kalmam haricinde bu defa da hiçbir fark hissetmedim. Başka bir birayı daha tek dikişte bitirmeyi de gözüm kesmedi.

Isındıkça ayaklarım acıyordu.

"İçecek başka bir şeyi olan var mı?" diye sordum.

Başlarını iki yana salladılar.

"Bir tek bira var ne yazık ki," dedi Øyvind. "İstersen birini alabilirsin ama."

"Bira var ya, sağ ol," dedim.

Øyvind şişesini havaya kaldırdı.

"İçelim güzelleşelim!" dedi.

Diğerleri de "İçelim güzelleşelim!" deyip şişeleri tokuşturdu. Güldüler.

Poşetten sigara paketini çıkarıp bir sigara yaktım. Pall Mall Light, afili bir sigara sayılmazdı pek, elimde filtresi de beyaz sigarayla dururken Prince almadığıma pişman oldum. Ama kafam sınıftan Irene'nin düzenlediği saat on ikiden sonra gideceğimiz partideydi, ve orada da Pall Mall Light göze çarpmazdı. Hem Yngve de bundan içiyordu. En azından annemle babamın, babamın amcası Alf'e gittikleri bir gece onu bahçede bu sigaradan içerken görmüştüm.

Bir şişe bira daha açmalıydım. Ama tekrardan dişlerimi kullanmak istemiyordum, birileri bir keresinde sıkıntı çıkabileceğini, dişimi kırabileceğimi söylemişti. Nasılsa dişlerimle kapağı açabildiğimi gösterdiğime göre Jan Vidar'dan benim için birayı açmasını istemem efemine bir hareket gibi görünmezdi artık.

Yanına gidip, kâseden biraz cips aldım.

"Şunu açar mısın?"

Gözlerini filmden ayırmadan başıyla evetledi.

Geçen seneden beri kick boks yapıyordu. Bunu sürekli unuttuğumdan, beni turnuvasını ya da antrenmanını seyretmeye her çağırışında şaşırıyordum. Elbette her seferinde nazikçe reddediyordum. Ama bu Bruce Lee'ydi, tek yaptığı dövüşmekti, ve Jan Vidar'ın bir ayağı hep o işlerdeydi.

Elimde bira şişemle duvarıma döndüm. Kimse bir şey söylemedi. Øyvind bana baktı.

"Otursana Karl Ove," dedi.

"İyi böyle," dedim.

"O hâlde şerefe!" dedi, ve şişesini bana doğru havaya kaldırdı. İki adım atıp şişemi onunkiyle tokuşturdum.

"Tek dikişte, John!" dedi. Şişeyi somururken âdem elması bir piston gibi yukarı aşağı gidip geliyordu.

Øyvind yaşına göre iriydi, ve olağan dışı güçlüydü. Yetişkin birinin vücut hatlarına sahipti. İyi de biriydi, etrafında olan bitenle pek ilgilenmezdi, ya da en azından rahat davranırdı. Sanki dünyaya karşı bağışıklığı var gibiydi. Bizimle davul mu çalıyordu, evet, çalabiliyordu. Lene'yle mi çıkıyordu, evet, çıkabiliyordu. Onunla çok konuşmaz, genellikle beraberinde arkadaşlarının yanına sürüklerdi, ama sorun değildi, nasılsa Lene onunla olabildiğince fazla vakit geçirmek istiyordu. Bir seferinde neler olacağını görmek için Lene'ye asılmıştım, iki ay önceydi, ama benden iki yaş küçük olmasına rağmen benimle zerre ilgilenmemişti. Ne kadar gülünç bir durumdu ya. Lisede tıka basa kızla dolu bir sınıfta okurken bula bula onu mu bulmuştum asılmak için? Yedinci sınıftan bir kızı. Ama göğüsleri tişörtünün altında harika görünüyordu. Hâlâ o tişörtünü çıkarmak istiyordum. Hâlâ o göğüslerini avucumun içinde hissetmek istiyordum. Hem zaten ne vücudu ne de tavırları onun on dört yaşında olduğunu ele veriyordu.

Şişeyi ağzıma götürüp dikledim. Masaya bıraktıktan sonra başka bir tanesini alıp dişlerimle açarken bu tempoda içmeye devam edemeyeceğimi düşünüyordum. Karnım karbondioksitten patla-

mak üzereydi. Biraz daha içersem artık köpükler kulaklarımdan çıkacaktı. Neyse ki saat on bire geliyordu. On bir buçukta buradan çıkar gecenin kalanını diğer partide geçirirdik. Zaten diğerine gidecek olmasak buradan çoktan gitmiş olurdum.

Adı Jens olan çocuk kanepede aniden doğruldu ve sehpadan çakmağı alıp götüne tuttu.

"Şimdi!" dedi.

Çakmağı çakarken osurdu, küçük bir alev topu yanıp söndü. Güldü. Ötekiler de güldü.

"Kes şunu!" dedi Lene.

Jan Vidar gülümsedi, benimle göz göze gelmemeye çalışıyordu. Elimde bira şişesiyle odanın öbür tarafındaki kapıya doğru yürüdüm. Kapı ufak bir mutfağa açılıyordu. Tezgâha dayandım. Ev bayır üzerine inşa edilmişti ve yer hizasından oldukça yüksekteki pencere bahçenin arka tarafına bakıyordu. İki çam ağacı rüzgârda sallanıyordu. Aşağıya doğru başka evler vardı. Evlerden birinin penceresinden ellerinde kadeh tutan ve konuşan üç adam ve bir kadın görüyordum. Adamlar takım elbiseliydi, kadının üstünde kolsuz siyah bir elbise vardı. Odadaki diğer kapıya yürüdüm ve açtım. Duşluk vardı. Duvarda ıslak bir dalgıç giysisi asılıydı. Bu da bir şeydir dedim içimden, kapıyı kapadım ve oturma odasına geri döndüm. Diğerleri bıraktığım yerde otluyordu.

"Nasıl var mı bir şeyler?" dedi Jan Vidar.

Başımı iki yana salladım.

"Hayır, hiç. Ya sen?"

Gülümsedi.

"Biraz."

"Birazdan çıkmamız gerekiyor galiba," dedim.

"Nereye gideceksiniz?" dedi Øyvind.

"Şu yukarıdaki kavşağa. On ikide herkesin toplanacağı yere."

"İyi ya saat daha on bir ulan! Biz de gideceğiz zaten. Beraber gideriz işte."

Bana baktı.

"Şimdi gidip ne yapacaksın ki?"

Omuz silktim.

"Biriyle sözleştim de."

"Sizi bekleriz zaten canım," dedi Jan Vidar.

Yola çıktığımızda saat on bir buçuktu. Bu sessiz yerleşim bölgesi, verandalarındaki birkaç insan ya da geçen bir iki araba haricinde yarım saat öncesine kadar tek bir insanın bile olmadığı bu yer, şimdi hayat ve hareket doluydu. Evlerinden sokağa, parti kıyafetleriyle insanlar akıyordu. Omuzlarında mantolar, ellerinde kadehler, ayaklarında yüksek topuklular bulunan kadınlar, takım elbiseleri üzerine pardösü giymiş, ayakkabıları cilalı ve ellerinde havai fişek poşetleri tutan adamlar ve onların etraflarında koşuşturan ve çoğunun elinde maytap bulunan heyecanlı çocuklar vardı, ortalık kahkaha ve bağırışlarla dolmuştu. Jan Vidar'la ben birer elimizde bira şişelerinin olduğu beyaz plastik poşetler, geceyi yanlarında geçirdiğimiz gündelik giysileri içindeki sivilceli ortaokul öğrencileriyle yan yana yürüyorduk. Aslında tam da yanlarında sayılmazdı. Olur da okuldan tanıdığım birine rastlarsam diye onlardan hep bir adım önde yürüyordum. Bizi görenlerin aynı gruptan olduğumuzu anlayamaması için sağımı solumu ilgiyle izliyormuş gibi davranıyordum. Nitekim değildik de. Ben iyi görünüyordum, gömleğim beyazdı, Yngve'nin o sonbahar bana gösterdiği gibi kollarımı sıvamıştım; blazer ceketimin ve takımın parçası gibi duran siyah pantolonumun üstüne gri pardösümü atmıştım, ayağımda Doc Martenslerim, bileğimde ise deri bileklikliklerim vardı. Saçım enseden uzun, tepede ise kısa ve diken gibiydi. Fiyakamı bozan tek şey bira poşetiydi. Ki bunun da esefle farkındaydım. Arkamdaki paçoz gruba beni iliştiren tek şey de buydu. Zira onların da her birinin elinde bira poşetleri vardı.

Yüksekte kaldığı ve bütün körfezi gördüğü için herkesin bu-

luşma noktası olan kavşağa tam bir kaos hâkimdi. İnsanlar dip dibeydi, çoğu sarhoştu ve herkes havai fişek atıyordu. Her yandan patırtılar çatırtılar duyuluyordu, barut kokusu burnu yakıyordu, duman göğe yükseliyordu ve bulutlu gökyüzünde rengârenk havai fişekler birbiri ardına patlıyordu. Işıkla titreyen gök her an yarılıp açılacakmış gibi görünüyordu.

Curcunanın biraz dışında durduk. Yanında havai fişek getiren Øyvind poşetten dinamiti andıran kocaman bir fişek çıkardı ve ayaklarının dibine yerleştirdi. Bunu yaparken öne arkaya sallanıyordu. Jan Vidar sarhoş olduğunda hep olduğu üzere dudaklarında yer yapmış bir tebessümle saçma sapan konuşuyordu. Şimdi Rune'yle konuşuyordu. Kick boks ikisinin de ortak ilgi alanıydı. Jan Vidar'ın gözlükleri hâlâ buğuluydu, ama artık çıkarıp silmekle falan uğraşmıyordu. Ben onlardan birkaç adım ötede durmuş curcunayı izliyordum. Fişek patlayıp yanı başımda kırmızı bir ışık belirdiğinde olduğum yerde sıçradım. Øyvind kahkahalara boğuldu.

"Fena değil haa!" diye bağırdı. "Bir tane daha patlatalım mı?" dedi ve yanıt beklemeden bir havai fişek daha çıkarıp ateşledi. Fişek anında etrafa ışık topları saçmaya başladı, patlamaların yükselerek devam etmesi onu öyle gaza getirdi ki daha önceki sönmeden delice bir aceleyle üçüncü fişeği ateşlemeye koyuldu.

"Ha, ha, ha!" diye güldü.

Yanı başımızda açık mavi ceket, beyaz gömlek ve kırmızı deri kravatlı bir adam kar yığınının üzerine yüzüstü devrildi. Topuklu giymiş bir kadın koşarak adamın yanına geldi, gücü onu kaldırmaya yetmese de, kendi başına kalkmasına yetebilecek kadar koluna asıldı. Üstündeki karı silkelerken öne doğru bakıyordu, sanki biraz önce düşmemiş de daha iyi görebilmek için yere uzanmış gibiydi. İki çocuk otobüs durağının üzerine çıkmıştı, ikisinin de elinde belli bir açıyla tuttukları fişekler vardı; ateşledikten sonra tıslayıp hışırdamaya başlayan fişekleri ellerinde tuttular, çocukların başları başka yöne çevriliydi, sonunda fişekler ellerinden fırladı

ve birkaç metre uçtuktan sonra öyle büyük bir güç ve yoğunlukla patladı ki, yakınlarındaki herkes dönüp onlara baktı.

"Baksana, Jan Vidar," dedim. "Şunu da bir açar mısın?"

Ona uzattığım şişenin kapağını gülümseyerek açtı. Alkol nihayet tesirini göstermeye başlamıştı, ama hissettiğim, mutluluk ya da kasvet türünden bir şey değil de, daha çok duyularımın hızla körelmesi gibi bir duyguydu. Bir yudum aldım, sigara yaktım, saate baktım. On ikiye on vardı.

"Son on dakika!" dedim.

Jan Vidar başını öne salladı ve Rune'yle konuşmaya devam etti. Irene işini saat on ikiden sonraya bırakmaya karar vermiştim. On ikiden önce partideki insanlar bir arada olmak, yeni yıla girdiklerinde birbirlerine sarılmak ve mutlu yıllar dilemek isterlerdi, bunu biliyordum. Birbirlerini zaten tanıyorlardı, arkadaştılar, tıpkı liseye giden herkesin bir grubu olduğu gibi onların da bir grubu vardı, ve ben o grupla kaynaşamayacak kadar yabancıydım. Ancak saat on iki dedin mi yaylar gevşerdi, insanlar hemen eve dönmez, biraz daha durup içmeye devam ederdi, ve o çözülmüş grupla işte tam o zaman kaynaşabilir, sohbet edebilir ve hiç hesapta yokmuşçasına onlara yamanıp beraber takılabilirdim.

Esas mesele Jan Vidar'dı. Benle gelmek isteyecek miydi? Orada hiç tanımadığı, ona kıyasla benim daha çok ortak yanım olan insanlar olacaktı. Bulunduğu yerde keyfi yerinde gözüküyordu.

Ona sorardım. İstemiyorsa kalırdı. Ama kesin olan şey şu ki ben ne olursa olsun o salak bodrum katına tekrardan adımımı atmayacaktım.

Ve işte oradaydı.

Bizden bir otuz metre kadar yukarıdaydı, etrafı partisine davetlilerle çevriliydi. Kaç kişi olduklarını saymaya çalıştım, ama hemen etrafındaki çemberin haricinde hangilerinin onun partisinden olduğunu, hangilerinin başkalarının partilerinden geldiğini kestirmek zordu. Ama on-on iki kişiyi seçebiliyordum. Hemen hemen

hepsinin yüzünü daha önceden görmüştüm, teneffüslerde takıldığı kişilerdi. Güzel bir kız değildi, çenesinde çift gamze vardı, katiyen şişman olmamakla birlikte yanakları biraz topluydu, sarışındı ve mavi gözlüydü. Boyu kısaydı ve onda ördeği andıran bir şeyler vardı. Ama bunların hiçbiri onu kafamdaki değerlendirme biçimini etkilemiyordu, çünkü onda farklı, çok daha önemli bir şeyler vardı: O bir odak noktasıydı. Nereye giderse gitsin, ne söylerse söylesin sadece onun söyledikleri bir önem arz ederdi. Her hafta sonu dışarı çıkardı, ya şehre iner ya özel partilere katılırdı; tabii başka bir şehrin kayak merkezindeki bir dağ evinde falan kalmamışsa. Hep grubuyla birlikteydi. Bu gruplardan harbiden nefret ediyordum ve orada durmuş yine onun son günlerde neler yaptığını dinlerken ondan da nefret etmiştim.

Bu gece üstünde dizlerine gelen lacivert bir manto vardı. Mantonun altına açık mavi bir elbise ve ten rengi çorap giymişti. Başında da... yoksa, yoksa taç mı vardı? Zalim bir prenses gibi.

Etrafımdaki kalabalık giderek artıyordu. Artık dört bir yandan yükselen patırtı, patlama sesi ve bağrışmalardan başka bir şey duyulmuyordu. Sonra, sanki gökten geliyormuş gibi, sanki Tanrı da yeni yıla duyduğu sevinci ifade ediyormuş gibi sirenler çalmaya başladı. Sevinç çığlıkları yükseldi. Saatime baktım. On iki.

Jan Vidar'la göz göze geldik.

"Saat on iki!" diye bağırdı. "Mutlu yıllar!"

Bana doğru ağır adımlarla yürümeye başladı.

Hassiktir, yoksa bana sarılmaya mı kalkışacaktı?

Yo, yo, yoo!

Ama işte buradaydı, kollarını etrafıma dolamış, yanağını yanağıma yapıştırmıştı.

"Mutlu yıllar Karl Ove," dedi. "Ve geçtiğimiz seneki her şey için teşekkürler!"

"Mutlu yıllar," dedim. Kirli sakalı cillop yanağıma sürtüyordu. Sırtıma iki kez vurdu, sonra bir adım geri attı.

"Øyvind!" dedi ve ona doğru yürümeye başladı.

Bu niye şimdi bana sarılmaya kalkışmıştı ki? Ne gereği vardı yani? Biz asla birbirimize sarılmazdık ki. Biz öyle sarılan tiplerden değildik, hem de hiç değildik.

Bu ne boktan işti böyle.

"Mutlu yıllar Karl Ove!" dedi Lene. Bana gülümsedi, ben de eğilip ona sarıldım.

"Mutlu yıllar," dedim. "Çok güzelsin."

Birkaç saniye öncesine dek etrafına bakınan ve etrafında olan bitenin bir parçası olan yüzü dondu.

"Ne dedin?" dedi.

"Hiiç, dedim. "Geçtiğimiz seneki her şey için teşekkürler."

Gülümsedi.

"Ne dediğini duydum," dedi. "Ben de teşekkür ederim."

Arkasını döndüğünde çüküm kalkmıştı.

Bir bu eksikti.

Biranın kalanını içtim. Poşette üç tane daha vardı. Kalanları sonrası için saklamalıydım, ama oyalanacak bir şey bulmak zorundaydım, o yüzden birini daha çıkardım poşetten, kapağını dişlerimle açıp içmeye başladım. Bir tane de sigara yaktım. Ekipmanlarım bunlardı; bir elimde sigara, diğerinde bira. Orada öylece durup, sırasıyla önce birini, sonra diğerini ağzıma götürdüm. Sigara, bira, sigara, bira.

On geçe Jan Vidar'ın sırtına vurdum, biraz arkadaşlarımın yanına gittiğimi, birazdan döneceğimi, burada beklemesini söyledim, başını öne salladı, ve ben de Irene'ye doğru yürümeye başladım. Irene önce beni görmedi, sırtı dönük duruyor, başkalarıyla konuşuyordu.

"Merhaba Irene!" dedim.

Arkasını dönmeyince –çünkü belli ki bu gürültünün içinde sesimi duyuramamıştım– omzuna hafifçe dokunmaya mecbur hissettim kendimi. Ama bu iyi bir şey değildi, bu çok doğrudan bir

hareketti, birinin omzuna dokunmak tesadüfen karşılaşmaktan farklıydı, ama şansımı denemek zorundaydım.

Öyle ya da böyle bir şekilde dönmüştü.

"Karl Ove," dedi. "Sen ne arıyorsun burada?"

"Burada bir partiye geldik. Seni görünce gelip yeni yılını kutlayayım dedim. Mutlu yıllar!"

"Mutlu yıllar!" dedi. "Nasıl, eğleniyor musun bari?"

"Tabii ki!" dedim. "Sen?"

"Ben de."

Kısa bir duraksama oldu.

"Parti falan mı veriyorsun yoksa?" dedim.

"Evet."

"Yakınlarda mı?"

"Evet, ben şurada oturuyorum."

Bayırın yukarılarını işaret etti.

"Şu evde mi?" dedim ve başımla aynı yönü gösterdim.

"Hayır, onun arkasındaki. Yoldan görünmüyor."

"Size katılmamda bir sakınca var mı?" dedim. "Böylece biraz daha laflarız. Hoş olur bence."

Başını iki yana sallayıp burnunu alaycı biçimde kırıştırdı.

"Sanmam," dedi. "Biliyorsun, bu sınıf partisi değil."

"Evet, biliyorum tabii," dedim. "Ama birazcık konuşmak için ya. Çok kalmam. Benim parti de buralarda zaten."

"E oraya git işte!" dedi. "Nasıl olsa yeni yılda okulda görüşürüz!"

Tüm ataklarımı savuşturmuştu, söyleyecek başka bir şey kalmamıştı.

"Seni gördüğüme sevindim," dedim. "Senden hep hoşlanmışımdır."

Arkamı döndüm ve bizimkilerin yanına doğru geri yürüdüm. Ondan hep hoşlandığımı söyleme kısmı ağzımdan güç bela çıkmıştı, çünkü doğru değildi, ama en azından dikkatini partisine

yamanmaya çalıştığım gerçeğinden başka tarafa çekecekti. Şimdi ona asıldığım için partisine yamanmak istediğimi sanacaktı. Ve ona asılmam gayet normaldi, çünkü sarhoştum. Yılbaşı gecelerinde bunu kim yapmazdı ki?

Geri zekâlı kaltak. Kaltağın önde gideni.

Döndüğümde Jan Vidar bana baktı.

"Parti falan yok," dedim. "Bize izin çıkmadı."

"Neden? Onları tanıyorum demedim miydin?"

"Parti sadece davetlilere açıkmış. Ve biz de davetli değiliz. Amcıklar."

Jan Vidar homurdandı.

"Biz de kendi partimize geri döneriz. Orası gayet iyiydi sonuçta."

Orasının benim için ne kadar iyi olduğunu anlasın diye ona boş gözlerle bakıp esnedim. Ama başka seçeneğimiz yoktu. Babasını gece ikide arayacaktık. Saat daha on ikiyi on geçe aramak olmazdı. Sonuç olarak, 1984'ü 1985'e bağlayan rüzgârlı yılbaşı gecesinde bir kez daha günlük giysileri, sivilceli yüzleriyle ortaokul grubunun önünden yürüyerek Søm'deki evlerin arasından geçtim.

İkiyi yirmi geçe Jan Vidar'ın babası evin önünde arabayı durdurdu. Hazırlanmış bekliyorduk. Aramızda en az sarhoş ben olduğumdan ön koltuğa ben geçtim, daha bir saat önce kafasında abajurla hoplayıp duran Jan Vidar planladığımız gibi arkaya oturmuştu. Neyse ki kusmuştu ve birkaç bardak su içip yüzünü soğuk suyla yıkadıktan sonra babasını arayıp adresimizi tarif edecek kıvama gelmişti. Ha babası içtiğini çakmamış mıydı, büyük ihtimalle çakmıştı, yanında durduğum için sözcüklerin başını gevip sonunu nasıl yutarak konuştuğunu duydum, ama adresi verebildi, hem zaten annelerimiz ve babalarımız böyle partilerde alkol olmayacağını düşünecek değillerdi.

"Mutlu yıllar çocuklar!" dedi babası arabaya bindiğimizde. "Nasıldı, güzel geçti mi?"

"Tabii, dedim." "Acayip kalabalıktı, saat on iki dedin mi herkes dışarıdaydı. Görülmeye değerdi. Tveit nasıldı?"

"Sakindi," dedi ve kolunu koltuğumun arkasına atıp geri geri gitmek için vücudunun üst kısmını döndürdü. "Sahi kimin evindeydiniz siz?"

"Øyvind'in bir tanıdığında. Hani şu bizimle davul çalan çocuk vardı ya."

"Evet, evet hatırladım," dedi babası, vites değiştirdi ve geldiği yola geri girdi. Kimi bahçelerde biriken kar, atılan havai fişekler nedeniyle kirlenmişti. Sokaklarda yürüyen bir iki çift vardı. Arada taksiler geçiyordu. Onun dışında her şey sessiz ve sakindi. Ön paneli aydınlık bir arabada, hareketlerinden emin ve sakin bir adamın yanında, karanlıkta kayarcasına seyahat etmenin kendine özgü, çok sevdiğim bir havası vardı. Jan Vidar'ın babası iyi bir adamdı. İçten ve ilgiliydi, ama Jan Vidar babasına durması gerektiği noktayı hissettirdiğinde de bizi rahat bırakırdı. Bizi balığa götürür, eşyalarımızı tamir ederdi –bir seferinde yolda bisikletimin lastiği patlamıştı, o da bana haber bile vermeden lastiğe yama yapmıştı, dönüş saatimiz geldiğinde bisiklet hazırdı–, ailecek tatile gidecekleri zaman beni de davet ederlerdi. Annemin babamın hatırını sorardı, Jan Vidar'ın annesi de sorardı, babası beni arabayla eve bıraktığı zamanlarda da –ki bu çok nadir olan bir şey değildi– eğer yakınlardaysalar annemle ya da babamla biraz sohbet edip onları evine davet ederdi. Annemlerin asla davete icabet etmemiş olması onun suçu değildi. Ama asabi bir mizacı da vardı, gerçi bana hiç denk gelmemişti ama biliyordum, ve Jan Vidar'ın babasına beslediği bütün o duyguların arasında nefret de vardı.

"Demek artık 1985'teyiz," dedim Varodd Köprüsü'nden E18'e karışırken.

"Aynen," dedi Jan Vidar'ın babası. "Hey sen arkadaki, sen ne diyorsun bu işe?"

Jan Vidar ağzını açmadı. Babası arabadan inince de tek bir söz etmemişti. Sadece boş gözlerle önüne bakmış sonra da hemen arabaya binmişti. Arkamı dönüp ona baktım. Kafasını kımıldatmadan gözlerini önündeki koltuğun başına dikmiş oturuyordu.

"Dilini mi yuttun?" dedi babası ve bana gülümsedi.

Arkadan hâlâ ne bir ses ne bir seda.

"Annenler," dedi babası. "bu akşam evde miydiler?"

Başımı öne salladım.

"Büyükannemlerle amcam bizdeydi. Lutefisk ve aquavit*."

"Geceyi orada geçirmediğine memnunsun desene."

"Evet."

Kjevik yoluna girdik, Hamresanden'i geçip Ryensletta'ya doğru yol aldık. Karanlık, huzurlu, sıcak ve güzeldi. Hayatımın kalanını böyle oturarak geçirebilirim diye düşündüm. Onların evinin yanından geçtik, Krageboen'e çıkan dönemeci dönüp köprüye indik, sonra yine tırmandık. Yollardaki kar temizlenmemişti, yerler belki beş santimetre kalınlığında karla örtülüydü. Jan Vidar'ın babası buralarda daha yavaş sürmeye başladı. Kanada'dan buraya taşınan ve kimsenin neden olduğunu anlayamadığı kız kardeşler Susann'la Elise'nin oturduğu evi geçtik, William'ın oturduğu dönemeci geçip, yokuşu indik, sonra biraz daha yokuş çıkıp durduk.

"Seni burada indireyim." dedi. "Şimdi yatmışlarsa evin önüne kadar gidip uyandırmayalım. Olur mu?"

"Olur." dedim. "Çok teşekkür ederim eve bıraktığınız için. Görüşürüz Jevis!"

Jan Vidar gözlerini kırpıştırdı, sonra da fal taşı gibi açtı.

"Görüşürüz, evet," dedi.

"Öne geçecek misin?" dedi babası.

"Gerek yok," dedi Jan Vidar. Arabanın kapısını kapadım, elimi kaldırıp selamladım, ve eve doğru tırmanırken arkamdan arabanın manevra sesini duydum. "Jevis" mi! Ona neden böyle seslenmiş-

* Patatesten damıtılıp çeşitli otlarla aromatize edilerek hazırlanan İskandinavya içkisi- (y.h.n.)

tim ki? Zaten yakın arkadaştık ve benim bu yakınlığın işareti olan takma adını kullanmaya ihtiyacım yoktu ki. Hem bugüne kadar da hiç kullanmamıştım.

Pencerelerde ışık yoktu. Demek ki uyumuşlardı. Buna sevinmiştim, saklayacak bir şeyim olduğundan değil de kendi başıma kalmak istediğimden. Montumu girişteki askıya asıp oturma odasına geçtim. Partinin tüm delilleri ortadan kaldırılmıştı. Bulaşık makinesi mutfakta hafif bir hum sesi eşliğinde çalışıyordu. Kanepeye kurulup bir portakal soydum. Ateşi sönmüş olmasına rağmen sobadan odaya hâlâ bir sıcaklık yayılıyordu. Annem haklıydı, burada yaşamak güzeldi. Hasır sandalyede yatan kedi uykulu uykulu başını kaldırdı. Ona baktığımı görünce doğruldu, yerde usulca yürüyerek kucağıma tırmandı. Kedinin nefret ettiğini bildiğim portakal kabuklarını kenara koydum.

"Kucağımda mı yatmak istiyorsun sen," deyip başını okşadım. "Peki ama tüm gece olmaz, tamam mı? Birazdan yatmaya gideceğim."

Kucağıma kıvrıldığı anda hırıldamaya başladı. Başını patisinin üzerine koyup iyice gömdü, keyifle yumduğu gözleri saniyeler içinde derin bir uykuya daldı.

"Oh, gel keyfim gel," dedim.

Ertesi sabah mutfaktan yükselen radyo sesine uyandım, ama yatağımdan kalkmadım, nasılsa kalkmamı gerektirecek öngörülmüş bir şey yoktu, çok geçmeden yeniden uyuyakaldım. Tekrar uyandığımda saat on bir buçuk olmuştu. Giyinip aşağı indim. Annem mutfak masasında oturmuş bir şeyler okuyordu, içeri girdiğimde bana baktı.

"Merhaba," dedi. Nasıl geçti dün, güzel miydi?"

"Evet," dedim. "Eğlendik bayağı."

"Kaçta geldin eve?"

"İki buçuk falandı. Jan Vidar'ın babası gelip aldı."

Masaya oturup bir dilim ekmeğe ciğer ezmesi sürdüm, birkaç denemenin ardından çatalımı bir salatalık turşusuna batırmayı başardım, sürdüğüm ciğer ezmesinin üzerine turşuyu yerleştirdim, çay kalmış mı diye anlamak için bir elimle çaydanlığı kaldırdım.

"Kalmış mı?" diye sordu annem. "Yeniden demleyeyim istersen."

"Bir bardak çıkar," dedim. "Soğumuş mu acaba?"

Annem ayağa kalktı.

"Sen otur," dedim. "Ben hallederim."

"Yok canım ne olacak," dedi. "Zaten ocağın başında oturuyorum."

Tencereye su doldurup ocağın üzerine koydu, tencereden hemen çıtırtılar yükselmeye başladı.

"Ne yediniz, peki?" diye sordu.

"Soğuk mezeler vardı," dedim. "Sanırım kızın annesi hazırlamış. Şu şeyden vardı... neydi ya, hani jel içinde karidesli sebzeli falan, şeffaf hani..."

"Jöle karides mi?" dedi annem.

"Heh evet jöle karides. Normal karides de vardı. Yengeç de. İki tane de ıstakoz vardı, herkese yetmedi ama herkes tadına baktı işte. Sonrası jambon falan filan."

"Harikaymış," dedi annem.

"Evet, öyleydi," dedim. "Sonra da saat on ikide dışarı çıktık, aşağıya, herkesin toplandığı kavşağa indik, havai fişekler atıldı. Biz değil tabii de, bir sürü kişi attı."

"Yeni kimseyle tanıştın mı?"

Tereddüt ettim. Bir dilim daha aldım, masaya bakıp ne sürsem diye baktım. Mayonezli salam. Güzel olurdu.

"Pek sayılmaz," dedim. "Bizimkilerle takıldım genelde."

Anneme baktım.

"Babam nerede?"

"Ahırda. Bugün babaannenlere gidecek. Sen de gitmek ister misin?"

"Yok ya, gitmesem daha iyi. Dün o kadar çok insan gördüm ki.

Biraz yalnız kalmak istiyorum. Belki aşağı Perlere uğrarım o kadar. Senin planın nedir?"

"Bilmem. Biraz bir şeyler okurum belki. Sonra valizimi toplamaya başlarım. Yarın uçağım erken saatte."

"Doğru ya," dedim. "Yngve ne zaman geliyor peki?"

"Sanırım birkaç gün sonra. Sonra yine babanla baş başasınız."

"Evet," dedim. Gözlerimi babaannemin yaptığı domuz rulosuna diktim. Belki de sonraki dilime rulodan bir parça koysam fena olmazdı. Ondan sonrakine de kuzu rulosu.

Yarım saat sonra Perlerin zilini çaldım. Kapıyı babası açtı. Dışarı çıkmak üzere gibiydi, parlak kumaşlı mavi eşofmanların üstüne geçirdiği içi yeşil astarlı asker ceketi, ayağında açık renk botlar, elinde de köpek tasması vardı. Golden retrieverlarının kuyruğu Per'in babasının bacakları arasında sallanıyordu.

"Sen miydin ya?" dedi. "Mutlu yıllar!"

"Mutlu yıllar," dedim.

"Oturma odasındalar," dedi. "Sen geç."

Yanımdan geçip ıslık çalarak bahçeye, açık garajın oraya yürüdü. Ayakkabılarımı çıkarıp eve girdim. Ev geniş ve ferahtı, anladığım kadarıyla çok eskilere dayanmayan, babasının bizzat inşa ettiği bir evdi, neredeyse tüm odaların nehir manzarası vardı. Koridorda karşıma çıkan ilk oda annesinin çalışmakta olduğu mutfaktı, ben geçerken başını çevirip gülümsedi ve "Merhaba" dedi, sonra oturma odası geliyordu, Per, erkek kardeşi Tom, kız kardeşi Marit ve en yakın arkadaşı Trygve'yle beraber içeride oturuyordu.

"Ne izliyorsunuz?" dedim.

"*Navaron'un Topları*," dedi Per.

"Başlayalı çok oldu mu?"

"Hayır. Yarım saat. Başa sarabiliriz istersen."

"Başa mı sararız?" dedi Trygve. "Baştan seyretmeyeceğiz herhâlde?"

"Ama Karl Ove izlemedi," dedi Per. "Hemen geçer zaten."

"Hemen mi? Yarım saatten bahsediyoruz," dedi Trygve.

Per videonun yanına gidip diz çöktü.

"Buna tek başına karar veremezsin," dedi Tom.

"Yok ya?" dedi Per.

Önce stop tuşuna bastı, sonra da geri sarma tuşuna.

Marit kalkıp üst kata çıkan merdivenlere yöneldi.

"Kaldığımız yere gelince seslenin," dedi. Per başını öne salladı. Video birkaç defa tıkırdayıp hidrolik bir viyaklama koyuverdi, sonra bant artan bir hız ve gürültüyle geri sarmaya başladı, daha başına bayağı varken durdu, son kısmı inanılmaz yavaş sardı; tıpkı muazzam bir hızla yol alan uçağın inişe yakın yavaşlayarak piste yaklaşması ve frene bastıktan sonra sakince yolcularını terminale taşıması gibi.

"Dün gece anneciğin ve babacığınla evdeydin herhâlde?" dedim Trygve'ye bakarak.

"Evet?" dedi. "Sen de herhâlde içmeye gitmişsindir."

"Evet," dedim. "Demlendik epey. Ama evde olmayı tercih ederdim. Gidecek parti yoktu, elimizde bira poşetleriyle tipi altında yardırdık. Ta Søm'e kadar yürümek zorunda kaldık. Ama sen dur. Yakında elde bira poşeti, geceleri amaçsızca dolaşma sırası size de gelecek."

"Tamamdır," dedi Per.

"Aman ne eğlenceli," dedi Trygve, filmin ilk kareleri televizyon ekranında belirdiğinde. Dışarısı bütünüyle kıpırtısızdı; yalnızca kışın olabileceği gibi. Hava kapalı ve gökyüzü gri olsa da manzara bembeyaz ve ışıl ışıldı. O an tek istediğim şeyin orada, yeni yapılmış bir evde, ormanın göbeğindeki bir ışık demetinin içinde canımın istediği kadar aptallık yaparak oturmak olduğunu hatırlıyorum.

Ertesi sabah babam annemi havaalanına bıraktı. Babam eve dön-

düğünde aramızda tampon görevi gören bölge yitmişti, ve bütün sonbahar boyunca sürdüğümüz yaşantı hız kesmeden kaldığı yerden devam etmeye başlamıştı. O, ahırdaki daireye çekildi, ben de Jan Vidarların oradan geçen otobüse atladım, jakları amfiye takıp sıkılana kadar gitar çaldık, sonra biraz dükkânda takıldık, bir hareket yoktu, eve döndük, televizyonda kayakla atlama yarışlarını izledik, birkaç plak çaldık, kızlardan bahsettik. Beşe doğru otobüse bindim, kapıda babamla karşılaştım, şehre inmek isteyip istemediğimi sordu. Olur dedim. Yolda babaannemlere uğramayı önerdi, acıkmışsam orada yiyebileceğimizi söyledi.

Babam arabayı garajın dışına park ederken babaannem başını pencereden dışarı uzattı.

"Kimler gelmiş!" dedi.

Bir dakika sonra dış kapının kilidini açmıştı.

"Hoş geldiniz!" dedi. "Geçen akşam ne kadar güzel zaman geçirdik sizde."

Bana baktı.

"Sen de güzel vakit geçirmişsin duyduğuma göre."

"Evet güzeldi," dedim.

"Bir sarıl bakayım bana! Koca adam oldun ama yine de babaannene sarılabilirsin bence!"

Başımı eğip yanağımı onun kuru ve kırışık yanağına dayadım. Güzel kokuyordu, her zaman sıktığı parfümünden sıkmıştı.

"Yemek yediniz mi?" diye sordu babam.

"Daha az önce yedik, ama size bir şeyler ısıtırım hemencecik. Aç mısınız?"

"Açız sanırım, değil mi?" dedi babam ve dudaklarında bir tebessümle bana baktı.

"Ben her türlü yerim," dedim.

İç kulağımda sesin onların kulağındaki muhtemel tınlayışını duydum.

"Hev tüvlü yevim."

Antrede üstümüzü çıkardık, ayakkabılarımı kapağı açık gardırobun altına düzgünce yerleştirdim, montumu altın sarısı kaplaması çatlayıp dökülmüş eski askılardan birine astım, babaannem merdivenlerin yanında durup bedeninde hep taşıdığı sabırsızlık kıpırdanmasıyla bizi izledi. Bir eli yanağına gitti. Başı yana eğikti. Ağırlığını bir ayağından diğerine geçirdi. Babamla bu ufak kıpırdanmalarının farkında olmaksızın konuşuyordu belli ki. Bizim yukarılarda da kar var mı diye soruyordu. Annem gitmiş miydi, ne zaman dönecekti? Hmm, evet, diye ekliyordu babamın her söylediğine.

"Sen ne yapıyorsun peki Karl Ove," dedi ve bana baktı. "Okul ne zaman başlıyor?"

"İki gün sonra."

"Başlasın ama artık, değil mi?"

"Başlasın tabii ya. İyi olur."

Babam aynada kendine bir bakış attı. Yüzü sakindi, ama bir hoşnutsuzluğun gölgesi gözlerine vurmuştu, soğuk ve hissiz görünüyorlardı. Babaanneme doğru bir adım attı, babaannem de hafif ve çabuk adımlarla merdivenleri çıkmaya başladı. Babam ağır adımlarla peşinden çıktı, en arkada da ben vardım; gözlerimi ensesindeki koyu siyah saçlara odaklamıştım.

"Ooo!" dedi dedem mutfağa girdiğimizde. Bacakları açık, arkasına dayanarak mutfak masasının yanındaki sandalyede oturuyordu, düğmeleri boynuna kadar ilikli beyaz gömleğinin üstünde siyah pantolon askıları vardı. Tek eliyle geri ittiği bir tutam saçı yüzüne düşüyordu. Ağzında yanmayan bir sigara duruyordu.

"Yollar nasıl?" dedi. "Buzlu mu?"

"Çok da kötü değildi," dedi babam. "Yılbaşı gecesi daha beterdi. Bugün trafik de yoktu tabii."

"Hadi oturun," dedi babaannem.

"E sana yer kalmıyor," dedi babam.

"Ben oturmayacağım," dedi. "Zaten daha yemeğinizi ısıtacağım.

Tüm gün oturuyorum. Hadi oturun siz!"

Dedem çakmağını çıkarıp sigarasını yaktı. Birkaç kez içine çekip dumanı odaya üfledi.

Babaannem ocağı yaktı, alışkanlıktan parmaklarıyla mutfak tezgâhında tempo tutarak kısık sesle ıslık çalmaya başladı.

Babam bu masa için sanki fazla büyük, diye düşündüm. Fiziksel olarak değildi elbette, masada onun için yeterince yer vardı, sanki daha çok buraya ait değil gibiydi. Onla ilgili bir şey, ya da ondan yayılan bir şey, onu mutfak masasına mesafeli kılıyordu.

Bir sigara çıkarıp yaktı.

Acaba yemeği yemek odasında yeseydik onun için daha mı uygun olurdu?

Kesin öyle olurdu. Orası ona daha uygun kaçardı.

"Ee 1985'e de girdik," dedim hâlihazırda birkaç saniyedir süren sessizliği bozarak.

"Evet, öyle oldu galiba çocuğum," dedi babaannem.

"Abin nasılmış, peki?" dedi dedem. "Bergen'e dönmüş mü?"

"Hayır, hâlâ Arendal'da," dedim.

"Şuna bak," dedi dedem. "Tam bir Arendallı olmuş ha."

"Evet, artık buralara da uğramaz oldu," dedi babaannem. "Oysa küçükken ne güzel zaman geçirirdik onunla."

Bana baktı.

"Neyse sen geliyorsun ya!"

"Ne okuyor şimdi," diye sordu dedem.

"Siyasal bilimlerdi değil mi?" dedi babam bana bakarak.

"Hayır, şimdi medya bölümüne başladı," dedim.

"Oğlunun ne okuduğunu bilmiyor musun?" dedi dedem ve gülümsedi.

"Yok canım biliyorum tabii," dedi babam. Yarısına kadar içtiği sigarasını küllüğe basıp babaanneme döndü. "Olmuştur herhâlde anne. Kaynatmana gerek yok. Yeter o kadar ısındığı bence, ne dersin?"

"Olmuştur herhâlde," dedi babaannem, dolaptan iki tabak çıkarıp önümüze koydu, çekmeceden çıkardığı çatal bıçakları da tabakların yanına dizdi.

"Çabucak bunları yapmıştım bugün," dedi ve babamın tabağını alıp patates, kremalı bezelye, köfte ve sos koydu.

"Gayet iyi görünüyor," dedi babam babaannem tabağı onun önüne koyup hemen benimkini alırken.

Tanıdığım kişiler arasında benim kadar hızlı yiyebilen iki kişi vardı: Yngve'yle babam. Babaannemin tabakları önümüze koymasının üzerinden çok geçmeden tabakları bir ayna gibi parlatmıştık. Babam arkasına yaslandı ve bir sigara yaktı, babaannem bir fincan kahve koyup ona uzattı, ben kalkıp oturma odasına geçtim, şehrin parlak ışıklarına ve rıhtım boyunca dizili depoların duvarlarında kümelenmiş gri, hatta siyahi kar yığınlarına baktım. Limanın ışıkları suyun parlak ve siyah yüzeyinde titreşiyordu.

Beyaz karla siyah suyun kontrastından doğan hissiyat bir anlığına zihnimi istila etti. Beyazlık, ormandaki bir gölün ya da nehrin etrafındaki ayrıntıları silip karayla su arasındaki farkı mutlak kılıyordu, ve su dünya üzerindeki kara bir delik gibi, orada derinlemesine yabancı bir vücut hâlini alıyordu.

Döndüm. İkinci oturma odası bulunduğum yerden iki basamak yüksekteydi ve odalar bir sürgü kapıyla birbirinden ayrılıyordu. Yarısına kadar aralık sürgü kapının yanına gittim, bir amacım olduğundan değil de can sıkıntısından. Burası şık oturma odasıydı, sadece özel günlerde kullanırlardı ve tek başımıza oturmamıza hiçbir zaman izin verilmezdi.

Duvarın dibinde bir piyano vardı, piyanonun bulunduğu duvarda da Eski Ahit motiflerinin bulunduğu iki tablo asılıydı. Piyanonun üzerinde evin üç mezun oğlunun fotoğrafları duruyordu. Babam, Erling, Gunnar. Ne zaman babamı sakalsız görsem gözüme yabancı geliyordu. Gülümsüyordu, siyah mezuniyet kepi başının arkasına doğru kaymıştı. Gözleri parlıyordu.

İki koltuk, odanın ortasındaki bir sehpayı çevreliyordu. Odanın arka tarafında, iki siyah deri koltuğun ve antika pembe bir köşe dolabının bulunduğu yerde beyaz bir şömine vardı.

"Karl Ove?" diye seslendi babam mutfaktan.

Hızlıca dört adım atıp günlük oturma odasına geçtim ve yanıt verdim.

"Gidiyor muyuz?"

"Evet."

Mutfağa döndüğümde ayaklanmıştı bile.

"Hadi hoşça kalın," dedim. "Görüşürüz."

"Hoşça kalın," dedi dedem. Babaannem her zaman olduğu gibi kapıya kadar gelip bizi uğurladı.

"Az kalsın unutuyordum," dedi babam holde üstümüzü giyinirken. "Dur bak sana ne aldım."

Dışarı çıktı, arabanın kapısı açılıp kapandı, sonra bir elinde hediye paketiyle geri döndü ve babaanneme uzattı.

"Mutlu yıllar anne," dedi.

"Ay, ne gerek vardı!" dedi babaannem. "Niye zahmet ettin oğlum!"

"Zahmet olur mu," dedi babam. "Aç bakalım beğenecek misin!"

Neye uğradığımı şaşırdım. Gözlerimin önünde, daha önce hiç tanık olmadığım ve varlığından da haberdar olmadığım içten bir şeyler gerçekleşiyordu.

Babaannem elinde bir masa örtüsü tutuyordu.

"Aa çok güzel!" dedi.

"Yukarının duvar kâğıdına uyar diye düşündüm," dedi babam. "Ne dersin?"

"Harika," dedi babaannem.

"İyi," dedi babam konuşmanın uzaması ihtimalini sıfırlayan bir ses tonuyla. "Hadi biz gidiyoruz."

Arabaya bindik, babamın kontağı çevirmesiyle aracın ışıkları garaj kapısının üzerinde belirdi. Hafif eğimli zeminde geri geri

giderken, babaannem merdivenlerden bize el salladı. Araba manevra yaparken babaannem her zamanki gibi kapıya yöneldi ve biz ana yola doğru yola koyulduğumuzda gözden kaybolmuştu.

Babaannemlerin kapısında yaşananlar sonraki birkaç gün kafama devamlı takılmıştı, ve devamında her seferinde aynı sonuca varmıştım: Görmemem gereken bir şeye şahit olmuştum. Ama çabuk unuttum, zira o haftalarda başka birçok şey yaşanmıştı ve babamla babaannemi düşünecek durumda değildim. Yeni öğretim yılının ilk dersinde Siv herkese bir sonraki cumartesi vereceği sınıf partisinin davetiyelerinden dağıttı, bu iyi haberdi, çünkü sınıf partileri kimsenin beni yamanmaya çalışıyorum diye suçlayamayacağı, katılma hakkımın olduğu, sınıftakilerle olan samimiyetimi dünyaya açabileceğim ve onlara daha da kendim gibi davranmamın mümkün olabileceği partilerdendi. Özetle: İçebilecek, dans edebilecek, gülebilecek ve belki bir köşede duvara yasladığım biriyle öpüşebilecektim. Ama tabii sınıf partilerinin statüsü de tam da bu sebepten daha düşüktü, olduğun kişiden ötürü değil de bulunduğun yerden ötürü davet edildiğin partilerdi, ki benim özelimde düşünürsek bu 1B şubesiydi. Bu durumun keyfimi kaçırmasına izin vermedim. Bir parti yalnızca bir parti değildi, ama aslında bir bakıma da öyleydi. İçki bulma sorunu yılbaşı arifesindeki gibiydi, önce Tom'u yeniden arasam mı diye düşündüm, ama sonunda en iyisinin şansımı denemek olduğuna karar verdim. On altı yaşında olabilirdim ama daha büyük gösteriyordum, ve eğer bir durum yokmuş gibi davranırsam muhtemelen sorun çıkmazdı. Çıkarsa da belki biraz utanıp sıkılırdım ama o kadar, öyle bir durumda da içkileri alması için Tom'u tekrar devreye sokabilirdim. Böylece Çarşamba günü süpermarkete gittim, sepetime on iki bira ve inandırıcı olsun diye ekmekle domates koydum, kasa kuyruğuna girdim, aldıklarımı bandın üzerine yerleştirdim, parayı kasiyere uzattım, yüzüme bile bakmadan parayı aldı, sonuç olarak iki

elimde şıngırdayan birer poşetle, heyecanlanmış bir şekilde koşar adım eve gittim.

Cuma öğleden sonra okuldan döndüğümde babamın eve uğramış olduğunu fark ettim. Masanın üstünde bir not vardı.

Karl Ove–

Hafta sonu seminer var. Pazar gecesi döneceğim. Dolapta taze karides, ekmek sepetinde de ekmek var. Keyfine bak!

Baban

Notun üstünde beş yüz kronluk bir banknot duruyordu.

Oo, işte bu harikaydı!

Karidese bayılıyordum. O gece televizyon karşısında yedim. Sonra şehirde yürüyüşe çıktım, walkmanimden önce Iggy Pop'tan Lust for Life'ı ardından da Roxy Music'in son dönem albümlerinden birini dinledim. Öyle zamanlarda iç dünyayla dış dünya arasında beliren mesafeye bayılıyordum; sokakta, barların etrafında toplanmış sarhoş insanların yüzlerine bakınca, sanki benden farklı bir boyuttalarmış gibi geliyordu. Aynı şey yanımdan geçen arabalar için de geçerliydi, benzin istasyonlarında arabalarına inip binen şoförler için de, yorgun tebessümleri ve mekanik hareketleriyle kasiyerler için de, köpeklerini yürüyüşe çıkarmış adamlar için de.

Ertesi sabah babaannemlere uğradım, orada küçük yuvarlak ekmeklerden yedim, sonra şehre indim, üç plak, bir koca kese kâğıdı dolusu şeker, birkaç müzik dergisi ve bir kitap aldım, Jean Genet, *Hırsızın Günlüğü*. İngiltere liginden bir futbol maçı izlerken iki, duş alıp giyinirken bir, çıkmadan önce son sigaramı içerken de bir bira içtim.

Bassen'le saat yedide Østerveien Kavşağı'nda buluşmak için sözleşmiştik. Ellerimde şıngırdayan poşetlerle yalpalaya yalpalaya yürürken orada durmuş bana gülümsüyordu. Biralarını sırt

çantasına koymuştu, bunu görür görmez elimin ayasını alnıma yapıştırmak istedim. Tabii ya! Bu işin usulü buydu.

Kuholmsveien boyunca yürüdük, babaannemlerin evini geçtik, yokuşu tırmanıp Siv'in evinin de bulunduğu stadyumu çevreleyen yerleşim bölgesine vardık.

Birkaç dakikalık bakınmanın sonucunda evi bulduk ve zili çaldık. Kapıyı Siv açtı, açarken de gürültülü bir çığlık attı.

Daha ayılmadan önce bile başıma iyi bir şeylerin geldiğini biliyordum. Yattığım yerde, imgeler kafamda dönüp dururken bilincimin derinliklerine bir el uzanmış gibiydi. Sımsıkı kavradığım o el beni usulca yukarı çekiyordu, yavaş yavaş kendime yaklaşıyordum. Gözlerimi açtım.

Neredeydim?

Ha evet, dairenin alt katındaki oturma odasında. Kanepede uzanıyordum, giyiniktim.

Zonklayan kafamı ellerimin arasına alıp doğruldum.

Gömleğim parfüm kokuyordu.

Ağır, egzotik bir koku.

Monica'yla öpüşmüştüm. Dans etmiştik, tenhaya çekilmiştik, merdivenin altında onu öpmüştüm. O da beni öpmüştü.

Yaşadığım bu olamazdı!

Ayağa kalkıp mutfağa yürüdüm, bardağa su doldurdum, bir dikişte içtim.

Hayır ya, yaşadığım bu olamazdı!

Fantastik bir şeylerdi, bir ışık yanmıştı, ama bu Monica değildi. Başka bir şeydi.

Ama neydi?

Alkolden ötürü bedenime bir dengesizlik hâsıl olmuştu. Ama bedenim dengeyi yeniden kurmak için neye ihtiyacı olduğunu biliyordu. Hamburger, patates kızartması, sosis. Doyasıya kola. Bana bunlar lazımdı. Ve hemen şimdi lazımdı.

Hole çıktım, bir elimle saçımı tararken aynadaki aksime baktım. Çok kötü görünmüyordum, gözlerim biraz kızarmıştı o kadar; insan içine çıkabilirdim.

Botlarımın bağcıklarını bağladım, montumu giydim.

Bu da neydi?

Rozet mi?

Üzerinde "Gülümse" yazan bir rozet öyle mi?

Aha, işte buydu!

Fantastik şey buydu işte!

Eve dönmeden bir saat önce Hanne'yle konuşmuştum.

Buydu işte!

Uzun uzun konuşmuştuk. Hiçbir şey içmemiş olmasına rağmen gülmüş ve acayip mutlu olmuştu. Ama ben içmiştim, böylece ben de onun kaygısız ve mutlu hâline erişebilmiştim. Sonra dans etmiştik.

Oo, *Frankie Goes To Hollywood*'la dans etmiştik. *The Power of Love*.

The POWER of LO-OVE!

Ama Hanne, ah Hanne.

Onu bu kadar yakınımda hissetmek. Ayakta da ona neredeyse aynı mesafede olmak ve konuşmak. Kahkahası. Yeşil gözleri. Minik burnû.

Gitmeden önce, dışarı çıkarken bana bu rozeti takmıştı.

Yaşadığım şey buydu. Çok da bir şey değildi, ama aramızda geçen bu ufak şeyler fantastikti.

Montumun önünü ilikledim ve dışarı çıktım. Alçak bulutlar şehrin üzerine çökmüştü, sokak aralarından denize doğru soğuk bir rüzgâr esiyordu. Her şey gri ve beyaz, soğuk ve sertti. Ama içim güneş açmıştı. The POWER OF LO-OVE! Büfeye doğru nehir boyunca yol alırken şarkı kafamda dönüp durdu.

Sahi ne olmuştu?

Hanne aynı Hanne'ydi, değişmemişti, bütün sonbahar ve kış boyunca sınıfta nasıldıysa yine öyleydi. Onu severdim ama ona karşı

özel bir şey hissetmemiştim. Tabii bu zamana dek! Şimdi de hop!

Sanki yıldırım çarpmış gibiydim. Düzenli aralıklarla sinir kanallarımdan mutluluk akımı geçiyordu. Kalbim titriyor, ruhum ışıldıyordu. Birden Pazartesi'yi, okulların açılmasını bekleyemez olmuştum.

Aramalı mıydım?

Onu dışarı davet etmeli miydim?

Düşünmeden bir jambonlu çizburger, patates kızartması ve büyük boy kola ısmarladım. Biriyle beraberdi, bana söylemişti, Vågsbygd'de lise sona giden biri. Uzun zamandır beraberdiler. Ama bana bakışları, aramızda oluşuveren yakınlık, bunlar anlamsız olamazdı ya! Mutlaka bir anlamı olmalıydı. Bana karşı bir ilgisi, bir arzusu vardı. Olmalıydı.

Pazartesi, Pazartesi onu yine görebilecektim.

Ama o zamana kadar ne yapacaktım?

Daha önümde KOCA BİR GÜN vardı!

Beni görünce gülümsedi. Ben de ona gülümsedim.

"Rozeti çıkarmamışsın!" dedi.

"Hayır," dedim. "Onu her görüşümde seni düşünüyorum."

Başını eğdi, montundaki bir düğmeyle oynadı.

"Çok sarhoştun," dedi ve başını kaldırıp yeniden bana baktı.

"Galiba öyleydim," dedim. "Çok hatırlamıyorum dürüst olmak gerekirse."

"Hatırlamıyor musun?"

"Yo, yani hatırlıyorum tabii de! Frankie Goes to Hollywood'u hatırlıyorum mesela..."

Koridorun sonundan sakallı ve Mandal Bölgesi ağzıyla konuşan genç, coğrafya ve aynı zamanda sınıf öğretmenimiz Tønnessen geliyordu.

"Ne haber çocuklar, nasıl geçti hafta sonu?" dedi ve önünde durduğumuz kapının kilidini açtı.

"Sınıf partimiz vardı," dedi Hanne ve gülümsedi.

Ama ne gülümsemeydi be.

"Öyle mi? Ben davetli değil miydim peki?" dedi, yanıt beklemediği bir soruydu bu, çünkü Hanne'ye bakmamıştı, sadece gidip küçük bir kitap yığınını sınıf masasına bırakmıştı.

Derse kendimi veremiyordum. Benimle o anda aynı sınıfta oturuyor olmasına rağmen yalnızca Hanne'yi düşünüyordum. Gerçi bu düşünmek miydi? İşin aslı, duyguyla dolup taştığımdan içimde hiçbir düşünceye yer kalmıyordu. Ve bu, tüm kış ve ilkbahar boyunca da böyle devam etti. Âşıktım ve bu öyle insanın başına zırt pırt gelen aşklardan değildi, insanın ömrü boyunca üç bilemedin dört kez tesadüf ettiği büyük aşklardandı. Bu ilkiydi, ve beraberinde getirdiği her şey yeni olduğu için belki de en büyüğüydü. Her şeyim Hanne odaklıydı. Her sabah uyanışımda onun da geleceği okula gitmek için sabırsızlanıyordum. Eğer yoksa, hastalanmışsa, ya da bir yere gitmişse, her şey ânında anlamını yitiriyordu ve geriye günün kalanına katlanmak kalıyordu. Peki ne içindi? Beklerken beklediğim neydi? Ateşli kucaklaşmalar, tutkulu öpüşmeler değildi, o boyutta bir ilişki elbette ki var olamazdı. Hayır, beklediğim ve yaşamıma anlam katan şeyler omzumda hissettiğim bir dokunuş, bana baktığında ya da komik bir şey anlattığımda yüzünü aydınlatan bir gülücük, okul sonrasında iki arkadaş gibi buluştuğumuzda birbirimize sarılmamız, kucaklaşmamızdı. Kollarımı ona dolayıp yanağını benimkinde hissettiğim o birkaç saniye, kokusu, kullandığı şampuan, ondan gelen hafif elma kokusu. Benden hoşlanıyordu, bunu biliyordum, ama etrafına karşı ve yapabilecekleriyle ilgili öyle katı sınırlar çizmişti ki kendisine, ikimizin bir çift olma ihtimali söz konusu bile olmuyordu. Gerçi hoşlandığı ben miydim bilmiyorum, belki de gördüğü ilgi gururunu okşuyordu ve dolayısıyla bundan keyif duyuyordu. Ama ne olursa olsun umudum vardı. Okuldan döndüğümde, gün boyunca okulda söylediği ve yaptığı her şeyi yorumluyordum, ve bu beni ya derin kederler

vadisine sürüklüyor ya da mutluluğun parıltılı doruklarına tırmandırıyordu, ortası yoktu.

Okulda ona notlar göndermeye başlamıştım; minik tespitler, selamlaşmalar, çoğu zaman bir gece önceden tasarladığım mesajlar. O da yanıt veriyordu, ben okuyup yanıtladıktan sonra da o okurken dikkatle yüzündeki tepkileri inceliyordum. Açtığım bir konuyu devam ettirmiyorsa dünyam kararıyordu. Ettiriyorsa da içim sanki bir zil gibi titreşip çınlıyordu. Sonraları notlar aramızda değiş tokuş ettiğimiz bir deftere bırakmıştı yerini. Çok sık yapmıyorduk, sıkılmasını istemiyordum, gün boyunca iki bilemedin üç sefer alıp veriyorduk defteri birbirimize. Onu sık sık sinemaya ya da kafeye davet ediyordum ama her seferinde *bunu yapamayacağımı biliyorsun* diyordu.

Teneffüslerde biraz politika, çoğunlukla da din tartışırdık, o Hristiyandı, bense ateşli bir anti-Hristiyan, argümanlarımı cemaatindeki genç lidere iletir, sonraki sefer onun yanıtlarıyla karşıma çıkardı. Birlikte olduğu çocuk da aynı cemaattendi ve ilişkilerini doğrudan tehdit etmiyor olsam bile onun öteki hayatıyla doğrudan tezat oluşturuyordum. Her hâlükârda, teneffüslerdeki kısa buluşmalarımız –ki bu da her gün olmuyordu– ihtiyatla ve usulca okul dışına da taşmaya başladı. Arkadaştık, okul arkadaşıydık, arada sırada okul sonrasında bir kafede beraber kahve içmekten daha doğal ne olabilirdi? Bazı günler otobüs durağına beraber yürümüşsek ne olurdu ki?

Bunun için yaşıyordum. Ufak bakışmalar, ufak gülümsemeler, hafif dokunuşlar. Ve evet, kahkahası! Onu güldürmeyi başardığım o anlar!

Yaşama sebebimdi. Ama daha fazlasını, çok daha fazlasını istiyordum. Onu hep görmek istiyordum, hep onunla beraber olmak, evine davet edilmek, anne babasıyla tanışmak, arkadaşlarıyla beraber gezmek, onunla tatile çıkmak, onu evine bırakmak...

Bunu yapamayacağımı biliyorsun.

Biriyle sinemaya gitmek bir ilişkiye ve aşka özdeş görülüyordu, ama öyle algılanmayan başka aktiviteler de vardı, ve bunlardan birine Şubat başı Hanne'yi davet ettim. Şehir merkezinde bir yerlerde gerçekleşecek politik bir gençlik kolu toplantısıydı, okulda duyuruyu görmüş, ertesi sabah da ona not yazarak benimle gelmek ister misin diye sormuştum. Notu okuyunca bana baktı; gülümsemeden. Bir şeyler yazdı. Defteri geri gönderdi. Açtım ve okudum. Evet! yazıyordu.

Evet!, dedim içimden.

Evet! Evet! Evet!

Saat altı gibi kapıyı çaldığında kanepede oturmuş bekliyordum.

"Selam!" dedim. "Ben giyinirken içeri geçsene?"

"Olur," dedi.

Yanakları soğuktan kızarmıştı. Gözlerine kadar indirdiği beyaz bir beresi, boynuna doladığı büyük bir siyah atkısı vardı.

"Demek burada yaşıyorsun!" dedi.

"Evet," dedim ve oturma odasının kapısını açtım.

"Burası oturma odası, mutfak şurası. Yukarıda da bir yatak odası var. Aslında burası dedemin ofisi. Ofis de içeride," dedim başımla diğer taraftaki kapıyı işaret ederek.

"Burada tek başına kendini yalnız hissetmiyor musun?"

"Yok canım," dedim. "Hem de hiç. Yalnız olmayı seviyorum. Hem zaten yukarı, Tveit'e çok sık gidiyorum."

Üzerinde gülümse rozeti takılı montumu, atkımı ve botlarımı giydim.

"Bir tuvalete gireyim sonra çıkarız," dedim. Arkamdan tuvaletin kapısını kapadım. Dışarıda kendi kendine alçak sesle şarkı söylediğini duydum. Evin duvarları inceydi ve ses geçiriyordu, belki de tuvalette olup bitenlere kulak misafiri olmak istememişti, ama belki de sadece şarkı söyleyesi gelmişti.

Klozetin kapağını açıp çükümü yuvasından çıkardım.

Ama o dışarıdayken işemenin mümkün olmayacağını fark ettim. Duvarlar inceydi ve antre dardı. Ama işemezsem de işemediğimi duyacaktı.

Hay sikeyim.

Uğraştım, ıkındım.

Tek bir damla bile yok.

Koridorda şarkı söyleyip volta atıyordu.

Acaba ne düşüyordu?

Yarım dakika sonra pes ettim, musluğu açtım ve birkaç saniye akmasını bekledim, böylece en azından içeride bir şeyler yapmışım gibi duracaktı, sonra suyu kapattım, kapıyı açıp tuvaletten çıktığımda utangaç ve yere bakan gözlerle karşılaştım.

"Hadi gidelim," dedim.

Sokaklar karanlıktı ve bu şehirde kışları sık sık olduğu üzere rüzgâr esiyordu. Yolda çok konuşmadık. Biraz okuldan, okuldaki insanlardan, Bassen, Molle, Siv, Tone, Anne'den bahsettik. Bir sebepten babasından bahsetmeye başladı, babası mükemmel biriydi. "Hristiyan değil," dedi. Buna şaşırmıştım. Hanne kendi iradesiyle mi Hristiyan olmuştu? Babasını tanısam seveceğimi söyledi. Sever miydim, diye düşündüm. Evet, dedim. İyi biri gibi. Lakonik. "Lakonik ne demek?" dedi ve yeşil gözleriyle bana baktı. Bunu her yaptığında dağılıyordum. Etraftaki tüm pencereleri parçalayıp, yoldaki tüm yayaları yere yığıp, onlardaki hayata dair tüm izler silinene dek üzerlerinde zıplayabilir, ya da onu belinden kavradığım gibi yolun aşağısına kadar vals yapıp, karşımıza çıkan herkese çiçek buketleri fırlatıp, avazım çıktığınca şarkı söyleyebilirdim. "Lakonik mi?" dedim. "Tarifi zor. Biraz kuru ve gerçekçi, hatta abartılı bir gerçekçi," dedim. "Durumu olduğundan daha hafif gösterme bir nevi. Burası galiba değil mi?"

Dronningens Caddesi'nde bir mekânda olacaktı. Evet, burasıydı, kapının üstünde afişler asılıydı.

İçeri girdik.

Toplanma mekânın ikinci katındaydı; sandalyeler, en dipte bir kürsü, yanında da bir tepegöz vardı. Genç bir grup insan; belki on belki on iki kişi.

Pencerenin yanında beyaz plastik bardaklardan bir kule, içinde ufak bisküvilerin bulunduğu bir kâse ve onun yanında da büyük, geniş bir termos vardı.

"Kahve ister misin?" diye sordum.

Başını hayır anlamında salladı ve gülümsedi.

"Bir tane bisküvi belki?"

Kendime kahve doldurdum, bir iki de bisküvi alıp yanına döndüm. En arkadaki sıraya oturduk.

Bir beş altı kişi daha geldi ve toplantı başladı. AUF'nin, yani İşçi Partisi gençlik kolunun düzenlediği bir nevi üye bulma toplantısıydı. Her neyse, AUF'nin politikası tanıtıldı, genel çerçeveleriyle gençlerin politikayla münasebetleri konuşuldu, politikayla ilgili olmanın neden önemli olduğu, insanın aslında ne kadar çok şeyi düzeltebileceği ve ödül olarak da insanın kendisiyle ilgili ne kadar çok şey öğrenebileceği anlatıldı.

Yanımda Hanne oturmuyor olsaydı, ki bacak bacak üstüne atmıştı ve o kadar yakınımdaydı ki içimi ateş basmıştı, çoktan kalkıp gitmiştim. Gelmeden bunun daha geleneksel bir toplantı olacağını düşünmüştüm, tıklım tıklım olacağını, sigara dumanı altında, zeki ve esprili konuşmacılar, odayı dolduran kahkahalar, bir nevi ateşli Agnar-Mykle'msi, en azından Mykle kafasında bir şeyler olacağını, 1950'lerin büyülü sözcüğü sosyalizm için yanıp tutuşan heyecanlı genç erkek ve kadınların katılacağını düşünmüştüm, ama bunu değil, sıkıcı kazakları ve korkunç pantolonlarıyla sıkıcı oğlanlarla kızların en az kendileri kadar sıkıcı oğlan ve kızlardan oluşmuş bir topluluğa ilham vermekten gayet uzak konular hakkında konuşmasını değil.

İçin yangın yeriyken politikayı kim ne yapsın?

Yaşam aşkına tutulmuşsan politika kimin umurunda olur?

Benim olmazdı en azından.

Üç konuşmadan sonra kısa bir ara verileceği, sonra bir atölye ve grup tartışmaları olacağı konusunda bilgilendirildik. Ara olunca Hanne'ye gidelim mi diye sordum, olur dedi, ve işte yine soğuk ve karanlık gecede sokaktaydık. İçerideyken, montunu sandalyesinin arkasına asmıştı, içindeki yün kazağı ortaya çıkmış, birkaç kez yutkunmama sebep olacak şekilde toplanmıştı; bana ne kadar da yakındı, bizi ayıran çok az şey vardı.

Dönüş yolunda politikayla ilgili görüşlerimi söyledim. Her konu hakkında bir fikrim olduğunu söyledi bana, bunları öğrenmeye ayıracak zamanı nasıl buluyordum? O, şahsen ne bildiğini bile doğru düzgün bilmediğini söyledi. "Benim de doğru düzgün bir şey bildiğim yok." dedim. "Sen anarşistsin, öyle değil mi?" dedi. "Bunu da nereden çıkardın? Bir anarşist nasıl olur onu bile doğru düzgün bilmiyorum. Ama sen Hristiyansın," dedim. "Bu nasıl oldu? Annenler Hristiyan değil. Kız kardeşin de değil. Bir tek sen. Ve hiçbir şüphen yok." "Evet," dedi, "orada haklısın. Ama sen her şeye çok kafa yoruyorsun gibi duruyor. Daha çok yaşamalısın," dedi. Ben de "Elimden geleni yapıyorum," dedim.

Benim evin önüne gelince durduk.

"Otobüse nereden bineceksin?" diye sordum.

"Yukarıdan," dedi başıyla işaret ederek.

"Seni bırakayım mı?" diye önerdim.

Başını hayır anlamında salladı.

"Kendim giderim. Walkmanim var."

"Peki," dedim.

"Bu gece için teşekkür ederim," dedi.

"Teşekkür edilecek bir şey yapmadım," diye yanıtladım.

Gülümsedi, parmak ucunda uzanarak dudağımdan öptü. Onu kendime çekerek sımsıkı sarıldım, o da bana sarıldı, sonra bıraktı. Kısaca bakıştık ve gitti.

O gece içim içime sığmıyordu, ileri geri, aşağı yukarı, içeri dışarı; evin içinde dört dönüyordum. Kendimi dünyadan daha büyükmüşüm gibi hissediyordum, her şey sanki içimdeymiş, sanki hedefleyecek başka şey kalmamış gibiydi. İnsanlık küçüktü, tarih küçük, yeryüzü küçük, sonsuz olduğu söylenen evren bile küçüktü. Ben hepsinden büyüktüm. Müthiş bir duyguydu bu, ama beni amaçsız bırakıyordu, çünkü en önemli şey, olacaklara, yapacaklarıma duyduğum istekti; yapmakta ya da yapmış olduklarıma değil.

İçimde biriktirdiğim onca şeyi şimdi nasıl yakacaktım?

Kendimi yatmaya, uykumun gelmesi ne kadar sürerse sürsün tek bir kas bile kımıldatmadan yatağa uzanmaya zorladım. Tuhaftır, birkaç dakika içinde geldi, olan bitenden habersiz avına yaklaşan bir avcı gibi sinsice sokuldu yanıma, ve şayet aniden ayağım seğirmeseydi silah ateş alana dek farkına bile varamayabilirdim bunun, seğirme bütün dikkatimi bu dünyadan olmayan düşünceler üzerinde yoğunlaştırmama sebep oldu. Bir teknenin güvertesindeyim, yakınımdaki devasa bir balinanın derinlere dalması gibi bir şeyler, bulunduğum konumdan imkânsız olmasına rağmen görebiliyorum. Bir rüyanın başları olduğunun farkına varmıştım, rüyanın kolları egomu içine sürüklerken çevresindekilere dönüşmüştü, bacağım aniden seğirdiğinde olan buydu, ben bir rüyaydım, rüya da ben.

Gözlerimi yeniden yumdum.

Kıpırdama, kıpırdama, kıpırdama...

Ertesi gün cumartesiydi ve sabah as takımla antrenman vardı.

O takımda oynuyor olmama takımdakilerin birçoğu anlam veremiyordu. İyi değildim sonuçta. Genç takımda benden daha iyi oynayan en az altı hatta yedi ya da sekiz kişi vardı belki. Yine de o kış as takıma bir tek benle Bjørn diye biri terfi etmişti.

Nedenini anlayabiliyordum.

As takıma yeni antrenör gelmişti, bütün genç takım oyuncularını görmek istemişti, bu nedenle her hafta birimiz onlarla

antrenmana katılacaktık. Bu da kendini göstermek için üç şansın var demekti. Bütün sonbahar boyunca deliler gibi koşmuştum, ve o kadar formdaydım ki daha önce hiç atletizmle uğraşmamış olmama rağmen okulu 1500 metre yarışlarında temsil etmek üzere seçilmiştim. As takımla antrenman yapma sırası bana geldiğinde, ve Kjøyta'nın yanı başındaki karla kaplı çakıl sahaya geldiğimde koşmak zorunda olduğumu biliyordum. Tek şansım buydu. Koştum da koştum, koşulması gereken her mesafede en hızlı koşan hep ben oldum. Her seferinde elimden gelenin en iyisini yaptım. Topla çalışmalara başladığımızda da aynı şeyi yaptım, koştum, koştum, her topa koştum, her defasında öküz gibi koştum, ve bu şekilde iyi geçtiğini bildiğim üç antrenmandan sonra as takıma terfi ettiğim haberi geldiğinde de şaşırmamıştım. Ama genç takımdaki herkes şaşırmıştı. Topu kötü kontrol ettiğim her seferde, yanlış attığım her pasta, şunları duyuyordum: As takımda ne işin var ulan senin? Senin neyini seçtiler?

Ben nedenini biliyordum; koşuyordum çünkü.

Tek yapman gereken koşmaktı.

Antrenmandan sonra, diğerlerinin her zamanki gibi çivili kemerimle dalga geçtiği sırada giyinirken Tom'dan beni Sannes'e bırakmasını istedim. Beni posta kutularının orada indirdi, araba U çektikten sonra aşağıda gözden yiterken ben de eve çıkan yokuşu tırmanmaya koyuldum. Güneş gökyüzünde alçaktaydı, hava açık ve masmaviydi, kar dört bir yanımda ışıl ışıl parlıyordu.

Ne eve geleceğimi haber vermiştim, ne de babamın evde olup olmadığını biliyordum.

Tereddütle kapı koluna bastırdım. Açıktı.

İçeriden, oturma odasından müzik sesi geliyordu. Sesi sonuna kadar açmıştı, tüm ev inliyordu. Arja Saijonmaa'dan *Gracias a la Vida*'nın İsveç versiyonunu dinliyordu.

"Merhaba." dedim.

Müziğin sesi o kadar yüksek ki beni kesin duymamıştır diye düşündüm ve ayakkabılarımla üstümü çıkardım.

Pat diye karşısına çıkmak istemiyordum, o nedenle oturma odasının önünde antreden "Merhaba!" diye bağırdım yeniden. Cevap gelmedi.

Oturma odasına girdim.

Gözleri kapalı, kanepede oturuyordu. Müziğin ritmine göre başını ileri geri sallıyordu. Yanakları gözyaşlarıyla ıslanmıştı.

Sessiz adımlarla geri geri gidip tekrardan antreye çıktım, montumla ayakkabılarımı olabildiğince çabuk giyip müzik durmadan önce kendimi evin dışına attım.

Sırtımda çantamla otobüs durağına kadar koştum. Şansıma birkaç dakika sonra otobüs geldi. Solsletta'ya kadarki üç dört dakikalık yol boyunca inip Jan Vidar'a uğramakla şehre gitmek arasında karar vermeye çalıştım. Ama aslında cevap aşikârdı: Yalnız kalmak istemiyordum, biriyle olmak, biriyle konuşmak, başka şeyler düşünmek istiyordum, ve ailesinin bana her zaman gösterdiği nezaket sayesinde bu, Jan Vidarlarda mümkün olabilirdi.

Jan Vidar evde değildi, babasıyla Kjevik'e gitmişti, "Ama birazdan dönerler." dedi annesi, içeri geçip oturma odasında onları beklemek istemez miydim?

Elbette isterdim. Ve bir saat sonra Jan Vidar'la babası döndüğünde önümde gazete açık, masanın üstünde bir fincan kahve ve bir sandviç tabağıyla orada oturuyordum.

Akşama doğru yeniden eve döndüm, yoktu, zaten olmasını da istemiyordum. Ev sadece pis ve dağınık değildi –ki gündüz fark edemediğime göre güneş ışığı bunu bir şekilde örtbas etmiş olmalıydı–, aynı zamanda su boruları da donmuştu. Üstelik bu yeni olmuşa da benzemiyordu zira evde kovalı karlı bir sistem kurulmuştu bile. Tuvalette, klozete dökmek için kullandığı, yarısına kadar erimiş karlı kovalar vardı. Ocağın yanında da dolu bir kova

duruyordu, ondaki karı da tencerede eritip yemek yapmak için kullanmıştı muhtemelen.

Hayır, orada kalmak istemiyordum. Ormanın ortasında, boş bir evin üst katındaki boş odada yatmak, hem de onca dağınıklık içinde ve sular yokken?

İşim olmaz, kendi takılsın.

Sahi o neredeydi?

Yalnız olmama rağmen omuzlarımı silktim, giyindim ve ay ışığında hipnotize olmuşçasına uzanan tabiatta otobüs durağına yürüdüm.

Evimin dışındaki öpüşmeden sonra Hanne kendini biraz geri çekmişti, artık notlarıma hemen yanıt vermiyordu, ya da teneffüslerde bir araya gelip sohbet etmiyorduk. Ama ortada ne belli bir mantık, ne de sistem vardı: Bir gün hiç hesapta yokken davetlerimden birine evet dedi, o gece benimle sinemaya gelebileceğini söyledi, saat yediye on kala fuayede buluşacaktık.

İçeri girip bana bakındığı sırada, onunla beraberliğin tadını alır gibi olmuştum. Beraber olsak bütün günlerimiz böyle geçerdi.

"Selam," dedi. "Çok bekledin mi?"

Başımı iki yana salladım. Durumumuzun hassas olduğunun bilincindeydim ve o anda yaptığımız şeyin aslında sadece ilişkideki çiftlere has olduğunu hatırlatabilecek her şeyi bastırmalıydım. Ne pahasına olursa olsun benimle burada buluştuğuna pişman olmamalıydı. Tanıdığımız birileri bizi görür mü diye etrafını tedirginlikle kolaçan etmek zorunda hissetmemeliydi kendini. Omuzlarına kol dolanmayacak, eline el değmeyecekti.

Sinemanın en küçük salonunda gösterilen bir Fransız filmine girmiştik. Filmi ben önermiştim. Adı *Betty Blue*'ydu, Yngve seyretmiş ve çok etkilenmişti, şimdi de buradaki sinemada gösterime girmişti ve ben de mutlaka seyretmeliydim, çünkü böyle kaliteli filmler bizim buralara her zaman uğramıyordu, filmlerin genelde tamamı Amerikan yapımı olurdu.

Koltuklarımıza oturduk, montlarımızı çıkarıp arkamıza yaslandık. Biraz gergin miydi sanki? Sanki burada olmayı çok da istemiyormuş gibi miydi ne?

Avuçlarım terlemişti. Bedenimdeki tüm güç bir şekilde çözünmüş, vücuduma dağılıp yok olmuştu; hiçbir şey yapmaya takatim kalmamıştı.

Film başladı.

Bir çift düzüşüyordu.

Olamaz, hayır. Hayır, hayır, hayır.

Hanne'ye bakmaya cesaret edemiyordum, ama benimle aynı şeyleri hissettiğini tahmin edebiliyordum, o da bana bakamıyordu, koltuğunun kolçağını sımsıkı kavramış, düzüşme sahnesi bitsin diye bekliyordu.

Ama bitmedi. Dakikalarca düzüştüler.

Hassiktir ya.

Siktir, siktir, siktir.

Filmin kalanı boyunca bunu düşündüm, bir de muhtemelen Hanne'nin de bunu düşündüğü gerçeğini. Film bittiğinde tek istediğim eve gitmekti.

Zaten doğal olan da buydu, Hanne'nin otobüsü aşağıdaki otobüs durağından geçiyordu, ben diğer yöne gidecektim.

"Beğendin mi?" dedim sinemadan çıktığımızda.

"E-evet," dedi Hanne. "Güzeldi."

"Evet, güzeldi," dedim. "En azından Fransızcaydı!"

İkimizin de seçmeli dersi Fransızcaydı.

"Konuşmaları anlayabildin mi hiç, yani altyazıyı okumadan tabii?" dedim.

"Çok çok az," dedi.

Sessizlik.

"Aynen. Neyse ben de artık yavaştan gideyim. Bu güzel gece için teşekkür ederim!" dedim.

"Hoşça kal," dedi. "Yarın görüşürüz!

Ayrıldıktan sonra yürürken, o da arkasını dönüp bana bakıyordur belki diye arkamı dönüp ona baktım, ama bakmıyordu.

Onu seviyordum. Aramızda hiçbir şey yoktu, benimle beraber olmak istemiyordu ama ben onu seviyordum. Başka bir şey düşünemiyordum. Futbol oynarken, yani düşüncelerden kendimi arındırabildiğim ve yalnızca fiziksel varlığın işe yaradığı sahada bile aklımdan çıkmıyordu. Şimdi Hanne burada olacak da beni görecekti, kesin şaşırırdı, diye düşünürdüm. Yaptığım her iyi şeyde, lafı gediğine koyup insanları kırıp geçirdiğim her yorumumda, Hanne bunu görmeliydi diye düşünüyordum. Kedimiz Mefisto'yu görmeliydi. Evimizi, atmosferi görmeliydi. Annemle oturup sohbet etmeliydi. Dışarıdaki nehri, evet onu da görmeliydi. Ve plaklarımı! Onları dinlemeliydi, her birini. Ama ilişkimiz o yönde ilerlemiyordu, o benim dünyama girmek istemiyordu, ben onun dünyasına girmek istiyordum. Bazen bunun asla gerçekleşmeyeceğini düşünürdüm, bazen de rüzgâr bir gün tersine döner ve her şey bir anda değişir diyordum. Sürekli ona bakıyordum, inceler ya da sınar gibi değil, hayır, orada burada bir iki bakışma yetiyordu. Umut, her defasında, ona bakacağım bir sonraki seferi mesken tutuyordu.

İlkbahar ruhsal çalkantılarımın ortasında kapıyı çaldı.

Dışarıdaki soğuk, karla kaplı, insanın iliklerini donduracak kadar sessiz ve hayattan yoksun tabiatın sadece bir iki ay içinde yemyeşil, gür, sıcak ve ağaçların arasında uçuşup şakıyan kuşlar ve havada kümeler hâlinde asılı duran böceklerle dolup taştığı, hayatın her yönüyle can bulduğu bir alana dönüşmesini zihinde canlandırmaktan daha zor çok az şey vardır. Kış manzarasındaki hiçbir şey güneşin ısıttığı çalı ve yosunların yaydığı kokuyu, özsuyuyla taşan ağaçları, ilkbahar ve yazla dolmaya hazır çözülmeye yüz tutan gölleri çağrıştırmaz. Tek tük kayalar, dalgalar ve yüzmekte olan bedenlerce işgal edilmiş o mükemmel, çarşaf gibi ve serin yüzeye, yani denize doğru tatlı tatlı akan mavi nehirlerin

üstündeki masmavi gökyüzünde usulca kayan bulutlar etrafta görüp görebileceğiniz tek beyaz şey olduğunda, içinizi kaplayacak özgürlük duygusunu kimse tahayyül edemez. Ama gelmemiştir işte. Öyle bir şey yoktur, her şey beyaz ve sessizdir, ve sessizliği bozan bir şey varsa o da esen soğuk bir rüzgâr, ya da gaklayan yalnız bir kargadır. Ama gelir... Gelmektedir... Mart ayında bir akşam, kar yağmura döner ve yerlerdeki mevcut kar erimeye başlar. Nisan ayında bir sabah ağaçların dallarında tomurcuklar biter ve sararmış çimin üzerinde yeşil izler belirir. Nergisler ortaya çıkar, beyaz ve mavi anemonlar da. Sonra sıcak hava tepelerdeki ağaçlarla oynaşır. Güneşli bayırlarda tomurcuklar patlar, orada burada vişne ağaçlarına çiçekler düşer. Ve eğer on altı yaşındaysanız tüm bu olanlar sizi etkiler, sizde bir iz bırakır, çünkü bu farkına vardığınız ilk ilkbahardır, tüm duyularınızla bunun ilkbahar olduğunu bilirsiniz, ve de sonuncusudur, çünkü sonradan göreceğiniz tüm ilkbaharlar buna kıyasla daha solgun görünecektir. Hele ki âşıksanız, işte o zaman... iş sadece tutunmaya bakar. Bütün mutluluğa tutunmak, bütün güzelliğe, her şeyin içinde barındırdığı tüm geleceğe tutunmak. Okuldan eve yürüdüm, bir kar parçasının asfalt üzerinde erimiş olduğunu gördüm, sanki kalbinden bıçaklanmış gibiydi. Bir dükkânın önünde branda altına çıkarılmış meyve kasaları gördüm, az ötede bir karga sıçradı, başımı göğe kaldırdım, o kadar güzeldi ki. Villaların olduğu bölgede yürüyordum, yağmur yağdı, damlalar gözlerimi doldurdu. Bir yandan hep yaptığım şeyleri yapıyordum, okula gidiyor, futbol oynuyor, Jan Vidar'la takılıyor, kitap okuyor, plak dinliyor, arada sırada babamla karşılaşıyordum. Birkaç sefer de tesadüfen dışarıda karşılaştığımız olmuştu. Örneğin süpermarkette, utanmışa benziyordu, ya da tepki gösterdiği durumun yapaylığıydı, yani ikimizin birbirimizin varlığından tamamen habersiz kendi alışveriş sepetlerimizi ittiriyor olmamızdı –sonrasında ikimiz de kendi yolumuza gitmiştik–, ya da bir keresinde ben eve giden yokuşu tırmanırken yanımdan

arabada ön koltukta oturan saçları tamamen ağarmış olsa da hâlâ genç bir iş arkadaşıyla geçtiği zaman gibi. Ama genelde önceden sözleşip görüşüyorduk, ya o bana uğruyordu ve babaannemlerde akşam yemeği yiyorduk, ya da onun kaldığı evde buluşuyorduk ki orada da mümkün mertebe karşıma çıkmamaya çabalıyordu. Görünüşe göre üstümde kurduğu baskıdan vazgeçmişti, tamamen değil tabii, arada bana hâlâ hırlayabiliyordu, örneğin iki kulağımı da deldirdikten sonra antrede karşılaştığımız günkü gibi; bir salak gibi göründüğümü, neden bir salak gibi görünmek istediğimi anlamadığını ve babam olduğu için utandığını söylemişti.

Bir Mart günü, öğleden sonra, kaldığım dairenin önüne bir arabanın park ettiğini duydum, pencereden aşağı baktım, babamdı, elinde de bir poşet vardı. Neşeli görünüyordu. Hemen odama döndüm, yüzünü cama yapıştırmış meraklılar gibi görünmek istemiyordum. Aşağıda mutfakta tıkırtılarını duydum, Jan Vidar'dan ödünç aldığım Doors kasetini koydum, Lars Saabye Christensen'in Beatles romanını okuduktan sonra dinlemek istemiştim. Treholt casusluk davasıyla ilgili kesilmiş gazete makalelerinden oluşan kâğıt yığınını aldım, sınavda kesin çıkar diye toplamıştım, oturup okumaya başladığımda merdivenlerden gelen ayak seslerini duydum.

İçeri girerken kapıya baktım. Alışveriş listesi gibi görünen bir şey tutuyordu elinde.

"Benim için bir markete gider misin?" dedi.

"Olur," dedim.

"Ne okuyorsun?" diye sordu.

"Özel bir şey değil," dedim. "Norveççe dersi için gazete küpürleri falan."

Ayağa kalktım. Güneş ışınları zemini sarıya boyuyordu. Pencere açıktı, dışarıdan kuş sesleri geliyordu, kuşlar birkaç metre ötedeki yaşlı elma ağacının dallarında şakıyordu. Babam alışveriş listesini bana uzattı.

"Annenle ben ayrılmaya karar verdik," dedi.

"Ne?" dedim.

"Evet. Ama seni etkilemeyecek. Bir şey fark etmeyecek yani. Zaten yakında yetişkin oluyorsun, iki seneye kalmaz kendi istediğin bir yere taşınırsın."

"Evet, doğru," dedim.

"Tamam mı?" diye sordu babam.

"Tamam," dedim.

"Patatesi eklemeyi unutmuşum listeye. Tatlı da yer miyiz? Ha unutmadan parayı da vereyim."

Beş yüz kronluk bir banknot uzattı, parayı cebime tıkıştırdım ve caddeden aşağı doğru, nehir boyunca yürümeye başladım, süpermarkete girdim. Rafların arasında dolanıp alışveriş sepetimi doldurdum. Babamın az evvel söylediği hiçbir şey üzerimde egemenlik kuramamıştı. Ayrılacaklardı, tamam, peki, ayrılsınlardı madem. Eğer daha küçük olsaydım, sekiz ya da dokuz yaşında olsaydım farklı olurdu, diye düşündüm, işte o zaman bunun bir anlamı olurdu, ama şimdi hiç fark etmiyordu, kendi hayatım vardı benim.

Aldıklarımı babama verdim, o da öğle yemeği hazırladı, sessizce yedik.

Sonra gitti.

Gittiğine sevinmiştim. O gece Hanne bir kilisede şarkı söyleyecekti, ve gelip bana onu izlemek ister miyim diye sormuştu, elbette isterdim. Sevgilisi de orada olacaktı, bu yüzden kendimi göstermemiştim, ama onu orada öyle güzel ve öyle saf dururken gördüğümde, o bana aitti, kimsenin hisleri benim beslediğim duygularla boy ölçüşemezdi. Dışarıda asfalt çamurla kaplıydı, çukurlarda, yolun iki yanında uzanan ve gölgede kalan bayırlarda hâlâ kar vardı. O şarkı söyledi, ben mutlu oldum.

Eve dönerken durakta inip yolun kalan kısmını şehrin içinden yürüyerek geçtim, gerçi bu huzursuzluğumu dindirmemişti,

duygularım öyle karmaşık ve yoğundu ki onlarla baş edemiyordum. Eve gelince yatağıma uzanıp ağladım. Gözyaşlarımda umutsuzluk yoktu, üzüntü yoktu, öfke yoktu, sadece sevinç vardı.

Ertesi gün sınıfta yalnızdık, diğerleri çıkmıştı, oyalanıyorduk, o belki de konser hakkındaki düşüncelerimi öğrenmek istediği için yapıyordu bunu. Ona harika şarkı söylediğini, harika olduğunu söyledim. Sırasında çantasını toplarken yüzü aydınlandı. Sonra Nils geldi. Bu hoşuma gitmemişti, varlığı üzerimize bir gölge gibi çökmüştü. Beraber Fransızca dersi alıyorduk, birinci sınıftaki diğer çocuklardan farklıydı, kendinden çok daha büyüklerle şehrin barlarında takılırdı, hem görüşlerinde hem de yaşamında bağımsızdı. Çok gülerdi, herkesle dalga geçerdi; ben dâhil. Bunu yaptığında kendimi hep çok küçük hissederdim, nereye bakacağımı, ne söyleyeceğimi şaşırırdım. Şimdi Hanne'yle konuşuyordu. Etrafında daire çiziyordu, gözlerinin içine bakıyordu, gülüyordu, yanına yaklaştı, yakınında birdenbire durdu. Ondan zaten farklı davranmasını beklemiyordum, bozulduğum şey bu değildi, Hanne'nin karşılığıydı bozulduğum. Onu başından savmamış, asılmasına gülüp geçmemişti. Ben de orada olduğum hâlde kendini ona açmıştı. Onunla beraber güldü, bakışlarına karşılık verdi, hatta sırasında otururken, Nils ona daha da fazla yaklaşabilsin diye bacaklarını bile araladı. Nils sanki ona büyü yapmıştı. Bir an için durup gözlerinin içine uzun uzun baktı, gergin ve huzursuz bir andı bu, ardından kötücül kahkahasını patlatıp birkaç adım geriledi, ortamı yumuşatan bir şeyler söyleyip eliyle beni selamladı ve gözden kayboldu. Kıskançlıktan gözüm dönmüş bir şekilde Hanne'ye baktım, sanki hiçbir şey olmamış gibi, kaldığı yerden çantasını toplamaya devam ediyordu, bambaşka bir şekilde kendi dünyasına dalmıştı.

Biraz önce neler olmuştu? Sarışın, güzel, cilveli, neşeli ve dudaklarında hep bir hayret ve çoğu zaman da naif bir soru ifadesi taşıyan Hanne neye dönüşmüştü? Tanık olduğum şey neydi?

Karanlık, derin, hatta belki de vahşi tarafı mıydı? Karşılık vermişti, tek bir bakışla sadece, ama vermişti işte. O an ben bir hiçtim. Hiçliğe indirgenmiştim. Yazdığım bütün o notlarla, onunla ettiğim bütün o sohbetlerle, bütün basit beklentilerimle ve çocukça tutkularımla ben bir hiç olmuştum, okul bahçesindeki bir çığlık, molozlar arasındaki bir taş parçası, araba kornasından çıkan bir sestim.

Bunu ona ben de yapabilir miydim? Ben de onda bu hissiyatı uyandırabilir miydim?

Bu hissi başka herhangi bir kişiye tattırabilir miydim?

Hayır.

Hanne'nin gözünde ben bir hiçtim ve öyle de kalacaktım.

O ise benim için her şeydi.

Gördüğüm şeyi hafifsemeye çalıştım; hem tavırlarımla, hem de kaldığımız yerden aynen devam etmeye çalışarak denedim bunu. Ama işler yolunda gitmiyordu, biliyordum, hem de hiç şüphem yoktu. Tek umudum onun bunu bilmiyor olması ihtimaliydi. Ama hangi dünyada yaşıyordum ki ben? İnandığım bu rüyalar da neyin nesiydi?

İki gün sonra, Paskalya tatili başladığında annem eve geldi.

Babam benimle sanki boşanma meselesini aralarında konuşup karara bağlamışlar gibi konuşmuştu. Ama annem geldiğinde onun aynı görüşte olmadığını anladım. Doğruca eve gitti, babam onu orada bekliyordu, ve ben iki gün boyunca şehre inip zaman geçirmeye çalışırken onlar evde kaldılar.

Cuma günü annem arabasıyla kapıma geldi. Pencereden, geldiğini gördüm. Bir gözünün etrafında kocaman bir morluk vardı. Kapıyı açtım.

"Ne oldu?" diye sordum.

"Ne düşündüğünü biliyorum," dedi. "Ama düşündüğün gibi değil. Düştüm. Bayıldım, ara sıra bayılıyorum biliyorsun, bayıldığımda düşerken yukarıdaki masanın kenarına çarpmışım. Hani şu cam masa var ya."

"Sana inanmıyorum," dedim.

"Ama öyle," dedi. "Bayılmışım. O kadar."

Bir adım geriledim. Antreye girdi.

"Boşandınız mı şimdi?" diye sordum.

Valizini yere bıraktı, açık renk paltosunu askıya astı.

"Evet boşandık," dedi.

"Üzgün müsün?"

"Üzgün mü?"

Gerçekten şaşırmış bir ifadeyle yüzüme baktı, sanki bu ihtimal hiç aklına gelmemiş gibiydi.

"Bilmem," dedi. "Hüzünlüyüm, belki. Ya sen? Sen nasıl olacaksın?"

"İyi," dedim. "Babamla kalmak zorunda kalmadığım sürece."

"Onu da konuştuk. Ama önce kendime bir fincan kahve koymalıyım."

Peşinden mutfağa gittim, kahve için su koyuşunu, kucağında çantasıyla oturuşunu, sigara paketini arayışını, bir dal sigara çıkarıp yakışını izledim, Bergen'deyken Barclay içmeye başlamıştı.

Bana baktı.

"Yukarı eve taşınıyorum. Senle ben orada yaşayacağız. Baban da burada. Görünüşe göre evdeki payını ondan satın almam gerekiyor, nasıl olacak tam bilmiyorum ama bir yolunu bulacağım."

"Tamam," dedim.

"Ee sen ne yapıyorsun?" dedi. "Nasılsın? Seni nasıl özlemişim bilemezsin."

"Ben de," dedim. "Düşünsene Noel'den beri görüşmedik. Neler neler oldu."

"Hadi ya?"

Ayağa kalktı, dolaptan küllükle kahve poşetini alıp tezgâhın üstüne koydu, o sırada kahve suyundan sesler yükselmeye başladı, denize yaklaştığında duyduğun seslere benziyordu.

"Evet," dedim.

"İyi şeyler olmuş gibi duruyor?" dedi ve gülümsedi.

"Evet," dedim. "Âşık oldum. Sırılsıklam."

"Oo. Tanıdığım biri mi?"

"Tanıdığın kaç kişi var ki? Değil, sınıftan biri. Çok akıllıca değil belki ama böyle işte. Bu işler plan dinlemiyor, değil mi?"

"Aynen öyle," dedi. "Adı ne peki?"

"Hanne."

"Hanne," dedi ve bana hafif bir tebessümle baktı. "Ee ne zaman tanıştırıyorsun bizi?"

"Sorun da o ya zaten. Çıkmıyoruz. Sevgilisi var."

"Durumlar karışık desene."

"Sorma."

İç çekti.

"Hep, öyle kolay olmaz. Ama sen iyi görünüyorsun. Mutlu görünüyorsun."

"Hiç bu kadar mutlu olmamıştım. Hiç."

Der demez saçma sapan bir şekilde yine gözlerime yaşlar hücum etti. Beni duygulandıran bir şey söylediğimde gözlerimin buğulanması gibi değildi, gözyaşlarım yanaklarımdan akıyordu.

Gülümsedim.

"Bunlar gerçekten mutluluk gözyaşları," dedim. Ve hıçkırdım. Sonunda gözyaşlarım öyle çok akmaya başlamıştı ki başımı çevirmek zorunda kaldım. Neyse ki kahve suyu kaynamıştı ve ocaktan alıp içine kahve koyup, yeniden kapağını kapatıp, tezgâhın üstüne bir iki kez vurup, iki fincan çıkarabilecektim.

Fincanları masaya koyduğumda kendimi toplamıştım.

*

Altı ay sonra, Temmuz'un sonlarına doğru bir akşam, son otobüsten çağlayanın oradaki durakta indim. Omzumda bir denizci çantası asılıydı; bir antrenman kampına katılmak için

Danimarka'ya gitmiştim, eve dönmeden önce de adalardaki bir sınıf partisine katılmıştım. Mutluydum. Saat on buçuğu birkaç dakika geçiyordu, karanlık bastırmış ve doğanın üzerini grimtırak bir duvak gibi örtmüştü. Çağlayan altımda gürlüyordu. Kaldırım taşlarıyla sınırlanmış yol boyunca yokuşu tırmandım. Çayır, aşağıda nehir boyunca yetişen ağaçlara dek salınarak iniyordu. Yukarıda yola bakan kısmında çürümeye yüz tutmuş ahırıyla beraber eski çiftlik duruyordu. Ana binadaki ışıklar sönüktü. Sonraki evin önüne çıkan virajı döndüm, evde oturan yaşlı adam salonda televizyon seyrediyordu. Nehrin öteki yakasından bir kamyon geçiyordu. Ses bana biraz gecikmeli geliyordu, hafif rampayı tırmanmak için değiştirdiği vitesinin sesini duyduğumda kamyon tepeye çoktan varmıştı bile. Solgun gökyüzüne uzanan ağaçların tepesinde iki yarasa kanat çırptı, eve son otobüsle geldiğim zamanlar karşıma çıkan porsuk aklıma geldi. Genelde ben tırmanırken o, dere yolunun kenarından aşağı iniyor olurdu. Ne olur ne olmaz diye her iki elime de birer taş alırdım. Bazen yolda da karşıma çıkardı ve o zaman kendine has pıtır pıtır adımlarıyla koşmaya başlamadan önce durup bana bakardı.

Durdum, çantamı yere bıraktım, bir ayağımı kaldırıma dayayıp bir sigara yaktım. Hemen eve gitmek istemiyor, süreyi biraz daha geciktirmek istiyordum. Bütün ilkbahar boyunca ve yaz ortasına dek evde birlikte kaldığım annem şu anda Sørbøvåg'daydı. Babamın payını hâlâ satın almamıştı ve babam da hakkı gereği okullar yeniden açılana dek yeni kız arkadaşı Unni'yle beraber orada yaşıyor olacaktı.

Ormanın üzerinden büyük bir uçak geçiyordu, yavaşça yan yattı ve üzerimden geçer geçmez hemen topladı. Kanatlarının ucundaki ışıklar yanıp sönüyordu, iniş takımları açıktı. Gözden yitene dek uçağı takip ettim, geriye sadece gitgide azalan gürültüsü kalmıştı, sonra Kjevik'e inmeden hemen önce bir yerde o da kesildi. Uçakları seviyordum, hep çok sevmiştim. Uçakların iniş hazırlıklarına

başladığı bölgenin orta yerinde geçirdiğim üç seneden sonra bile her seferinde heyecanla başımı kaldırır uçaklara bakardım.

Nehir yaz karanlığının altında ışıldıyordu. Sigaramın dumanı yükselmiyor, yana doğru süzülüp bir tabaka hâlinde havada asılı kalıyordu. Yaprak kımıldamıyordu. Uçağın gümbürtüsünden sonra duyulan bir ses kalmamıştı. Aslında vardı: Yarasaların orada burada yükselip alçalmalarından kaynaklı sesler.

Dilimi çıkarıp sigaramı üstünde söndürdüm, izmariti yokuştan aşağı fırlattım, çantayı omzuma atıp yoluma devam ettim. William'ın evinin ışıkları yanıyordu. Evden sonra gelen virajın yukarılarındaki ağaçların yaprakları öyle gürdü ki gökyüzü görünmüyordu. Yolla nehrin arasındaki bataklığı andıran bölgeden kurbağaların sesi geliyordu. Sonra yokuşun başında hareket eden bir şey gördüm. Porsuktu. Beni görmemişti ve asfaltta pıtır pıtır ilerliyordu. Rahat geçsin diye yolun diğer tarafına yöneldim, ama başını kaldırdı ve durdu. Siyah beyaz hipstervari burnu ne kadar da zarifti. Kürkü griydi, gözleri sarı ve sinsi. Manevramı tamamladım, kaldırımın üstünden geçip devamındaki eğimli bölgeye mevzilendim. Porsuk tısladı ama bana bakmaya devam etti. Durum değerlendirmesi yapıyordu belli ki, çünkü diğer karşılaşmalarımızda hemen arkasını dönüp kaçmıştı. Pıtır pıtır yürüyüşüne devam etti yeniden ve neyse ki yokuşun üstünde gözden kayboldu. İşte tam o sırada, yola tekrar çıktığımda, muhtemelen porsukla rastlaşmam sırasında da çalmakta olan ancak yeni duymaya başladığım alçak müzik sesini işittim.

Bizim evden mi geliyordu?

Bayırın son kısmını alelacele indim ve evin bulunduğu yamaca baktım, bütün ışıklar yanıyordu. Evet, müzik sesi oradan geliyordu. Büyük ihtimalle camı açık oturma odasındandır, diye düşündüm. Evde parti verildiğini fark ettim, çünkü yaz gecesinin grimtırak ışığı altında bahçede süzülen bir grup karanlık gizemli şekil vardı. Genellikle evin batısından geçen dereyi takip ederdim, ama yukarıda

parti varken ve ortalık yabancı kaynıyorken ormandan aralarına karışmak istemedim ve evin arkasına dolanan yolu takip ettim.

Yol, park etmiş arabalarla doluydu, çimlerin üstünde, ahırın yanında, hatta bahçede bile arabalar vardı. Üstüme başıma çekidüzen vermek için bayırın tepesinde durdum. Beyaz gömlekli bir adam beni görmeden bahçeyi geçti. Arka bahçeden sohbet uğultuları geliyordu. Pencereden görebildiğim mutfak masasında, önlerinde şarap kadehleri bulunan iki kadın ve bir adam oturmuş, gülüşüp, içiyorlardı.

Derin bir nefes aldım ve ön kapıya doğru yürümeye başladım. Bahçenin ormana yakın tarafına uzun bir masa kurulmuştu. Ağaçların neden olduğu yoğun karanlığın altında ışıldayan beyaz bir örtü serilmişti üzerine. Masada altı ya da yedi kişi oturuyordu, aralarında babam da vardı. Doğrudan bana baktı. Göz göze geldiğimizde ayağa kalktı ve el salladı. Çantamı çıkarıp kapının önündeki merdivenlerin yanına bıraktım ve ona doğru yürümeye başladım. Onu daha önce hiç böyle görmemiştim. V yakasının etrafı nakışlı, beyaz bol bir gömlek, kot pantolon ve açık kahverengi deri ayakkabı giymişti. Güneşte bronzlaşmış yüzü ona ışık saçan bir hava katmıştı. Gözleri parlıyordu.

"Sonunda gelebildin Karl Ove," dedi, bir elini omzuma koyarak. "Daha erken gelirsin diye düşünmüştük. Gördüğün üzere parti veriyoruz. Sen de takılırsın biraz değil mi? Gel otur!"

Dediğini yaptım ve masaya oturdum; sırtım eve dönük olarak. Aralarında daha önceden gördüğüm tek kişi Unni'ydi. O da beyaz bir gömlek ya da bluz ya da her neyse ondan giymişti.

"Merhaba Unni," dedim.

Bana içtenlikle gülümsedi.

"İşte bu Karl Ove, benim küçük oğlum," dedi babam masanın karşısında Unni'nin yanına oturarak. Masadaki diğer beş kişiye başımı salladım.

"Ve Karl Ove, bu da Bodil," dedi, "kuzenim."

Daha önce Bodil adında bir kuzeni olduğunu hiç duymamıştım, onu süzmeye başladım, muhtemelen sorgular şekilde bakmış olmalıyım ki bana gülümsedi ve "Babanla ben çocukken beraber çok vakit geçirirdik." dedi.

"Gençken de," diye ekledi babam. Sigara yaktı, içine bir nefes çekti ve hoşnut bir ifadeyle dumanı üfledi. "Bunlar da Reidar, Ellen, Martha, Erling ve Åge. Hepsi iş arkadaşım."

"Merhaba," dedim.

Masanın üstü kadehler, şişeler ve tabak çanakla doluydu. İki koca kâse dolusu karides kabuğu, yemekte ne olduğu konusunda şüpheye mahal bırakmıyordu. Babamın son tanıştırdığı kişi, Åge, yani geniş çerçeveli ve ince telli gözlükleri olan kırklarındaki adam, bardağındaki birasını yudumlarken beni inceledi. Sonra bardağı masaya bırakarak şöyle dedi:

"Anladığım kadarıyla antrenman kampındaydın."

Başımı evet anlamında salladım.

"Danimarka'da," dedim.

"Danimarka'nın neresinde?" diye sordu.

"Nykøbing'de," dedim.

"Nykøbing Mors'ta mı?" dedi.

"Evet," dedim. "Öyle galiba. Limfjord'da bir adaydı."

Güldü ve etrafına baktı.

"Orası Aksel Sandemose'nin memleketi!" dedi. Sonra gözlerini yeniden bana dikti. "O, gittiğin bu şehirden esinlenerek hangi yasayı yarattı biliyor musun?"

Bu da neydi şimdi? Burası okul muydu yani?

"Biliyorum," dedim bakışlarımı alçaltarak. Sözcüğü ağzıma almak istemiyordum; ona cevap vermek istemiyordum.

"Neymiş peki?" dedi.

Başımı kaldırıp onunla göz göze geldiğimde çekingen olduğu kadar küstah da bir bakış attım ona.

"Jante," dedim.

"Tam üstüne bastın!" dedi.

"Güzel vakit geçirdin mi orada?" diye sordu babam.

"Elbette," dedim. "Sahalar da şehir de harika."

Nykøbing: Bütün bir akşamı ve geceyi tanıştığım bir kızla geçirdikten sonra konakladığımız okula yürümüştüm, kız bana deli oluyordu. Bizle takılan takımdaki diğer dört kişi erken ayrılmış, sadece onunla ben kalmıştık, ve okula her zamankinden daha sarhoş dönerken şehirdeki evlerden birinin önünde durmuştum. Tüm ayrıntılar kafamdan uçup gitmişti, ondan ayrılışımı, o evin önüne nasıl geldiğimi hatırlamıyordum, ama orada, kapının önünde durduğumda kendimi sanki biraz toparlar gibi olmuştum. Yanmakta olan sigaramı ağzımdan alıyorum, kapının posta deliğinin kapağını kaldırıp sigarayı söndürmeden içeri atıyorum. Sonra her şey netliğini yeniden yitiriyor, ama bir şekilde okulun yolunu bulmuş ve yatağıma yatıp uyumuş olmalıyım; ta ki üç saat sonra kahvaltı ve antrenman için uyandırılana kadar. Antrenman sahasının kenarındaki devasa ağaçların altında oturmuş çene çalarken attığım sigara aniden aklıma geldi. Tepeden tırnağa buz kesilerek ayağa kalktım, bir şut atıp topun peşinden koşturmaya başladım. Ya yangın çıkarmışsam? Ya yangında insanlar ölmüşse? Bu durumda ben ne olurdum?

Bu konuyu kafamda birkaç gün bastırmayı başarmıştım, ama şimdi, eve dönüşümün ilk gecesinde, uzun masada oturuyorken, endişe sarmıştı her yanımı yine.

"Hangi takımda oynuyorsun Karl Ove?" diye sordu diğerlerinden biri.

"Tveit," dedim.

"Hangi ligde?"

"Ben genç takımındayım," dedim. "Ama as takım beşinci ligde."

"Bir Start değil yani," dedi. Lehçesinden Venneslalı olduğunu anlamıştım, bu yüzden karşılık vermek kolaydı.

"Yok, daha çok Vindbjart gibi," dedim.

Söylediğime güldüler. Bakışlarımı alçalttım. Çok fazla dikkat çektiğimi hissediyordum. Ama hemen sonra babamla göz göze geldiğimde, bana gülümsüyordu.

Evet, gözleri parlıyordu.

"Bira içmez misin Karl Ove?" dedi.

Başımı evet anlamında salladım.

"İçerim," dedim.

Gözleriyle masayı taradı.

"Masadakiler bitmiş galiba," dedi. "Ama mutfaktaki kasada daha var. Oradan alabilirsin."

Ayağa kalktım. Kapıya doğru yürürken, iki kişi dışarı çıktı. Birbirine sarılmış bir adam ve bir kadın. Kadının üzerinde beyaz, yazlık bir elbise vardı. Kollarının ve bacaklarının açıkta kalan kısımları bronzlaşmıştı. Göğüsleri iri, göbeği ve kalçaları dolgundu. Hafif toplu yüzündeki bakışları nazikti. Açık mavi gömlek ve beyaz pantolon giymiş adam biraz göbekli olsa da ince yapılıydı. Gülümsemesine ve sarhoş gözleri sanki boşlukta asılı kalmış gibi görünmesine rağmen ifadesindeki katılık dikkatimi çekmişti. Hiç hareket yoktu, sadece kurumuş bir nehir yatağını andıran kırışıklar kalmıştı.

"Merhaba!" dedi kadın. "Sen oğlu musun?"

"Evet," dedim. "Merhaba."

"Babanla birlikte çalışıyoruz," dedi.

"Ne güzel," dedim ve başka da bir şey söylemek zorunda kalmadım, çünkü çoktan işe koyulmuşlardı. Antreye vardığımda banyonun kapısı açıldı. İçeriden ufak tefek, toplu, gözlüklü ve siyah saçlı bir kadın çıktı. Bir an için göz göze geldik, çünkü hemen gözlerini kaçırıp yanımdan geçti. Kadının peşinden gitmeden önce çaktırmadan parfümünü kokladım. Ferah, çiçek ağırlıklı bir kokuydu. Bir saniye sonra mutfağa girdiğimde, gelirken pencereden gördüğüm üçlü hâlâ masada oturuyordu. Kırklarındaki adam

sağındaki kadının kulağına bir şey fısıldadı. Kadın gülümsedi, kibar bir gülümsemesi vardı. Diğer kadın kucağındaki çantasını kurcalıyordu. Açılmamış bir paket sigarayı masanın üstüne bırakırken bana baktı.

"Merhaba," dedim. "Bir bira almaya gelmiştim sadece."

Kapının yanındaki duvarda iki dolu kasa duruyordu. Üsttekinden bir şişe aldım.

"Açacağı olan var mı?" diye sordum.

Adam doğruldu, baldırını sıvazladı.

"Bende çakmak var," dedi. "Al."

Yakalamak için hazırlanabileyim diye önce elini uzatıp bana usulca atmaya kalkıştı, sonra birden fırlattı, çakmak uçarak geldi. Kapının kasasına çarpıp yere düştü. Eğer bu olmasaydı sorunu nasıl çözeceğimi bilmiyordum, çünkü gidip ona benim için açmasını sormaya tenezzül etmek istemiyordum, ama mademki ilk adımı atıp başarısız olmuştu, şimdi işler tersine dönmüştü.

"Ben çakmakla açamıyorum," dedim. "Benim için açabilir misin?"

Çakmağı yerden alıp şişeyle beraber adama uzattım. Yuvarlak gözlükleri vardı, kafasının bir yarısı saçsızken diğer yarısının sanki uçsuz bucaksız bir kumsalın kıyısındaki asla kırılmayacak bir dalga gibi kabarık durması ona biraz ümitsiz bir hava katıyordu. Çakmağı saran parmakları kıllıydı. Bileğinde gümüş kordonlu bir saat vardı.

Bira kapağı bir *pop* sesiyle açıldı.

"Al bakalım," dedi ve şişeyi bana uzattı. Teşekkür ettim, sonra dört beş kişinin dans ettiği oturma odasının içinden geçip bahçeye açılan kapısından dışarı çıktım. Bayrak direğinin etrafında ufak bir grup birikmişti, her birinin elinde birer kadeh, nehir vadisine bakarak sohbet ediyorlardı.

Bira muazzamdı. Danimarka'da her gece içmiştim, son geceyse hem akşam hem de gece boyu içmiştim, bu yüzden şimdi sarhoş

olabilmem için çok bira gerekecekti. Hem zaten sarhoş olmak da istemiyordum. Eğer sarhoş olursam, bir şekilde onların dünyasına süzülürdüm, bu dünyanın beni yutmasına izin verir ve aradaki farkı göremez hâle gelirdim, hatta o zaman oradaki kadınları arzulamaya bile başlayabilirdim. Ve bu istediğim son şeydi.

Manzarayı taradım. Futbol kalelerinin bulunduğu çimenlik kara parçasını hafif salınımlarla sarmalayan nehre, ve onun aralarından geçtiği, kıyı boyunca uzanan, suyun koyu ve gümüşi yüzeyine karşın simsiyah duran iri ağaçlara baktım. Öteki yakada yükselen, sonra denize doğru alçalıp tekrar yükselen tepeler de şimdi simsiyahtı. Bu nedenle nehirle tepelerin arasındaki ev kümelerinden gelen ışıklar güçlü ve belirgindi; alçaldıkça griye, yükseldikçe maviye çalan yıldızlar ise belli belirsiz seçilebiliyordu.

Bayrak direğinin oradaki grup bir şeye güldü. Sadece birkaç metre ötemdeydiler, ama yine de yüzlerini seçemiyordum. Küçük göbekli adam evin köşesini dolanarak geldi, sanki kayıyor gibiydi. Konfirmasyon fotoğrafım orada çekilmişti, bayrak direğinin önünde, babamla annemin ortasında. Biramdan bir yudum daha aldım ve henüz kimsenin fethetmemiş göründüğü bahçenin öbür ucuna doğru yürümeye koyuldum. Huş ağacının yanına bağdaş kurup oturdum. Müzik artık daha uzaktan geliyordu, sesler ve gülüşmeler de, bulunduğum noktadan kıpırtılar da belirsizleşmişti. Sanrılar gibi, aydınlatılmış evi çevreleyen karanlıkta salınıyorlardı. Hanne'yi düşündüm. Sanki içimde bir yer edinmişti kendine; hep orada olmak istediğim, gerçekten de ona ait bir yer. Ve her canım istediğinde oraya gidebiliyor olmak bana bir lütuf gibi geliyordu. Önceki gece sınıf partisinde deniz kenarındaki bir kayanın üzerinde oturmuştuk. Hiçbir şey olmamıştı, hepsi buydu. Kaya, Hanne, küçük adacıklarıyla körfez, deniz. Dans etmiş, oyunlar oynamış, iskelenin basamaklarından inip karanlıkta yüzmüştük. Muhteşemdi. Ve muhteşem bir şeyin izleri kaybolmuyordu, dün gün boyunca onu içimde yaşatmıştım ve şimdi de yaşatmaya devam

ediyordum. Ölümsüzdüm. Ayağa kalktım, gücümü bedenimin her bir hücresinde hissederek. Gri bir tişört, yeşil asker bermudası, beyaz Adidas basketbol ayakkabısı giyiyordum, hepsi bu kadardı, ama yeterliydi. Güçlü değildim, ama ince, esnek ve bir tanrı kadar güzeldim.

Onu arayabilir miydim?

Bu gece evde olacağını söylemişti.

Ama saat on ikiye geliyor olmalıydı. Uyandırılmayı umursamayacak olsa bile, ailesinin geri kalanı için durum hiç de öyle olmayacaktı.

Ya ev yanıp kül olduysa? Ya içinde biri cayır cayır yandıysa?

Of, siktir ya. Hassiktir.

Bu düşünceleri kafamda susturmaya çalışırken bahçede yürümeye başladım, çalıdan çite, evin üstüne, çatıya, yoldan kokusunu alabildiğin bahçenin bitimindeki koyu pembe çiçekler açmış mor çalılıklara göz gezdirdim, o esnada şişedeki son yudumu içtim, bir çift kızarmış kadın yüzü gördüm, parmaklarının arasında sigara tutarken dizlerini birleştirmiş, kapının önündeki merdivenlerde oturuyorlardı, masada tanıştığım kişiler olduğunu fark edip, geçerken hafifçe gülümsedim, kapıdan oturma odasına girdim, artık boşalmış mutfağa geçtim, bir şişe bira daha kapıp yukarıya, odama çıktım, pencerenin yanındaki sandalyeye oturdum, arkama yaslandım ve gözlerimi kapadım.

Oturma odasındaki hoparlörler tam altımdaydı ve duvarlar sesi çok kolay geçirdiği için çalan her notayı rahatlıkla duyabiliyordum.

Ne çalıyordu?

Agnetha Fältskog. Geçen yazın hiti. Neydi sahi?

Bu gece babamın giydiklerinin utanç verici bir yanı vardı. O beyaz gömlek ya da bluz, işte her ne cehennemse. Kendimi bildim bileli, sade, tam ölçülerinde ve biraz da tutucu giyinirdi. Gardırobu gömleklerden, takım elbiselerden, birçoğu tüvid ceketlerden, teri-

len, kadife ve pamuklu pantolonlardan, lambswool ya da yün kazaklardan oluşurdu. Şimdilerin gömlekli okul öğretmeninden çok eski toprak kıdemli bir eğitimcinin tarzına yakındı, ama demode değildi. Farkı bu değildi. Fark, uysal olanla sert olan arasındaydı; mesafeleri kaldırmaya çalışanla mesafeleri kurmaya çalışan arasında. Bu bir değer meselesiydi. Bu yazın başlarında birden üstünde gördüğüm iddialı el işi bluzlarla, ya da fırfırlı gömleklerle, ya da içinde ancak bir Sami rahat edebilirmiş gibi duran biçimsiz yumuşak deri ayakkabılarla ortaya çıkınca, önceden olduğu kişiyle, benim de çok iyi tanıdığım o önceki hâliyle şimdi kendini tanıttığı bu kişi arasında muazzam bir karşıtlık oluşuyordu. Bana kalırsa, ben uysal olanın tarafındaydım, savaşa ve otoriteye karşıydım, hiyerarşilere ve sertliğin her türlü formuna karşıydım, okulda ezber yapmak istemezdim, zekâmın daha organik gelişmesini isterdim; sol görüşlüydüm, dünya kaynaklarının eşit dağılmaması beni öfkeden kudurtuyordu, herkesin hayatın zevklerinden payına düşeni almasını istiyordum ve kapitalizm ile zenginlerin iktidarı düşmanımdı. Nazarımda bütün insanlar eşitti, bir insanın manevi özelliklerinin her zaman dış görünümlerinden daha değerli olduğunu düşünürdüm. Diğer bir deyişle derinlikten yana ve yüzeyselliğin karşısında, iyilikten yana ve kötülüğün karşısında, uysal olandan yana ve sert olanın karşısındaydım. Bu yüzden, babamın da uysalların cenahına geçmiş olmasına sevinmem gerekmez miydi? Hayır, çünkü uysal olanın ifade şeklinden, yani yuvarlak gözlüklerden, kadife pantolonlardan, ayağının şeklini alan ayakkabılardan, el örgüsü süveterlerden nefret ediyordum, politik ideallerime paralel olarak müziğe bağlı başka ideallerim de vardı, bunlar da bambaşka şekillerde iyi görünmekle, havalı olmakla ve bir bakıma yaşadığımız çağa ait olmakla ilgiliydi, bu da dışa vurulmalıydı, ama liste başı şarkılarla değil, pastel renklerle ve saç jölesinin yarattığı izlenimle değildi, çünkü bu kısım ticari, yüzeysel ve eğlence sektörüyle ilintiliydi, hayır, dışa vurulması gereken müzik yenilikçi ama geleneksel

olanın bilincinde, derinden hissedilen ama zarif, zekice ama basit, gösterişli ama herkese hitap etmeyen bir özgünlükte, çok satmayan ama yine de bir kuşağın, benim kuşağımın deneyimlerini yansıtan bir müzik olmalıydı. Ah o yeni olan! Ben yeni olanın yanındaydım. Bu değerleri en iyi temsil eden Echo and the Bunnymen'den Ian McCulloch'tı. Parkalar, askerî ceketler, basketbol ayakkabıları, siyah güneş gözlükleri. Babamın nakışlı gömleği ve Sami ayakkabılarıyla arasında dağlar kadar fark vardı. Öte yandan mesele bununla da sınırlandırılamazdı, çünkü babam başka bir kuşağa aitti, ve o kuşağın Ian McCulloch gibi giyinip, İngiliz indie müziği dinlemesi, birden Amerikan sahnelerinde neler olup bittiğine ilgi duyması, REM'i ya da Green on Red'in ilk albümünü keşfetmesi ve nihayetinde de gardırobunda kovboy kravatı bulundurması düşüncesi bir kabus olurdu. Buradaki esas konu nakışlı bluzla Sami ayakkabılarının onu yansıtmamasıydı. Ve bu biçimsiz, belirsiz, neredeyse feminen dünyaya meyletmesi, sanki öz benliğini yitirmiş gibi görünmesiydi mesele. Sesindeki sert tını bile kaybolmuştu.

Gözlerimi açtım ve pencereden dışarı, ormanın kenarındaki masaya bir bakış attım. Sadece dört kişi kalmıştı. Babam, Unni, Bodil dediği kişi ve biri daha. Leylak çalılarının ardında, babamların görüş alanının dışında kalan ama benim görebildiğim bir adam bir yandan nehre bakıyor bir yandan da işiyordu.

Babam başını kaldırıp benden tarafa, yani pencereye baktı. Kalbim daha hızlı atmaya başladı, ama kıpırdamadım, çünkü eğer beni gördüyse –ki bu şüpheliydi–, onları gözetlediğimi itiraf etmiş olurdum. Onun yerine biraz bekledim, onları seyrettiğimden emin olabileceği kadar bekledikten sonra, –eğer görüyor idiyse tabii– geri çekildim ve sandalyeme oturdum.

Babamı gözetlemenin bir faydası yoktu, her zaman fark ederdi, her şeyi görürdü, hep görmüştü.

Biramdan birkaç yudum daha aldım. Şimdi bir sigara iyi giderdi. Beni hiç sigara içerken görmediği için belki olay çıkarırdı. Ger-

çi kendisi biraz önce bana bir şişe bira almamı söylememiş miydi?

Kendimi bildim bileli benim mülküm olan eski odam yatağım, dolap kapakları gibi turuncu masam ve üzerindeki dönen kaset dolabı dışında boştu. Okul kapanınca odamdaki her şeyi kaldırmış ve sonrasında da uyumak haricinde burada neredeyse hiç vakit geçirmemiştim. Şişeyi masanın üzerine bıraktım, kaset dolabını döndürürken kaset kapaklarının sırtında bulunan, çocuksu el yazımla yazılmış başlıkları okudum. BOWIE-HUNKY DORY. LED ZEPPELIN - I. TALKING HEADS - 77. THE CHAMELEONS - SCRIPT OF THE BRIDGE. THE THE - SOUL MINING. THE STRANGLERS - RATTUS NORVEGICUS. THE POLICE - OUTLANDOS D'AMOUR. TALKING HEADS - REMAIN IN LIGHT. BOWIE - SCARY MONSTERS (And super-creeps). ENO BYRNE - MY LIFE IN THE BUSH OF GHOSTS. U2 - OCTOBER. THE BEATLES - RUBBER SOUL. SIMPLE MINDS - NEW GOLD DREAM.

Ayağa kalktım, küçük Roland Cube amfiye dayalı duran gitarımı elime aldım, bir iki nota çaldım, geri yerine koydum, tekrardan bahçeye baktım. Ağaçların dallarının neden olduğu, parafin lambaların ise tam olarak dağıtamasa da yumuşattığı karanlığın içinde hâlâ öylece oturuyorlardı, yüzleri ışığın rengini almıştı. Koyu, neredeyse bakıra kaçan bir renk.

Bodil, dedemin bizim hiç tanımadığımız diğer kardeşinin kızı olmalıydı. Dedemin kardeşi uzun zaman önce bir sebepten ötürü aileden aforoz edilmişti. Bahsini ilk kez birkaç sene önce tesadüfen duymuştum; aileden birinin düğünü vardı, annem onun da katıldığını ve çok ateşli bir konuşma yaptığını söylemişti. Şehirdeki Pentekostal Cemaati'nin alaylı vaizlerindendi. Mekanisyendi. Her şeyi diğer iki kardeşinden farklıydı, ismi bile. Baskın annelerinin onayından ve akademik dünyaya girip üniversiteye başlamalarının ardından, iki kardeş soyadlarını sıradan Pedersen'den daha az bilinen Knausgaard olarak değiştirmeye karar verdiklerinde, o reddetmişti. Belki de birbirlerinden bu yüzden kopmuşlardı.

Odamdan çıkıp aşağı indim. Hole girdiğimde babam dolapların olduğu odadaydı, ışık kapalıydı ve bana bakıyordu.

"Hah geldin mi?" dedi. "Bize katılmak istemez misin?"

"İsterim," dedim. "Elbette. Öylesine bir etrafa bakınıyordum sadece."

"Harika bir parti," dedi.

Başını biraz eğip saçını düzeltti. Her zaman yaptığı bir hareket olmasına rağmen üzerindeki gömlek ve pantolon öyle iğreti duruyordu ki, hareketi birden gözüme çok feminen görünmüştü. Sanki bugüne dek tercih ettiği tutucu ve uygun giyinme biçimi bu hareketini yakalayıp şimdiye dek nötralize etmeyi başarmıştı.

"Her şey yolunda mı Karl Ove?" dedi.

"Evet," dedim. "Bir sorun yok. Çıkıp sizinle beraber oturacağım."

Dışarı çıktığımda âni bir rüzgâr esti. Ormanın kenarındaki ağaçların yaprakları neredeyse isteksizce, sanki derin uykularından uyandırılmışçasına hışırdadı.

Yoksa yalnızca sarhoş mu, diye düşündüm. Çünkü buna hiç alışık değildim. Babam asla sarhoş olmazdı. Onu ilk kez iki ay önce bir gece Elvegaten'de Unni'yle onu ziyarete gittiğimde sarhoş görmüştüm, bana fondü ikram etmişlerdi; bir cuma gecesi kendi evinde bulundurma ihtimalini önceden asla düşünmeyeceği bir başka şey daha. Ben gelmeden içmeye başlamışlardı, ve tavırları dostane olmasına rağmen durum yine de tehditkârdı; doğrudan değil elbette, çünkü orada otururken ondan korkmuyordum, ama dolaylı yoldan öyleydi zira artık onu okuyamaz olmuştum. Çocukluğum boyunca onla ilgili edindiğim ve beni olabileceklere hazırlayan tüm bilgi birikimim tek çırpıda geçersiz kılınmıştı. Peki geçerli olan neydi o hâlde?

Dönüp masaya giderken Unni'yle göz göze geldim, bana gülümsedi, ben de karşılık verdim. Rüzgâr yine aniden esti, bu sefer daha da güçlü. Ahırın oradaki yüksek çalılıklar hışırdadı. Masanın tepesindeki ince dallar masaya doğru yaylandı.

"Güzel vakit geçiriyor musun?" diye sordu Unni yanlarına gittiğimde.

"Evet," dedim. "Ama biraz yorgunum. Birazdan yatarım herhâlde."

"Bu curcunada uyuyabilecek misin peki?"

"Bu da curcuna mı yahu?"

"Bu gece baban senden ne kadar övgüyle bahsetti öyle," dedi Bodil dirsekleriyle masaya abanarak. Ne yanıt vereceğimi bilemedim, o yüzden ihtiyatla gülümsedim.

"Değil mi Unni?"

Unni başıyla onayladı. Otuzlarının başında olmasına rağmen uzun ve tamamı ağarmış saçları vardı. Stajyer öğretmenliğini babamın danışmanlığı altında yapmıştı. Altına yeşil, İspanyol paça bir pantolon, üstüneyse babamınkine benzer bir şeyler giymişti. Boynunaysa ahşap boncuklardan bir kolye takmıştı.

"Bu ilkbaharda yazdığın kompozisyonlardan birini okuduk," dedi. "Gerçi haberin yoktur belki. Umarım okumamın bir mahsuru yoktu? Seninle öyle gurur duyuyordu ki bilemezsin."

İşte bu kadarı fazlaydı. Benim kompozisyonlarımı ne halt etmeye karıştırıyordu ki?

Ama biraz gururlanmıştım da tabii.

"Sen dedene benziyorsun Karl Ove," dedi Bodil.

"Dedeme mi?"

"Evet. Aynı kafa şekli. Aynı ağız."

"Sen peki, babamın kuzenisin değil mi?" dedim.

"Evet," dedi. "Bir gün bize gelsene. Biz de Kristiansand'da oturuyoruz biliyorsun!"

Bilmiyordum. Buraya gelmeden önce onun dünya üzerindeki varlığını dahi bilmiyordum. Bunu ona söylemem gerekirdi. Ama yapmadım. Onun yerine, çok iyi olur dedim, yaptığı işi ve çocukları olup olmadığını sordum. Babam döndüğünde tam olarak bu sorularımı cevaplıyordu. Babam konuyu anlayabilmek için ona

kulak kabartarak masaya oturdu, ama sonra arkasına yaslandı, ayağını dizinin üzerine atarak kendine bir sigara yaktı.

Ayağa kalktım.

"Ben geldim sen kalkıyorsun?" dedi.

"Yok yahu. Bir şey alıp geleceğim," dedim. Kapının önündeki basamaklarda çantamı açıp sigara paketini çıkardım, masaya dönerken ağzıma bir sigara yerleştirdim, otururken sigarayı içmeye başlamış olmak için durakladım ve sigarayı yaktım. Babam hiçbir şey söylemedi. Bir şey söylemeye yeltendiğini gördüm, çünkü dudaklarının etrafında tasvip etmeyen bir kıvrım oluşmuştu, ama kısa süren dik bir bakıştan sonra normale döndü, sanki kendi kendine artık böyle davranmayacağına dair söz vermiş gibiydi.

En azından bana öyle geldi.

"O zaman şerefe," dedi babam ve kırmızı şarap kadehini bize doğru kaldırdı. Sonra Bodil'e baktı ve ekledi: "Helene'nin şerefine."

"Helene'nin şerefine," dedi Bodil.

Birbirlerinin gözlerine bakarak içtiler.

Bu Helene de kimin nesiydi?

"Senin şerefe kaldırılacak bir kadehin yok mu Karl Ove?" dedi babam.

Başımı iki yana salladım.

"Şu kadehi al sen de," dedi. "Temiz olmalı. Değil mi, Unni?"

Unni başını evet anlamında salladı. Masanın üstündeki beyaz şarap şişesini alıp kadehi doldurdu. Kadehleri yeniden şerefe diyerek kaldırdık.

"Helene kim?" diye sordum ve onlara baktım.

"Helene benim kız kardeşimdi," dedi Bodil. "Öldü."

"Helene... evet, çocukluğumuz birlikte geçti. Beraber takılırdık," dedi babam. "Yetişkin çağımıza kadar. Sonra hastalandı."

Şarabından bir yudum aldı. Yürüyüşe çıktığımda gördüğüm çift evin arkasından çıkageldi. Beyaz elbiseli dolgun kadınla kü-

çük göbekli adam. Arkalarından iki adam daha geliyordu, birini tanıdım, mutfaktaki adamdı.

"Hah neredesiniz yahu?" dedi küçük göbekli adam. "Merak etmeye başlamıştık. Yalnız, misafirlerini ihmal ediyorsun ha ben diyeyim." Elini babamın omzuna koydu. "Biz o kadar yolu seni görmeye geldik herhâlde."

"Bu benim kız kardeşim," dedi Bodil kısık bir sesle bana. "Elisabeth. Ve kocası Frank. Aşağıda Ryen'de oturuyorlar, nehir kenarında. Frank emlakçı."

Babamın tanıdığı bu insanlar hep etrafımızda mı yaşıyordu?

Oturdular ve masa çabucak canlandı. Masadakileri ilk geldiğimde anlam ya da içerik taşımayan yüzlerden ibaret, ve sadece yaşlarına ve görünümlerine göre ayrılan hayvan türleri olarak görmüştüm; 40'lı yaşlarında ve resimli hayvan sözlüğünden fırlamış, genel özellikleri cansız gözler, gergin dudaklar, sarkmış göğüsler, bıngıldak göbekler, kırışık ve oyuk yüzler olan bu kişileri birden birer birey olarak algılamaya başlamıştım, akrabam oldukları için, damarlarında akan kanın benimkiyle aynı olduğunu bildiğim için kim oldukları birden benim için önem kazanmıştı.

"Helene'den bahsediyorduk," dedi babam.

"Helene, evet," dedi Frank adlı adam. "Onunla hiç tanışma fırsatım olmadı. Ama hakkında çok şey duydum. Yazık olmuş," dedi.

"Ölüm döşeğinde yanındaydım," dedi babam.

Ona gözlerimi diktim. Neler oluyordu?

"Görüp görebileceğin en güzel kızdı," dedi Bodil, kısık sesle benimle konuşmaya devam ederek.

"Ama öldü işte," dedi babam. "Yazık."

Ağlıyor muydu?

Evet, ağlıyordu. Orada oturmuş, dirseklerini masaya dayamış, ellerini göğsünde toplamış, yanaklarından gözyaşları akıyordu.

"Ve ilkbahardı. İlkbaharda ölmüştü. Her yerde çiçekler açmıştı. Aah, ah."

Frank bakışlarını alçalttı ve elindeki kadehi çevirdi. Unni elini babamın koluna koydu. Bodil onlara baktı.

"Siz çok yakındınız tabii," dedi. "Onun en çok değer verdiği kişi sendin."

"Aah. Aah," dedi babam gözlerini yumarak, elleriyle yüzünü kapattı.

Sert bir rüzgâr dalgası bahçeyi katetti. Örtünün etekleri çırpındı. Bir peçete bahçeye uçtu. Üzerimizde yapraklar hışırdadı. Kadehimi kaldırıp içtim, asidik tadı damağımı kapladığında ürperdim ve bir kez daha henüz sarhoş olmamama rağmen sarhoş olmama ramak kaldığında beliren ve peşine düşme arzusu uyandıran o berrak, saf duyumu hissettim.

II. BÖLÜM

Stockholm'ün çok sayıdaki uydu kentinden biri olan Åkeshov'da, her akşamüstü çöken karanlık sonrası penceremin sadece birkaç metre ötesindeki ormandan geçen metronun yolcu vagonlarının aydınlatılmış odalar dizisi gibi göründüğü bodrum katında, ikincisi olmasını umduğum romanım üzerinde birkaç ay çalıştıktan sonra, 2003 sonunda Stockholm'ün merkezinde bir ofis bulabildim. Yeri mükemmeldi, sahibi de Linda'nın arkadaşlarından biriydi. İçinde minik bir mutfağı, küçük bir duş yeri, çalışma masası, kitap rafları ve çekyatı olan bir stüdyoydu aslında. Eşyalarımı, yani bir yığın kitapla bilgisayarımı Noel'le yeni yıl arasında ofisime taşıdım, yeni yılın ilk iş gününde de orada çalışmaya başladım. Aslında yazdığım yüz otuz sayfalık tuhaf romanımı tamamlamıştım, bir yaz akşamı yengeç avına çıkan babayla iki oğlunun hikâyesi sonrasında melekler üzerine uzun bir denemeye dönüşüyor, ardından da artık büyümüş oğullardan birinin bir adada geçirdiği birkaç gün boyunca orada tek başına nasıl yaşayıp yazdığı ve kendisine zarar verdiğiyle ilgili bir hikâyeye dönüşüyordu yeniden.

Yayınevi kitabı yayımlayacağını söylemişti ve bu fikir beni benden alıyordu, ama ben o kadar da emin değildim; hele ki Thure Erik'e okuttuğum günden sonra hiç değildim. Bir gece geç bir vakitte beni aradı, ruh hâli ve seçtiği sözcükler tuhaftı, sanki

söylemesi gerekeni söyleyebilmek için –ki söyleyeceği şeyler basitti– içmişçesine şunları söyledi: *Olmamış, bu roman değil.* Birkaç kez, *Bir hikâye anlatmalısın Karl Ove!* dedi. Bir hikâye anlatmalısın! Haklı olduğunu biliyordum ve 2004'teki ilk çalışma gününde yeni masamda oturmuş boş sayfaya bakarken yapmaya başladığım da tam olarak buydu. Yarım saatlik bir çalışmanın ardından arkama yaslandım, masanın arkasındaki postere göz gezdirmeye başladım, uzun yıllar evvel, önceki hayatımın bir gününde, Barselona'da Tonje'yle beraber gittiğim bir Peter Greenaway sergisindendi, poster dört resimden oluşuyordu; biri, uzunca bir süre, işeyen bir çocuk melek sandığım bir şeyin resmiydi, biri bir kuş kanadı, biri 1920'li yıllardan bir pilot, biri de bir cesedin eliydi. Sonra pencereden dışarıya baktım. Yolun karşısındaki hastanenin üstünde gökyüzü açık ve masmaviydi. Alçaktaki güneş pencere camlarında, tabelalarda, yol kenarlarındaki korkuluklarda, araba kaportalarında ışıldıyordu. Kaldırımdan geçenlerin yükselen donmuş nefesleri onların sanki alev almışlar gibi görünmelerine neden oluyordu. Hepsi sımsıkı giyinmişti. Bereler, atkılar, eldivenler, kalın montlar. Telaşlı adımlar, sabit bakışlar. Gözlerimi döşemenin üzerinde gezdirdim. Yerler parkeydi ve nispeten yeniydi, parkenin kızıl-kahve tonu dairenin 19. yüzyıl sonu mimarisine öykünen stiline esasen ters düşüyordu. Birden budakların ve damarların, oturduğum sandalyenin belki iki metre ötesinde, dikenli tacıyla İsa'nın görüntüsünü oluşturduğunu fark ettim.

Tepki vermemiştim, çok da üzerinde durulacak bir şey değildi, çünkü zemindeki, duvarlardaki, kapılardaki ve pervazlardaki kusurlardan türeyen bunun gibi imgeler bütün binalarda bulunur –mesela şurada, tavandaki rutubet lekesi koşan bir köpeğe benzer, keza şuradaki boyası aşınmış kapı eşiği, ufuğundaki sıradağlar üzerinde bulutların öne taştığı, karla kaplı bir vadiyi andırır– ama içimde bir şeyleri harekete geçirmiş olmalı ki on dakika sonra kalktığımda, su ısıtıcısının yanına gidip onu doldururken

birden uzun zaman önce bir gece başımdan geçmiş, çocukluğumun derinliklerinden bir hatırayı anımsadım, kaybolmuş balıkçı teknesiyle ilgili bir haberi izlerken suyun üzerinde buna benzer bir imge görmüştüm. Su ısıtıcısını doldururken oturma odamız gözümün önünde canlandı, tik ağacından televizyon ünitesi, pencereden görünen kararmaya yüz tutmuş yamaca nazire yaparcasına ışıldayan tek tük kar taneleri, ekrandaki deniz, üstünde beliren yüz. İmgelerle beraber o dönemin atmosferi de gün yüzüne çıktı; ilkbahar, banliyö, yetmişler, o zamanki aile hayatımız. Ve atmosferle beraber gelen neredeyse dizginlenemez bir hasret.

Tam o sırada telefon çaldı. İrkildim. Kimde numaram vardı ki?

Vazgeçene dek beş kez çaldı. Isıtıcıdan gelen uğultu arttı, daha önce de sık sık düşündüğüm üzere, sanki yaklaşmakta olan bir şeyin sesi gibi geliyordu kulağa.

Kahve kutusunun kapağını çevirerek açtım, fincanıma iki kaşık kahve koydum ve üstüne kaynar su doldurdum, buharı tüten siyah renkteki su, fincanın kenar kısımlarında yükseldi, sonra giyindim. Dışarı çıkmadan önce ahşap zeminin üzerindeki suratı yeniden görebileceğim şekilde durdum. Ve gerçekten de İsa'ydı. Yüzü sanki acı içindeymişçesine yan dönüktü ve yere bakıyordu, kafasında dikenli tacı vardı.

Burada önemli olan şey ne şimdi bir yüz görmemdi ne de 70'lerin ortasında denizin üzerinde bir yüz görmüş olmamdı, önemli olan bunu unutmuş ve şimdi birdenbire tekrardan hatırlamış olmamdı. Yngve'yle beraber sık sık konuştuğumuz ve gözümüzde neredeyse İncil'de anlatılan hikâyeler tadında büyüttüğümüz birkaç münferit olay dışında çocukluğuma dair çok az şey anımsıyordum. Yani çocukluğumda olan bitenlerin çok azını hatırlıyordum. Ama gerçekleştikleri odaları hatırlıyordum. Bulunduğum bütün yerleri, bulunduğum bütün odaları hatırlıyordum. Hatırlamadığım sadece içlerinde yaşananlardı.

Elimde fincanla sokağa çıktım. Fincanı dışarıda görünce içimi

bir huzursuzluk kapladı, fincan içeriye aitti, dışarıya değil; dışarıdayken çıplak ve savunmasız bir yanı vardı, ve ertesi sabah caddeyi geçer geçmez 7-11'den kahve alıp bundan böyle kartondan yapılmış ve dışarısı için tasarlanmış o bardağı kullanmaya karar verdim. Hastanenin önünde birkaç bank vardı, onlara doğru yürüdüm, buzla kaplı ahşaba oturup bir sigara yaktım ve yolun aşağısına göz attım. Kahve çoktan ılımıştı. Mutfak penceresinin dışındaki termometre o sabah eksi yirmiyi görmüştü, güneşin parlaklığına rağmen hava hâlen çok da ısınmış değildi. Eksi on beş falandı muhtemelen.

Arayan kimse var mı diye bakmak için cebimden telefonumu çıkardım. Gerçi herhangi bir kişiden değildi beklediğim telefon: Bir haftaya kadar bebek bekliyorduk, bu yüzden her an Linda'nın beni arayıp doğumun başladığını söyleyebilecek olmasına kendimi hazırlamıştım.

Hafif bayırın tepesindeki kavşakta trafik ışıklarının tik tak sesleri başladı. Çok geçmeden alt yolda araba kalmamıştı. Aşağımdaki girişten orta yaşlı iki kadın çıkıp sigaralarını yaktı. Beyaz hastane önlükleri içindeki kollarını sıkıca bellerine dolamış, ısınmak için şap şap adımlar atıyorlardı. Garip bir ördek türü gibi göründüler gözüme. Kavşaktan gelen tik tak sesleri kesildi ve arabalar vakit kaybetmeden tepenin gölgesinden fırlayıp uluyan köpek sürüsü gibi, güneşle aydınlanmış yolu inmeye koyuldular. Çivili lastikler asfaltı dövüyordu. Telefonu cebime geri koydum ve iki elimle bardağı kavradım. Kahvenin tüten buharı ağır ağır yükselip ağzımdan çıkan nefese karışıyordu. Ofisimin yirmi metre ilerisinde, yükselen iki blok arasına sıkışmış okul bahçesinde çocukların bağrışmaları ansızın kesildi, farkına ancak varmıştım. Zil çalmıştı. Buradaki sesler yeniydi ve bana yabancıydı, meydana çıkış ritimleri için de aynısı geçerliydi, ama yakında onlara alışacaktım, öyle ki onları duymaz olacaktım yine. Bir şeyi az bildiğinde, o yoktur. Bir şeyi çok bildiğinde, o yoktur. Yazmak var olanı, bildiklerimizin gölge-

sinden çekip çıkarmaktır. Yazmanın olayı budur. Orada olanlar değil, orada ne gibi eylemlerin gerçekleştiği değil, bizzat *orasıdır*. Orası, yazmanın mekânı ve amacıdır. Ama oraya nasıl ulaşırız?

Stockholm'ün bu semtinde oturmuş, kahvemi içiyor ve soğuktan kaslarım kasılıyorken, sigaramın dumanı tepemdeki engin hava kütlesine karıştığı esnada kendime sorduğum soru buydu.

Okul bahçesindeki çığlıklar belirli aralıklarla duyuluyordu, bu ses sabahın daha ilk saatleriyle beraber yoğunlaşan trafikle başlayıp, sanki başka bir noktadan alanı terk ediyormuşçasına akşam saatinde hafifleyen bir dolu ritimden yalnızca bir tanesiydi. Saat altı buçuk gibi, korumalı botları, güçlü, toz rengi elleri, pantolonlarının cebine tıktıkları katlanan cetvelleri ve hiç durmadan çalan cep telefonlarıyla çeşitli kafelerde ve pastanelerde kahvaltı için buluşan işçiler. Sonraki saatte sokakları dolduran, belli bir kategoriye sokmanın güçleştiği, mülayim tavırlı ve iyi dış giyimlerine bakıldığında günlerini bir ofiste geçirdiklerini tahmin etmenin zor olmadığı, avukat, gazeteci ya da mimar olabilecekleri gibi, reklam ajanslarında metin yazarı ya da sigorta şirketlerinde çalışıyor olmaları muhtemel erkekler ve kadınlar. Otobüs, çoğu orta yaşlı ve kadın, ama aralarında genç erkeklerin de bulunduğu hasta bakıcıları ve hemşireleri saat sekize dek gitgide kalabalıklaşan gruplar hâlinde hastanenin önünde indiriyordu, bu trafik sonra giderek seyreliyor ve mahalle, elinde alışveriş arabasıyla bir civar sakininin belirdiği, sakin sabahlarda bebek arabalarını iten annelerle babaların yüzlerini göstermeye başladığı, yollarda ekseriyetle ticari araçların, kamyonların, pikapların, taksilerin ve otobüslerin bulunduğu bir alana dönüşüyordu.

Güneşin ofisin karşı sokağındaki pencerelere vurduğu, apartman girişinin merdivenlerinde ayak seslerinin yankısının kesildiği, kesilmese bile seyreldiği bu saatte, koyundan bir karış daha uzun ve hepsi birbirinin aynı fosforlu yelekleri giymiş anaokulu çocukları, girişimin maceracı doğasından büyülenmişlercesine ve

çoğunlukla ciddi yüzlerle yürüyerek önümden geçiyorlardı, başlarında bir çoban gibi dikilen eğitmenlerindeki ciddiyetse onların daha çok sıkılmanın eşiğinde olduğuna işaret ediyordu. Etrafta devam eden çalışmalardan yükselen gürültü patırtı bu saatte insanın bilincine ulaşabilecek boşluğu bulabiliyordu. Bu bir park görevlisinin yerlerdeki yaprakları temizlemek için yaprak üfleyiciyi çalıştırmasında ya da bir ağacı budamasında; yol bakım idaresinin asfalt üzerindeki bir katmanı kazıması ya da yakınlardaki bir ev sahibinin, evini baştan aşağı tadilata sokmasında da böyleydi. Sonra birden beyaz yakalılar ve iş dünyası insanlarından müteşekkil bir dalga sokağa taşıyor ve bütün lokantaları ağzına kadar dolduruyordu: Öğle yemeği vaktiydi. Bu dalga yine aniden geri çekildiğinde, sabahkini andıran ama yine de nevi şahsına münhasır bir boşluk bırakıyordu ardında, çünkü aynı şablon tekrar ediyordu ama bu defa tersi yönde: Okuldan çıkmış çocuklar evlerine gitmek üzere şimdi penceremin önünden geçiyordu, hepsinde zaptedilemez ve yaygaracı bir hava vardı, oysa sabah okula gitmek için önümden geçtiklerinde, üzerlerinde hâlâ uykunun sessiz kalıntısını ve henüz başlamamış şeylere karşı takındığımız içten gelen ihtiyatı taşıyorlardı. Güneş şimdi pencerenin hemen iç tarafındaki duvara vuruyordu, koridordan apartman merdivenlerindeki ilk ayak sesleri duyulmaya başlamıştı, hastanenin ana girişi önündeki otobüs durağında bekleyen insanların sayısı her dönüp baktığımda artıyordu. Cadde üzerinde şahsi araç sayısı artmış, kaldırımdan geçip apartmanlarına dönen yayalar çoğalmıştı. Artan hareketlilik saat beş civarında sona eriyor ve mahalle saat on gibi pes sesli genç adam ve tiz sesli genç kadın gruplarının gece saat üçe kadar sürecek gece hayatları başlayana kadar yeniden sessizliğe bürünüyordu. Sabah altı gibi otobüsler yeniden sefere başlıyordu, trafik yoğunlaşıyor, bütün kapılarda ve merdivenlerde insanlar beliriyordu: Yeni bir gün başlıyordu.

Hayat, burada öyle katı bir şekilde düzenlenmiş ve sınırları

çizilmiş hâlde cereyan ediyordu ki, biyolojik olduğu kadar geometrik olarak da anlaşılabilirdi. Bunun insanda yaşamın tükenmez bir kaynaktan fışkırdığı izlenimi uyandıran, kalabalık yığınlardaki kurbağa, balık ya da böcek yumurtaları gibi diğer türlerin bereketli, vahşi ve kaotik koşullarıyla ilintili olduğuna inanmak zordu. Ama öyleydi. Kaos ve öngörülemezlik yaşamın ve sonunun ortak karakteristik özelliğidir, biri olmazsa diğeri de olamaz, ve her ne kadar tüm çabamız bu sonu kendimizden ırak tutmaya dönük olsa da, şimdi olduğu gibi gölgesinde değil de ışığında yaşamaya ufacık bir ümitsizlik kâfi gelir. Kaos bir tür yer çekimidir ve tarihin ritmi, yani medeniyetlerin yükselişi ve çöküşü belki de bununla şekilleniyordur. Uçların öyle ya da böyle birbirine benzemesi dikkate şayandır, çünkü aşırı kaotik bir dünyada da, katı kurallarla düzenlenmiş ve sınırları çizilmiş dünyada da birey bir hiçtir ve yaşam her şeydir. Nasıl ki kalp hangi hayat için attığını umursamıyorsa, şehir de içindeki muhtelif işlevleri kimin yerine getirdiğini umursamaz. Bu şehrin orasında burasında dolanan herkes bugün ölse, misal bundan yüz elli yıl sonra bile, insanların geliş ve gidiş sesleri aynı eski örüntüyü takip ederek çınlayacaktır. Yeni tek şey, bu işlevleri yerine getiren insanların yüzleri olacaktır, kaldı ki bu çok da yeni bir şey olmayacaktır zira hepsi bize benziyor olacaktır.

Sigaranın izmaritini yere attım ve çoktan soğumuş kahvemin son yudumunu içtim.

Hayata bakıyor, ölümü düşünüyordum.

Ayağa kalktım, ellerimi birkaç kez baldırlarıma sürttüm ve ışıklara doğru yürüdüm. Yanımdan geçen arabalar havaya kaldırdıkları karlardan kuyruklar bırakıyordu arkalarında. Zincirleri şıngırdayan dev bir kamyon yokuşu iniyordu, hafifçe fren yaptı, trafik ışıkları kırmızıya dönerken yaya geçidinin sınırında gürültülü bir şekilde durabilmeyi başardı. Araçlar benim için durmak zorunda kaldığında hep suçluluk duygusuna kapılmışımdır, bir tür

dengesizliğe sebep olduğumu ve bir şekilde onlara borçlandığımı hissederim. Araç ne kadar büyükse, duyduğum suçluluk da o denli büyük olur. Bu nedenle onu selamlayarak dengeyi yeniden kurabilmek için, karşıdan karşıya geçerken şoförle göz göze gelmeye çabaladım. Ancak şoförün gözleri torpidodan bir şey almak için uzanan ellerine dönüktü; belki bir haritaydı, çünkü kamyon Polonya plakalıydı. Beni görmemişti, ama önemi yoktu, fren yapmış olmak onu çok rahatsız etmemiş olmalıydı.

Apartman girişinde durdum, kodu girdim ve kapıyı açtım, birinci kattaki ofisime doğru birkaç basamağı tırmanırken anahtarı çıkardım. Asansör harekete geçti, ofisimin kapısını elimden geldiğince çabuk açıp içeri daldım, kapıyı arkamdan kapattım.

Aniden maruz kaldığım sıcaklık yüzümü ve ellerimi karıncalandırmıştı. Sirenleri açık, çok sayıdaki ambulanstan biri daha geçti. Bir fincan kahve suyu daha koydum ve kaynamasını beklerken, hızlıca, o âna dek yazdıklarımın üzerinden geçtim. Havada uçuşan tozlar, geniş ve belirli bir açıyla vuran güneş ışığında telaşla en ufak hava akımının dahi peşinden gidiyordu. Yan komşu piyano çalmaya başlamıştı. Su ısıtıcısı tısladı. Yazdıklarım iyi değildi. Kötü değildi, ama iyi de değildi. Dolabın yanına gittim, kahve kutusunun kapağını çevirerek açtım, fincana iki kaşık kahve koydum ve üstüne kaynar su doldurdum, buharı tüten siyah renkteki su, fincanın kenar kısımlarında yükseldi.

Telefon çaldı.

Fincanı çalışma masamın üzerine bırakıp çağrıya yanıt vermeden önce telefonun iki kez daha çalmasını bekledim.

"Alo." dedim.

"Merhaba, benim."

"Merhaba."

"Nasıl gidiyor diye bir sorayım dedim. Nasıl, memnun musun ofisinden?"

Sesi mutlu geliyordu.

"Bilmem. Sadece bir iki saattir buradayım, bildiğin gibi işte," dedim.

Sessizlik.

"Eve geliyor musun artık?"

"Sıkboğaz etmene gerek yok," dedim. "Geldiğimde gelirim işte."

Yanıt vermedi.

"Gelirken almam gereken bir şey var mı?" diye sordum kısa süren bir sessizliğin ardından.

"Hayır, ben alışveriş yaptım zaten."

"Tamam. Görüşürüz o zaman."

"Peki. Görüşürüz. Aa dur ya. Kakao."

"Kakao," dedim. "Başka?"

"Başka bir şey yok, bir tek o."

"Tamam. Görüşürüz."

"Görüşürüz."

Telefonu kapattıktan sonra, düşüncelere ya da duygulara değil de boş bir odanın yayabileceği türde bir atmosferin derinliklerine dalmış hâlde uzunca bir süre sandalyemde oturdum kaldım. Gayriihtiyari olarak fincanı ağzıma götürüp bir yudum aldığımda kahve ılımıştı. Fareyi kımıldatıp bilgisayarı ekran koruyucu modundan çıkardım ve saate baktım. Üçe altı vardı. Yazdığım metni bir kez daha okudum, sonra kesip, taslaklar sayfama yapıştırdım. Beş yıldır bir roman üzerinde çalışıyordum, bu seferki vasat olamazdı. Ve bu yazdığım çok sönüktü. Ama çözüm yine mevcut metindeydi, bunu biliyordum, onda peşinden gitmek istediğim bir şeyler vardı. İstediğim her şey o metinde mevcutmuş gibi geliyordu, ama fazlasıyla sıkıştırılmış bir biçimdeydi. Metnin odağındaki minik fikri, yani tüm karakterlerin ve dekorların 1980'lere ait olup olayların 1880'lerde geçiyor olması fikrini bilhassa önemli buluyordum. Birkaç yıldır babam hakkında yazmaya çalışmış, ama başaramamıştım, bu muhtemelen konunun hayatıma çok

yakın olmasından ve onu bir biçimin içine sığdıramamış olmamdan ötürüydü; zira biçim edebiyatın ön koşuludur. Bu edebiyatın tek yasasıdır: Her şey biçime boyun eğmelidir. Yazının herhangi bir öğesi biçimden daha güçlüyse, örneğin stil, olay örgüsü, tema gibi öğelerden herhangi biri kontrolü ele geçirirse, sonuç zayıf olur. Stil bakımından kuvvetli yazarların böylesine sık kötü kitaplar yazması bu yüzdendir. Sağlam temaları olan yazarların da böylesine sık kötü kitaplar yazması bu yüzdendir. Edebiyatın açığa çıkabilmesi için tema ve stilin kudretinin parçalanması gerekir. İşte bu parçalanıştır "yazmak" dediğimiz şey. Yazmak yaratmaktan ziyade yıkmakla ilgilidir. Ve kimse bunu Rimbaud'dan daha iyi bilmiyordu. Esas dikkate değer olan onun, bunun bilincine rahatsız edici derecede genç bir yaşta varması değil de kendi yaşamına da uygulamış olmasıdır. Rimbaud her şeyi özgürlük üzerine kurmuştu, bu hayatında olduğu gibi yazmakta da böyleydi, ve özgürlüğü bu denli önemli bulduğu için yazmayı ardında bırakabiliyordu, ya da belki de bırakmıştı, çünkü yazmak da onun için mutlaka yıkılması gereken bir engele dönüşmüştü. Özgürlük, yıkım artı harekettir. Bunu bilen bir diğer yazar da Aksel Sandemose'ydi. Onun trajedisi bu formülü edebiyatına uygulayıp hayatına uygulayamamış olmasıdır. Yıktı ve o harabenin içinde yaşamını sürdürdü. Rimbaud ise Afrika'ya gitti.

Ani bir dürtüyle başımı kaldırdım, bir kadınla göz göze geldim. Pencerenin önündeki bir otobüste oturuyordu. Hava kararmaya başlamıştı ve odadaki tek ışık çalışma masamın üzerindeki lambaydı, bir gece kelebeği gibi dışarıdakilerin dikkatini çekiyor olmalıydı. Baktığını gördüğümü anlayınca gözlerini başka tarafa çevirdi. Ayağa kalktım, pencereye yürüdüm, otobüs hareket ettiği esnada iplerini gevşetip jaluziyi indirdim. Eve dönme zamanım gelmişti. "Birazdan" demiştim ve bunu diyeli bir saati geçmişti.

Aradığında ne kadar keyifliydi.

Bir mutsuzluk sızısı içimi baştan uca katetti. Endişelerine ve

özlemlerine karşı nasıl böyle tahammülsüz davranabiliyordum?

Vücudumu kaplayan acının kendi kendine geçmesini beklercesine odanın ortasında hiç kıpırdamadan durdum. Ama geçmiyordu. Eylemle ortadan kaldırılması gerekiyordu. Bu durumu telafi etmeliydim. Düşüncesi bile işe yaramıştı, sadece uzlaştırma vaadi taşıdığından değil, aynı zamanda takip de gerektirdiğinden; bu durumu nasıl düzeltecektim? Bilgisayarı kapayıp çantama yerleştirdim, fincanı çalkalayıp lavabonun içine koydum, fişi prizden çektim, ışığı söndürdüm, jaluzinin arasından içeri sızan ay ışığında üstümü giyindim, bütün bunları yaparken de onu gözümde koca dairenin içinde canlandırdım.

Sokağa adım attığımda soğuk yüzümü ısırdı. Parkamın kapüşonunu beremin üzerine çektim, havada uçuşan küçük kar taneciklerinden yüzümü korumak için başımı eğdim ve yürümeye başladım. Güzel günlerde Tegnérgatan'dan Drottninggatan'a iner, Hötorg'a çıkan yolu izler, oradan Johannes Kilisesi'ne çıkan dik yokuşu tırmanır sonra dairemizin bulunduğu Regeringsgatan'a inerdim. Bu güzergâh, içlerinde insan kaynayan mağazalar, alışveriş merkezleri, kafeler, restoranlar ve sinemalarla doluydu. Sokaklar, olabilecek her türden ve biçimden insanla dolup taşardı. Işıldayan mağaza vitrinlerinde çok geniş ürün yelpazesinde mallar bulunur, içeride yürüyen merdivenler sanki devasa bir gizem makinesiymişçesine daireler çizer, asansörler bir aşağı inip, bir yukarı çıkar, TV ekranları bir sanrıymışçasına hareket eden güzel insanlar gösterir, yüzlerce kasanın önünde şehrin tepesindeki bulutlar gibi dağılıp tekrar şekil alan, sonra dağılıp tekrar şekil alan, motifleri kestirilemez kuyruklar oluşurdu. İyi günlerde buna bayılırdım, o zaman üç aşağı beş yukarı güzel yüzleri ve her birinin belli bir ruh hâlini ifade eden gözleriyle bu insan selini görmek içimi arındırırdı. Nispeten daha kötü günlerdeyse aynı senaryonun tam aksi bir etkisi olurdu, ve mümkünse başka bir yoldan gitmeyi, daha tenha bir güzergâhı tercih ederdim. Genellikle

Raadmansgatan olurdu bu, sonrasında Holländergatan'dan inip Tegnérgatan'a çıkar, Sveavägen'i geçip Döbelnsgatan yolunu takip ederek Aziz Johannes Kilisesi'ne çıkardım. Bu yolda ekseriyetle evler vardı, karşılaştığın insanların çoğu hızlı adımlarla yollarda tek başına yürüyen tiplerdi, mevcut tek tük restoran ve mağazalar da öyle seçkin yerler değildi. Pencereleri egzoz dumanıyla sıvanmış sürücü kursları, dışarıda kasalarda duran çizgi roman ve LP'ler satan ikinci el mağazaları, kuru temizlemeciler, bir kuaför, bir Çin lokantası, birkaç köhne bar.

Bugün öyle bir gündü. Sert rüzgârın savurduğu kar tanelerinden kaçınmak için başım eğik olarak, apartmanların yüksek duvarları ve karla örtülü çatıları arasında kalan ve küçük vadileri andıran sokaklarda yürüdüm, yanından geçtiğim pencerelerden içeri ara sıra göz atıyordum: ufak bir otelin boş resepsiyonu; akvaryumun içinde yeşil bir arka planın önünde yüzen Japon balıkları; levhalar, broşürler, çıkartmalar, karton standlar üreten bir firmanın tabelaları; Afrikalı berber dükkânında üç siyahi müşterinin saçını tıraş eden üç siyahi berber, müşterilerden birinin dükkân merdivenlerinde oturup sırıtan gençleri görmek için başını çevirmesi, kuaförünse sabırsızlığını gizlemeden müşterinin başını yeniden düzeltmesi.

Sokağın karşı tarafında Observatorielunden Parkı vardı. Oradaki ağaçlar sanki sarp bir yamaç üzerinde konuşlanmış gibi dururdu, ve altlarındaki sıra sıra evlerden yükselen cılız ışık altlarında kaldığı için karanlığı sanki bu ağaçların tepeleri yaratıyormuş gibi görünürdü. Ağaçlar öyle sıktı ki şehrin en görkemli döneminde, yani 1700'lü yıllarda inşa edilmiş tepedeki gözlemevinin ışığı bile görünmüyordu. Şimdi orada bir kafe vardı, oraya ilk gittiğimde buranın 1800'lü yıllarından kalma evlerinin Norveç'inkilere nazaran daha çok bugünkülere benzediği ayrıntısı dikkatimi çekmişti, hele ki taşrada, misal Norveç'te 1720'den kalma bir çiftlik evi gerçekten çok eski bir görünüme sahipken Stockholm'de o

dönemden kalma evler âdeta günümüze aitmiş izlenimi veriyordu. İşte o zaman, atalarından yadigâr çiftlikteki küçük bir evde yaşayan anneannemin kız kardeşi Borghild'in anlattığı şey aklıma gelmişti, dışarıda verandada otururken bize orada 1500'lerden kalma evler olduğunu ve onların ta 1960'lara kadar, daha modern evlere yer açmak için yıkılana dek orada durduğunu anlatmıştı. Bu heyecan verici bilgi her gün burada o döneme ait yapılar görüyor olmam deneyimiyle bir zıtlık oluşturuyordu. Bu belki de aileye yakın olmamla, dolayısıyla da benimle ilgiliydi. Belki de Jölster'in geçmişi benim için Stockholm'ün geçmişinden daha başka bir anlam taşıyordu. Muhtemelen bu yüzdendir diye düşündüm ve bir sanrı üzerine kurgulanmış olduğu bariz olan düşünce silsilesinin bende uyandırdığı budala olduğum duygusundan kurtulabilmek için gözlerimi birkaç saniye boyunca kapalı tuttum. Benim bir tarihim yoktu, bu yüzden kendime bir tarih yapıvermiştim; tıpkı bir Nazi partisinin bir uydu kentte yapacağı gibi.

Yolu adımlamaya devam ettim, köşeyi döndüm ve Holländergatan'a geldim. Tenha kaldırımları ve üstü karla kaplı arabaların bitişik iki sıra oluşturduğu, şehrin en önemli iki caddesi Sveavägen ve Drottninggatan arasında sıkışıp kalmış bu sokak arka sokakların da arkası olsa gerekti. Çantamı sağ elimden sol elime geçirip kapüşonumun üstünde biriken karları sağ elimle silkeledim, bir yandan da kaldırımın üstüne kurulmuş iskeleye çarpmamak için başımı eğdim. Yükseklerde brandalar rüzgârın etkisiyle şiddetle dalgalanıyordu. İskelenin tüneli andıran yapısından çıktığımda önümde bir adam belirdi. Öyle bir şekilde yolumu kesmiş bulundu ki durmak zorunda kaldım.

"Karşı kaldırıma geç," dedi. "İçeride yangın var. Patlayıcı bir şey olabilir içeride, belli olmaz."

Cep telefonunu kulağına götürdü, sonra tekrardan indirdi.

"Durum ciddi," dedi. "Karşı tarafa geç."

"Hani neresi yanıyor?" diye sordum.

"Şurası," dedi parmağıyla on metre ötemizdeki bir pencereyi işaret ederek. Pencerenin üst kısmı açıktı ve dışarıya duman sızıyordu. Hem daha iyi görebilmek hem de adamın beni uzaklaştırmak için gösterdiği güçlü isteği boşa çıkarmamak için karşı kaldırıma geçtim. İçerisi iki projektörle aydınlatılmış ev, çeşitli cihazlar ve kablolarla doluydu. Boya kovaları, alet çantaları, matkaplar, izolasyon malzemesi ruloları, iki seyyar merdiven. Duman hepsinin ortasında, yönünü ararcasına usul usul süzülüyordu.

"İtfaiyeyi aradınız mı?" diye sordum.

Başını öne salladı.

"Yoldalar."

Yine telefonunu kulağına götürdü; sonraki saniye tekrar indirmek için.

İçeride duman yeni desenler oluşturur ve yavaş yavaş odayı doldururken adamın karşı kaldırımda telaşla volta atışını izledim.

"Ben alev göremiyorum," dedim. "Sen görebiliyor musun?"

"İçin için yanan bir ateş," dedi.

Birkaç dakika daha orada durdum, ama donduğum için ve bir şey oluyormuş gibi görünmediğinden eve doğru yürümeye devam ettim. Sveavägen'deki kavşakta ışığı beklerken önce itfaiye araçlarının siren seslerini duydum, sonra tepenin başında görünür oldular. Etrafımdaki herkes başını o tarafa çevirdi. Sirenlerin vadettiği sürat, aracın yokuş aşağı ağır ağır ilerlemesiyle tuhaf bir tezat oluşturuyordu. Derken yeşil yandı ve süpermarkete doğru karşıdan karşıya geçtim.

O gece uyuyamadım. Normalde günüm ne kadar stresli geçerse geçsin, ya da ertesi gün ne kadar huzursuz edici olursa olsun iki dakikada uykuya dalar, ve uyurgezer dönemlerim dışında tüm gece derin bir uyku çekerdim. Ama o gece gözüme uyku girmeyeceğini daha başımı yastığa koyduğum ve gözlerimi kapadığım anda biliyordum. Uykudan eser yok bir şekilde uzanmış, şehrin

insan eylemleriyle eş güdümlü olarak artıp azalan sesleriyle beraber, üstümüzdeki ve altımızdaki dairelerde kalan insanların gitgide azalan ve sonunda da yerini havalandırma uğultusuna bırakan seslerini dinlerken düşüncelerim daldan dala atlıyordu. Linda yanımda uyuyordu. Karnında taşıdığı çocuğun, düşlerini de etkilediğini biliyordum, ki bu düşler endişe verici raddede suyla ilgili oluyordu: çok uzaklarda, yürüyüşe çıktığı sahillere vuran dev dalgalar, daireyi su basması, öyle ki evi tamamen suyla dolduracak suyun duvarlardan ve tavandan akması ya da lavabolardan ve tuvaletlerden taşması, şehirde beliren yeni göller, tren istasyonunun altında örneğin, ve çocuğun onun ulaşamadığı bir emanet dolabında olması, ya da Linda'nın elleri doluyken çocuğun bir anda yanından kayboluvermesi gibi. Doğurduğu çocuğun bir yetişkin yüzüne sahip olduğunu da görüyordu rüyalarında, ya da aslında bir çocuğun söz konusu olmadığını ve doğum esnasında sudan başka bir şeyin gelmediğini.

Peki benim rüyalarım, onlar nasıldı?

Bîr kez olsun bebekle ilgili rüya görmemiştim! Ara sıra suçluluk duygusuna kapılırdım, zira bilincimizin istemden yoksun kısmındaki temayüllerin istemle yönetilen kısmına nazaran gerçeği daha çok yansıttığına inanacak olursak, ki ben öyle olduğuna inanırım, bu durumda bir çocuk bekliyor olmanın bana çok da özel bir anlam ifade etmediği aşikârdı. Gelgelelim benim için hiçbir şeyin özel bir anlamı yoktu. Yirmi yaşımdan sonra, hayatımda iz bırakan hiçbir şeyin rüyasını görmemiştim. Rüyalarımda sanki hiç büyümemiştim, çocukluğumdaki insanlar ve yerlerle çevrili bir çocuk gibiydim. Ve her ne kadar rüyalarımda gördüğüm eylemler her gece yeni şeyler olsa da, onların bende bıraktıkları hissiyat hep aynıydı. Daimî bir aşağılanma duygusu. Uyandıktan sonra bu hissiyatı içimden atabilmek çoğunlukla saatler gerektiriyordu. Dahası, uyanıkken çocukluğumdan çok az şey anımsıyordum, ve hatırladıklarım da bende hiçbir şey harekete geçirmiyordu, ama

geçmişle şimdi arasında da bir tür ahenk kuruyordu, gece ve rüyaların hafızayla, gündüz ve bilincin ise unutmakla bağlantılı olduğu tuhaf bir sistem.

Daha birkaç sene öncesinde durum farklıydı. Stockholm'e taşınana dek çocukluğumdan bugüne kadar hiç kesintiye uğramaksızın uzanan bir süreklilik varmış gibi hissediyordum hayatımda, ve bu süreklilik, gördüğüm her görüngünün, kimileri tanıdık kimileri kaynağı belli olmayan bir anıyı çağrıştırarak içimde duygu heyelanları meydana getiren karmaşık ve dâhiyane bir sistemle sağlanan yeni bağlantılardan müteşekkildi. Tanıştığım insanlar daha önceden benim de bulunduğum şehirlerden geliyordu, tanıdığım insanları onlar da tanıyordu, bu bir ilişkiler ağıydı ve sıkı bir taneydi. Ama Stockholm'e taşındıktan sonra anıların bu hareketi giderek seyrelmeye başladı, sonra bir gün bütünüyle kesildi. Yani anılar hâlâ kafamda canlanıyordu elbette, ama artık içimde bir etki yaratmıyorlardı. Ne bir hasret, ne bir geri dönme arzusu, hiçbir şey. Sadece anının kendisi, ve onunla alakalı her şeye karşı duyduğum belli belirsiz tiksinme duygusu vardı.

Bu düşünce gözlerimi açmama sebep oldu. Karanlıkta, tavandan sarkan, kafa hizamızdaki, pirinç kâğıttan yapılma minyatür ay benzeri lambaya bakarak kıpırdamadan durdum. Pişman olacak hiçbir şey yoktu gerçekten de. Zira nostalji sadece utanmaz değil, aynı zamanda kalleştir de. Neticede yirmilerindeki bir insan çocukluk yıllarına ya da gençliğine duyduğu özlemden ne kazanç sağlayabilirdi ki? Bu bir hastalık gibiydi.

Dönüp Linda'ya baktım. Yüzü bana dönük yan yatıyordu. Vücudunun diğer bölgeleri de şiş olmasına rağmen karnı öyle büyüktü ki onu kalan kısımlarla ilişkilendirmek hayli güçtü. Daha dün aynanın karşısına geçmiş, geniş kalçalarına gülüyordu.

Bebek başını pelvise dayamıştı, ve doğuma kadar da bu şekilde duracaktı. Yenidoğan ünitesinde bebeğin uzun süreler hareket etmeden durmasının normal olduğunu söylemişlerdi. Kalbi atıyordu

ve yakında, zamanı geldiğinde, içinde büyüdüğü bedenin de yardımıyla doğumu kendi başlatacaktı.

Yavaşça ayağa kalktım ve bir bardak su almak için mutfağa gittim. Nalen Konser Salonu'nun girişinde yaşlı insanlardan oluşan birkaç grup toplanmış sohbet ediyordu. Ayda bir kez onlar için dans geceleri düzenleniyordu, yaşları altmış ile seksen arasında değişen erkekler ve kadınlar en iyi giysileri içinde ve sürüler hâlinde akın ediyorlardı, ve onların heyecanlı ve mutlu bir şekilde sıraya girişini izlemek ruhumu derinden yaralıyordu. Özellikle içlerinden bir tanesi beni çok etkilemişti. Açık sarı bir takım elbisesi, beyaz spor ayakkabıları ve başında hasır şapkasıyla, bir eylül gecesinde titrek adımlarıyla David Bagares Sokağı'ndaki kavşakta belirdi önce, ama onu diğerlerinden ayıran şey giysileri değildi, daha ziyade yaydığı ışıktı, çünkü diğerlerini bir grubun parçası olarak algılıyorken –eşleriyle iyi vakit geçirmeye çıkmış yaşlı erkekler, birbirlerinin öyle tıpatıp aynısıydılar ki bakışlarımı başka tarafa çevirdiğim anda zihnimden kayboluyorlardı– o yalnızdı, dışarıda başkalarıyla sohbet ederken bile. Ama en dikkat çeken özelliği ondan yayılan irade gücüydü, bu topluluğun içinde benzersizdi. Kalabalık fuayeye hızlı adımlarla yürüdüğü sırada bir şeyin peşinde olduğunu, ama onu orada bulamayacağını, ve muhtemelen hiçbir yerde bulamayacağını anladım. Zaman avuçlarından kayıp gitmişti, ve beraberinde dünya da.

Dışarıda kaldırıma bir taksi yanaştı. En yakındaki grup neşeyle şemsiyelerini kapadı ve arabaya binmeden önce üstlerindeki karı silkelediler. Caddenin aşağısından bir polis arabası yaklaştı. Mavi ışığı yanıyordu ama siren sesi yoktu, ve bu sessizlik sahneye hayra yorulamayacak bir hava katmıştı. Sonra bir polis arabası daha geldi. İkisi de geçerken yavaşladı ve durduklarını duyduğumda su bardağını mutfaktaki tezgâhın üstüne bıraktım ve yatak odası penceresinin yanına gittim. Polis arabaları US VIDEO'nun hemen önüne yan yana park etmişti. İlki standart bir polis arabasıydı.

Ötekiyse bir panelvan. Pencerenin önüne geldiğimde panelvanın arka kapısı kapanıyordu. Altı polis memuru dükkânın kapısına koştu ve binanın içinde kayboldu, ikisi de arabanın yanında kalıp bekledi. Yanlarından geçen elli yaşlarında bir adam başını çevirip bakmadı bile. Dükkâna gireceğini ama polisi görünce gözünün kesmediğini sezmiştim. US VIDEO'nun kapısından gece gündüz düzenli akınlarla erkekler girip çıkardı, bir yıla yakın süredir burada yaşadığım için kimin içeri girmeyi planladığını kimin girmeden yanından geçeceğini on seferden dokuzunda kestirebiliyordum. Hepsinin vücut dili istisnasız aynıydı. Normalde nasıl yürüyorlarsa öyle yürürlerdi, ve kapıyı açarken bunu sanki önceki hareketlerinin doğal bir uzantısıymış izlenimi vererek yaparlardı. Etrafa bakmama konusunda öyle kararlı olurlardı ki, ilk dikkat çeken bu olurdu. Normal görünme çabaları onları ele verirdi. Sadece binaya girerken değil çıkarken de öyle olurdu. Kapı açılır ve hiç tereddüt etmeden kaldırımın üzerine kayarcasına çıkarlar ve bir anda, birkaç bloktur yürüyorlarmış ayağına yatarlardı. Yaşları on altıyla yetmiş bilmem kaç arasında değişen ve toplumun her katmanından türlü türlü erkeklerdi bunlar. Kimisi oraya sanki yegâne vazifeleri buymuşçasına gidiyordu, diğerleri sanki işten eve dönerken ya da geceyi dışarıda geçirip sabahın erken saatinde yol üzeri uğrar gibiydi. Ben gitmemiştim, ama neye benzediğini çok iyi biliyordum: aşağı inen uzun merdivenler, derin ve kasvetli bodrum katı, ödeme yaptığın vezne, içinde TV ekranları bulunan siyaha boyanmış sıra sıra kabinler, içlerinde cinsel tercihine göre seçebileceğin sayısız film, siyah sentetik deri sandalyeler, yani başındaki sehpanın üzerinde duran rulo rulo tuvalet kâğıtları.

August Strindberg bir seferinde o derin meczup ciddiyetiyle, gökyüzündeki yıldızların duvardaki gözetleme delikleri olduğunu söylemişti. Sonu gelmez akınlar hâlinde merdivenlerden aşağı inen ve kabinin karanlığında oturmuş mastürbasyon yaparken bir yandan parlak ekranları izleyen bu ruhları gözlemlerken ara sıra bu söz ak-

lıma gelirdi. Dünya etraflarına kapanmıştı ve oradan dışarı bakabilmelerinin birkaç yönteminden biri bu kabinlerdi. Gördükleri şeyleri asla kimseye anlatmazlardı, bu asla söylenemez olana aitti, normal bir hayatın gerektirdiği hiçbir şeyle uyuşmuyordu, ve oraya gidenlerin büyük çoğunluğu normal erkeklerdi. Ama bu söylenemez olan sadece yukarıdaki dünya için geçerli değildi, aşağıya da taşıyordu, en azından davranışlarından yola çıkarak bir yargıya varacak olursak: kimsenin birbiriyle konuşmaması, kimsenin birbirine bakmaması, merdivenlerden filmlerin durduğu raflara, vezneye, kabinlere sonra yine merdivenlere doğru katettikleri solipsist yollar. Bütün bunların temelinde gülünç de bir şeylerin olduğu, sıra sıra dizilmiş bu adamların her biri kendi kabininde dizlerine inik pantolonlarıyla oturmuş hırıldayıp inlemeleri, atlarla ya da köpeklerle cinsel ilişkiye giren kadınları, ya da bir sürü başka erkekle cinsel ilişkiye giren erkekleri gösteren filmleri izlerken penislerini çekiştirmeleri dikkatlerinden kaçmıyor olsa gerekti. Ama hiçbirini kale almıyorlardı, çünkü gerçek kahkaha ve gerçek tutkunun niteliği birbiriyle uyuşmaz, ve onları buraya sürükleyen şey tutkuydu. Ama neden burası? US VIDEO'da izleyebileceğin filmlerin hepsi internette de vardı, ve bu yüzden başkalarının sizi görme riskine girmeden mutlak bir tecritte izlenebilirlerdi. Bu yüzden şu söylenemez durumla ilgili bir şey olsa gerekti aradıkları. Ya durumun düşmüşlüğü, sefilliği ve müstehcenliği, ya da gizli kapaklılığı. Hiçbir fikrim yoktu, burası yabancısı olduğum topraklardı, ama düşünmeden de edemiyordum, çünkü ne zaman o yöne baksam aşağıya inen birileri oluyordu.

Polisin gelmesi nadir gerçekleşen bir durum değildi, ama genellikle dışarıda sık sık düzenlenen gösteriler için gelirlerdi. Göstericilerin fevkalade hoşnutsuzluğuna rağmen mekânın kendisini rahat bırakırlardı. Kalkanları, miğferleri ve coplarıyla omuz omuza orada ayakta duran polisin pürdikkat gözetimi altında göstericiler orada ellerinde dövizlerle durup slogan atmak, ve içeriye giren çıkanı yuhalamak dışında bir şey yapamazlardı.

"Neler oluyor?" dedi Linda arkamdan.

Dönüp ona baktım.

"Uyandın mı?"

"İşte," dedi.

"Bir türlü uyuyamadım," dedim. "Ve bir de dışarıda polis arabaları var. Sen yat uyu."

Gözlerini tekrardan yumdu. Sokağın aşağısında kapı açıldı. İki polis belirdi. Arkalarından iki tane daha. Aralarında bir adam tutuyorlardı, öyle sıkı tutuyorlardı ki ayakları yerden kesilmişti. Adam çok yabani görünüyordu, ama muhtemelen gerekliydi çünkü adamın pantolonu dizlerine inikti. Dışarı çıkınca bıraktılar, adam dizleri ve elleri üzerine düştü. Kapıdan iki polis daha çıktı. Adam ayağa kalktı ve pantolonunu çekti. Polis memurlarından biri ellerini arkadan kelepçeledi; bir diğeri ona polis aracına kadar eşlik etti. Diğer polisler de arabaya binerken, dükkânın iki çalışanı sokağa çıktı. Adamların saçları yağan karla giderek beyazlaşırken, elleri ceplerinde, araçların önce çalışmasını, sonra sokak boyunca yol alıp gözden yitmesini izlediler.

Salona geçtim. Sokağın üstüne gerilmiş metal kablolardan sarkan ve pencerenin hemen altında kalan lambalardan gelen ışık hafifçe duvarlara ve yere vuruyordu. Bir süre televizyon izledim. Aklımda sürekli olarak olur da kalkıp gelirse Linda'yı endişelendirebileceğim düşüncesi vardı. Herhangi bir düzenden sapma ya da işlerin normal akışında gitmediğini sezdirebilecek her şey, ona çocukken babasının geçirdiği manik dönemleri anımsatabiliyordu. Televizyonu kapattım, onun yerine kanepenin üzerindeki raftan bir sanat kitabı aldım ve oturup kitaba göz gezdirmeye başladım. Yeni aldığım, Constable hakkında bir kitaptı. Çoğunlukla yağlı boya eskizleri, gökyüzü, peyzaj ve deniz çalışmaları.

Resimlere şöyle bir göz gezdirmemle gözlerim yaşlarla dolmuştu. Kimi resimler üzerimde bu denli yoğun etkiler bırakırdı. Diğerlerineyse kayıtsız kalırdım. Sanat söz konusu olduğunda tek

parametrem buydu; uyandırdığı duygular. Tükenmezlik duygusu. Güzellik duygusu. Mevcudiyet duygusu. Hepsi öyle yoğun bir âna sıkıştırılmış olurdu ki, kimi zamanlar dayanmak güç olurdu. Ve tarifi de tam anlamıyla imkânsız olurdu. Çünkü bende en büyük etkiyi bırakan, 6 Eylül 1822 tarihli bir bulut oluşumunun yağlı boya tablosunu incelediğimde, onda duygularımın yoğunluğunu açıklayabilecek hiçbir şey yoktu. Tepede bir parça mavi gök. Altında beyazımsı bir pus. Ve boğum boğum bulutlar. Işığın vurduğu yerler beyaz, hafif gölgeli alanlar soluk yeşil, en yoğun oldukları ve güneşe en uzak kısımlarıysa koyu yeşil ve hatta neredeyse siyah. Mavi, beyaz, turkuaz, yeşilimsi siyah. Hepsi buydu. Resmi açıklayan metin Constable'ın bunu Hampstead'de bir öğle vakti yaptığını söylüyordu, ve Mr. Wilcox adında birinin tarihin doğruluğundan şüphe duyduğunu çünkü aynı gün saat on ikiyle bir arasında yapılmış başka bir eskizin daha olduğunu, ve bu eskizin oldukça farklı, daha yağmurlu bir gökyüzünü gösterdiğini iddia eder, ama bu argüman o günkü Londra hava durumu raporları gereğince geçerliliğini yitirmiştir, çünkü her iki tablodaki bulutlar da o günkü hava şartlarını sağlar niteliktedir.

Sanat tarihi dersi almıştım, sanatı betimlemeye ve analiz etmeye alışkındım. Ama elzem tek şey olmasına karşın sanatın deneyimlenmesi üzerine hiçbir yazım yoktu. Bunun nedeni sadece yazamamam değil, aynı zamanda resimlerin bende uyandırdığı duyguların o güne dek sanatın ne olduğu ve ne için olduğuyla alakalı öğrendiğim her şeye karşı olmasındandı. Bu yüzden bunu kendime saklıyordum. Stockholm'deki Ulusal Galeri'de ya da Oslo'daki Ulusal Galeri'de ya da Londra'daki Ulusal Galeri'de dolanır ve bakardım. Bunda bir tür özgürlük vardı. Duygularıma mazeret bulmak zorunda değildim, kimseye hesap vermek zorunda değildim, tartışmamı gerektiren bir durum yoktu. Özgürlük, ama huzur değil, çünkü her ne kadar resimlerin Claude'un arkaik manzara tabloları gibi pastoral tablolar olması gerekse de, resimlerden

uzaklaştığımda hep huzursuz olurdum, çünkü varlıklarının özünde tükenmezlik vardı ve beni ele geçiren şey bir tür tutkuydu. Bu konuyu bundan daha iyi açıklayamam. Bu gece de öyle hissediyordum. Constable kitabının sayfalarını çevirerek neredeyse bir saat geçirdim. Sürekli yeşilimsi bulutların olduğu resme dönüp bakıyordum, her seferinde içimde aynı duyguları uyandırıyordu. Sanki bilincimde iki farklı düşünce biçimi yükselip alçalıyordu, biri düşünceleri ve mantık yürütmeleriyle, diğeri ise duyguları ve etkilenimleriyle, ki bu ikili yan yana duruyor olmalarına rağmen birbirlerinin kavrayışlarının dışında kalıyorlardı. Mükemmel bir resimdi, mükemmel resimlerin uyandırdığı duygularla dolduruyordu içimi, ama neden olduğunu, "mükemmel" olanı niteleyen etmenleri açıklayabilmekten yoksundum. Resim içimi titretiyordu, ama neden? Resim içimi hasretle dolduruyordu ama neden? Etrafta bir sürü bulut vardı. Etrafta bir sürü renk vardı. Yeteri kadar dikkate değer tarihi anlar vardı. Bu üçünün bir kombinasyonundan da bir sürü vardı. Çağdaş sanat, diğer bir deyişle, temelde benimle ilintili olması gereken sanat, bir sanat eserinin uyandırdığı hisleri değerli saymıyordu. Duygular ikincil değerdeydi, hatta istenmeyen bir yan üründü belki, bir nevi atık, ya da en iyi ihtimalle manipülasyona açık biçimlendirilebilir malzemeydi. Gerçeğin natüralistik tasvirinin de bir değeri yoktu, ama naif ve hükmünü yitirmiş bir dönemin gelişim evresi olarak görülüyordu. İçinde pek bir anlam barındırmıyordu artık. Ama gözlerimi resme çevirdiğim anda içimde kabaran enerji ve güzelliğin içinde tüm mantık yürütmeler kayboluyordu. *Evet, evet, evet*, duyardım öyle zamanlarda. *Orası. Gitmek zorunda olduğum yer orası işte.* Ama evet dediğim şey neydi? Gitmem gereken yer neresiydi?

Saat dörttü. Yani hâlâ geceydi. Gece ofisime gidemezdim. Peki ya dört buçuk sabah sayılmaz mıydı?

Ayağa kalktım ve mutfağa gittim, mikrodalgaya köfte ve spagetti tabağı koydum çünkü önceki gün öğle yemeğinden beri bir

şey yememiştim, banyoya girdim ve yemeğin ısınması için gereken dakikaları doldurmak için duş aldım, giyindim, kendime bir bıçak ve çatal buldum, bir bardak su koydum, tabağı mikrodalgadan çıkardım yemeğin başına oturdum.

Sokaklarda çıt çıkmıyordu. Beşten önceki saat bu şehrin uyuduğu tek saatti. Önceki hayatımda, Bergen'de yaşadığım on iki yıl boyunca geceleri olabildiğince çok sabahlardım. Bu konuya hiç kafa yormamıştım, sadece sevdiğim bir şeydi ve yapmıştım. Lise yıllarımdaki bir öğrenci kanısı olarak başlamıştı, gecenin özgürlükle bir şekilde özdeş tutulması esasına dayanıyordu. Kendi içinde değil ama ben ve benim gibi birkaç kişinin daha orta sınıf ve konformist olarak gördüğü dokuz-dört gerçekliğine bir tepkiydi. Özgür olmak istiyorduk, sabahlıyorduk. Bu şekilde devam etmemin nedeni özgürlükten çok giderek artan yalnız kalma ihtiyacıydı. Şimdi anlıyordum ki bu babamla ortak yanımdı. Oturduğumuz evde kendine ait bir stüdyo dairesi vardı ve hemen hemen her gecesini orada geçirirdi. Gece onundu.

Tabağı sudan geçirip bulaşık makinesine yerleştirdim ve yatak odasına gittim. Yatağın başına geldiğimde Linda gözlerini açtı.

"Ne hafif uykun var öyle," dedim.

"Saat kaç?" diye sordu.

"Dört buçuk."

"Bütün gece ayakta mıydın?"

Başımı evet anlamında salladım.

"Ofise gideceğim galiba. Olur mu?"

Yarı doğruldu.

"*Şimdi mi?*"

"Uyuyamıyorum zaten," dedim. "Hiç değilse biraz çalışırım."

"Aşkım..." dedi. "Gel yat şuraya."

"Söylediklerimi duymuyor musun?" dedim.

"Ama yalnız yatmak istemiyorum," dedi. "Ofise sabahın erken saatlerinde gitsen olmaz mı?"

"Zaten sabahın erken saatleri şu an," dedim.

"Hayır, gecenin yarısı," dedi. "Ayrıca her an doğurabilirim. Bu bir saat sonra bile olabilir, biliyorsun."

"Hoşça kal," dedim ve kapıyı ardımdan kapattım. Holde üstümü giyindim, bilgisayar çantamı aldım ve dışarı çıktım. Karla kaplı kaldırımdan soğuk hava yükseliyordu. Yolun aşağısından bir kar küreme aracı geliyordu. Karı kürüyen ağır metal yüzeyi asfaltta gürültü çıkarıyordu. İlla beni yanında istiyordu. O uyurken ve varlığımı hissedemeyecekken benim orada olmamın ne önemi vardı?

Siyah ve ağır gökyüzü çatıların üzerinde uzanıyordu. Ama kar yağışı durmuştu. Yürümeye başladım. Kar küreme aracı gürültülü motoru, çıngırdayan zinciri ve kazıyan dişleriyle yanımdan geçti. Sesten müteşekkil bir küçük cehennem. Malmskillnadsgatan'a kadar ıssız ve sessizce uzanan David Bagares Caddesi'ne doğru yukarı saptım, KGB restoranının harfleri göz alıyordu. Huzurevi girişinin önünde durdum. Doğru söylüyordu. Doğum her an başlayabilirdi. Ve yalnız kalmayı sevmiyordu. O hâlde burada benim ne işim vardı? Sabahın dört buçuğunda ofiste ne yapacaktım? Yazacak mıydım? Son beş yıldır yapamadığımı mı yapacaktım?

Ne kadar ahmaktım. Söz konusu bizim çocuğumuzdu, benim çocuğumdu, bunları tek başına göğüslemesi gerekmiyordu.

Geri döndüm. Çantamı bırakıp montumu çıkardım, yatak odasından sesini işittim.

"Karl Ove sen misin?"

"Evet," dedim ve yanına gittim. Sorgulayan gözlerle bana baktı.

"Haklısın," dedim. "Düşüncesizlik ettim. Çekip gittiğim için özür dilerim."

"Esas ben özür dilerim," dedi. "Tabii ki de gideceksin ve çalışacaksın."

"Sonra giderim," dedim.

"Ama sana mani olmak istemiyorum," dedi. "Burada her şey yolunda olacak. Söz veriyorum. Sen git. Bir şey olursa ararım ben."

"Hayır," dedim ve yanına uzandım.

"Ama Karl Ove..." dedi ve gülümsedi.

Bana adımla hitap etmesi hoşuma gidiyordu, hep gitmişti.

"Şimdi benim söylediğimi sen bana, senin söylediğini de ben sana söylüyorum. Ama aslında aksini kastettiğini biliyorum."

"Bu bana fazla karmaşık gelmeye başladı," dedim. "Uyusak? Sonra da ben gitmeden önce beraber kahvaltı yapsak?"

"Olur," dedi ve yanıma sokuldu. Fırın gibi sıcaktı. Elimi saçlarında gezdirdim ve hafifçe dudaklarından öptüm. Gözlerini yumdu ve başını arkaya yasladı.

"Ne dedin?" diye sordum.

Cevap vermedi, ama elimi tutup karnının üstüne koydu.

"Bak!" dedi. "Hissettin mi?"

Elimin altında aniden bir tümsek oluştu.

"Oo," dedim ve bakmak için doğruldum. Tenine baskı yapan ve tümsek oluşturan şey her ne ise, bir diz ya da bir ayak, bir dirsek ya da bir el, şimdi yer değiştiriyordu. Çarşaf gibi bir suyun altında hareket eden bir şey görmeye benziyordu. Sonra yine kayboldu.

"Kız sabırsızlanıyor," dedi Linda. "Hissedebiliyorum."

"Ayağı mıydı?"

"Mm."

"Sanki oradan çıkılıp çıkılamayacağını deniyormuş gibiydi," dedim.

Linda gülümsedi.

"Acıdı mı?"

Başını iki yana salladı.

"Hissediyorum ama canım yanmıyor. Sadece tuhaf bir his."

"Ondan hiç şüphem yok."

Ona sokuldum ve elimi tekrardan karnının üzerine koydum. Apartman girişinde bir posta kutusunun kapağı takırdadı. Evin önünden bir kamyon geçti, pencereler titreştiğine göre büyük bir şey olmalıydı. Gözlerimi yumdum. Bilincimin öğesi tüm düşün-

celer ve resimler kısa süre içinde kontrolümün olmadığı alanlara doğru kaymaya başladığında, ve ben uzanmış tembel bir bekçi köpeği misali onları izliyorken uykuya dalmamın yakın olduğunu anlamıştım. Geriye yalnızca kendimi onun karanlığına bırakmak kalmıştı.

Linda'nın mutfakta neden olduğu şıngırtılara uyandım. Şöminenin üstündeki saat on bire beş kalayı gösteriyordu. Hassiktir. Bir iş günü daha güme gitmişti.

Giyinip mutfağa gittim. Ocaktaki küçük kahve cezvesinden buharlar yükseliyordu. Masaya kahvaltılıklar ve meyve suyu konmuştu. Bir tabakta iki dilim kızarmış ekmek vardı. Yanındaki ekmek kızartma makinesinde iki dilim daha kızarıyordu.

"İyi uyudun mu?" diye sordu Linda.

"Hem de nasıl," dedim ve masaya oturdum. Ekmeğin üzerine sürdüğüm tereyağ anında eridi ve ekmeğin üzerindeki gözenekleri doldurdu. Linda cezveyi kenara alıp ocağı kapattı. Kocaman karnı yüzünden hep geriye doğru yaslı gibi gözüküyordu, ve elleriyle bir şey yaptığı zaman bu görünmez bir duvarın öteki tarafında oluyormuş gibiydi.

Dışarıda gökyüzü griydi. Ama çatılarda kar hâlâ duruyor olmalıydı çünkü odanın içi normale oranla daha aydınlıktı.

Çıkardığı fincanlara kahve doldurdu, bir tanesini önüme koydu. Yüzü işi idi.

"Daha mı kötü oldun?" dedim.

Başını evet anlamında salladı.

"Burnum tıkalı. Biraz da ateşim var."

Usulca oturdu, kahvesine süt koydu.

"Hiç şaşmaz," dedi. "İlla hastalanacağım yani. Gücüme en ihtiyaç duyduğum anda."

"Belki doğum hemen olmaz," dedim. "Bedenin iyileşmeden harekete geçmez."

Gözlerini bana dikti. Son lokmamı yuttum, bardağıma meyve suyu doldurdum. Son aylarda öğrendiğim bir şey varsa o da hamile kadınların inişli çıkışlı ve öngörülemez ruh hâlleriyle ilgili söylenen her şeyin doğru olduğuydu.

"Bunun bir felaket olduğunun farkında mısın sen?" dedi.

Ben de ona baktım. Meyve suyumdan bir yudum aldım.

"Anlıyorum tabii ki," dedim. "Ama yolunda gidecek. Her şey yolunda gidecek."

"Tabii ki yolunda gidecek," dedi. "Ama mesele o değil. Sorun tam doğurmak üzereyken hasta ve güçsüz olmak istememem."

"Anladım," dedim. "Ama olmazsın. Daha birkaç günümüz var."

Sessizce yemeye devam ettik.

Tekrar bana baktı. Olağanüstü gözleri vardı. Grimsi yeşildi ve ara sıra, genellikle uykusu geldiğinde hafif şehla olurdu. Yayınladığı şiir derlemesindeki fotoğrafında gözleri şehlaydı ve bunun yaydığı kırılganlık, yüzünün hatlarındaki kendinden emin ifadeyi perdeleyemese de ona tezat oluşturuyordu, beni kelimenin tam anlamıyla hipnotize etmeyi başarmıştı sonuç olarak.

"Üzgünüm," dedi. "Biraz gerginim de."

"Üzülecek bir şey yok," dedim. "Olabileceğin en iyi şekilde hazırsın."

Ve gerçekten de öyleydi. Kendini tamamen buna adamıştı; yığınlarca kitap okumuş, aldığı bir çeşit meditasyon kasedinden her gece hipnotik bir sesin ağrının tehlikeli olmadığını, ağrının iyi olduğunu, ağrının tehlikeli olmadığını, ağrının iyi olduğunu tekrarlamasını dinliyordu, ve beraber bir kursa gitmiş ve doğumun gerçekleşeceği bölümün gezdirildiği bir programa katılmıştık. Ebenin her muayenesinden önce soracağı soruların listesini hazırlıyor, ve orada fark edilen her eğriyi ve her ölçümü günlüğüne büyük bir sorumluluk bilinciyle not ediyordu. Ayrıca doğum ünitesine ondan istendiği üzere tercihlerini belirten bir form göndermiş, gergin olduğunu, bu yüzden cesaretlendirilmeye fazlasıyla ihtiyaç

duyduğunu ama aynı zamanda çok da güçlü olduğunu ve anestezi kullanmadan doğurmak istediğini yazmıştı.

Bu, yüreğimi dağlamıştı. Doğum ünitesine gitmiştim elbette, ve her ne kadar içinde kanepesi, halısı, duvarlarında tabloları, CD çalarlı televizyon odası, kendi yemeğini pişirebileceğin bir mutfağı ve doğum sonrası kalacağın sana özel bir odası ile orada bir ev ortamı yaratmaya çalışmış olsalar da, sonuçta aynı odada daha önce başka bir kadın daha doğum yapmıştı, ve her ne kadar oda hızla temizlense, çarşaflar değiştirilse, yeni havlular konulsa da, bu o kadar sayısız defa gerçekleşmişti ki havada asılı kalan belli belirsiz bir metalik kan ve bağırsak kokusu vardı. Doğumdan sonraki gün bize ait olacak o ferah ve serin odada, yeni doğmuş bebekleriyle başka bir çift kalıyor ve bizim yatacağımız yatakta yatıyordu. Bizim için yeni olan ve hayat değiştiren şey, orada çalışanlar için sonu gelmez bir tekrardı. Ebeler her zaman aynı anda birkaç doğumla birden ilgilenirdi, türlü türlü kadınların doğumlarının aşamalarına paralel olarak uludukları, bağırdıkları, böğürüp inledikleri odalara girer girer çıkarlardı, ve buna gece gündüz, seneler boyu devam ederlerdi, bu yüzden yapamayacakları bir şey varsa o da Linda'nın mektubunda belirttiği yoğunluktaki taleplere cevap vermekti.

Pencereden dışarı baktı, ben de onun baktığı yöne baktım. Karşı binanın çatısında, bize bir on metre kadar ötede, bir adam belinde iple çatının karlarını kürüyordu.

"Bu ülkenin insanları kafayı sıyırmış," dedim.

"Norveç'te böyle değil mi?"

"Yok ya deli misin?"

Buraya gelmeden önceki sene, bir çocuk, başına çatıdan düşen bir buz parçası sonucu yaşamını yitirmişti. O günden sonra kar daha yağmaya başlar başlamaz bütün çatıların üstünden ehemmiyetle temizlenirdi, ve hava ılıdığında da neredeyse bütün kaldırımların üzerleri kırmızı beyaz uyarı bandıyla kaplanırdı. Her yerde kaos olurdu.

"Ama bütün bu korkular istihdam oranlarını yüksek tutuyor," dedim, lokmamı bitirdim, ayağa kalktım, kahvemin son yudumunu ayakta içtim. "Ben gidiyorum."

"Tamam," dedi Linda. "Dönüşte film kiralar mısın?"

Bardağı masaya koydum ve elimin tersiyle ağzımı sildim.

"Tabii. Kafama göre seçeyim mi?"

"Evet. Sen seç işte."

Banyoda dişlerimi fırçaladım. Giyinmek için hole çıktığımda Linda peşimden geldi.

"Bugün planın ne?" diye sordum, bir elimle atkıyı boynuma dolarken diğer elimle gardıroptan paltomu aldım.

"Bilmiyorum," dedi. "Belki parkta yürüyüşe çıkarım. Banyo falan yaparım."

"İyi misin?" diye sordum.

"Evet, iyiyim."

Öne eğildim ve ayakkabımın bağcıklarını bağladım, o da bir eli belinde başımda dikildi.

"Peki," dedim, beremi taktım ve bilgisayar çantamı aldım. "Hadi kaçtım."

"Tamam," dedi.

"Bir şey olursa ararsın."

"Ararım."

Öpüştük, ve dışarı çıkıp kapıyı arkamdan çektim. Asansör yukarı çıkıyordu, ve bir anlığına üst kattaki komşumuzu asansörün içinde aynaya doğru eğilmiş hâlde önümden kayıp geçerken gördüm. Avukattı, genellikle siyah pantalon ya da dizine gelen siyah etekler giyer, büzdüğü ağzıyla çabucak selam verip geçer, ve en azından bana karşı hep bir düşmanlık yayardı. Bazen erkek kardeşi de onda kalırdı, zayıf, koyu renk gözlü, huzursuz ve sert ifadeli, ama Linda'nın arkadaşlarından birinin dikkatini çekip kendine âşık eden çekici bir adam. Görünüşe göre kadın ona ne kadar hayransa adamın kadını o denli küçümsediği bir tür

ilişkileri vardı. Kadının arkadaşıyla aynı binada kalıyor olmak onu rahatsız ediyor gibi duruyordu, durup iki çift laf ettiğimiz zamanlarda adamın gözlerinde gergin bir ifade olurdu, bunun nedeni, benim onun hakkında, onun benim hakkımda bildiğinden daha çok şey biliyor olma ihtimali olabileceği gibi başka şeyler de olabilirdi– belki de tipik bir uyuşturucu bağımlısıydı mesela. Bununla ilgili bir şey bilmiyordum, bu ve buna benzer dünyalar hakkında hiçbir bilgim yoktu, bu hususta gerçekten de Stockholm'deki tek gerçek arkadaşım Geir'in, beni sürekli Caravaggio'nun "*Hilebazlar*" tablosundaki dolandırılan figüre benzettiği zamanlarda olduğumu iddia ettiği gibi enayiydim.

Apartmanın zemin katına indiğimde, yola çıkmadan önce bir sigara içmeye karar verdim, koridor boyunca yürüyüp, çamaşırhaneyi geçtim ve arka bahçeye çıktım, bilgisayar çantasını yere bıraktım, sırtımı duvara yasladım ve gökyüzüne baktım. Tam tepemde bir havalandırma borusu vardı, ve havayı evdekine benzer, yeni yıkanmış ılık çamaşır kokusuyla doldurmuştu. Çamaşırhaneden makinenin devir sesi geliyordu, gökte ağır ağır süzülen bulutlara inat sesi tuhaf bir şekilde öfkeliydi. Gri bulutların ardından ara ara mavi gökyüzü görünüyordu, sanki gün, üzerinden kaydıkları bir yüzeymiş gibiydi.

Arka bahçeyi komşu olduğu anaokulundan ayıran çite doğru yürüdüm, çocuklar içeride yemek yediklerinden bu saatte boştu, dirseklerimi çite dayadım ve Kungsgatan'dan yükselen kulelere bakarak sigaramı içtim. Bir tür yeni Barok stiliyle inşa edilmişlerdi, ve tanıklık ettikleri yirmili yıllar sık sık olduğu gibi içimi hasretle doldurmuştu. Geceleri kuleler projektörlerle aydınlatılıyordu, ve gün ışığı çeşitli farklılıkları ortaya çıkarsa bile –öyle ki duvarda kullanılan malzemenin pencerelerdeki malzemeden ve yaldızlı heykellerin malzemesinden ve paslı bakır yüzeylerden ne kadar farklı olduğunu netlikle görebilirdin– yapay ışık hepsini birbirine bağlıyordu. Belki de bunu yapan, ışığın bizzat kendisiydi, belki de ışıkla çevresinin oluşturduğu bir kombinasyon yüzün-

dendi; sebebi ne olursa olsun, heykeller sanki geceleri "konuşuyormuş" gibiydi. Canlandıklarından değil, öncesinde oldukları kadar cansızdılar, daha çok cansız ifadeleri değişiyor gibiydi, bir bakıma yoğunlaşıyordu. Gündüzleri bir hiçtiler; geceleriyse bu hiçlik bir ifade kazanıyordu.

Ya da belki de gündüzler konsantrasyon dağıtan birçok başka şeyle doluydu. Yollardaki tüm arabalar, kaldırımlardaki, merdivenlerdeki ya da pencerelerdeki tüm insanlar, gökyüzünde yusufçuk gibi dolanan helikopterler, her an her yerde karşılaşabileceğiniz koşan, çamurda ya da karda emekleyen, üç tekerlekli bisikletlere binen, oyun parkının ortasındaki devasa kaydıraktan jet gibi kayan, hemen onun yanı başındaki tam teşekküllü gemiye tırmanan, kum havuzunda oynayan, "küçük" evde oynayan, top fırlatan ya da etrafta top sektiren, çığlık atan, bağıran, bahçeyi sabahtan akşama kadar yuvalarındaki kuşlar gibi kakofoniye boğan ve bunu şu anda olduğu gibi yemek zamanlarındaki huzurlu anlarla sekteye uğratan çocuklar. Öyle zamanlarda dışarıda durmak neredeyse imkânsız olurdu, çok nadiren ayırdına vardığım gürültü yüzünden değil, ama çocukların etrafıma toplanma eğiliminden ötürü. O sonbaharda çıkmayı denediğim birkaç seferinde de dört beş tanesi hemen arka bahçedeki tellere tırmanmaya başlayıp orada asılı durmuşlardı. Bana akla gelebilecek her konuda soru sorarlardı, ya da yasak çizgiyi geçip yanımdan koşarak geçer ve çılgınlar gibi gülerek kendilerini eğlendirirlerdi. Aralarından en fırlama olanı da genelde ailesi tarafından en son alınan olurdu. Eve o taraftan yürüdüğüm günlerde, onu sık sık tek başına ya da başka bir talihsizle kum havuzuna oturmuş ortalığı dağıtırken görürdüm, tabii çıkış kapısının oradaki tellerde asılı durmuyorsa. O zaman ona selam verirdim. Ve eğer yakınlarda kimse yoksa bunu iki parmağımı alnıma götürerek, hatta belki "kepimi" bile geriye iterek yapardım. Onun için de değildi, daha çok kendim için yapardım bunu, zira bana her defasında kızgın bir bakış atardı.

Bazen, bir atletin dizindeki hasarlı tendonların etrafında bulunan kıkırdağa yaptıkları gibi tüm insani duygular kazınarak çıkarılabilse, bunun nasıl da özgürleştirici olacağını düşünürdüm. Bütün duygusallıklardan, bütün merhamet duygusundan, bütün empatiden kurtulmak...

Bir çığlık duyuldu.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Yerimden sıçradım. Bu çığlık sık sık duyulmasına rağmen ona bir türlü alışamamıştım. Ses anaokulunun karşısındaki bir huzurevinden geliyordu. Yatağında kımıldamadan yatan dış dünyayla tüm bağı kopmuş biri canlandı gözümün önünde, çünkü çığlıklar gecenin bir vakti de, sabah erken saatte de, gün ortasında da duyulabiliyordu. Bu ve balkonda sigara içip dakikalar süren ölümcül öksürük nöbetine kapılan adam dışında huzurevi kendi hâlindeydi. Ofisime yürürken bazen binanın diğer tarafındaki bakıcıları görürdüm pencerelerden –bir çeşit dinlenme odaları vardı orada– ve ara sıra da oranın sakinlerini yolda görürdüm, bazen onlara eşlik eden polis memurlarıyla, iki sefer de kendi başlarına dolanırken. Ama genellikle buraya kafa yormazdım.

Ne kulak tırmalayan bir çığlık.

Bütün perdeler çekiliydi, sesin geldiği aralık balkon kapısının arkasındakiler dâhil. Bir süre o tarafa baktım, sonra dönüp kapıya yöneldim. Çamaşırhanenin pencerelerinden alt kat komşumuzun çamaşırlarını katladığını gördüm. Bilgisayar çantamı aldım ve çöp bidonlarının durduğu, dar bir mağarayı andıran koridordan geçip kapının kilidini açtım ve sokağa çıktım, hızlı adımlarla KGB'ye ve oradan da Tunnelgatan'a inen basamaklara doğru yürümeye koyuldum.

Yirmi dakika sonra ofisimdeydim. Paltomu ve atkımı askıya astım, ayakkabılarımı paspasın üzerinde bıraktım, bir bardak kahve yaptım, bilgisayarımı fişe taktım, oturup kahvemi içerken başlığın

olduğu sayfaya baktım, ta ki ekran koruyucu devreye girip ekranı milyonlarca parlak noktayla kaplayana dek.

Ruhun Amerika'sı. Başlık buydu. Ve odadaki her şey buna işaret ediyordu, ya da bende uyandırdığı şeye. Arkamdaki duvarda asılı William Blake'in bilindik, neredeyse su altındaymış havası veren Newton reprodüksiyonu, hemen yanında, bir ara Londra'dan alınmış, Churchill'in 1700'lü yıllardaki keşif gezisinin çerçevelenmiş iki çizimi, bir tanesi ölü bir balina, diğeri parçalarına ayrılmış bir böcek; iki çizim de farklı evreleri gösteriyordu. Başka bir duvarda Peder Balke'den bir gece atmosferi, içindeki yeşil ve siyah. Greenaway posteri. National Geographic'in eski bir sayısının içinde bulduğum Mars haritası. Hemen yanında Thomas Wägström'e ait iki siyah beyaz fotoğraf; bir tanesi ışıldayan bir çocuk elbisesi, diğeri siyah bir su yüzeyi ve yüzeyin hemen altındaki bir su samurunun gözleri. Şimdi çalışma masamın üzerinde duran, bir dönem Girit'ten aldığım küçük yeşil metal yunus ve küçük yeşil metal miğfer. Ve kitaplar: Paracelsus, Basileios, Lukretius, Thomas Browne, Olof Rudbeck, Augustinus, Thomas Aquinas, Albertus Seba, Werner Heisenberg, Raymond Russell ve pek tabii İncil, ulusal romantizm hakkında ve merak dolapları hakkında eserler, Atlantis, Albrecht Dürer ve Max Ernst, Barok ve Gotik Dönemler, nükleer fizik ve kitle imha silahları, 16. ve 17. yüzyıl ormanları ve bilimi hakkında eserler. Mesele bilgi değildi, onun yaydığı aura, geldiği yerlerdi, ki şimdi neredeyse çoğu şu yaşadığımız dünyanın dışındandı, yine de tüm tarihi nesnelerin ve düşüncelerin konuşlandığı o tutarsız uzamın dâhilindeydiler.

Son yıllarda dünyanın küçük bir yer olduğu ve her şeyi kavradığım duygusu içimde giderek güçlenmişti, hem de sağduyumun aslında bunun tam tersinin doğru olduğunu söylemesine rağmen; dünyanın sınırları yoktu ve hesap edilemezdi, gerçekleşen olaylar sonsuz sayıdaydı, yaşadığımız çağ tarihin rüzgârında çarpıp duran bir kapıydı. Ama ben böyle hissetmiyordum. Sanki dünya artık

biliniyormuş, tamamıyla keşfedilmiş ve ana hatları çizilmiş, bundan böyle öngörülemez yönlere ilerleyemez, yeni ve şaşırtıcı hiçbir şey olamaz gibi geliyordu bana. Kendimi anlıyordum, etrafımdakileri anlıyordum, beni saran toplumu anlıyordum, ve gizemli görünen bir olay yaşandığında bununla nasıl baş edeceğimi biliyordum.

Anlamak ve bilgi karıştırılmamalı, çünkü neredeyse hiçbir şey bilmiyordum –ama örneğin Asya'da, eski Sovyet Cumhuriyeti'nin sınır bölgelerinde bir yerde, daha önce adını bile duymadığım, giyimlerinden dillerine, günlük yaşamlarına ve dinine dek bana yabancı olan sakinleriyle şehirlerde çatışmalar çıkmışsa, ve eğer bu anlaşmazlığın köklerinin tarihte çok derinlere gittiği, binli yıllarda gerçekleşmiş olaylara dayandığı ortaya çıkarsa, benim konuya karşı cehaletim ve bilgisizliğim orada neler olduğunu anlamama mani oluşturmaz, çünkü aklın en yabancı durumlarla bile baş edebileceği kategorileri vardır. Ve bu her şey için geçerlidir. Daha önce görmediğim bir böcek mi gördüm, onu benden önce başkasının görüp kategorize ettiğini biliyordum. Gökyüzünde parlak bir cisim mi gördüm, bunun ya nadir rastlanan metereolojik bir olay ya da bir tür uçak olduğunu, hatta belki de bir hava balonu olduğunu, ve eğer önemli bir şeyse ertesi gün gazetede çıkacağını biliyordum. Çocukluğumda yaşadığım bir olayı unutmuşsam, muhtemelen bastırmıştım da ondandı; bir şeye gerçekten çok mu öfkelenmiştim, kesin bir *yansıtmadan* ötürüydü; ve tanıdığım insanları sürekli memnun etmeye çalışıyorsam bu muhtemelen babam ve onunla kurduğum ilişkinin sonucuydu. Kendi dünyasını anlamayan kimse yoktur. Az anlayan biri, mesela bir çocuk, çok anlayan birine kıyasla daha sınırlı bir dünyada hareket eder sadece. Ancak anlamanın sınırlarına dair öngörü her zaman çok anlamanın bir parçası olmuştur: Dışarıdaki dünyanın, anlamadığımız bütün o şeylerin, sadece var olmakla kalmayıp daima içerideki dünyadan daha büyük olduğunun farkında olma. Zaman zaman

olanların, en azından bana olanların, her şeyin bilindiği ve bilinmeyen şeyler söz konusu olduğunda bilgisi ve yeteneği olan başkalarına sığındığınız, çocuklara ait bu dünyanın varlığını aslında hiçbir zaman yitirmediğini, bütün bu seneler boyunca sadece genişlettiğini dününürdüm. On dokuz yaşındayken dünyanın dille yapılandırıldığı savıyla karşılaştığımda, sağduyu diye adlandırdığım şeyle bunu reddetmiştim, çünkü bu apaçık saçmalıktı, tuttuğum kalem, dil olmak zorunda mıydı? Güneşte parıldayan pencere? Sonbahar kıyafetli çocukların geçtiği aşağımdaki avlu? Öğretim görevlisinin kulakları, elleri? Kapıdan henüz girmiş ve yanımda oturan kadının üstüne sinmiş hafif toprak ve yaprak kokusu? Aziz Johannes Kilisesi'nin diğer tarafına çadırını kuran yol işçilerinin kullandığı asfalt delme makinesinin sesi, trafonun süreğen uğultusu? Aşağıdaki şehrin gürültüsü– bunun dilsel bir gürültü mü olması gerekiyordu? Öksürüğüm, dilsel bir öksürük mü? Hayır, bu gülünç bir fikirdi. Dünya dokunduğum, yaslandığım, nefes aldığım, tükürdüğüm, yiyip içtiğim, kanadığım ve kustuğum dünyaydı. Bunu ancak yıllar sonra farklı algılamaya başlamıştım. Sanat ve anatomi hakkında okuduğum bir kitapta Nietzsche'den alıntı yapılmıştı, şöyle diyordu: "Fizik de dünyanın sadece bir yorumu ve tanzimidir; açıklaması değildir", ve dahası "Dünyanın değerini tamamen *uyduruk bir dünyayı* referans alan kategorilerle ölçtük".

Uyduruk bir dünya?

Evet, bir üst yapı olarak dünya, bir ruh olarak dünya, ağırlıksız ve soyut, düşüncelerin örüldüğü malzemeyle aynı malzemeden yapılma, ve bu sayede de içinde engelsizce hareket edilebilen. 300 yıllık doğa bilimlerini müteakiben bütün gizemlerinden yoksun kalmış bir dünya. Her şey açıklanmış, her şey anlaşılmış, her şey insanlığın algı ufkunun dâhilinde; en büyüğünden, yani gözlemlenebilen en eski ışığı, uzayın en uzaktaki sınırı, on beş milyar yıl öncesine dayanan evrenden, en küçüğüne, atomun protonları, nötronları ve mezonlarına kadar. İnsanı öldüren fenomenleri bile

biliyor ve anlıyoruz, vücudumuzu istila eden, hücrelerimize saldırıp büyümelerine ya da ölmelerine sebebiyet veren bakteriler ve virüsler gibi. Uzun yıllar böyle soyutlanan ve şeffaflaştırılan yalnızca doğa ve yasalarıydı, ama şimdi, bu ikonoklastik zamanlarımızda, bu yalnızca doğa yasalarına uygulanmakla kalmıyor, yerlerine ve insanlarına da uygulanıyor. Fiziksel dünyanın tamamı bu evreye yükseltilmişti, Güney Amerika'nın yağmur ormanları ve Pasifik Okyanusu'ndaki adalardan, Kuzey Afrika'nın çöllerine ve Doğu Avrupa'nın yorgun, gri kentlerine kadar her şey bu engin hayali diyara dâhil edilmiştir. Zihinlerimiz, yaşadığımız hayatı hatırı sayılır ölçüde düzenleyen, hiç gitmediğimiz ama yine de bildiğimiz yerlerin, hiç tanışmadığımız ama yine de bildiğimiz insanların imgelerinin bombardımanı altındadır. Bunun bize hissettirdiği duygu, yani dünyanın küçük olduğunu, başka hiçbir şeye açılmadan kendi etrafına sımsıkı kapanmış olduğunu, ki bu durumun neredeyse ensest bir yanı vardı, ve bunun tamamen yanlış olduğunu bilmeme rağmen, zira aslında hiçbir şey hakkında hiçbir şey bilmeyiz, yine de bundan kaçamıyordum. Kimi günler çok büyük olduğu için güçlükle kontrol altına alınabilen o devamlı özlemimin kaynağı buradaydı. Kısmen, bu duyguyu rahatlatmak için yazıyordum, yazarak dünyayı kendim için açmak istiyordum, ama aynı zamanda başarısızlığımın da nedeniydi. Geleceğin var olmadığı, yani aşağı yukarı şimdiyle aynı olduğu duygusu, her ütopyanın manasız olduğu anlamına gelir. Edebiyatın ise ütopyayla her zaman bir bağı olmuştur, bu yüzden ütopya anlamını yitirdiğinde, edebiyat da yitirir. Yapmaya çalıştığım şey, ve belki de tüm yazarların yapmaya çalıştığı şey –ben ne bilirim ki–, kurguyla kurgu yoluyla çarpışmaktı. Yapmam gereken şey var olanı onaylamak, nesnelerin durumunu olduğu gibi onaylamak, yani başka bir deyişle, bir çıkış yolu aramak yerine dışarıdaki dünyada eğlenmekti, çünkü bu şekilde şüphesiz daha iyi bir yaşamım olurdu, ama yapamazdım, yapamazdım; içimde bir şeyler katılaşmıştı, içimde

bir inanç kök salmıştı, ve her ne kadar özcü, yani miadını doldurmuş ve bununla birlikte romantik olsa da, yalnızca bir düşünce olmayıp, aynı zamanda herkesin mutlaka bildiği, daha bir saniye öncesinde bulunduğun dünyadan başka bir dünyanın görüntüsünü birkaç saniyeliğine yakaladığın, dünyanın geri çekilip her şeyi eski hâlinde bırakmadan önce kısa bir an için öne adım atıp kendini gösterdiği anlık sağgörü anlarında deneyimlendiği için bundan kurtulamıyordum.

En son birkaç ay önce Stockholm ve Gnesta arasındaki bir banliyö trenindeyken başıma gelmişti bu. Manzara bembeyaz, gökyüzü gri ve nemliydi, bir sanayi bölgesinin içinden geçiyorduk, boş vagonlar, benzin depoları, fabrikalar, her şey beyaz ve griydi, ve batıda güneş batıyordu, kızıl ışınlar pusun içinde soluyordu, ve seyahat ettiğim tren normalde bu güzergâha verdikleri şu külüstür, eski yıpranmış parçalardan değildi, yepyeni, cilalı ve parlaktı, koltuk yeniydi, yeni kokuyordu, önümdeki kapılar gıcırtı çıkarmadan açılıp kapanıyordu, ve ben herhangi özel bir şey düşünmüyordum, sadece gökyüzündeki kızıl alev topuna bakıyordum ve içime işleyen keyif öyle keskindi ve öyle bir yoğunlukla gelmişti ki acıdan ayırt edilemezdi. Deneyimlediğim şey benim için muazzam bir önem arz ediyor gibiydi. Muazzam bir önem. O an geçtikten sonra bu anlam hissi kaybolmadı, ama birdenbire onu konumlandırmak güçleşti; anlamlı olan tam olarak *neydi*? Tren mi, sanayi bölgesi mi, güneş mi, pus mu?

Tanıdık bir duyguydu, bazı sanat eserlerinin bende uyandırdığına yakındı. Londra Ulusal Galeri'de sergilenen, Rembrandt'ın yaşlı bir adam olarak otoportresi bu eserlerden biriydi, aynı müzede Turner'ın antik dönemdeki bir limandan deniz üzerindeki gün batımı resmi ve Caravaggio'nun Getsemani'deki İsa resmi de öyleydi. Vermeer de aynı duyguyu uyandırıyordu, Claude'un birkaç resmi, Ruisdael'in bazı resimleri ve diğer Hollandalı manzara

ressamları, J.C. Dahl'ın kimi resimleri, Hertervig'in neredeyse tüm eserleri... Ama hiçbir Rubens resmi, hiçbir Manet resmi, Chardin hariç on sekizinci yüzyıldaki hiçbir İngiliz ve Fransız ressam, Whistler'ın, Michelangelo'nun hiçbir eseri, Leonardo da Vinci'nin biri hariç diğer hiçbir tablosu bu bendeki duyguyu tetiklemiyordu. Bu deneyimin ne favori bir dönemi, ne de belirli bir ressamı vardı, zira sadece bir ressamın tek bir tablosuyla belirip ressamın yaptığı diğer her şeyi gözardı edebilirdi. Bunun günlük dilde kalite diye adlandırılan şeyle de ilgisi yoktu; Monet'nin on beş tablosunun önünde durup hiçbir şey hissetmezken Finlandiya dışında çok az bilinen, Fin empresyonistin tablosu önünde bedenime yayılan sıcaklığı duyumsayabilirdim.

Bu tablolarda, bende bu denli büyük etki bırakan şey neydi bilmiyordum. Ancak, hepsinin 20. yüzyıldan önce ve görünür gerçekliğe olan referansı tam anlamıyla hiç terk etmemiş sanatsal paradigma dâhilinde yapılmış olmaları dikkat çekiciydi. Demek ki hepsinde belli bir nesnellik bulunuyordu, yani gerçek ile gerçeğin tasviri arasında bir mesafe vardı, ve kuşkusuz dünya öne çıkıp kendini görünür kıldığında gördüğüm her ne ise bu mesafeyi oluşturan alanda "meydana geliyordu", o alanda beliriyordu. İnsanın sadece anlaşılmaz olanı görmekle kalmayıp ona çok yaklaştığı an. Konuşmayan ve ona hiçbir sözcüğün ulaşamayacağı, bu yüzden de sonsuza dek erişim dışı olacak ama yine de erişilebilir kalacak bir şey, çünkü sadece bizi çevrelemekle kalmıyor, aynı zamanda bir parçasıyız da biz onun, ondaki biziz.

Başka ve gizemlinin bizimle bağlantılı olması düşüncelerimi meleklere, yani sadece ilahi olana değil aynı zamanda insani olana da ait olması dolayısıyla başkalığın ikili doğasını diğer her figürden daha iyi ifade eden şu gizemli varlıklara yöneltmişti. Öte yandan hem tabloların hem de meleklerin insanı derinden huzursuz eden bir yanı vardı, her ikisi de köklü bir şekilde geçmişe, hatta geçmişin artık ardımızda bıraktığımız ve günümüze ayak uyduramayan,

yarattığımız dünyadaki yüce olanın, tanrısal olanın, resmi, kutsal, güzel ve doğru olanın geçerli büyüklükler sayılmadığı, aksine kuşku verici hatta gülünç durduğu kısmına aitti. Bu da şu demekti ki, Aydınlanma Çağı'na dek, bize vahiyler kitabı aracılığıyla iletilmiş ve ilahi olarak adlandırılan, romantik dönemde ise yerini doğanın aldığı ve vahyin de ulvi olarak karşılık bulduğu o öte yücenin artık bir ifade şekli yoktu. Öte olarak adlandırılan şeyse sanatta, insan toplulukları anlamına gelen toplumla eş anlamlıydı, ki o geçerlilikle ilgili kavramları ve fikirleri tamamen kapsıyordu. Söz konusu Norveç sanatı olduğunda, kırılma Munch ile gelmişti; insan ilk defa onun tablolarında tüm alanı kaplamıştı. Aydınlanma Çağı'na dek insan ilahi olana tabiyken, romantiklerde de doğaya tabi betimlenirken –dağlar engin ve kudretli, deniz engin ve kudretli, ağaçlar bile engin ve kudretliyken insanlar istisnasız küçüktür– durum Munch ile tersine çevrilmişti. İnsanlar sanki her şeyi yutuyor, her şeyi kendilerine ait hâle getiriyor gibidir. Dağlar, deniz, ağaçlar, orman, her şey insanla renklenmiştir. İnsani eylemleri ve dışsal yaşamıyla değil, duyguları ve içsel yaşamıyla. Ve bayrak bir kez insanın eline geçti mi, artık geriye hiçbir şekilde dönüş yok gibiydi, tıpkı Hristiyanlığın ilk yüzyıllarda kontrolden çıkmış bir orman yangını misali Avrupa'ya yayılmasının da geriye dönüşünün olmadığı gibi. İnsanlar Munch'te gestaltlaşmış, iç dünyalarına dış dünyaya ait şekiller biçilmiştir, dünya sarsılmıştır, ve kapı bir kez açıldı mı geriye kalan gestaltlaşmış bir dünyadır. Munch'ten sonra gelen ressamlarda artık duyguyu taşıyan renklerin kendisidir, şekillerin kendisidir; temsil ettikleri şeyler değil. Burada, bizzat ifadenin her şey olduğu bir imgeler dünyasındayız, ki bu da artık dış dünya ile iç dünya arasında bir devingenliğin değil, yalnızca bir ayrımın olduğu anlamına gelir. Modernist dönemde sanatla dünya arasındaki ayrım mutlağa yakındı, ya da başka şekilde söylemek gerekirse, sanat başlı başına bir dünyaydı. Bu dünyada kabul gören elbette kişisel zevk meselesiydi, ve bu zevk kısa sürede

sanatın özü oldu, ki o da neticede hayatta kalabilmek için gerçek dünya nesnelerine açılmak zorundaydı, şu anda ulaştığımız sanatın malzemesinin artık bir öneminin kalmadığı durumlarda, bütün vurgu sanatın ifade ettiği şeydedir, diğer bir deyişle, ne olduğunda değil de ne düşündüğünde, hangi fikirleri taşıdığındadır, öyle ki nesnelliğin son kalıntıları, insan dünyasının dışına ait bir şeyin son kalıntıları da terk edilmiştir. Sanat toplanmamış bir yatağa, bir odadaki birkaç fotokopi makinesine, çatı katındaki bir motosiklete dönüşmüştür. Ve sanat kendisinin seyircisi olmuştur, tepki veriş biçimiyle, gazetelerin hakkında yazdığıyla; sanatçı icracıdır. Bu böyledir. Sanat ötesini bilmez, bilim ötesini bilmez, din ötesini bilmez; artık bilmez. Dünyamız kendi etrafına kapanmıştır, bizim etrafımıza kapanmıştır, ve bundan hiçbir çıkış yoktur. Bu durumda daha entelektüel bir derinlik, daha çok maneviyat arayanlar hiçbir şey anlamamıştır, çünkü akıl her şeyi ele geçirmiştir. *Her şey* akıl olmuştur, bedenlerimiz bile artık beden değil, beden fikirleridir, kendi imge cennetimiz ile bizdeki ve üzerimizdeki kavrayışlarımız arasında bulunan, yaşamlarımızın giderek büyüyen geniş parçalarının bulunduğu yerdir. Bize konuşamayanın sınırları –kavranamaz olan–, artık yoktur. Her şeyi anlarız çünkü her şeyi kendimize dönüştürmüşüzdür. Malumunuz, kendini sanattaki nötr, olumsuz ve insan dışı olanla oyalamış olanlar, şu sıralar dile dönüş yapmışlardır, kavranamaz ile başkalığı orada aramışlardır, sanki bu, insan ifadesinin hudutlarında, başka bir deyişle anladığımız şeyin uçlarında bulunabilirmiş gibi düşünmüşlerdir, ve bu aslında gayet mantıklıdır: Artık bir ötesi olduğunu kabullenmeyen bir dünyada başka nerede bulunabilirdi ki?

Ölümün takındığı tuhaf şekilde muğlak role bu ışık altında bakmak gerekir. Bir yanıyla her yanımızdadır, ölüm haberleri, ölü insanların resimlerinin bombardımanına uğrarız; ölüm için bu bağlamda, hiçbir sınır yoktur, masiftir, aynı anda her yerdedir, tükenmezdir. Ama bu, bir fikir olarak ölümdür, bedensiz ölüm,

bir düşünce ve imge olarak ölüm, entelektüel bir kavram olarak ölümdür. Bu ölüm "ölüm" sözcüğüyle aynıdır; ölmüş bir insanın adı zikredildiğinde refere edilen bedensiz kişi. İnsan hayattayken bu isim bedeni, bulunduğu yeri, yaptığı işi refere ediyorken; öldüğünde isim bedenden ayrılır ve yaşayanla kalır, ki bahsedildiğinde bir zamanlar olduğu kişiyi işaret eder; şu an olduğu kişiyi, bir yerlerde çürümekte olan bir bedeni asla değil. Ölümün bedene ait, somut, fiziksel ve materyal olan özelliği, öyle büyük bir titizlikle saklanmıştır ki bu eylem çılgınlığın sınırlarındadır, ve işe de yarar, bunu anlamak için ölümcül kazalara ya da cinayetlere istemeden tanık olmuş insanları dinlemeniz yeterlidir. Aslında kastettikleri tam tersi olsa da hep aynı şeyi söylerler: *Bu gerçek değil*. Bu öyle gerçek ki. Ancak artık o gerçeklik içinde yaşamıyoruz. Bizim için her şey baş aşağı edilmiştir, bizim için gerçek gerçek dışı, gerçek dışı ise gerçektir. Ve ölüm, ölüm elde kalan son öte yücedir. Bu yüzden de hep gizli kalması gerekir. Çünkü ölüm, isminin ve hayatın ötesinde olabilir, ama dünyanın ötesinde değildir.

Hayatımda ilk kez ölü bir beden gördüğümde aşağı yukarı otuz yaşındaydım. 1998 yazıydı, Temmuz ayında bir öğle sonrası, Kristiansand'da bir kilisede. Babam ölmüştü. Odanın ortasındaki bir masada yatıyordu, hava bulutluydu, odanın ışığı griye çalıyordu, dışarıdaki bahçede bir çim biçme makinesi ağır ağır çalışıyordu. Abimle beraberdik. Cenaze levazımatçısı, birkaç metre ötesinde durup seyrettiğimiz merhumla bizi yalnız bırakmak için dışarı çıkmıştı. Gözleri ve ağzı kapalıydı, üstünde beyaz bir gömlek, altında ise siyah bir pantolon vardı. Bu yüzü ilk defa kesintisiz dikkatle inceleyebiliyor olduğum düşüncesi neredeyse dayanılmazdı. Bir kuralı çiğniyormuşum gibi geliyordu. Aynı zamanda ona, birkaç gün öncesine dek babam olan bu ölü bedene gözlerimi ayırmaksızın bakma ihtiyacı ve açlığı duyuyordum. Yüz hatlarına aşinaydım, bu yüzle büyümüştüm, ve son yıllarda onu eskisi

kadar sık görmememiş olmama rağmen rüyama girmediği bir gecem olmuyordu neredeyse. Evet, yüz hatlarına aşinaydım ama takındığı ifadeye değildim. Koyu, sarımtırak ten rengi ve cildinin kaybolmuş elastikiyeti yüzünün sanki ahşaptan oyulmuş gibi görünmesine sebep oluyordu. Ahşabı andırıyor olmasıysa herhangi bir yakınlık duygusunu imkânsız kılıyordu. Gördüğüm artık bir insan değil, insana benzeyen bir şeydi. Bizden alınmıştı, ama içimde taşıdığım o eski hâli orada, ölümün üstünde bir yaşam perdesi gibi de seriliydi aynı zamanda.

Yngve ağır ağır masanın öteki tarafına yürüdü. Ona bakmadım, ama başımı kaldırıp dışarı bakarken hareket ettiğini fark ettim yalnızca. Çim biçme makinesini kullanan adam önceden biçtiği yerlerin üstünden gidip gitmediğini kontrol etmek için arkasına bakıp duruyordu. Torbanın yakalayamadığı küçük ot parçacıkları tepesinde uçuşuyordu. Otların bir kısmı makinenin altına takılmış olmalıydı, çünkü ardında düzenli aralıklarla, yetiştikleri bahçenin renginden her zaman daha koyu renkte, nemli ve sıkıştırılmış ot öbekleri bırakıyordu. Arkasındaki çakıl patikada üç insandan müteşekkil bir kortej vardı, hepsinin başları öne eğikti, birinin üstündeki kırmızı palto, çimin yeşiline ve gökyüzünün mavisine karşın göz alıyordu. Onların da arkalarında, şehir merkezi yönünde bir araba seli vardı.

Çim biçme makinesinin sesi aniden küçük kilisenin duvarında yankılandı. Sert sesin yarattığı, sanki babam aniden gözlerini açıverecekmiş beklentisi öyle güçlüydü ki geriye doğru bir adım attım.

Yngve karşımdan dudaklarına yerleşmiş minik bir tebessümle bana baktı. Ölülerin uyandığına mı inanıyordum? Ahşabın yeni baştan insana dönüşeceğini mi sanıyordum?

Korkunç bir andı. Ama bittiğinde ve bütün gürültü patırtıya rağmen hiç kıpırdamadan yatmaya devam ettiğini gördüğümde artık var olmadığını anladım. O an içimde yükselen özgürlük duygusunu dizginlemek öncesindeki keder dalgalarına hâkim olabil-

mek kadar güçtü, ama nihayetinde o da aynı çıkış yolunu kullandı, bütün irademe karşın bir hıçkırık, sonraki saniyede ağzımdan kaçıvermişti.

Yngve'yle göz göze geldim ve gülümsedim. Yanıma gelip durdu. Varlığı güvenimi tazelemişti. Burada olmasından hayli memnundum, kontrolümü yeniden kaybedip her şeyi berbat etmemek için çaba harcamam gerekti. Başka bir şeyler düşünmeliydim, dikkatimi nötr bir zemine yönlendirmeliydim.

Sesler alçaktı ve odanın atmosferini bozuyordu, yabancıydılar, tıpkı uykudaki insanın rüyasına giren gerçek dünyadan seslerin yabancı oluşu gibiydi.

Başımı eğip babama baktım. Karnının üstünde kenetlenmiş parmakları, işaret parmağında sarı nikotin lekesi vardı; parmağı eski bir duvar kâğıdı misali solmuştu. Parmak eklem bölgelerindeki derisinde bulunan orantısız kırışıklar, artık yaratılmıştan çok üretilmişe benziyordu. Sonra yüzü. Hoşnut değildi, çünkü huzurlu ve sakin bir şekilde orada yatıyor olmasına rağmen ifadesiz değildi, ancak kararlılık olarak adlandırabileceğim bir şeyin izlerini taşıyordu hâlâ. Her zaman yüzünde ne tür bir ifade olduğunu kestirmeye çalışmış olduğumu fark ettim. Birden, her daim onun yüz ifadesini anlamaya çalışmış olduğumu, yüzüne bunu denemeden bir kez bile bakmadığımı fark etmiştim.

Ama şimdi kapalıydı.

Yngve'ye döndüm.

"Gidelim mi?" dedi.

Başımla onayladım.

Cenaze levazımatçısı bizi ufak odada bekliyordu. Kapıyı ardımdan açık bıraktım. Akıl dışı olduğunu bilmeme rağmen babamın orada bir başına yatmasını istememiştim.

Cenaze levazımatçısıyla tokalaşıp, cenazeye kadar yapılması gerekenler konusunda iki çift laf ettikten sonra park yerine çıkıp birer

sigara yaktık, Yngve arabaya yaslanmıştı, bense ufak bir duvarın üstüne oturdum. Hava yağmurluydu. Mezarlığın arkasındaki korulukta ağaçlar artan rüzgârın şiddetinden eğiliyordu. Yaprakların hışırtısı düzlüğün öteki tarafından gelen trafik gürültüsünü birkaç saniyeliğine bastırdı. Sonra yeniden sustular.

"Çok tuhaftı," dedi Yngve.

"Evet," dedim. "Ama yaptığımıza sevindim."

"Aynen. İnanmam için görmem gerekiyordu."

"Şimdi inanıyor musun peki?" diye sordum.

Gülümsedi.

"Sen inanmıyor musun?"

Yanıt olarak gülümsemeyi planlarken yeniden ağlamaya koyuldum. Ellerimi yüzüme bastırdım, başımı eğdim. Hıçkırıklarla sarsılıyordum. Ağlamam kesildiğinde ona baktım ve güldüm.

"Aynı küçüklüğümüzdeki gibi," dedim. "Ben ağlıyorum, sen de izliyorsun."

"Emin misin..." dedi ve benimle göz teması kurmaya çalıştı. "Kalanı tek başına halledebileceğine emin misin?"

"Tabii ki," dedim. "Sıkıntı değil."

"Bak arayıp kalmam gerektiğini söyleyebilirim."

"Sen git. Planımıza sadık kalalım."

"Peki. Ben gidiyorum o zaman."

Sigarasını attı, cebinden araba anahtarlarını çıkardı. Ayağa kalkıp ona doğru bir iki adım attım, ama tokalaşmamızı ya da sarılmamızı başlatacak kadar yakınına gitmedim. Kilidi açtı, arabaya bindi, kontağı çevirirken bana baktı.

"Hadi görüşürüz," dedi.

"Hoşça kal. Dikkatli sür. Herkese selam!"

Kapıyı kapattı, geri manevra yaptı, durdu, emniyet kemerini bağladı, arabayı vitese taktı ve ana yola doğru yavaş yavaş sürmeye başladı. Ardından yürümeye koyuldum. Aniden arka ışıkları yandı ve geri geri geldi.

"Bunu senin alman daha doğru olur," dedi ve açtığı pencereden bir şey uzattı. Cenaze levazımatçısının bize verdiği kahverengi zarftı bu.

"Bunu benim ta Stavanger'e kadar yanımda götürmemim bir anlamı yok," dedi. "Sende dursun. Olur mu?"

"Olur," dedim.

"Görüşürüz," dedi. Pencere kapandı, ve birkaç saniye öncesine kadar otoparkı dolduran müzik sesi şimdi suyun altından geliyormuş gibi duyulmaya başladı. Arabası ana yola sapıp gözden yitene dek öylece durdum. Çocukluktan kalma bir alışkanlıktı. Kıpırdarsam başıma bir uğursuzluk gelebilirdi. Ardından zarfı montumun iç cebine koydum ve şehre doğru yürümeye başladım.

Üç gün evvel, öğleden sonra iki gibi Yngve aramıştı beni. Sesinden bir şey olduğunu hemen anlamıştım, ve ilk aklıma gelen şey babamın ölmüş olduğuydu.

"Alo," dedi. "Benim. Ya bir şey oldu da onu söylemek için aradım. Şey oldu... Şey..."

"Evet?" dedim. Holdeydim. Bir elim duvara yaslı, öteki elimle de ahizeyi tutuyordum.

"Babam öldü."

"Aa," dedim.

"Şimdi Gunnar aradı. Sabah babaannem onu koltuğunda ölü bulmuş."

"Neden ölmüş?"

"Bilmiyorum. Ama kalptir muhtemelen."

Holde pencere yoktu ve tavandaki lamba da kapalıydı, holdeki loş ışık bir yandaki mutfaktan ve diğer taraftaki kapısı açık odadan geliyordu. Aynada gördüğüm aksim solgundu, ve sanki uzaklardan bir yerlerden bana bakıyordu.

"Ee şimdi ne yapacağız? Yani somut olarak neler yapılması gerekiyor demek istiyorum?"

"Gunnar her şeyle bizim ilgilenmemizi bekliyor. O yüzden olabildiğince çabuk bir şekilde oraya gitmeliyiz."

"Tamam," dedim. "Ben de Borghild'in cenazesine gidiyordum, çıkmak üzereydim. Valizim hazır yani. Hemen çıkabilirim. Doğrudan orada mı buluşalım?"

"Öyle yapalım," dedi Yngve. "Yarın sabah arabayla yola çıkarım."

"Yarın mı," dedim. "Bir düşünelim."

"Sen uçakla buraya gelsen ya, buradan arabayla beraber giderdik?"

"İyi fikir aslında. Öyle yapayım. Hangi uçakla geleceğimi arar sana söylerim. Tamam mı?"

"Tamam. Görüşürüz o zaman."

Telefonu kapatıp mutfağa geçtim, çaydanlığa su doldurdum, dolaptan bir poşet çay çıkardım ve temiz bir fincanın içine koydum, tezgâha yaslandım, küçük bahçenin bitiminden yol kıyısına kadar sık bir şekilde uzanan yeşil çalılıklar arasından gri parçalar hâlinde görünen, evin de üzerinde bulunduğu çıkmaz sokağa baktım. Diğer tarafta, Haukeland Hastanesi'nin bulunduğu ana yola çıkan küçük ve loş bir sokağın üzerini kaplayan devasa yükseklikte ağaçlar vardı. Tek düşünebildiğim, düşünmem gerekenleri düşünemediğimdi. Hissetmem gerekenleri hissedemediğimdi. Babam öldü, diye düşündüm, bu büyük ve önemli bir olay, bu olayın benliğimi bütünüyle istila etmesi gerekirdi, ama etmiyor, bu yüzden burada durmuş çaydanlığa bakıyorum, henüz kaynamamış olmasına sinirleniyorum. Burada durmuş dışarıyı seyrediyorum ve bahçeyle ilgilenen yaşlı ev sahibesi sağ olsun, bahçeye her bakışımda olduğu gibi, bu daireyi bulduğumuz için ne kadar şanslı olduğumuzu düşünüyorum; ama şu an tek önemli şey o olmasına rağmen babamı değil. Bu bir tür şok olmalı diye düşündüm, ve henüz kaynamamış olmasına rağmen suyu fincana doldurdum. Çaydanlık parıltılı, lüks bir taneydi, düğün hediyesi

olarak Yngve almıştı. Sarı Höganes fincanını kimin verdiğini hatırlamıyordum, bir tek Tonje'nin listesinde olduğunu hatırlıyordum. Poşet çayı ipinden tutup fincanın üzerinde birkaç kez zıplatıp usul bir şap sesiyle düştüğü lavaboya attım, elimde fincanla salona geçtim. Neyse ki evde kimse yoktu!

Salonda birkaç dakika boyunca yukarı aşağı yürüdüm ve babamın ölmüş olduğu gerçeğini sindirmeye çalıştım, ama yapamıyordum. Hiçbir anlamı yoktu. Anlıyordum, kabulleniyordum, sona ermeyebilecek bir ömrün birden sona ermesi anlamsız değildi, ama bu diğer olguların arasında sıradan başka bir olguydu sadece, ve bilincimde kaplaması gereken bölgeyi hakkıyla kaplayamıyordu.

Elimde çay fincanıyla salonda dolandım durdum, dışarıda hava gri ve ılıktı, hafif eğimli tepeler çatılarla ve yeşil bahçelerle doluydu. Buraya taşınalı yalnızca birkaç hafta olmuştu, Tonje'nin radyo bölümünü okuduğu ve benim de iki ay içinde çıkacak romanımı yazdığım Volda'dan gelmiştik. Bu sahip olduğumuz ilk gerçek daireydi; Volda'daki sayılmazdı, geçiciydi, ama bu kalıcıydı, en azından kalıcı bir şeyi temsil ediyordu, evimizi. Duvarlar hâlâ boya kokuyordu. Yemek masasının olduğu bölüm Tonje'nin annesinin tavsiyesi üzerine koyu kırmızıydı, annesi sanatçıydı, ama zamanının çoğunu dekorasyon ve yemek yapmakla geçiriyordu, her ikisini de maharetli bir şekilde yapıyordu –evi ev dekorasyon dergilerinden fırlamış gibiydi, yaptığı yemekler de her zaman özenle hazırlanmış ve enfes olurdu– salonun kalan kısmı ve diğer odalar da yumurta kabuğu beyazıydı. Ama burasının dekorasyon dergileriyle yakından uzaktan alakası yoktu, çok fazla mobilya, çok fazla poster ve çok fazla kitaplık ardımızda bıraktığımız öğrenci kimliğimizin birer kanıtıydı. Romanımı yazarken öğrenci kredisiyle geçinmiştik, çünkü Noel'e kadar resmi olarak edebiyat bölümüne kayıtlıydım, param bitince yayınevinden avans istemiştim, o da şu son günlere kadar bizi ancak idare etmişti. O nedenle

babamın ölümü tam denk gelmişti, çünkü parası vardı, olsa gerekti? Üç kardeş Elvegaten'deki evi satıp gelirini aralarında bölüşeli iki yıl olmuştu. Bu kadar kısa sürede parayı tüketmiş olamazdı herhâlde?

Babam öldü ve ben bana kalacak parayı düşünüyorum.

Ne olmuş yani?

Düşündüğümü düşünüyorum, düşündüğümü düşünmekten kendimi alamam, öyle değil mi?

Fincanı yemek masasına bıraktım, cılız kapıyı açtım ve balkona çıktım, ellerimle sıkıca kavrayıp korkuluğa dayandım, bitkiler, arabalar ve şehir kokularıyla dolu ılık yaz havasını ciğerlerime çekerken etrafıma bakındım. Hemen sonra salona döndüm ve odaya göz gezdirdim. Bir şey mi yesem? İçsem mi? Dışarı çıkıp biraz alışveriş mi yapsam?

Hole sürüklendim, yatak odasına göz attım, dağınık geniş yatak, arkasında banyo kapısı. Bunu yapabilirdim, sanırım, duş alabilirdim, iyi bir fikirdi, zaten çok gecikmeden yola koyulmalıydım.

Üstümü çıkardım, suyu açtım, sıcak su tepeme dökülüp bedenimden aşağı kaydı.

Otuz bir mi çeksem?

Hayır ya saçmalama, babam öldü.

Öldü, öldü, babam öldü.

Öldü, öldü, babam öldü.

Suyun altında durmanın da bir faydası yoktu, bu yüzden suyu kapattım, geniş bir havluyla kurulandım, koltuk altlarıma deodorant sıktım, giyindim ve daha küçük bir havluyla saçımı kurularken saate bakmak için mutfağa girdim.

İki buçuk.

Tonje'nin gelmesine daha bir saat vardı.

Kapıdan girdiğinde ona bu konuyu ta en başından anlatma düşüncesine katlanamıyordum, o yüzden hole çıktım, havluyu yatak odasının açık kapısından içeri fırlattım, telefon ahizesini kaldırıp numarasını çevirdim. Hemen cevap verdi.

"Tonje?"

"Alo Tonje, benim," dedim. "Napıyorsun iyi misin?"

"Evet. Şu redaksiyonla uğraşıyorum da bir şey almak için ofise geldim işte. Bitince evdeyim."

"İyi," dedim.

"Sen ne yapıyorsun?" dedi.

"Öyle, hiçbir şey," dedim. "Ama Yngve aradı. Babam ölmüş."

"Ne? Ölmüş mü?"

"Evet."

"Kıyamam sana! Oyy Karl Ove..."

"Ben iyiyim," dedim. "Çok da beklenmedik bir şey değildi. Ama işte bu gece oraya gidiyorum. Önce Yngve'nin yanına, oradan da yarın sabah beraber arabayla geçeceğiz."

"Seninle gelmemi ister misin? Gelebilirim bak."

"Hayır, hayır. İşin gücün var! Sen kal, daha sonra cenazeye gelirsin."

"Oo, kıyamam ya," dedi yine. "Redaksiyonu yapacak birilerini bulur ben de hemen gelirim. Ne zaman yola çıkıyorsun?"

"Acelesi yok," dedim. "Birkaç saate çıkıyorum. Hem biraz yalnız kalmak bana iyi gelecektir."

"Emin misin?"

"Evet, evet. Çok eminim. Aslında hiçbir şey hissetmiyorum. Ama uzun zamandır konuşuyorduk bunu, eğer böyle devam ederse çok sürmez yakında ölür diye. Yani hazırlıklıydım."

"Tamam," dedi Tonje. "O hâlde elimdeki işi bitirir bitirmez eve geliyorum. Kendine dikkat et. Seni seviyorum."

"Ben de seni seviyorum," dedim.

Telefonu kapatınca annemi düşündüm. Ona da söylemek gerekiyordu. Ahizeyi kaldırdım yine, Yngve'nin numarasını çevirdim. Annemi çoktan aramıştı.

Kapıdan gelen Tonje'nin tıkırtılarını duyduğumda giyinmiş, salonda hazır bir şekilde oturuyordum. Dairenin içine ferah ve

canlı bir yaz meltemi gibi girdi. Ayağa kalktım. Hareketleri telaşlı, bakışları şefkat doluydu, bana sarıldı, benimle gelmek istediğini söyledi, ama ben haklıydım, en iyisi burada kalmasıydı, bir taksi çağırdım ve kapının önündeki merdivenlerde onunla durdum, araç gelene kadar geçen beş dakika boyunca ayakta bekledik. Biz evli bir çiftiz, diye düşündüm, karı kocayız, karım kapı önüne çıkmış beni uğurluyor, diye düşündüm, ve gülümsedim. Bu resmin gerçek dışı kılıfı nereden geliyordu? Sanki gerçekten evli değildik de daha çok evcilik mi oynuyorduk?

"Niye gülümsüyorsun?"

"Hiç," dedim. "Aklıma bir şey geldi de."

Elini sıktım.

"Geldi," dedi.

Sıra sıra dizili evlerin aşağısına baktım. Bir böcek gibi sürünerek yokuşu tırmandı siyah taksi, dört yol ağzında bir böcek gibi durdu ve tereddüt etti, sonra sağa dönüp, bizim sokakla aynı ada sahip sokağı yukarı tırmanmaya başladı.

"Peşinden koşayım mı?" diye sordu Tonje.

"Hayır, neden ki? Koşulacaksa ben de koşarım?"

Valizimi aldım, merdivenlerden yola indim. Tonje peşimden geldi.

"Ben kavşağa iniyorum," dedim. "Orada yakalarım. Gece ararım. Tamam mı?"

Öpüştük, kavşağa doğru döndüğüm ve taksinin yokuştan aşağıya geri geri indiği sırada, Tonje el salladı.

"Knausgaard?" dedi şoför ben kapıyı açıp eğilince.

"Evet," dedim. "Flesland Havaalanı'na."

"Atla, ben valizini alırım."

"Arka koltuğa oturup arkama yaslandım. Taksiler, taksileri çok seviyordum. Eve sarhoş dönerken bindiklerimi değil de havaalanlarına ya da tren istasyonlarına gitmek üzere bindiklerimi. Yolculuk öncesi taksinin arka koltuğuna kurulup şehrin ve

banliyölerin arasında gezdirilmekten daha iyi bir şey var mıdır?

"Çetrefilliymiş buralar," dedi şoför koltuğuna oturduğunda. "Hep diyorlardı ikiye ayrıldığını ama ilk defa geliyorum. Yirmi seneden beri. Tuhaf."

"Evet," dedim.

"Her yere gittim herhâlde. Bir buraya gelmemişimdir muhtemelen."

Bana dikiz aynasından gülümsedi.

"Tatile mi?"

"Hayır," dedim. "Pek sayılmaz. Babam öldü bugün. Cenaze defin işleriyle ilgilenmeye gidiyorum. Kristiansand'a."

Bu, küçük sohbetimizi sonlandırmıştı. Kıpırdamadan durup yol boyunca dışarıdaki evlere baktım, belli bir şey düşünmeksizin sadece baktım. Minde, Fantoft, Hop. Benzin istasyonları, araba galerileri, süpermarketler, müstakil evler, orman, göl, toplu konutlar. Havaalanına yaklaştığımızda kontrol kulesini görebiliyordum, iç cebimden kartımı çıkardım, öne eğilip taksimetrenin kaç lira yazdığını görmeye çalıştım. Üç yüz yirmi kron. Taksiye binmek çok da akıllıca olmamıştı, havaalanı otobüsleri bunun onda biri kadar tutuyordu, ve şayet şu anda sıkıştığım bir şey varsa bu, paraydı.

"Üç yüz ellilik fiş alabilir miyim?" dedim ve kartı ona uzattım.

"Elbette," dedi kartı elimden kaparak. Pos cihazından kartı geçirdiği anda makine takırdadı ve fiş yazılmaya başlandı. Bir altlığın üstüne kalemle beraber koyup bana uzattı, nüshayı imzaladım, ardından bir nüsha daha koparıp bana uzattı.

"Çok teşekkür ederim," dedi.

"Teşekkürler," dedim. "Çantayı ben alırım."

Giden yolcu salonuna doğru yürürken, çantayı ağır olmasına rağmen sapından tutarak taşıdım. Tekerlekli valizlerden nefret ediyordum, öncelikle kadınsı oldukları içindi, hâliyle erkeğe yakışmıyorlardı, erkek dediğin taşımalıydı, sürmemeliydi, ikinci

olarak da, nefret ettiğim ve karşılaştığım her fırsatta, hatta en önemsiz durumlarda bile reddettiğim kolaya kaçmayı, kestirmeleri, tasarrufu, rasyonelliği aklıma getirdiği içindi. İnsan, ağırlığını duyumsamadığı bir dünyada neden yaşamak istesin? Biz yalnızca imgeler miyiz? Hem başka nerede kullanmak için gücünden tasarruf eder ki bu aletlerle insan?

Küçük holde çantamı yere bıraktım ve giden uçaklar tabelasına baktım. Saat beşte Stavanger'e bir uçuş vardı, ve ona rahatlıkla yetişebilirdim. Ama altıda da vardı. Havaalanlarında oturmayı çok sevdiğim için, hatta belki de taksilerde oturmaktan bile daha çok sevdiğim için ikincisinde karar kıldım.

Arkamı dönüp check-in kontuarlarını kontrol ettim. En dipteki üçü hariç –ki kaotiktiler ve sıraları epey gerilere uzanıyor gibi görünüyordu, kuyruktakilerin istisnasız tamamının yazlık kıyafetler giyiyor olmalarından, devasa ebattaki valizlerinden ve bir iki kadeh içtikten sonra bürünebileceğin neşeli ruh hâllerinden kontuarların Güney Avrupa istikametindeki charter uçuşa ait olduğunu anlamıştım– pek bir hareket yoktu. Bir bilet aldım, check-in yaptırdım ve Yngve'yi aramak için diğer tarafa, telefonların olduğu yere doğru ağır adımlarla ilerledim. Yngve aramamı hemen yanıtladı.

"Alo, Karl Ove ben," dedim. "Uçak altıyı çeyrek geçe kalkıyor. Yani yediye çeyrek kala falan Sola'da olurum. Sen mi gelip alırsın, yoksa nasıl yapalım?"

"Gelir alırım ben fark etmez."

"Yeni bir haber var mı?"

"Hayır... Gunnar'ı arayıp geleceğimizi söyledim. O da başka bir şey bilmiyor. Erkenden yola çıkarız diye düşündüm, böylece kapanmadan levazımatçıya yetişiriz. Yarın cumartesi ya."

"Evet," dedim. "İyi fikir. Hadi görüşürüz."

"Aynen, görüşürüz."

Telefonu kapatıp kafeye giden merdivenleri çıktım, bir fincan

kahveyle bir gazete aldım, yolcu salonunu gören bir masa buldum, montumu sandalyenin arkasına asarken tanıdığım birileri var mı diye salona göz gezdirdim, sonra oturdum.

Yngve'nin aramasından beri, hep olduğu üzere, babamla ilgili düşünceler düzenli aralıklarla aklıma giriyordu, ama duygulardan bağımsız, sadece akılcı saptamalar şeklindeydiler. Nedeni muhtemelen buna hazırlıklı olmamdı. Annemi terk ettiği o ilkbahardan bu yana babamın hayatı hep tek bir yönü işaret etmişti. Bunu o zamanlar anlamamıştık henüz, ama bir noktada çizgiyi aşmıştı ve o andan itibaren biliyorduk ki başına her şey gelebilirdi; en kötüsü dâhil. Ya da en iyisi, olaya nasıl baktığınıza bağlıydı. Uzun süre ölmesini dilemiştim, ama hayatının her an sona erebileceğini fark ettiğim an bunu umut etmeye başlamıştım. Televizyonda, oturduğu bölgede gerçekleşen ölümcül kazalarla ilgili haberler çıktığında, gerek yangın, gerek trafik kazaları olsun, ormanda ya da denizde bulunan cesetler olsun, ilk hissettiğim duygu bu umut olurdu: Bu sefer belki babamdır. Ancak hiçbiri o değildi; başının çaresine bakıyordu, hayatta kalıyordu.

Ama buraya kadar, diye düşündüm salonda yer değiştiren kalabalığa bakarken. Yirmi beş yıl içerisinde üçte biri ölmüş olacaktı, elli yıl içerisinde üçte ikisi, yüz yıl içinde tamamı. Peki arkalarında ne bırakacaklardı, hayatları ne amaca hizmet etmiş olacaktı? Toprağın derinliklerinde bir yerde açık çeneler, boş göz çukurları?

Belki de kıyamet kopardı gerçekten de. İnsanoğlunun yeryüzünde yaşadığı binlerce yıllık süreçte gömülmüş bütün bu kemikler ve kuru kafalar, tıkırtılar çıkartarak toparlanır ve sırıtarak güneşe bakardı, ve o yüce, her şeye kadir Tanrı, üstünde ve altında meleklerden müteşekkil ordusuyla ilahi tahtından onları yargılardı. O yeşil ve güzel toprağın üzerinde trompetler çalar, bütün meydanlarda ve vadilerde, bütün plajlarda ve düzlüklerde, bütün denizlerde ve göllerde, ölüler dirilir ve Tanrısına giderdi, onun mertebesine yükselir, yargılanır ve cehennem ateşini tadardı,

yargılanır ve ilahi ışığı görürdü. Şu anda burada çekme valizleri ve tax-free çantalarıyla, cüzdanları ve banka kartlarıyla, parfümlü koltuk altları ve koyu gözlükleriyle, boyalı saçları ve yürüteçleriyle yürüyenler de öyle; dirilir, onlar ya da Orta Çağ'da ölmüş olanlar ya da Taş Devri'nde ölmüş olanlar arasındaki farkı ayırt etmek mümkün olmazdı, onlar ölü olurlardı, ölülerse ölüydü, ve ölüler mahşer gününde yargılanırdı.

Salonun dip kısmında, bagaj bantlarının bulunduğu yere yaklaşık yirmi kişilik bir Japon grubu gelmişti. Küllenmiş sigaramı küllüğe bastırdım ve gözlerimle onları takip ederken kahvemden bir yudum aldım. Yabancılıkları, ki bu giysilerinden ya da görünümlerinden değil de davranışlarından okunabiliyordu, ilgi çekiciydi, ve Japonya'da yaşayıp tüm bu yabancılıkla çevrelenmek, insanın gördüğü ama anlamadığı, ve belki de asla emin olmaksızın anlamını tahmin ettiği her şey, uzun süredir hayalini kurduğum bir şeydi. Sürgülü kapıları ve kâğıttan duvarlarıyla yalın bir şekilde tertip edilmiş, bana ve Kuzey Avrupalı tez canlılığıma olabildiğince yabancı bir Japon evinde yaşamak harika olurdu. Orada oturmak, romanımı yazmak, ve beni çevreleyen şeylerin yavaş yavaş ve hissettirmeden yazdıklarımı şekillendirmesini seyretmek; çünkü düşünüş biçimimiz elbette ki etrafımızdaki belirli eşyalarla, konuştuğumuz insanlarla ve okuduğumuz kitaplarla yakından alakalıdır. Keza Arjantin, tanıdık ve Avrupai şeylerin tamamen farklı renkler edindiği, tamamen farklı bir yerlere dönüştüğü yer, sonra ABD'de örneğin Norveç'in güney kıyılarını andıran manzarasıyla Maine'deki küçük kasabalardan biri, orada yazılan sayfalardan neler çıkmazdı ki?

Fincanı bıraktım ve sigaramı tüttürmeye devam ettim, sandalyemde döndüm ve uçağa kabul kapısına doğru baktım, saat daha beşe birkaç dakika kala olmasına rağmen şimdiden bir kısım yolcu oturmuş uçağı bekliyordu.

Ama sıra Bergen uçağındaydı.

İçim buz kesti.

Babam öldü.

Yngve aradığından beri babamı zihnimde ilk kez canlandırabiliyordum. Son yıllarda dönüştüğü değil de, ben büyürkenki, kışın Tromøya açıklarında beraber balığa gittiğimiz, rüzgârın kulaklarımızda uğuldadığı, aşağıdaki kayalara toslayan devasa gri dalgalardan yükselen suyun havada asılı kaldığı zamanki hâlini. Elinde oltasıyla orada duruyordu, oltanın makarasını sararken bize gülüyordu. Gür ve koyu saçları, siyah sakalı, su damlacıkları tarafından istila edilmiş hafif asimetrik yüzü. Mavi yağmurluğu, yeşil plastik çizmeleri.

Zihnimde canlanan imge buydu.

Hayalimde iyi olduğu zamanlardan kalma bir görüntüsünü canlandırmam, bilinçaltımın ona iyi duygular beslediğim bir durumu seçmesi gayet doğaldı. Bir manipülasyon çabasıydı, akıl dışı duygusallığın yolunu açmayı hedefliyordu besbelli, öyle ki, kapak bir kez açıldı mı, içimi hiç zorlanmadan dolduracak ve üzerimde tahakküm kuracaktı. Bilinçaltının çalışma şekli böyleydi, kendini açıkça, düşünceler ve arzular üzerinde düzeltici bir güç olarak görüyordu ve sağduyuya karşıt güç olabilecek her şeyi temelinden çürütüyordu. Ama babamın başına gelecekler belliydi, öldüğü iyi olmuştu, içimde bunun aksini iddia eden ne varsa yalan söylüyordu. Ve bu sadece ben büyürken olduğu adam için değil, orta yaş krizi sonrası geçmişiyle tüm bağlarını koparıp yeni bir başlangıç yaptığı zamanki adam için de geçerliydi. Çünkü değişmişti, bana karşı tavrı da değişmişti, ama bir faydası olmamıştı, ayrıca dönüştüğü kişi hakkında bir şey bilmek de istemiyordum. Ayrıldığı ilkbahar içmeye başlamıştı, ve bu bütün yaz boyunca devam etmişti, tek yaptıkları buydu, babamla Unni güneşte oturup içiyorlardı, alkolle kendilerinden geçtikleri uzun ve muhteşem günler, okullar açıldığında da devam etti, ama sadece akşamları ve geceleri, ve tabii hafta sonları. Kuzey Norveç'e taşındılar ve oradaki bir okulda

beraber çalıştılar, ve işte içinde bulunduğu durumla ilgili ilk işaretleri o zaman almaya başladık, çünkü bir seferinde uçakla onları ziyarete gitmiştik, Yngve, kız arkadaşı ve ben, babam bizi arabasıyla almıştı, yüzü solgundu ve elleri titriyordu, bir iki sözcük ya etmiş ya etmemişti, evine vardığımızda mutfakta üç birayı hızlıca devirdi, ve sonra sanki hayata dönmüştü, ellerinin titremesi durdu, bizim farkımıza vardı, konuşmaya başladı ve içmeye devam etti. O birkaç gün boyunca –kış tatiliydi– aralıksız içti, ama sürekli tatilde olduğunun altını çizerek, tatildeyken insanın bir tane içmeye de mi hakkı olmayacaktı, hele ki orada, bütün kışın o denli karanlık olduğu yerde. Unni o sıralar hamileydi, bu yüzden artık yalnız içiyordu. İlkbaharda Kristiansand bölgesindeki bir okulda sınav jürisi olarak görevlendirilmişti, Yngve'yi, kız arkadaşını ve beni kaldığı Caledonien Oteli'ne yemeğe davet etmişti, ama buluşmak üzere sözleştiğimiz resepsiyona geldiğimizde yoktu, yarım saat bekledik, resepsiyoniste sorduk, odasındaymış, yukarı çıktık, kapısını çaldık, cevap vermedi, kesin uyumuştu, kapıyı daha güçlü çaldık, seslendik, ama hiç tepki vermedi, biz de elimiz boş döndük. İki gün sonra Caledonien Oteli yanıp kül oldu, yangında on iki kişi öldü, o sene lise ikiye gidiyordum, öğle yemeği tatilinde Bassen'le beraber arabayla gidip yangın söndürme çalışmasını seyretmiştik. Eğer babam o vaziyette orada olsaydı kurbanlardan biri olacaktı, orası kesin, demiştim Bassen'e, ama yine de ne Yngve ne de ben ona ne olduğunu anlayamıyorduk, alkoliklerle hiç tecrübemiz olmamıştı nihayetinde, ailede hiç yoktu, ve her ne kadar içtiğini anlıyorsak da, çünkü sonuçta kafayı çekip gözyaşları, kavgalar ve kıskançlıkla son bulan, haysiyetin son kırıntılarını da ayakları altına aldığı birçok geceye tanık olmuştuk, bu uzun sürmezdi, ertesi sabah kendini toparlar, işini yapmayı başarırdı, ve bununla gurur da duyardı, bırakmayı neden başaramadığını ya da bunu istemediğini anlamıyorduk. Bu artık onun hayatıydı, ve onu böyle yaşıyordu; yeni doğmuş çocuğuna rağmen. İşe gideceği bazı

sabahlar biraz alkol alıyordu, ama okulda asla sarhoş değildi, gün içinde bir iki biranın zararı yoktu, Danimarkalılara bakmalıydık, onlar öğlen içiyorlardı ve Danimarka'da her şey yolundaydı, öyle değil mi?

Kışları güney Avrupa'ya tatile gidiyorlardı, tur rehberlerine şikâyette bulunmuşlardı, onlarda kaldığım bir sefer bu yazışmalardan birini gizlice okumuştum, babamın kollaps sonucu ambulansla hastaneye kaldırılmasıyla ilgili bir konuydu, şiddetli göğüs ağrıları olmuştu, sonrasında seyahat acentasına dava açmış, seyahat esnasında ona uyguladıkları tedavinin kalp krizini tetiklediğini iddia etmişti, seyahat acentası ise bu ithamı soğuk sayılabilecek bir üslupla, geçirdiği şeyin kalp krizi değil, fazla alkol ve hap kullanımı sonucu kollaps olduğunu belirterek cevaplamıştı.

Neticede Kuzey Norveç'ten ayrıldılar ve yeniden Güney Norveç'e taşındılar, babam artık kilolu ve duba gibiydi, kocaman bir göbeği vardı ve sürekli içiyordu. Gelip bizi arabayla almak için bir iki saatliğine ayık kalması artık söz konusu değildi. Boşandılar, babam yeni iş bulduğu bir doğu şehrine taşındı, birkaç aya da işini kaybetti, işte o zaman elinde hiçbir şey kalmamıştı, ne bir eş, ne bir iş, varla yok arası bir çocuk, çünkü her ne kadar Unni aslında çocuğunun babasıyla birlikte zaman geçirmesini tercih etmiş ve buna izin vermiş olsa da, işler umulduğu gibi yürümemiş, neticede görüşme hakkı elinden geri alınmıştı, ki bu da onu pek etkilememişti. Ama yine de çocuğuyla görüşme hakkı için kıyameti koparmıştı, muhtemelen hakkı olduğu içindi, ve bu, yani onun hakkı, her fırsatta dile getirdiği bir şeydi. Korkunç şeyler oldu, ve babama kalan tek şey, içmek için bir bara gitmediği zamanlarda oturup içtiği Østlandet'deki evi oldu. Fıçı gibi olmuştu, cildi eskisi gibi kavruk olmasına rağmen matlaşmıştı, mat bir zar vardı üstünde, ve tüm o sakalı, saçı ve kırışmış giysileriyle, şehirde içki peşinde koşan bir tür orman adamına benziyordu. Bir seferinde aniden ortadan kaybolmuştu, sanki yer yarılmış ve birkaç hafta boyunca

içine girmişti. Gunnar Yngve'yi arayıp babamı polise kayıp olarak bildirdiğini söylemişti. Yeniden ortaya çıktığında, Østlandet'de bir hastanedeydi, yatağa düşmüştü ve yürüyemiyordu. Felç geçiciydi, kalıcı değil, tekrardan ayağa kalktı ve alkol tedavisi gördüğü bir klinikte geçirdiği birkaç haftanın da ardından önceden olduğu gibi yaşamaya devam etti.

O dönem onunla hiçbir irtibatım yoktu. Ama babaannemi giderek daha sık ziyaret etmeye başlamıştı, ve her defasında daha uzun kalıyordu. Sonunda yanına taşındı ve kendi etrafına bir duvar ördü. Ne kadar eşyası varsa garaja yığdı, Gunnar'ın artık kendine bakamayan babaannem için ayarladığı yardımcıyı kovdu, ve kapıya kilit vurdu. Öldüğü güne dek orada onunla kaldı. Gunnar bir seferinde Yngve'yi arayıp olan bitenleri anlatmıştı. Anlattığı şeylerden biri de yine onları bir ziyaretinde babamı oturma odasında yerde yatarken bulduğuydu. Bacağını kırmıştı, ama babaannemden onu hastaneye götürmeleri için bir ambulans çağırmasını istemek yerine, kimseye tek kelime etmemesini tembihlemişti, Gunnar'a bile, o da etmemişti; babaannemin ona tedarik ettiği zengin deposundan gelen bira ve içki şişeleriyle, bardaklar ve yemek artıklarıyla dolu tabaklarla çevrelenmiş, yerde sere serpe yatıyordu. Gunnar ne kadar süredir bu şekilde yattığını bilmiyordu, belki bir, belki iki gündü. Gunnar'ın Yngve'yi arayıp bunları anlatması elbette ki şu demekti: Bizim devreye girip babamızı oradan çıkarmamız gerekiyordu, aksi takdirde orada ölecekti. Bu konuyu aramızda tartışmış, sonuç olarak bir şey yapmama kararı almıştık; kendi denizinde açılacak, kendi hayatını yaşayacak ve kendi ölümünü ölecekti.

Ve ölmüştü de işte.

Ayağa kalktım ve biraz daha kahve almak için tezgâha yürüdüm. Vardığımda, koyu renkli zarif bir takım elbise giymiş, boynuna ipek bir fular dolamış, omuzlarına kepek dökülmüş bir adam durmuş kendine kahve dolduruyordu. Ağzına kadar siyah kahveyle dolu beyaz fincanını kırmızı tepsinin üzerine koydu,

kahve demliğini elinde tutarken soran gözlerle bana baktı.

"Ben kendim alırım, teşekkürler," dedim.

"Nasıl istersen," dedi ve iki ocaktan birinin üstüne bıraktı. Sanırım bir akademisyen falandı. Boş fincanımı göstermek için havaya kaldırdığımda elli ila altmış yaşları arasındaki ve kesinlikle Bergenli olduğunu düşündüğüm servis görevlisi –çünkü orada yaşadığım sekiz yıl boyunca sadece bu yaştaki kadınların beğendiği, kısa kesilmiş boyalı saçları ve dikdörtgen çerçeveli gözlükleriyle bu yüz tipini otobüslerde, sokaklarda, tezgâh arkalarında, mağazalarda, şehrin her köşesinde görmüştüm– elini uzattı.

"Bir tane daha aldım," dedim.

"Beş kron," dedi belirgin Bergen aksanıyla. Avucuna beş kron bıraktım ve tekrardan masama döndüm. Ağzım kurumuştu, göğsümün içinde kalbim küt küt atıyordu, sanki heyecanlanmış gibiydim, ama heyecanlı değildim, aksine oturmuş, güneş ışığının bir yerden yansırcasına geçtiği devasa cam tavanda asılı minik uçağa bakarken gayet sakindim ve giden uçaklar tabelasına göz attım, saat beşi çeyrek geçeyi gösteriyordu, sonra aşağıda kuyruğa giren, yürüyen, oturup gazete okuyan, ayakta durup sohbet eden insanlara baktım. Mevsim yazdı, giysiler açık renkliydi, tenler kavruktu ve ortam, seyahat hâlindeki insanların toplandığı yerlerde hep olduğu gibi neşeliydi. Böyle oturduğum bazı zamanlar renkleri parlak, çizgileri keskin ve yüzleri inanılmaz net deneyimleyebilirdim. Anlam yüklü olurlardı. Bu anlam olmadan, aynen şu anda deneyimlediğim üzere, uzak ve bir bakıma puslu, kavranması imkânsız olurlardı; karanlığı olmayan gölgeler gibi.

Arkamı dönüp bir uçak kapısına baktım. Az önce gelmiş olması muhtemel bir grup yolcu, tüneli andıran köprüde ilerliyordu. Bekleme salonunun kapısı açıldı ve koltuk altlarında katlı duran montları, baldırlarına çarparak ses çıkaran poşetleri ve çantalarıyla yolcular içeriye girdi, başlarını kaldırıp bagaj teslim tabelasına baktılar, sonra sağa kıvrılıp gözden yittiler.

Ellerinde birer buzlu kola bardağı tutan iki çocuk yanımdan yürüyerek geçti. Birinin bıyıkları daha yeni terlemişti, çenesinde de biraz sakalı vardı, on beş yaşlarında olmalıydı. Diğeri daha ufak tefekti, yüzünde sakal bıyık yoktu, ama bu illa onun daha küçük olduğu anlamına gelmiyordu. Uzun olanın, aralık duran iri dudakları vardı, bu bir de boş bakan gözleriyle birleştiğinde aptal görünmesine neden oluyordu. Daha ufak tefek olan çocuğun bakışları daha tetikteydi, ama bu on iki yaşında bir çocuğun sahip olabileceği bir tetiktelikti. Bir şey söyledi, güldüler, masaya geldiklerinde tekrar etmiş olmalı ki masada oturan diğerleri de güldü.

Ne kadar küçük olduklarına şaşırmıştım, on dört on beş yaşlarında benim de bu kadar küçük olduğumu hayal etmem imkânsızdı. Ama öyle olsam gerekti.

Kahve bardağımı ittim, ayağa kalktım, montumu kolumun üstüne attım, valizimi kavradım ve kapıya yürüdüm, bilgisayar ekranlarının başında çalışan üniformalı bir adamla kadının bulunduğu kontuarın yanı başına oturdum. Arkama yaslandım ve birkaç saniyeliğine gözlerimi yumdum. Gözümün önüne yeniden babamın yüzü geldi. Sanki pusuya yatıp beni beklemişti. Sisler içinde bir bahçe, otlar çamurlu ve biraz çiğnenmiş, ağaça dayalı bir merdiven, babamın yüzü bana dönüyor. İki eliyle merdiveni tutuyor, üzerinde uzun çizmeleri ve kalın yün kazağı var. Yanı başında yerde iki beyaz kova duruyor, merdivenin en üstünde bir çengelde bir sepet asılı.

Gözlerimi açtım. Böyle bir şey yaşadığımı hatırlamıyordum, bu bir hatıra değildi, ama eğer hatıra değilse, o hâlde neydi?

Yo hayır, o ölmüştü.

Derin bir nefes alıp ayağa kalktım. Kontuarın önünde küçük bir kuyruk oluşmuştu, burada yolcular personelin yaptığı her hareketi yorumluyordu, ve uçağa alınma zamanının yaklaştığını işaret eden herhangi bir harekette fiziksel olarak hemen orada bitiyorlardı.

Ölmüştü.

Sıradaki son yolcunun arkasına geçtim, benden yarım kafa kadar kısa geniş omuzlu bir adamdı. Ensesinde ve kulaklarında kıllar vardı. Tıraş losyonu kokuyordu. Arkama bir kadın geldi. Başımı hafiften çevirip bir bakış attım, yüzünü gördüm, muntazaman sürdüğü kırmızı ruju, göz kalemi ve pudrasıyla, insandan ziyade bir maskeye benziyordu. Ama güzel kokuyordu.

Temizlik görevlileri uçaktan köprüye doğru koşar adım çıkıyorlardı. Üniformalı kadın telefonla konuşuyordu. Kapattıktan sonra ufak mikrofonu aldı ve uçağın yolcu alımı için hazır olduğunu anons etti. Çantamın dış gözünü açıp biletimi çıkardım. Kalbim yine küt küt atıyordu; sanki o da kendi seyahatine çıkıyordu. Orada, ayakta durmak katlanılmazdı. Ama mecburdum. Ağırlığımı bir ayağımdan diğerine geçiriyordum, pencereden kalkış pistini görmek için başımı ileri uzattım. Bagaj vagonlarını çeken ufak araçlardan biri geçti. Kulak koruyucu takmış tulumlu bir adam yürüdü, ellerinde uçakları pozisyon alacakları konuma yönlendirmek için kullanılan masa tenisi raketi benzeri şeylerden vardı. Kuyruk ilerlemeye başladı. Kalbim hızla atıyordu. Avuçlarım terlemişti. Bir an önce oturmak istiyordum, bir an önce havada olup aşağısını seyretmek istiyordum. Önümdeki bodur adam biletini uzattı. Ben de kendiminkini üniformalı kadına uzattım. Nedendir bilinmez, bileti alırken doğrudan gözlerimin içine baktı. Sıradan yüz hatlarına sahipti ama haşin bir güzelliği vardı, belki burnu biraz sivriydi ve ağzı küçüktü. Gözleri parlak ve mavi, irisin etrafındaki koyu halka olağan dışı belirgindi. Bakışlarına kısa bir süre karşılık verdim, sonra gözlerimi indirdim. Gülümsedi.

"İyi uçuşlar." dedi.

"Teşekkürler," diye yanıtladım ve uçağa giden tünel gibi yerde diğerlerini takip ettim, orta yaşlı bir hostes uçak girişinde bizi karşıladı, uçağın koridorunda ilerlemeye başladım, koridorun sonuna kadar gittim. Bagaj bölümüne çantamla montumu yerleştirdim,

dar koltuğa oturdum, kemerimi taktım, ayaklarımı uzattım, arkama yaslandım.

İşte böyle.

Meta-düşünceler, yani babamı gömmeye gitmek üzere uçakta otururken babamı gömmeye gitmek üzere uçakta oturduğum düşüncesi birdenbire çoğalmıştı. Gördüğüm her şeyi –yüzleri, koridor boyunca ağır ağır ilerleyen, buraya bagajını yerleştiren ve buraya oturan, şuraya bagajını yerleştiren ve şuraya oturan bedenleri– şu anda gördüğümü düşünürken, bana şu anda bunları gördüğümü söylemekten geri duramayan bir dönüşlü gölge takip ediyordu ve bu giderek saçma bir hâl alıyordu, bir yandan da bu düşüncelerin gölgesinde, ya da belki aslında aynasında hissettiğimden daha fazlasını hissetmediğim için bana yöneltilmiş bir eleştiri vardı.

Babam öldü, diye düşündüm, ve onun bir görüntüsü gözümün önünde canlandı, sanki "baba" sözcüğünün bir çizimine ihtiyaç duyuyor gibiydim, ve ben onu toprağa defnetmek üzere yola çıkmış uçakta otururken, buna soğuk bir tepki veriyorum, düşünüyorum, ve bir sıranın iki koltuğuna yerleşen on yaşlarında iki kızı, ve onların anne ve babası olması muhtemel diğer iki kişinin koridorun diğer tarafındaki koltuklarında oturmalarını seyrediyorum, düşündüğümü düşündüğümü düşünüyorum. Her şey içimde müthiş bir hızla ilerliyordu, artık hiçbir şeyin başı ve sonu yoktu. Midem bulanmaya başlamıştı. Bir kadın el bagajını tam üstümdeki bölmeye yerleştirdi, montunu çıkarıp bagajının üstüne koydu, göz göze geldik ve otomatize bir gülücük belirdi yüzünde, yanıma oturdu. Kırk yaşlarındaydı, nazik bir yüzü, sıcak bakan gözleri, siyah saçları vardı, kısa boyluydu, biraz topluydu ama şişman sayılmazdı. Bir çeşit takım vardı üstünde, yani aynı kumaş ve modelden ceket pantolon takım, kadınlar böyle giyinince buna ne isim veriliyordu? Tayyör? Ve beyaz bir gömlek. Karşıya bakıyordum, ama dikkatim gözümün odak noktasında değil, etrafında kalan yerlerdeydi, "ben"im olduğum yer orasıydı, diye düşündüm ona

bakarken. Fark etmediğim bir gözlük tutuyor olmalıydı elinde, zira burnunun üstüne yerleştirmişti onu şimdi ve bir kitap açmıştı.

Sanki bir bankacı havası vardı onda, değil mi? Nezaketinden değil, beyazlığından da değil. Koltuğa oturduğunda pantolondan taşıyormuş gibi duran kalçaları, herhangi bir otelin loş bir odasında gecenin ilerleyen bir saatinde ne denli beyaz olabilirdi?

Yutkunmaya çalıştım, ama ağzım öyle kuruydu ki toplamayı başarabildiğim azıcık tükürük, boğazımdaki kuru bölgeyi kaplamaya yeterli değildi. Bizim sırada başka bir yolcu durdu, orta yaşlı bir adamdı, benzi atık, katı ve zayıftı, gri takım elbise giyiyordu, ne kadına ne de bana bakıp en uçtaki koltuğa oturdu. *Boarding completed*, dedi hoparlörden bir ses. Biraz öne eğildim havaalanının tepesindeki gökyüzünü görebilmek için. Batıda bulut kümesi ikiye ayrılmış, bodur ağaçların bulunduğu ormanın bir kısmı güneşte aydınlanmıştı; neredeyse ışıl ışıl, parlak bir yeşil. Motorlar çalışmaya başladı. Pencere hafifçe titredi. Yanımda oturan kadın sayfayı parmağıyla ayırmış öne doğru bakıyordu.

Babam her zaman uçmaktan korkmuştu. Çocukluğumda içtiğini anımsadığım tek zamanlar uçaçağı zamanlardı. Esasen uçmaktan kaçınırdı, ne kadar uzak olursa olsun, bir yere gideceksek arabayla seyahat ederdik, ama bazen binmek zorunda kalırdı, ve o zaman da havaalanının kafeteryasında bulduğu ne kadar içki varsa devirmeye bakardı. Kaçındığı bazı başka şeyler de vardı, ama bunları hiç dikkate almamış, hiç görmemiştim, çünkü bir insanın yaptıkları her zaman yapmadıklarını gölgede bırakır, ve babamın yapmadıkları o kadar dikkat çekici şeyler değildi, ayrıca onu nevrotik yapan hiçbir şey yoktu. Ama mesela asla berbere gitmezdi; saçını hep kendi keserdi. Asla otobüsle yolculuk yapmazdı. Evin yakınındaki bakkaldan hemen hemen hiç alışveriş yapmazdı, hep şehir dışındaki büyük süpermarketleri kullanırdı. Bütün bunlar insanlara temas edebileceği ya da onlar tarafından görülebileceği durumlardı, ve her ne kadar öğretmen olsa da ve dolayısıyla her

gün sınıfın önüne çıksa da, kimi zamanlar velileri toplantıya çağırsa da, öğretmenler odasında her gün meslektaşlarıyla konuşsa da, bu tür sosyal ortamlardan düzenli olarak kaçınırdı. Ortak yanları neydi? Tesadüfen bir araya gelmiş bir topluluğa karışmaktı belki de? Kontrol edemediği bir şekilde görülmesi miydi? Orada, otobüs koltuğunda, berber koltuğunda, süpermarket kasasının önünde savunmasız olması olabilir miydi? Hepsi mümkündü. Ama ben o zamanlar bunu fark edememiştim. Yıllar yıllar sonra babamı asla bir otobüste görmediğimin ilk kez farkına varmıştım. Yngve'yle benim dâhil olduğum hiçbir sosyal etkinliğe katılmamış olduğu da dikkatimi çekmemişti. Bir seferinde okulun kapanış törenine katılmıştı, duvar dibinde oturmuş, provalarına katıldığım ve başrolünde oynadığım bir oyunu izleyecekti, ama maalesef rolümü iyi çalışmamış, önceki seneki başarımdan sonra çocuk kibrine tutulmuştum, bütün replikleri tamı tamına ezberlememe gerek yok, hallederim, diye düşünmüştüm, ama orada dikilip muhtemelen babamın ortamda olmasından da etkilenerek, doğru düzgün bir satır bile hatırlayamamıştım, valisi olduğum bir şehirle ilgili uzun bir monolog boyunca sufle verilmesi gerekmişti. Arabada, eve dönüş yolunda hayatında daha önce hiç bu kadar utanmadığını ve bir daha asla okul kapanış törenlerime gelmeyeceğini söylemişti. Bu sözünü tuttu. Yetişkinlik çağımda yaptığım sayısız futbol maçından hiçbirine gelmemişti, deplasmanda yaptığımız maçlara oğlunu arabayla götüren babalardan olmadı hiç, sahamızda yaptığımız maçlarda çocuklarını izlemeye gelen anne babalardan biri olmadı hiç, ve ben de buna tepki vermedim hiç, anormal dahi bulmadım, çünkü o buydu, babam ve onun gibi birçok baba böyleydi, yetmişlerin sonu ve seksenlerin başıydı, o zamanlar babalık başka türlüydü ve en azından bugüne kıyasla, pratik açıdan daha az şey gerektiriyordu.

Gerçi hayır bir seferinde beni izlemişti.

Kıştı, dokuzuncu sınıfa gidiyordum. Kjevik'teki futbol sahası-

na beni arabasıyla bırakıp Kristiansand'a devam edecekti, iç bölge takımlarından biriyle hazırlık maçı yapacaktık. Her zamanki gibi sessizce oturduk arabada, bir eli direksiyonda, diğeri pencereye yaslanmış, benimkiler kucağımda. Sonra birden içimden gelmiş ve ona maçı izlemek isteyip istemeyeceğini sormuştum. Hayır, izleyemezdi, Kristiansand'a devam etmesi gerekiyordu. Ben de öyle tahmin etmiştim, demiştim. Yaptığım yorumda hiçbir hayal kırıklığı yoktu, bu maçı gerçekten görmesini istediğimi belirten hiçbir talep yoktu, ki gerçekten de hiçbir önemi yoktu, sadece bir tespitti, izlemek isteyeceğini ben de düşünmemiştim. İkinci yarının sonuna doğru yan çizginin orada, bir metrelik kar yığınlarının ardında birden arabasını fark ettim. Ön camın arkasındaki koyu silüetini gördüm. O sırada maçın bitimine sadece birkaç dakika kalmıştı, ben kalenin tam önünde kanattaki Harald'dan mükemmel bir pas almıştım, tek yapmam gereken dokunmaktı, ben de yaptım, ama sol ayağımla, sol ayağıma çok hâkim değildim, topu çapraza plaseledim ama dışarı gitti. Eve dönerken pozisyonla ilgili yorum yaptı. Şansını iyi kullanamadın, dedi. Eline iyi bir fırsat geçmişti. Kaçırabileceğini düşünmemiştim. Sorma, dedim. Ama sonuçta kazandık. Kaç kaç peki? diye sordu. İki bir, dedim ona bir bakış atarak, çünkü o iki golü kimin attığını sormasını istiyordum. Şansıma sordu. Gol attın mı, o hâlde? diye sordu. Evet, dedim. İkisini de ben attım.

Alnım pencereye dayalı, uçak pistin ucunda kalkış için durduğunda ve motorların devri gerçekten arttığında ağlamaya başladım. Gözyaşları durup dururken akmaya başlamıştı, bu budalaca, duygusal ve aptalca diye düşündüm yaşlar yanağımdan aşağıya doğru süzülürken. Fayda etmedi. Kendimi mülayim, belirsiz, uçsuz bucaksız duygulara kapılmış bulmuştum, ve birkaç dakika sonrasında uçak büyük bir gürültüyle havalanmaya başladığı âna dek bu moddan çıkmayı başaramadım. Düşüncelerimi yeniden netleştirebildiğimde, başımı tişörtüme doğru öne eğdim,

başparmağımla işaret parmağım arasında tuttuğum tişört ucuyla gözlerimin yaşlarını sildim, sonra uzun süre oturup, yanımda oturan komşumun bakışlarını artık üzerimde hissetmeyene kadar dışarıyı seyrettim. Arkama yaslandım, gözlerimi yumdum. Ama geçmemişti. Daha yeni başladığını hissediyordum.

Uçak tırmanışını tamamlayıp burnunu daha yeni düzeltmişti ki burnunu yeniden eğip inişe geçti. Kabin görevlileri herkese kahve ve çay servisi yetiştirebilmek için tekerlekli servis masasını koridorda yukarı aşağı itiyorlardı. Başlarda manzara, kapalıyken gökyüzünün nadiren açıldığı alanlarda küçük izole tablolar gibiyken, yeşil adaları, mavi denizi, sarp uçurumları ve karla kaplı beyaz düzlükleriyle yalçın ve güzeldi, ama sonra bulutlar giderek dağıldı, yavaş yavaş silinerek etkisini yitirdi, ta ki manzara yerini düz Rogaland manzarasına bırakana dek. İçim allak bullaktı. Hatırladığımı bile bilmediğim anılar, içimi girdaplar ve kaotik akımlarla katediyorken kendimi bundan kurtarmaya çabalıyordum, çünkü oturup zırlamak ve olan her şeyi mütemadiyen analiz etmek istemiyordum, ama ne çare. Hafızamda, bir seferinde kayak yapmaya Hove'ye gidişimiz canlandı, ormandaki ağaçların arasına dalıp çıkıyorduk, ve her açığa çıkışımızda, gri, ağır, uçsuz bucaksız denizi görüyor, kar ve yaprakların yanı sıra daima burnumuza gelen tuz ve yosun kokusunu duyuyorduk, babam on, belki de yirmi metre ötemde, çünkü Rottefella bağlantılarından, Splitkein marka kayaklarına ve mavi anorağına kadar ekipmanları yepyeni olmasına rağmen kaymayı beceremiyor, ihtiyarlar gibi öne sendeliyor, ne bir denge, ne bir süzülüş, ne de bir ivme, ve o an istemediğim tek bir şey varsa o da bu kişiyle bir alakamın olduğunun düşünülmesi, o nedenle geriden geliyorum, kafam tamamen kendimle, kendi stilimle ve nereden bileyim belki bir gün beni bir yerlere getirecek fikirlerle dolu. Uzun lafın kısası ondan utanıyordum. O zamanlar aslında benimle yakınlaşmak istediği için tüm

o yeni kayak takımlarını aldığını ve bizi Tromøya'nın dışındaki o yere getirdiğini hiç anlamamıştım, ama şimdi, gözlerimi yummuş oturuyorken, hoparlörden kemerlerimizi bağlayıp, koltuklarımızı dikleştirme anonsu yapıldığı sırada bu düşünce beni yine ağlamanın eşiğine getirmişti, ve bir kere daha öne eğilip bunu gizlemek için başımı yana yasladığımda bunu gönülsüzce yapmıştım, ne de olsa yanımda oturanlar daha kalkış sırasında, oturup ağlayan genç bir adamın yanına düştüklerini anlamış olmalıydılar. Boğazım acıyordu, elimden bir şey gelmiyordu, her şey içimden akıp geçiyordu, apaçıktım, ama artık güç bela görebildiğim dış dünyaya karşı değil, duygularımın kontrolü tamamen eline geçirdiği iç dünyama karşı. Tek başarabildiğim, itibarımdan geriye kalan tek şey çıt çıkarmamaktı. Ne bir hıçkırık, ne bir iç çekiş, ne bir inilti, ne de bir sızlanma. Sadece babamın öldüğü düşüncesinin baskın çıktığı her an ekşiyen yüzümü takiben akan gözyaşlarım.

Ahh.

Ahh.

Sonra birden ferahlamıştım, sanki son on beş dakikadır içimde biriken tüm duygu yoğunluğu ve belirsizlik bir tür gelgit gibi geri çekilivermişti, ve bunun sonucunda duruma karşı takındığım geniş mesafe bir kahkaha patlatmama sebep oldu.

"Ha ha ha," diye kıkırdadım.

Kolumu kaldırıp gözlerimi sildim. Yanımdaki kadının sürekli ekşittiğim suratımla ağlamamı görmesi, şimdi de beni birden kahkaha atarken duyuyor olması fikri bende yeni bir kahkaha krizine sebep oldu.

"Ha ha ha. Ha ha ha."

Ona baktım. Önündeki kitaba diktiği gözlerini kıpırdatmadı. Hosteslerin ikisi hemen arkamızda katlanabilen küçük koltuklarına oturup kemerlerini taktı. Dışarıda hava güneşli ve yeşildi. Yerde bizi takip eden gölge, oltada çekilen bir balık gibi giderek bize yaklaşıyordu, ta ki tekerleklerin yere değdiği âna dek, sonrasında

uçak gövdesinin altında kaldı ve tüm frenleme ve perona yanaşmamız süresince oradan çıkmadı.

Etrafımda insanlar ayağa kalkmaya başladılar. Derin bir nefes aldım. Ferahlamış olmanın verdiği hissiyat çok güçlüydü. Mutlu değildim ama rahatlamıştım, beklenmedik bir yükten her kurtulduğumuzda olduğu gibi. Yanımda oturan kadın elinde kitapla ayağa kalkıp koridorda bagaj kapağına ulaşmak için ayak ucunda yükseldi, ne okuduğunu görme fırsatını yeni bulmuştum. Elinde tuttuğu Peter Høeg'ün *Kadın ve Maymun*'uydu. Okumuştum. Kurguda iyi uygulamada zayıftı. Normal koşullarda kadınla kitap hakkında bir sohbet başlatır mıydım? Hem de kitap elinde şu şekilde duruyor ve bunu yapmak çok kolayken? Hayır, yapmazdım, ama oturup yapmam gerekirdi diye düşünürdüm. Daha önce bir yabancıyla hiç sohbet başlatmış mıydım ki?

Hayır, hiç.

Ve bunu günün birinde yapacağıma dair hiçbir belirti de yoktu.

Pencereden dışarıya bakmak için öne doğru eğildim, bundan yirmi yıl önce bir seferinde yaptığım, ve gördüğüm şeyi daima hatırlayacağıma dair tuhaf ama kararlı bir niyetle yere, tozlu asfalta baktım. Şimdi olduğu gibi bir uçaktaydım, şimdi olduğu gibi Sola Havaalanı'ndaydım, ama o zaman önce Bergen'e oradan da Sørbøvåg'da oturan anneannemle dedemin yanına gitmek üzere yola çıkmıştım. Uçağa bindiğim her sefer, kendime dayattığım bu anıyı hatırlardım. Hatırladığım bu an, uzunca bir süre boyunca, henüz bitirmiş olduğum, şu anda bagajda, valizimde duran, ve bir hafta içinde düzeltmelerini yapmak zorunda olduğum altı yüz sayfalık romanımın açılışını süslemişti.

Bu en azından iyi bir şeydi.

Ayrıca Yngve'yi görmek için can atıyordum. Bergen'den Kari Anne'yle tanıştığı ve beraber çocuk yaptığı Balestrand'a, oradan da bir çocuk sahibi daha oldukları Stavanger'e taşındıktan sonra ilişkimizin şekli değişmişti, artık yapacak hiçbir işim olmadığında

uğradığım, kafeye ya da konsere gittiğim biri değildi, onun yerine ara sıra aile hayatının gerektirdiği şeyler dâhilinde birkaç günlük ziyaretlerde bulunduğum birisiydi. Ama hoşuma gidiyordu, başka ailelerde yatıya kalmayı her zaman sevmiştim, yatağına temiz çarşafların serildiği, bir sürü yabancı nesneyle dolu sadece sana ait bir odanın olması, sana özel havluyla el havlusunun misafirperverce bırakılması, oradan da her kimi ziyaret ettiysem mutlaka bir tür rahatsızlık duygusu barındıran ailenin mahremine doğrudan giriş, çünkü ziyaret edildikleri sırada insanlar kendi içlerindeki gerilimi ne kadar arka planda tutmaya çabalasalar da, o her zaman fark edilebilir şekilde kalır, ve bunu senin varlığın mı yaratmaktadır yoksa aslında mevcut gerilimi senin varlığın mı bastırmaktadır asla bilemezsin. Üçüncü bir olasılık ise, elbette, bu gerilimlerin yalnızca benim kafamın içinde kendine ait bir hayat süren "gerilim"lerden olmasıydı.

Koridorda kalabalık azalmıştı, ayağa kalktım, çantamı ve montumu indirdim ve yürümeye koyuldum, uçağın dışına, koridora, oradan da küçük ama uçaklara giden kapıları, kafeleri, büfeleriyle kendine yeten, yolcuların girip çıktığı, durduğu, oturduğu, yemek yediği, okuduğu geliş salonuna çıktım. Yngve'yi her türden kalabalıkta hemencecik tanırdım, üstelik onu teşhis etmek için yüzünü dahi görmeme gerek yoktu, arkasından başını ya da omzunu görmem yeterliydi, hatta belki ona bile gerek yoktu, birlikte büyüdüğün ve karakterinin gelişip oturmaya başladığı sırada en çok içine aldığın kişilere karşı oluşan bir hassasiyetle ilgilidir bu, insan bu kişileri düşüncelerin süzgecinden geçirmeden doğrudan algılar. İnsan erkek kardeşi hakkında bildiği hemen hemen her şeyi içgüdüsel olarak bilir. Yngve'nin ne düşündüğünü asla bilmezdim, yaptıklarını niye yaptığıyla ilgili nadiren bir fikrim olurdu, düşüncelerinin çoğuna katılmıyordum muhtemelen, makul tahminler yürütebilirdim yalnızca, bu koşullar altında diğer herkes kadar bilinmezdi. Ama vücut dilini tanıyordum, mimiklerini, kokusunu

biliyordum, sesindeki tüm nüansların farkındaydım, ve hepsinden önemlisi geldiği yeri biliyordum. Bunların hiçbirini sözcüklere dökemezdim, ve düşüncelerimde de nadiren yer alırdı, ama her şey burada yatıyordu. Hâliyle pizza restoranının masalarına bakınmama gerek yoktu, uçağa biniş kapılarının önünde oturanların ya da koridorda bir yukarı bir aşağı yürüyenlerin teker teker yüzlerine bakmama gerek yoktu, çünkü salona çıktığım anda nerede olduğunu biliyordum. Oraya doğru baktım, sanki eskiymiş, sanki İrlanda barıymış gibi duran yerin önüne, gerçekten de kollarını göğsünde kavuşturmuş, üzerinde yeşilimsi ama ordu tarzı olmayan pantolonu, üstünde Sonic Youths Goo resimli beyaz tişörtü, açık mavi kot montu ve bir çift koyu kahve Puma ayakkabılarıyla oradaydı. Beni henüz görmemişti. Her şeyden daha iyi bildiğim yüzüne baktım. Çıkık elmacık kemiklerini ve hafif çarpık ağzını babamdan almıştı, ama yüzünün şekli farklıydı, ve gözlerinin yuvarlağı daha çok anneminki ve benimkine benziyordu.

Başını çevirdi, göz göze geldik. Gülümseyecektim, ama tam o sırada dudaklarım büküldü, ve karşı konulması imkânsız bir baskıyla biraz önceki duygularım tekrardan kabardı. Bir hıçkırık onlara yol gösterdi ve ağlamaya başladım. Kollarımı yüzüme doğru kaldırır gibi oldum, sonra tekrar indirdim, yeni bir dalga geldi, yüzüm yine buruştu. İşte Yngve'nin bana o anki bakışını asla unutmayacağım. İnanmaz gözlerle bakıyordu bana. Bakışlarında hiçbir yargı yoktu, daha çok anlam veremediği, hiç beklemediği ve bu yüzden de tamamen hazırlıksız yakalandığı bir şeymiş gibiydi.

"Selam," dedim gözyaşlarımın arasından.

"Selam," dedi. "Araba aşağıda. Gidelim mi hemen?"

Başımı evet anlamında salladım ve merdivenlerden aşağı, önce bekleme salonuna, oradan da otoparka doğru onu takip ettim. Vestlandet'nin hava ne kadar sıcak olursa olsun kendine has keskin havasından mı –ki geniş bir çatının gölgesi boyunca yürüdüğümüzden burada daha da belirgindi– ferahlamıştım yoksa dışa-

rıda doğanın uçsuz bucaksız açıklığından kaynaklı duygudan mı bilemiyorum, ama şimdi güneş gözlükleri takılı Yngve'nin eğilip şoför tarafının kapısını açtığı arabanın önüne geldiğimizde o vaziyetten tekrar çıkmıştım.

"Başka bagajın yok mu?" dedi ve başıyla küçük çantamı işaret etti.

"Ha siktir," dedim. "Sen burada bekle. Ben gidip alıp geleyim."

Yngve ve Kari Anne Storhaug'de, Stavanger kent merkezinin biraz dışındaki bir banliyöde, bir tarafında yol arkasında ise birkaç yüz metre ötedeki fiyorda dek uzanan bir orman bulunduğu sıra evlerin en sonunda oturuyorlardı. Yakında bir de bostanlık arsaların bulunduğu bir bölge vardı, onun arkasında da başka bir mülkte Yngve'nin birlikte grafik tasarım şirketi açtığı eski bir arkadaşı Asbjørn oturuyordu. Ofisleri çatı katındaydı, satın aldıkları ve daha nasıl kullanacaklarını öğrenmekte oldukları tüm ekipmanlar orada duruyordu. Bergen Üniversitesi'nde aldıkları medya eğitimi dışında ikisinin de ne bu alanda bir eğitimi ne de sektörde kayda değer bağlantıları vardı. Ama şimdi ikisi de orada, güçlü Maclerinin başında oturuyor, ve aldıkları tek tük parça işler üzerinde çalışıyorlardı. Hundvåg Festivali için bir poster, birkaç dosya ve broşürler; şimdilik hepsi buydu. Her şeylerini tek bir ata oynamışlardı, ve Yngve adına bunu anlayabiliyordum, mezun olduktan sonra birkaç sene Balestrand Belediyesi'nin kültür danışmanı olarak çalışmıştı, ve o işinden sonra kapılar ona ardına kadar açılmış sayılmazdı. İyi bir temeli olmasına rağmen riskliydi, sunabilecekleri tek şey zevkleriydi, yirmi yıl boyunca filmlerden albüm kapaklarına, kıyafetlerden müziğe, dergilerden fotoğraf albümlerine, kıyıda köşede kalandan en ticari olana kadar çeşitli popüler kültür öğeleriyle haşır neşir olmasının sonucunda oldukça gelişmiş olmasına, her an iyiyle kötüyü geçmiş ya da güncel demeden ayırt edebilecek yetkinlikte olmasına rağmen riskliydi.

Bir keresinde Asbjørn'e gidip üç gün boyunca içmiştik, Yngve bize Pixies çalmıştı, o zamanlar daha tanınmamış bir Amerikan grubuydu, dinlediğimiz şey o kadar iyiydi ki Asbjørn uzandığı kanepede kahkaha atmaktan iki büklüm olmuştu. Bu çok iyi! diye bağırmıştı gürültülü müziği bastırarak. Ha ha ha! Ha ha ha! Bu çok iyi lan! On dokuz yaşındayken Bergen'e ilk geldiğim günlerde Yngve'yle beraber beni ziyaret etmişlerdi, ve ne çalışma masamın üstüne astığım John Lennon resmi, ne mısır tarlasının ortasında yeşil bir çimlik alanın mucizevi bir yoğunlukla ışıldadığı poster, ne de Jeremy Irons'ın başrolünü oynadığı The Mission posteri nazarlarında bir kıymet bulmuştu. Onlara göre olacak şey değildi. Lennon resmi lisedeki son yılımın bir hatırasıydı, üç kişi edebiyat ve politika tartıştığımız, müzik dinlediğimiz, film izleyip şarap içtiğimiz, maneviyatı yüceltip, dış dünyaya ait her şeye mesafe koyduğumuz zamandan kalmaydı ve maneviyatın derinlikli havarisi olarak duvarımda asılı duruyordu, kaldı ki çocukluğumdan beri ben hep McCartney'nin şekerliğini sevmiştim. Ama onların nazarında Beatles referans kabul edilen bir grup *değildi*, hem de *hiç*, bu yüzden de Lennon resminin duvardan inmesi çok sürmedi. Ama zevklerinin doğruluğundan emin olma durumu sadece popüler kültürle sınırlı değildi; Thomas Bernhard'ı bana ilk tavsiye eden Asbjørn'dü, Norveç'teki bütün edebiyat meraklılarının diline pelesenk olmaya başlamasından on yıl önce yayınlanmış, Gyldendal Yayınları'nın Vita serisinden basılmış *Beton*'u okumuştu, o sıralar bu Avusturyalı'nın onu neden böylesine büyülediğini anlamadığımı hatırlıyorum, büyüklüğünü ben de ilk defa Norveç'in edebiyat meraklılarıyla beraber on sene sonra keşfetmiştim. Asbjørn'ün en büyük yeteneği bu konudaki koku alma duyusuydu, onun kadar kesin zevklere sahip biriyle hiç karşılaşmamıştım, ama öğrenci hayatının etrafında döndüğü merkez olmak dışında bunun ne faydası vardı ki? Koku almanın özü yargılamaktır, yargılayabilmek için dışarıda durmak gerekir, ama yaratıcılığın vuku bulduğu bölge

orası değildir. Yngve daha ziyade içeride yer alıyordu, bir grupta gitar çalıyordu, kendi şarkılarını besteliyordu, ve müziği bu noktadan dinliyordu, bunların üstüne Asbjørn'ün aynı miktarda sahip olmadığı ya da kullanmadığı analitik ve akademik yanı da vardı. Grafik tasarım çoğu yönüyle onlar için biçilmiş kaftandı.

Romanım onların işlerini kurduğu dönemle aşağı yukarı aynı zamanda kabul edilmişti, ve tabii ki de romanın kapağını onların tasarlaması ve böylelikle yayıncılık dünyasının kapısını aralamalarından başka bir seçenek düşünülemezdi. Yayınevi, doğal olarak durumu böyle görmüyordu. Editör, Geir Gulliksen, bir tasarım şirketiyle iletişime geçeceğini söyledi ve kapakla ilgili bir fikrim olup olmadığını sordu. Ben de ona kapağı kardeşimin yapmasını tercih edeceğimi söyledim.

"Kardeşin mi? Grafik tasarımcı mı?"

"Yani, yeni başladı. Stavanger'den eski bir arkadaşıyla daha yeni bir şirket kurdular. İyiler. Ben kefilim."

"Bak şöyle yapalım," dedi Geir Gulliksen. "Bir teklif hazırlasınlar, bakalım. Eğer beğenirsek, öyle yaparız."

Ve öyle de oldu. Haziran'da yanlarına gittim, yanımda babama ait 1950'lerden kalma uzay yolculuğu hakkında, ve ellili yıllara has iyimser ve gelecek temalı çizimlerle dolu bir kitap getirmiştim. Bir de kafamda, Stefan Zweig'ın *Dünün Dünyası* kitabının kapağında gördüğüm krem rengi vardı. Yngve de kitaba çok uyacağına inandığım birkaç zeplin resmi toparlamayı başarmıştı. Neyse işte, güneş dışarıyı kavururken bunlar çatı katındaki yeni ofis sandalyelerine kuruldular, ve ben arkalarındaki bir koltukta oturup onları seyrederken tekliflerini hazırlamaya koyuldular. Geceleri bira içip Dünya Kupası maçlarını izliyorduk. Mutlu ve iyimserdim çünkü yeni bir dönemin sona erip başka bir dönemin başladığı duygusu çok baskındı. Tonje okulunu bitirmiş ve Hordaland Bölgesi'nde Norveç Devlet Televizyonu NRK'da işe girmişti, bense daha yeni bir roman yayımlayacaktım, tanışmış olduğumuz şehir Bergen'de

ilk dairemize taşınmıştık. Öğrencilik yıllarım boyunca kuyruklarında dolandığım Yngve ve Asbjørn kendi şirketini kurmuştu ve ilk gerçek işleri romanımın kapağıydı. Her şey olasılık yüklüydü, her şey ileriyi işaret ediyordu, ve hayatımda bunu tecrübe ettiğim ilk sefer olsa gerekti bu.

Bu günlerden çıkan sonuç iyiydi, altı, yedi iyi teklifimiz olmuştu, ben memnundum, ama onlar yine de tamamen farklı bir şey de denemek istiyorlardı, Asbjørn yanında sayfalarını karıştırdığımız bir torba dolusu Amerikan fotoğraf dergisiyle geldi. Bana Jock Sturges'ün bazı fotoğraflarını gösterdi, hepsi de emsalsizdi, onlar gibisini hiç görmemiştim, bir tanesini seçtik, kolları ve bacakları uzun bir kız, belki on iki belki on üç yaşlarında, çıplak ve sırtı dönüktü, karşısındaki göle bakıyordu. Güzeldi, ama aynı zamanda yüklüydü, saf ama tehditkârdı da, neredeyse ikonik bir nitelik taşıyordu. Başka bir dergide, yazının iki mavi bandın ya da kutunun üstüne beyaz harflerle basıldığı bir reklam vardı, bu fikri kırmızı renkte uygulamaya karar verdiler, yarım saat sonra Yngve kapağı hazırlamıştı. Yayınevine beş teklif gitti, ama Sturges'lü kapağın en iyisi olduğuna hiç kuşku yoktu ve birkaç ay sonrasında çıkacak kitabın kapağında bu genç kızın fotoğrafı olacaktı. Bela aramak gibi bir şeydi bu, Sturges tartışmalı bir fotoğrafçıydı, evinin FBI ajanları tarafından altının üstüne getirildiğini okumuştum, ve adını internette arattığımda, çıkan bağlantılar her seferinde çocuk pornografisi sayfalarına yönleniyordu. Öte yandan, çocukluğun zengin dünyasını böylesine etkileyici bir şekilde aktaran bir fotoğrafçı hiç görmedim, diye ekliyordu Sally Mann. Bu yüzden mutluydum. Kapaklarımı yapanların Yngve'yle Asbjørn olduğu için de ayrıca mutluydum.

Yngve'yle Sola'dan arabayla yola çıktığımız bu tuhaf Cuma gecesi pek bir şey konuşmadık. Bizi bekleyen öncelikli konuları konuştuk biraz, Yngve'yle benim daha önce hiç tecrübe etmediğimiz cenaze

töreninden bahsettik. Yanlarından geçtiğimiz evlerin çatıları ufuk çizgisine yaklaşmış güneşin ışınlarıyla alev almışçasına parlıyordu. Gökyüzü uçsuz bucaksızdı burada, manzara düz ve yeşildi, ve bütün bu boşluk içimi en kalabalık insan topluluklarının bile doldu-ramayacağı bir ıssızlık hissiyle doldurmuştu. Küçüktü durakta durmuş şehre gidecek otobüsü beklerken gördüğümüz insanlar, yol boyunca başlar gidona eğilmiş pedal çevirirken, traktöre binmiş tarlanın üstünde yol alırken, bir elinde sosisli sandviç diğer elinde kola şişesiyle benzin istasyonundaki büfeden çıkarken. Şehrin içi de ıssızdı, sokaklar boştu, gün bitmişti ve gece henüz başlamamıştı.

Yngve arabanın teybinde Björk çaldı. Pencerenin ardında, mağaza ve ofis binaları giderek azalıyor, evler giderek artıyordu. Küçük bahçeler, çalı çitler, meyve ağaçları, bisiklete binen çocuklar, seksek oynayan çocuklar.

"Orada neden ağlamaya başladığımı bilmiyorum," dedim. "Ama seni görünce bir şey öyle bir dokundu ki. Birden onun öldüğünü anladım."

"Evet..." dedi Yngve. "Ben hâlâ anladığımı sanmıyorum."

Virajı döner dönmez vites küçülttü ve son yokuşu tırmanmaya koyulduk. Sağ tarafta bir oyun parkı vardı, iki kız çocuğu ellerinde iskambil kartına benzeyen bir şeylerle banka oturmuştu. Biraz yukarıda, yolun öteki tarafında, Yngve'nin evinin önündeki bahçeyi gördüm. Görünürde kimse yoktu, ama oturma odasına açılan sürgülü kapı açıktı.

"İşte geldik," dedi Yngve ve yavaşça açık garajın içine sürdü.

"Valizi arabada bırakacağım," dedim. "Nasıl olsa yarın tekrardan yola çıkacağız."

Evin kapısı açıldı ve Kari Anne kollarında Torje ile dışarı çıktı. Ylva yanında duruyor ve bacağına tutunuyordu, arabanın kapısını kapatıp onlara doğru yürürken beni seyrediyordu. Kari Anne başını uzattı ve bir koluyla bana sarıldı, ben de ona sarıldım, Ylva'nın saçlarını okşadım.

"Babanıza çok üzüldüm," dedi Kari Anne. "Başınız sağ olsun."

"Sağ ol," dedim. "Ama çok beklenmedik bir şey olduğu söylenemez."

Yngve arabanın bagajını kapattı ve iki elinde poşetlerle yürüyerek geldi. Havaalanına gelirken alışveriş yapmış olmalıydı.

"İçeri geçelim mi?" dedi Kari Anne.

Başımı öne salladım ve peşinden oturma odasına girdim.

"Oo nefis kokuyor," dedim.

"Hep yaptığım bir şey," dedi. "Jambonlu brokolili spagetti."

Bir kolunda Torje duruyordu, diğer eliyle tencereyi yan tarafa aldı, ocağın altını kapattı, aşağı eğilip dolaptan bir kevgir aldı, o sırada Yngve geldi, poşetleri yere bıraktı ve aldıklarını yerleştirmeye başladı. Ylva, bezi dışında tamamen çıplak, odanın tam ortasında kıpırdamadan duruyor ve sırasıyla bir ona bir bana bakıyordu. Sonra bir kitaplığın yanındaki oyuncak beşiğe doğru koşturdu, eline bir bebek aldı ve yanıma gelip bana bebeğini gösterdi.

"Ne güzel bir bebeğin var öyle," dedim ve eğildim. "Bakabilir miyim ona?"

Yüzünde kararlı bir ifadeyle bebeği göğsüne bastırdı ve yan döndü.

"Bebeğini Karl Ove'ye göstersene ama bebeğim," dedi Kari Anne.

Doğruldum.

"Dışarı çıkıp bir sigara içeceğim eğer bir mahsuru yoksa," dedim.

"Ben de geliyorum," dedi Yngve. "Şunu bir halledeyim de."

Veranda kapısından dışarı çıktım, kapıyı kapatıp döşeme taşının üzerindeki üç beyaz plastik sandalyeden birine oturdum. Oyuncaklar bahçenin dört bir yanına dağılmıştı. Bahçenin en ucunda, çalı çitin dibinde yuvarlak plastik şişme havuz vardı, suyla doluydu, yüzeyinde çim parçaları ve böcekler yüzüyordu. Rüzgâr kesici duvara iki golf sopası dayalıydı, yanında da bir çift

badminton raketiyle bir futbol topu vardı. İç cebimden sigara paketini çıkarıp, bir sigara yaktım, arkama yaslandım. Güneş bir bulutun ardına saklanmıştı, ve daha birkaç dakika öncesine kadar ışıl ışıl parlayan çimler ve yapraklar aniden ışıltısını yitirerek griye bulanmış ve canlılığını kaybetmişti. Komşu bahçeden mekanik bir çim biçme makinesinin ileri geri sürülürken çıkardığı düzenli sesi geliyordu. İçeriden de tabak çanak sesleri yükseliyordu.

Burada olmayı öyle çok seviyordum ki.

Evde, kendi dairemizde her şey bizimdi, arada hiç mesafe yoktu; eğer tasalıysam, ev de tasalıydı. Ama burada mesafe vardı, burada çevremdeki şeylerin benle ya da benim olanla bir ilgisi yoktu, üstelik bu, beni tasalandırabilecek şeylerden de koruyabilirdi.

Arkamdan kapı açıldı. Yngve'ydi. Elinde bir kahve fincanı tutuyordu.

"Tonje'nin selamı var," dedim.

"Sen de selam söyle," dedi. "O nasıl?"

"İyi," dedim. "Pazartesi işe başladı. Çarşamba günü gündüz haberlerinde bir haberi çıktı. Ölümcül bir kaza."

"Anlatmıştın," dedi ve oturdu.

Bu da neydi, öfkeli miydi yoksa?

Bir süre konuşmadan oturduk. Sol tarafımızdaki blokların hizasından, yükseklerden bir helikopter geçti. Pervanelerin çıkardığı ses sanki susturulmuşçasına boğuk geliyordu. Oyun parkından dönen iki kız yoldan yukarı yürüyordu. Uzaktaki bir bahçeden, birisi bir isim bağırdı. Bjørnar dedi galiba.

"Golfe mi başladın sen?" diye sordum.

Başını öne salladı.

"Sen de denemelisin. Kesin iyi oynarsın. Boyun uzun, futbol da oynadın, zaten kazanma içgüdün var. Birkaç vuruş yapmak ister misin? Şuralarda bir yerlerde antrenman topları olacaktı."

"Şimdi mi? Yok almayım."

"Şakaydı Karl Ove," dedi.

"İyi golf oynayabileceğim mi, yoksa şimdi golf oynamam mı?"

"Şimdi golf oynamayı denemen."

İki bahçeyi ayıran çalı çitin yanı başına gelen komşu durdu, doğruldu, bir eliyle terli kel başını sildi. Beyaz şortlu ve beyaz tişörtlü bir kadın verandada bir sandalyeye oturmuş dergi okuyordu.

"Babaannem nasılmış biliyor musun?" dedim.

"Yok bilmiyorum," dedi. "Ama babamı o hâlde bulan o. Bu nedenle çok iyi bir durumda olmadığını tahmin edersin herhâlde."

"Oturma odasındaymış değil mi?" diye sordum.

"Evet," dedi, sigarasını küllükte söndürdü ve ayağa kalktı.

"İki lokma bir şeyler yemeyelim mi?"

Ertesi sabah koridorda merdivenin başında durup avaz avaz bağıran Ylva'nın sesine uyandım. Yatakta yarı doğrulup stor perdeyi saatin kaç olduğunu görebilecek kadar kaldırdım. Beş buçuk. İç çekip geri yattım. Yattığım oda koliler, giysiler ve evde kendine henüz yer bulamamış bir sürü başka eşyayla doluydu. Duvarlardan birine üstünde katlı giysiler yığılı açık bir ütü masası dayalıydı, yanı başında da Asya tarzı görünümünde, katlanmış bir paravan duvara yaslı duruyordu. Dışarıdan önce Yngve'yle Kari Anne'nin seslerini, hemen akabinde de merdivenlerden inen ayak seslerini işittim. Sonra aşağıdan radyo sesleri duyuldu. Yola saat yedi gibi çıkmayı planlamıştık, böylece saat on bir civarında Kristiansand'a varmış olacaktık, ama yola daha önce çıkmamıza da bir mani yok, diye düşündüm, yataktan indim, pantolonumu ve tişörtümü giydim, öne eğildim ve duvardaki aynada kendime bakarak bir elimi saçımda gezdirdim. Dün geçirdiğim duygu patlamalarından eser yoktu; sadece yorgun görünüyordum. Yani bir bakıma başa dönmüştüm. Zira dün olanlar iç dünyamda da bir iz bırakmamıştı. Duygular su gibidir, içine doldukları çevrenin şeklini alırlar. Yasların en büyüğü dahi iz bırakmaz, en kahredici oldukları ve

uzun sürdükleri zamanlarda bunun nedeni duyguların katılaşması değildir, bunu yapamazlar, kıpırtısız dururlar; suyun ormanda kıpırtısızca durması gibi.

Siktir git, diye düşündüm. Bu benim düşünsel tiklerimden biriydi. Amına koyduğum ise bir başkası. Olmadık zamanlarda aklıma takılıverirdi, durdurmak imkânsızdı, hem neden durdurmalıydım ki, kimseye bir zararları yoktu. Hem insanlar bunları düşündüğümü göremezdi de. Hay sikeyim diye düşündüm kapıyı açarken. Doğruca yatak odalarının içini gördüm, başımı eğdim, bilmek istemediğim şeyler vardı, küçük ahşap güvenlik kapısını yana itip merdivenlerden aşağıya indim ve mutfağa girdim. Ylva mama sandalyesinde oturuyordu, bir dilim ekmek vardı elinde, önünde ise bir bardak süt, Yngve ocağın önünde durmuş sahanda yumurta pişiriyordu, Kari Anne ise masayla dolaplar arasında mekik dokuyor, sofrayı kuruyordu. Kahve makinesinin lambası yanıyordu. Filtredeki son birkaç damla neredeyse ağzına kadar dolmuş cam demliğe damlamak üzereydi. Havalandırma uğulduyordu, yumurtalar sahanda kabarıp cızırdıyordu, radyoda trafik durumu müziği çalıyordu.

"Günaydın," dedim.

"Günaydın," dedi Kari Anne.

"Ne haber," dedi Yngve.

"Karl Ove," dedi Ylva karşısındaki sandalyeyi işaret ederek.

"Oraya mı oturayım?" diye sordum.

Başını abartılı hareketlerle evet anlamında salladı, ben de sandalyeyi çekip gösterdiğine oturdum. Daha çok Yngve'ye benziyordu, burnunu ve gözlerini ondan almıştı, ama ne tuhaftır ki babasının bir sürü yüz ifadesini de almıştı. Doğumdan gelen tombulluğu geçmemişti daha, bütün eklem yerlerinde hâlâ bir yumuşaklık ve yuvarlaklık vardı, dolayısıyla alnını kırıştırdığında ve gözleri Yngve'nin kurnaz ifadelerinden birini takındığında gülümsememek elde değildi. Bu, kızı daha büyük göstermiyor, Yngve'yi daha

küçük kılıyordu: Yüzündeki ifadelerin tecrübe, olgunluk ya da yaşamdan edinilen bilgelikle ortaya çıkmadığını, 1960'ların başından itibaren yüzden bağımsız, orada kendine has bir ömür sürdüklerini fark ediyordu insan birdenbire.

Yngve spatulayla yumurtaların altına girdi ve onları teker teker geniş bir tabağa almaya başladı, sonra tabağı masaya, ekmek sepetinin yanına koydu, kahve demliğini aldı, üç fincanı doldurdu. Kahvaltıda çay içerdim, ve on dört yaşından beri de bu böyleydi, ama söylemeye cesaret edemedim, bunun yerine bir dilim ekmek alıp üstüne Yngve'nin tabağın kenarına koyduğu yumurtayı yerleştirdim.

Masanın üstünde tuz aradım. Ama hiçbir yerde göremedim.

"Tuz var mı?" diye sordum.

"Burada," dedi Kari Anne ve tuzu uzattı.

"Sağ ol," dedim, plastik kutunun üstündeki minik kapakçığı açtım, bir yandan yumurta sarısının üzerine dökülen küçük tuz taneciklerinin yüzeyi kaplayışını, bir yandan da ekmeğin üstüne sürdüğüm tereyağın erimeye başlayışını izledim.

"Torje nerede?" diye sordum.

"Yukarıda uyuyor," dedi Kari Anne.

Ekmek diliminden bir ısırık aldım. Kızarmış yumurta beyazının altı çıtır çıtırdı, çiğnerken dilimle damağım arasında ezilen geniş ve koyu kahvemsi, siyahımsı bir parça.

"Hâlâ çok uyuyor mu?" diye sordum.

"Yani... Günde on altı saat falan galiba? Bilmiyorum ki. Sence?" Yngve'ye döndü.

"Hiçbir fikrim yok," dedi.

Yumurtanın sarısını ısırdım, sarı ağzımın içine ılık ılık dağıldı. Bir yudum kahve içtim.

"Norveç gol attığında ne biçim korkmuştu," dedim.

Kari Anne gülümsedi. Norveç'in Dünya Kupası'ndaki ikinci maçını burada seyretmiştik, ve Torje odanın diğer köşesindeki

beşiğinde uyuyordu. Gol sonrası kükrememiz kesildiğinde, bu sefer o köşeden korkunç bir çığlık yükselmişti.

"İtalya maçında yazık oldu bu arada," dedi Yngve. "Konuşmuş muyduk bu konuyu?"

"Yok," dedim. "Ama ne yaptıklarını çok iyi biliyorlardı. Tek yapmaları gereken topu Norveç'e bırakmaktı, gerisini bizimkiler halletti sağ olsunlar."

"Brezilya maçından sonra da pestilleri çıkmıştı," dedi Yngve.

"Benim de öyle," dedim. "Penaltı atışları bugüne dek izlediklerimin en kötüsüydü. Güçlükle bakabildim."

O maçı Molde'de, Tonje'nin babasında izlemiştim. Biter bitmez Yngve'yi aramıştım. İkimiz de ağlamak üzereydik. İkimizin de boğuk seslerinin ardında şansın hiç yüzüne gülmediği bir milli futbol takımıyla geçmiş koca bir çocukluk yatıyordu. Sonrasında Tonje'yle şehir merkezine gitmiştik. Şehir korna çalan ve bayrak sallayan arabalarla dolmuştu. Birbirini tanımayan insanlar birbirlerine sarılıyordu, dört bir yandan patırtılar ve şarkı sesleri yükseliyordu, insanlar kıpkırmızı yüzlerle koşuşturuyordu, Norveç Brezilya'yı Dünya Kupası'nın sonucuna etki edecek maçlardan birinde yenmişti, ve kimse bu takımın daha ne kadar ilerleyebileceğini bilmiyordu. Sonuna dek giderdi belki.

Ylva sandalyesinden kayarak indi ve elimi tuttu.

"Gel," dedi.

"Karl Ove önce yemeğini yiyecek," dedi Yngve. "Sonra tamam mı Ylva!"

"Yok yok, sorun değil," dedim ve onunla gittim. Elimden çekiştirerek beni kanepenin oraya götürdü, masadan bir kitap aldı ve oturdu. Kısa bacakları daha kanepenin ucuna bile yetişmiyordu.

"Okuyayım mı?" diye sordum.

Başını evet anlamında salladı. Yanına oturdum ve kitabı açtım. Karşılaştığı her şeyi yiyen bir tırtıl üzerineydi. Okumayı bitirdiğimde, dizleri üzerinde öne uzandı ve masadan yeni bir kitap aldı.

Fredrik adında bir fare hakkındaydı, ve diğer farelerin tersine, yazları yemek toplamak yerine oturup hülyalara dalıyordu. Onu tembel diye yaftalamışlardı, ama kış gelince, ve her şey beyaz ve soğuk olduğunda, hepsinin hayatına renk ve ışık veren yine oydu. Çünkü kışın topladığı ve şimdi ihtiyaç duydukları şey buydu: renk ve ışık.

Ylva bana sokularak oturmuş pürdikkat sayfalara bakıyor, ara sıra bazı şeyleri işaret ediyor ve ne olduklarını söylüyordu. Onunla orada oturmak güzeldi, ama biraz da sıkıcıydı. Olmak istediğim yer pencerenin hemen ardındaki verandaydı, sigaram ve bir fincan kahvemle tek başıma.

"Bu çok güzel ve neşeli bir öyküydü!" dedim Yngve'yle Kari Anne'ye kitap bitince.

"Bizim çocukluğumuzdan," dedi Yngve. "Hatırlamıyor musun?"

"Hayal meyal," diye yalan söyledim. "Bu aynı kitap mı?"

"Hayır, o annemde."

Ylva çocuk kitapları yığınına doğru ilerliyordu yine. Ayağa kalkıp mutfak masasından kahve fincanımı aldım.

"Doydun mu?" diye sordu Kari Anne, tabağıyla bulaşık makinesine doğru ilerliyordu.

"Evet," dedim. "Eline sağlık."

Yngve'ye baktım.

"Ne zaman çıkalım?"

"Önce bir duş almalıyım," dedi. "Ve küçük bir çanta hazırlamalıyım. Yarım saat sonra iyi mi?"

"Uyar," dedim. Ylva okuma saatinin bugünlük bittiğini kabullenmiş koridora çıkmıştı, ayakkabılarımdan birini giymişti. Verandaya açılan sürgülü kapıyı açıp dışarı çıktım. Hava kapalı ve ılıktı. Sandalyelerin üzeri muntazam çiy damlalarıyla kaplıydı, oturmadan önce elimle sildim. Bu kadar erken saatte hiç kalkmıyordum aslında, benim sabahlarım genellikle saat on bir, on iki,

bir civarı başlardı, ve canlanan duyuların şimdi bana bir bahçıvanın yanında çalışmak üzere saat altı buçuk civarı bisikletimle yola çıktığım çocukluğumdaki yaz sabahlarını anımsatmıştı. Gökyüzü genellikle bulanık olurdu, yol boş ve gri, yüzüme çarpan hava serindi, ve sonrasında üzerinde çömeldiğimiz tarlanın sıcaktan nasıl kavrulacağını ve öğle molası sonrası işbaşı yapmadan evvel Gjerstad Gölü'ne bir dalıp çıkmak için nasıl çılgınca pedal çevireceğimizi tahayyül etmek neredeyse imkânsızdı.

Kahvemden bir yudum alıp sigara yaktım. Sigaranın dumanını ciğerlerime çekerken kahvenin tadına daha çok vardığımdan değildi, aradaki farkı anlamıyordum bile, amaç yapmış olmaktı sadece, bir rutindi bu ve tüm rutinlerde olduğu gibi iş protokole uymaya bakıyordu.

Çocukken sigara kokusundan nasıl da nefret ederdim! Baca gibi tüten iki ebeveynle cayır cayır yanan arabanın arka koltuğunda geçirilen araba yolculukları. Sabahları mutfaktan yayılıp kapımın altından içeri sızan sigara kokusu, henüz kokuya alışmadan önce, uykumda burun deliklerime dolmasıyla burnumun kaşınması ve bunun verdiği rahatsızlık, kendim de sigaraya başlayıp kokuya bağışıklık kazanana dek bunun her gün tekrar etmesi.

Tek istisna babamın pipo içtiği dönemdi.

Sahi o ne zamandı?

Bütün o zahmet, karbonize olmuş yanık karası tütünü çıkarmak, beyaz, esnek pipo temizleyicileriyle temizlemek, taze tütünü yerleştirmek, sonra oturduğun yerde puflayarak ateşi yakmaya çalışmak, aşağıda kibrit çöpleri, puflamak, hop yeni bir kibrit çöpü daha, yeniden puflamak ve ardından arkana yaslanmak, bir bacağını diğerinin üzerine atıp tüttürmek. Ne gariptir, pipo içmesini doğada vakit geçirmeye başladığı dönemle ilişkilendirmiştim. Örgü kazaklar, anorak, çizmeler, sakal, pipo. Kış için denizden iç kısımlara böğürtlen toplamaya çıktığımız uzun yürüyüşler, ara sıra turuncu böğürtlen, yani böğürtlenlerin hasını toplamak için

dağlara çıkmamız, ama ekseriyetle araba yol üzerine bırakılmış hâlde yol kenarındaki ormanlara girmemiz, herkesin bir elinde böğürtlen toplayıcı diğer elinde kova, kırsal bölgeleri yaban mersini ya da kekreyemiş için taramamız. Nehir kenarındaki konaklama yerlerinde ya da dağ zirvesinde manzaraya karşı verdiğimiz molalar. Kimi zaman nehir boyu uzanan sarp kayalıklarda kimi zaman ormandaki bir kütüğün üstünde. Yolda karşımıza frambuaz çalılıkları çıktı mı frene basmamız. Kovalarımızla dışarı çıkmamız, çünkü burası 1970'lerin Norveç'i, ailelerin hafta sonları yol kenarında durup böğürtlen topladığı, bagajlarında devasa dikdörtgen şekilli soğutucu torbalarda sandviç taşıdıkları zamanlar. Balığa da o dönemde çıkıyordu, okuldan sonra tek başına adanın en ucuna giderdi, ya da hafta sonları bizimle beraber kışları bu sulardan çıkan büyük morina peşine düşerdi. 1974, 1975. Annemle babamın 68 Hareketi'yle hiçbir ilgisi olmamasına rağmen, yirmili yaşlarında çocuk sahibi olmuş ve sonrasında da hep çalışmışlardı, ve babam ideolojik olarak onlara uzak olsa da o dönemin ruhundan etkilenmemiş de değildi, ideoloji onun içinde yaşıyordu, ve insan onu orada elinde pipoyla otururken, sakalı, ve uzun olmasa bile gür saçları, yün kazağı, İspanyol paça kot pantolonu, ışıldayan gözleriyle sana gülümserken görünce, onu o dönem ortaya çıkıp görülmeye başlayan, bebek arabası itmekten, çocuğun altını değiştirmekten ya da onlarla oturup oyun oynamaktan gocunmayan o yumuşak başlı babalardan biriyle karıştırabilirdi. Oysa hiçbir şey gerçeğe bundan daha uzak olamazdı. O babalarla tek ortak yanı piposuydu.

Of, baba, şimdi de öldün mü başıma?

Üst katın açık penceresinden birden bir ağlama sesi duyuldu. Başımı çevirdim. İçeride, mutfakta Kari Anne oturmuş, bulaşık makinesini boşaltıyordu, iki bardağı tezgâhın üzerine bıraktı ve koşar adım merdivenlere yöneldi. Küçük bir bebek arabasında bebeğini gezdiren Ylva peşinden gitti. Biraz sonra pencereden Kari

Anne'nin teskin eden sesini duydum, yukarıdaki ağlama kesildi. Ayağa kalktım, kapıyı açıp içeri girdim. Ylva merdivenlerin başındaki güvenlik kapısının başında durmuş yukarı bakıyordu. Duvardaki borulardan sesler geliyordu.

"Omzuma alayım mı seni?" diye sordum.

"Evet," dedi.

Eğildim ve onu kaldırdım, küçük bacaklarını ellerimle tutup oturma odasıyla mutfak arasında ileri geri koştururken bir yandan da at gibi kişniyordum. Gülüyordu, her durduğumda ve sanki onu üstümden fırlatacakmış gibi öne eğildiğimde çığlık atıyordu. Birkaç dakika sonra artık sıkılmıştım, ama çömelip onu yere indirmeden önce sırf gönlü olsun diye iki tur daha attım.

"Biraz daha!" dedi.

"Bir dahaki sefere," dedim ve pencereden dışarı baktım, tam o sırada bir otobüs virajı dönüp sitenin önünde bekleyen ve işe gitmek üzere bekleyen yolcu sürüsünü almak üzere durdu.

"Şimdi," dedi.

Ona bakıp gülümsedim.

"Tamam. Bir kez daha o hâlde," dedim. Onu yeniden omzuma aldım, yeniden gittim geldim, durdum ve sanki onu üstümden atacakmış gibi yaptım, kişnedim. Neyse ki tam o sırada Yngve geldi de oyunu doğal bir şekilde sonlandırabildim.

"Hazır mısın?" diye sordu.

Saçı ıslaktı, yanakları tıraştan parlıyordu. Elinde ta lise yıllarından kalma eski mavi kırmızı Adidas çantası vardı.

"Tabii ki," dedim.

"Kari Anne yukarıda mı?"

"Evet, Torje uyandı."

"Bir sigara içeyim, sonra gideriz," dedi Yngve. "Sen o sırada Ylva'ya göz kulak olur musun?"

Başımı öne salladım. Şansıma Ylva kendi kendine oyalanacak bir şey bulmuşa benziyordu, böylece ben de kanepeye çöküp

dergileri karıştırabilirdim. Ama kafam albüm eleştirilerini ve grup röportajlarını kaldıracak durumda değildi, bu yüzden dergileri bıraktım, onun yerine Yngve'nin, kanepenin yanı başında, amfinin ve LP plaklarının bulunduğu kutunun önünde duran gitar sehpasındaki gitarını elime aldım. Siyah bir Fender Telecaster'dı, nispeten yeniydi, ama tüplü amfisi eski bir Music Man'di. Bir de Hagström gitarı vardı, ama o ofisinde duruyordu. Rastgele bir iki nota çaldım, Bowie'nin Space Oddity'sinin başıydı, kısık sesle kendi kendime söylemeye başladım. Artık bir gitarım yoktu, onca senelik gitar çalmanın üstüne ortalama yeteneğe sahip on dört yaşındaki birinin bir ayda edineceği temel becerilerin ötesine geçebilmiş değildim. Ama en azından beş yıl önce yüklü bir paraya aldığım davul çatı katında duruyordu, ve Bergen'e döndüğümde belki yeniden kullanılabilirdi.

Burada Pippi Uzunçorap çalmak gerekirdi diye düşündüm.

Gitarı bıraktım ve müzik dergisini aldım elime yeniden, tam o sırada Kari Anne kucağında Torje'yle merdivenlerden indi. Annesinin kucağında ağzı kulaklarındaydı. Ayağa kalkıp onlara doğru yürüdüm, öne eğilip *böö!* yaptım, bende eğreti duran, bana aykırı bir şeydi, kendimi salak gibi hissettim, ama belli ki Torje için bir şey fark etmiyordu çünkü hıçkırarak gülmüş, sonrasında da beklenti dolu gözlerle bana bakmıştı, tekrar yapmamı istiyordu.

"Böö!" dedim.

"Yiha yiha yiha" dedi.

Her ritüel törene tabi değildir, her ritüelin kesin sınırları yoktur, kimisi gündelik hayatın orta yerinde şekillenir, ve ancak normalde sıradan sayılabilecek durumlara kattıkları ağırlık ve derinlikle ayırt edilirler. O sabah sokak kapısından dışarı adım atıp Yngve'nin peşinden arabaya yürürken, bir an için sanki kendi öykümden daha büyük bir öyküye adım atıyormuşum gibi hissetmiştim. Arabanın ön yolcu koltuğu tarafında durduğumda, Yngve bagajı açıp

çantasını yerleştirirken ve Kari Anne, Ylva ve Torje kapının ağzında bize bakarken, babalarını toprağa vermek için yuvaya dönen oğulların öyküsünün tam ortasında bulmuştum kendimi. Gökyüzü gri beyaz ve ılık, site sessizdi. Bagaj kapısının çarpmasıyla çıkan tok ses karşı taraftaki evin duvarında dikkat çekecek kadar keskin ve belirgin şekilde yankılanmıştı. Yngve kapıyı açtı ve oturdu, eğilip benim tarafımın kilidini açtı. Koltuğa oturup kapıyı kapatmadan önce Kari Anne'yle çocuklara el salladım. Onlar da el salladılar. Yngve motoru çalıştırdı, kolunu oturduğum koltuğun arkasına atıp sağa doğru geri geri manevra yaptı. Sonra o da el salladı, yolu inmeye başladık. Arkama yaslandım.

"Yorgun musun?" diye sordu Yngve. "Uyu istiyorsan."

"Emin misin?"

"Tabii ki. Müzik sorun olmadığı sürece."

Başımı evet anlamında salladım ve gözlerimi yumdum. CD çaların düğmesine bastığını ve gösterge panelinin altındaki küçük gözde CD aradığını duydum. Motordan gelen boğuk sesli uğultu. Sonra CD çalara yerleştirilen CD'nin sesi, ve onu takiben folk müziği tarzı mandolinli giriş.

"Bu kim?" dedim.

"Sixteen Horsepower," dedi. "Sever misin?"

"Güzelmiş," dedim ve gözlerimi yeniden yumdum. O büyük öykü hissiyatı yok olmuştu. Biz artık iki oğul değil, Yngve ve Karl Ove'ydik, eve değil, Kristiansand'a gidiyorduk, toprağa vereceğimiz bir baba değil, babamızdı.

Uykum yoktu, ve uyuyamadım, ama hiçbir şey yapmam gerekmediği için bu şekilde oturmak rahattı. Küçükken, Yngve her şeyimi rahatlıkla konuşabildiğim ve gizlimin saklımın olmadığı biriydi, ama bir yerden sonra, belki de liseye başladığım dönemden itibaren bu değişmişti, o andan itibaren konuşurken onun kim olduğu ve benim kim olduğumla ilgili inanılmaz bir farkındalık geliştirmiştim, ve sonucunda bütün doğallık kaybolmuştu, sıklıkla

her ikisi birden olmakla beraber, ağzımdan çıkan her sözcük ya önceden tasarlanmış ya da sonradan analiz edilmiş olurdu, tabii içki içtiğim zamanlar hariç, o zamanlar eski özgürlüğümü geri kazanırdım. Tonje ve annem dışında bütün insanlarla ilişkim böyleydi, artık insanlarla öylesine oturup konuşamıyordum, durum karşısındaki farkındalığım öyle büyük bir yer kaplıyordu ki beni durumun dışında bırakıyordu. Yngve için de böyle miydi bilmiyordum, ama sanmıyordum, onu başkalarıyla gördüğümde bana öyle bir izlenim vermiyordu. Benim böyle olduğumu bilip bilmediğini de bilmiyordum, ama içimden bir ses bildiğini söylüyordu. Kendimi ekseriyetle sahtekâr ya da yalancı gibi hissediyordum; asla kartlarımı açık oynamadığım ve hep hesap kitap yaptığım için. Bu artık beni rahatsız etmiyordu, hayatım buydu, ama tam da şimdi, uzun bir araba yolculuğunun başında, babam ölmüşken, kendimden, hiç değilse beni azimle korumaya alan kısmından kurtulmak istediğimi fark ettim.

Ne boktan iştir.

Doğruldum ve CD'lerine göz attım. Massive Attack, Portishead, Blur, Leftfield, Bowie, Supergrass, Mercury Rev, Queen.

Queen?

Küçüklüğünden beri onları sevmişti, hiç vazgeçmemişti ve her daim onları savunmaya hazırdı. Bir seferinde onu odasında oturmuş, ona postayla gelen Queen dergisi yanında açık bir hâlde, Brian May'in sololarından birini konfirmasyon töreninden topladığı paralar ile satın aldığı siyah bir Les Paul kopyasıyla nota nota tekrarlarken hatırlıyorum. Hâlâ dünyanın aklını başına toplayacağı ve Queen'e hak ettiği değeri vereceği anı bekliyordu.

Gülümsedim.

Freddie Mercury öldüğünde, ortaya çıkan şok edici gerçek eşcinsel olmasından ziyade Hint olmasıydı.

Kimin aklına gelirdi ki?

Dışarıda binalar giderek seyrelmeye başlamıştı. Karşı şeridin

trafiği işe gidiş saatinin yaklaşması sebebiyle bir süre yoğunlaşmıştı, ama şehirler arasında kalan ıssız yerlere yaklaştıkça yoğunluk azalmaya başlamıştı şimdi. Uçsuz bucaksız sarı buğday tarlalarının, büyük çilek bahçelerinin, yeşil meraların, koyu kahve hatta siyaha kaçan toprağıyla yeni sürülmüş arazilerin yanından geçtik. Aralarda koruluklar, köyler, küçük ırmaklar ve göller. Sonra manzara değişti ve yeşil ama ağaçsız, ekilmemiş alanlarıyla dağlık bir görünüm kazandı. Yngve bir benzin istasyonuna saptı, depoyu doldurdu, başını içeri uzatıp bir şey isteyip istemediğimi sordu, başımı iki yana salladım, ama döndüğünde bana da bir şişe kolayla bir Bounty almıştı.

"Sigara içelim mi?" diye sordu.

Başımla onayladım ve dışarı çıktım. Otoparkın sonundaki bir banka doğru yürüdük. Arkasında, biraz ilerisinde üzerinden bir köprünün geçtiği küçük bir dere vardı. Bir motosiklet gürültüyle geçti, sonrasında bir tır, ardından bir tane daha.

"Annem ne dedi peki?" dedim.

"Pek bir şey demedi," dedi Yngve. "Olan biteni sindirmesi için zamana ihtiyacı var. Ama üzüldü. Daha çok bizi düşünüyor, sanırım."

"Borghild'in cenazesi bugün kalkacaktı," dedim.

"Evet," dedi.

Sol taraftan gelen bir kamyon benzin istasyonuna saptı, bir tıslama sesiyle diğer uca park etti, içinden orta yaşlı bir adam yere atladı ve rüzgârdan dalgalanan saçlarını tutarak markete doğru yürüdü.

"Babamı son gördüğümde kamyon şoförü olmayı düşündüğünü söylemişti," dedim ve gülümsedim.

"Aa?" dedi Yngve. "Ne zaman?"

"Kışın, bir buçuk yıl önce falan. Kristiansand'da yazdığım sıralar."

Şişenin kapağını açıp bir yudum aldım.

"Onu en son ne zaman gördün?" diye sordum elimin tersiyle ağzımı silerken.

Yngve yolun öteki tarafındaki düzlüğe baktı, sönmek üzere olan sigarasından iki nefes çekti.

"Egil'in konfirmasyon töreninde olmalı. Geçen sene Mayıs'ta. Ama sen de orada değil miydin zaten?"

"Siktir, harbi ya," dedim. "En son oydu değil mi, yoksa değil miydi?" Tereddüde düşmüştüm.

Yngve ayağını banktan indirdi, şişenin kapağını kapattı ve arabaya doğru yürümeye başladı, tam o sırada kamyon şoförü kolunun altında bir gazete, elinde de bir sosisli sandviçle içeriden çıktı. Sönmek üzere olan sigaramı asfalta attım ve Yngve'nin peşinden gittim. Arabaya vardığımda motoru çoktan çalıştırmıştı.

"Evet," dedi Yngve. "Geriye aşağı yukarı iki saatlik yolumuz kaldı. Oraya vardığımızda yeriz artık değil mi?"

"Olur," dedim.

"Dinlemek istediğin bir şey var mı?"

Arabayı istasyon çıkışında durdurdu, gelen var mı diye birkaç kez iki yönü de kontrol ettikten sonra ana yola karıştı ve hızlandı.

"Hayır," dedim. "Sen seç."

Supergrass açtı. Bu albumü Barselona'dayken almıştım, Avrupa'nın yerel radyoları üzerine düzenlenen bir seminere katılan Tonje'ye eşlik ettiğim zaman, onları konserlerinde canlı izlemiş, sonra da gidip albümü almıştım, ve o andan itibaren romanımı yazarken aralıksız dinlediğim birkaç albümden biri olmuştu. O senenin duygularıyla doldu birdenbire içim. Demek ki çoktan bir anı olmuş diye düşündüm şaşırarak. Demek ki artık Volda'da gece gündüz yazarken Tonje'nin bir başına kaldığı dönem olarak kaydolmuştu hafızama.

Bir daha asla, demişti sonrasında, Bergen'deki yeni dairemize yerleştiğimiz ve ertesi gün Türkiye'ye tatile çıkacağımız ilk gece. Yoksa ayrılırım senden.

"Aslında o günden sonra onu bir kez daha gördüm," dedi Yngve. "Geçen yaz, Bendik ve Atle'yle Kristiansand'dayken. Biz tam arabayla yanından geçerken dört yol ağzının oradaki büfe var ya hani, onun dışındaki bankta oturuyordu. Biraz kopuk bir hâli var sanki, demişti Bendik onu görünce. Ve haklıydı."

"Zavallı babam," dedim.

Yngve bana baktı.

"Şayet hakkında üzülmemen gereken birisi varsa, odur," dedi.

"Biliyorum. Ama sen anladın ne demek istediğimi."

Cevap vermedi. İlk birkaç saniyesi gergin başlayan sessizlik, sonrasında düpedüz sessizliğe dönüştü. Dışarıyı, sert rüzgârlarla örselenmiş ve burada denize hayli yakın neredeyse çıplak araziyi seyrettim. Kırmızı badanalı bir iki ahır, beyaz badanalı bir iki çiftlik evi, tarlanın birindeki yem hasat makineli bir iki traktör. Avlunun birinde lastikleri olmayan eski bir araba, çitin altına kaçmış sarı lastik bir top, tepenin birinde otlayan koyunlar, yolun birkaç yüz metre ötesinde yükseltilmiş rayların üstünde ağır ağır ilerleyen bir tren.

Yngve'yle benim babamla kurduğumuz ilişkinin birbirinden farklı olduğunu hep hissetmiştim. Fark çok büyük değildi belki ama önemliydi. Ne bileyim ben. Bir ara babam bana yakınlaşmaya çalışmıştı, iyi hatırlıyordum, annemin Oslo'da eğitime gittiği ve Modum'da staj yaptığı seneydi, ve biz de evde babamla kalıyorduk. Sanki on dört yaşındaki Yngve'den ümidini kesmiş ama hâlâ bana ulaşabileceği umudunu koruyor gibiydi. Neticede, her öğleden sonra yemek hazırlarken mutfakta oturup ona eşlik etmek zorundaydım. Ben sandalyede oturuyor olurdum, o da ocağın önünde durup bir şeyler kızartırken bana çeşitli konularda sorular sorardı. Öğretmenin neler anlattığını, İngilizce dersinde ne öğrendiğimizi, yemekten sonra ne yapacağımı, o Cumartesi ligde hangi takımların maçları olduğunu. Sandalyenin üstünde kıvranır, kısa cevaplar verirdim. Beni kayağa da o kış götürmüştü. Yngve nereye gideceğini

söyleyip dokuz buçukta eve döndüğü sürece istediğini yapabiliyordu, ve ben onu kıskandığımı hatırlıyorum. Bu arada süreç, annemin olmadığı dönemin sonrasına da yayılmıştı, zira sonraki sonbahar okullar açılmadan önce babam beni sabahları yanında balığa götürdü, altı gibi kalkıyorduk, dışarısı dipsiz bir kuyu kadar karanlık ve soğuk olurdu; bilhassa denizin üstünde açılmışken. Donar ve eve dönmek isterdim, ama beni oraya götüren babamdı, şikâyet etmenin ya da söylenmenin bir faydası yoktu, tek yapman gereken katlanmaktı. İki saat sonra, okul otobüsüne ucu ucuna yetişebileceğim şekilde dönmüş olurduk yine. Bundan nefret ediyordum, sürekli donuyordum, denizin üstü buz gibiydi, babam tekneyle manevra yaparken dubaları toplayıp ilk tur ağı çeken ben olurdum, ve eğer dubaları kaçırırsam bana surat asardı, evet istisnadan ziyade genelde böyle olurdu, ve ben Tromøya açıklarında ağlamaklı hâlde dubaları toparlamaya çabalarken, tekneyi ileri geri süren babam sonbahar karanlığında o deli bakışlarıyla bana dik dik bakardı. Ama bunu benim iyiliğim için yaptığını biliyordum, Yngve'ye hiç böyle yapmamıştı.

Öte yandan Yngve'nin ömrünün ilk dört yılının, yani Oslo'da Thereses Sokağı'nda oturdukları, babamın bir yandan üniversiteye giderken bir yandan gece bekçiliği yaptığı, Yngve yuvadayken annemin de hemşirelik fakültesine gittiği dönemin de iyi hatta belki mutlu geçtiğini de biliyorum. Babamın mutlu olduğunu ve Yngve'yi sevdiğini biliyorum. Ben doğduğumda Tromøya'ya taşındık, önce Hove'de denizin yanı başındaki ormanda eski bir askerî lojmana, sonra da Tybakken'deki bir eve, ve o dönemle ilgili bana anlatılan tek şey merdivenlerden düşüp, bir hiperventilasyona girip bayıldığım, ve suratım giderek daha da morarırken annemin hastaneyi aramak için kollarında beni taşıyıp komşunun evine koştuğu, ve çok bağırdığım için babamın sonunda beni küvete koyup susmam için buz gibi suyun altına sokmasıydı. Olayı bana anlatan annem, tam o sırada yanımıza gelmiş ve ona rest çekmişti:

Bunu bir daha yaparsa onu terk edecekti. Bir daha olmadı, annem de kaldı.

Babamın bana yakınlaşma gayretleri, bana vurmadığı, ya da bir öfke kriziyle bağırmadığı ya da beni cezalandırmak için en dâhiyane yöntemleri uydurmadığı anlamına gelmiyordu, ama benim onunla ilgili kafamda net bir tablo çizemediğim anlamına geliyordu, ki bu belli ki Yngve'nin çizdiği tabloya göre daha muğlaktı. Onun babama duyduğu nefret daha yoğundu ve böylesi daha kolaydı. Bunun dışında onunla nasıl bir ilişkisi olduğu hakkında en ufak bir fikrim yoktu. Günün birinde çocuk sahibi olma fikri benim için basit değildi, ve Yngve Kari Anne'nin hamile olduğunu söylediğinde, Yngve'nin nasıl bir baba olacağıyla ilgili fikir yürütmemek imkânsızdı, babamdan bize geçen şey iliğimize işlemiş miydi, bundan kendimizi kolaylıkla sıyırabilecek miydik acaba? Yngve bir bakıma benim deneme tahtam oldu, eğer işler onun için yolunda giderse, benim için de öyle olurdu. Ve yolunda gitti de, Yngve'nin çocuklarıyla kurduğu ilişki söz konusu olduğunda babama ait hiçbir şey yoktu içinde, her şey farklıydı, ve bir anlamda hayatının geri kalanına entegre oluyordu. Onları asla başından savmadı, ona geldikleri ya da ona ihtiyaç duyulduğu her anda çocuklara zaman ayırdı, onlara yakınlaşmaya da çalışmadı, demek istediğim, içindeki ya da hayatındaki bir şeyleri onlara telafi ettirmedi. Ylva'nın sebep olduğu olayları, örneğin tekmeler savurduğu ve çığlık attığı, ya da giyinmek istemediği zamanları kolaylıkla idare etti. Altı ay evde onunla kalmıştı ve bu süreçte elde ettikleri yakınlık hâlâ belirgindi. Elimde Yngve'yle babam dışında başka örnek yoktu.

Dışarıda manzara yine değişti. Şimdi ormanların arasında yol alıyorduk. Sørlandet ormanları, ağaçların aralarından görünen sarp uçurumlarıyla dağlar, ladin, meşe, kavak ve huş ağaçlarıyla kaplı tepeler, tek tük koyu bataklıklar, aniden beliren çayırlar, yoğun çam ağaçlarıyla dolu düzlük alanlar. Küçükken denizin kabardığını

ve ormanı doldurduğunu, öyle ki tepelerin aralarında yelkenliyle dolaşabileceğin ve yüzmeye gidebileceğin gölcükler oluşturduğunu hayal ederdim. Çocukluğumun tüm fantezileri arasında beni en çok cezbedeni buydu; her şeyin suyla örtüldüğü düşüncesi büyülüyordu beni, insanların şimdi yürüdüğü yerlerde yüzüyor olma düşüncesi, otobüs duraklarının ve çatıların üstünde yüzmek, belki dibe dalıp bir kapıdan içeri süzülmek, bir merdivenden çıkıp, bir oturma odasına girmek. Ya da bayırları, uçurumları, kayalıkları ve yaşlı ağaçlarıyla bir ormanın içinden geçmek. Çocukluğumun belli bir dönemini derelerin üzerine baraj kurmakla; suyun kabarıp yosunların üzerini, kökleri, otları, taşları, derenin yanında uzanan patikanın aşınmış toprağının üstünü örtmesini izleyerek geçirmiştim. Hipnotikti. Beş yaşlarındayken inşaatı henüz bitmemiş bir evin bodrum katını dolduran parlak siyah suyun üstünde iki strafor kutunun üstünde yelkenli yapmamızı saymıyorum bile. Hipnotik. Aynı şey kışın buz için de geçerliydi, opak buzun içinde otların, dalların, çalıların, küçük bitkilerin donmuş hâlde bulunduğu derelerin üzerinde kaymak.

Bu muazzam büyülenme neden kaynaklanıyordu? Ve nereye kaybolmuştu?

O zamanlarda kurduğum hayallerden biri de, arabaların iki yanından çıkan, yanından geçtiği her şeyi biçen devasa testere bıçaklarıydı. Ağaçları, lamba direklerini, evleri, ambarları, ama aynı zamanda insanlarla hayvanları da. Biri durmuş otobüs mü bekliyor, testere onu ortadan ikiye ayırıyordu, öyle ki üst bedeni tıpkı bir ağaç gibi devrilirken, bedeni ve ayakları kanlar içinde yerinde kalıyordu.

Bu duyguyla kendimi hâlâ özdeşleştirebiliyordum.

"Şu aşağısı Søgne," dedi Yngve. "Hep adını duyduğum ama hiç gitmediğim bir yer. Sen gittin mi?"

Başımı iki yana salladım.

"Liseden birkaç kız oralıydı. Ama hiç gitmedim."

Az bir yolumuz kalmıştı.

Hemen ardından manzara hayal meyal hatırladığım biçimlere dönüşmeye, gitgide daha tanıdık gelmeye başladı; ta ki pencereden gördüklerimle zihnimdeki resimler bir olana dek. Sanki bir hatıranın içine yol alıyor gibiydik. İçinden geçtiğimiz şey sanki gençlik çağıma ait bir kulisti. Hanne'nin oturduğu Vågsbygd'e sapan yol, Henning-Olsen dondurma fabrikası, ölü dağlarla çevrelenmiş koyu ve kirli Falconbridge Nikel İşletmesi, ve sonra sağda Kristiansand Limanı, otobüs hareket merkezi, feribot terminali, Hotel Caledonien, Odderøya adasındaki silolar. Sol tarafta, daha geçenlerde bunama yüzünden bir yaşlılar yurduna yatırılmak zorunda kalıncaya kadar babamın amcasının oturduğu semt.

"Önce bir şeyler mi yesek?" dedi Yngve. "Yoksa doğrudan cenaze levazımatçısına mı gidelim?"

"En iyisi doğrudan gitmek," dedim. "Yerini biliyor musun?"

"Elvegaten Sokağı'nda bir yerde."

"O zaman tepeden girmek lazım yola. Girişini biliyor musun?"

"Hayır. Ama sen devam et, çıkar karşımıza."

Bir dört yol ağzında kırmızı ışıkta durduk, Yngve direksiyonun üzerine eğilmiş etrafa bakıyordu. Işık yeşile döndü, arabayı vitese taktı ve üstünde kirli gri bir branda olan küçük bir kamyonun ardından yavaşça, devamlı olarak sağa sola bakarak sürmeye başladı, kamyon hızlandı, aranın açıldığını fark ettiğinde toparlanıp hızını artırdı.

"Şurada aşağıdaydı," dedi başıyla sağ tarafı işaret ederek. "Şimdi tünelin içinden geçmemiz lazım."

"Fark etmez," dedim. "O zaman da aynı yere öteki taraftan çıkmış oluruz."

Ama fark ediyordu. Tünelden çıktığımızda ve köprüye girdiğimizde, kaldığım daire sağda kalmıştı, yoldan görüyordum, ve sadece birkaç yüz metre ötede, nehrin öteki tarafında, buradan görünmese bile, babaannemin evi, bir gün önce babamın öldüğü ev vardı.

Hâlâ bu şehirdeydi, biz cenaze levazımatçısına doğru bir arabanın içinde yol alırken yabancı insanların ilgilendiği bedeni, bilmediğimiz bodrum katlarından birinde yatıyordu. Etrafımızdaki sokaklarda büyümüştü, ve birkaç gün öncesine kadar buralarda yürüyordu. Aynı anda, sokaklarla ilgili anılarım canlandı, çünkü biraz ileride lise vardı, her sabah ve öğleden sonraları sokaklarında yürüdüğüm yerleşim bölgesi ve öylesine sık yalnız kaldığım ev oradaydı, öyle vurgundum ki onlara canım yanıyordu.

Ağladım, ama mühim bir şey değildi, yanaklarımdan akan birkaç damla sadece. Yngve bana bakana dek fark etmedi. Gözyaşlarımı elimle silerek geçiştirdim, konuştuğumda sesimin normal çıkmasına sevindim.

"Şuradan sola."

Torridalsveien boyunca aşağı yol aldık, on altı yaşımı doldurduğum sene büyükler takımıyla yoğun bir şekilde antrenman yaptığım iki futbol sahasını geçtik, Kjøita'yı geçtik, Østerveien'deki dört yol ağzına kadar sürüp, köprüden devam ettik, sonra tekrardan sağa, Elvegaten'e saptık.

"Kaç numaraydı?" dedim.

Yngve ağır ağır yokuşu çıkarken evlerin numaralarına bakıyordu.

"Aha şurası," dedi. "Bir de park yeri bulduk mu."

Soldaki ahşap evin önünde, üstünde sarı harflerin bulunduğu siyah bir tabela asılıydı. Gunnar Yngve'ye levazımatçının ismini vermişti. Dedem öldüğünde çalıştıkları firmaydı, ve bildiğim kadarıyla ailenin hep çalışmış olduğu firmaydı. O sırada Afrika'daydım, Tonje'nin annesiyle kocasını iki aylığına ziyarete gitmiştim, ve dedemin öldüğünden, cenaze olup bittikten sonrasına kadar haberim olmamıştı. Bana haber verme görevini babam üstlenmişti. Yapmadı. Ama cenaze töreninde benimle konuştuğunu, ve benim gelemeyeceğimi söylediğimi anlatmış. O cenazeye katılmayı isterdim, ve pratikte zor olmasına rağmen imkânsız diye bir şey yoktu,

ve eğer imkânsız olacaksa bile öldüğünü o an öğrenmeyi tercih ederdim, üç hafta sonrasında çoktan toprağa gömüldükten sonra değil. Öfkeden kudurmuştum. Ama elimden ne gelirdi?

Yngve küçük bir ara sokağa saptı ve kaldırım kenarına arabayı park etti. Emniyet kemerlerimizi aynı anda çıkardık, kapıyı aynı anda açtık ve birbirimize bakıp gülümsedik. Hava ılıktı ama Stavanger'e göre daha boğucuydu, gökyüzü ise biraz daha karanlık. Yngve parkmetreye doğru yürürken ben bir sigara yaktım. Anneannemin cenazesine de gelmemiştim. O zaman da Yngve'yle Floransa'daydık. Trenle gitmiş, ve rastgele bir pansiyona yerleşmiştik, o dönemde cep telefonları yaygın olmadığından bize ulaşmaları mümkün olmamıştı. Eve döndüğümüz gece bize olan biteni anlatan kişi Asbjørn'dü, sonra da oturup getirdiğimiz içkiyi içmişti. Sonuç olarak katıldığım tek cenaze annemin babasınınkiydi. Törene katılmış ve tabutunu taşımıştım, güzel bir törendi, mezarlık fiyorda hâkim bir tepenin üstündeydi, güneş parlıyordu, annemin kilisede yaptığı konuşma esnasında ağlamıştım, ve sonra o, her şey sona erip de toprağa verildikten sonra açık mezarın başında durmuştu. Başı öne eğik tek başına beklemişti orada, çim yeşildi, ve ta aşağımızda uzanan fiyord mavi ve cam gibi dümdüzdü, diğer taraftaki dağ kudretli, ağır ve koyuydu, mezarın kazıldığı toprak simsiyah ve ışıl ışıl parlıyordu.

Sonrasında etli çorba içmiştik. Ağzını şapırdatan ve höpürdeten elli tane insan, çünkü duygusallığa tuzlanmış et, duygu patlamalarına da sıcak çorba kadar iyi gelen başka şey yoktur. Jon Olav'ın babası Magne bir konuşma yapmıştı ama ağlamasından ötürü dediklerinden bir şey anlaşılamamıştı. Jon Olav kilisede bir konuşma yapmayı denemiş, ama vazgeçmek zorunda kalmıştı, dedeme o kadar yakın durunca ağzından tek sözcük çıkmamıştı.

Uyuşmuş bacaklarımla birkaç adım atıp sokağın yukarısına doğru baktım, neredeyse bomboş olan sokağın çarşıya bağlandığı yer bu mesafeden bakıldığında geçen insanlardan ötürü neredeyse

siyah görünüyordu. Uzun aradan sonra ilk sigarayı içtiğim her seferinde olduğu gibi duman ciğerlerimi yırtıyordu âdeta. Yaklaşık elli metre yukarıda bir araba durdu ve içinden bir adam indi. Sonra öne eğilip şoföre el salladı. Koyu, kıvırcık saçları vardı, tepesi açıktı, elli yaşında falan olmalıydı, açık kahverengi kadife pantolon ve siyah bir ceket giymiş, küçük, kare gözlükler takmıştı. Yaklaşınca yüzümü göremesin diye başımı diğer tarafa çevirdim, çünkü onu tanımıştım, lise birdeki Norveççe öğretmenimdi, adı neydi sahiden? Fjell? Berg? Ne önemi var ki, diye düşündüm, ve yanımdan geçince yine döndüm. Coşkulu ve sıcakkanlı biriydi, ama sivri bir yanı da vardı, bu yönünü çok sık göstermezdi, ama gösterdiğinde kötü kalpli olduğunu düşünürdüm. Şimdi kol saatine bakmak için kolunu çantasıyla birlikte havaya kaldırmıştı, hızlandı ve köşeyi dönerek gözden yitti.

"Bir tane de ben içeyim," dedi Yngve yamacıma sokularak.

"Şu yanımızdan geçen adam eski öğretmenimdi," dedim.

"Öyle mi?" dedi Yngve bir sigara yaktı. "Seni tanımadı mı yoksa?"

"Bilmem. Kafamı çevirdim."

İzmariti fırlattım ve cebimde sakız arandım. Bir tane vardı diye hatırlıyordum. Ve vardı da.

"Bir tane kalmış," dedim. "Yoksa sana da verirdim."

"Kesin verirdin," dedi.

Gözlerim dolmak üzereydi, hissediyordum, birkaç derin nefes alıp verdim, bir yandan da gözlerimi olabildiğince açtım, görüşümü netleştirmek için. Karşı kaldırımdaki bir merdivende önceden farkına varmadığım bir alkolik oturuyordu. Başını yanı başındaki duvara dayamıştı, uyuyormuş gibi görünüyordu. Cildi, yüzünde kesiklerle dolu, koyu renkli ve kayış gibiydi. Saçları öyle yağlıydı ki rastalanmışa benziyordu. Hava en az yirmi derece olmasına rağmen kalın kışlık montu, ve yanı başında bir torba dolusu çöp vardı. Üstündeki çatının mahyasında üç tane martı duruyordu.

Bakışlarımı onlara çevirdiğim anda bir tanesi başını kaldırıp bağırdı.

"Hadi," dedi Yngve. "Şu işi halledelim mi artık?"

Başımı evet anlamında salladım.

Sigarayı fırlattı ve aşağı doğru yürümeye başladık.

"Randevumuz var mı bu arada?" diye sordum.

"Yok, almadık randevu," dedi. "Ama ne kadar yoğun olabilirler ki en fazla?"

"Bir şey olmaz herhâlde ya," dedim.

Ağaçların arasından aşağıdaki nehri seçebiliyordum, köşeyi dönünce de Dronningens Caddesi'nin bütün tabelalarını, vitrinlerini ve arabalarını. Gri asfalt, gri binalar, gri gökyüzü.

Yngve cenaze levazımatçısının kapısını açıp içeri girdi. Peşinden içeri girip, ardımdan kapıyı kapattım, başımı çevirdiğimde karşımda bir çeşit bekleme salonu vardı, bir kanepe, birkaç koltuk, duvarlardan birinin önünde bir masa, diğer duvarın önünde resepsiyon. Resepsiyon boştu, ben odanın ortasında dururken Yngve oraya doğru yürüyüp arkasındaki odaya göz attı, sonra camın üstüne hafifçe parmağıyla tıklattı. Yanda aralık bir kapı vardı, içeride kapı önünden siyah takım elbiseli birinin geçtiğini gördüm. Genç görünüyordu, benden daha gençti.

Sarı saçlı, geniş kalçalı, ellisine yakın bir kadın odaya girip resepsiyonun ardına geçti. Yngve kadına bir şeyler söyledi, dediklerini anlamasam da sesini duydum.

Bana döndü.

"Biri ilgilenecekmiş birazdan," dedi. "Bir beş dakika bekleyeceğiz."

"Sanki diş hekimi gibi," dedim ikimiz de birer koltuğa oturduktan sonra odaya göz atarken.

"Öyle olsaydı, el aletiyle oyduğu ruhumuz olurdu," dedi Yngve.

Gülümsedim. Sakızı hatırladım, ağzımdan çıkarıp atacak bir yer ararken elimde sakladım. Atacak yer bulamadım. Masanın

üstündeki gazeteden küçük bir kâğıt parçası kopardım, sakızı paketleyip minik paketi cebime koydum.

Yngve parmaklarıyla koltuğun kolçağında tempo tutuyordu.

Aslında bir cenazeye daha katılmıştım. Nasıl oldu da unutmuştum sahi? Genç bir çocuğun cenazesiydi, kilisedeki atmosfer histerikti, ağlayanlar, dövünenler, feryat edenler, bir o kadar da kahkahalar atan ve kikirdeyenler vardı, ve bu dalgalar hâlinde yayılıyordu, bir çığlık yeni bir duygu patlamasına yol açabiliyordu, içeride bir fırtına kopuyordu ve buna sebep mihraptaki beyaz tabutun içinde yatan Kjetil'di. Trafik kazasında ölmüştü, sabahın erken bir saatinde direksiyonun başında uyuyakalınca yoldan çıkmış, bariyerlere çarpmıştı, demir bir direk kafasına saplanmıştı. On sekiz yaşındaydı. Herkesin sevdiği biriydi, şu her daim mutlu olan, ve kimseye zararı dokunmayanlardan. Ortaokulu bitirdiğimizde Jan Vidar'la beraber aynı meslek lisesine başlamıştı, ve o kadar erken saatte yollarda araba sürmesi bu yüzdendi, fırındaki mesaisi saat dörtte başlıyordu. Radyodan haberi ilk duyduğumda, kaza geçireni Jan Vidar sanmış, o olmadığını öğrenince de derin bir nefes almıştım, ama eski sınıfımızdaki kızlar kadar olmasa da üzülmüştüm de, onlar kendilerini tamamen koyuvermişlerdi, biliyorum çünkü ölüm sebebiyle çelenk yaptırmak üzere para toplamak için Jan Vidar'la beraber herkesi tek tek ziyaret etmiştik. Bu rolü içime çok sindirememiştim, sanki Kjetil'le aramda hakkım olmayan bir ilişki kurgulamışım gibi gelmişti, bu yüzden köyün yollarını beraber turladığım Jan Vidar'ın yaydığı üzüntü, öfke ve vicdan azabının yanında ben olabildiğince az yer kaplayarak göz önünde bulunmadım.

Kjetil'i iyi anımsıyorum, istediğim an onu kafamda canlandırabilip sesini duyabiliyorum, ama onu tanımış olduğum o dört yıllık süreçten sadece tek bir somut olay aklımda kalmış, ve bu olabildiğine önemsiz bir şey: Biri okul otobüsünün kasetçalarında Madness'tan Our House çalıyordu, yanımda oturan Kjetil de vokal

şarkıyı ne kadar hızlı söylüyor diye gülüyordu. Bu olayın dışındaki her şeyi unutmuşum. Ama bodrum katında ondan ödünç aldığım bir kitap hâlâ durur; *A'dan Z'ye Ehliyet Sınavı*. Kapağında bizim kuşağın hemen hemen hepsinde olan çocuksu el yazısıyla adı yazıyor. Kitabı geri vermem gerekirdi, ama kime verecektim ki? Annesiyle babasının görmek isteyeceği son şey bu kitap olurdu.

Jan Vidar'la beraber gittikleri okul, şu anda Yngve'yle oturup beklediğim yerin sadece bir blok ötesindeydi. İki sene önce geçirdiğim iki haftayı saymazsak liseden sonra burada neredeyse hiç bulunmamıştım. Bir sene Kuzey Norveç'te, altı ay İzlanda'da, altı aya yakın bir süre İngiltere'de, bir yıl Volda'da, dokuz yıl Bergen'de yaşamıştım. Ve nadiren görüştüğüm Bassen dışında, o yıllara ait kimseyle bir alakam kalmamıştı. En eski arkadaşım on sene önce Bergen'de edebiyat fakültesinde tanıştığım Espen Stueland'dı. Bilinçli bir seçim olmamıştı, sadece öyle denk gelmişti. Benim için Kristiansand sular altında kalmış bir kentti. O yıllardan tanıdığım kişilerin neredeyse hepsinin hâlâ burada oturduğunu, hayatlarına burada devam ettiğini fikren bilsem de duygusal açıdan bilmiyordum, çünkü liseden mezun olup oradan temelli ayrıldığım o yaz, Kristiansand'da zaman benim için durmuştu.

Geldiğimiz andan itibaren camın önünde vızıldayan sinek, aniden yönünü odaya çevirdi. Gözlerimle tavanda birkaç sefer vızıldayarak dönüşünü, sarı duvara konuşunu, yine havalanıp etrafımızda küçük bir yay çizerek süzülmesini, Yngve'nin koltuğun kolçağında tempo tutan parmaklarının erişemediği yere inişini takip ettim. Ön bacakları birkaç sefer ileri geri gitti, sonra vızıldayan kanatlarıyla yeniden havaya kalktı, Yngve'nin eline kondu; ki o, tabii ki, hemen elini kaldırıp sineğin tekrardan havalanarak önümüzde sinirle çemberler çizmek üzere uçmasına sebep oldu. Sonunda, önünde şaşkın şaşkın uçuştuğu pencerenin önünde durdu.

"Daha nasıl gömüleceğini bile konuşmadık," dedi Yngve. "Senin kafanda bir şeyler var mı yoksa?"

"Yani kilisede olup olmamasını mı diyorsun?"

"Gibi."

"Yok hiç düşünmedim. Peki buna hemen şimdi mi karar vermemiz gerekiyor?"

"Zor olacak. Ama bir an önce yapmak gerek."

Aralık kapının önünden geçen takım elbiseli genç adam gözüme ilişti. Birden belki de burada cesetlerin olduğu fikri kafama dank etti. Yani ölüleri hazırlamak üzere buraya getirdikleri. Başka nerede yapacaklardı ki?

Sanki düşüncelerimi sezmişçesine içeriden kapıyı kapattılar. Ve sanki kapıların hareketi gizli bir sistemin parçasıymış gibi, eş zamanlı olarak karşı taraftaki kapı açıldı. Altmışlı yaşlarının ortasında olması muhtemel, cüsseli bir adam, kusursuz koyu takım ceketi ve beyaz gömleğiyle, bir adım atıp bize baktı.

"Knausgaard?" dedi.

Başımızla onaylayıp ayağa kalktık. Adını söyledi, ve sırayla elimizi sıktı.

"Benimle gelin," dedi.

Peşinden bir ofise girdik, nispeten genişti ve pencereleri caddeye bakıyordu. Oturmamız için çalışma masasının önündeki iki koltuğu gösterdi. Koltuklar koyu ahşaptan, kaplamaları siyah deridendi. Başına oturduğu çalışma masası geniş ve koyu renkliydi. Masanın solunda, telefonun yanında çok katlı bir evrak rafı duruyordu, onun dışında masanın üstü boştu.

Aslında hayır, tam olarak öyle denilemez, bizim tarafımızda, en uçta, Kleenex kâğıt peçete kutusu duruyordu. Pratik olmalıydı muhakkak, ama ne kadar da alaycı görünüyordu! İnsan bunu görünce gün boyunca oraya gelip ağlamış bütün insanları da görmüş oluyor, ve kendi tuttuğu yasın benzersiz, özel ve dolayısıyla da pek öyle değerli olmadığını anlıyordu. Kleenex kutusu buranın ağlama ve ölümden geçilmediğinin bir işaretiydi.

Bize baktı.

"Evet, nasıl yardımcı olabilirim size?" dedi.

Çenesinin altındaki, güneşte yanmış gerdanı beyaz gömleğinin üzerinden sarkıyordu. Saçları griydi ve özenle taranmıştı. Elmacık kemikleriyle çenesinin üzerine koyu bir gölge yerleşmişti. Siyah kravatı asılı durmuyor, şişkin göbeğinin kıvrımları üzerinde uzanıyordu. Şişmandı ama diriydi, üstünde sakil hiçbir hava yoktu, titiz sözcüğü muhtemelen doğru tanımdı, ve bu yüzden de kendinden emin ve güven vericiydi. Onu sevmiştim.

"Dün babamızı kaybettik," dedi Yngve. "Süreçle ilgili bize yardımcı olabileceğinizi düşünmüştük. Cenaze ve diğer işlemlerle."

"Elbette," dedi levazımatçı. "O hâlde şu formu doldurmakla başlayalım."

Çalışma masasındaki bir çekmeceyi açtı ve bir kâğıt çıkardı.

"Dedemiz öldüğünde de sizinle çalışmıştık. Çok memnun kalmıştık," dedi Yngve.

"Hatırlıyorum," dedi levazımatçı. "Muhasebeciydi değil mi? İyi tanırdım onu."

"Ama şimdi sizden birkaç bilgiye ihtiyacım var," dedi. "Babanızın adı neydi?"

Adını söyledim. Tuhaf gelmişti. Öldüğünden değil de adını senelerdir söylemediğim için.

Yngve bana baktı.

"Hayır..." dedi ihtiyatla. "Adını birkaç sene önce değiştirmişti ya."

"Ah unutmuşum," dedim. "Evet ya."

Seçtiği o aptalca isim.

Tam bir aptaldı.

Yere bakıp birkaç kez gözlerimi kırpıştırdım.

"Yanınızda kimlik numarası var mı?" diye sordu yönetici.

"Hayır tamamı yok," dedi Yngve. "Kusura bakmayın. Ama 17 Nisan 1944'te doğdu. Eğer gerekiyorsa kimlik numarasının kalan rakamlarını da öğrenebiliriz."

"Sorun değil. Adres?"

Yngve babaannemin adresini verdi. Sonra bana baktı.

"Aslında, ikameti bu adreste mi bilmiyoruz. Annesinin evinde öldü. Orada yaşıyordu."

"Biz buluruz. Ayrıca sizin de isimlerinizi almalıyım. Bir de size ulaşabileceğim bir telefon numarası."

"Karl Ove Knausgaard," dedim.

"Ve Yngve Knausgaard," dedi Yngve ve telefon numarasını verdi. Numarayı yazdıktan sonra kalemi bıraktı ve yeniden bize baktı.

"Cenazeyle ilgili bir şeyler düşünmeye fırsatınız oldu mu? Ne zaman yapmak uygun olur, ve ne şekilde yapmayı düşünürsünüz?"

"Hayır," dedi Yngve. "Daha fırsat bulamadık. Ama ölümden bir hafta sonra cenazenin yapılması normal olsa gerek?"

"Evet normal. O hâlde önümüzdeki Cuma uygun olur mu mesela?"

"Ee-vet," dedi Yngve ve bana baktı. "Sen ne dersin?"

"Cuma iyidir," dedim.

"Tamam, şimdilik öyle diyelim. Detayları daha sonra konuşuruz, bir görüşme daha ayarlayabiliriz, değil mi? Eğer cenaze Cuma olacaksa, önümüzdeki hafta erkenden görüşmeliyiz. Belki de Pazartesi'yi geçirmemeli. Uygun mudur?"

"Evet," dedi Yngve. "Erken bir saatte olabilir mi?"

"Elbette. Saat dokuzda diyelim mi?"

"Dokuz olur."

Levazımatçı bunu bir deftere not aldı. Bitirdiğinde ayağa kalktı.

"Bundan sonrasıyla biz ilgileneceğiz. Aklınıza takılan bir şey olursa telefon açmanız yeterli. Ne zaman isterseniz. Akşamüstü kulübeme gidiyorum, bütün hafta sonunu orada geçireceğim, ama cep telefonum yanımda olacak, istediğiniz zaman arayabilirsiniz. Çekinmeyin. Pazartesi yine görüşüyoruz o hâlde."

Uzattığı elini sırayla sıktıktan sonra odadan çıktık, ardımızdan kapıyı kapatmadan önce bizi başıyla kısaca selamlayıp gülümsedi.

Sokağa çıktığımızda, ve arabaya doğru yürümeye başladığımda bir şeyler değişmişti. Gördüğüm, bizi çevreleyen şey, artık belirgin değildi, her şey arka plana itilmişti, sanki etrafımda içindeki bütün anlamların boşaltıldığı bir saha oluşmuştu. Dünya batmıştı, hissettiğim buydu, ama umursamıyordum çünkü babam ölmüştü. Levazımatçının ofisi bütün ayrıntılarıyla hafızamda canlı ve net olmasına rağmen, onu çevreleyen şehir belirsiz ve griydi, mecbur olduğum için sokaklarında yürüdüğüm bir yerdi. Farklı düşünmüyordum, iç dünyam değişmemişti, tek fark şimdi daha çok alana ihtiyaç duyması ve bu yüzden de dış dünyayı dışlıyor olmasıydı. Bunun başka bir izahı olamazdı.

Yngve kapının kilidini açmak üzere eğildi. Port bagaja dolanmış beyaz bir bant dikkatimi çekti, parlaktı ve hediye paketlerinde kullanılan kurdelaları andırıyordu, ama öyle olamazdı herhâlde.

Bana kapıyı açtı, arabaya bindim.

"İyi geçti, değil mi," dedim.

"Evet," dedi. "Babaanneme mi gidelim ne dersin?"

"Evet," dedim.

Sinyal verip yola çıktı, ilk soldan saptı, sonra yine sol, Dronningens Sokağı'na girdi, ve çok geçmeden köprüden babaannemle dedemin evini gördük; küçük marinayla liman havuzunun yanı başında azametle yükselen sarı badanalı ev. Kuholmsveien'den tırmanıp küçük sokağa saptık, sokak öyle dardı ki evin merdivenlerinin önüne arabayı ancak biraz öne alıp geri geri manevra yaparak park edebilirdiniz. Çocukken babamın bunu yapışını belki yüzlerce kez izlemiştim, ve şimdi Yngve'nin birebir aynı şekilde manevra yapmasıyla bilincimin kıyısındaki gözyaşları harekete geçmişti, ama başka şeyler düşünerek ağlamama engel oldum.

Gelişimizle birlikte merdivende duran iki iri martı havalandı. Garaj kapısının önü çöp poşetleriyle doluydu, martıların eğlencesi buydu, yiyecek bir şeylerin peşinde her türlü plastik şeyi didiklemiş ve ortalığa saçmışlardı.

Yngve kontağı kapatmasına rağmen arabanın içinde oturmaya devam etti. Ben de yerimde kaldım. Bahçenin her yanını otlar sarmıştı. Otlar diz hizasındaydı ve sanki bir çayırmış gibi grimtırak sarı renge bürünmüş, kimi kısımlar de yağan yağmurla düzlenmişti. Her yere yayılmışlar, tüm çiçek yataklarını kaplamışlardı, yerlerini bilmesem çiçekleri göremezdim, çünkü ancak aralardaki görünen renklerden yerlerini tahmin edebilirdiniz. Paslı bir el arabası sanki bu yabani otların arasında yetişmişçesine bir çalılığın içinde devrik yatıyordu. Ağaçların dibindeki toprak, çürümüş armut ve eriklerden ötürü kahverengi bir renk almıştı. Her yeri karahindibalar kaplamış ve bazı yerlerde de yeni fidanlar yetişmeye başlamıştı. Sanki Kristiansand'ın göbeğindeki bir villanın önüne değil de ormanın ortasında bir yere park etmiştik.

Öne eğilip eve baktım. Çatı olukları çürümüştü, badanası yer yer dökülüyordu, ama evdeki, döküntüler bahçesi kadar belirgin değildi.

Arabanın ön camına birkaç yağmur damlası düştü. Arabanın kaputunu ve tavanını da tıkırdattı yağmur.

"Gunnar burada değil belli ki," dedi Yngve emniyet kemerini çözerken. "Ama uğrar kesin."

"İştedir herhâlde," dedim.

"Su uyur muhasebeci uyumaz," dedi Yngve soğuk bir ifadeyle. Kontaktan anahtarı çıkardı, anahtar demetini montunun cebine soktu, kapıyı açtı ve arabadan dışarı çıktı.

Bana kalsa ben daha otururdum, ama olmazdı elbette, ben de onu takip ettim, kapıyı kapatıp eskiden her gelişimizde babaannemin bakışlarının bizi karşıladığı yere, ikinci katın mutfak penceresine baktım.

Bugün kimse yoktu orada.

"Umarım açıktır," dedi Yngve ve bir zamanlar koyu kırmızıya boyalı ama şimdi gri olan merdivenlerin altı basamağını tırmandı. O iki martı bu sefer komşunun çatısına konmuş, hareketlerimizi dikkatle takip ediyorlardı.

Yngve kapının koluna bastı ve kapıyı itti.

"Aman Tanrım," dedi.

Merdivenleri güçlükle tırmandım, aralık kapıdan içeri dalıp hole vardığımda arkamı dönmek zorunda kaldım. İçerideki koku dayanılacak gibi değildi. Küf ve idrar kokuyordu.

Yngve holde durup etrafına bakındı. Mavi halıfleksin üzeri koyu lekeler ve izlerle doluydu. Kapağı açık gömme dolap şişelerle ve şişe dolu poşetlerle doluydu. Giysiler yerlerde sürünüyordu. Şişeler, askılar, açılmamış mektuplar, reklam broşürleri ve plastik poşetler saçılıydı yerde.

Ama en kötüsü berbat kokuydu.

Bir yer nasıl böyle kokabilirdi?

"Ne bulduysa kırıp dökmüş," dedi Yngve ve başını ağır ağır iki yana salladı.

"Bu koku ne olabilir?" dedim. "Bir şeyler falan mı çürümüş ne olmuşsa?"

"Gel hadi," dedi ve merdivene yöneldi. "Babaannem bizi bekliyor."

Basamakların üstü merdivenlerin yarısına kadar boş şişelerle doluydu, basamak başına beş altı şişe düşüyordu belki de, ama ikinci kata yaklaştıkça şişelerin sayısı artıyordu. Merdiven sahanlığı bile şişelerle ve şişe dolu poşetlerle tıka basa dolmuştu, babaannemle dedemin eski yatak odasının olduğu üçüncü kata çıkan merdivenlerde ayak basabilecek kadar bir alan dışında her bir basamağın üstü doluydu. Çoğu bir buçuk litrelik plastik bira ve votka şişesiydi, ama tek tük şarap şişeleri de vardı.

Yngve kapıyı açtı ve oturma odasına girdik. Piyanonun üstünde şişeler duruyordu, ve altında da şişelerle dolu plastik poşetler vardı. Mutfağın kapısı aralıktı. Babaannem hep mutfakta otururdu, bugün de öyle yapıyordu, elinde tüten sigarasıyla masanın önünde oturmuş gözlerini masaya dikmişti.

"Selam," dedi Yngve.

Başını kaldırdı. Başta, gözlerinde bizi tanıdığına dair hiçbir işaret yoktu, ama sonradan canlandılar.

"Demek *siz* geldiniz çocuklar! Ben de bir ses duydum diyorum."

Yutkundum. Gözleri, göz çukurlarının içine gömülmüştü sanki, öne çıkan burnu zayıf yüzünün ortasında sanki bir gaga gibi duruyordu. Cildi beyaz ve kırışıklarla buruş buruştu.

"Haberini alır almaz atladık geldik," dedi Yngve.

"Evet, korkunçtu," dedi babaannem. "Neyse ki geldiniz. Hiç yoktan iyidir!"

Elbisesinin rengi lekelerden solmuştu ve inanılmaz zayıf olduğu için üstünden dökülüyordu. Elbisenin örtmesi gereken göğsünün üst kısımlarında kaburgaları sayılıyordu. Kürek kemikleri ve kalçaları belirginleşmişti. Kolları bir deri bir kemik kalmıştı. Ellerinin üstündeki damarlar koyu mavi ince kablolar gibi duruyordu.

Sidik kokuyordu.

"Biraz kahve ister misiniz?" diye sordu.

"Olur," dedi Yngve. "Güzel fikir. Ama biz hazırlarız. Kahve demliği nerede?"

"Bilmiyorum ki nerede," dedi babaannem ve etrafına bakındı.

"Şurada," dedim ve masayı işaret ettim. Yanında bir not duruyordu, üstünde yazanları okuyabilmek için eğildim.

"ÇOCUKLAR ON İKİ GİBİ GELECEK. BEN DE BİR GİBİ GELİRİM. GUNNAR."

Yngve demliği aldı ve içindeki kahveyi temizlemek için lavaboya gitti. İçinde kirli tabak ve bardaklardan bir yığın birikmişti. Tezgâhın üstü plastik ambalaj doluydu, çoğu mikrodalgada ısıtılmak üzere hazırlanmış hazır yemeklerin ambalajıydı, çoğunun içi hâlâ yemek artıklarıyla doluydu. Aralarda şişeler vardı, çoğu plastik bir buçuk litrelik şişelerden, kimilerinin dibinde biraz kalmış, kimileri yarıya kadar dolu, kimileri açılmamıştı, sonra alkollü içe-

cek şişeleri vardı, tekelde satılan en ucuz votkalardan, birkaç tane de Upper Ten şişesi. Her yer kurumuş kahve telvesi, kırıntılar, kurumuş yemek kalıntılarıyla kaplıydı. Yngve ambalaj yığınlarından birazını öteye itti, lavabonun içindeki tabakları tezgâhın üzerine çıkardı, sonra demliği yıkayıp içine su doldurdu.

Babaannem ilk geldiğimiz zamanki gibi gözlerini masaya dikmiş, elinde sönmüş sigarasıyla oturuyordu.

"Kahve nerede peki?" diye sordu Yngve. "Dolapta mı?"

Başını kaldırıp baktı.

"Efendim?" dedi.

"Kahveyi nereye koyuyorsunuz?" dedi Yngve yeniden.

"Onun kahveyi nereye koyduğunu bilmiyorum ki," dedi.

O mu? Babam mıydı o?

Arkamı dönüp oturma odasına gittim. Hatırlayabildiğim kadarıyla, burası sadece bayramlarda ve özel günlerde kullanılırdı. Şimdi odanın tam ortasında babamın devasa televizyonu duruyordu, ve iki büyük deri koltuk, önüne çekilmişti. Arada, üstü şişeler, bardaklar, tütün paketleri ve ağzına kadar dolu küllüklerden müteşekkil bir yığının durduğu küçük bir sehpa vardı. Onların yanından geçip oturma odasının iç kısmına ilerledim.

Duvar tarafındaki koltuk takımının önünde bir giysi tepeciği vardı. İki pantolon, bir mont, birkaç iç çamaşırı ve çorap gördüm. Berbat kokuyorlardı. Devrilmiş şişeler, tütün paketleri, kurumuş ekmekler ve başka bir sürü bir şey. Usulca yanlarından geçtim. Kanepenin üstünde dışkı vardı, hem yüzeye yayılmış, hem de topaklar hâlinde. Giysilerin üzerine eğildim. Onlar da dışkıya bulanmıştı. Yerin kaplamasında da kimi yerler tamamen soyulmuş, iri, biçimsiz lekeler kalmıştı geriye.

Sidik yüzünden mi?

İçimden, bir şeyleri parçalamak geçiyordu. Masayı kaldırıp pencereye fırlatmak. Rafları sökmek. Ama güçsüzdüm, en fazla pencereye gidebildim. Alnımı dayayıp aşağıya, bahçeye baktım.

Devrilmiş bahçe mobilyalarının boyası çoktan dökülmüştü. Sanki topraktan yetişmiş gibi görünüyorlardı.

"Karl Ove?" dedi Yngve aralık kapıdan.

Arkamı döndüm ve yanına gittim.

"İçerisi berbat vaziyette," dedim, babaannem duymasın diye kısık sesle.

Başıyla onayladı.

"Biraz yanında oturalım," dedi.

"Tamam."

İçeri girdim, masada karşısındaki sandalyeyi çekip oturdum. Bir tıkırtı sesi mutfağı doldurmuştu, ses, ocağı belirli bir ısıya ulaştığında otomatik olarak kapatan termostatlı aparattan geliyordu. Yngve de diğer tarafa oturdu, nedense üstünden çıkarmadığı montunun cebinden sigara paketini çıkardı. Ben de montumla oturduğumu farkettim.

Sigara içmek istemiyordum, pis bir şeymiş gibi gelmişti, ama öte yandan ihtiyacım da vardı, sigaramı arandım. Yanına oturunca babaannem biraz canlanmıştı. Gözlerine bir ışık gelmişti yeniden.

"Ta Bergen'den buraya kadar arabayla mı geldiniz?" diye sordu.

"Stavanger'den geldik," dedi Yngve. "Ben orada oturuyorum artık."

"Ben Bergen'deyim ama," dedim.

Arkamızdaki ocakta kahve demliği çıtırdadı.

"Hadi ya?" dedi.

Sessizlik.

"Kahve ister misiniz çocuklar?" dedi birden.

Yngve'yle göz göze geldim.

"Ben koydum ocağa," dedi Yngve. "Olmak üzere."

"Sahi ya," dedi babaannem. Eline baktı, ve âni bir hareketle, sanki elindeki sigarayı yeni fark etmiş gibi, çakmağı alıp yaktı.

"Ta Bergen'den buraya kadar bugün mü geldiniz peki?" dedi ve bize bakmadan önce sigarasından birkaç fırt aldı.

"Stavanger'den," dedi Yngve. "Yalnızca beş saat sürdü."

"Evet, yollar çok güzel artık," dedi.

Sonra iç çekti.

"Aah ah. 'Hayat sordur', derdi yaşlı kadın, z'lere dili dönmezdi."

Babannem kıkırdadı. Yngve gülümsedi.

"Kahvenin yanında bir şeyler iyi giderdi," dedi. "Arabada çikolata olacaktı. Gidip getireyim."

Gitme demek istemiştim, ama elbette yapamadım. Kapıdan çıkınca, ayağa kalktım, daha doğru düzgün içmediğim sigarayı küllükte bırakıp ocağın başına gittim, demliği daha hızlı kaynasın diye ocağın üstüne bastırdım.

Babaannem yine içine kapanmış, masaya bakıyordu. Kamburunu çıkarmıştı, omuzları çöküktü oturuyor, ileri geri sallanıyordu.

Ne düşünüyor olabilirdi?

Hiçbir şey. Kafasında hiçbir düşünce yoktu. Olamazdı. İçi soğuk ve karanlıktı yalnızca.

Demliği bıraktım, kahve kutusuna bakındım. Buzdolabının yanındaki tezgâhın üstünde değildi, karşı tezgâhın üstünde de değildi. Belki de dolabın birindeydi? Ya da, hayır, Yngve bulmuştu değil mi? Nereye koymuştu o hâlde?

Öfff, oradaydı işte. Aspiratörün üzerine, eski baharat kavanozlarının durduğu yere koymuştu. Bulunduğu yerden aldım, henüz su kaynamadığı hâlde demliği getirdim, kapağını açtım ve içine birkaç kaşık kahve koydum. Kahve kuru ve bayat görünüyordu.

Başımı kaldırınca babaannemle göz göze geldik.

"Yngve nerede?" diye sordu. "Gitmedi değil mi, gitti mi yoksa?"

"Hayır canım," dedim. "Arabaya kadar gidip gelecekti."

"Haa," dedi.

Çekmeceden bir kaşık alıp demliği karıştırdım, sonra ocağın üzerine birkaç kez vurdum.

"Demlensin, birazdan hazır olur," dedim.

"Sabah uyandığımda onu koltukta oturur vaziyette bulduni," dedi babaannem. "Kıpırdamadan oturuyordu. Uyandırmaya çalıştım. Ama olmadı. Yüzü beyazdı."

Midem bulandı.

Merdivenden Yngve'nin adımları duyuldu. Bardak aramak için dolabı açtım, hiç kalmamıştı. Lavabodakileri kullanmayı düşünmek bile istemiyordum, o yüzden eğilip musluktan içtim, o sırada Yngve içeri girdi.

Montunu çıkarmıştı. İki tane Bounty çikolatasıyla bir Camel paketi tutuyordu elinde. Oturup çikolatalardan birini açtı.

"Vereyim mi biraz?" diye sordu babaanneme.

Babaannem çikolataya baktı.

"Yok, sağ ol," dedi. "Siz yiyin."

"Ben istemiyorum," dedim. "Ama kahve hazır sayılır."

Demliği masaya koydum, dolabı tekrardan açtım ve üç fincan çıkardım. Babaannemin kesme şeker kullandığını biliyordum, diğer duvardaki erzak dolabını açtım. İki yarım ekmek, ikisi de küflenip neredeyse masmavi olmuştu, yine küflenmiş bir çörek poşeti, birkaç çorba paketi, fıstıklar, aslında buzluğa konması gereken üç hazır spagetti, yine aynı ucuz markadan içki şişeleri.

Boş ver diye düşünüp masaya geri oturdum, kahve dolu demliği kaldırıp fincanı doldurmaya koyuldum. Henüz demlenmemişti, içi kahve parçacıklarıyla dolu açık kahverengi sıvı fincana doldu. Sonra demliğin kapağını kaldırıp kahveyi tekrar demliğe doldurdum.

"İyi ki geldiniz," dedi babaannem.

Ağlamaya başladım. Derin bir nefes aldım, ama dikkatle, başımı ellerimin arasına gömdüm, yüzümü ovuşturdum, sanki ağlamıyormuşum da yorgunmuşum gibi göstermeye çalıştım. Ama babaannem zaten hiçbir şeyin farkında değildi, tekrardan içine kapanmıştı. Bu sefer belki beş dakika sürdü. Yngve'yle ben hiçbir şey söylemedik, kahvelerimizi içip önümüze baktık.

"Aah, ah," dedi. "'Hayat sordur', derdi yaşlı kadın, z'lere dili dönmezdi."

Kırmızı sigara sarma makinesini eline aldı, tütün paketini açtı, Mentollü Petterøes, hızlıca içine tütün yerleştirdi, bir ucundaki minik borunun üstüne boş, filtreli sigara kâğıdını yerleştirdi, kapağını kapatıp, hızla geriye itti.

"Bagajımızı alsak ya," dedi Yngve. Babaanneme baktı. "Biz nerede kalalım?"

"Aşağıdaki büyük yatak odası boş," dedi. "Orada yatabilirsiniz."

Ayağa kalktık.

"O hâlde biz bir arabaya kadar gidiyoruz," dedi Yngve.

"Öyle mi?" dedi.

Kapının önünde durup yüzümü Yngve'ye döndüm.

"Sen içerisini gördün mü?" dedim.

Başını evet anlamında öne salladı.

Merdivenlerden aşağı inerken inanılmaz bir ağlama dalgasına tutuldum. Bu sefer tutabilmem söz konusu değildi. Bütün göğsüm sarsılıp titriyordu, nefesimi içime çekmeyi başaramadım, içimden derin hıçkırıklar çıktı, yüzüm gerildi, tamamen kontrolümden çıkmıştı.

"Oooooo," dedim. "Oooooo."

Yngve'nin hemen arkamda olduğunu fark ettim ve kendimi merdivenlerden aşağı inmeye zorladım, oradan hole, sonra arabaya ve en son da evle komşunun çiti arasındaki dar çimlik alana çıktım. Başımı kaldırıp gökyüzüne baktım, derin ve düzenli nefes alıp vermeye çalıştım, birkaç seferden sonra titreme hafifledi.

Döndüğümde Yngve açık bagaj kapısının altında duruyordu. Valizim yanında, yerdeydi. Alıp merdivenleri çıktım, valizi hole bırakıp başımı Yngve'ye doğru çevirdim, sırtında sırt çantası elinde bir çantayla peşimden geliyordu. Açık havada geçirdiğimiz birkaç dakika içerideki berbat kokuyu daha da çekilmez kılmıştı. Ağzımdan solumaya başladım.

"Şurada mı kalacağız yoksa?" dedim ve başımla babaannemle dedemin son on yıl boyunca kullandıkları yatak odasını işaret ettim.

"Bir bakalım ne durumda," dedi Yngve.

Kapıyı açtım ve içeriye baktım. Oda darmadağındı, öyle bir hâldeydi ki, giysiler, ayakkabılar, kemerler, çantalar, saç fırçaları, bigudiler ve makyaj malzemeleri her yere saçılmıştı, yerde, yatağın üstünde, komodinlerin üstündeydiler, her yeri toz ve pamukçuklar basmıştı, ama yukarıdaki oturma odası kadar rezil durumda değildi.

"Ne diyorsun?" dedim.

"Bilmiyorum," dedi. "Sence o nerede kalıyordu?"

Yandaki, bir zamanlar Erling'in odası olan odanın kapısını açtı ve içeri girdi. Peşinden gittim.

Yer çöp ve giysi doluydu. Pencerenin altında sanki parçalara ayrılmış gibi duran bir masa duruyordu. Yığınlar hâlinde kâğıt ve açılmamış mektuplar. Yatağın tam altında, kusmuk olduğu ayan beyan belli olan bir şey yerde biçimsiz sarımtırak kırmızı lekeler hâlinde kurumuştu. Giysilerin üstü dışkı ve kurumuş kan olduğu kesin koyu lekelerle kaplıydı. Giysilerden birinin içi dışkıdan kararmıştı. Her şey sidik kokuyordu.

Yngve gidip pencereyi açtı.

"Sanki uyuşturucu müptelaları yaşamış gibi duruyor," dedim. "Bildiğin junkie yuvasına dönmüş burası."

"Aynen," dedi Yngve.

Kapıyla yatak arasında kalan duvara dayalı komodine tuhaf bir şekilde el sürülmemişti. Üzerine babamla Erling'in üniversiteye başladıkları yıl çektirmiş olduğu muhtemel, siyah kepli fotoğrafları duruyordu. Babam sakalsızken Yngve'ye inanılmaz çok benziyordu. Aynı ağız, aynı yuvarlak göz hatları.

"Ne halt edeceğiz?" dedim.

Yngve yanıt vermedi, sadece odayı inceledi.

"Temizleyeceğiz," dedi.

Başımı öne salladım ve odadan çıktım. Garajın yanında, merdivenlerin paralelinde bir sırada duran çamaşır odasının kapısını açtım. Odanın kokusunu içime çektiğim anda öksürmeye başladım. Odanın orta yerinde boyum kadar bir giysi yığını duruyordu, neredeyse tavana değiyordu. Çürük kokusu buradan geliyor olmalıydı. Işığı yaktım. Havlular, çarşaflar, masa örtüleri, pantolonlar, kazaklar, elbiseler, çamaşırlar, her şeyi buraya yığmışlardı. En altta kalanlar küflenmişti, çürümeye yüz tutmuştu. Çömeldim ve parmağımla dokundum. Yumuşak ve yapış yapıştı.

"Yngve," dedim.

Gelip kapı eşiğinde durdu.

"Şuraya bir baksana," dedim. "Koku buradan geliyor."

Merdivenlerden ayak sesleri duyuldu. Doğruldum.

"Buradan çıkalım," dedim. "Evi karıştırdığımızı düşünmesin."

Aşağı indiğinde hole bıraktığımız valizlerin önünde duruyorduk.

"Nasıl oda iyi mi?" dedi, kapıyı açıp içeri bir göz attı. "Biraz toparlamak gerekebilir."

"Biz çatı katındaki odayı düşünmüştük," dedi Yngve. "Ne dersin?"

"Olabilir," dedi. "Ama uzun zamandır oraya çıkmadım."

"Biz çıkıp bakalım," dedi Yngve.

Çok uzun zaman önce bir dönem babaannemle dedemin yatak odası olan ama kendimi bildim bileli misafir odası olarak kullanılan çatı katındaki oda, babamın elini sürmediği tek odaydı. İçerideki her şey önceden olduğu gibiydi. Yerler tozluydu ve yorganlar biraz havasız kokuyordu, ama bir önceki yaz ayrıldığın kulübeye geri döndüğünde burnuna gelen kokudan daha kötü değildi, ve aşağıdaki kâbustan sonra burası ilaç gibi gelmişti. Valizleri yere bıraktık, takım elbisemi dolaplardan birinin kapısına astım,

Yngve pencerenin önüne gidip kollarını pervaza dayadı ve şehri seyretmeye koyuldu.

"Önce bütün şişeleri toplayarak başlayalım işe istersen," dedi. "Gidip depozitolarını alalım. Yavaştan işe girişmiş oluruz."

"Olur," dedim.

Mutfağa indiğimizde evin girişinde bir araba sesi duyuldu. Gunnar'dı. Durup yukarı gelmesini bekledik.

Yüzü güneşte yanmış, saçları sararmıştı, vücudu kaslı ve güçlüydü. Kendine iyi bakıyordu.

"Çocukların gelmesi iyi olmuştur," diye düşünüyorum, dedi babaanneme. Sonra tekrar bize döndü.

"Burada olup bitenler korkunç," dedi.

"Evet," dedim.

"Etrafa bakabildiniz, değil mi? Ne durumda olduğunu da görmüşsünüzdür herhâlde?"

"Evet," dedi Yngve.

Gunnar başını yüzünde memnuniyetsiz bir ifadeyle iki yana salladı.

"Ne diyeceğimi bilmiyorum," dedi. "Ama o sizin babanızdı. Bu duruma düştüğü için üzgünüm. Ama seçtiği bu yolun sonunun nereye çıkacağını tahmin ediyordunuz sanırım."

"Tüm evi temizleyeceğiz," dedim. "Bundan sonrasını biz hallederiz."

"Güzel. Ben mutfağı kabaca halledip, biraz çöp çıkardım, ama daha var tabii."

Çabuk bir gülüş atıp eski hâline döndü.

"Yanımda bir römork getirdim," diye devam etti. "Yngve sen arabayı oradan çekebilir misin? Garajın yanına park edebiliriz. Mobilyaları tutmayız herhâlde değil mi? Giysileri falan da. Çöpe götürürüz. İyi olmaz mı?"

"Tabii," dedim.

"Oğlanlarla Tove kulübedeler, ben size bir merhaba demek için

uğradım. Römorku da getirmiş oldum. Yarın sabah yine geleceğim. Kaldığımız yerden devam ederiz. Bu olanlar korkunç. Ama olan oldu bir kere. Siz ikiniz bunun üstesinden de geleceksiniz, eminim."

"Tabii, tabii," dedi Yngve. "Ama benim arabanın arkasına park etmişsin galiba. Önce senin çıkman gerekecek."

Babaannem Gunnar geldikten sonraki ilk birkaç saniye boyunca bize bakmış, sonra ona gülümsemiş, ama sonra yeniden kendi dünyasında kaybolmuş ve sanki tamamen yalnızmış gibi oturup gözünü önüne dikmişti.

Yngve merdivenlerden aşağıya inmeye başladı. Ben olduğum yerde durdum, onunla kalmalıyım diye düşündüm.

"Sen de gel Karl Ove," dedi Gunnar. "Yokuş yukarı itmemiz gerekecek, bayağı ağır."

Peşinden aşağı indim.

"Bir şey dedi mi?" diye sordu.

"Babaannem mi?" dedim.

"Evet? Olanlar hakkında?"

"Pek sayılmaz," dedim. "Bir tek onu koltuğunda bulduğunu söyledi."

"Onun için önce hep baban gelirdi," dedi. "Şu anda şokta."

"Ne yapabiliriz?" diye sordum.

"Ne yapabilirsin ki zamana bırakmaktan başka?" "Ama cenaze töreni biter bitmez huzurevine gitmeli. Sen de gördün ne hâlde olduğunu. Bakıma ihtiyacı var. Cenaze töreni biter bitmez buradan uzaklaşmalı."

Döndü ve merdivenlerden inip, açık gökyüzüne gözlerini kısarak baktı. Yngve arabaya binmişti.

Gunnar yeniden bana döndü.

"Ona bir bakıcı ayarlamıştık biliyor musun, her gün buraya gelip onunla ilgileniyordu. Sonra baban geldi ve onu yolladı. Kapıyı kapattı ve kendini onunla beraber içeri kitledi. Ben bile

giremiyordum. Ama bir seferinde annem aradı, bacağını kırmış meğer, oturma odasında yerde yatıyordu. Pantolonuna doldurmuştu. Düşünebiliyor musun? Orada öylece yerde yatıp içmiş durmuş. Annem de ona hizmet etmiş. Bu böyle gidemez. Bu onurlu bir hayat değil. Artık kendini toplaman gerekiyor dedim ona ambulans gelmeden önce. Peki baban ne dedi biliyor musun? Bokun içine battığım yetmedi mi Gunnar, daha da mı çok batırmak istiyorsun beni?"

Gunnar başını iki yana salladı.

"O yukarıda oturan, bütün bu yıllar boyunca yardım etmeye çalıştığımız benim annem, anlıyor musun? Her şeyi mahvetti, evi, annemi, kendini. Her şeyi. Her şeyi."

Elini hızla omzuma koydu.

"Ama sizin iyi çocuklar olduğunuzu biliyorum."

Ağladım, gözlerini kaçırdı.

"Neyse, şimdi şu römorku getirelim," dedi ve arabaya indi, oturdu, motoru çalıştırdı, yokuş aşağı yavaş yavaş sola doğru geri geri gitti, yol açıldığında kornaya bastı, Yngve de peşinden arabayı geri geri sürdü. Sonra Gunnar arabayı ileri aldı, arabadan çıkıp römorku ayırdı. Yanlarına indim, çekme kolunu kavradım ve Yngve'yle Gunnar iterken yukarı doğru çekmeye başladım.

"Burası iyi," dedi Gunnar, bahçenin içine bir miktar çıkardığımızda, ben de ucunu yere bıraktım.

Babaannem durmuş ikinci katın penceresinden bize bakıyordu.

Biz şişeleri toplayıp, plastik torbalara koyup, arabaya indirirken babaannem hep mutfakta oturdu. Yarısına kadar dolu biralarla içkileri lavaboya boşaltırken beni seyretti ama bir şey söylemedi. Belki ortadan kalktıkları için rahatlamıştı, belki de olan biteni tam olarak algılamıyordu. Araba dolmuştu, Yngve markete kadar gideceğimizi haber vermek için içeri girdi. Ayağa kalkıp aşağı hole kadar geldi, bunu gidişimizi görmek istiyor diye yorumladık, ama

dışarı çıktığında doğruca basamaklardan inip arabanın yanına gitti, kapı koluna uzandı, kapıyı açtı, oturmak üzereydi.

"Babaanne?" dedi Yngve.

Durdu.

"Biz yalnız gideriz diye düşünmüştük. Birinin burada kalıp eve göz kulak olması lazım. Sen kalırsan iyi olur, sanırım."

"Öyle mi dersin?" dedi ve bir adım geriledi.

"Evet," dedi Yngve.

"Peki, peki," dedi. "O zaman ben burada kalayım," dedi.

Yngve geri geri gitti, babannem de kapıdan içeri girdi tekrardan.

"Resmen kâbus," dedim.

Yngve benim ardıma baktı ve sola sinyal verip yavaşça yola çıktı.

"Belli ki şok geçiriyor," dedim. "Acaba Tonje'nin babasını arayıp bir görüş alsam mı diyorum. Sakinleştirici bir şeyler tavsiye edebilir."

"Zaten ilaç kullanıyor ki," dedi Yngve. "Mutfak rafında içi ilaç dolu bir tepsi var."

Bir kere daha ardıma, bu defa üç arabanın yokuş aşağı indiği Kuholmsveien'den yukarı doğru baktı. Sonra da bana döndü.

"Ama yine de Tonje'nin babasına durumu anlat sen. O da bir düşünsün."

"Dönünce ararım," dedim.

Son araç, şu yeni çirkin mikro arabalardan bir tanesi yanımızdan geçti. Ön cama düşen yağmur damlalarıyla birlikte aklıma daha önce başlayan ama sonra pişman olup duran yağmur geldi.

Bu sefer yağmur devam etti. Yngve sinyal verip yokuş aşağı sürerken, silecekleri çalıştırdı.

Yaz yağmuru.

Ah, o kuru ve kızgın asfalta düşen damlalar, anında buharlaşıyor ya da toza bulanıyorlar önce, buna rağmen üstlerine düşen

görevi yerine getirirler, zira sonraki damlalar düştüğünde asfalt serinlemiş, toz nemlenmiştir, ve oluşan ıslak lekeler giderek genişlemiştir, ta ki lekeler birleşip ıslak ve kara asfalt önünüzde sere serpe uzanıncaya dek. Ah, o aniden serinleyen sıcak yaz havası, öyle ki yüzüne düşen yağmur damlaları senden daha ılıktır, bu eşsiz duygunun tadını çıkarmak için insan başını geri atar. Yağmur damlalarının hafif dokunuşuyla ağaçlarda titreşen yapraklar, yağan yağmurun temas ettiği her yerden çıkan hafif, belli belirsiz tıkırtı: yolun yanındaki kayalık tepeden, hemen aşağısında bulunan hendekteki uzun yassı yapraklardan, yolun diğer tarafındaki evin çatısından, ve oradaki çite kilitlenmiş bisikletin selesinden, içerdeki bahçede duran hamağın üstünden, trafik işaretlerinin, gider kapaklarının, park etmiş arabaların kaportalarının ve tavanlarının üstünden.

Işıklarda durduk, yağmur şiddetlenmişti, şimdi düşen damlalar iri, ağır ve sayıca fazlaydı. Rundingen dört yol ağzındaki bütün bölge saniyeler içinde şekil değiştirmişti. Gökyüzündeki koyuluk tüm ışıkları daha belirginleştirirken, yağan, hatta asfaltın üstünde seken damlalar bunları bulanıklaştırıyordu. Arabalar silecekleri çalışır vaziyette ilerliyor, yayalar başlarının üzerinde tuttukları gazetelerin altında, ya da başlarına geçirdikleri kapüşonlarıyla koşuyorlardı; tabii yanlarına şemsiye almayıp yollarına sanki hiçbir şey olmamış gibi devam etmiyorlarsa.

Yeşil yandı, köprüye çıkan yokuşu inip seneler önce kapanmış müzik dükkânının önünden geçtik, Jan Vidar'la her cumartesi sabahı şehrin tüm müzik dükkânlarını tavaf ettiğimiz dönem uğradığımız bu dükkânı arkamızda bırakıp Lund Köprüsü'nü geçtik. Çocukluğuma dair ilk hatıram buraya aitti. Babaannemle köprünün üstünde yürüyorduk, ve orada elinde bir bastonla iki büklüm yürüyen beyaz sakallı, beyaz saçlı ve çok yaşlı bir adam görmüştüm. Onu seyretmek için durmuştum ama babaannem elimden çekiştirmişti beni. Aşağıda babamın ofisindeki duvarda

bir poster asılıydı, ve bir seferinde babam ve babamla aynı okulda, Roligheden Ortaokulu'nda Norveççe dersi veren komşumuz Ole Jan ile oradayken, ben posteri işaret etmiştim ve resimdeki adamı daha önce gördüğümü söylemiştim. Çünkü aynı beyaz sakallı, beyaz saçlı, kambur adamdı. Babamın ofisindeki bir posterde resmini görmek bana hiç de tuhaf gelmemişti, dört yaşındaydım, ve dünyadaki hiçbir şey anlaşılmaz değildi, her şey birbiriyle ilintiliydi. Ama babamla Ola Jan güldüler. Kahkahalar eşliğinde bunun imkânsız olduğunu söylediler. Bu Ibsen, dediler. Öleli neredeyse yüz yıl olacak. Ama ben emindim, aynı adamdı, ve emin olduğumu söyledim. Ama başlarını olmaz anlamında iki yana salladılar, ve ben Ibsen'i işaret edip onu gördüğümü söylerken artık gülmeyi bırakmış olan babam beni odadan kışkışladı.

Köprünün altından akan su griydi ve düşen damlaların etkisiyle yüzeyi halkalarla doluydu. Öte yandan Otra'dan gelen nehir suyu tam burada denize karıştığı için hep olduğu üzere hafif bir yeşillik vardı. Kaç kez orada durmuş ve altımdaki akıntıları izlemiştim. Bazen bir nehir gibi kabarır, kendi içinde dönerek küçük girdaplar oluştururdu. Kimi zaman da köprünün ayakları etrafında bembeyaz köpürürdü.

Ama şimdi sakindi. Tenteleri açık iki balıkçı teknesi denize açılan ağza doğru pat pat sesiyle ilerliyordu. Diğer tarafta iskeleye köhne iki paslı gemi demirlemişti, onların arkasında da ışıldayan beyaz bir yat vardı.

Yngve ışıklarda durduğu anda yeşil yandı, biz de sola dönerek çatısında otopark bulunan küçük alışveriş merkezinin olduğu yere girdik. Rampamsı ve trafik ışıklarıyla düzenlenmiş beton girişten içeri girip çatıya çıktık, bu Cumartesi ulusal tatil olduğundan şansımıza bayağı ilerilerde boş bir park yeri bulabildik.

Arabadan indik, sıcak yağmur damlalarının yüzüme erişebilmesi için başımı hafifçe arkaya eğdim. Yngve bagajı açtı, taşıyabileceğimiz kadar torbayı yüklenip birinci kattaki süpermarkete

inen asansöre bindik. Likör şişelerinin depozitolarının bir anlamının olmadığına karar vermiştik, onları çöplüğe götürecektik, o nedenle yükümüz çoğunlukla plastik şişelerden oluşuyordu ve ağır değillerdi, tuhaf görünüyordu sadece.

"Sen pet şişeleri yerleştirmeye başla ben de gidip biraz daha torba getireyim olur mu?" dedi Yngve depozito makinesinin önünde durunca.

Başımı evet anlamında salladım. Bandın üstüne şişeleri teker teker yerleştirmeye başladım, boşalan torbaları buruşturup boşalan torbalar içine atılsın diye oraya konulmuş çöp kutusuna attım. Birilerinin beni görmesi ve bu çok sayıdaki bira şişesine hayret etmesi umurumda değildi. Her şeye eşit derecede kayıtsızdım. Levazımatçıdan çıktığımızda içimde ilk defa beliren ve etrafımdaki her şeyi bir nevi ölü ve anlamsız kılan bölge hem büyümüş hem de güçlenmişti. Güçlü lambalarla aydınlatılmış, ışıl ışıl ve rengârenk ürünleriyle orada duran marketin neredeyse farkında bile değildim, herhangi başka bir yerde, bir bataklıkta da olabilirdim. Genelde nasıl göründüğümün, insanların gördükleri karşısında ne düşündüklerinin farkında olurdum, bazen neşeli ve gururlu, bazen de morali bozuk ve kendinden nefret etme duygusunun pençesinde hissederdim kendimi, ama asla bir şeye kayıtsız hissetmemiştim, beni gören gözlerin bir şey ifade etmediği bir an olmamıştı, ya da içinde bulunduğum çevre sanki silinmiş gibi gelmemişti hiç. Ama şimdi öyleydi, hissizdim, ve bu hissizlik her şeye baskın çıkmıştı. Dünya etrafımda bir gölge misali uzanıyordu.

Yngve elinde daha çok torbayla çıkageldi.

"Biraz da ben devam edeyim mi?" dedi.

"Yoo iyiyim ben," dedim. "Ama sen gidip alışveriş yapabilirsin istersen. Her hâlükârda deterjana, plastik eldivenlere ve siyah çöp torbalarına ihtiyacımız var. Bir de zıkkımlanacak bir şeyler lazım."

"Arabada bir posta daha var. Onu bir getireyim de," dedi.

"Tamam," dedim.

Son şişe de geri dönüşüm bandından geçtiğinde ve fişi aldığımda, temizlik malzemeleri reyonunun önünde duran Yngve'nin yanına gittim. Bu reyondan Cif Banyo, Cif Mutfak, çok amaçlı temizlik için Ajax, Ajax cam temizleyici, Klorin, arap sabunu, daha zor lekeler için Mr. Muscle, fırın temizleyici, koltuklar için özel bir kimyasal, bulaşık teli, sünger, mutfak bezi ve yer bezleri, iki kova ve bir çalı süpürgesi, et reyonundan taze köfte, manav reyonundan karnabahar ve birkaç patates aldık. Bunun dışında kahvaltılık, süt, kahve, meyve, yoğurt ve birkaç paket bisküvi. Daha orada dolanırken bile mutfağı bir an önce aldığımız bu yepyeni, taze, parlak, dokunulmamış ürünlerle doldurmak için can atıyordum.

Çatıya çıktığımızda yağmur durmuştu. Arabanın arka lastiklerinin etrafında, betonun hafifçe çöküк kısmında bir su birikintisi oluşmuştu. Çatının ferah bir kokusu vardı, şehir değil, deniz ve gökyüzü kokuyordu.

"Sence neler oldu?" dedim karanlık otoparkta aşağı doğru yol alırken. "Onu koltukta bulduğunu söylüyor. Uykusunda mı öldü?"

"Muhtemelen," dedi Yngve.

"Kalbi mi durmuştur?"

"Evet."

"Evet. Belki o kadar da tuhaf değil, nasıl yaşadığına bakacak olursak."

"Değil."

Yolun kalan kısmında eve kadar başka bir şey konuşulmadı. Aldıklarımızı mutfağa bırakırken geldiğimizi pencereden gören babaannem nereye gittiğimizi sordu.

"Markete kadar gittik," dedi Yngve. "Artık bir şeyler yemeliyiz!"

Aldıklarımızı poşetlerden çıkarmaya başladı. Bir çift sarı eldivenle bir top çöp poşetini birinci kata indirdim. İlk çıkması gereken, çamaşır odasındaki çürümüş giysi dağıydı. Eldivenlerin içine üfledim ve ellerime geçirdim, sonra giysileri torbalara tepmeye

başladım. Bütün bu süre boyunca ağzımdan nefes alıp verdim. Torbalar yavaş yavaş dolunca, onları dışarı sürükledim ve garaj kapısının önündeki iki yeşil çöp kutusunun önüne yığdım. Hemen hemen her şeyi dışarıya çıkarmıştım, bir tek en alt katmandakiler, birbirine yapışmış olan çarşaflar kalmıştı ki Yngve yemek hazır diye seslendi.

Tezgâhın ve masanın üstündeki çöpleri temizlemiş, ortalığı toplamış, masaya köfte dolu bir tabak, patateslerin olduğu bir kâse, karnabaharın olduğu bir kâse, bir de içinde kahverengi sos olan bir sosluk yerleştirmişti. Sofrayı babaannemin son yıllarda yemek odasındaki dolapta el sürülmeden durmuş olması muhtemel eski misafir takımlarıyla kurmuştu.

Babaannem bir şey yemek istemedi, buna rağmen Yngve tabağına yarım köfte, bir patates ve küçük bir karnabahar parçası koyup, biraz tadına bakması konusunda onu ikna etmeyi başardı. Ben ise kurt gibi acıkmıştım ve dört köfte yedim.

"Sosun içine krema koydun mu?" diye sordum.

"Hıhı. Biraz da keçi peyniri."

"Güzel olmuş," dedim. "Şu an tam ihtiyacım olan şey."

Yemekten sonra Yngve'yle verandaya çıkıp birer sigara yakıp kahve içtik. Bana Tonje'nin babasını aramamı hatırlattı, tamamen unutmuştum. Ya da belki bastırmıştım, çünkü yapmaya hiç hevesli olmadığım bir şeydi. Ama aramak zorundaydım, bu yüzden odama çıktım, valizimden adres defterimi çıkardım, yemek odasındaki telefondan babasının numarasını çevirirken Yngve de mutfakta masayı topluyordu.

"Alo, ben Karl Ove," dedim telefonu açınca. "Bir konuda bana yardımcı olabilir misin diye soracaktım. Tonje bahsetti mi bilmiyorum ama dün babam öldü..."

"Evet, arayıp söyledi," dedi. "Çok üzüldüm, Karl Ove."

"Evet," dedim. "Neyse işte şimdi Kristiansand'dayım. Onu babaannem bulmuş da. Yaşı seksenin üstünde, sanki bir tür şok ge-

çiriyor gibi. Hemen hemen hiç konuşmuyor ve öylece oturuyor. Ben de acaba ona verebileceğimiz bir tür yatıştırıcı ilaç olabilir mi diye düşündüm, ya da onu rahatlatacak bir şeyler. Zaten bir sürü ilaç alıyor, aralarında büyük ihtimalle sakinleştiriciler de vardır, ama yine de dedim hani olur ya... Neyse işte öyle. Durumu hiç iyi değil yani."

"Aldığı ilacın ne olduğunu biliyor musun peki?"

"Ne yazık ki bilmiyorum," dedim. "Ama öğrenebilirim. Bir saniye."

Ahizeyi masanın üstüne bıraktım ve mutfağa, ilaç tepsisinin durduğu rafın yanına gittim. Tepsinin altında sarı beyaz kâğıt parçaları gördüğümü hatırlar gibiydim, büyük ihtimalle reçeteleriydi.

Sadece bir tane vardı. "Paketini gördün mü?" diye sordum Yngve'ye. "Kutularını yani. Tonje'nin babasıyla konuşuyorum da."

"Yanındaki dolapta birkaç kutu olacaktı," dedi Yngve.

"Ne arıyorsunuz?" diye sordu babaannem sandalyesinden.

Ona patronluk taslamak istemiyordum, eşyalarını karıştırırken bana gözlerini diktiğini hissetmiştim, ama bir yandan da bu mevzunun üstünde durmamam gerekiyordu.

"Telefonda bir doktorla konuşuyorum," dedim ona, sanki bu her şeyi açıklamaya yetermiş gibi. Garip bir şekilde bu açıklamayla sakinleşti, ben de elimde hafifçe gizlediğim reçetesi ve ilaç kutularıyla dışarı çıktım.

"Alo?" dedim.

"Evet, dinliyorum," dedi.

"Şimdi birkaç ilacının kutusunu bulabildim," dedim ve isimlerini ona okudum.

"Heh," dedi. "Bir tane sakinleştici alıyor zaten, ama size bir tane daha yazabilirim, sorun olmaz. Telefonu kapatır kapatmaz ararım. Bulunduğun yerin yakınlarında eczane var mı?"

"Evet, Lund'da bir tane var."

"Tamam ben hallederim şimdi. Hadi sen kendine dikkat et."

Kapattım, yeniden verandaya çıktım, fiyordun denize açıldığı yere baktım, gökyüzü hâlâ kapalıydı ama bulutlar farklı, nispeten açık tondaydı. Tonje'nin babası iyi ve tatlı bir insandı. Asla kırıcı bir şey yapmaz ya da herhangi bir konuda haddini aşmazdı, saygıdeğer ve terbiyeliydi, ama tutuk ve resmi biçimde değil, tersine, bir tür çocuksu coşku yayardı, ve bir konuda çok ileri gitmiyorsa istemediğinden değildi, bu onun içinde yoktu sadece, bu yüzden de bu onun için düpedüz imkânsızdı, onu bu sebepten seviyordum, onun bu terbiyeli tavırlarında sahip olmak istediğim ve bir kez varlığını fark ettim mi hep yakınında olmak istediğim bir şeyler vardı, bir yandan da onu aslında babamın bir zamanlar olduğu hâline çok benzettiğim için de sevdiğimi biliyordum. Yirmi beş yaşındayken evlenmemin sebebi, orta sınıf, istikrarlı, yerleşik bir hayat isteğiydi, öte yandan böyle bir hayatı, yani orta sınıf, istikrarlı ve yerleşik yaşamıyor olmamızla çelişiyordu bu istek, durum tam tersiydi, ayrıca artık kimse bu kadar erken evlenmediği için davranışımız radikal sayılamazdı belki ama neticede orijinaldi.

Hem böyle düşündüğüm için, hem de onu sevdiğimden, bir gece Mozambik'te Maputo'nun dışındaki bir terasta, kömür karası bir gökyüzünün altında, öten cırcır böceklerinin ve birkaç kilometre ötedeki köylerden birinden gelen davul seslerinin eşliğinde dizlerimin üzerine çökmüş, ona "Benimle evlenir misin?" diye sormuştum. Anlamadığım bir şey söylemişti. Kesinlikle evet değildi. "Ne dedin?" diye sordum. "Seninle evlenir miyim diye mi soruyorsun?" diye sordu. "Ciddi misin? Cidden mi soruyorsun?" "Evet," dedim. "Evet," dedi. "Seninle evlenmek istiyorum." Sarıldık, ikimizin de gözlerinde yaşlar vardı, tam o sırada gök gürledi, derin, güçlü bir gök gürültüsü, ses dalgalar hâlinde yayıldı, Tonje titredi, ve sonra gök delinmişçesine yağmur yağmaya başladı. Güldük, Tonje fotoğraf makinesini almak için içeri koştu, yeniden dışarı çıktığında bir koluyla bana sarılıp öteki koluyla ileri uzattığı makineyle fotoğraf çekti.

İki çocuktuk biz.

Pencereden içeri baktığımda Yngve'nin oturma odasına girdiğini gördüm. İki koltuğa doğru yürüdü, onlara baktı, sonra içeri doğru yürüyüp görüntünün dışına çıktı.

Dışarıda bile bir sürü şişe vardı, kimisi çitlerin üzerinde tuzla buz olmuş, kalanlar da en az bahardan beri orada durduğunu tahmin ettiğim solmuş ve paslanmış bahçe koltuklarının altına istiflenmişti.

Yngve yeniden belirdi, yüz ifadesini göremiyordum, sadece oturma odasından geçip mutfakta kaybolan gölgesiydi gördüğüm.

Basamakları inip bahçeye çıktım. Aşağılarda hiç ev yoktu, hayli dik bir yamaçtı, ama en aşağıda marina vardı, dışında da nispeten ufak bir liman havuzu. Evin doğu cephesinde, bahçenin yanı başında başka bir mülk vardı. İyi bakılmış bir bahçesi vardı, tıpkı bir zamanlar bu bahçenin de olduğu gibi, ve yan tarafın bakımlılığı, budanmış çalılıkları, biçilmiş çimleri, neşeli renklerle bezeli çiçek yatakları burasını daha da hastalıklı gösteriyordu. Gözyaşları içinde birkaç dakika orada öylece dikildim, sonra evin ön tarafına doğru yürüdüm ve bodrum katındaki işime devam ettim. Son giysiler de dışarı taşınınca yere Klorin'in yarısını boca ettim, sonra çalı süpürgeyle fırçalayıp yeri duruladım. Sonra arap sabununu boşaltıp her yeri yeniden ovdum, bu sefer bir bezle. Tekrar duruladıktan sonra yeterli olacağına kanaat getirdim ve yukarıya, mutfağa çıktım. Tezgâhın üstü boşaltılmış ve ovulmuştu.

"Biraz mola veriyorum," dedim. "Eşlik etmek ister misin?"

"Şunu bitireyim de," dedi Yngve. "Kahve mi yapsan?"

Yaptım. Sonra birden babaannemin reçetesini anımsadım. O beklemeye gelmezdi.

"Bir koşu eczaneye gidip geliyorum," dedim. "Bir şey istiyor musun gazete bayiinden falan?"

"Hayır," dedi. "Ya da evet, bir kola alsana."

Kapı önüne, basamaklara çıktığımda montumun önünü iliklediim. 1950'lerden kalma güzel ahşap garaj kapısının önünde yığılı çöp poşetleri gri yaz ışığının altında simsiyah parıldıyordu. Koyu kahverengi römork kolu yere dayalı duruyordu, sanki önümde saygıyla eğilmiş gibi, diye düşündüm, beni görünce huzurumda diz çöken bir hizmetkâr gibi. Ellerimi cebime soktum ve bahçeyi geçtim, ana yola çıkan yokuştan aşağı kaldırım boyunca yürümeye başladım, yerler tamamen kurumuştu. Ama karşıda asılı gibi duran kayalıkların çoğunun yüzeyi hâlâ ıslaktı ve aralarından fışkıran otlar onları çevreleyen bu koyuluğun içinde yoğun bir yeşille parlıyordu, kuru ve tozlu olduğu ve bu yüzden de renklerin arasındaki kontrastların belirsiz olduğu, gökyüzünün altında her şeyin ilgisiz, dirençli, açık, uçsuz bucaksız ve boş göründüğü zamanlardan çok farklıydı. Eskiden buralarda yürüdüğüm zamanlar böylesi açık ve boş kaç gün geçirmiştim? Evlerin kara pencerelerini gördüğüm, rüzgârın coğrafyanın üzerinden esişini, güneşin her şeyi, içindeki körlüğü de ölümü de aydınlatışını izlediğim. Ah, demek insan bu mevsimde ibadet ederdi bu şehirde, demek şehrin en iyi dönemi, gerçekten tüm şehrin canlandığı mevsim bu mevsimdi. Mavi gökyüzü, kavurucu güneş, tozlu sokaklar. Sesi bangır bangır açık kasetçalarıyla üstü açık bir araba, arabanın içinde mayosu ve güneş gözlükleriyle iki genç adam, belli ki plaja gidiyorlar... Köpeğini gezdiren yaşlı bir kadın, tepeden tırnağa giyinmiş, kocaman güneş gözlükleri, köpeği tasmasını çekiştiriyor, çitin birini kokluyor, arkasında uzun bir afişle bir uçak geçiyor yükseklerden, yarın statta maç var. Her şey açık, her şey boş, dünya ölü ve bu gece barlar bronz tenleri ve tiril tiril giysileriyle neşeli kadınlar ve erkeklerle dolup taşacak.

Bu şehirden nefret ediyordum.

Kuholmsveien'den yüz metre ileride dört yol ağzına varmıştım, eczane bir yüz metre kadar ötedeydi, banliyönün küçük çarşısının tam merkezinde. Arkasında çimenlik bir bayır, bayırın üstünde de

50'lerden ya da 60'lardan kalma blok binalar vardı. Yolun diğer tarafında, bayırın yukarılarında Elevine Toplantı Lokalleri vardı. Belki cenaze sonrası toplantı için orayı kullanmalıydık.

Sadece benim için değil, annesi, erkek kardeşleri, amcaları ve teyzeleri için de ölmüş olduğunu düşününce tekrardan ağlamaya başladım. Gelip geçen insanlarla dolu bir kaldırımda bunu yapıyor olmayı umursamıyordum, onları neredeyse görmüyordum bile; ancak yine de pratik nedenlerden ötürü, nereye gittiğimi görebilmek için elimle gözyaşlarımı sildim, bir yandan da aklıma bir şey gelmişti: Cenazeden sonra düzenlenecek toplantıyı Elevine Lokali'nde yapmak yerine babamın yerle bir ettiği babaannemlerin evinde yapmalıydık.

Bu düşünce beni heyecanladırmıştı.

Her bir lanet odanın her bir lanet santimetrekaresini temizlemeli, mahvettiği her şeyi tahliye etmeliydik, geriye kalan her şeyi de tamir etmeli ve kullanmalıydık, bütün evi yeniden bir şekle şemale sokmalı ve herkesi orada ağırlamalıydık. O her şeyi yerle bir etmiş olabilirdi, ama biz toparlayacaktık. Biz düzgün insanlardık. Yngve mümkün olmayacağını ve anlamsız olduğunu söyleyecekti, ama ben ısrar edebilirdim. Cenazenin nasıl olması gerektiğiyle ilgili en az onun kadar benim de söz hakkım vardı. Lanet şey tabii ki de mümkündü. Tek yapmamız gereken temizlemekti. Temizlemek, temizlemek, temizlemek.

Eczanede sıra yoktu, kimliğimi gösterdikten sonra beyaz önlüklü tezgâhtar rafları dolaşıp hapları getirdi, yazıcıdan bir çıkartma basıp kutunun üstüne yapıştırdı, hepsini bir poşete koydu ve beni ödeme için kasanın durduğu diğer tezgâha yönlendirdi.

Belki de içerisinin serin havasının tenime değmesiyle kendimi iyi hissetmem, dışarıdaki merdivenlerde duraklamama neden oldu.

Gri mi gri bir gökyüzü, gri mi gri bir şehir.

Parıldayan araba gövdeleri. Işıldayan pencereler. Sokak lambasından sokak lambasına uzanan elektrik telleri.

Hayır. Burada hiçbir şey yoktu.

Ağır ağır gazete bayiine doğru yürümeye başladım.

Babam birkaç kez intihardan bahsetmişti, ama hep genel bir tema olarak. İntihar istatistiklerinin yalan söylediğini ve içinde tek sürücünün olduğu çoğu araba kazasının, hatta belki de hepsinin üstü örtülü intihar girişimleri olduğunu düşünüyordu. Bunu birçok kez dile getirmişti, açık bir intiharın utancından kaçınmak için arabayı bir dağın duvarına, ya da karşıdan gelen bir tırın üstüne sürmeyi normal buluyordu. Unni'yle beraber Kuzey Norveç'te senelerce yaşadıktan sonra Güney Norveç'e yeniden taşındıkları dönemdi bu ve hâlâ beraberlerdi. Babamın cildi maruz kaldığı bütün o güneş ışınlarından sonra siyaha yakındı ve kendisi bir fıçı kadar şişmandı. Evin arka bahçesinde güneşlenip içiyordu, evin önündeki verandada oturup içiyordu, geceleri de zom vaziyette sanki havada süzülürmüşçesine üstünde bir tek şortla mutfakta durup pirzola kızartıyordu, yediğini gördüğüm tek şey buydu, ne bir patates, ne bir sebze, sadece kapkara kızartılmış pirzolalar. O gecelerden birinde Kristiansandlı yazar Jens Bjørneboe'nin kendini ayaklarından çatı kirişine asıp, baş aşağı kendi canına nasıl kıydığını anlatmıştı. Bu işlemin imkânsızlığı –Veierland'deki evinde bunu tek başına nasıl başarabilmişti ki?– ne ona ne de bana tuhaf gelmişti. Ona göre en düşünceli yöntem bir otele gitmek, hastaneye bir mektup yazıp seni nerede bulabileceklerini bildirmek ve sonra da içkiyle hapları bir güzel yuvarlayıp, yatağa uzanıp uyumak idi. Şimdi otobüs durağının arkasındaki gazete bayiine yaklaşırken düşünüyordum da açtığı bu konuyu sohbetten başka bir şeye yormamış olmam akıl almazdı, ama yormamıştım. Kendisiyle ilgili imajı zihnime öylesine işlemişti ki gözüm başka hiçbir şeyi göremez olmuştu, eski hâlinden hem görünüm hem de karakter olarak öylesine uzaklaşmasına ve aradaki benzerliklerin güç bela seçilir olmasına rağmen, o benim için her zaman, bildiğim o eski kişiydi.

Ahşap basamakları tırmandım ve içeride büfeci haricinde kimsenin olmadığı büfenin kapısını açtım, kasanın önündeki gazete rafından bir gazete aldım, dolabın cam kapısını yana itip bir kola çıkardım, sonra ikisini de tezgâhın üzerine koydum.

"Dagbladet gazetesi ile bir kola," dedi büfeci, bir yandan ürünleri barkod okuyucunun önünden geçiriyordu. "Başka bir şey var mı?"

"Hayır," dedim. "Bu kadar."

Cebimden buruşmuş bir banknot çıkarıp baktım. Ellilikti. Ona uzatmadan önce hafiften düzleştirdim.

"Teşekkürler," dedi. Kollarında gür sarı tüyler vardı, üstünde bir Adidas tişört, altında da bir mavi eşofman altı vardı, kesin o da Adidas'tı, bir büfede çalışan tezgâhtardan çok birkaç dakikalığına idareten büfeye bakmaya gelmiş bir arkadaş gibi duruyordu. On yaşlarında iki çocuk ellerinde parayı çoktan hazırlamış şekilde içeri girerken aldıklarımı yüklenip, eve gitmek üzere arkamı döndüm. Bisikletleri gelişigüzel bir şekilde basamakların üstüne bırakmışlardı. Her iki şeride peşi sıra dizilmiş arabalar seyir hâlindeydi. Bu akşam annemi aramalıydım. Ve Tonje'yi. Kaldırımdan yürüyüp büfenin ötesindeki küçük yaya geçidinden karşıya geçtim ve Kuholmsveien Caddesi'ne geldim. Cenaze sonrası toplantı tabii ki de orada olmalıydı. Altı gün içinde. O zamana dek her şeyin hazır olması gerekiyordu. O süre içinde gazeteye ilan vermiş olmamız, cenazeyi planlamış olmamız, misafirleri davet etmiş olmamız, bütün evi düzene sokmamız, bahçenin en kötü yerlerini düzenlememiz, yemek işini ayarlamamız gerekiyordu. Eğer erken kalkıp geç yatarsak ve başka hiçbir şey yapmazsak, her şey yolunda gidebilirdi. Olay Yngve'yi ikna etmeye bakıyordu. Ve tabii Gunnar'ı. Cenazeyle ilgili söz hakkı olmasa da evle ilgili olmalıydı. Ama siktir etsene, her şey yolunda gidecekti. O neden böyle olması gerektiğini anlardı.

*

Mutfağa girdiğimde Yngve bulaşık teliyle ocağı siliyordu. Babaannem sandalyesinde oturuyordu. Altındaki yerde sidiğe benzer bir su birikintisi vardı.

"Kolan," dedim. "Masaya bırakıyorum."

"Tamam," dedi.

"Torbanın içinde ne var peki?" diye sordu babaannem, eczaneden aldığım kese kâğıdına bakarken.

"Senin için," dedim. "Kayınpederim doktor ve ona burada yaşananları anlatınca sana birkaç sakinleştirici yazdı. Bence fena fikir değil. Tüm bu yaşananlardan sonra."

Kese kâğıdından kare karton kutuyu çıkardım, açtım ve içindeki plastik kabı çıkardım.

"Ne yazıyor üstünde?" dedi babaannem.

"Sabah, akşam birer tane," dedim. "Bir tane alır mısın şimdi?"

"Alayım, madem doktor öyle demiş," dedi babaannem. Kutuyu uzattım, o da açıp içinden bir hap çıkardı. Masada etrafına bakındı.

"Su getireyim dur," dedim.

"Gerek yok," dedi, hapı dilinin üzerine koydu, soğumuş kahve kupasını ağzına götürdü, başını hafifçe geri atıp hapı yuttu.

"Oh," dedi.

Gazeteyi masaya koydum ve temizliğe kaldığı yerden devam eden Yngve'ye baktım.

"İyi ki buradasınız çocuklar," dedi babaannem. "Ama Yngve, artık mola vermeyecek misin? Çatlayana kadar çalışmak zorunda değilsin."

"Aslında fena fikir değil," dedi Yngve, eldivenlerini çıkardı, ocağın üstündeki askıya astı, avuçlarını birkaç sefer tişörtüne sildi ve oturdu.

"Acaba aşağıdaki banyoyla mı başlasam diyorum," dedim.

"Belki ikimiz de aynı katta devam etmeliyiz," dedi Yngve. "Böylece aralarda bir iki sohbet falan ederiz canımız sıkılmaz?"

Babaannemle yalnız kalmak istemediğini anlamıştım, başımı evet anlamında öne salladım.

"O zaman ben salona girişeyim," dedim.

"Bak bak nasıl da çalışkanlar," dedi babaannem. "Bu kadarına gerek yok yahu."

Neden böyle söylemişti? Buranın görünümünden ve düzeni korumayı başaramadığı için utanıyor muydu? Yoksa onu yalnız bırakmamamızı mı istiyordu?

"Biraz temizlikten zarar gelmez canım," dedim.

"Hayır, olmaz," dedi. Sonra Yngve'ye baktı.

"Levazımatçıyla görüştünüz mü?"

Sırtım buz kesti.

Bütün bu süre boyunca zihni böyle açık mıydı?

Yngve başını evet anlamında salladı.

"Bu sabah oradaydık. Her şeyle ilgilenilecek."

"Çok iyi," dedi. Bir an yine içine kapanıp sessizleşti. Sonra devam etti.

"Onu ilk gördüğümde ölüp ölmediğini bilmiyordum. Aşağı yatmaya gidiyordum, iyi geceler dedim, yanıt vermedi. Her zamanki gibi koltuğunda oturuyordu. Sonra da bir baktım ölmüştü. Yüzü kireç gibi bembeyazdı."

Yngve'yle göz göze geldim.

"*Yatmaya* mı gidiyordun?" dedi.

"Evet, bütün gece televizyon seyretmiştik," dedi. "Ben aşağı inerken o hiç kıpırdamadı."

"Dışarısı karanlık mıydı? Hatırlıyor musun?" diye sordu Yngve.

"Evet, galiba." dedi.

Neredeyse kusmak üzereydim.

"Ama Gunnar'ı aradığında," dedi Yngve. "sabahtı değil mi? Hatırlıyor musun?"

"Belki de sabahtı," dedi. "Şimdi siz söyleyince. Evet, öyleydi. Yukarı çıktım ve hâlâ koltuğunda oturuyordu. Şurada içeride."

Ayağa kalktı ve mutfaktan çıktı. Peşinden gittik. Oturma odasında yarı yolda durdu, televizyonun önündeki koltuğu işaret etti.

"Şurada oturuyordu," dedi. "Orada ölmüş."

Yüzünü kısa bir an için ellerine gömdü. Sonra hızla mutfağa döndü.

Bu kadarı beni aşıyor, diye düşündüm. Bu baş edilemez bir şeydi. Kovaya su doldurup temizliğe koyulabilirdim, lanet evi baştan ayağa yıkayabilirdim, ama en ufak bir faydası olmayacaktı, kesinlikle olmayacaktı, evi yeniden bir şekle sokabileceğimiz ve cenazeden sonraki toplantıyı burada yapacağımız düşüncesinin de en ufak bir faydası olmayacaktı, faydası dokunabilecek, yapabileceğim hiçbir şey, kaçabileceğim hiçbir yer yoktu, bundan beni hiçbir şey koruyamazdı.

"Biraz konuşmamız lazım," dedi Yngve. "Verandaya mı çıkalım?"

Başımla onayladım ve diğer oturma odasından geçip peşinden verandaya çıktım. Tek bir yaprak bile kımıldamıyordu. Gökyüzü önceki gibi griydi, ama şehrin üzerinde bir tık daha açıktı. Aşağıdaki dar sokaktan, düşük vitesle tırmanan bir arabanın sesi duyuluyordu. Yngve iki eliyle korkuluğa tutunmuş, fiyordun denize açıldığı ağza doğru bakıyordu. Güneşte solmuş şezlonga oturdum, sonra hemen ayağa kalktım ve birkaç şişe toplayıp duvar kenarına dizdim, bir torba için etrafıma bakındım ama göremedim.

"Benimle aynı şeyi mi düşünüyorsun?" dedi Yngve sonunda ve doğruldu.

"Sanırım," dedim.

"Onu bir tek babaannem gördü," dedi. "Tek şahit o. Gunnar görmedi. Babaannem onu sabah aradı, o da ambulansı aradı. Ama onu görmedi."

"Görmedi," dedim.

"Belki de hâlâ hayatta olabilirdi. Babaannem nereden bilecek? Onu koltukta buluyor, konuşunca yanıt vermiyor, o da Gunnar'ı

arıyor, sonra da ambulans geliyor, eve doktorlarla ambulans personeli doluyor, onu bir sedyeyle dışarı taşıyıp gidiyorlar, bu kadar. Ama ya ölmemişse. Ya sadece kütük gibi sarhoşsa. Ya da bir tür komadaysa?"

"Evet," dedim. "Geldiğimizde onu sabah bulduğunu söylemişti. Şimdi de onu gece bulduğunu söylüyor. Başka da bir şey anlatmıyor."

"Ayrıca bunama başlamış. Sürekli aynı şeyleri sorup duruyor. Evin içine ambulans personeli dolduğunda bunun ne kadarını anlamış olabilir?"

"Bir de şu aldığı lanet ilaçlar var," dedim.

"Aynen."

"Bu işin aslını öğrenmek zorundayız," dedim. "Yani, bildiğimizin doğruluğundan emin olmalıyız."

"Ha siktir, ya hayattaysa," dedi Yngve.

Küçüklüğümden beri hissetmediğim bir korku kapladı içimi. Korkuluk boyunca volta atmaya başladım, durdum ve babaannem içeride mi diye pencereden içeri baktım, Yngve'ye döndüm, korkuluğa tutunmuş ufka bakıyordu. Ha siktir ya. Olayın gelişimi açık seçik ortadaydı. Babamı gören tek kişi, babaannemdi, elimizde sadece onun şahitliği vardı, ve o bu kadar perişan ve kafası karışık hâldeyken, söylediğinin doğru olduğuna inanmak için tek bir neden yoktu. Gunnar geldiğinde, her şey çoktan olup bitmişti, ambulans arabası onu alıp gitmişti, ve sonrasında kimse hastaneyle ya da oradaki personelle herhangi bir bağlantı kurmamıştı. Üstüne üstlük levazımatçı da bir şey bilmiyordu. Onu öylece bulalı yirmi dört saati biraz geçmişti. Bu esnada hastanenin birinde yatmış olabilirdi.

"Gunnar'ı arayacak mıyız?" diye sordum.

Yngve bana döndü.

"Bizim bildiğimizden fazlasını bilmiyor ki."

"Babaannemle yeniden konuşmalıyız," dedim. "Sonrasında da

belki levazımatçıyı aramalıyız. O bizim adımıza bir şeyler öğrenebilir sonuçta."

"Ben de onu düşündüm," dedi Yngve.

"Sen arar mısın?"

"Ararım."

İçeri girdik. Âni bir rüzgâr kapının önündeki perdeleri oturma odasının içine doğru savurdu. Kapıyı kapatıp Yngve'nin peşinden yemek odasına gittim, oradan da mutfağa geçtim. Aşağının kapısı gürültüyle kapandı. Yngve'yle göz göze geldim. Neler oluyordu?

"Kim geldi acaba?" diye sordu babaannem.

Babam mıydı?

Geri mi dönmüştü?

Ömrümde hiç korkmadığım kadar çok korkmuştum.

Merdivenlerde ayak sesleri duyuldu.

Babamdı, biliyordum.

Ha siktir, siktir, işte geliyordu.

Döndüm ve oturma odasına geçtim, verandaya açılan kapıya yürüdüm, kapıdan çıkmak üzereydim, çimlerin üzerinden koşarak bu şehirden kaçacak ve bir daha asla geri dönmeyecektim.

Sessiz kalmak için kendimi zorladım. Merdivenin son basamaklarına ulaştığında değişen ayak seslerini işittim. Son basamaklar ve oturma odası.

Öfkeden kuduracaktı. Buraya gelip, eşyalarını öylece karıştırıp hayatına balıklamasına dalarak ne işler becerdiğimizi sanıyorduk?

Bir adım geriledim ve Gunnar'ın mutfağa doğru yürüdüğünü gördüm.

Tabii ki Gunnar'dı.

"Bayağı iyi iş çıkarmışsınız," dedi içeriden.

Yanlarına gittim. Kendimi aptal gibi hissetmiyordum, rahatlamıştım, çünkü babam geldiğinde Gunnar burada olursa bizim için daha kolay olurdu.

Mutfak masasının etrafında oturuyorlardı.

"Bu akşamüstü çöplüğe bir parti götürebilirim diye düşündüm," dedi Gunnar. "Kulübeye giderken yolumun üstü. Sabah römorkla gelir size biraz yardım ederim. Sırf garajın önündeki çöpler bile rahat rahat doldurur zaten."

"Bence de," dedi Yngve.

"Birkaç torba daha doldurabiliriz," dedi Gunnar. "Odasındaki giysilerle falan."

Ayağa kalktı.

"Hadi başlayalım o zaman. Çabucak hallederiz."

Oturma odasında durup içeriye göz attı.

"Şu giysileri hemen alabiliriz ne dersiniz? Hem böylece siz de burada çalışırken onları görmekten kurtulursunuz... İğrenç..."

"Ben hallederim," dedim. "Bence eldiven giysen iyi olur."

İçeri girerken elime bir çift sarı eldiven geçirdim ve kanepenin üstünde duran her şeyi siyah çöp torbasına doldurdum. Kurumuş boku alırken gözlerimi kapadım.

"Minderleri de ona koy," dedi Gunnar. "Şu battaniyeyi de al. Çok iyi durumda görünmüyor."

Dediği gibi yaptım, poşeti merdivenlerden aşağıya, evin önüne taşıyıp römorkun üzerine fırlattım. Yngve geldi, dışarıda duran poşetleri atmaya başladık. Gunnar arabayı diğer tarafa park etmişti, bu yüzden motor sesini duymamıştık. Römork dolar dolmaz Gunnar'la Yngve, en son Gunnar'ın arabası geri geri gidip yokuştaki yerini alana dek arabaları yapboz gibi ileri geri manevra yaptırma işine giriştiler, geriye sadece römorku çengele geçirmek kalmıştı. Gunnar gittiğinde ve Yngve aracı yeniden garajın önüne park ettiğinde basamaklara oturdum. Yngve sırtını kapının pervazına dayadı. Alnı terden parlıyordu.

"Merdivenlerden çıkanın babam olduğuna yemin edebilirdim," dedi bir süre sonra.

"Al benden de o kadar," dedim.

Bir saksağan bahçenin diğer tarafında çatıdan havalandı ve bize

doğru havada süzüldü. Birkaç kez kanat çırptı, derimsi ses gerçek dışıydı.

"Kesin öldü," dedi Yngve. "Kesin. Ama emin olmamız gerek. Telefon açacağım."

"Nereden bileceksin ki," dedim. "Elimizde bir tek babaannemin söyledikleri var. Ve evdeki bu kadar içkinin ve rezilliğin ortasında ölmüşçesine sarhoş olmuş olabilir. Aslında gayet de makul bir tez. Tam onluk bir şey olurdu öyle değil mi? Biz burada eşyalarını karıştırırken dönmesini kastediyorum? Bir de babaannemin şu söylediği... Onu önce sabah bulmuş olması ve sonra gece görmesi nasıl mümkün oluyor? İnsan böyle bir şeyi nasıl karıştırabilir?"

Yngve bana baktı.

"Belki gece öldü. Ama o sadece uyuduğunu sandı. Sonra da sabah öldüğünü fark etti. Bu da bir ihtimal. Ve bu onu öyle rahatsız etti ki itiraf edemedi. Sonra da onun sabah öldüğü tezini ortaya attı."

"Evet," dedim. "Olabilir."

"Ama bu esas mevzuyu değiştirmiyor," dedi Yngve. "Ben çıkıp telefon ediyorum."

"Ben de geliyorum," dedim ve peşinden ikinci kata çıktım. O, levazımatçının kartvizitini cüzdanında aranırken, ben de elimden geldiğince dikkatle, babaannemin oturduğu mutfağın kapısını kapattım ve tekrardan ikinci oturma odasına geçtim. Yngve numarayı çevirdi. Neredeyse konuşmayı dinleyecek mecalim kalmamıştı, ama karşı da koyamadım.

"Alo, ben Yngve Knausgaard. Bu sabah ofisinize gelmiştik, hatırladınız mı... Heh, aynen. Şey diyorduk... nerede olduğunu biliyor musunuz? Burada durumlar biraz muğlak da, anlarsınız ya... Babamı götürmeye geldiklerinde evde sadece babaannemiz vardı. Oldukça yaşlı ve bazen aklı pek başında olmayabiliyor. Bu yüzden biz de tam olarak neler olduğunu bilmiyoruz aslında. Eğer bu konuyu bizim için soruşturabilirseniz? Evet... Evet... Evet. Çok iyi. Teşekkürler... Çok teşekkürler. Evet... Hoşça kalın."

Yngve ahizeyi yerine bırakırken bana döndü.

"Kulübesindeymiş. Ama birkaç yere telefon açıp durumu öğrenecek. Sonra arayacak."

"Güzel," dedim.

Mutfağa girdim ve bir kovaya sıcak su doldurdum, içine biraz arap sabunu koydum, bir bez bulup salondan çıktım, sonra tam olarak nereden başlayacağımı bilemeden bir süre ayakta öylece durdum. Atılacak mobilyaları çıkarmadan yerleri silmenin bir anlamı yoktu, ayrıca önümüzdeki günlerde yine getir götür işleri illaki olacaktı. Pencere ve kapı çerçevelerini, kapıları, süpürgelikleri, rafları, sandalyeleri ve masayı temizlemek incelikli ve zahmetliydi, ben dişe dokunur bir iş yapmak istiyordum. Aşağının banyosuyla tuvaletini temizlemek en iyisiydi, her santimetrekarenin ovulması gerekiyordu. Zaten bodrum katındaki çamaşır odasını ve karşısındaki banyoyu da temizlediğim için mantıklı bir adım olurdu. Ayrıca orada yalnız kalabilirdim.

Solumdaki bir hareketlilik başımı çevirmeme sebep oldu. Devasa bir martı pencerenin dışında durmuş içeri bakıyordu. Gagasını cama vurdu, iki kez. Bekledi.

"Gördün mü?" diye mutfaktaki Yngve'ye seslendim. "Burada gagasıyla camı tıklatan kocaman bir martı var."

Babaannemin ayağa kalktığını duydum.

"Ona yiyecek bir şeyler bulmamız gerek," dedi.

Kapının oraya gittim. Yngve dolapları boşaltıyordu, tezgâhın üzerine bardaklarla tabakları dizmişti. Babaannem yanında duruyordu.

"Martıyı gördünüz mü?" dedim.

"Hayır," dedi Yngve. "Martı filmini hiç görmedim."

Gülümsedi.

"Hep gelir o," dedi babaannem. "Yiyecek bir şeyler bekliyor. Hah. Şunu verebiliriz."

İki büklüm, bir deri bir kemik ve gözünün önüne düşen bir

perçem siyah saçıyla babaannem küçük bir tabağa bir köfte koydu, kısmen kurumuş sosla kaplı köfteyi çabuk hareketlerle parçalara ayırdı.

Peşinden oturma odasına girdim.

"Hep gelir mi?" dedim.

"Evet," dedi. "Hemen hemen her gün gelir. Bir yılı aşkın süredir böyle. Her seferinde de bir şeyler veriyorum zaten. Artık öğrendi. O yüzden hep geliyor."

"Aynı martı olduğuna emin misin?"

"Evet, tabii ki. Tanıyorum onu. O da beni tanıyor."

Verandanın kapısını açınca martı yere hopladı ve hiç korkmadan babaannemin koyduğu tabağın başına gitti. Kapının orada durdum ve gagasıyla parçaları alışını, iyice kavradıktan sonra da başını geriye atışını izledim. Babaannem kuşun yanında durup şehre bakıyordu.

"İşte böyle," dedi.

İçeride telefon çaldı. Telefonu görebilmek ve Yngve'nin açtığından emin olmak için geriye doğru bir adım attım. Konuşma kısa sürdü. Telefonu kapatır kapatmaz, babaannem yanımdan geçti, martı korkuluğun üzerine zıpladı, orada birkaç saniye durduktan sonra büyük kanatlarını açarak öne doğru sıçradı. Birkaç kanat çırpışta bahçenin üzerinde bayağı bir yükselmişti bile. Rıhtıma doğru süzülüşünü izledim. Yngve arkamda belirdi. Kapıyı kapatıp yüzümü ona döndüm.

"Kesin olarak ölü," dedi. "Hastanenin bodrum katında yatıyor. Eğer istersek Pazartesi öğleden sonra onu görebilirmişiz. Buraya gelen doktorun telefon numarasını da aldım."

"Gözümle görmeden inanmam," dedim.

"Göreceğiz işte," dedi.

On dakika sonra kaynar su dolu bir kova, bir şişe Klorini ve bir şişe Cif'i banyoda yere koydum. Yanımda getirdiğim siyah çöp poşeti-

ni açmak için salladım, sonra banyodaki her şeyi toplamaya başladım. Önce yerdeki eşyaları: kurumuş sabun kırıntıları, yapış yapış şampuan şişeleri, tuvalet kâğıdı kartonları, kahverengi lekeli tuvalet fırçası, folyolu ve plastik ilaç ambalajları, açıkta kalmış haplar, üç beş çorap ve üç beş bigudi. İş bittiğinde duvardaki dolabı pahalı görünen birkaç parfüm şişesi haricinde tamamen boşaltmıştım. Tıraş bıçakları, jiletler, saç tokaları, birkaç kalıp sabun, kurumuş krem ve merhemler, bir saç filesi, tıraş losyonu, deodorantlar, göz kalemleri, rujlar, bazı çatlamış yüz pudraları –ne için kullanıldıklarından çok da emin değildim ama makyajla ilgili olmalıydılar– ve saçlar, hem kısa kıvırcık hem daha uzun düz olanları, tırnak makasları, bir rulo yara bandı, diş ipi ve taraklar. Dolap boşaldığında rafın üzerinde sarımtırak kahverengi kalın bir kir tabakası kalmıştı, orayı en son temizlemeye karar vermiştim. Tuvaletin yanında, üzerine rulo askılığının sabitlendiği duvar fayansları hafif kahverengi lekelerle kaplıydı, altındaki yerse yapış yapıştı, bunlar bana en acil ilgilenilmesi gereken yerler olarak görünmüştü, bu yüzden fayansların üzerine Cif sıkıp fayansları tavandan zemine doğru bir sistemle ovmaya başladım. Önce sağ duvarı, sonra aynanın durduğu duvarı, sonra küvetin bulunduğu duvarı ve en son da kapının etrafını. Her bir fayansı tek tek ovdum, bir buçuk saat kadar sürmüş olmalı. Ara ara aklıma dedemin burada nasıl yere yığılmış olduğu geliyordu, altı sene önce bir sonbahar gecesi, burada babaanneme seslenmişti, babaannem ambulansı arayıp araç gelene kadar onun elini tutmuştu. Burada her şeyin o âna dek olduğu hâliyle kaldığı ilk kez kafama dank etmişti. Uzunca bir süredir ağır bir iç kanama geçiriyordu, ilk defa hastanede anlaşılmıştı. Birkaç gün daha gecikilse ölecekti, neredeyse hiç kanı kalmamıştı. Bir şeylerin yolunda gitmediğini anlamış olmalıydı, ama bunun için doktora gitmeye gönülsüzdü. Sonra banyoda yere yığılmıştı, ölmek üzereydi, hastanede vaktinde müdahale etmelerine ve aslında onu kurtarmış olmalarına rağmen o kadar zayıf düşmüştü ki günden güne erimiş, sonunda da ölmüştü.

Küçük bir çocukken bu alt kattaki banyodan korkardım. Metal bir kolu vardı ve yanında küçük siyah bir top bulunan 1950'lerden kalma sifon çekildiğinde hep takılırdı ve o uğultu, kimsenin kullanmadığı katın karanlığından yayılan sesi, temiz mavi halıfleksi, üzerinde özenle asılmış paltoların ve montların bulunduğu gardırobu, babaannemle dedemin şapkalarının durduğu rafı ve ayakkabılığıyla hayalimde birtakım varlıkları temsil ederdi, o zamanlar her şey bir varlığı temsil ediyordu benim için, ve üst kata sanki esnermişçesine çıkan merdiveniyle bu kat beni her zaman öyle çok korkuturdu ki banyoya girebilmek için korkularıma meydan okuyup bütün gücümü toplamak zorunda kalırdım. Orada kimsenin olmadığını bilirdim, çekilen sifonun sadece çekilen bir sifon olduğunu, paltoların yalnızca palto olduğunu, ayakkabıların sadece ayakkabı olduğunu, merdivenlerin sadece merdiven olduğunu bilirdim ama sanırım bu kesinlik dehşetimi sadece büyütmeye yarıyordu, çünkü bütün bunlarla yalnız kalmak istemiyordum, beni korkutan buydu; ölü cansız varlıkların yoğunlaştırdığı bir duygu. Dünyayı böyle algılama şeklini hâlâ anlayabiliyordum. Klozet bir varlığa benziyordu, lavabo bir varlığa benziyordu, ve küvet, ve çöp poşeti, yerde duran o açgözlü siyah mide.

Ama bununla ilgili huzursuzluğum tam da bu gece yeniden ayyuka çıkmıştı çünkü dedem burada yere yığılmıştı, babam yukarıdaki oturma odasında dün ölmüştü ve böylelikle buradaki varlıkların ölü olma hâlleri onların, yani babamla dedemin ölü olma hâliyle birleşiyordu.

Öyleyse bu duyguyu kendimden nasıl uzak tutabilirdim?

Ah, tek yapmam gereken temizlikti. Parlatmak ve ovalamak ve silmek ve kurulamak. Her bir fayansın temizlenip ışıldadığını görmek. Burada mahvedilmiş her şeyin tekrardan eski hâline döndüğünü hayal etmek. Her şeyin. Hepsinin. Hiçbir koşulda onun düştüğü bu duruma düşmeyecektim.

Duvarları ve zemini temizlediğimde suyu tuvalete döktüm, sarı eldivenleri çıkardım ve boş kırmızı kovanın kenarına astım, asarken en kısa sürede bir tuvalet fırçası almayı unutmamam gerektiğini düşündüm. Tabii diğer tuvalette de yoksa. Diğer tuvaletin kapısını açtım. Tabii ki de vardı. Ne durumda olursa olsun şimdilik onu kullanacaktım, Pazartesi günü yeni bir tane alırdım. Merdivene giden yolun ortasında duraksadım. Babaannemin kapısı aralıktı, bir sebepten oraya gittim, kapıyı açıp içeri göz attım.

Of olamaz.

Yatağında çarşaf yoktu, sidikle katılaşmış döşeğin üzerinde yatıyordu. Yatağının yanında, altında bir kova bulunan bir tür komodin vardı. Her yere giysi saçılmıştı. Pencere kenarında, solmuş bir sıra bitki vardı. Amonyak kokusu burun deliklerimi yakıyordu.

Ne sikim bir hâldeydi burası. Ne siktiri boktan bir durum.

Kapıyı bulduğum gibi bıraktım ve usulca ikinci kata çıkan merdivenlere yürüdüm. Tırabzanın kimi bölgeleri kirden neredeyse kapkara olmuştu. Elimi üzerine koyduğumda yapışkan yerlerini hissedebiliyordum. Sahanlıktan televizyonun sesi duyuluyordu. Oturma odasına girdiğimde babaannem orta koltuğa oturmuş televizyon seyrediyordu. TV2'nin haberlerini izliyordu. O hâlde saat altı buçukla yedi arası bir şey olmalıydı.

Öldüğü yerin yanı başındaki koltuğa nasıl oturabiliyordu?

Midem kasıldı, gözyaşlarım göz pınarlarımdan deli gibi taştı, yüzümün kontrolüm dışında şekilden şekle girmesinin kusma refleksiyle uzaktan yakından ilgisi yoktu, dengesizlik ve asimetriden müteşekkil bu duygu, beni neredeyse paniğe sokacak şekilde boğuyordu, sanki parçalara ayrılıyordum. Elimden gelseydi, dizlerimin üzerine çöker ve ellerimi birleştirip tanrıya haykırırdım, haykırırdım, ama yapamazdım, burada merhamet dilenecek hiçbir şey yoktu, en kötüsü zaten olmuş bitmişti bile.

Mutfak boştu. Bütün dolaplar yıkanmıştı, ve hâlâ yapacak çok iş olmasına rağmen –duvarlar, yerler, çekmeceler, masa ve

sandalyeler– mutfak eskiye nazaran daha havadar görünüyordu. Tezgâhın üzerinde bir tane bir buçuk litrelik plastik şişedeki biralardan duruyordu. Etiketinin üstü su damlacıklarıyla kaplanmıştı. Yanında kahverengi peynir ve onun üzerinde de peynir bıçağı, bir sarı peynir ve üzerinde bir yağ bıçağı saplı bir paket margarin vardı, bıçağın sapıysa neredeyse tezgâha değiyordu. Kesme tahtası yerinden çıkarılmıştı, üstünde kırmızılı beyazlı kâğıt ambalajı yarısına kadar sıyrılmış kepekli ekmek duruyordu. Önünde bir ekmek bıçağı, bir ekmek kabuğu ve kırıntılar.

En alt çekmeceden bir plastik poşet çıkardım ve masanın üstündeki iki küllüğü içine boşalttım, ağzını bağlayıp köşede yarısına kadar dolmuş siyah çöp poşetinin içine attım, bir tane el bezi bulup masanın üstündeki tütün artıklarını sildim, tütün paketiyle sigara sarma makinesini içinde sigara kâğıtlarının bulunduğu kutunun üzerine koyup masanın bir ucuna yerleştirdim, pencereyi açıp sürgüsünü taktım. Sonra Yngve'yi aramaya çıktım. Tahmin ettiğim üzere verandada oturuyordu. Bir elinde bir bardak bira, diğerinde sigara vardı.

"İster misin?" diye sordu dışarı çıktığımda. "Mutfakta bir şişe daha var."

"Yok, sağ ol," dedim. "Burada olan bitenlerden sonra istemem. Bir daha asla plastik şişeden bira içmeyeceğim."

Bana bakıp gülümsedi.

"Çok hassassın," dedi. "Şişe açılmamıştı. Dolapta duruyordu. Ondan içmiş olamaz ya sonuçta."

Bir sigara yaktım ve sırtımı korkuluğa dayadım.

"Bahçeyi ne yapacağız?" diye sordum.

Yngve omuz silkti.

"Her şeyi düzeltemeyiz ya."

"Ben düzeltmek istiyorum," dedim.

"Sahiden mi?"

"Evet."

Ona planlarımdan bahsetmenin tam zamanıydı. Ama yapamadım. Yngve'nin hemen karşı savlarla itiraz edeceğini ve bu anlaşmazlığın doğuracağı sonuçta, görmek ve içinde bulunmak istemeyeceğim bir şeylerin olduğunu biliyordum. Önemsiz küçük şeylerdi ama benim hayatım da zaten bunlardan ibaret değil miydi? Çocukken, Yngve'ye hayrandım, aynı küçük kardeşlerin abilerine hayran oldukları gibi, ondan hariç takdir görmeyi isteyebileceğim kimse yoktu, ve aradaki yaş farkı nedeniyle yollarımız dışarıdayken nadiren keşisse de, evdeyken bir aradaydık. Doğal olarak eşit bir zeminde değildik, genellikle onun istedikleri olurdu, ama yine de yakındık. Bunun bir nedeni de tabii ikimizin de aynı düşmanla yüzleşmek zorunda olmasıydı. Yani babamla.

Aklımda çocukluğumdan kalma çok belirgin olaylar yoktu, ama hatırladığım birkaç şey oldukça etkileyiciydi. Ufacık şeylere katılırcasına gülüşümüz: Bir seferinde İngiltere'deki çadır gezisindeki gibi, 1976 yazında, acayip bir sıcak vardı, bir gece kamp yerinin yakınlarındaki bir tepeye çıkmıştık, yanımızdan bir araba geçmişti ve Yngve içinde oturan iki kişinin yiyiştiğini söylemişti, ben de bunu 'işediler' diye duymuştum, ve buna dakikalarca katılarak gülmüştük, gecenin geri kalanında ufacık bir sebeple yeniden patlayan bir kahkaha kriziydi.

Çocukluğumdan özlediğim tek bir şey varsa o bu olsa gerek, abimle olur olmadık önemsiz şeylere kendimize hâkim olamadan gülmemiz. Aynı gezide çadırın yanındaki sahada bütün bir gece boyunca iki İngiliz çocukla beraber, Yngve'nin Leeds şapkasıyla, benim Liverpool şapkamla futbol oynayışımız, kırsal manzaranın ardında güneşin batışı, etrafımızda karanlığın giderek yoğunlaşması, yakınlardaki çadırlardan gelen kısık sesler, benim söylenenlerden tek kelime bile anlamamam, Yngve'nin bana gururla tercüme yapması. Başka yere gitmek üzere oradan ayrılmadan önce bir sabah havuza gitmemiz, yüzme bilmeyen benim yine de plastik bir topa tutunarak yalnız olduğumuz havuzun derin kısımlarına

gitmem, ki top aniden kolumun altından fırlayınca dibe batmam, Yngve'nin yardım istemek için haykırması, o genç adamın koşup suya atlayarak beni dipten çıkarması, klorlu suyu geri çıkarırken aklıma gelen ilk şeyin annemle babamın bunu asla duymaması gerektiği oluşu. Bu tür olayların geliştiği günler sayısızdı ve aramızda kurulan bağ yok edilemezdi. Bana herkesten daha haince davranması bunu değiştirmiyordu, aksine bu ilişkimizin bir parçasıydı, ve yaşadığımız hayatın bütününde ona karşı duyduğum nefret okyanustaki su damlasından ya da gecenin içindeki bir ışık hüzmesinden daha fazla değildi. Beni bütün kontrolümü yitirecek derecede öfkeden kudurtmak için tamı tamına ne demesi gerektiğini çok iyi bilirdi. Orada oturur, son derece sakin ve müstehzi gülümsemesiyle öfkenin beni avucu içine alışını alayla izlerdi, kelimenin tam anlamıyla gözüm kararırdı ve ne yaptığımı bilemez hâle gelirdim. Elimde tuttuğum fincanı tüm gücümle ona fırlatabilirdim, ya da bir ekmek dilimini, eğer tuttuğum şey oysa, ya da bir portakalı, tabii çoktan gözyaşları ve öfkeden körleşerek üstüne saldırıp yumruklarımı savurmaya başlamamışsam, o esnada o bütün kontrolü elinde tutardı, ellerimi sımsıkı kavrar *"ay kıyamam sana, hiç kıyamam sana, küçük bebek, seni öfkeli zavallı bebek..."* derdi. Beni korkutan şeylerin de hepsini bilirdi, bu yüzden annemin gece nöbetinde olduğu, babamın da belediye toplantısına gittiği ve televizyonda normalde tam da benim gibi insanlar seyretmesin diye gece geç saatte gösterilen *Kaçak Yolcu*'nun tekrar gösteriminin olduğu akşamlarda, evde ışıkları kapatır, dış kapıyı kilitler, bana dönüp *"Ben Yngve değilim. Ben bir kaçak yolcuyum"* demek onun için dünyanın en basit işiydi, bense dehşet içinde bağırır, Yngve olduğunu söylemesi için ona yalvarırdım *"söyle, söyle, sen Yngve'sin, biliyorum, Yngve, Yngve, sen kaçak yolcu değilsin, Yngve'sin..."* Sıcak suyu açınca borulardan çıkan sesten korktuğumu da bilirdi, kulakları tırmalayan ve sonrasında gümbürtüye dönüşen tiz bir ses, bu sesle baş edebilmemin tek yolu ondan kaçınmaktı, öyle ki sabahları

yıkandıktan sonra tıpayı çekmeden suyu olduğu gibi lavaboda bırakması için aramızda anlaşmıştık. Belki altı ay boyunca her sabah yüzümü ve ellerimi Yngve'nin bıraktığı pis suyla yıkamıştım.

On yedi yaşında evden ayrıldığında ilişkimiz doğal olarak değişmişti. Gündelik birlikteliğimiz ortadan kalkınca, onun kafamdaki imajı ve varlığı, özellikle de sonradan okumak için gittiği Bergen'deki varlığı da büyümüştü. Onun yaşadığı hayatı ben de istiyordum.

Lise bire gittiğim sonbahar onu orada, Alrek Öğrenci Yurdu'ndaki odasında ziyarete gitmiştim. Havaalanı otobüsünden şehir merkezinde indiğimde ilk işim bir büfe bulup bir paket Prince sigarası ve bir çakmak almak olmuştu. Daha önce hiç sigara içmemiştim, ama uzun süredir planlıyordum, hazır Bergen'de yalnızken fırsatım olur diye düşünmüştüm. İşte orada, Johannes Kilisesi'nin yeşil kulesinin altında duruyordum, önümde insanları, arabaları ve yanıp sönen camlarıyla dopdolu Torgallmenningen Meydanı uzanıyordu. Gökyüzü maviydi, çantam asfaltın üzerinde yanı başımda duruyordu, sigarayı ağzıma yerleştirmiştim ve elimi siper ederek sarı çakmağımla sigarayı yaktığım o anda içimde güçlü, neredeyse ağır denilebilecek bir özgürlük duygusu vardı. Yalnızdım, ne istersem yapabilirdim, bütün hayatım apaçık önüme serilmişti. Öksürdüm, sigara tabii ki de boğazımı yakmıştı, ama yine de iyi idare etmiştim, özgürlük duygusu kaybolmamıştı, sigara bitince kırmızı beyaz paketi montumun cebine koydum, sırt çantamı takıp Yngve'yle buluşmaya gittim. Kristiansand Katedral Lisesi'nde hiçbir şey bana ait değildi, ama Yngve benimdi, ona ait olanlar da benimdi, bu yüzden birkaç saat sonra, egzozdan matlaşmış penceresinden içeri güneş ışınlarının düştüğü odasında yere çömelmiş, duvara dayalı üç şarap kasasına koyduğu plaklarını karıştırırken yalnızca mutlu değildim, gururluydum da. O gece, tanıdığı üç kızla beraber dışarı çıktık, onun Old Spice marka

deodorantını ve onun saç jölesini kullandım, çıkmadan önce, holdeki aynanın önünde dururken, giydiğim siyah beyaz ekose gömleğin kollarını aynı U2'daki Edge'in yaptığı gibi katlayıp ceketimin yakalarını kaldırdı. Kızlarla aralarından birinin dairesinde buluştuk, benim yalnızca on altı yaşında olmamı çok komik bulmuşlar ve kapıdaki görevlinin önünden geçerken aralarından biriyle el ele tutuşmam gerektiğini söylemişlerdi; tıpkı on sekiz yaşından küçüklerin alınmadığı bir bara ilk kez gittiğimdeki gibi. Ertesi gün önce Café Opera'ya sonra da annemle buluşmaya Café Galleri'ye gittik. Annem Søndre Skogveien'de Johanna teyzesinin evinde kalıyordu ki sonradan orayı Yngve devralmış ve ben de sonraki zamanlar Bergen'e geldiğimde onu orada ziyaret etmiştim. Ertesi sene bir sefer, elimde kayıt cihazıyla, gece Hulen Konser Salonu'nda çalacak Amerikalı grup Wall of Voodoo'yla röportaj yapmaya gitmiştim. Randevum yoktu, ses provası esnasında basın kartımla uğramıştım, sahne girişinde onları bekliyorduk, üstümde beyaz bir gömlek, kartal şeklindeki parlak ve iri bir kravat iğnesi ile tutturulmuş bir kordon boyunbağı, siyah pantolon ve botlar vardı. Ama grup önümde belirdiğinde onlarla konuşmaya birden cesaret edememiştim, korkutucu gözüküyorlardı, otuzlu yaşlarında, uyuşturucudan kafayı kırmış Los Angeleslı bir çeteyi andırıyorlardı, imdadıma Yngve yetişmişti. *Hey, mister!* diye seslenmişti ve başçı dönüp yanımıza gelince, Yngve *This is my little brother, he has come all the way from Kristiansand, down south to make an interview with Wall of Voodoo. Is that OK with you?* demişti.

Nice tie! demişti başçı ve peşinden grubun odasına dek yüzüm hafif kızararak takip etmiştim onu. Bütünüyle siyahlar içindeydi, kollarında iri dövmeleri, uzun siyah saçları, kovboy çizmeleri vardı ve bana çok samimi davranıyordu; bira ikram etmiş, önceden hazırlamış olduğum okul gazetesi klişe sorularını beni başından savmaksızın yanıtlamıştı. Başka bir defasında da Café Galleri'nin yumuşak deri koltuklarından birine kurulmuş ve Tuxedomoon'dan

yeni ayrılmış Blaine Reinninger ile röportaj yapmıştım. Liseyi bitirdikten sonra bu şehre, kafeleri, konser salonları ve plakçılarıyla bu metropole taşınacağımdan bir nebze bile şüphe duymuyordum.

Wall of Voodoo konserinden sonra Hulen'de otururken, ben de buraya taşındıktan sonra bir grup kurma kararı almıştık; Yngve'nin arkadaşı Pål bas çalabiliyordu, Yngve gitar, ben de davul. Vokalisti zamanı geldiğinde bulacaktık. Yngve besteleri, ben de güfteleri yazacaktım ve o gece bir gün burada, Hulen'de, çalacağımız konusunda aramızda sözleştik. O dönem Bergen'e gitmek benim için geleceğime yolculuk etmek gibiydi. Şimdiki hayatımı terk ediyor ve yeniden dönene kadar sonraki hayatımda birkaç gün geçiriyordum. Kristiansand'da yalnızdım ve her şey için mücadele etmem gerekiyordu, Bergen'de Yngve'yle beraberdim ve sahip olduğu her şey bana da aitti. Sadece barlar ve kafeler, mağazalar ve parklar, okuma odaları ve oditoryumlar değil, bütün arkadaşları da, ki benimle tanıştıklarında sadece kim olduğumu bilmekle kalmıyorlar ne yaptığımı da –yerel bir radyo kanalında kendi programım olduğunu, Fædrelandsvennen Gazetesi'ne konser ve albüm eleştirileri yazdığımı da– öğreniyorlardı ve bu tanışmalardan sonra Yngve arkamdan neler söylediklerini her zaman bana anlatırdı, genelde kızların söyleyecek şeyleri oluyordu, yakışıklı olduğumu ve yaşıma göre olgun davrandığımı vesaire, ama erkeklerin de oluyordu, bunlardan özellikle bir tanesi, Arvid'in yorumu aklımda kalmıştı; benim Visconti'nin filmi *Venedik'te Ölüm*'deki genç delikanlıya ne kadar çok benzediğim. Onlar için birisiydim ve bu Yngve sayesinde böyleydi. Beni yanında Vindilhytta'ya, her sene arkadaşlarıyla beraber yeni yılı kutladıkları kulübeye götürmüştü, sokakta kaset satıp maddi olarak iyi durumda olduğum bir yaz neredeyse her gece dışarı çıkmıştı, ve bu gecelerden birinde beş şişe şarabı devirmeme rağmen hâlâ insan gibi davranabilmeme Yngve'nin şaşırışını ama bir o kadar da bundan gururlanışını hatırlıyorum. Yazı Yngve'nin sevgilisinin kız kardeşiyle beraber olarak

kapatmıştım. O dönem Yngve yeni Nikon fotoğraf makinesiyle bir sürü fotoğrafımı çekiyordu, hepsi de siyah beyaz, hepsi de abartılı pozlarlaydı, bir seferinde beraber fotoğraf stüdyosuna gitmiştik, amacımız babaannemlerle anneannemlere Noel'de göndermek üzere fotoğraf çektirmekti, gönderdik de, ama aynı fotoğraf bir de fotoğrafçının Kristiansand sineması fuayesindeki vitrinine girmişti, isteyen herkesin, bizi seksenlerin giysileri ve seksenlerin saçlarıyla görebileceği şekilde sergileniyordu. Yngve'nin üstünde açık mavi gömlek, bir bileğinde deri bileklikler, enseden uzun tepeden kısa saçları, benim siyah beyaz ekose gömleğim, kolları kıvrık siyah ceketim, çivili kemerim, siyah pantolonum, arkadan uzun, tepeden Yngve'ninkinden de kısa saçlarım, bir de tek kulağımdan sarkan haç şeklinde küpe. O zamanlar sık sık sinemaya giderdim, ekseriyetle Jan Vidar'la ama bazen de Tveit'ten insanlarla, ve aydınlatılmış vitrinin içinde fotoğrafımı gördüğümde kendimi asla fotoğrafla bağdaştıramıyordum, demek istediğim, Kristiansand'da sürdüğüm hayatla, ki okul, spor salonu, şehir merkezi gibi belirli yerlere; arkadaşlarım, sınıf arkadaşlarım, takım arkadaşlarım gibi belirli kişilere bağlı olmasından ötürü bir nevi dışta kalan nesnel bir özelliği vardı, fotoğraf oldukça farklı bir şeye, mahrem ve örtülü bir alana aitti, her şeyden önce, aileyle alakalıydı, ama aynı zamanda buradan uzaklaştığımda olmak istediğim kişiye de bağlıydı. Yngve arkadaşlarına benden bahsediyor olsa da ben kendi arkadaşlarıma ondan hiç bahsetmiyordum.

Bu mahrem alanın dışarıdakilerin takdirine sunulmak üzere sergileniyor olması hem sersemletici hem de rahatsızlık vericiydi. Ama bir iki istisna dışında kimse yorum yapmıyordu, çünkü ben umursanacak biri değildim.

Nihayetinde 1987 yılında lise bittiğinde, bir sebepten Bergen'e taşınmamış, onun yerine Norveç'in kuzeyindeki bir adanın küçük bir köyüne bir seneliğine öğretmenlik yapmaya gitmiştim. Planım geceleri romanımı yazmak ve biriktirdiğim parayla bir seneliğine

Avrupa'yı dolaşmaktı; Avrupa ülkelerinde bulunabilecek her türlü kısa vadeli iş fırsatını anlatan bir kitap almıştım, hayalini kurduğum şey buydu işte, şehir şehir, ülke ülke dolaşıp, kâh çalışıp kâh yazmak, ve özgür, bağımsız bir hayat sürmekti, ama sonra o sene yazdığım metinler sayesinde Hordaland'da yeni açılan Yaratıcı Yazarlık Akademisi'ne kabul edildim, ve bu kabul ile öylesine gururlandım ki, bütün planlarımı değiştirdim, on dokuz yaşında, dış dünyada bir gezgin hayatı sürmeye dair tüm düşlerim ve düşüncelerime rağmen, sonraki dokuz senemi geçireceğim Bergen'e doğru yola koyuldum.

Güzel de bir başlangıç oldu. Havaalanı otobüsünden balık pazarında inerken güneş ışıl ışıldı, ve hafta sonları ile tatillerde Orion Otel'de resepsiyonist olarak çalışan Yngve'nin yanına, resepsiyona geldiğimde keyfi yerindeydi. Bir yarım saat daha çalışması gerekiyordu, sonra karides ve bira alıp yeni hayatımın başlangıcını kutlayabilirdik. Oturma odasındaki teypten bangır bangır Undertones çalarken evinin önündeki basamaklara oturup biramızı yudumladık. Gece olduğunda çoktan çakırkeyif olmuştuk bile, bir taksi çağırdık ve Yngve'nin arkadaşı Ola'ya gittik, orada da biraz içtik, sonra kapanış saatine kadar bir sürü insanın uğrayıp gittiği bir masada oturduğumuz Café Opera'ya gittik. Bu benim küçük kardeşim Karl Ove, dedi Yngve defalarca, Yaratıcı Yazarlık Akademisi'nde okumak için Bergen'e taşındı. Yazar olacak. Yngve benim için Sandviken'de tek odalı bir daire ayarlamıştı –orada kalan kız bir seneliğine Güney Amerika'ya gidiyordu– ama orası müsait olana dek Yngve'nin evindeki kanepede yatacaktım. Evde, ta Alrek günlerinden beri, birden fazla günü bir arada geçirmek zorunda kaldığımız sayılı zamanlarda hep yaptığı üzere incir kabuğunu doldurmayacak meseleler yüzünden beni azarlıyordu, yok işte peyniri kalın kesmiştim de, yok plakları aldığım yere koymamıştım da. Şimdi yine aynı teferruatlı terbiye gayreti devreye girmişti, yok duş aldıktan sonra yeri yeteri kadar iyi silmiyordum da, yerken yere kırıntı

döküyordum da, plak çalarken pikabın iğnesine dikkat etmiyordum da –ta ki canıma tak diyene dek; tam arabasının yanına geldiğimizde, beni son seferki gibi kapıyı sert çarpmadan kapatmam konusunda uyardığı zaman. Öfkeden kudurmuş bir vaziyette bana ne yapmam gerektiğini söylemeyi kes diye bağırmıştım. O da kesmişti, bir daha beni asla tenkit etmemişti. Ama ilişkimizin dengesi aynı kaldı, içine adım attığım dünya ona aitti, o dünyada ben her zaman onun küçük kardeşiydim ve hep öyle kalacaktım. Yaratıcı Yazarlık Akademisi'nde hayat karmaşıktı, orada kendime arkadaş edinememiştim, hem herkes benden büyüktü hem de onlarla aramda bariz bir şekilde ortak hiçbir şey bulamıyordum, bu nedenle çoğunlukla Yngve'ye yamanıyordum, arayıp hafta sonu planını soruyordum, ve evet her zaman bir planı oluyordu, ben de onunla takılsam olur muydu? Olurdu. Ve koca bir pazar gününü şehirde tek başıma dolanarak, ya da yatağımda yatarak geçirdikten sonra, akşamları, gitmemem, kendi kendime yetebilmeyi öğrenmem konusunda kendime telkinlerde bulunmama rağmen Yngve'ye uğrama isteğine karşı koyamıyor ve sayısız akşam kendimi onun televizyonunun karşısındaki koltukta otururken buluyordum.

Daha sonra Yngve arkadaşlarıyla eve çıkmış ve bu da benim için hiç iyi olmamıştı çünkü ona nasıl bağımlı olduğum iyice göze batmaya başlamıştı; kapılarında bitmediğim tek gün geçmiyordu neredeyse, eğer evde yoksa da kendimi onların oturma odasında otururken buluyordum, ya evdekilerden biri beni nezaketen ağırlıyor oluyordu, ya da bir başıma oturup bir müzik dergisi ya da gazete karıştırıyordum, eziğin önde gideni bir insan türünün zavallı bir karikatürü gibiydim tıpkı. Yngve'ye muhtaçtım ama Yngve bana muhtaç değildi. Olay buydu. O varken arkadaşlarından biriyle sohbet edebilirdim, bir altyapı vardı, ama tek başımayken? Tek başıma onlardan birinin yanına mı yanaşacaktım? Bu çok tuhaf, zorlama ve rahatsız edici olurdu, öyle şey olmazdı. Hem hâlim tavrım da o kadar iyi değildi, lafı uzatmadan söyleyecek olursak,

çok sık sarhoş oluyordum ve kafama koyduysam birisini taciz etmekten hiç kaçınmıyordum. Genelde görünüşleriyle, ya da dikkatimi çekmiş ufak tefek aptalca özellikleri üzerinden oluyordu bu.

Akademide okurken yazdığım roman geri çevrilmişti, üniversiteye başlamıştım, gönülsüzce edebiyat okuyordum, artık yazamıyordum, ve yazma kariyerimden geriye bir tek arzum kalmıştı. O arzu güçlüydü, ama üniversitede okuyan kaç kişi benzer bir arzu beslemiyordu ki? Grubumuz Kafkatrakterne ile Hulen'de çalmıştık, Garage'da çalmıştık, bazı şarkılarımız radyoda çalıyordu, müzik sayfalarında hakkımızda bir iki iyi değerlendirme yazısı çıkmıştı ve bu iyi bir şeydi; ancak bütün bu süreçte beni sırf Yngve'nin kardeşi olduğum için aralarına aldıklarını biliyordum, çünkü berbat bir davulcuydum. Yirmi dört yaşındayken aniden bir aydınlanma yaşadım: Aslında hayatım buydu, hayat tam da buna benziyordu ve muhtemelen hep böyle kalacaktı. Öğrencilik dönemi, hayatın bu masalsı ve çokça bahsi geçen, her zaman keyifle anılan bu dönemi, benim için bir dizi sıkıntılı, yalnız ve kusurlu günden ibaretti. Bunun ayırdına daha önce varmamış olmamın nedeni içimde daima beslediğim umut ve ancak yirmili yaşlardakilerin kurabileceği, kadınlar, aşk, dostlar, mutluluk, gizli kalmış ve aniden beliren yeteneklerle ilgili gülünç düşlerdi. Ama ben yirmi dört yaşındayken hayatı olduğu hâliyle görmüştüm. Ve sorun yoktu, benim de ufak tefek hazlarım vardı ve belli miktar bir yalnızlığa ve aşağılanmaya katlanabilirdim, dipsiz bir kuyuydum, hadi gelin üstüme diye düşündüğüm günler olurdu, katlanabilirim, zavallı, adi, değersiz, acınacak, beş para etmez, utanç verici, kasvetli ve iç karartıcı olanların kuyusuyum ben. Hadi! İşeyin üstüme! Sıçabilirsiniz de! Buna katlanabilirim! Dayanırım. Dayanıklılığın ta kendisiyim ben! Asıldığım kızların gözlerimde bunu gördükleri konusunda asla bir şüphem olmamıştı. Çok fazla arzu, çok az umut. Aynı esnada tüm bu süreç içinde sahip olduğu arkadaşları, dersleri, işi, grubu, hele ki kız arkadaşlarıyla, Yngve istediği her şeyi elde ediyordu.

Onda olup da bende olmayan şey neydi? Nasıl oluyor da kızlar konusunda onun şansı hep yaver giderken, benim konuştuklarım ya dehşete kapılıyor ya da beni küçük görüyorlardı? Ne olursa olsun peşinden ayrılmıyordum. Bu yıllardaki tek iyi arkadaşım Espen'di, akademiye benden bir sene sonra başlamıştı ve edebiyat dersinde tanışmıştım, benden yazdığı bazı şiirleri okumamı istemişti. Şiirden anladığını yoktu ama okumuştum, farkına varamayacağı şekilde zırvalamıştım, sonra zamanla arkadaş olmuştuk. Espen lisede Beckett okumuş, caz dinlemiş, satranç oynamış tiplerdendi, uzun saçları ve bir nevi gergin, kaygılı bir tabiatı vardı. İki kişiden kalabalık ortamlara girmezdi, ama entelektüel olarak açık biriydi ve edebiyat dünyasına, tanışmamızdan bir sene sonra basılan şiir derlemesiyle ilk adımını atmıştı, kıskanmadım desem yalan olurdu. Yngve'yle Espen hayatımın iki farklı yönünü temsil ediyorlardı, ve tipik olarak birbirleriyle geçinemiyorlardı.

Espen muhtemelen farkında değildi ama birçok konuda fikir sahibiymişim gibi davrandığım için beni edebiyat dünyasının bir üst seviyesine o çıkarmıştı, daha karmaşık başka hiçbir şeyin olamayacağı, Dante'nin bir dizesi hakkında makaleler yazılan, sanatın en tepedekiyle haşır neşir olduğu, Bizim de içinde bulunduğumuz modernist akımın mağrur yanıyla değil de daha çok kavranılamaz yanıyla, ki bu en güzel Blanchot'nun Orpheus'un Bakışı tanımıyla tasvir edilmiştir, gecenin gecesi, olumsuzlamanın olumsuzlaması, ki tabii o da bizim keyfekeder ve birçok yönden sefil hayatlarımızın üzerinde bir yerdeydi, ama ayrıca öğrenmiştim ki hiçbir istediğimizi elde edemediğimiz, her şeyin gücümüz ve yeteneklerimizin erişiminin dışında kaldığı bu aptalca önemsiz hayatlarımızın bu dünyada bir yeri vardı, dolayısıyla en tepedekinde de bir yeri vardı, çünkü kitaplar vardı, tek yapman gereken onları alıp okumaktı, beni kitaplardan benden başka kimse mahrum bırakamazdı. Tek yapman gereken onlara uzanmaktı.

Modernist edebiyat tüm o uçsuz bucaksız aparatlarıyla bir ens-

trümandı, bir algılama biçimiydi, ve bir kez özümsendiğinde, getirdiği öngörüler özü kaybolmadan inkâr edilebilirdi, biçimi dahi bozulmadan kalırdı, sonra kendi hayatımıza ve böylece de birden, yepyeni ve anlam dolu bir ışığın altında beliren büyülenmelerimize uygulanabilirdi. Espen bu yolu seçmişti, ben de onu takip ettim, beyinsiz küçük bir köpek gibiydim, doğru, ama yine de takip ettim onu. Adorno'nun sayfalarını karıştırdım, Benjamin'den bazı pasajlar okudum, birkaç gün Blanchot'nun başından kalkmadım, biraz Derrida'yla Foucault'ya göz attım, bir miktar Kristeva, Lacan ve Deleuze'de şansımı denedim, bir yandan da Ekelöf, Björling, Pound, Mallarmé, Rilke, Trakl, Ashberry, Mandelstam, Lunden, Thomsen ve Hauge şiirleri ortalarda dolanıyordu ki hiçbirinin üstünde birkaç dakikadan fazla zaman harcamamış, onları sanki MacLean ya da Bagley'in romanlarından biriymişçesine birer düzyazı gibi okumuştum, ve hiçbir şey öğrenmemiş, hiçbir şey anlamamıştım, ama sırf onlara temas etmiş olmak, kitaplığımda kitaplarına sahip olmak bilincimde bir kaymaya yol açmıştı, var olduklarını bilmek dahi bir zenginlikti, ve beni kavrayışsal olarak zenginleştirmediyseler bile sezgi ve duygu yönünden daha zengin kılmışlardı.

Şimdi bu bir sınavda ya da bir tartışma esnasında ortaya koyabileceğin bir şey değildi, ama yuvarlamalar kralı olarak benim peşinde olduğum şey de bu değildi zaten. Ben zenginlik peşindeydim. Ve örneğin Adorno okurken beni zenginleştiren okuduğum şey değil de okurken kendimi nasıl algıladığımdı. Ben Adorno okuyan biriydim! Düşünceyi olabilecek en yüksek mertebeye çekmeyi amaçlayan ve her cümle sonundaki her noktanın sanki bir dağcının kramponları gibi yerleştirildiği bu ağır, anlaşılması güç, ayrıntılı ve kusursuz dilde başka bir şey, gerçeğin ruh hâline, o cümlelerin gölgesine has bir yaklaşımım da vardı, ki bu yaklaşım bende dili bu özel ruh hâliyle, gerçek bir şeyin, yaşayan bir şeyin üzerinde uygulamanın müphem arzusunu uyandırıyordu.

Bir tartışmanın değil de bir vaşağın üstünde örneğin, ya da bir karatavuğun ya da bir çimento karıştırıcının. Zira dil ruh hâliyle gerçekliğin üstünü örtmüyordu, aksine, gerçeklik ondan türüyordu.

Bunu hiç dillendirmedim, düşünce bazında var olmadı, bir sezgi olduğu bile söylenemezdi, daha çok muğlak bir tuzak gibiydi. Bu yanımı Yngve'den tamamıyla gizledim, bir kere ilgilenmiyordu, hem inanmıyordu da, medya okumuştu ve branşının prensiplerine, yani nesnel kalite diye bir şeyin olmadığına, tüm yargıların göreceli ve elbette popüler olanın en az popüler olmayan kadar iyi olduğuna tamamıyla bağlıydı, ama bir süre sonra bu farklılık ve içimde tuttuğum ne varsa bana daha da ağır gelmeye başladı, insan olarak, bizimle, Yngve'yle aramdaki mesafenin büyüklüğüyle alakalı olmaya başladı, ve bunu istemiyordum, bunu kesinlikle istemiyordum, o nedenle sürekli alttan alıyordum. Eğer bir yenilgi yaşamışsam, bir işi başaramamışsam, önemli bir konuyu yanlış anlamışsam, ona bunu söylemekte asla tereddüt etmiyordum, çünkü onun gözünde beni alçaltan her şey iyiydi, öte yandan önemli bir şey başardığım durumlarda, bunun bahsini genelde açmıyordum.

Kendi içinde bir önemi yoktu belki, ama bunun bilinci baş gösterdiğinde durum kötüleşti, çünkü onunla beraberken bunu düşünüyordum, ve artık içimden geldiği gibi, doğal davranamaz olmuştum, eskiden olduğu gibi hemen sohbete başlayamıyor, onun yerine kara kara düşünüp, diyeceklerimi tartıp biçiyordum. Espen'le de böyleydim, ama aksi şekilde, kaygısız, eğlence odaklı hayat tarzımı bastırıyordum. Bir yandan da hiç âşık olmadığım bir kız arkadaşım vardı, âşık değildim ve bunu elbette biliyor olmalıydı. Dört yıldır beraberdik. İşte böyleydim, rol kesiyor, bir öyleymişim bir böyleymişim gibi davranıyordum. Üstelik bunlar yetmezmiş gibi zihinsel özürlülerle ilgili bir kurumda da çalışıyordum, oradaki hasta bakıcılara yaltaklanmakla kalmıyor, fikirlerini, tavırlarını, sezgilerini anlayabilmek için onlara partilerinde de eşlik ediyordum, ki bu partiler şehrin öğrenciler tarafından dış-

lanmış bir yerinde, içinde piyanist şantörlerin olduğu, ev ortamını andıran barlarda gerçekleşirdi. Bana ait tek tük ne varsa inkâr ediyor ya da onları kendime saklıyordum. Neticede karakterimin sinsi ve güvenilmez bir yanı vardı, o dönem tanıştığım kimi insanlarda karşıma çıkan ve saygı duyduğum sağlam karakterden ya da saflıktan eser yoktu. Yngve'yeyse onu bu şekilde yargılayamayacak kadar yakındım, çünkü düşüncelerin, şayet haklarında iyi bir şey söylemek mümkünse, büyük bir zayıflığı vardır, o da etkili olabilmeleri için arada bir mesafeyi gerektirmeleridir. Bu mesafenin dâhilindeki her şey duygulara tabidir. Ona karşı hissettiğim duygular yüzünden bazı şeyleri geri planda tutuyordum. O hiçbir konuda hata yapmamalıydı. Annem yapabilirdi, bu beni rahatsız etmezdi, babam ve arkadaşlarım yapabilirdi, hatta ben bile yapabilirdim, bu umurumda bile olmazdı, ama Yngve'nin başarısız olma hakkı, aptal konumuna düşme, zayıflık gösterme lüksü yoktu. Buna rağmen yaparsa, ve ben de o esnada onu izliyorsam içim utançla dolardı, ama mesele onun adına utanmam değildi, mesele onun bunun farkına varmamasının zaruriyetiydi, böyle duygular beslediğimin farkına varmamalıydı, ve bu şartlarda duygularını gizlemek adına gözlerini kaçırıyor olman yoruma çok açık olmasa da oldukça göze çarpıyor olmalıydı. Aptalca bir şey söylemesi ya da çenesinin düşmesi onun hakkındaki düşüncelerimi değiştirmiyordu, sırf bu yüzden onu farklı bir şekilde yargılamıyordum, öyleyse içimde filizlenen bu duygu yalnızca *ondan* utandığımı düşünme ihtimalinden kaynaklanıyordu.

Garage'da geç saatlere kadar oturduğumuz o seferde olduğu gibi, oturmuş uzun süredir çıkarmayı planladığımız dergiyi tartışıyorduk, çevremiz yazabilen ve fotoğraf çekebilen, Liverpool'un 1982/83 sezonu hakkında da, Frankfurt Okulu üyeleri hakkında da, İngiliz grupları, Norveçli yazarlar, Alman dışavurumcu filmler, Amerikan dizileri hakkında da fikir sahibi kişilerle doluydu. Bu kadar geniş yelpazedeki konuları –futbol, müzik, edebiyat, film,

felsefe ve sanat– ciddiyetle ele alacak bir dergi çıkarmanın uzun zamandır iyi bir fikir olduğu kanaatindeydik. O gece, öğrenci gazetesi Studvest'in editörü Ingar Myking'le ve grubumuzun vokali olmasının yanı sıra Ingar'ın selefi de olan Hans Mjelva'yla beraberdik. Yngve dergi hakkında konuşmaya başlayınca birden kendimi Ingar ve Hans'ın yerine koyarak söylediklerini dinledim. Sıradan ve herkesin bildiği şeylerdi, başımı masaya eğdim. Yngve konuşurken birkaç kez bana doğru bakmıştı. Ne düşündüğümü söylemeli miydim, diğer bir deyişle, onu düzeltmeli miydim? Yoksa siktir edip, kendimi inkâr etmeli ve ona arka mı çıkmalıydım? O zaman Ingar ve Hans fikirlerine katıldığımı düşüneceklerdi. Bunu da istemiyordum. Böylece orta yolu hiçbir şey söylememekte buldum, sessizliğimle Yngve'yi ve tespitlerini onaylıyormuş izlenimi vermeyi amaçlamıştım ki sanırım Ingar'la Hans da aynı şeyi amaçlıyordu.

İşte genellikle böyle ödlektim, kimseyi kızdırmak istemiyordum ve düşüncelerimi kendime saklıyordum, ama bu sefer koşullar ağırdı, bir yandan daima ait olduğu yerde, yani benden üstün konumda olmasını istediğim Yngve vardı, diğer yandan da bunun şov gibi görünmesine neden olacak dinleyiciler vardı, yani konuşarak işin içinden kolayca çıkamazdım.

Yngve'yle yaptığımız birçok şey onun istediği koşullarda gerçekleşirdi, ve okuyup yazmak gibi tek başıma yaptığım birçok şeyi de kendime saklardım. Ama kimi zaman bu iki dünya buluşuyordu, bu kaçınılmazdı, çünkü Yngve de edebiyatla ilgiliydi, gerçi bu ilgi benimkiyle aynı yönde değildi. Örneğin bir öğrenci dergisi için yazar Kjartan Fløgstad'la röportaj yapmak zorundaydım ve Yngve beraber yapmayı önerdiğinde hiç düşünmeden kabul etmiştim. Fløgstad, aklı başında konuşmaları ve entelektüelliği ile, alakalı alakasız her konudaki teorileriyle, dogmatik olmayan ve bağımsız, neredeyse aristokratik denilebilecek sol görüşleriyle, ve hele ki sözcük oyunlarıyla, Yngve'nin en sevdiği yazardı. Yngve'nin kendisi de sözcük oyunları ve bulduğu bayat esprilerle ünlüydü, ve

temel akademik kulvarının baz aldığı düşünceye göre bir sanat eserinin değeri kendi içinde değil de alıcıda yaratılıyordu, ve otantik ifade en az otantik olmayan ifade kadar sorguya açıktı. Bana göre Fløgstad Norveç'in önemli bir yazarıydı. Onunla yapılacak röportajı Norveç'in ikinci ölçünlü dili Nynorsk dilinde yayınlanan ufak öğrenci gazetesi TAL ayarlamıştı. Önceden şair Olav H. Hauge'yle ve yazar Karin Moe ile TAL için röportaj yapmıştım. Hauge röportajını Espen ve fotoğrafları çeken Yngve'nin arkadaşı Asbjørn ile beraber yapmıştık, dolayısıyla bu sefer Yngve'nin olmasından doğal bir şey olamazdı. Hauge röportajı iyi geçmişti, felaket bir şekilde başlamasına rağmen, çünkü ona üç kişi geleceğimizi söylememiştim ve arabamız bahçesine saptığında sadece bir kişi beklediğini söyleyerek bizi evine almayı reddetti. *Kalabalık gelmişsiniz*, dedi tok batı kıyısı aksanıyla kapının girişinde, işte o zaman kendimi birden mutlu, hafif, aptal, heves kumkuması, düşünmeden davranan, elma yanaklı Doğu Norveçliler gibi hissetmiştim. Hauge entelektüel dünyanın demirbaşlarından biriydi, hiçbir şey için kılını kıpırdatmazdı, ben bir turisttim ve bu fenomeni daha yakından incelesinler diye yanımda arkadaşlarımı da getirmiştim. Hislerim böyleydi, ve onun haşin, neredeyse düşmanca ifadesinden anladığım kadarıyla, o da aynen böyle hissediyordu. Ama sonunda, *Peki gelin madem*, dedi ve önümüzden ağır adımlarla, çantalarımızı ve fotoğraf ekipmanlarımızı bıraktığımız oturma odasına yürüdü. Asbjørn fotoğraf makinesini çıkardı ve ışığa tuttu, Espen'le ben notlarımızı çıkardık, Hauge duvar kenarındaki bir banka oturmuş, yere bakıyordu. *Belki şu pencerenin orada durabilirsiniz*, dedi Asbjørn. *Işık orada daha iyi*. Böylece birkaç fotoğraf çekebiliriz. Hauge alnından sarkan gri perçemiyle, başını kaldırıp ona baktı. *Burada fotoğraf falan çekilmeyecek*, dedi. *Peki*, dedi Asbjørn. *Çok özür dilerim*. Kenara çekildi ve ihtiyatla ekipmanları çantaya geri yerleştirdi. Espen bir elinde kalemi, yanımda oturmuş notlarını gözden geçiriyordu. Onu tanıyordum,

ve notlarını gözden geçirmeye iten şeyin konsantrasyon olmadığı belliydi. Kimsenin konuşmadığı uzunca bir süre geçti. Espen bana baktı. Hauge'ye baktı. *Bir sorum var*, dedi. *Sormamın bir mahsuru var mı?* Hauge başını salladı ve alnına düşen perçemi normalde erkeksi sakinliği ve sessizliğiyle kıyaslandığında şaşırtıcı derecede kadınsı ve hafif kaçan bir hareketle geriye itti. Espen sorusunu not defterinden okumaya başladı, uzun ve dolambaçlı bir soruydu ve şiirlerinden birinin kısa bir analizini de içeriyordu. Bitirdiğinde, Hauge, başını kaldırmadan, şiirleri hakkında konuşmayacağını söyledi.

Espen'in sorularını okumuştum, hepsi Hauge'nin şiirlerine odaklıydı ve eğer Hauge'nin şiirleri hakkında konuşmaya niyeti yoksa, soruların hiçbiri işe yaramayacaktı.

Peşi sıra gelen sessizlik uzun sürdü. Şimdi Espen de Hauge kadar kararmış ve içine kapanmıştı. Onlar şair, diye düşünmüştüm, böyle oluyorlar. Onların ağır kasveti yanında kendimi hafif sıklet, amatör, hiçbir konu hakkında hiçbir fikri olmayan, yüzeyde sürüklenen, futbol izleyen, bir iki filozofun adını bilen, en yaygın pop müzik türlerini seven biri gibi hissetmiştim. Şiire en çok yaklaştığım an "*Du duver så deilig*", Ne Tatlı Salınıyorsun adlı şarkıydı. Bu sessizliğe müdahale etmeliydim çünkü röportaj boyunca Espen'in başka bir şey söylemeyeceği aşikârdı, bu yüzden ben de annemin oturduğu Jølster Belediyesi hakkında sorular sormaya başladım, çünkü ressam Astrup oralıydı, ve Hauge'nin ilgi alanına giriyordu, hakkında şiir bile yazmıştı. Aralarında belli ki bir benzerlik vardı. Ama bunun hakkında da konuşmak istemiyordu. Onun yerine seneler önce 1960'larda bir tarihte –en azından o tarihlerdeymiş gibi anlaşılıyordu– yaptığı bir seyahati anlattı, gözlerini yere dikerek adını andığı tüm isimlerden sanki hepimiz onları tanıyormuşuz da aramızda kalsın dermişçesine bahsetti. Adlarını hiç duymamıştık ve tüm bunlar eğer şifreli bir konuşma değilse, en azından şahsi anlamı haricinde özel bir anlamı yoktu.

Çeviri üzerine bir soru sordum, Asbjørn başka bir şey sordu, sorulara hep aynı şekilde, son derece lakayıt bir tonda, sanki orada öylesine kendi kendine oturmuş konuşuyormuş gibi yanıt verdi. Ya da daha doğrusu yerle konuşuyormuş gibi. Bir röportaj olarak faciaydı. Ama sonra, böyle belki bir saat geçirdikten sonra, evin bahçesine başka bir araba yanaştı. Yerel radyo ve televizyon kanalı, NRK Hordaland'dı, Hauge'nin birkaç şiirini okumasını istiyorlardı. İşe koyuldular, ama bir kablo unutmuşlardı, onu almak için geri dönmeleri gerekiyordu, kabloyu alıp döndüklerinde Hauge değişmişti, birdenbire bize karşı dostça davranmaya başlamıştı, şakalar yapıp gülümsüyordu, şimdi NRK'ya karşı biz olmuştuk ve buzlar çözülmüştü, çünkü NRK kayıt yapmayı bitirip gittiğinde, gösterdiği samimiyet devam etti, açıktı ve mevcudiyetinin niteliği değişmişti. Fırından taze çıkmış bir elmalı turtayla karısı çıkageldi, turta ikramından sonra bize evi gezdirdi, bizi birinci kattaki, çalışma odası olarak da kullandığı kütüphanesine çıkardı. Çalışma masasının üstünde, kapağında Günlük yazan bir defter gördüm, ve orada raflardan kitaplar çıkarıp onlar hakkında konuştu, içlerinde Julia Kristeva da vardı, hatırlıyorum, çünkü aklımdan *Sen bunu kesinlikle okumamışsındır* diye geçirmiştim, Hauge üniversiteye gitmemişti, ve *Eğer okuduysan bile kesin hiçbir şey anlamamışsındır*, sonra merdivenlerden inerken ölüm konusunda inanılmaz yoğun ve anlamlı bir şey söyledi, ses tonu mütevekkil ve lakonikti, ama alaycıydı da, o zaman şöyle düşünmüştüm, bunu hatırlamalıyım, bu önemli, bunu ömrüm boyunca hatırlamak zorundayım, ama eve dönüş yolunda, arabayla Hardanger Fiyordu boyunca yol alırken çoktan unutmuştum bile. Birkaç adım gerimden yürüyordu, Espen ve Asbjørn çıkmıştı bile, sıra fotoğraf çekimine gelmişti. Hauge taş bankın üstüne oturmuş, bacak bacak üstünde uzaklara bakarken, ve Asbjørn çeşitli açılardan, bir çömelip bir kalkıp fotoğraflar çekerken, Espen'le ben birkaç metre ötede sigara içiyorduk. Muhteşem bir sonbahar günüydü, soğuk ve açık;

o sabah Bergen'den iç kesimlere doğru arabayla yol alırken, fiyordun üstüne puslu bir sabah ayazı çökmüştü. Dağ yamaçlarındaki ağaçların yaprakları sarı ve kırmızıydı, altında uzanan fiyord çarşaf gibi dümdüz, çağlayanlar beyaz ve gürdü. Mutluydum, röportaj bitmişti, iyi geçmişti ama bir yandan da tedirgindim, Hauge'yle ilgili bir şey içimi huzursuz ediyordu. Durulmayan ve nereden kaynaklandığını bilmediğim bir şey. Yaşlı bir adamdı ve üstünde yaşlı adam giysileri vardı, pazen gömleği, yaşlı adam pantolonu, terliği ve şapkası, yaşlı insan adımlarına sahipti, ama yine de dedem ya da babamın amcası Alf'de olduğu gibi ihtiyarımsı bir hâli yoktu, tam tersine, bize birdenbire kendini açtığında, ve bize bir şeyler göstermek istediğinde bir nevi naif ve çocuksu bir şekilde yapmıştı bunu, son derece dostça, ama son derece kırılgandı da, tıpkı hiç arkadaşı olmayan bir çocuğun, birisi ona aniden ilgi gösterdiğinde davrandığı gibi, diye düşünülebilirdi, dedem ya da Alf için düşünülemeyecek bir şeydi bu, kendilerini en son bu denli açtıklarından bu yana en az altmış sene geçmiş olmalıydı, o da eğer hiç yapmışlarsa. Aslında hayır, Hauge'nin yaptığı şey kendini açmak değildi, aslında geldiğimiz zaman gösterdiği düşmanlığıyla korumaya çalıştığı doğal hâliydi bu. Görmek istemediğim bir şey görmüştüm, çünkü bunu bize gösteren kişi, nasıl göründüğünü bilmiyordu. Seksenini geçmişti, ama içindeki hiçbir şey ölmemişti, kireç tutmamıştı, ve böyle olması yaşamayı aslında bir hayli katlanılmaz kılar, diye düşünüyordum şimdi, oysa o zaman sadece tedirgin etmişti beni.

"Birkaç tane de şu elma ağaçlarının orada çekebilir miyiz?" dedi Asbjørn.

Hauge başını öne salladı, ayağa kalkıp Asbjørn'ün peşinden ağaçların oraya gitti. Eğilip sigarayı yerde söndürdüm, doğrulduğumda izmariti atabileceğim bir yer arandım, bahçesine öylece atamazdım, ama atacak da hiçbir yer bulamadım, bu nedenle cebime tıktım.

Dört bir yanımızın dağlarla çevrili olması, bizde devasa bir mahzendeymişiz hissi uyandırıyordu. Vestland sonbaharlarında sıkça görüldüğü üzere, havada hâlâ hafif ılık bir esinti vardı.

"Acaba bize bazı şiirlerini okumak ister mi diye sorabilir miyiz?" dedi Espen.

"Eğer cesaretin varsa sor," dedim ve Asbjørn'ün gülümsediğini gördüm. Eğer Hauge Espen için bir şairse, Asbjørn için bir efsaneydi, ve şimdi orada durmuş fotoğraflarını çekmek için gereken tüm zamana sahipti. Bitirdiklerinde, eşyalarımızı almak için oturma odasına gittik. Yol üstündeki bir kitapçıdan aldığım kitabı çıkardım, Hauge'nin toplu şiirleriydi, ondan kitabı annem için imzalamasını rica ettim.

"Adı ne?" dedi.

"Sissel," dedim.

"Soyadı?"

"Hatløy. Sissel Hatløy."

Sissel Hatløy'e en içten dileklerimle, Olav H. Hauge, diye yazdı ve kitabı bana uzattı.

"Teşekkür ederim," dedim.

Gideceğimiz zaman bize kapıya kadar eşlik etti. Espen ona sırtını dönmüş, kitabı çıkarıyordu, sonra mahcubiyetle ve umutla ışıldayan bir yüzle birden döndü.

"Bizim için bir şiir okuyabilir misiniz acaba?"

"Evet, okuyabilirim tabii," dedi Hauge. "Hangisini dinlemek istiyorsunuz?"

"Kedili olan olur mu?" dedi Espen. "Bahçedeki? Hem buraya da uyar, ha ha ha."

"Dur bakalım," dedi Hauge. "Başlıyorum."

Ve okudu.

Kedi oturuyor
bahçede

geldiğinde
az konuş kediyle
odur en hassası bu bahçenin.

Herkes gülümsedi, Hauge de.

"Kısa bir şiirdi ama," dedi. "Bir tane daha dinlemek ister misiniz?"

"Hem de nasıl!" dedi Espen.

Sayfaları biraz daha karıştırdı, sonra tekrardan okumaya başladı.

Hasat Mevsimi

Eylül'ün şu ılık güneşli günleri
Hasat mevsimi. Hâlâ öbek öbek
kekreyemişler ormanda, kızılcıklar kızarıyor
taş duvarlar boyunca, yemişler düşüyor tek dokunuşla
ve karadut salkımları parıldıyor fundalıklarda
ardıç kuşları peşinde son frenk üzümünün
ve eşek arısı varıyor tadına eriğin
gece olunca kaldırıyorum merdiveni kenara ve asıyorum
sepetimi barakada. Cılız buzullar
üstüne ince bir tabaka kar düşmüş bile
Yattıktan sonra duyuyorum çaça balığı avcılarının sesini
açılırken denize. Biliyorum süzülecekler bütün gece
ve tarayacaklar fiyordu güçlü fenerleriyle.

Şiirlerini okuduğu sırada, bahçede durmuş, yere bakıp o ânın ne kadar da önemli ve ayrıcalıklı olduğunu düşünmüştüm, ama bu düşünceyi bile sindirecek vakit yoktu, çünkü yaratıcısı tarafından yaratıldığı yerde okunan şiirin ele geçirdiği bu an bizden çok daha büyüktü, ebediyete aitti, ve biz gençliğimiz ve üç kuruşluk

aklımızla bunu nasıl algılayabilirdik ki? Algılayamamıştık, o şiirini okurken ben en azından kıvranmıştım. Neredeyse dayanamayacaktım. Bir şaka, en azından, içine hapsolduğumuz gündelik hayata bir şekil verebilirdi. Peki ya güzelliği ne olacaktı, onunla nasıl başa çıkacaktık? Onu ne yapacaktık?

Yanından ayrılırken, Hauge elini havaya kaldırıp bizi selamladı, ve Asbjørn arabayı çalıştırıp yola koyulduğunda çoktan evine girmişti bile. Kendimi tıpkı, tüm gününü güneş altında geçirmiş biri gibi hissediyordum. Bitap ve hantal; tek yaptığın şey kayanın üstüne gözlerin kapalı bir şekilde uzanmak olsa da. Asbjørn kız arkadaşı Kari'yi almak için bir kafeye uğradı, biz Hauge'yle röportaj yaparken Kari bizi orada beklemişti. Birkaç dakika boyunca olan biteni tartıştıktan sonra arabanın içi sessizliğe büründü, sessizce pencereden dışarıyı seyrettik, uzayan gölgeleri, derinleşen renkleri, fiyordun üzerinden esen rüzgârın dışarıdaki insanların saçlarını dağıtışını, büfelerin dışındaki gazete flamalarının sallanışını, bisikletleri üstündeki çocukları, bisikletleri üstündeki şu ölümsüz taşra çocuklarını. Eve gider gitmez kayıt cihazından röportajı yazmaya koyuldum, çünkü tecrübeyle sabitti ki, seslere, sorulara ve olan biten her şeye karşı direnç, araya zaman girdikçe hızla artardı, bu yüzden hemencecik yaparsam, olan bitene nispeten yakınken şüphelerim ve utancım baş edilebilir olurdu. Başlar başlamaz fark ettiğim sorun, iyi geçen bölümlerin tamamının kayıt cihazı kapalıyken gerçekleşmiş olmasıydı. Çare, her şeyi olduğu gibi yazmaktı; ilk izlenimlerimizi, homurdanan ve içine kapanık biri oluşunu, aniden değişimini, elmalı turtayı, kütüphaneyi. Espen Hauge'nin yazarlığı hakkında bir giriş ve aralara da olan biten tüm diğer şeylere iyi bir tezat oluşturan analitik kısa pasajlar yazdı. TAL'ın editörü, felsefe öğrencisi, Profesör Georg Johannesen'in talebesi ve Nynorsk dilinin savunucusu Hans Marius Hansteen'den Hauge'nin memnun kaldığını öğrendik. Muhtemelen öyle olmadığı hâlde –zira henüz yirmi yaşındaydık– Georg Johannesen'e, bunun bugüne dek

verdiği en iyi röportajlardan biri olduğunu söylemişti, ve Hauge başkalarını değerlendirmesi söz konusu olduğunda, her zaman nezaketi açık sözlülüğe yeğlerdi, ama memnun kaldığı şeyin ne olduğunu ve karısının bizi arayıp eşe dosta dağıtmak için dergiden birkaç tane daha istemesine yol açan şeyin ne olduğunu Hauge'nin günlüklerini okuduktan sonra anlamıştım, bir röportajda onunla ilgili sadece pohpohlamanın dışına çıkan bir tablo ilk defa çizilmişti. Hauge elbette ki saldırgan ve huysuz ihtiyar tavırlarının farkındaydı, ama insanlar ona öylesine saygı duyuyordu ki bu yönü görmezden geliniyor, kibarlık ve terbiye katmanlarının altında çok derinlerde kalıyordu, ve bu da gerçeğe tutkun kimliği yüzünden onun çok da hoşlanmadığı bir durumdu.

Altı ay sonra sıra Kjartan Fløgstad'daydı. Onu aradığım zaman Hauge'yle olan röportajı okuduğunu, TAL'a seve seve röportaj verebileceğini söylemişti. Eğer tek başıma olsaydım, tedirginlikten ve ona duyduğum saygıdan ötürü bütün kitaplarını okur, itinayla birkaç saatlik sohbete yetecek kadar soru çıkarır ve konuşulan her şeyi kaydederdim, çünkü benim sorularım aptalca olsa bile vereceği yanıtlar öyle olmayacaktı, eğer söylediklerini kaydedersem, benim iştirakim ne kadar vasat olursa olsun onun söyledikleri bütün röportajı sırtlamış olacaktı. Ama Yngve de benimle olacağı için böyle bir tedirginlik içinde değildim, sırtımı ona dayamıştım, bütün kitaplarını okumadım, nispeten özensiz sorular hazırladım, bir yandan da Yngve'yle aramdaki ilişkiyi de göz önünde bulundurdum, düzeltme peşinde biri gibi algılanmak istemiyordum, bunu ondan daha iyi yapabileceğimi düşündüğümü düşünmesini istemiyordum, ve Fløgstad'la buluşmak üzere Oslo'ya gittiğimizde –Mart'ın sonu ya da Nisan'ın başlarında gri bir ilkbahar günüydü, Bjølsen'deki bir kafenin dışında– yaptığım ön hazırlık önceki seferlere göre çok daha kötüydü, bu yetmiyormuş gibi Yngve'yle beraber Dictaphone ya da kayıt cihazı kullanmama, röportaj esnasında not almama kararı almıştık, olaya çok ciddi ve resmi bir hava

katar diye düşünmüştük, daha sohbet gibi, daha izlenimci, kendiliğinden gelişen bir şey olsun istemiştik. Benim hafızamın böbürlenecek yanı yoktu ama Yngve'de fil hafızası vardı, asla unutmazdı, ve konuşulanları hemen röportajdan sonra oturup yazarsak birbirimizin eksiklerini tamamlayabilir ve baş başa verip resmin tamamını kâğıda dökebilirdik, hiç değilse öyle sanmıştık. Fløgstad bizi kibarca kafeye yönlendirdi, mekân loş bir birahaneyi andırıyordu, yuvarlak bir masanın etrafına oturduk, montlarımızı sandalyelerimizin arkasına astık, soru kâğıtlarını çıkardık, ve röportajı bir kayıt cihazı olmadan ya da not almadan yapacağımızı söylediğimizde, Fløgstad işte buna saygı duyulur dedi. Bir seferinde, diye ekledi, İsveç gazetesi *Dagens Nyheter* için, hiç not almayan bir gazeteciye röportaj verdiğini ve sonucun kusursuz olduğunu, bunu çok etkileyici bulduğunu anlattı. Röportaj esnasında Yngve'nin söylediklerine olduğu kadar Fløgstad'ın tepkilerine, yanıtların içeriğiyle birlikte ses tonu ve kullandığı vücut diline de dikkat etmiştim. Benim sorularım hem masada olup bitenleri hem de Fløgstad'ın kitaplarında geçen konuları içeriyordu ki bunlar daha ziyade söz konusu bazı şeyleri tamamlamaya, eksikleri gidermeye yönelikti. Röportaj bir saat sürdü, tokalaşıp bizimle konuşmayı kabul ettiği için ona teşekkür ettikten sonra, ve o oturduğu semt olduğunu varsaydığımız yere doğru yola koyulduğunda, heyecanlı ve mutluyduk, çünkü iyi geçmişti, öyle değil mi? Fløgstad'la konuşmuştuk! Öyle heyecanlıydık ki ikimiz de oturup söylenenler hakkında bir rapor yazma havasında değildik, bunu ertesi gün de yapabilirdik, şimdi Cumartesi'ydi, biraz sonra televizyonda bir futbol maçı başlayacaktı, barın birinde bunu izleyebilir sonrasında da dışarı çıkabilirdik, sonuçta kaç kez Oslo'ya geliyorduk ki... Ertesi gün trende geçti, o yüzden oturup bir şeyler yazacak zaman bulamamıştık, Bergen'e vardığımızda da kendi evlerimize dağıldık. Hâlihazırda üç gün beklemiştik ve bir üç gün daha bekleyebilirdik, öyle değil mi? Derken üç gün daha, sonra üç gün daha?

En sonunda röportajı yazmak üzere işin başına oturduğumuzda hatırımızda çok bir şey kalmamıştı. Sorular vardı elbette, bunun büyük yardımı dokunmuştu, ve soruların yanıtlarıyla ilgili de hayal meyal hatırladığımız, kısmen aklımızda kalan, kısmen de nasıl bir yanıt vermiş olabileceğiyle ilgili fikirlerimiz vardı. Raporu yazmak benim sorumluluğumdaydı, bu görev bana verilmişti, bu işle ben uğraşıyordum, ve birkaç sayfa yazdıktan sonra, böyle yürümeyeceğini fark ettim, çok muğlaktı, çok belirsizdi, bu yüzden Yngve'ye Fløgstad'ı arayıp ona telefonda birkaç ek soru sormayı önerdim. Yngve'nin Blekebakken'deki evinde oturup birkaç yeni soru daha karaladık. Fløgstad'ın numarasını çevirirken kalbim küt küt atıyordu, ve diğer uçtan mesafeli sesi yanıt verdiğinde durum daha iyiye de gitmedi. Ama isteğimi ona açıklamayı başardım, o da bize bir yarım saat daha ayırmayı kabul etti, olayı çakmaya başladığını sesinden anlayabiliyordum. Ben soruları sorarken, o da yanıtlarken, Yngve bitişik odada kulaklıklarıyla oturmuş, bir gizli ajanmışçasına, söylenen her şeyi yazıya döküyordu. Böylece mevzuyu çözmüştük. O tutarsız ve belirsiz cümlelerin arasına yeni cümleleri iliştirdim, oldukça farklı bir sahiciliği vardı ve geri kalana da bir gerçeklik katıyordu. Bir de Fløgstad'ın yazarlığı hakkında genel bir giriş ile genel bilgilerin ve analizlerin olduğu kısımlar eklenince sonuç o kadar da kötü durmadı, hatta gayet iyi gözüküyordu. Fløgstad röportaj baskıya gitmeden önce metni okumak istemişti, ben de birkaç dostane sözcük eşliğinde gönderdim. Tüm yazılanları önceden böyle okumak konusunda diretiyor muydu yoksa biz not almadan röportaj yapabilecek kadar gözü kara olduğumuz için mi bizimkini okumak istemişti hiç bilmiyordum, ama sonunda işi kotarmayı başardığım için bunu umursamamıştım. Aslında, net olmayan kısımlarla ilgili hayal meyal bir tedirginliğim vardı, ama bunu görmezden geliyordum, bildiğim kadarıyla hiçbir röportajı kelimesi kelimesine kaydetmek gibi bir kaide yoktu. Bu yüzden birkaç gün sonra posta kutumda Fløgstad'ın mektubunu

bulup ellerime aldığımda mutluluk sarhoşuydum ve hiçbir şeyden şüphelenmemiştim. Ama yine de ellerim terlemiş ve kalbim hızla çarpmaya başlamıştı. İlkbahar gelmişti, güneş ısıtıyordu, spor ayakkabısı, tişört ve kot giyiyordum ve kuzenimin arkadaşlarından birinin, Jon Olav'ın davul dersi vereceği müzik konservatuarına gitmek üzere yola koyulmuştum. Mektubu sonraya bırakmak akıllıca olacaktı, çünkü acelem vardı, ama merakıma yenildim, ağır ağır otobüs durağına doğru yürürken zarfı açtım. Röportajın çıktısını elimde tutuyordum. Sayfa kenarları kırmızı işaretlerle ve yorumlarla kaplıydı. "Bunu hiç söylemedim", yazıyordu, "Eksik," yazıyordu, "Hayır, hayır, hayır" yazıyordu, "???" yazıyordu, "Bu da nereden çıktı?" yazıyordu. Neredeyse bütün cümleler için bu tarz yorumlar yazmıştı. Donakalmış yazdıklarını okuyordum. Tepetaklak düşüp yerlere serilmiş gibiydim. Karanlığın dibine vurmuştum. Kısa bir not iliştirmişti, sanki son sözcüğünü okuduğumda utancım sona erebilirmiş gibi, hararetli bir telaşla elimden geldiğince çabuk okudum. "Bana kalırsa bunu hiçbir yerde yayımlamamalı." diye sonlandırmıştı. "Sevgiler, Kjartan Fløgstad." Yola koyulmuştum, ayaklarımı sürüyordum, yürüdüğüm sırada kırmızıyla işaretlenmiş yerlere tekrar tekrar bakıyordum, içimde fırtınalar kopuyordu. Utançtan içimi ateş basmıştı, ağlamanın eşiğindeydim, mektubu arka cebime tıktım ve tam o sırada gelen otobüsün yanında durdum, bindim, en arkada pencere kenarına oturdum. Utanç içimi yakıp kavuruyordu, otobüs kağnı hızında Haukeland yönüne doğru ilerlerken aynı düşünceler beynimde dönüp duruyordu. Ben yeterince iyi değildim, ben yazar falan da değildim ve asla olamayacaktım. Bizi o kadar mutlu eden şey, yani Fløgstad'la konuşmuş olmak, artık sadece gülünçtü ve acı veriyordu. Eve vardığımda Yngve'yi aradım, şaşırtıcı bir şekilde bunu dert etmemişti. Yazık olmuş, dedi. Düzeltemeyeceğine emin misin, ona yeni bir versiyonunu falan göndersen? Dipsiz ümitsizlik duygusu dağıldığında, yorumları ve iliştirilmiş notu bir kere daha okudum ve

Fløgstad'ın benim kendi yorumlarıma da yorum yazdığını farkettim, örneğin "Cortazarvari" ifadesine. Bunu yapmaya hakkı yoktu herhâlde? Kitaplarıyla ilgili fikirlerime bu şekilde müdahale etmeye? Benim değerlendirmelerime? Bunu bir mektupta ona yazdım, röportajın kimi yerlerinde onun da işaret ettiği üzere kusurlar olduğunu kabul ettim, ama aslında bunların bir kısmını söylemişti, bunu biliyordum çünkü telefon röportajı esnasında not almıştım, üstüne üstlük muhabir olarak benim kendi görüşlerime de itiraz etmişti, böyle yapınca sınırını aşmış oluyordu. Eğer isterse, onun düzeltmelerini ve önerilerini temel alarak, belki başka bir röportaj yapabilir ve ona gözden geçirilmiş bir versiyon gönderebilirdim? Birkaç gün sonra kibar ama kararlı bir mektup geldi, bazı düzeltmelerin benim yorumlarım üstüne olduğunu kabul ediyordu, ama bu esas hamlesi konusundaki fikrini değiştirmiyordu, yani röportajın basılmaması gerekliliğini. Yaklaşık altı ay süren ve yoğun bir utanç duygusuna kapılmadan ne Fløgstad'ın yüzüne bakabildiğim, ne de kitaplarını, makalelerini okuyabildiğim bir süreçten sonra üstümden küçük düşürülmüşlük hissini atabilmiş ve konuyu gülüp geçilecek bir meseleye dönüştürmüştüm. Bu olayda faturanın bize kesilmesinden Yngve hoşlanmamıştı, küçük düşürülmenin içinde gülünecek hiçbir şey göremiyordu, daha doğrusu ortada bir küçük düşürülme göremiyordu. İyi sorular sormuştuk, Fløgstad'la derin bir sohbet gerçekleştirmiştik, onun için önemli olan buydu.

Bergen'de geçen dört yıl boyunca hayatım öyle ya da böyle durağan geçti, hiçbir şey olmadı, yazmak istedim, ama yazamadım, hepsi buydu işte. Yngve üniversitede derslerini verip kredilerini tamamlıyor ve istediği hayatı yaşıyordu, en azından dışarıdan öyle görünüyordu, ama bir noktada o da duraksadı, tezini bir türlü bitirmedi, bitirmek için çok uğraşmadı da, belki geçmiş başarılarının üstünden geçindiği için, belki de hayatında bir sürü başka şeyler olduğu için. Sinemadaki star sistemi konulu tezini teslim ettikten

sonra bir süre işsiz gezdi, o sırada ben askerliğin alternatifi olarak öğrenci radyosunda çalışıyordum ve yavaş yavaş onunkinden farklı bir çevreye doğru kayıyordum; Tonje'yle tanışmamdan ve ona sırılsıklam âşık olmamdan bahsetmiyorum bile. Yngve şehri aniden terk edince hayatımda kökten bir değişiklik olmuştu, Bergen'e ilk geldiğim seneler kafamda yarattığım resme takılı kaldığımdan farkına bile varmamıştım, Yngve Balestrand Belediyesi'ndeki kültür danışmanlığı işini kabul etmişti, esas amaçladığı yer burası değildi belki ama yönetimde bir üstü olmadığı için pratikte kültür şefi olmuş oluyordu ve düzenlenen caz festivaline el atabilecekti, sonradan arkadaşı Arvid de belediyede bir iş bularak yanına taşındı. Orada öğretmenlik yapan ve Bergen'deyken uzaktan tanıdığı Kari Anne'yle tanıştı, beraber olmaya başladılar ve Ylva adında bir çocukları oldu, bir sene sonra Stavanger'e taşındılar, Yngve bilmediği bir mesleğe balıklama daldı: grafik tasarımcılık. Buna sevinmiştim, ama biraz tedirgindim de: Hundvåg günlerini tanıtan bir poster ve yerel festival için bir broşür, bu yeterince iyi sayılır mıydı?

Birbirimize hiç dokunmadık, karşılaştığımızda tokalaşmadık bile, nadiren göz teması kurduk.

1998'in bu ılık yaz gecesinde, babaannemin evinin dışında verandada dururken aklımdan bunlar geçiyordu, sırtımı bahçeye vermiştim, o, duvara dayalı bir şezlongda oturuyordu. Biraz önce söylediğim şeyi, bahçe dâhil her şeyi üstleneceğimi mi düşünüyordu yoksa buna kayıtsız mı kalıyordu yüzünün ifadesinden kestirmek mümkün değildi.

Döndüm, sigarayı siyah ferforjenin alt kısmına basarak söndürdüm. Betonun üstüne kül ve ateş yağdı.

"Küllük var mı burada?" dedim.

"Bildiğim kadarıyla yok," dedi. "Şu şişeyi kullan."

Dediğini yaptım ve izmariti yeşil Heineken şişesinin dar ağzından içeri ittim. Onun hiç düşünmeden olmaz diyeceği bir şeyi, yani cenaze törenini burada yapmayı önermem, aramızdaki görünür

olmasını istemediğim farkı daha da bariz kılacaktı. O gerçekçi ve pratik, ben ise idealist ve duygularıyla hareket eden kişi olacaktım. Babam ikimizin de babasıydı, ama ikimize de aynı tarzda bir babalık yapmamıştı, ve cenazeyi bir tür hayata dönüş gibi kullanmak istememden, üstüne üstlük Yngve tek bir damla gözyaşı dahi dökmüyorken sürekli ağlamamdan, sanki benim ilişkim daha içtenmiş gibi anlaşılabilir, ve sanırım Yngve'nin tavrına karşı da gizli bir eleştiri taşıyormuş gibi algılanabilirdi. Ben böyle algılamıyordum, ama böyle algılanması olasılığından korkuyordum. Bu teklifi yapmam aynı zamanda fikir çatışmasına da yol açabilirdi. Küçük bir mevzu olsaydı neyse de bu durumda aramıza *hiçbir şeyin* girmesini istemiyordum.

Duvarın dibindeki şişenin ağzından ince bir duman şeridi yükselmeye başladı. Demek ki sigara tam sönmemişti. Şişenin ucunu kapayacak bir şeyler arandım. Babaannemin martının yemeği için kullandığı tabağı kullanabilirdim belki? Üstünde hâlâ iki lokma köfte ve biraz o koyu sostan duruyordu, ama işimi görür diye düşündüm tabağı şişenin ağzında dengeli koymaya çalışırken.

"Ne yapıyorsun?" dedi Yngve ve bana baktı.

"Küçük bir heykel," dedim. "Adı *Bahçede Köfte ve Bira*. Ya da *Carbonade and Beer in the Garden*."

Doğruldum ve bir adım geri gittim.

"Burada incelikli nokta süzüle süzüle yükselen duman," dedim. "Bu onun bir şekilde dış dünyayla etkileşimini sağlıyor. Öyle sıradan bir heykel değil. Ve yemek artıkları da çürümüşlüğü temsil ediyor tabii. Ayrıca bu da bir etkileşim elbette, bir süreç, hareket hâlinde bir şey. Belki hareketin ta kendisi. Hareketsizlik karşıtı. Ve bira şişesi boş, artık bir işlevi yok, zira hiçbir şey ihtiva etmeyen bir kap nedir ki? Hiçbir şey. Ama hiçbir şeyin bir şekli var, anlıyor musun? İşte bu şekil burada benim göstermeye çalıştığım şey."

"Hı-hı," dedi.

Aslında canım istememesine rağmen demirin üstünde duran paketten bir sigara daha çıkardım ve yaktım.

"Yngve?" dedim.

"Evet?" dedi.

"Aklıma ne geldi bak. Bayağı da bir düşündüm hatta üzerinde. Acaba töreni burada mı yapsak diyorum. Bu evde. Eğer asılırsak bir haftaya adam ederiz burayı. Mesele burada her şeyi yıkıp geçmiş olması. Ve biz bu değiliz. Demek istediğimi anlatabiliyor muyum?"

"Elbette," dedi Yngve. "Ama sence yapabilir miyiz? Pazartesi gecesi Stavanger'e dönmek zorundayım. Ve Perşembe'den önce gelemem. Bir ihtimal Çarşamba ama muhtemelen Perşembe günü."

"Olsun," dedim. "Var mısın?"

"Evet. Ama Gunnar'ın hoşuna gidecek mi bakalım?"

"Bu onun üstüne vazife değil. Ölen bizim babamız."

Başka tek bir şey konuşmadan sigaralarımızı bitirdik. Gece, önümüzde uzanan manzarayı yumuşatmaya başlamıştı; insanları da kapsayan sivri köşeler yavaş yavaş bulanıklaşıyordu. Kimi küçük tekneler fiyordun içine doğru hareket hâlindeydiler, güvertelerindeki kokuyu hayalimde canlandırdım, plastik, tuz, petrol; çocukluğumun ne kadar da önemli bir kısmını oluşturuyorlardı. Batı yönünden bir yolcu uçağı süzülerek şehre doğru geldi, öyle alçaktan uçuyordu ki üstündeki Braathens SAFE logosunu seçebiliyordum. Ardında kısık bir uğultu bırakarak gözden yitti. Bahçede kuşlar bir elma ağacının yaprakları arasında ötüyordu.

Yngve bardağındaki içeceğini bitirdi ve ayaklandı.

"Hadi bir tur daha," dedi. "Sonra bugünlük paydos deriz."

Bana baktı.

"Aşağıda bir ilerleme var mı?"

"Çamaşırlığın orayı komple temizledim, bir de banyo duvarlarını."

"Harika," dedi.

Peşinden içeri girdim. Televizyonun yüksek ama boğuk sesini duyunca babaannemin içeride olduğunu hatırladım. Onun için bir

şey yapamazdım, kimse yapamazdı, ama bizi görmesinin onu az da olsa rahatlattığını ve bizim de orada olduğumuzun ona hatırlatılması gerektiğini düşündüm, bu yüzden içeri gidip koltuğunun yanında durdum.

"Bir şeye ihtiyacın var mı?" dedim.

Bana baktı.

"Ha, sen miydin? dedi. "Yngve nerede?"

"İçeride, mutfakta."

"Hmm," dedi televizyona dönerek. Canlılığını kaybetmemişti, ama kemikleri çıkmış görünümüyle bu canlılık değişmiş, eskiden olduğu gibi karakterinin bir özelliği olarak değil de hareketleriyle belirginleşmişti. Eskiden, canlı, neşeli, sosyal, hazır cevaptı ve bilhassa matrak geçtiğini belirtmek için sık sık göz kırpardı. Şimdi içine bir kasvet dolmuştu. Ruhu kasvetliydi. Görebiliyordum bunu, hemen göze çarpıyordu. Ama bu kasvet belki de hep onda olmuştu? İçi hep kasvet dolu olmuş olabilir miydi?

Kollarını koltuğun iki yanına yaslamış ve sanki son sürat bir yere gidiyormuşçasına sıkıca tutunmuştu.

"Aşağıya, banyoyu biraz daha temizlemeye gidiyorum," dedim.

Başını bana çevirdi.

"Ha, sen miydin?" dedi.

"Evet," dedim. "Aşağıya banyoyu temizlemeye gidiyorum. Bir şey istiyor musun?"

"Yok, sağ ol Karl Ove," dedi.

"OK," dedim, gitmeye hazırlanırken.

"Akşamları bir iki kadeh bir şey içmiyorsunuz, değil mi?" diye sordu. "Senle Yngve?"

Bizim de içtiğimizi mi düşünüyordu? Hayatını sadece oğlunun değil de torunlarının da mı yerle bir ettiğini düşünüyordu?

"Hayır," dedim. "Hem de hiç."

Görünüşe göre babaannemin söyleyecek başka bir şeyi yoktu, ve ben de aşağıya, kaynağı ortadan kalkmış olmasına rağmen ber-

bat kokusu hâlâ devam eden bodrum katına indim, kırmızı kovayı sudan geçirdim, içine kaynar su doldurdum ve banyoyu temizlemeye devam ettim. Önce ayna, üstündeki sarı-kahve tabakayı çıkarabilmek neredeyse imkânsızdı, ancak bir koşu mutfaktan getirdiğim bıçakla ve sert bulaşık teliyle çıkartabildim, sırada lavabo vardı, sonra küvet, sonra üzerindeki pencere pervazı, sonra pencerenin dar ve dikdörtgen buzlu camı, sonra tuvalet klozeti, sonra kapı, eşiği ve çerçevesi, ve sonunda da yeri ovdum, bulanık gri suyu tuvalete döktüm, merdivenlerden aşağı bir poşet dolusu çöp indirdim, orada birkaç dakika durdum ve yaza has, tamamen karanlık olmaktan ziyade hasarlı bir aydınlıkmış gibi duran koyu alacakaranlığı seyrettim.

Ana yoldan gelen, bir artıp bir azalan, muhtemelen dışarı çıkmış bir gruba ait gürültülü sesler bana bunun bir cumartesi gecesi olduğunu hatırlattı.

Neden bize içiyor muyuz diye sormuştu? Sırf babamın kaderinden yola çıkıp mı sormuştu bunu yoksa altında başka bir şey mi yatıyordu?

On yıl önceki mezuniyet kutlamalarımı anımsadım, kortej yürüyüşü esnasında sarhoş oluşumu, dedemlerin yol kenarında birikmiş insan kalabalığının arasından bana tezahürat yapışlarını, ne vaziyette olduğumu fark ettikleri anda yüzlerinde beliren gerilimi. Yoğun bir şekilde içmeye o sene Paskalya tatilinde, İsviçre'deki futbol kampında başlamıştım, ilkbahar boyunca da devam etmiştim, hep bir şeyler vesile olmuştu, hep bir buluşma, hep bir şekilde aramıza dâhil olmak isteyen birileri olmuştu, mezuniyet tulumlarımız* da üzerimizde olduğu sürece her şeye iznimiz vardı ve her şey affediliyordu. Bu benim için cennet gibiydi, ama yanında yaşadığım annem için durum farklıydı, sonunda beni evden attı, ki bunu dert etmemiştim, yatacak yer bulmaktan kolay ne vardı,

* Lise son öğrencileri Nisan sonu ya da Mayıs başından ulusal bayramları 17 Mayıs'a kadar lise sonlara özel bir tulum giyerler ve bu tulumu giyen öğrencilerin yaptıkları taşkınlıklar bu dönem içinde toplum tarafından hoş görülür- (ç.n.)

ya bir arkadaşın bodrum katındaki bir kanepede, ya mezuniyet minibüsünde ya da herhangi bir yerde bir parktaki çalılığın dibinde yatmıştım. Babaannemle dedem için mezuniyet kutlamalarının olduğu dönem, akademik hayata geçiş süreciydi, dedem için böyle olmuştu, ve oğulları için de böyle olmuştu, bu dönemin kutsal bir yanı vardı ki kendimi kaybedene dek içerek ve kafayı dumana boğarak, ve ana haber olarak Flekkerøya'dan Yahudilerin sınır dışı edilişini, Yahudilerin gettolardan toplama kamplarına gönderilişini gösteren bir fotoğrafı basan mezuniyet gazetesinin editörlüğünü yaparak bunun değerini düşürüyordum. İşin bir de gelenek yönü vardı; babam da kendi mezuniyet dönemindeyken mezuniyet gazetesinin editörü olmuştu. Bu nedenle her şeyi bok ediyordum.

Ama buna bir an bile kafa yormuyordum, o dönem tuttuğum günlüklerin de açıkça ifade ettiği gibi, tek önem verdiğim şey mutluluk duygusuydu.

Artık yazdığım tüm günlükleri ve notları yakmış olduğum için, yirmi beş yaşımı doldurduğum tarihe kadarki günlerimle ilgili hemen hemen hiçbir iz kalmamıştı, iyi ki de kalmamıştı zira o dönemden hayırlı hiçbir şey çıkmamıştı.

Hava hafiften serinlemişti, iş yapmaktan ötürü öyle sıcaklamıştım ki beni kaplayışını, tenime baskı yapışını, ağzımı açtığım anda içime doluşunu fark edebiliyordum. Önümdeki ağaçları, evleri, arabaları, yamaçları kuşatışını hissedebiliyordum. Isı düşünce bir yere akın edişi, gökyüzünde süregiden göremediğimiz bu heyelanları, devasa dalgalar gibi üzerlerimize şiddetle gelişi, hep hareket hâlinde, yavaş yavaş alçalan, hızla girdaplar oluşturarak dönen, tüm bu ciğerlere dolan ve boşalan, tüm bu duvarlara ve köşelere çarpan, daima görünmez, daima mevcut hava.

Ama babam nefes almıyordu artık. Başına gelen şey buydu, havayla ilişiği kesilmişti, hava artık onu herhangi bir nesneymiş gibi, bir kütük parçasını, bir benzin bidonunu, bir kanepeyi sardığı gibi sarıyordu. Artık içine hava doldurması gerekmiyordu, çünkü

insanın nefes alırken yaptığı budur, bağlanır insan, tekrar ve tekrar dünyaya bağlanır.

Şehrin bir köşesinde yatıyordu şimdi.

Döndüm ve içeri girdim, tam o sırada sokağın karşısında biri pencereyi açtı, evden dışarı müzik ve yüksek sesler taştı.

Her ne kadar küçükse de ve o kadar kirli olmasa da diğer tuvaleti temizlemem de aynı süreyi gerektirdi. İşim bittiğinde, temizlik malzemelerini, bezleri, eldivenleri ve kovayı alıp yukarı kata çıktım. Yngve'yle babaannem mutfak masasında oturuyorlardı. Arkalarındaki duvar saati dokuz buçuğu gösteriyordu.

"Temizliği bitirmişsindir artık!" dedi babaannem.

"Evet," dedim. "Bu gecelik paydos."

Yngve'ye baktım.

"Annemle konuştun mu bugün?"

Başını hayır anlamında salladı.

"Dün konuştum."

"Onu bugün arayacağıma söz vermiştim. Ama hiç hâlim yok. Hem biraz geç oldu sanki."

"Yarın ararsın," dedi Yngve.

"Ama Tonje'yle konuşmam gerekiyor. Arayayım bari."

Yemek odasına girdim ve arkamdan mutfak kapısını kapadım. Kendimi toparlamak için bir süre sandalyede oturdum. Sonra evin numarasını çevirdim. Sanki telefonun başında oturmuş çalmasını bekliyormuşçasına ilk çalışta açtı. Sesinin tüm nüanslarını tanıyordum, şu anda da dikkatimi verdiğim bunlardı, söylediği şeyler değil. Önce sıcaklık ve empati ve özlem, sonra sesi büzülüp yanı başıma sokulmak istiyormuş gibi küçük bir şeye dönüştü. Benim sesim mesafe doluydu. Bana yakınlaşmıştı, ve buna ihtiyacım vardı, ama ben ona yakınlaşmadım, yapamadım. Ayrıntılara girmeden çabucak burada olanları anlattım, sadece korkunç olduğunu ve sürekli ağladığımı söyledim. Öncesinde pek istekli olmamasına

rağmen biraz onun neler yaptığından bahsettik sonrasında, buraya gelmesi gerektiği tarihi konuştuk. Telefonu kapatınca mutfağa döndüm, boştu, bir bardak su içtim. Babaannem televizyon koltuğuna kurulmuştu. Yanına gittim.

"Yngve nerede, biliyor musun?"

"Hayır," dedi. "Mutfakta değil mi?"

"Hayır," dedim.

Sidik kokusu burnumun direğini kırmıştı.

Ne yapacağımı bilmeden öylece dikildim. Dışkıların açıklaması basitti. Babam öyle sarhoş olmuştu ki vücut fonksiyonlarının kontrolünü yitirmişti.

Ama o sırada babaannem neredeydi? O ne yapıyordu?

Televizyonun yanına gidip ekrana tekme atmak istedim.

"Sen ve Yngve içmiyor musunuz yani?" diye sordu birdenbire, ama bana bakmadan.

Başımı iki yana salladım.

"Hayır. Yani çok nadir. Ama azıcık. Hiç öyle çok içmiyoruz."

"Ama bu akşam da mı içmiyorsunuz yani?"

"Hayır, çıldırdın mı!" dedim. "Hayır bu aklıma bile gelmedi. Keza Yngve'nin de öyle."

"Neymiş asla aklıma gelmeyecek olan?" dedi Yngve arkadan. Arkamı döndüm. Oturma odasının aşağı kısmını üst kısmından ayıran iki basamağı çıkarak geliyordu.

"Babaannem hiç içiyor muyuz diye soruyor."

"Arada sırada tek tük," dedi Yngve. "Ama sık değil. Benim iki minik çocuğum var, biliyorsun."

"*İki* çocuğun mu var?" dedi babaannem.

Yngve gülümsedi. Ben de gülümsedim.

"Evet," dedi. "Ylva ve Torje. Sen Ylva'yı görmüştün. Torje'yi de cenazede görürsün."

Babaannemin yüzünde filizlenen ufacık canlanma ânında sönmüştü. Yngve'yle göz göze geldim.

"Uzun bir gün oldu," dedim. "Yatsak mı artık?"

"Ben önce verandaya çıkacağım," dedi. "Sen de gelsene."

Başımı öne salladım. Mutfağa girdi.

"Hep geç mi yatıyorsun?" dedim.

"Efendim?" dedi babaannem.

"Biz birazdan yatmayı düşünüyoruz," dedim. "Sen daha oturacak mısın?"

"Hayır. Yok, hayır. Ben de yatacağım."

Başını kaldırıp bana baktı.

"Aşağıda, bizim eski yatak odamızda mı yatacaksınız, peki? Orası boş."

Başımı hayır anlamında salladım ve kaşlarımı özür dilercesine kaldırdım.

"Yukarıda uyuyalım dedik," dedim. "Çatı katında. Eşyalarımızı oraya yerleştirdik."

"Evet, orası da iyi," dedi.

"Geliyor musun?" dedi Yngve, bir elinde bir bardak birayla oturma odasının aşağı kısmında duruyordu.

Verandaya çıkınca kendinden sehpalı ahşap bir sandalyeye oturdu.

"Onu nereden buldun?" dedim.

"Şunun altında saklıydı," dedi. "Bir ara gözüme takılmıştı."

Korkuluğa dayandım. Uzaklarda Danimarka'ya giden feribotun ışıkları parlıyordu. Fiyordun ağzına doğru ilerliyordu. Görebildiğim tek tük ufak teknelerin hepsinin lambaları yanıyordu.

"Şu elektrikli tırpanlardan edinmeliyiz," dedim. "Ya da işte adı her neyse. Normal çim biçme makinesiyle yürümez bu iş."

"Pazartesi günü sarı sayfalardan makineyi kiralayan bir firma buluruz," dedi.

Bana baktı.

"Tonje'yle konuştun mu?"

Başımı evet anlamında salladım.

"Evet, çok kalabalık olmayacağız," dedi Yngve. "Biz, Gunnar, Erling, Alf ve babaannem. Çocukları da sayarsak on altı kişi."

"Yani, devlet merasimi değil sonuçta."

Yngve bardağı önüne bırakıp sandalyede ardına yaslandı. Bir yarasa ağaçların üzerinden, gri bir tülü andıran gökyüzüne doğru kanat çırptı.

"Bu işi nasıl yapacağımıza kafa yordun mu hiç?"

"Cenazeyi mi?"

"Evet?"

"Yok, pek sayılmaz. Ama en azından o saçma sapan Hümanist-Etik Derneği'nin* düzenlediği cenazelerden olmasını istemiyorum. Orası kesin."

"Bence de. Kilise töreni olacak, o zaman."

"Evet, zaten başka seçenek yok herhâlde değil mi? Ama Norveç kilisesine kayıtlı değildi."

"Değil miydi?" diye sordu Yngve. "Hristiyan olmadığını biliyordum, ama kiliseden kaydını sildirdiğini bilmiyordum."

"Evet. Bir keresinde söylemişti. On altı yaşını doldurduğum gün kiliseden kaydımı sildirmiştim, Elvegaten'de katıldığım akşam yemeklerinden birinde bunu söylediğimde öfkelenmişti. Ve sonra Unni *onun* da kaydını sildirdiğini, bu yüzden aynı şeyi yaptım diye bana öfkelenemeyeceğini söylemişti."

"Bu hoşuna gitmemiştir," dedi Yngve. "Kiliseyle hiçbir işi olsun istemezdi."

"Ama o öldü," dedim. "Ve ben en azından bir kilise töreni istiyorum. Orada durup uyduruk bir ritüelde lanet şiirlerden okumayacağım. Kitabına uygun, oturaklı olsun istiyorum."

"Tamamen katılıyorum," dedi Yngve.

---

* Norveç'te insan hayatının dini törenle çizilmiş önemli evrelerini seküler bir anlayışla, işin içinden dini çıkartıp sadece törene yoğunlaşarak kutlamaya odaklı bir dernek. Bu tür vaftiz, nikâh, konfirmasyon ve cenaze törenleri rahip eşliğinde değil, dernekten görevliler eşliğinde yürütülür- (ç.n.)

Yeniden arkamı döndüm ve şehri seyrettim, genelde bu saatlerde gençlerin hız denemesi yaparak eğlendiği köprüden aniden yükselen motor sesleriyle birlikte ilerideki uzun Dronningen Caddesi'nden gelen seslerin bastırdığı düzenli bir uğultu yükselirdi şehirden.

"Ben yatıyorum," dedi Yngve. Arkasından kapıyı kapatmadan oturma odasına girdi. Sigarayı yerde söndürüp peşinden gittim. Babaannem yatacağımızı anlayınca ayaklandı ve bize çarşaf bulmaya kalkıştı.

"Biz hallederiz," dedi Yngve. "Sorun değil. Sen git yat hadi!"

"Emin misin?" diye sordu, merdivenlere açılan kapı aralığında küçük ve iki büklüm bir hâlde bize bakıyordu.

"Tabii ki," dedi Yngve. "Biz hallederiz."

"Peki peki," dedi. "O zaman size iyi geceler."

Sonra ardına bile bakmadan, ağır ağır merdivenleri indi.

Huzursuzlukla ürperdim.

En üst katta su yoktu, bu yüzden yukarı çıkıp diş fırçalarımızı aldık ve mutfaktaki lavaboda dişlerimizi fırçaladık, sanki yeniden çocukmuşuz, yaz tatilindeymişiz gibi musluğun önünde sırayla eğilip ağzımızı çalkaladık.

Dudaklarımın üstünde kalan macunu elimle sildim, elimi de pantolonumun üstüne sildim. Saat on bire yirmi vardı. Senelerdir bu kadar erken yatmamıştım. Ama uzun bir gün olmuştu. Bitkinlikten bedenim uyuşmuş, ağlamaktan ötürü de başıma ağrı saplanmıştı. Oysa olanlar şimdi hayal meyal bir anı gibiydi. Belki de bağışıklık kazanmıştım. Belki de bu duruma çoktan alışmıştım.

Yukarı çıkınca, Yngve pencereyi açıp mandalını tutturdu ve yatak başının üstündeki ufak lambayı yaktı. Ben de aynı şeyi kendi tarafımda yapıp tepe lambasını söndürdüm. Oda havasızdı, ve kötü kokunun kaynağı havadan ziyade iki yıl, belki daha bile uzun süre hiç kullanılmaksızın tozlanmış mobilyalar ve halıydı.

Yngve yatağın kendi tarafına oturup soyundu. Ben de kendi

tarafımda aynı şeyi yaptım. Aynı yatakta yatmanın getirdiği fazla samimi bir durum vardı, birbirimize bambaşka bir şekilde yakın olduğumuz küçüklüğümüzden beri hiç yapmamıştık. Neyse ki yorganlarımız ayrıydı.

"Babamın yazdığın romanı okumaya hiç fırsat bulamadığının farkında mısın?" dedi Yngve ve başını bana doğru çevirdi.

"Hayır," dedim. "Aklıma bile gelmemişti."

Haziran başında bitirdiğimde Yngve'ye bir nüshasını göndermiştim. Okuduktan sonra söylediği ilk şey babamın beni mahkemeye vereceği olmuştu. Hem de tam olarak bu sözcükleri kullanarak. Havaalanında telefon kulübesindeydim, Tonje'yle beraber Türkiye'ye tatile gidiyorduk, öfkeden kuduracak mı yoksa destekleyecek mi bilmiyordum, yazdığım şeyin bana yakın insanların üzerinde nasıl bir etki bırakabileceği konusunda hiçbir fikrim yoktu. "İyi mi kötü mü bilmiyorum," demişti. "Ama babam seni kesin mahkemeye verecek. Bundan eminim."

"Ama orada defalarca tekrarlanan bir cümle var," dedim. "'Benim babam öldü.' Hatırlıyor musun?"

Yngve yorganı sıyırdı, bacaklarını yatağa uzattı ve uzandı. Yarı doğrulup yastığını düzeltti.

"Hayal meyal," dedi ve yeniden yattı.

"Hani Henrik kasabadan kaçarken. Bir bahaneye ihtiyacı var ve aklına gelen tek şey: 'Benim babam öldü.'"

"Doğru," dedi Yngve.

Pantolonumu ve çoraplarımı çıkardım, yatakta rahat bir pozisyon buldum. Önce sırtüstü, ellerimi karnımın üstünde kenetleyerek, bir ölüyü andırdığımı fark edince yan döndüm, bu sefer doğrudan yerdeki giysilerimi görüyordum, bir yığın hâlinde duruyorlardı. Lanet giysiler yerde bu şekilde durmasın diye düşündüm ve ayaklarımı yere indirdim, pantolonla tişörtü katlayarak yandaki sandalyenin üzerine koydum, çorapları üzerlerine bıraktım.

Yngve kendi tarafındaki ışığı kapattı.

"Sen bir şey okuyacak mısın?" diye sordu.

"Yok, kesinlikle okumam bir şey," dedim ve el yordamıyla kablonun üstündeki düğmeyi aradım. Elimle taradığım kadarıyla yoktu. Yoksa lambanın üstünde miydi? Evet, oradaydı.

Sertçe bastırdım, çünkü mekanizması eski olduğu için düğmesi sertti. Lambalar ellili yıllardan bir tarihten kalmış olmalıydı. Buraya ilk taşındıkları dönemden.

"İyi geceler madem," dedi Yngve.

"İyi geceler," dedim.

Ah, burada olmasından çok mutluydum. Yalnız olsaydım babamın ceset hâlindeki resimleri kafama üşüşürdü, bir tek ölümün fiziksel yanını düşünebilirdim o zaman; vücudu, parmakları, bacakları, görmeyen gözleri, uzamaya devam eden saçı ve tırnakları. İçinde yattığı oda, hatta belki Amerikan filmlerinde hep olduğu üzere, morglarda çekmeceye benzer bir şeyin içinde. Ama şimdi Yngve'nin nefesinin sesi ve kıpırdanmaları beni sakinleştiriyordu. Tek yapmam gereken gözlerimi yummak ve uykumun gelmesini beklemekti.

İki saat sonra uyandığımda Yngve odanın ortasında ayaktaydı. Önce biraz kararsızca etrafına bakındı, sonra yorganı rulo yapıp koltuğunun altında yorganla odada yürüyüp kapıdan dışarı çıktı, döndü, geri geldi. Tekrardan aynı şeyi yapacaktı ki seslendim:

"Uykunda geziyorsun, Yngve. Yat uyu."

Bana baktı.

"Uykumda gezmiyorum," dedi. "Yorganın kapı eşiğinden üç kez geçmesi gerek."

"Peki," dedim. "Öyle diyorsan öyledir."

Odanın içinde iki kez daha ileri geri gitti. Sonra yatağa yattı, üstüne yorganı örttü. Başını birkaç kez sağa sola sallayıp bir şeyler mırıldandı.

Bu uykusunda gezdiği ilk sefer değildi. Küçükken, Yngve'nin uyurgezerlikten adı çıkmıştı. Bir seferinde annem onu çırılçıplak

bir hâlde suyu açık küvetin içinde bulmuştu, bir başka seferinde de evin dışında tam yola çıkmak üzereyken onu yakalamayı başarmıştı, Rolf'u futbol oynamaya çağırmaya gidiyormuş. Birden yorganını pencereden dışarı atabilir ve sabaha kadar neden olduğunu anlamaksızın soğuktan donarak yatmaya devam ederdi. Babam da uyurgezerdi. Gecenin ortasında odama gelip iç çamaşırıyla öylece dikildiği olurdu, belki bir dolabı açar, içine bakardı, belki de gözlerinde beni tanıdığına dair hiçbir iz olmaksızın doğrudan bana bakardı. Ara sıra oturma odasından gürültü patırtısını duyardım, mobilyaların yerini değiştiriyor olurdu. Bir defasında yemek masasının üstüne yatmıştı ve kalkarken kafasını öyle bir vurmuştu ki kanatmayı başarmıştı. Uykusunda gezmediği zamanlarda da ya konuşur ya da bağırırdı, en kötü ihtimalle dişlerini gıcırdatırdı. Annem, sanki savaş döneminde sefere gitmek zorunda kalmış bir denizciyle evli olmak gibi derdi. Ben de bir seferinde dolaba çişimi yapmıştım, ama onun haricinde uykumda en sık yaptığım şey konuşmaktı ve gece aktivitelerimin dönem dönem yoğunlaştığı ergenlik çağına kadar da böyle olmuştu. Arendal sokaklarında kaset sattığım ve Yngve'nin kiralık dairesinde kaldığım o yaz, kalem kutusunu alıp bahçeye çıplak çıkmış, tüm pencerelerin önünde tek tek durup içeriye bakmıştım, ta Yngve benimle iletişim kurmayı başarana dek. Uyurgezer olduğumu reddetmiştim, kanıtı da kalem kutusuydu. *Bak işte*, demiştim, *işte cüzdanım burada, alışverişe gidiyordum*. Sayısız defa, pencerenin önünde durup yerin kaybolmasını ya da yükselmesini, duvarların yıkılmasını ya da suların kabararak üstümüze gelmesini seyretmiştim. Bir seferinde durmuş, duvarı tutarken Tonje'ye ev çökmeden önce hemen dışarı çıkması gerektiğini bağırmıştım. Bir başka gün Tonje'nin dolapta olduğu fikrine kapılmış ve onu bulabilmek için dolabın içindeki bütün eşyaları dışarıya fırlatmıştım. Ondan başka birinde yatıya kalacaksam onları bir şey olursa diye baştan uyarıyordum, iki sene öncesinde, Tore diye bir arkadaşla gittiğim bir gezide, bir

film senaryosu yazmak üzere Kristiansand'ın biraz dışında büyük bir malikânenin içindeki şu yazar dairelerinden kiralamıştık, önceden yapmış olduğum uyarı vaziyeti idare etmişti, çünkü aynı odada yatıyorduk ve gecenin bir yarısında ayağa kalkmış, onun yanına gitmiş, battaniyesini çekiştirmiş ve ayak bileklerini kavrayıp, bana donakalmış hâlde bakarken ona şöyle demiştim, *sen bir oyuncak bebeksin*. Ama en sık tekrar eden sanrı, bir susamurunun ya da bir tilkinin yorganımın içine girmesiydi, ben de yorganı yere atıp hayvanın öldüğünden emin olana dek üstünde tepiniyordum. Geceleri hiçbir şey olmadan bir sene geçirdiğim olurdu, sonra birden, kalkıp dolaşmadığım tek bir gecemin geçmediği dönemlere girerdim. Çatı katında, koridorda, çimlerin üstünde uyanırdım; o an için daima ve son derece anlamlı ama uyandırıldıktan sonra daima ve yine son derece anlamsız gelecek bir şeyi yapmak üzereyken. Yngve'nin geceleri beliren hayatıyla ilgili en tuhaf şey ara sıra uykusunda doğu Norveç aksanıyla konuşmasıydı. Oslo'dan dört yaşındayken taşınmıştı ve bu aksanı yaklaşık otuz yıldır konuşmamıştı. Yine de uyurken dudaklarından bu aksan dökülebilirdi. Bunun ürkünç bir yanı vardı.

Ona baktım. Sırtüstü yatıyordu, tek bacağı yorganın dışındaydı. Hep birbirimize benzediğimizi söylerlerdi, ama bu sonuçta genel bir izlenim, genel auramız olmalıydı, çünkü tek tek özelliklerimize bakıldığında aramızda pek bir benzerlik yoktu. Muhtemelen tek benzer şey gözlerdi, ikimizin gözleri de anneminkilere çekmişti. Ama Bergen'e taşındığımda, Yngve'nin çok da yakın çevresinden olmayan bazı tanıdıkları bana "Sen Yngve misin?" diye sorabiliyordu. Sorunun ifade ediliş biçiminden Yngve olmadığım barizdi, çünkü Yngve olduğumu düşünseler, doğal olarak sormazlardı. Soruyorlardı çünkü aramızdaki benzerliği hayli çarpıcı buluyorlardı.

Sanki izlendiğini anlamış da buna direnmek istiyormuş gibi yastığında başını yana çevirdi. Gözlerimi yumdum. Yngve bana

sık sık babamın birçok defa onun özgüvenini bütünüyle yıktığını, onu ancak babamın yapabileceği şekilde aşağıladığını, ve hiçbir şey beceremediğine ve hiçbir değeri olmadığına inandığı hayatının kimi evrelerini bu tavrın şekillendirdiğini söylemişti. Bir de her şeyin mükemmel gittiği, hiçbir şeyin hiç aksamadan ilerlediği, hiçbir şüphenin olmadığı dönemleri vardı. İnsan ona dışarıdan baktığında sadece bu son kısmı görebilirdi.

Babam benim de kendime olan algımı etkilemişti elbette, ama belki farklı bir şekilde, sonuçta benim kendimden şüphe duyduğum dönemleri takip eden kendime inandığım dönemlerim olmuyordu, benim için her şey her zaman iç içeydi ve düşünce sistemimin önemli bir öğesi olan şüpheyi asla büyük resme uygulamazdım, daima küçük, çevremi oluşturan etmenlere yönelik kullanırdım; arkadaşlara, tanıdıklara, kızlara, –ki beni küçümsediklerinden, budala gibi gördüklerinden emindim– ve bu beni içten içe yakıp kavururdu, hem de her gün. Ama iş büyük resme geldiğinde, istediğim sürece elde edemeyeceğim bir şey olmadığına inanıyordum, içimde o gücün olduğunu biliyordum, çünkü öyle büyük bir arzu duyuyordum ki içim asla huzura ermiyordu. Nasıl erebilirdi ki? Başka türlü diğer herkesi nasıl ezebilirdim?

Tekrar uyandığımda, Yngve pencerenin önünde durmuş gömleğini ilikliyordu.

"Saat kaç?" diye sordum.

Bana döndü.

"Altı buçuk. Senin için erken mi?"

"Aslına bakarsan öyle."

Bacağına ince, dizin altına inen kısa türden hâkî bir altlık giymişti, üstünde de gri çizgili bir gömlek vardı, gömleğin eteği dışarıda sallanıyordu.

"Aşağı iniyorum," dedi. "Geliyor musun sen de?"

"Evet," dedim.

"Tekrar uyumayacaksın yani?"

"Hayır."

Merdivenlerdeki ayak sesleri kesildiğinde ben de ayaklandım ve sandalyenin üstünden giysilerimi aldım. Memnuniyetsiz bir şekilde göbeğime baktım, iki yağ katmanı yanlara doğru sarkmaya başlamıştı. Sırtımı sıktırdım, neyse ki henüz ele gelen bir şey yoktu. Ama her hâlükârda, Bergen'e döndüğümde koşmaya başlamalıydım, orası kesindi. Ve her sabah mekik çekmeliydim.

Tişörtü burnuma götürüp kokladım.

İyi durumda değildi.

Valizi açtım ve iki sene önce Bergen'de konser verdikleri sırada aldığım beyaz Boo Radleys tişörtünü ve bacakları kesilmiş lacivert kot şortumu çıkardım. Dışarıda güneş olmamasına rağmen hava sıcak ve boğuktu.

Aşağıda Yngve ocağa kahve koymuş, ekmeği ve kahvaltılıkları buzdolabından çıkarmıştı. Babaannem dün giydiği elbiseyle masada oturmuş sigara içiyordu. Ben aç değildim, verandada bir fincan kahve ve bir sigarayla geçiştirip elime kovayı, bezleri, temizlik malzemelerini alıp aşağıya, birinci kata çalışmaya indim. Önce dün yaptığım işe bakmak için banyoya girdim. Bir sebepten çıkarmadığım lekeli ve yapış yapış duş perdesi dışında oldukça iyi görünüyordu. Kötü durumdaydı elbette, ama temizdi.

Duvardan duvara uzanan perde borusunu indirdim, perdeyi çıkarıp çöp torbasına attım, boruyu tepeden tırnağa yıkadım ve yeniden yerine taktım. Böylece geriye şimdi ne yapacağım sorusu kalıyordu. Çamaşır odasını ve iki banyoyu elden geçirmiştim. Bu katta babaannemin odası, antre, hol, babamın odası ve büyük yatak odası kalmıştı temizlenecek. Babaannemin odasına şimdilik dokunmak istemiyordum, ona müdahale ediyormuşuz gibi gözükürdü, bununla da kalmayacak, ne vaziyette olduğunu fark ettiğimizi anlamış olacaktı, hem torunların babaannelerinin odasını temizlemesi, onu yetişkinlik vasfından mahrum bırakacak bir eylem

olurdu. Öncelikle ayrıştırmamız gereken kâğıt ve eşyalar olduğu için babamın odasıyla başlamak da içimden gelmiyordu. Halıfleks kaplı koridor da bir halı temizleme firmasıyla bağlantı kurana dek beklemek zorundaydı. O hâlde geriye merdivenler kalıyordu.

Kovaya su doldurdum, bir şişe Klorin, bir şişe arap sabunu ve bir şişe Cif krem aldım ve nereden baksan bir beş yıldır hiç silinmemiş tırabzandan başladım. Parmaklıklar binbir türlü pislik birikmişti; çürümüş yapraklar, çakıl taşları, kurumuş böcekler, eski örümcek ağları. Koyu renkli tırabzan yer yer tamamen kararmıştı ve yapış yapıştı. Cif sıktım, bezi katladım ve her santimetresini özenle sildim. Tırabzanın bir kısmını bu şekilde temizleyip onu eski koyu altın rengine yakın bir renge getirince, başka bir bezi Klorin'e batırdım ve parmaklıkları ovmaya devam ettim. Klorin'in mavi şişesinin görünümü beni yetmişli yıllara götürdü, daha doğrusu mutfak lavabosunun altındaki temizlik malzemelerinin bulunduğu dolaba. O zamanlar Cif yoktu. Ama kırmızı, beyaz ve mavi karton kutularda Ajax toz deterjan vardı. Arap sabunu vardı. Klorin vardı; çocuk kilitli tıtıklı kapağıyla mavi şişenin tasarımı o zamandan beri hiç değişmemişti. OMO diye de bir marka vardı. Bir de bir toz deterjan kutusu vardı, üstünde elinde aynı kutudan tutan bir çocuğun resmi vardı, dolayısıyla o resimde de aynı çocuğun tuttuğu aynı kutunun resmi vardı, bu böyle bu şekilde gidiyordu. Blenda mıydı markası? Her neyse, bu mise en abyme'e* sık sık kafayı takardım, prensip olarak elbette ki sonsuzdu ve başka yerlerde de mevcuttu, örneğin banyo aynası önünde, başının arkasına başka bir ayna tutarak elde ettiğin görüntü, kat kat gider ve gözün görebildiği son görüntüye dek küçülürdü. Ama gözün göremediği yerde neler oluyordu? Görüntüler mütemadiyen küçülmeye devam mı ediyordu?

O dönemin markalarıyla şimdikiler arasında dağlar kadar fark vardı ve onları düşündüğüm zaman, yitirilen, artık olmayan her

* Bir eserin aynı eser içine yerleştirilmesine dayanan görsel teknik- (yhn.)

şeyde karşı konulamaz bir şekilde hep olduğu üzere o dönemin sesleri, tatları, kokuları yeniden canlanırdı. Bir yaz günü öğleden sonra, antrenmandan sonrası bir futbol sahasına oturduğun anda duyulan yeni sulanmış ve kısa biçilmiş çim kokusu, kıpırtısız ağaçların uzun gölgeleri, yolun diğer tarafındaki gölde yüzen çocukların çığlıkları ve kahkahaları, enerji içeceği XL-1'in keskin ama yine de tatlı tadı. Ya da denize daldığında ağzını sımsıkı kapamış olmana rağmen kaçınılmaz bir şekilde ağza dolan tuzlu su tadı, dipte akıntıların ve kabaran suların yarattığı kaos, ama aynı zamanda deniz yosunlarının ve deniz otlarının ve çıplak kayanın üstüne vuran ışık, midye kümeleri ve yapışan kabuklu deniz canlılarından oluşmuş alanlar, tek bir bulutun bile olmadığı, güneşin masmavi ve engin gökyüzüyle denizde mutlak egemenlik sürdüğü bir yaz günü olmasından ötürü her şeyin kıpırtısız ve narin bir ışık yayışı. Kayada bulduğun bir çıkıntıya tutunup kendini çeker çekmez bedeninden akan sular, sıcakta buharlaşmadan önce bir anlığına kürek kemiklerinde kalan damlalar, havluya sarınıp uzandıktan çok sonra bile mayondan sızan su. Dalgalar üzerinde ilerleyen sürat teknesi, kesik kesik ve ritimsiz, teknenin başının havaya dikelip tekrardan suya kavuşması, çıkan kısa ve tok gürültünün motorun uğultusuna karışması, bunun gerçekdışılığı, zira onu sarmalayan çevre, teknenin varlığının bir iz bırakamayacağı kadar büyük ve engindir.

Ama tüm bunlar hâlâ vardı. Deniz kenarındaki düz kayalıklar tıpatıp aynıydı, onları döven deniz bunu aynı şekilde yapıyordu, ayrıca küçük vadileri, girintileri, derin uçurumları, dik bayırları ve onların üzerlerini kaplayan deniz yıldızları, deniz kestaneleri, yengeçleri ve balıklarıyla denizin altındaki dünya aynıydı. Slazenger marka tenis raketlerini, Tretorn marka topları, Rossignol marka kayakları, Tyrolia marka kayak bağlarını ve Koflach marka botları hâlâ satın alabilirdiniz. İçlerinde yaşadığımız evler hâlâ sağlamdı. Tek fark –ki bir çocuğun gerçekliğiyle bir yetişkinin gerçekliği

arasındaki farktır bu– artık bir anlam yüklü olmamalarıydı. Bir çift Le Coq futbol ayakkabısı sadece bir çift futbol ayakkabısıydı. Elimde bir çiftini tuttuğumda bir şey hissetseydim eğer, bu çocukluğumdan gelen bir kalıntı olurdu, başka bir şey değil, tek başına hiçbir şeydi. Deniz için de aynı şey, kayalar için de, yaz günlerini doyuma ulaştıran tuzun tadı için de aynı şey geçerliydi, tuz artık sadece tuzdu, nokta. Dünya aynı dünyaydı, ama yine de değildi, çünkü anlamı yer değiştirmişti, ve değiştirmeye de devam ediyordu, gitgide daha da yaklaşıyordu anlamsızlığa.

Bezi sıktım, kovanın kenarına astım ve yaptığım işi inceledim. Kimi bölgelerde hâlâ ahşaba işlenmiş gibi duran kirli koyu lekeler kalmış olsa da, cilanın parlaklığı ortaya çıkmıştı. İkinci kata kadarki bölümü temizleyerek tırabzanların üçte birini temizlemiş olmalıydım. Üçüncü katın tırabzanları da vardı.

Yukarıdan Yngve'nin ayak sesleri duyuldu.

Elinde kova, kolunun altında da bir rulo çöp poşetiyle belirdi.

"Aşağıda işin bitti mi?" dedi bana bakarak.

"Hayır, deli misin? Sadece banyolarla çamaşır odasını yaptım. Diğerlerini biraz bekleteyim diye düşünüyordum."

"Ben babamın odasına girişiyorum şimdi," dedi. "Esas iş orada gibime geliyor."

"Mutfak bitti mi?"

"Evet. Yani olduğu kadar. Birkaç dolabı düzenlemek gerek. Onun dışında iyi görünüyor."

"Peki," dedim. "Ben bir mola veriyorum. Biraz atıştıracağım. Babaannem mutfakta mı?"

Başını evet anlamında salladı ve yanımdan geçti. Sudan buruş buruş olmuş ellerimi şortuma sildim, tırabzana son bir kez bakıp mutfağa çıktım.

Babaannem sandalyesinde dalgın dalgın oturuyordu. İçeri girdiğimde başını kaldırıp bakmadı bile. Sakinleştiricileri hatırladım. Onlardan içmiş olabilir miydi? Muhtemelen içmemişti.

Dolabı açıp ilacı aldım.

"Bundan içtin mi bugün?" dedim kutuyu ona göstererek.

"Nedir o?" dedi. "İlaç mı?"

"Evet, dün içtiğinden."

"Yok, içmedim."

Dolaptan bir bardak aldım, su doldurdum, bir hapla birlikte ona uzattım. Hapı dilinin üzerine koydu ve suyla yuttu. Çok konuşası varmışa benzemiyordu, o nedenle sessizliğin dayattığı konuşma zorunluluğundan kaçınmak için başta yemeyi planladığım ekmek dilimleri yerine iki elma aldım, üstüne de bir bardak su ve bir fincan kahve. Hava dünkü gibi ılık ve griydi. Denizden gelen hafif bir esinti vardı, limanın üzerinde martılar çığlık atıyordu, yakınlarda bir yerlerden metalik bir darbe sesi duyuluyordu. Aşağıdan şehir trafiğinin süreğen uğultusu geliyordu. Rıhtımın birkaç blok ötesinde evlerin çatısının üzerinde uzun ince bir vinç yükseliyordu. Sarı renkliydi, en tepesinde beyaz kabini vardı; ya da operatörün oturduğu o kabinin adı her ne ise artık. Daha önce görmemiş olmam tuhaftı. Çok az şeyi vinçler kadar güzel bulurdum, iskeleti andıran yapısı, fırlak kolun üstünden ve altından geçen çelik teller, devasa kanca, yukarı çekilen ağır eşyaların havada ağır ağır sallanması, bu mekanik yapının daima ardında gördüğün gökyüzü.

Elmanın birini çekirdekleri, kabuğu ve her şeyi ile yemeyi bitirmiş tam diğerine başlayacakken Yngve yürüyerek bahçeden geldi. Elinde kalın bir zarf tutuyordu.

"Bak ne buldum," dedi ve zarfı bana uzattı.

Zarfı açıp içine baktım. Binlik banknotlarla doluydu.

"Yaklaşık iki yüz bin var orada," dedi.

"Vaay," dedim. "Nerede buldun?"

"Yatağın altında. Elvegaten'deki evden payına düşen para olmalı.

"Hassiktir," dedim. "Geriye bu kadar mı kalmış yani?"

"Muhtemelen. Parayı bankaya bile yatırmamış, yatağının altına koymuş. Sonra da kelimenin tam anlamıyla içerek bitirmiş. Binlik üstüne binlik."

"Sikmişim parayı," dedim. "Burada sürdüğü hayat acayip üzücü."

"Öyle de denilebilir," dedi Yngve.

Oturdu. Zarfı masanın üstüne koydum.

"Ne yapacağız bunu?" dedi.

"Hiçbir fikrim yok," dedim. "Bölüşecek miyiz?"

"Ben daha çok miras vergisini falan düşünmüştüm."

Omuz silktim.

"Bilen birine sorarız," dedim. "Jon Olav'a sorabiliriz mesela. Avukat sonuçta."

Evin aşağısındaki dar sokaktan araba motoru sesi duyuldu. Göremediğim hâlde, durmasından, geri manevra yapıp sonra tekrar öne sürmesinden buraya geldiğini anlamıştım.

"Kim acaba?" dedim.

Yngve ayağa kalkıp zarfı aldı.

"Buna kim göz kulak olacak?" dedi.

"Sen," dedim.

"Neyse en azından cenaze masraflarıyla ilgili sorunumuz çözülmüş oldu şimdi," dedi ve yanımdan geçti. Peşinden gittim. Aşağı katta holden sesler geldi. Gunnar'la Tove'ydi. Yukarı çıkarlarken koridor kapısıyla mutfak kapısı arasında durduk, sanki hâlâ birer çocukmuşuz gibi bedenlerimiz hafif tedirgindi. Yngve elinde bir zarf tutuyordu.

Tove de Gunnar'ın her zaman olduğu gibi bronzdu ve o da tıpkı Gunnar gibi formunu korumuştu.

"Selam!" dedi ve gülümsedi.

"Selam," dedim. "Görüşmeyeli uzun zaman oldu."

"Aynen," dedi. "Bu şartlar altında görüşmek zorunda kalmış olmamız ne kötü."

"Evet ya," dedim.

Kaç yaşındaydılar sahi? Kırklı yaşlarının sonunda falan mıydılar?

Babaannem mutfakta ayaklandı.

"Siz mi geldiniz," dedi.

"Sen otur anne," dedi Gunnar. "Yngve'yle Karl Ove'ye burayı toparlamakta biraz yardım edelim dedik."

Gunnar bize göz kırptı.

"Bir kahve içmeye zamanınız vardır herhâlde?" dedi babaannem.

"Bize kahve yok," dedi Gunnar. "Birazdan gitmemiz lazım. Oğlanlar kulübede yalnız."

"Anladım," dedi babaannem.

Gunnar mutfağa bir bakış attı.

"Bayağı iyi iş çıkarmışsınız," dedi. "Etkileyici."

"Cenazeden sonra burada toplanalım diye düşündük," dedim.

Bana baktı.

"Ama yetişmez ki," dedi.

"Yetişir," dedim. "Önümüzde daha beş gün var. Yetişir."

Gözünü başka tarafa çevirdi. Belki de gözlerimdeki yaşlar yüzündendi.

"Karar sizin," dedi. "Eğer yetişeceğini düşünüyorsanız öyle yapın. Ama o zaman hemen işe koyulmalıyız!"

Dönüp oturma odasına girdi. Peşinden gittim.

"Bozulmuş ne varsa atmalıyız. Buradaki bir şeyi tutmanın bir anlamı yok. Koltuklar ne durumda?"

"Bir tanesi iyi," dedim. "Onu yıkayabiliriz. Ama diğeri sanırım..."

"O zaman onu atıyoruz," dedi.

Büyük siyah üçlü deri koltuğun önünde durdu. Ben öteki ucuna gidip altından kavrayabilecek şekilde eğildim.

"Veranda kapısından geçirip şu taraftan dışarı çıkaracağız," dedi Gunnar.

"Bize kapıyı açar mısın Tove?"

Oturma odasındaki koltuğu dışarı taşırken babaannem mutfak kapısının eşiğinde durdu.

"Koltuğu ne yapıyorsunuz?" dedi.

"Atıyoruz," dedi Gunnar.

"Delirdiniz mi?" dedi. "Niye atacakmışsınız? Benim koltuğumu öylece atamazsınız!"

"Kullanılmaz durumda," dedi Gunnar.

"O sizi alakadar etmez!" dedi. "Benim koltuğum bu!"

Durdum. Gunnar bana baktı.

"Atmamız lazım anlıyor musun," dedi ona. "Hadi Karl Ove, çıkaralım şunu."

Babaannem bize doğru birkaç adım attı.

"Atamazsınız!" dedi. "Burası benim evim!"

"Yo gayet de atabiliriz," dedi Gunnar.

Günlük oturma odasına inen basamaklara gelmiştik. Piyanonun yanında duran babaanneme bakmadan yana doğru bir iki adım attım. Güçlü iradesini içimde hissedebiliyordum. Gunnar fark etmedi. Yoksa farketmiş miydi? O da mı bununla baş etmeye çalışıyordu? Bu onun annesiydi.

İki basamağı geri geri inip odada yavaşça ilerlemeye başladı.

"Olmaz!" dedi babaannem. Son birkaç dakika içinde tamamen değişmişti. Gözlerinden alevler saçıyordu. Bedeni, öncesinde öylesine pasif, öylesine içine kapanıkken, şimdi dışa dönük bir form almıştı. Elleri kalçasında, hırladı.

"Oohh!"

Sonra arkasını döndü.

"Hayır, bunu görmek istemiyorum," dedi ve yeniden mutfağa döndü.

Gunnar bana gülümsedi. İki basamağı inip zemine indim ve doğruca kapıdan geçebilmek için yana doğru bir iki adım attım. Kapı cereyan yapıyordu, rüzgârı çıplak bacaklarımda, kollarımda

ve yüzümde hissedebiliyordum. Perdeler uçuşuyordu.

"Geçebiliyor musun?" dedi Gunnar.

"Sanırım," dedim.

Verandaya gelince koltuğu yere bıraktık, son defa yüklenerek koltuğu merdivenlerden aşağıya indirip, bahçeden geçip garaj kapısının önündeki römorka götürmeden önce birkaç saniye mola verdik. Koltuğu römorka yüklediğimizde bir ucu kenardan belki bir metre dışarı taşıyordu, Gunnar bagajdan mavi bir ip çıkardı ve koltuğun etrafına sımsıkı dolamaya başladı. Ne yapılması gerektiğini tam bilmiyordum, belki yardıma ihtiyacı olur diye orada durup onu izledim.

"Sen kafana takma onu," dedi ipi koltuğun etrafına dolarken. "Şu anda neyin onun yararına olduğunu bilmiyor."

"Öyle," dedim.

"Başka atılacak ne var? Sen benden daha iyi bilirsin."

"Babamın odasında atılacak şeyler var. Babaannemin odasında da. Oturma odasında da var. Ama öyle büyük şeyler değil. Koltuk gibi değil."

"Annemin döşeğini atmalı belki?" dedi.

"Evet," dedim. "Babamınkini de. Ama eğer babaanneminkini atacaksak yenisini almalıyız."

"Eski yatak odalarındakilerden birini taşırız," dedi.

"Olabilir," dedim.

"Eğer siz burada yalnızken itiraz ederse, ona aldırış etmeyin. Yapılması gerekenleri yapın sadece. Bunlar onun iyiliği için."

"Evet," dedim.

Artan halatı sarıp römorka sıkıca bağladı.

"Bu iş görür," dedi ve doğruldu. Sonra bana baktı.

"Garajı gördünüz mü bu arada?"

"Yoo?" dedim.

"Tüm eşyaları orada. Bir araç dolusu eşya. Onları siz almalısınız. Ama bir ayıklayın. Çoğu atılabilir."

"Olur," dedim.

"Römorkta çok bir yer kalmadı. Ama alabileceğimizi alalım. Sonra doğru çöpe. Siz de o sırada diğer eşyaları çıkarırsınız, sonra bir tur daha yaparız. İki tur yeter herhâlde. Ama başka bir şeyler çıkarsa hafta içi de uğrayabilirim galiba."

"Sağ ol," dedim.

"Sizin için kolay bir şey değil bu," dedi. "Bunu çok iyi anlıyorum."

Göz göze geldiğimizde bakışlarını kaçırmadan bir iki saniye bana baktı. Bronz yüzündeki gözleri neredeyse babamınkiler kadar parlak ve mavi görünüyordu.

Bilmek istemediği birçok şey vardı. Örneğin içimden taşan tüm duyguları.

Elini omzuma koydu.

İçimde bir şeyler koptu. Hıçkırdım.

"Siz iyi çocuklarsınız," dedi.

Arkamı dönmek zorunda kalmıştım. Eğildim, yüzümü ellerime gömdüm. Bedenim sarsıldı. Sonra geçti, doğruldum, derin bir nefes aldım.

"Makine kiralayan bir yer biliyor musun? Hani, zemin cilalama ve temizleme makineleri ya da sanayi tipi çim biçme makineleri falan gibi makineler?

"*Yerleri mi* cilalayacaksınız?"

"Hayır, hayır, örnek verdim sadece. Ama çimleri biçmeyi düşünmüştüm mesela. Normal bir çim biçme makinesiyle olacak iş değil."

"Biraz fazla iddialı değil mi? En iyisi evin içine odaklanmak sanki?"

"Yani, belki de. Ama zaman kalırsa diye diyorum."

Kafasını hafifçe öne eğip tek parmağıyla başını kaşıdı.

"Grim'de bir dükkân var. Onlarda benzer şeyler olsa gerek. Ama sarı sayfalara bir bakman gerek."

Yanımızdaki evin yerden taşan beyaz temeli ışıldamaya başladı. Havaya baktım. Bulutlar aralanmıştı, güneş aralardan parlıyordu. Gunnar merdivenleri çıkıp eve girdi. Peşinden gittim. Koridorda babamın odasının önünde içi çöp ve giysiyle dolu iki çöp poşeti vardı. Yanında leş gibi bir sandalye duruyordu. Yngve odanın içinde dikilmiş bize bakıyordu. Eline sarı eldivenlerden giymişti.

"Döşeği de mi atsaydık," dedi. "Yer var mı?"

"Bu seferlik yok," dedi Gunnar. "Bir sonrakinde atarız."

"Bu arada bunu yatağın altında bulduk," dedi Yngve ve duvara dayalı komodinin üstüne bıraktığı zarfı aldı, Gunnar'a uzattı.

Gunnar zarfı açıp içine baktı.

"Burada ne kadar var?" dedi.

"İki yüz bin falan," dedi Yngve.

"Bu artık sizin," dedi. "Ama paylaştırırken kız kardeşinizi unutmayın."

"Tabii ki," dedi Yngve.

Onu düşünmüş müydü?

Ben düşünmemiştim.

"Tabii bir de parayı beyan edip etmeyeceğinize karar vermelisiniz," dedi Gunnar.

Gunnar on beş dakika sonra dolu römorku alıp giderken Tove temizlik için kalmıştı. Evin tüm kapıları ve pencereleri açıktı ve bu, yani içerideki havanın, zemine vuran güneş ışığı ve deterjan kokusuyla beraber devinim hâlinde olması –bu durum en azından ikinci katta çok belirgindi– evin bir bakıma açılmasını sağlamış, ve onu tüm dünyanın içinden akıp geçebileceği bir yere dönüştürmüştü, ve ben bunu kasvetimin derinliklerinde fark edip, bundan hoşlanmıştım. Merdivenleri temizlemeye devam ettim, Yngve babamın odasını, Tove de yukarıda babamı ölü buldukları oturma odasını hallediyordu. Pencere çerçeveleri, kartonpiyerler, kapılar, raflar. Bir süre sonra suyu değiştirmek için yukarıya, mutfağa

çıktım. Ben pis suyu dökerken babaannem başını kaldırıp baktı, bakışları boş ve ilgisizdi, sonra bakışlarını hemen tekrar masaya çevirdi. Su lavabonun içinde ağır ağır dönerek gitgide azaldı, rengi gri-kahverengi karışımı ve bulanıktı, sonunda beyaz köpükler de kayboldu ve parlak metalin üstünde kum, saç ve çeşitli pisliklerden müteşekkil donuk bir katman kaldı. Musluğu açtım ve tüm pislik gidene kovayı suyun altına tuttum, böylelikle kovayı yeniden sıcak suyla doldurabilirdim. Hemen sonrasında, oturma odasına geldiğimde, Tove bana dönüp gülümsedi.

"Şuranın hâline bakar mısın!" dedi.

Durdum.

"En azından ilerleme var," dedim.

El bezini rafa bıraktı, elini saçlarında gezdirdi.

"Babaannenin temizlikle arası hiçbir zaman iyi olmamıştır," dedi.

"Eskiden burası bayağı iyi durumdaydı değil mi?" dedim.

Gülerek başını iki yana salladı.

"Yok hayır. İnsanlar öyle sanır genelde ama hiç de öyle değildir... Bu ev bildim bileli hep pis olmuştur. Tamam her yeri değil, ama köşeler falan mesela. Sonra mobilyaların altı. Halının altı. Anlayacağın görünmeyen her yer."

"Gerçekten mi?" dedim.

"Tabii canım. Hiçbir zaman o bildiğin ev hanımlarından olmadı."

"Demek ki," dedim.

"Ama bundan daha iyisini hak ediyordu. Dedenin ölümünden sonra önünde güzel seneleri olur diye düşünmüştük. Ona bir yardımcı tutmuştuk, biliyorsun, onun yerine tüm evi çekip çeviriyordu."

Başımı öne salladım.

"Evet duymuştum," dedim.

"Dolaylı olarak bize de yardımı dokunuyordu tabii. Öncesinde

onlara bu konularda hep biz yardım ediyorduk. Her şeyleriyle biz ilgileniyorduk. Epeydir yaşlılardı. Babanın hâli tavrı, Erling'in Trondheim'de olması derken bütün işler bizim üstümüze kalmıştı."

"Biliyorum," dedim ve acısına ortak olduğumu hissettirmek ve bu süreç boyunca elimden hiçbir şeyin gelmediğini ifade edebilmek için kaşlarımı ve ellerimi havaya kaldırdım.

"Ama artık bir bakım evinde yaşaması gerekiyor. Onu böyle görmek çok korkunç."

"Evet," dedim.

Tekrardan gülümsedi.

"Sissel nasıl?"

"İyi," dedim. "Jølster'de oturuyor, sanırım memnun oradan. Førde'deki hemşirelik okulunda çalışıyor."

"Gördüğünde çok selamımı söyle," dedi Tove.

"Söylerim," dedim ve ben de gülümsedim. Tove el bezini yeniden eline aldı, ben de neredeyse yarıladığım merdivenden aşağı indim, kovayı önüme koydum, bezi sıktım ve korkuluğun üstüne bir sıra Cif gezdirdim.

"Karl Ove?" dedi Yngve.

"Efendim?" dedim.

"Bir aşağı gelsene."

Holdeki aynanın önünde duruyordu. Yanındaki yakıtla çalışan sobanın üzerinde bir deste kâğıt duruyordu. Gözleri ışıl ışıldı.

"Şuna bir bakar mısın," dedi ve bana bir zarf uzattı. Zarfın üzerinde *Ylva Knausgaard, Stavanger* yazıyordu. İçindeki kâğıtta *Sevgili Ylva* yazıyordu, ama kâğıdın kalan kısmı boştu.

"Ona mı yazmış? Ta buradan?" dedim.

"Öyle gözüküyor," dedi Yngve. "Yaş günü için falan olmalı. Sonra vazgeçmiş. Adresimizi bilmiyormuş, baksana."

"Varlığından bile haberdar olduğunu sanmıyordum," dedim.

"Ama haberdarmış demek ki," dedi Yngve. "Hatta sonradan aklına bile gelmiş."

"Neticede ilk torunu," dedim.

"Öyle," dedi Yngve. "Ama sonuçta babamdan bahsediyoruz. Onun için pek bir anlam ifade etmeyebilirdi de."

"Öyle maalesef," dedim. "Bütün bunlar çok üzücü."

"Bir şey daha buldum," dedi Yngve. "Al bak."

Bu sefer uzattığı resmî gibi gözüken bir zarftı. Devlet Eğitim Kredisi Dairesi'nden gelmişti. Eğitim kredi borcunun tamamının ödendiğini belirten bir mektuptu.

"Tarihe bak," dedi Yngve.

29 Haziran'dı.

"Ölmeden iki hafta önce," dedim ve Yngve'yle bakıştık. Gülmeye başladık.

"Ha ha ha," diye güldü.

"Ha ha ha," diye güldüm. "Ne özgürlük ama. Ha ha ha!"

"Ha ha ha!"

Gunnar'la Tove bir saat sonra gidince evin havası tekrardan değişmişti. Sadece babaannem ve biz varken, sanki odalar burada yaşanan şeylerin üstüne kapanıyordu ve sanki biz onları açamayacak kadar güçsüzdük. Ya da belki de biz burada yaşanan şeye çok yakındık; Gunnar'la Tove'ye kıyasla bile daha yakın. Her hâlükârda eylem ve yaşamın akışı durmuştu, içerideki her bir nesne, televizyondan koltuklara, kanepelerden oturma odasını bölen sürgülü kapıya, siyah piyanodan hemen üstündeki duvarda asılı iki Barok Dönemi tabloya kadar her şey olduğu gibi görünüyordu; ağır, kıpırdatılamaz ve geçmiş yüklüydü. Havayı yine bulutlar basmıştı. Gri-beyaz gökyüzü, altında kalan arazinin tamamının renk ayarlarıyla oynuyordu. Yngve kâğıtları ayıkladı, ben merdivenleri yıkadım, babaannem kendi karanlığına dalmış bir şekilde mutfak masasında öylece oturdu. Saat dört gibi Yngve akşam yemeğine bir şeyler almak için arabayla dışarı çıktı, beni çevreleyen bu evin olabildiğince bilincindeki ben, babaannemin nadiren çıktığı ge-

zintilerden birine çıkmamasını ve yanıma gelmemesini yürekten diledim, çünkü sanki ruhum, ya da diğer insanların böylesine kolaylıkla izini bırakabildiği şey her ne ise, öyle kırılgan ve hassastı ki, onun keder ve kasvet dolu varlığının dayatacağı baskıya dayanamayacaktım. Ama bu dileğim gerçekleşmedi, çünkü bir süre sonra üst katta masanın ayaklarının yere sürttüğünü, onu takiben de önce oturma odasında, ardından da merdivenlerin bulunduğu koridorda babaannemin ayak seslerini duydum.

Sanki sarp bir uçurumun kenarındaymışçasına tırabzanlara tutunmuştu.

"Ha sen miydin?" dedi.

"Evet," dedim. "Ama burada işim bitmek üzere."

"Yngve nerede peki?"

"Alışverişe çıktı," dedim.

"Ha doğru ya," dedi. Orada öylece durup tırabzanın üzerinde yükselip alçalan elimi izledi. Sonra yüzüme baktı. Göz göze geldik ve ensemden aşağı doğru bir ürperti dalgası indi. Benden nefret ediyormuş gibi bakıyordu.

İç çekti. Sürekli olarak gözünün üzerine düşen perçemini geriye itti.

"Çok sıkı çalışıyorsun," dedi. "Gerçekten de çok sıkı çalışıyorsun."

"E-evet," dedim. "Bir giriştik madem güzel bir iş çıksın ama, değil mi?"

Dışarıdan araba motorunun sesi geldi.

"Geldi," dedim.

"Kim?" dedi. "Gunnar mı?"

"Yngve," dedim.

"O zaten burada değil miydi ki?"

Cevap vermedim.

"Aa doğru ya," dedi. "Ben de karıştırmaya başladım baksana!"

Gülümsedim, neredeyse tümüyle bulanık suyun içine bezi bıraktım, kovayı sapından kavradım.

"Hadi yiyecek bir şeyler hazırlayalım," dedim.

Ben mutfakta, kovadaki suyu döküp, bezi sıkıp kovanın kenarına asarken babaannem yerine oturdu. Masanın üstünden kül tablasını aldığım sırada o, perdenin alt kısmını kenara sıyırıp dışarısını seyretti. Kül tablasını boşalttım, geri masanın yanına yürüdüm, fincanları toplayıp lavabonun içine koydum, mutfak bezini ıslattım, masanın üstüne deterjan sıkıp silerken, Yngve iki elinde poşetlerle mutfağa girdi. Poşetleri yere bırakıp aldıklarını çıkarmaya başladı. Önce akşam yemeğinde yiyeceğimizi, vakumlu pakete konmuş dört dilim somonu çıkardı ve tezgâhın üstüne koydu, topraklı patateslerin bulunduğu bir torba, bir karnabahar, bir paket dondurulmuş fasulye ve bir kısmını buzdolabına bir kısmını da yanı başındaki dolaba yerleştirdiği diğer tüm aldıkları. Bir buçuk litrelik şişe Sprite, bir buçuk litrelik CB birası, bir poşet portakal, bir kutu süt, bir kutu portakal suyu, bir ekmek. Ocağı yaktım, tezgâhın altındaki dolaptan bir tava çıkardım, buzdolabından margarin aldım, bir parça kesip tavaya koydum, büyük bir tencereye su doldurup arkadaki göze koydum, torbanın ağzını açıp patatesleri lavaboya döktüm, suyu açıp patatesleri yıkarken margarin topağı yavaşça tavanın üzerinde kaymaya başlamıştı bile. Bu yeni alınan şeylerin ne kadar temiz ve bu yüzden de ne denli morali yerine getiren şeyler olduğunu bir kez daha fark ettim, parlak renkler, donmuş fasulyelerin yeşil beyaz poşeti, üstündeki kırmızı yazı ve logo, ya da içinde ekmeğin durduğu beyaz kese kâğıdı mesela, ekmeğin tamamını örtmüyordu, diğer kısımlarına nazaran koyu renkli ve gevrek ucu başını kabuğundan dışarı sarkıtan bir salyangoz ya da başındaki kapüşonu çıkarmış bir keşiş misali kese kâğıdının dışına taşıyordu. Plastik poşetten dışarıya doğru çıkıntı yapan portakalların turuncu rengi. Birbiri ardına gizlenerek beraber meydana getirdikleri küresel şekil; ders kitaplarındaki molekül çizimlerini andırıyorlardı neredeyse. Soyuldukları ya da

kesildikleri anda odaya yaydıkları rayiha bana her zaman babamı anımsatırdı. Onun bulunduğu odalar böyle kokardı: sigara dumanı ve portakallar. Ofisime girdiğimde burnuma bu koku gelirse içim hep iyi hislerle dolardı.

Ama neden? Bu 'iyi'yi oluşturan etmenler nelerdi?

Yngve iki poşeti birlikte katlayıp alt çekmeceye koydu. Margarin tavada cızırdamaya başlamıştı. Musluktan akan suyun tazyiki altına tuttuğum patateslere çarpıp azalıyordu, lavaboya saçılan suyun akış hızı da patatesin üstünden akan toprağı gidere taşıyacak güçte değildi, bu yüzden giderin etrafında bir çamur katmanı oluşmuştu, patatesler temizlendiğinde ve onları suyun altından çektiğimde, bir saniye içinde su tüm çamuru süpürmüştü, öyle ki, metal tekrardan tertemiz bir ışıltıyla parlıyordu.

"Peki bakalım," dedi masanın oradan babaannem.

Derin göz yuvarları, normalde parlak gözlerindeki karanlık, tüm bedeninde rahatlıkla sayılabilen kemikleri.

Yngve odanın ortasında durmuş bir bardak kola içiyordu.

"Yardım edilecek bir şey var mı?" dedi.

Boş bardağı önündeki tezgâha bıraktı ve sessizce geğirdi.

"Yok ben hallederim," dedim.

"O zaman ben dışarıya çıkıyorum," dedi.

"Tamam," dedim.

Patatesleri çoktan fokurdamaya başlamış suyun içine bıraktım; aralarından küçük baloncuklar yükseliyordu. Tuzu buldum, aspiratörün üstünde duruyordu, gümüşten küçük bir Viking gemisinin içindeydi, küreği kaşıktı, suya biraz tuz attım, karnabaharı kestim, başka bir tencereye su doldurup içine koydum, sonra bir bıçakla somon paketini açtım, içindeki dört filetoyu çıkardım, üstlerine tuz sepeleyip tabağa dizdim.

"Akşam yemeğinde balık var," dedim. "Somon."

"Aa öyle mi," dedi babaannem. "Leziz olacağından eminim."

Banyo yapması ve saçlarını yıkaması gerekiyordu. Yeni ve temiz

giysiler giymeliydi. Bunun bir an önce olması için can atıyordum. Ama bu işi kim üstlenecekti? Kendi isteğiyle yapacağa benzemiyordu. Ayrıca ondan bunu mümkün değil isteyemezdik de. Ya istemezse? Onu buna zorlayamazdık.

Tove'ye sorabilirdik. En azından hemcinsi olduğu için o kadar küçük düşürücü olmazdı. Üstelik ona bir kuşak daha yakın biriydi.

Filetoları tavaya koydum ve aspiratörü çalıştırdım. Tavaya temas eden kısımlarının rengi birkaç saniye içinde açılıp, kırmızıya çalan pembeden beyazımsı bir pembeye dönüştü, ben de bu yeni rengin ete usul usul yayılışını izledim. Kaynayan patateslerin altını kıstım.

"Hıhh," dedi babaannem.

Ona baktım. Az önce oturduğu gibi oturuyordu ve muhtemelen az önce iç geçirdiğinin farkında değildi.

Babam onun ilk çocuğuydu.

Çocukların anne babalarından önce ölmemesi gerekiyordu, ölmemeliydi. Böyle olmamalıydı.

Peki ya bana gelince, babam benim için kimdi?

Ölmesini dilediğim biri.

O hâlde bunca gözyaşı niye?

Fasulye poşetini açtım. Tüye benzer ince bir buz tabakasıyla kaplıydı üzerleri ve grimsi bir renkteydiler. Şimdi karnabahar da kaynamaya başlamıştı. Altını kıstım ve duvardaki saate baktım. Beşe on sekiz vardı. Karnabahar dört dakika daha kaynasa yeterdi. Ya da altı. Patateslerin belki daha on beş dakikası vardı. Patatesleri ikiye bölebilirdim. Sonuçta davet vermiyorduk ya.

Babaannem bana baktı.

"Yemeklerde siz de bira içiyor musunuz hiç?" diye sordu. "Yngve'nin bir şişe bira aldığını gördüm de."

Görmüş müydü?

Başımı hayır anlamında salladım.

"Yani," dedim. "Nadiren. Çok nadir hatta."

Filetoları çevirdim. Açık renkli etin üstünde koyu kahverengi lekeler oluşmuştu. Ama yanmamışlardı.

Fasulyeleri tencereye koydum, suya tuz attım ve suyun fazlasını lavaboya döktüm. Babaannem eğilip pencereden dışarı baktı. Tavayı ateşin üzerinden aldım, ateşi kıstım ve Yngve'nin yanına verandaya gittim. Bir sandalyeye oturmuş etrafa bakıyordu.

"Yemek birazdan hazır," dedim. "Beş dakikası var."

"İyi," dedi.

"Aldığın şu bira var ya," dedim. "Yemekte içeriz diye mi almıştın?"

Başını evet anlamında salladı ve bana baktı.

"Neden sordun?"

"Babaannem," dedim. "Bana yemeğin yanında bira içip içmediğimizi sordu. Ben de belki onun yanında içmesek daha iyi olur diye düşündüm. Bugüne kadar burada yeterince içilmiş. Daha fazlasını görmesine gerek yok. Bir kadeh bile olsa. Ne demek istediğimi anlatabiliyor muyum?"

"Evet de. Abartıyorsun."

"Mümkündür. Ama içmeyiversek de ölmeyiz yani."

"Ya orası öyle," dedi Yngve.

"O hâlde anlaştık mı?"

"Tamam!" dedi.

Sesindeki rahatsızlık şüpheye yer bırakmıyordu. Ortam gerginken oradan ayrılmak istemiyordum. Ama durumu yumuşatacak bir şey de aklıma gelmiyordu. Birkaç saniyelik kararsızlığın ardından iki yanımdan sarkmış kollarım ve boğazımda takılı kalmış hıçkırıklarımla mutfağa döndüm, masayı kurdum, patateslerin suyunu boşalttım ve kurumaları için bıraktım, somon filetoları bir tabağa aldım, karnabaharı dilimledim ve fasulyelerle aynı tabağa koydum, patatesler için bir kâse çıkardım, sonra hepsini masaya dizdim. Açık kırmızı, açık yeşil, beyaz, koyu yeşil, altuni

kahverengi. Bir sürahiye su doldurdum, tam Yngve verandadan içeri girerken, üç bardakla beraber onu da masanın üzerine koydum.

"Harika görünüyor," diyerek masaya oturdu. "Ama çatal bıçak da olsa fena olmazdı sanki."

Çekmeceden çatal bıçak çıkarıp her ikisine de uzattım, oturup patates soymaya başladım. Sıcak yüzeyleri parmak uçlarımı yakıyordu.

"Soyuyor musun?" dedi Yngve. "Bunlar taze patates."

"Doğru ya," dedim. Çatalımı başka bir patatese batırdım ve tabağıma koydum. Bıçağı batırınca dağıldı. Yngve bir lokma somonu ağzına götürdü. Babaannem oturdu ve kendisininkini minik parçalara ayırdı. Tekrardan ayağa kalktım ve buzdolabından margarini çıkardım, patatesin üstüne bir parça koydum. Eski bir alışkanlıkla, somonun ilk lokmasını çiğnerken ağzımdan nefes alıp verdim. Yngve balıkla bana kıyasla daha normal ve yetişkinlere yakışır bir ilişki kurmuşa benziyordu. Artık *lutefisk* bile yiyordu; bir zamanlar bizim için kötünün de kötüsü olan balık yemeğini. Yanı başımda oturmuş sessizce yemeğini yerken, kafamın içinde *aslında yanında pastırma ve garnitürle gayet güzel gidiyor* dediğini duyabiliyordum. Arkadaşlarla gerçekleştirilen lutefiskli akşam yemekleri tamamıyla dışarısında bırakıldığım bir dünyaydı. Lutefisk yiyemediğimden değil de o toplanmalara davet edilmediğim içindi. Neden davet edilmediğime dair en ufak bir fikrim yoktu. Zaten artık umursamıyordum da. Ama bir zamanlar umursardım, bir zamanlar dışlanır ve bu yüzden acı çekerdim. Artık yalnızca dışlanıyordum.

"Gunnar, Grim'de makine kiralayan bir dükkân olduğunu söylüyor," dedim. "Yarın cenaze levazımatçısına uğradıktan sonra oraya gidelim mi? Sen gitmeden bu işi halletsek iyi olurdu. Yani hazır araba varken demek istiyorum."

"Olabilir," dedi Yngve.

Babaannem de yemeğini yemeye başlamıştı. Bedeninin sivriliği ona kemirgen gibi bir hava katmıştı. Her kımıldayışında burnuma sidik kokusu geliyordu. Of, onu mutlaka küvete sokmamız gerekiyordu. Temiz giysiler giydirmemiz, yemek yedirmemiz gerekiyordu. Bir sürü yemek. Yulaf ezmesi, süt, tereyağ.

Bardağı dudaklarıma götürdüm ve içtim. Ağzımdaki buz gibi suda hafiften metalik bir tat vardı. Yngve'nin çatal bıçağı tabağın üzerinde şıngırdıyordu. Bir arı ya da bir eşek arısı yemek odasında bir yerde, aralık kapının ardında vızıldamaya başladı. Babaannem iç çekti. Aynı anda sandalyesinde yan döndü, sanki aklını kateden düşünce, sadece bilincini değil bedenini de katetmişti.

Bu evde Noel yemeği olarak balık bile yenmişti. Ben küçükken bu bana acayip korkunç geliyordu. Noel gecesi balık! Ama Kristiansand bir sahil kasabasıydı, gelenekleri köklüydü, Noel arifesinde balık halinde satılan morinalar dikkatlice seçilmişti. Bir defasında babaannemle beraber gitmiştik, halde bizi karşılayan atmosferi hatırladım, dışarıda karlar üzerinde ışıldayan kör edici güneş ışıklarından sonra içerideki loşluk, büyük morinaların tanklar içinde uysal uysal yüzmeleri, yer yer sarıya çalan, bazı kısımları da yeşilimtırak kahverengi derileri, ağır ağır açıp kapadıkları ağızları, yumuşak beyaz çenelerinin altındaki sakalları, sarı ve sabit bakan gözleri. Çalışanlar beyaz önlük ve lastik çizme giyiyorlardı. Çalışanlardan biri hemen hemen kare biçiminde bir bıçakla bir morinanın başını kesti. Balığın ağır başını kenara ittikten hemen sonra, karnını yardı. Bağırsaklar parmaklarının arasından kayarak çıktı. Solgun ve ıslaktılar, adamın yanı başındaki büyük bir çöp bidonuna atıldılar. Neden o kadar solgundular? Başka bir tanesi, balığı daha az önce bir kâğıda sarmış ve tek parmağıyla kasayı açıyordu. Kasanın tuşlarına diğer dükkânlardan tamamen farklı muamele etmesinin dikkatimi çektiğini hatırlıyorum, sanki iki farklı dünyadan iki kişi, biri tertipli ve dört duvar arasında, diğeri haşin ve açık havada, burada, balıkçının sert ama idmansız parmaklarının

olduğu yerde bir araya geliyordu. Hal tuz kokuyordu. Balıklar ve karidesler tezgâhların üzerine döşeli buz yataklarında yatıyordu. Kürk şapka ve yere kadar uzanan koyu renkli bir pelerin giyen babaannem, tezgâhlardan birinin önünde kuyruğa girmişti, ben de o sırada içi yengeç dolu bir kasanın yanına gitmiştim. Tepe kısımları çürüyen yapraklar gibi koyu kahverengiydi, alt tarafları kemik gibi sarı-beyaz. Siyah ve düğmeyi andıran gözleri, antenleri, birbirlerinin üstüne tırmanırken tıkırdayan kıskaçları. Yengeçler bir tür kabı andırıyor diye düşünmüştüm, et kapları. Diğer tüm canlı balıklarda da olduğu gibi, derinlerden buraya kadar getirilmiş olmaları büyüleyiciydi. Bir adam beton zemine hortum tuttu, su köpürerek mazgallara doğru aktı. Babaannem öne eğildi ve yapyassı bir balığı işaret etti, üzerinde pas kırmızısı benekler olan yeşilimtırak bir balıktı, görevli balığı buz yatağının üzerinden kaldırıp önce tartıya koydu, sonra da bir kâğıdın üzerine koyup paketledi. Paketi bir poşete koydu ve poşeti, karşılığında ona ufak cüzdanından bir banknot uzatan babaanneme verdi. Ama balıkların varlığından gelen ve onları çevreleyen tüm bu büyü, beyaz, peltemsi, tuzlu ve kılçıklı hâlleriyle tabağıma konduklarında kayboluyordu, tıpkı 1970lerde, babamla Tromøya açıklarında denizden ya da anakaraya doğru girinti yapan boğazdan zokayla, ya da kaşıkla tuttuğumuz balıkların temizlenip yemeye hazır hâlde, Tybakken'deki evimizdeki kahverengi tabakların üstüne konulduğu zaman olduğu gibi.

Babaannemle balık haline hangi tarihte gitmiştim?

Çocukken onlarda çok kalmazdım. Bu durumda muhtemelen Yngve'yle beraber kış tatilini geçirdiğimiz zaman olmalıydı. Kristiansand'a, yalnız başımıza otobüse atlayıp gitmiştik. Öyleyse Yngve'nin de o gün bizimle gelmiş olması gerekiyordu. Ama bu ayrıntı hafızamda yer etmemişti. Ayrıca yengeçlerin de orada olmaları mantıklı değildi; kış tatili şubat ayında olurdu, o zaman da canlı yengeç olmazdı. Varsa bile ahşap bir kasanın içinde

olamazdı. O hâlde bu denli net ve ayrıntılı resim hafızama nereden geliyordu?

Herhangi bir yerden olabilirdi. Şayet çocukluğum bir şeylerle doluysa, kesinlikle balıklar ve yengeçler, karidesler ve ıstakozlarlaydı. Babamı akşamları, ya da hafta sonunda sabahları buzdolabındaki önceden kalma balıkları çıkarıp ayaküstü soğuk soğuk yerken görmüşlüğüm çoktu. Yine de en çok yengeç severdi; yaz sonu geldiğinde, yengeçler çoğalınca okuldan sonra Arendal'daki balık iskelesine gider birkaç tane satın alırdı, tabii eğer kırk yılda bir de olsa akşam saatlerinde ya da geceleyin, takımadaların oradaki minik adacıklardan birinde ya da adanın en ucundaki kayaların üstünde kendi yakalamadıysa. Bazen biz de onunla giderdik, özellikle gittiğimiz bir seferi daha dün gibi hatırlarım, bir gece, mavimtırak bir siyah ağustos göğünün altında Torungen deniz fenerinin oradaydık, tekneden inip elimizde iki kova dolusu yengeçle adacığa doğru yürümeye başladığımız anda martılar saldırmıştı, biz de bir kovukta ateş yakmıştık. Alevler göğe doğru uzanıyordu. Bizi çevreleyen deniz ağırdı. Babamın yüzü ışıldıyordu.

Bardağı bıraktım, bir parça balık kesip çatalımı batırdım. Koyu gri ve yağlı lime lime et öyle yumuşaktı ki dilimle damağım arasında rahatlıkla ezebiliyordum.

Yemekten sonra temizliğe devam ettik. Merdivenler bitmişti, Yngve yemek odasına başlarken ben de Tove'nin yarım bıraktığı işi devraldım. Dışarıda yağmur çiseliyordu. Pencerelerin üzerinde ince bir yağmur tabakası oluşmuştu, veranda duvarının rengi hafiften koyulaşmıştı, ve dışarıda fiyordun ağzında bulutlar, –ki orada yağmur daha şiddetli yağıyor olmalıydı– yağmurdan ötürü çizgi hâlindeydi. Bütün süs eşyalarının, rafları dolduran lambaların, fotoğrafların, hediyelik eşyaların tozunu alıp en son rafların kendisini de silebilmek için hepsini teker teker yere diziyordum. Abartılı ve yaldızlı süslemesiyle aynı anda hem ucuz hem de pahalı

görünen ve *Binbir Gece Masalları*'ndan fırlamışa benzeyen bir gaz lambası; bir lamba gibi parıldayan Venedik gondolu; babaannemle dedemin Mısır piramitlerinin birinin önünde çektirdikleri bir fotoğraf. Orada durmuş fotoğrafa bakarken, mutfakta babaannemin ayaklandığını duydum. Çerçeveyi ve camını silip yere koydum, üzerinde eski 45'liklerin bulunduğu küçük standa uzandım. Babaannem ellerini belinin ardında kavuşturmuş bana bakıyordu.

"Hayır, o kadarına gerek yok," dedi. "Bu kadar teferruatlı temizlemene hiç gerek yok."

"Çabuk çabuk hallediyorum," dedim. "Başlamışken tam olsun."

"Peki bakalım," dedi. "Güzel duruyor."

Standın tozunu alıp yere koydum, plakları yanına dizdim, dolabı açıp içindeki eski müzik setini çıkardım.

"Siz şimdi akşamları hiç öyle bir iki kadeh bir şey içmiyorsunuz yani, öyle mi?" dedi.

"Hayır," dedim. "En azından hafta içi değil."

"Ben de öyle tahmin etmiştim," dedi.

Nehrin öteki tarafında, şehrin ışıkları daha da parlak bir hâl almaya başlamıştı. Saat kaçtı acaba? Beş bucuk mu? Altı mı?

Rafları sildim ve müzik setini yerine koydum. Babaannem, burada üstelenecek bir şey olmadığını anlamış olsa gerek, *peki bakalım, peki bakalım* diyerek döndü ve diğer oturma odasına indi. Hemen sonra sesini duydum, ardından da Yngve'yi. Camsil ve gazete kâğıdı almak için mutfağa girdiğimde açık kapıdan, içerideki yemek masasında oturduğunu ve çalışırken Yngve'yle konuştuğunu gördüm.

İçki meselesi bayağı içine işlemiş, diye düşündüm, camsili raftan aldım, duvar saatinin altında duran sandalyenin üstündeki gazeteden birkaç sayfa yırttım ve oturma odasına geri döndüm. Çok şaşırtıcı değildi. Babam sistematik bir şekilde, ölene dek içki içmişti, bunun başka bir açıklaması yoktu, ve o da orada durup buna tanık olmak zorunda kalmıştı. Her sabah, her öğlen, her

akşam, her gece. Ne kadar süre boyunca? İki yıl mı? Üç yıl mı? Yalnızca ikisi. Ana ve oğul.

Kitaplığın cam kapısına camsil sıktım, gazete kâğıdını buruşturup camın üstünde kayarak akan sıvı kuruyup geride parlak bir yüzey bırakana dek camı birkaç kez sildim. Hazır elim değmişken silebileceğim başka cam var mı diye etrafıma bakındım, ama pencereler haricinde bir şey yoktu ve pencereleri en sona bırakma kararı almıştım. Kitaplıkla devam ettim, raflardakilerle başlayıp her şeyi eski yerine geri koydum.

O sırada, aşağıdaki limanın üzeri yağmurdan çizgi çizgi görünüyordu. Akabinde yağmur önümdeki pencereyi dövmeye başladı. Aşağıya doğru kayan iri ve ağır damlalar camın bütününde titrek bir desen meydana getiriyordu. Arkamdan babaannem geçti. Arkamı dönmedim, ama arkamda kumandayı eline alıp, tuşa basıp, koltuğa yerleşirken hareketleri zihnimi yine de meşgul etti. Toz bezini rafın üzerine bırakıp Yngve'nin yanına gittim.

"Burası da şişeyle dolu," dedi ve gözüyle ta öteki duvara kadar uzanan büfeyi işaret etti. "Ama tabak çanaklar gayet iyi durumda."

"Sana da hiç içki içiyor musunuz diye sordu mu?" dedim. "Bana geldiğimizden beri var ya en az on kez sordu. En az."

"Evet, sordu," dedi. "Onun derdi esas kendisinin bir iki kadeh içmesi. Bizim iznimize ihtiyacı yok tabii, ama asıl istediği bu. Ne dersin?"

"Nasıl yani?"

"Daha anlamadın mı?" dedi ve bana baktı yine. Neşesi kaçmış minik bir tebessüm konmuştu dudaklarına.

"Neyi anlamadım mı?" diye sordum.

"Canı içmek istiyor. Hem de deli gibi."

"Babaannem mi?"

"Evet. Ne dersin, içsin mi biraz?"

"Öyle olduğuna emin misin? Ben tam tersini düşünmüştüm."

"Ben de başta öyle yorumladım. Ama bir düşününce bence her

şey ortada. Babam burada bayağı uzun süre kaldı. Sence onun varlığına başka nasıl dayanabilirdi?"

"Babaannem alkolik mi yani?"

Yngve omuz silkti.

"Konu şu anda içki içmek istiyor olması. Ve bunun için iznimize ihtiyacı var."

"Siktir," dedim. "Bu ne boktan iştir böyle."

"Öyle ama şimdi biraz içse bir zararı olmaz aslında ne dersin? Sonuçta bir tür şok geçiriyor."

"Ee ne öneriyorsun?" dedim.

"İşte gidip bir şey içmek ister misin diye sorabiliriz. Biz de onunla bir iki kadeh içeriz ne dersin?"

"Tamam. Ama hemen değil, tamam mı?"

"Bu geceki işimiz bitsin. Normal bir şeymiş gibi sorarız."

Yarım saat sonra kitaplığı bitirip terasa çıktım, yağmur durmuştu ve hava bahçeden gelen güzel kokularla doluydu. Masanın üstünde ince bir su tabakası vardı, sandalyelerin kumaş bölümleri nemden koyulaşmıştı. Yerdeki plastik şişelerin üstleri su damlacıklarıyla doluydu. Ağızları top ağzını andırıyordu, sanki yerde namluları dört bir yana çevrilmiş küçük toplar yatıyor gibiydi. Ferforje demirin alt kısmında damlalar öbekler hâlinde birikmişti. Düzensiz aralıklarla içlerinden bir damla harekete geçiyor ve belli belirsiz bir ses çıkararak altındaki zemine damlıyordu. Babamın üç gün önce burada olmuş olması inanılır gibi değildi. Üç gün önce aynı manzarayı seyretmiş olması, aynı evde gezinmiş olması, babaannemi bizim gördüğümüz gibi görmüş olması, aklından kendi düşüncelerini geçirmiş olması akıl alır bir durum değildi. Yani, tam burada olmuş olmasını anlayabiliyordum, ama artık bunları göremiyor olmasını değil. Verandayı, plastik poşetleri, komşunun pencerelerindeki ışığı. Kabarıp duvardan dökülmüş ve paslı masa ayağının yanında duran sarı boya parçasını. Drenaj borusunu ve

hâlâ içinden akıp çimlere ulaşan suyu. Ne kadar çabalarsam çabalayım, bunların hiçbirini bir daha asla göremeyecek olmasını anlayamıyordum. Beni ve Yngve'yi göremeyecek olmasını anlıyordum, bunun duygu dünyamızla ilgisi vardı, ki ölüm bu dünyanın etrafına, beni çevreleyen nesnel ve somut gerçeklikten farklı bir şekilde örülmüştü.

Hiçbir şeyi göremeyecekti, bayağı bildiğin hiçbir şeyi. Karanlığı dahi.

Bir sigara yaktım, ıslak sandalyenin yüzeyini elimle iki kez silip oturdum. İki sigaram kalmıştı. Kapanmadan büfeye gitmem gerekecekti.

Bir kedi, bahçe çitlerinin yanında süzüle süzüle yürüyordu. Gri kırçıllıydı ve yaşlı görünüyordu. Tek patisi havada durdu ve bir süre çime dikti gözlerini, sonra yoluna devam etti. Kendi kedimizi düşündüm, Tonje'nin sevgiye boğduğu Nansen'i. Yalnızca birkaç aylıktı ve Tonje'yle aynı yorganın altında, bir tek başı dışarıda uyuyordu.

Tonje gün boyunca aklıma bir defa bile gelmemişti. Bir defa bile. Bu ne demekti? Onu aramak da istememiştim çünkü söyleyecek hiçbir şeyim yoktu, ama bunu onun için yapmam gerekiyordu. Ben onu hiç düşünmemiş olsam da o beni mutlaka düşünmüştü, biliyordum.

Denizin üzerindeki bir martı bize doğru süzülmeye başladı. Verandaya doğru geliyordu, gülümsediğimi fark ettim, babaannemin martısı akşam yemeğine geliyordu. Ama ben orada otururken yaklaşmaya cesaret edemedi ve çatıya kondu, sonrasında da başını arkaya eğip martı çığlığını koyuverdi.

Ona biraz somon verebilirdik belki?

Sigarayı yerde söndürüp şişelerden birinin ağzından içeri ittim, ayağa kalkıp babaannemin yanına gittim, oturmuş televizyon seyrediyordu.

"Senin martı yine geldi," dedim. "Biraz somon vereyim mi?"

"Ne?" dedi ve başını bana çevirdi.

"Martı geldi," dedim. "Somon vereyim mi?"

"Aa," dedi. "Dur ben vereyim."

Ayaklandı ve kamburunu çıkararak mutfağa yürüdü. Kumandayı alıp televizyonun sesini kıstım. Sonra boş yemek odasına girdim, telefonun önüne oturdum. Evin numarasını çevirdim.

"Alo, efendim."

"Alo, ben Karl Ove."

"Aa selam..."

"Selam."

"Nasıl oldun?"

"Pek iyi sayılmaz," dedim. "Burada olmak çok zor. Sürekli ağlıyorum. Ama tam olarak neye ağladığımı da bilmiyorum. Yani tabii ki babamın ölmesine ama olay sadece o da değil yani..."

"Ben de seninle gelmeliydim," dedi. "Seni özlüyorum."

"Burası bir ölüm evi," dedim. "Ölümünün üzerinde dolaşıyoruz. İçeride bir koltuğun üzerinde ölmüş, koltuk hâlâ orada duruyor. Bir de burada yaşanan şeyler var, yani önceden, ben küçükken yaşananlar, onlar da burada ve su yüzüne çıkıyorlar. Anlatabiliyor muyum? Bir şekilde her şeye çok yakınım. Küçükken olduğum kişiye. Babamın o zamanlarki hâline. O dönemden kalan bütün duygularım da su yüzüne çıkıyor tabii."

"Zavallı Karl Ove," dedi.

Babaannem önümdeki kapının önünden elinde, içinde bir parça somon bulunan bir tabakla yürüyerek geçti. Beni görmedi. O diğer oturma odasına girene dek konuşmadım.

"Hayır, benim için üzülme," dedim. "Onun adına üzülmeliyiz. Hayatının son evresi öylesine boktanmış ki, inanamazsın."

"Babaannen nasıl karşılıyor durumu peki?"

"Tam olarak bilmiyorum. Bir nevi şok geçiriyor. Sanki bunamış gibi duruyor. Ve o kadar zayıf ki. İkisi burada oturmuş, içmiş durmuşlar."

"O da mı? Babaannen de mi?"

"Evet ya. İnanamazsın. Ama ortalığı tamamen toparlamaya ve cenaze yemeğini burada vermeye karar verdik."

Verandaya açılan kapının camından babaannemin tabağı yere koyuşunu izledim. Geri birkaç adım attı ve etrafına bakındı.

"Fikir fena değil gibi," dedi Tonje.

"Nasıl fikir bilmiyorum," dedim. "Ama öyle yapacağız. Lanet evi baştan sona temizleyip süsleyeceğiz. Masa örtüleri, çiçek falan alacağız ve..."

Yngve başını kapıdan içeri uzattı. Telefonda olduğumu görünce kaşlarını belli belirsiz kaldırıp başını geri çekti, derken babaannem verandadan içeri adım attı. Camın önünde durup dışarıyı seyretti.

"Bir gün erken geleyim diyorum," dedi Tonje. "Böylece ben de yardım edebilirim."

"Cenaze Cuma günü olacak," dedim. "Ne yapacaksın o zaman, işten izin mi alacaksın?"

"Evet. Sabahtan gelirim işte. Seni çok özledim."

"Bugün ne yaptın peki?"

"Hiç, özel bir şey yapmadım. Annemle Hans'a uğradım, akşam yemeği yedim. Selamları var, akıllarındasın."

"Sağ olsunlar," dedim. "Ne yediniz?"

Tonje'nin annesi mükemmel bir aşçıydı. Hele midenize düşkünseniz onun evinde yemek yemek tam anlamıyla bir deneyimdi. Ben yemeğe çok düşkün değildim, zerre umurumda olmazdı yemek falan, fırında pisi balığı yerine kızarmış balık pane de yiyebilirdim, Wellington bonfile yerine sosis de yiyebilirdim, ama Tonje boğazına düşkündü ve ne zaman yemekten bahsetse gözleri parlardı, kendisi de yetenekliydi, mutfakta zaman geçirmeyi çok severdi; yaptığı şey pizza bile olsa işin içine mutlaka sevgisini katardı. Bugüne dek tanıdığım, duyuları en açık insandı. Ve yemek vakitlerini, şamatayı ve yakınlığı katlanılması gereken zorunluluklar olarak gören biriyle beraberdi.

"Dil balığı. Yani burada olmadığın isabet olmuş."

Sırıtışını duyabiliyordum.

"Ama var ya efsaneydi."

"Ona hiç şüphem yok," dedim. "Kjetil'le Karin de orada mıydı?"

"Evet. Atle de."

Her ailede olduğu üzere, o ailede de çok şeyler yaşanmıştı, ama konusu hiç açılmazdı, o yüzden olanlar ayrı ayrı aile bireylerinin yüzlerinden ve kolektif bir şekilde yarattıkları atmosferden okunabilirdi yalnızca. Tonje'nin benim hakkımda en çok sevdiği şeylerden biri, sanırım, onun hiç alışkın olmadığı bir şekilde, türlü ilişkilerin bağlamları ve olanaklılıklarıyla yakından ilgileniyor olmamdı, o bu tarz konularda fikir yürütmeye alışkın olmadığı için ona ne zaman kendi fikirlerimi açsam ilgisini çekiyordu. Bu özelliğimi annemden almıştım, ta ortaokul yıllarından itibaren onunla, tanıdığımız ya da bildiğimiz insanlar hakkında uzun sohbetler gerçekleştirirdik, ne dedikleri, neden demiş olabilecekleri, nereden geldikleri, anne babalarının kim olduğu, nasıl evlerde oturdukları; bunların tamamı politika, etik, ahlak, psikoloji ve felsefeye ilişkin sorularla iç içe olurdu ve şu güne dek devam etmiş olan bu sohbet bakış açıma bir yön vermişti, daima gördüğüm ve izah etmeye çabaladığım şey insanların arasında yaşananlardı, uzunca bir süre başkalarını okumakta iyi olduğuma inanmıştım, ama değildim, ne tarafa dönersem döneyim yalnızca kendimi görüyordum, ama belki de sohbetlerimizin temelinde yatan konu bu değildi, başka bir şeydi, annemle benim hakkımdaydı, birbirimize bu şekilde yakınlaşıyorduk, dil ve düşünce aracılığıyla birbirimize bağlanıyorduk ve dolayısıyla Tonje'yle de bağlantıyı bu yerde arıyordum. Bu iyi bir şeydi çünkü tıpkı benim onun sağlam duyarlılığına ihtiyaç duyuyor olmam gibi, onun da buna ihtiyacı vardı.

"Seni özledim," dedim. "Ama burada olmadığına seviniyorum."

"Beni başına geleceklerin dışında bırakmamaya söz ver," dedi.

"Bırakmayacağım," dedim.

"Seni seviyorum," dedi.

"Ben de seni seviyorum," dedim.

Bunu her söyleyişimde olduğu gibi, bunun gerçek olup olmadığını düşündüm. Sonra bu his geçti. Elbette doğruydu, elbette seviyordum.

"Yarın yine ararsın değil mi?"

"Tabii ki. Hoşça kal."

"Hoşça kal. Yngve'ye çok selam."

Kapattım, mutfağa girdim, Yngve mutfak tezgâhına yaslanmıştı.

"Tonje'ydi," dedim. "Selamı var."

"Sağ olsun," dedi. "Sen de ona selam söyle."

Sandalyenin ucuna oturdum.

"Bu gecelik bırakalım mı, ne dersin?"

"Evet. Zaten daha fazla çalışacak hâlim kalmadı."

"Ben bir büfeye kadar gideceğim. Sonra istersen... Şu dediğin şeyi yapabiliriz. Bir şey istiyor musun?"

"Bana bir paket tütün alır mısın? Bir de patates cipsi falan?"

Başımı öne salladım ve merdivenlerden aşağı indim, gardıroba asmış olduğum montumu aldım, banka kartının hâlâ montumun iç cebinde durduğundan emin oldum ve gitmeden önce aynada şöyle bir kendime göz attım. Yorgun görünüyordum. Son ağlayışımın üzerinden birkaç saat geçmiş olmasına rağmen yine de gözlerimden belli oluyordu. Kırmızı değildiler ama şiş ve suluydular.

Merdivenlerde bir anlığına durdum. Babaanneme sorulacak birçok şey olduğunu fark ettim. Şimdiye kadar haddinden fazla dikkatli davranmıştık. Mesela ambulans ne zaman gelmişti? Ne hızda gelmişti? Geldiklerinde babam hâlâ hayatta mıydı, acil çağrısına mı gelmişlerdi?

Yanıp sönen ışıkları ve sirenleriyle bahçeye dalmış olmalıydı. Şoförle doktor hemen arabadan atlayıp, ellerinde malzemelerle merdivenleri tırmanmış ve kapıya varmış olmalıydı. Ön kapı her zaman kilitli olurdu, babaannemin bilinci onlar gelmeden evvel

kapıyı açacak kadar yerinde miydi? Yoksa burada öylece durup zili mi çalmışlardı? İçeri girdiklerinde onlara ne söylemişti? *Bakın şurada* mı? Sonra da onları oturma odasına mı yönlendirmişti? Sandalyesinde mi oturuyordu? Yerde mi yatıyordu? Onu hayata döndürmeye uğraşmışlar mıydı? Kalp masajı, oksijen, sunî teneffüs? Yoksa onunla birkaç kelam ettikten sonra doğrudan babamın ölümünü teyit mi etmişlerdi, onu öylece sedyeye yatırıp götürmekle mi yetinmişlerdi? Babaannem olanların ne kadarını anlamıştı? Onlara ne söylemişti? Ve bütün bunlar ne zaman olmuştu; sabah mı, gün ortasında mı, yoksa gece mi?

Hangi koşullarda öldüğünü öğrenmeden buradan ayrılamazdık da değil mi?

İç çektim ve aşağı doğru yürümeye başladım. Tepemde hava tamamen açmıştı. Birkaç saat öncesine dek geniş ve yoğun bir katmandan ibaret bulutlar, şimdi manzarayı andıran oluşumlara dönüşmüştü, uzun düz kanyonlar, yalçın duvarlar ve aniden beliren doruklar, kimi yerlerde kar gibi beyaz ve dolgun, kimi yerlerde gri ve kaya gibi sert, bir yandan da batan güneşin aydınlattığı geniş yüzeyler normalde olması gerektiği gibi parlamıyor, ışıldamıyor yahut kızılımtırak bir ışık saçmıyor da sanki bir sıvıya batırılmış gibi duruyordu. Grinin envai tonuyla çevrili mat kızıl ve koyu pembe şekiller şehrin üstünde öylece asılı duruyordu. Vahşi ve güzel bir gün batımıydı. Aslında herkesin sokaklara dökülmesi, arabaların durması, şoförlerin ve yolcuların arabadan inip güzele duydukları özlemle başlarını kaldırıp ışıldayan meraklı gözlerle tepemizde olan bitenleri izlemesi gerekirdi.

Ama bu gece gökyüzünün ne kadar güzel olduğunu ima eden yarım ağız birkaç yorum eşliğinde havaya epi topu bir iki bakış atılmıştı, çünkü bu görüntüler olağan dışı değildi; aksine, gökyüzünde bulutların böyle muazzam şekiller oluşturmadığı tek bir gün dahi geçmiyordu, her seferinde benzersiz ve asla tekrarlanamayacak biçimlerde aydınlanmış olurlardı, ve insan her gün

gördüğü şeyi artık görmez olduğundan, ömrümüzü bir kez dahi kafamızı kaldırıp bakmadığımız ya da üzerine kafa yormadığımız bu sürekli değişen gökyüzünün altında geçiriyorduk. Zaten göğe neden bakmamız gereksindi ki? Bu, türlü oluşumların bir *anlamı* olsaydı eğer, bizim için doğru çözümlenmesi elzem gizli bir işaret ya da bir mesaj içeriyor olsalardı örneğin, o zaman yukarıda olan bitene karşı sürekli pürdikkat kesilmemiz kaçınılmaz ve anlaşılır olurdu. Ancak durum elbette ki öyle değildi, bulutların türlü şekilleri ve tonları *hiçbir anlam* taşımıyordu, herhangi bir noktada aldıkları herhangi bir biçim tamamen tesadüf eseriydi, dolayısıyla bulutların işaret ettiği bir şey varsa, bu ancak en saf ve mükemmel hâliyle anlamsızlıktı.

Kimsenin olmadığı ve hiçbir arabanın geçmediği ana caddeye çıktım, pazar gününün atmosferinin hâkim olduğu dört yol ağzına kadar yolu takip ettim. Karşı kaldırımda yaşlı bir çift yürüyordu, köprü yönünde seyreden birkaç araba yanımdan yavaşça geçti, trafik ışıkları kimseye kırmızı yanmadı. Büfenin yanındaki otobüs durağına siyah bir Golf park etmişti, ve şoför, şort giymiş genç bir adam, kontağı açık bırakarak elinde cüzdanıyla hızla dükkâna daldı. Dışarı çıkarken onunla kapıda karşılaştım, elinde bir dondurma tutuyordu. Bu biraz çocukça değil miydi? Dondurma almak üzere kontağı çalışır hâlde bırakmak?

Önceki günkü spor giysili tezgâhtar yerini yirmili yaşlarında bir kıza bırakmıştı. Etine dolgundu ve siyah saçları vardı, Acem havası taşıyan yüz hatlarından ötürü İran ya da Irak göçmeni olabileceğini düşündüm. Yuvarlak yanakları ve toplu vücuduna rağmen güzeldi. Ama bana bakmadı. Dikkati tezgâhın üstünde, önünde açık duran bir dergideydi. Buzdolabının kapısını yana kaydırıp üç tane yarım litrelik Sprite aldım, raflarda çabucak cips arandım, buldum, iki paket alıp tezgâhın üzerine bıraktım.

"Bir paket de Tiedemanns Gul, kâğıdıyla beraber," dedim.

Döndü ve ardındaki raftan tütün paketini aldı.

"Rizla mı?" diye sordu, yine bana bakmadan.

"Evet," dedim.

Turuncu sigara kâğıdı paketini sarı tütün paketinin arasına sıkıştırdı ve diğer eliyle fiyatları kasaya girerken ürünleri tezgâha koydu.

"Yüz elli yedi kron elli kuruş," dedi ağır bir Kristiansand aksanıyla.

İki tane yüzlük banknot uzattım. Miktarı girdi ve dışarı fırlayan çekmeceden para üstünü çıkardı. Ona elimi uzatmış olmama rağmen parayı tezgâhın üzerine koydu.

Neden? Sorun bende miydi, farkına vardığı ve hoşlanmadığı bir şey mi vardı? Yoksa yalnızca bir algı sorunu mu vardı? Bir işlem esnasında satıcının müşteriyle arada göz teması kurması oldukça normal bir durumdu, öyle değil mi? Ve eğer elini uzatmışsan, parayı başka yere koymak düpedüz hakaretin sınırlarında gezinen bir hareket sayılırdı değil mi? En azından kör kör parmağım gözüne bir hareket.

Ona baktım.

"Bir de poşet alabilir miyim?"

"Tabii," dedi ve hafifçe diz çöküp tezgâhın altından beyaz bir poşet çıkardı.

"Buyurun."

"Sağ ol," dedim ve aldıklarımı poşete koyup dışarı çıktım. Onunla yatma arzusu, şehvetin daha sert, daha keskin ve bir bakıma duyuların çekilmesi biçiminde yaşanan olağan formundan ziyade fiziksel bir açıklık ve yumuşaklık şeklinde belirmişti, bu, eve gidene dek sürdü, ama kontrolü tamamen eline geçiremedi zira her an içime dolacağını sezdiğim keder tüm bu süre boyunca gri ve puslu havasıyla onu çevrelemişti.

Salonda oturmuş televizyon seyrediyorlardı. Yngve babamın koltuğundaydı. İçeri girdiğimde başını çevirdi ve ayağa kalktı.

"Bir iki bir şeyler içeriz diye düşündük," dedi babaanneme.

"Malum, tüm gün çalıştık. Sen de bir tane ister misin?"

"Çok iyi olur," dedi babaannem.

"Tamam ben sana hazırlarım," dedi Yngve. "Mutfağa geçsek daha iyi olur sanki?"

"Bence de," dedi babaannem.

Hafiften de olsa öncesine göre sanki daha mı hızlı yürümeye başlamıştı ne? Karanlık gözlerinde minicik bir ışık yanmıştı sanki.

Evet, kesin öyleydi.

Cips paketlerinden birini tezgâhın üzerine koydum, diğerini bir kâseye doldurup masanın üstüne koydum, o sırada Yngve dolaptan mavi Absolut şişesini çıkardı, gıda ürünlerinin arasına karışmış ve evdeki tüm alkolü lavaboya boşalttığımız sırada gözümüzden kaçmıştı, tezgâhın üzerindeki raftan üç bardak aldı, buzdolabından bir kutu meyve suyu çıkardı ve kokteylleri hazırlamaya başladı. Babaannem yerine oturup onu izledi.

"Demek geceleri siz de bir iki kadeh bir şeyler almayı seviyorsunuz," dedi.

"Tabii ya," dedi Yngve. "Bütün gün ayaktaydık. Arada bir gevşemek de lazım!"

Yngve gülümsedi ve ona bir bardak uzattı. Böylece üçümüz birden masanın etrafına oturduk ve içtik. Saat ona geliyordu. Dışarıda hava kararmaya başlamıştı. İçkinin babaanneme iyi geldiğine hiç şüphe yoktu. Gözleri kısa sürede eski canlılığını kazanmış, solgun ve çökmüş yanaklarına renk gelmiş, hareketleri daha ılımlı olmuştu, ilk kadehin ardından Yngve ona ikincisini doldurduğunda, düşünsel yükü biraz hafiflemiş gibiydi, çünkü içmeye başladıktan hemen sonra, oturmuş eski günlerdeki gibi bizimle sohbet edip gülmeye başlamıştı. İlk yarın saat bedenim taş kesmişti, huzursuzluktan kaskatı olmuştum, çünkü babaannem nihayet kan bulup içebilmiş bir vampir gibiydi, evet tam olarak öyleydi: Yaşam doluyordu tekrardan içine, her bir uzvuna birer

birer. Bu korkunçtu, korkunç. Ama sonra alkol beni de tesiri altına almayı başardı, düşüncelerim hafifledi, bilincim açıldı, ve babaannemin, oğlunu oturma odasında ölü bulduktan iki gün sonra burada bizimle oturup içmesi ve gülmesi artık ürpertici gelmemeye başladı, o kadar da kötü bir şey değildi, buna ihtiyacı olduğu çok belliydi; tüm gün boyunca mutfaktaki sandalyesinde kıpırdamadan oturması ve buna ancak huzursuzca ve aklı karışmış şekilde evin içinde dolanmalarıyla ara vermesinden sonra yeniden canlandığını görmek iyiydi. Bize gelince, bizim de buna gerçekten ihtiyacımız vardı. O yüzden orada oturduk, babaannem öyküler anlattı, biz güldük, Yngve de öykülere bazı eklemeler yaptı, daha da çok güldük. Sözcük oyunlarında ikisi birbirini hep tamamlardı, ama o geceki kadar hiç olmamıştı. Babaannem gülmekten akan gözyaşlarını silip durmuştu, Yngve'yle göz göze gelip durmuştuk, ondaki neşeyi görebiliyordum, gözlerinde başlarda bir miktar özür vardı ama çok geçmeden normal hâline dönmüştü. Sihirli bir iksir içiyorduk. Portakal suyuyla karıştırılmış o tadı çok sert şeffaf sıvı, oradaki mevcudiyetimizin koşullarını değiştirmişti, orada daha birkaç gün evvel meydana gelmiş olayı bilincimizden dışarı itmiş ve normalde olduğumuz kişilere, normalde düşündüğümüz şeylere yer açmıştı, sanki dışarıdan vuran bir ışık gibiydi, çünkü normalde olduğumuz ve düşündüğümüz şeyler, aniden gelen bir parlaklık ve sıcaklıkla ışıldamış ve artık önümüzde hiçbir engel kalmamıştı. Babaannem hâlâ sidik kokuyordu, elbisesi hala yağ ve yemek lekeleriyle kaplıydı, hâlâ korkutucu derecede zayıftı, son aylarını bir sıçan deliğinde, yani burada alkol yüzünden ölmüş ve bedeni daha yeni soğumaya başlamış babamızla, kendi oğluyla geçirmiş kişiydi o hâlâ. Ama gözleri, parlıyordu. Dudakları bir tebessümle büzüşüyordu. Ve elleri, durmadan sigara içtiği zamanlar haricinde şu ana dek kıpırtısız kucağında kavuşturduğu elleri hareket etmeye başlamıştı. Gözlerimizin önünde bir zamanlar olduğu kişiye dönüşüyordu, rahat, zehir gibi zeki, her zaman gü-

lümsemeye ve kahkahaya amade. Anlattığı öyküleri daha önce de dinlemiştik, ama zaten olayı buydu, en azından benim için, çünkü bu öyküler sayesinde babaannemin eskiden olduğu hâli, burada eskiden sürdürülmüş yaşam geri geliyordu. Bu öykülerin hiçbiri tek başlarına komik değildi, babaannemin anlatış şekli ve onları ilginç bulmasıydı onları öykü kılan. Her zaman gündelik hayatın tuhaflıklarına dikkat çeker ve her seferinde aynı coşkuyla gülerdi. Kendi gündelik hayatlarından anekdotlar anlatarak oğulları da ona eşlik ederdi, bunlara da gülerdi ve eğer gerçekten kendine yakın bulduysa özümser ve öykü dağarcığına eklerdi. Oğulları, özellikle Erling ve Gunnar da sözcük oyunlarına eğilimliydiler. *Dirsek yağı* almak için gönderdikleri Gunnar değil miydi? Ve bir de *hava kablosu*? Yngve değil miydi *egzoz* sözcüğüyle *karbüratör*ün mevcut en ayıp sözcükler olduğuna inandırdıkları ve onları ağzına asla almaması için yemin ettirdikleri? Bu saçmalığa babam da dâhil olurdu ama ona bunu asla yakıştıramamışımdır ve yaptığı zaman da hep hayretle karşılamışımdır. Bir öyküye kendini kaptırıp buna babaannem gibi gülüyor olması akla hayale gelmez bir şeydi.

Daha önceden yüzlerce defa anlatmış olduğu öyküleri anlatmasına rağmen üslubu öyle canlıydı ki sanki ilk kez anlatıyormuş gibiydi. Öyküyü takiben patlattığı kahkahası tam anlamıyla özgürleştiriciydi. Bu kahkahalar tamamıyla doğal olurdu. Biz de biraz içince ve alkol kendimize dışarıdan nasıl baktığımızı silmekle kalmayıp içimizdeki tüm karanlığı da aydınlattığında, onun gibi davranmakta bir zorluk yaşamamıştık. Bir kahkaha tufanı bitmeden bir diğeri başlıyordu. Babaannem seksen beş yıllık ömrü boyunca biriktirdiği bir dolu anekdot arasından en güzellerini seçmekle yetinmemiş, sarhoşluğunun da getirdiği bir rahatlamayla gardını indirdiğinden, bilindik aile öykülerinin perde arkalarını da anlatmaya başlamıştı, bunu öyle bir şekilde yapmıştı ki hikâyelerin sonları değişmeye başlamıştı. Örneğin 1930'ların başında Oslo'da makam şoförü olarak çalışmış olduğunu biliyorduk, bu aile

efsanelerimizden biriydi, çünkü o zamanlar ehliyetli çok kadın yoktu, daha doğrusu şoförlük yapan kadın yoktu. Bir iş ilanına başvurmuştum, diye anlattı, Åsgårdstrand'daki evinde *Aftenposten* gazetesini okurken görmüş ilanı, mektup yazmış, işe kabul edilmiş ve Oslo'ya taşınmış. Çalıştığı kişi yaşlı, egzantrik ve zengin bir kadınmış. Babaannem yirmili yaşlarının başında kadının dev malikânesindeki bir odada kalıyormuş ve istediği zamanlarda onu arabayla gezdiriyormuş. Kafasını pencereden dışarı çıkarıp gelene geçene havlayan bir köpeği varmış kadının ve babaannem öyle zamanlarda kadının ne kadar utandığını anlatırken güldü. Ama bu yaşlı kadının ne kadar egzantrik ve muhtemelen de bunak olduğunu anlatmak için anlattığı başka bir olay daha vardı. Evin her köşesinde para saklarmış. Mutfak dolaplarında, uzun saplı tencerelerde, çaydanlıklarda, halıların altında, yastıkların altında tomar tomar banknotlar dururmuş. Babaannem bunu anlatırken gülüp başını sallardı, o zamanlar evden daha yeni ayrılmış olduğunu, küçük bir kasabadan geldiğini ve bunun sadece dış dünyayla değil, zenginlerin dünyasıyla da ilk tanışması olduğunu unutmamak gerekirdi. Koyu pencereye yansıyan aksimizin gölgesi ve aramızda duran bir Absolut şişesiyle masanın etrafında oturduğumuz bu seferinde birden retorik bir soru sordu:

"Ya ne yapacaktım? Kârûn kadar zengindi, çocuklar. Ve parasını evin her yanına saçmıştı. Birazı kaybolsa farkına mı varacaktı sanki? Birazını da ben alsam onun için ne değişirdi ki?'

"Parasını mı *aldın*?" diye sordum.

"E herhâlde yani. Ama çok değil, o kadarı onun için para bile sayılmazdı. Ve fark etmeyeceğine göre bir sorun da yok demekti. Zaten az para veriyordu! Üç kuruş maaşım vardı. Bir de ben sadece araba kullanmıyordum ki, her işini ben görüyordum, bu yüzden biraz daha fazla kazanmam makul ve doğru olurdu."

Yumruğunu masanın üzerine indirdi. Sonra güldü.

"Ama o köpeği yok mu! Arabayla Oslo'da gezinirken bizi göre-

cektiniz çocuklar. O zamanlar çok araba yoktu. Hemen göze batıyorduk. Görecektiniz."

Kıkırdadı. Sonra iç çekti.

"Aah ah," dedi. "'Hayat sordur', derdi yaşlı kadın, z'lere dili dönmezdi. Ha ha ha."

Bardağı dudaklarına götürüp içti. Ben de aynısını yaptım. Şişeyi tuttum ve boş bardağımı doldurdum, Yngve'ye baktım, başını evet anlamında sallayınca onun bardağını da doldurdum.

"Biraz daha ister misin?" dedim ve babaanneme baktım.

"Olur," dedi. "Biraz daha alırım."

Onun da bardağını doldurunca, Yngve üzerlerine meyve suyu koymaya başladı, ama daha bardağın yarısı yeni dolmuştu ki bitti, kutuyu birkaç defa salladı.

"Bitti," dedi ve bana baktı. "Sen Sprite almamış mıydın?"

"Aldım," dedim. "Dur getireyim."

Ayağa kalkıp buzdolabının yanına gittim. Aldığım yarım litrelik üç şişenin yanı sıra Yngve'nin aldığı bir buçuk litrelik şişe de duruyordu.

"Bunu unuttun herhâlde?" diyerek şişeyi gösterdim.

"Harbi ha," dedi Yngve.

Masanın üzerine koydum ve mutfaktan çıkıp merdivenlerden aşağı tuvalete indim. Karanlık evdeki büyük ve bomboş odalar etrafımı sarmıştı. Ama alkolün beynimdeki alevleri sayesinde, beni normal şartlar altında etkisi altına alacak bu atmosferi umursamadım, zira mutluyum diyemesem bile canlı ve neşeliydim, ayrıca bu şekilde devam etme arzusuyla da doluydum, babamın öldüğü düşüncesi bile bunu sarsamazdı, o sadece soluk bir gölgeydi, mevcuttu ama önemsizdi, çünkü yerini yaşam almıştı, sarhoşluğun getirdiği bir ivmeyle toplanan tüm imgeler, sesler ve hareketler sanki bir sürü insanla ve neşeyle dolu bir yerdeymişim sanrısı yaratmıştı. Gerçek olmadığını biliyordum ama öyle hissediyordum, ve bu duyguydu beni yönlendiren; sokak kapısının camından içeri

sızan cılız ışıkla aydınlanmış lekeli halıfleksle kaplı birinci kata inerken de, en az otuz yıldır olduğu üzere sifonu ötüp uğuldayan tuvalete girerken de. Tuvaletten çıkınca yukarıdan seslerini duydum ve çabucak merdivenleri tırmandım. Öldüğü yeri farklı ve daha kaygısız bir ruh hâliyle görmek için oturma odasından içeri bir iki adım attım. İşte o anda, birdenbire nasıl biri olduğuyla ilgili bir seziye kapıldım. Onu görmüş falan değildim, ama bütün varlığını, bu odalarda son anlarını geçirdiği hâliyle *onu* hissetmiştim. İnanılmaz tuhaftı. Ama bunun üstünde çok durmak istemedim, zaten istesem de duramazdım belki de, çünkü içimde uyanan bu hissiyat yalnızca birkaç saniye sürdü, ardından düşüncelerim üstüne pençelerini geçirdiler, ve içkilerin renkleri dışında –şimdi şeffaf ve ufak gri-beyaz baloncuklarla doluydular– her şeyin bıraktığım gibi durduğu mutfağa gittim.

Babaannem Oslo'da yaşadığı dönemden anekdotlarını anlatmaya devam ediyordu. Bu anlattığı da aile efsanelerindendi ve bu sefer de sonuna beklenmedik ve önceden hiç duymadığımız şaşırtıcı bir kısım ekledi. Benim bildiğim, babaannem önce Alf'le, dedemin abisiyle beraber olmuştu. Başlangıçta ikisi beraberdi. İki kardeş Oslo'da okuyorlardı; Alf biyoloji okurken dedem ekonomi okumuştu. Alf'ten ayrılınca, babaannem dedemle evlenmiş ve Kristiansand'a taşınmışlardı, tıpkı Alf gibi, ama Alf de o zaman Sølvi ile evlenmişti. Sølvi gençliğinde verem geçirmişti, akciğerlerinden biri delikti ve tüm hayatını böyle geçirmek zorundaydı, çocuk yapamayacaktı, bu yüzden yaşları nispeten kemale erince Asyalı bir kızı evlat edindiler. Çocukken katıldığım yemek davetlerinin büyük kısmında Alf ve ailesiyle birlikte dedemle babaannem olmuştur, bize misafirliğe gelirlerdi, ve Alf'le babaannemin bir zamanlar birlikte olduğu sık sık dile getirilirdi, bu sır falan değildi, dedemle Sølvi ölünce, babaannemle Alf haftada bir buluşur olmuşlardı, her cumartesi sabahı babaannem onu Grim'deki evinde ziyaret ediyordu, kimse bunu tuhaf karşılamıyordu, ama

kimisi buna iyi niyetle gülümsüyordu, çünkü zaten başından beri olması gereken bu değil miydi?

Babaannem şimdi iki kardeşle ilk tanıştığı zamanı anlatıyordu. Aralarından dışadönük olanı Alf'ti, dedem içine kapanıktı, ama ikisi de Åsgårdstrand'dan gelen bu kızla açıkça ilgileniyorlardı, çünkü dedem nüktedanlığı ve zekâsıyla babaannemi etkileyen abisinin niyetini anladığında kısık sesle babaanneme şöyle demişti: "*Yüzüğünü cebinde saklıyor*!"

Babaannem bunu bize anlatırken gülüyordu.

"'Ne?' diye sormuştum ona, ne dediğini çok iyi duymuş olmama rağmen. '*Yüzüğünü cebinde saklıyor!*' demişti yeniden. 'Nasıl bir yüzük?' demiştim. '*Nişan yüzüğü!*' demişti biliyor musunuz. Anlamadığımı sanmıştı!"

"Alf Sølvi'yle nişanlı mıydı o sırada?" dedi Yngve.

"Elbette nişanlıydı. Ama o Arendal'da oturuyordu ve durumu kötüydü, biliyorsunuz. Çok uzun sürmeyecek sanmıştı. Ama sonunda evlendiler işte!"

Bardağından bir yudum daha aldı. Sonra dudaklarını yaladı. Bir sessizlik oldu ve son iki gündür birçok kez yaptığı gibi kendi düşüncelerine daldı. Kollarını kavuşturmuş ve gözlerini ileriye dikmiş bir hâlde oturdu. İçkimi içip kendime bir kadeh daha doldurdum, Rizla marka sigara kâğıdını çıkardım, üstüne bir tutam tütün dizdim, olabilecek en iyi içimi yakalamak için tütünü eşit şekilde yaydım, sardım ve ucunu ezdim, tutkalını yaladım, ucundan sarkan tütünleri koparıp paketin içine geri koydum, yamuk yumuk sarma sigarayı ağzıma götürdüm ve Yngve'nin yeşil şeffaf çakmağıyla yaktım.

"Dedenizin öldüğü kış güneye, güneşi olan bir ülkeye gidecektik," dedi babaannem. "Biletimizi falan her şeyi almıştık."

Dumanı üflerken ona baktım.

"O gece banyoda yere yığıldı, biliyorsunuz... İçeriden gelen bir patırtı duydum ve ayağa fırladım, orada yerde yatıyordu, ambulansı

aramamı söyledi. Dediğini yaptıktan sonra ambulansın gelmesini beklerken elini tuttum. *Yine de güneye gideceğiz* dedi. Ben de o sırada aklımdan '*Ben senin gideceğin güneyi biliyorum da dur bakalım!*' diye geçirmiştim."

Güldü ama yere bakıyordu.

"*Ben senin gideceğin güneyi biliyorum*!" diye tekrarladı.

Uzun bir sessizlik oldu.

"Aah ah. 'Hayat sordur', derdi yaşlı kadın, z'lere dili dönmezdi."

Güldük. Yngve bardağını ittirdi, masaya baktı. Babaannemin, dedemin ya da babamın ölümlerini düşünmesini istemiyordum, o yüzden sohbeti daha önceden bahsettiği şeylere bağlayarak değiştirmeye çalıştım.

"Ama Kristiansand'a ilk geldiğinizde bu eve taşınmamıştınız değil mi?" dedim.

"Yok hayır, burası değildi," dedi. "Kuholmsveien'in bayağı bir ilerisindeydi. Bu evi savaştan sonra aldık. Aslında sadece arsayı almıştık. Konumu şahaneydi tabii, Lund'un en iyilerindendi, manzarası falan harikaydı. Denize ve şehre nazır. Ve öyle yüksekte ki kimse içini göremez. Ama aldığımızda üzerinde başka bir ev vardı. Gerçi ev demeye bin şahit gerekir. Hahaha. Tam bir viraneydi. Burada yaşayanlar, iki adam yaşıyordu hatırladığım kadarıyla, evet, öyleydi galiba... İçiyorlardı. Ve evi görmek için buraya ilk geldiğimizde, hiç unutmam, her yer şişe doluydu! Holde, merdivende, oturma odasında, mutfakta. Her yerde! Bazı yerler öyle doluydu ki adım atacak yer kalmamıştı. O yüzden bayağı ucuza almıştık. Evi yıktık ve yerine bunu yaptık. Bahçe falan da yoktu, kayalık bir arsaydı, kayalar üstünde bir virane, aldığımız şey tam olarak buydu işte."

"Bahçe için bayağı uğraştınız desene?" dedim.

"Aa hem de ne biçim uğraştık. Hiç sorma. Şu ilerideki erik ağaçları var ya, annemlerin Åsgårdstrand'daki evinden getirdim onları. Çok yaşlı onlar. Artık arasan da bulamazsın onlardan."

"Eve torba torba erik götürdüğümüzü hatırlarım," dedi Yngve.

"Aynen, ben de," dedim.

"Hâlâ meyve veriyor mu?" diye sordu Yngve.

"Evet, veriyor galiba," dedi babaannem. "Eskisi gibi değil tabii de..."

Şişeyi aldım, neredeyse yarısına gelmişti, bardağımı tekrardan doldurdum. Bu son yaşananlarla beraber döngünün artık tamamladığını babaannemin anlayamamış olması belki de çok tuhaf değil diye düşündüm. Şişenin ağzından akan damlayı başparmağımla sildim, babaannem masanın karşı tarafında tütün paketini açıp sigara sarma makinesine bir tutam tütün yerleştirirken parmağımı yaladım. Bu son yıllarda hayatında büyük badireler atlatmış olsa da, bunlar bugüne dek yaşadıklarının yalnızca küçücük bir kısmını oluşturuyordu. Babama baktığında, onda gördüğü onun bebekliği, çocukluğu, delikanlılığı, yetişkinliğiydi, o bakışta babamın bütün karakteri, bütün özellikleri mevcuttu, bu yüzden onu kanepede altına sıçacak kadar sarhoş vaziyette uzanırken görmüşse, o an öyle kısa, kendi ise öyle yaşlıydı ki, o güne dek ona dair kafasında biriken anların yoğunluğunun yanında bu manzaranın kafasına kazınacak bir resim olarak geçerlilik kazanabilecek bir ağırlığı olamıyordu. Aynı şey ev için de geçerli olmalı diye düşündüm. Şişelerle dolu ilk ev "şişeyle dolu" ev iken, bu ev onun yuvasıydı, son kırk yılını geçirdiği yerdi, ve burasının da şişelerle dolu olması, evin ona ifade ettiği anlamın asla bir parçası olamazdı.

Ya da aslında çok sarhoş olduğu için artık makul düşünemiyor olabilir miydi? Eğer öyleyse bunu çok iyi gizliyordu, çünkü yeniden canlanmasının haricinde, tavırlarında sarhoş olduğuna dair çok az kanıt vardı. Öte yandan, insanları doğru yargılayabilecek biri varsa o kişi kesinlikle ben değildim. Düşüncelerimi her seferinde daha da çok kemiren alkolün giderek artan parlak ışığının da etkisiyle, bardakları neredeyse meyve suyu içercesine yuvarlamaya başlamıştım. İşte o zaman da dipsiz bir kuyuya benzemeye başlıyordum.

Bardağa Sprite doldurduktan sonra, babaannemin görüşünü kapatan Absolut şişesini aldım ve pencere pervazına koydum.

"Ne yapıyorsun!" dedi Yngve.

"Şişeyi pencereye koyuyor!" dedi babaannem.

Kızarıp şaşırarak şişeyi kaptığım gibi yeniden masanın üzerine koydum.

Babaannem gülmeye başladı.

"İçki şişesini pencereye koydu!"

Yngve de güldü.

"Komşular da bizi burada oturmuş içerken görmezlerse ölürler tabii!" dedi.

"Tamam bee," dedim. "Düşünemedim."

"Düşünemediğin belli!" dedi babaannem ve kahkaha atmaktan gözlerinden gelen yaşları sildi. "Hahaha!"

Bu evde, başkalarının içeriyi görmemesi için her zaman çok dikkat edilmiş bu evde, bahçe mobilyasından evin ön cephesine, arabadan çocukların terbiyesine kadar görünür her şeyin kusursuz olması hususunda titizlenilmiş bu evde, içeriden muntazaman aydınlatılmış pencerede içki şişesini sergilemek, aklın almayacağı bir şeye koşulsuz şartsız en çok yaklaşılan an olmalıydı. Bu yüzden önce onlar, sonrasında da ben gülmekten yarılmıştık.

Yalnızca, mutfak ışığı altında üçümüzün su altı figürlerini andıran aksi sayesinde görülebilen yolun karşısındaki tepenin üzerinde duran gökyüzü, griye çalan mavi bir tondaydı.. Bu, gecenin ulaşabildiği en karanlık andı. Yngve'nin dili hafiften teklemeye başlamıştı. Onu tanımayan birinin bunu fark etmesi olanaksızdı. Ama ben farkına varıyordum çünkü içtiği zaman hep böyle olurdu, önce sözcükler belli belirsiz diline dolaşırdı, sonra alkolün etkisi sözcüklerde giderek belirginleşmeye devam ederdi, sızmadan hemen önceki söylediklerinden de hiçbir şey anlaşılmazdı. Benim durumuma gelince, içkinin neden olduğu anlaşılmazlık yalnızca içimde gerçekleşir, bir tek orada kendini

gösterirdi, ne var ki bu ciddi bir sorundu, çünkü insanlar neredeyse her zamanki gibi yürüyüp konuştuğum için zilzurna sarhoş olduğumu anlayamadıklarından, ilerleyen saatlerde ağzımdan kaçan bir sözcüğün ya da yaptığım bir hareketin hiçbir özrü olamıyordu. Bu yabanıl hâlim bir sızma ya da bir koordinasyon bozukluğu sonucunda sona erdirilmediğinden, durumum o boş ve ilkel düzlemde gitgide kötüye giderek devam ederdi. Buna bayılıyordum, bu duyguya bayılıyordum, olabilecek en muhteşem duygu buydu, ama asla hayırlara vesile olmazdı, ve sonraki gün ya da günlerde o sınır tanımazlık aptallıkla aynı kapıya çıkıyordu ve ben içten içe bundan nefret ediyordum. Ama tam o esnada, ne gelecek ne de geçmiş oluyordu, sadece yaşadığın an vardı ve ben tabii ki tam da bu yüzden o anın içinde olmayı çok istiyordum, çünkü o an, bana ait dünya tüm katlanılmaz banalliğiyle ışıl ışıl parlıyordu.

Duvar saatine bakmak üzere başımı çevirdim. Saat yarıma yirmi beş vardı. Sonra Yngve'ye döndüm. Yorgun görünüyordu. Kısılmış gözlerinin kenarları kızarmıştı. Bardağı boştu. Umarım yatmayı düşünmüyordur diye geçirdim içimden. Burada babaannemle baş başa oturmak istemiyordum.

"Koyayım mı?" diye sordum, başımla masanın üstündeki şişeyi işaret ederek.

"E hadi koy bari," dedi. "Ama bu son olsun. Yarın erken kalkacağız."

"Aa?" dedim. "O niyeymiş?"

"Yarın dokuzda randevumuz var, unuttun mu?"

Avucumun içini alnımın orta yerine yapıştırdım. Bu hareketi okulu bıraktıktan sonra hiç yapmış mıydım bilmiyorum.

"Bir şey olmaz," dedim. "Saatinde orada olsak yeter."

Babaannem bize baktı.

Ne olur nereye gideceğimizi sormasın! diye düşündüm. Levazımatçı dedik mi büyü kesin bozulurdu. Sonra yine burada

oğlunu kaybetmiş bir anayla, babalarını kaybetmiş iki evlat olarak oturmak zorunda kalırdık.

Ama yine de biraz daha ister misin diye sormaya o an için cesaret edemedim. Bir sınır vardı, edeple ilgili bir konuydu, ve orada sınır çoktan aşılmıştı. Şişeyi alıp Yngve'nin bardağını doldurdum, sonra da kendiminkini. Ama sonra onunla göz göze geldik.

"Bir tane daha ister misin?" diye sorarken duydum kendimi.

"Çok az olabilir belki," dedi. "Vakit geç oldu."

"Evet, yeryüzünde geç vakit," dedim.

"Ne dedin?" diye sordu.

"Yeryüzünde geç vakit*," dedi Yngve. "Bilindik bir alıntıdır."

Neden böyle söylemişti? Haddimi bildirmek mi istemişti? Neyse siktir et, zaten "yeryüzünde geç vakit" demek tam bir budalalıktı.

"Karl Ove'nin kitabı çıkacak yakında," dedi Yngve.

"Öyle mi?" dedi babaannem.

Başımı evet anlamında salladım.

"Ha evet, şimdi sen söyleyince hatırladım, duydum tabii. Gunnar mı söylemişti herhâlde. Şuna baksana sen. Demek kitabın çıkıyor ha."

Bardağı dudaklarına götürdü ve içti. Ben de aynısını yaptım. Ben mi uyduruyordum yoksa gözlerine yeniden bir karanlık mı çökmüştü?

"Savaş yıllarında burada oturmadınız o zaman?" dedim ve içkimden bir fırt daha aldım.

"Yok, savaştan sonraydı, savaş bittikten birkaç yıl sonra buraya taşındık. Savaş döneminde şu ileride yaşıyorduk," dedi ve arkasını işaret etti.

"Nasıldı peki?" dedim. "Savaş yıllarını kastediyorum."

"Yani, hemen hemen önceden olduğu gibiydi aslında. Bir tek yiyecek bulmak biraz daha zordu, ama onun dışında çok büyük

* Gunnar Ekelöf'ün *Emgion Prensi İçin Divan* adlı şiir kitabından bir alıntı. Yapı Kredi Yayınları, Çeviri: Hüseyin Baş–(çn.)

bir fark yoktu. Almanlar bizim gibi normal insanlardı. Bazılarıyla eş dost olduk biliyor musunuz. Savaş bittikten sonra yanlarına gidip onları ziyaret de ettik."

"Almanya'da mı?"

"Evet, evet. Ve 45 Mayıs'ında gitmek zorunda kaldıklarında, arayıp eğer istersek arkalarında bıraktıkları çeşitli eşyaları gelip alabileceğimizi söylediler. En iyi içkilerini bize bıraktılar. Bir tane de radyo. Ve bir sürü başka şey."

Almanlar silah bırakmadan önce onlardan hediyeler aldıklarını biliyordum, ama hep evlerine getirdiklerini düşünmüştüm.

"Arkalarında eşya bırakmak mı? Nereye peki?"

"Kayalık bir yerde," dedi babaannem. "Arayıp tam olarak nerede bulacağımızı tarif ettiler. Biz de gece gitmiştik, ve eşyalar tam tarif ettikleri yerde duruyordu. Hiç şüphe yok, çok nazik insanlardı."

Babaannemle dedem 1945 yılının bir Mayıs gecesinde, Almanların arkalarında bıraktıkları içkilerin peşine düşüp bir kayalığa mı tırmanmışlardı?

Bir arabanın farları bahçeden içeri sızıp bir iki saniye boyunca pencerenin altındaki duvara vurdu, ta ki araba virajı dönüp aşağıdaki sokağa doğru yavaş yavaş süzülerek uzaklaşana dek. Babaannem pencereye doğru eğildi.

"Gecenin bu saatinde o da kimin nesi?" dedi.

İç çekti ve elleri kucağında, yeniden sandalyesine oturdu. Bize baktı.

"İyi ki geldiniz çocuklar," dedi.

Bir sessizlik oldu. Babaannem içkisinden bir yudum daha aldı.

"Burada kaldığın zamanı hatırlıyor musun?" dedi aniden ve sevecen gözlerle Yngve'ye baktı. "Baban seni almaya geldiğinde sakalı vardı, sen de merdivenlerden yukarı koşup 'Bu benim babam değil' diye bağırmıştın. Ha ha ha! 'Bu benim babam değil!' Ne çok güldürürdün bizi o zamanlar."

"Çok iyi hatırlıyorum hem de," dedi Yngve.

"Bir keresinde de radyo dinlerken, Norveç'in en yaşlı atının sahibiyle konuşuyorlardı. Hatırladın mı? 'Baba, sen Norveç'in en yaşlı atıyla aynı yaştasın!' demiştin o zaman da."

Başını öne eğip güldü ve işaret parmaklarının eklemleriyle gözlerini ovaladı.

"Ya sen," dedi ve bana baktı. "Kulübede bizimle tek başına kaldığın zamanı hatırlıyor musun?"

Başımı öne salladım.

"Bir sabah seni merdivenlerde bulmuştuk, oturmuş ağlıyordun, niye ağlıyorsun diye sorduğumuzda, 'çok yalnızım' demiştin. O zaman daha sekiz yaşındaydın biliyor musun?"

Annemle babamın Almanya'ya tatile gittiği yazdı. Yngve, Sørbøvåg'da anneannemle dedemin yanındaydı, ben de burada, Kristiansand'daydım. O dönemden aklımda kalan ne vardı? Babaannem ve dedemle aramdaki mesafenin çok büyük olduğu. Birdenbire gündelik hayatlarının bir parçası oluvermiştim. Bana her zamankinden daha da yabancı gibiydiler, çünkü bize aracılık yapacak bir şey ya da kimse yoktu. Bir sabah sütün içinden böcek çıkmıştı, içmek istememiştim, ama babaannem bu kadar mızmız olmamamı, böceği içinden çıkarıp içmemi, doğanın böyle olduğunu söylemişti. Sert bir tonda söylemişti bunu. Ve ben iğrene iğrene sütü içmiştim. Neden bu anı da başka bir tanesi değil? Başka anılar da olmalıydı. Vardı: Annemle babam bana üstünde Bayern Münih'in takımının olduğu bir kartpostal göndermişti. Bunu çok istemiştim ve en sonunda geldiğinde deliler gibi sevinmiştim! Ve döndüklerinde getirdikleri hediyeler: Yngve'ye sarı kırmızı bir futbol topu, bana da yeşil kırmızı bir futbol topu. O renkler... Onlardan içimize akan mutluluk duygusu...

"Bir keresinde de merdivenlerde durmuş bana sesleniyordun," dedi babaannem ve Yngve'ye baktı. "'Babaanne, yukarıda mısın, aşağıda mı?' Ben 'Aşağıda' diye cevaplamıştım, sen de şöyle bağırmıştın 'Neden yukarıda değilsin?'"

Güldü.

"Ne günlerdi... Tybakken'e taşındığınızda komşuların kapılarını çalıp evde hiç çocuk var mı diye sormuştun. 'Sizde hiç çocuk var mı?' demiştin. Hahaha!"

Kahkahası dinince, sigara makinesinde kendine yeni bir sigara sarıp gülümsemeye devam etti. Sardığı sigaranın ucu boştu, çakmağıyla tutuşturunca alev aldı. Ufak bir kül parçası yere doğru süzüldü. Sonra ateş tütüne ulaştı ve çektiği nefeste parlayan bir kora dönüştü.

"Ama artık büyüdünüz," dedi. "Ve bu çok tuhaf. Mini minnacık olduğunuz günler daha dün gibi aklımda..."

Yarım saat sonra yatmaya gittik. Yngve'yle beraber masayı topladık, alkol şişesini lavabonun altındaki dolaba kaldırdık, küllüğü boşalttık, bardakları bulaşık makinesine dizdik, dizerken babaannem oturup bizi izledi. İşimiz bitince o da kalktı. Sandalyesinden aşağı bir miktar çiş sızdı, ama o bunu umursamadı. Çıkarken kapı çerçevelerinden destek aldı, önce mutfaktakinden, sonra da koridordakinden.

"Hadi iyi geceler!" dedim.

"Size de iyi geceler," dedi ve gülümsedi. Ona bakmaya devam ettim ve başını bizden öteye çevirip merdivenlerden aşağıya doğru inmeye başladığı saniyede yüzündeki gülücüğün solduğunu gördüm.

"Ah işte," dedim, bir dakika sonra yukarıdaki odamızdaydık. "Bu da böyle geçti."

"Evet," dedi Yngve. Kazağını çıkardı, sandalyenin sırtına astı, pantolonunu çıkardı. Alkolün verdiği sıcaklıkla doluyken ona güzel bir şeyler söylemek istedim. Bütün pürüzler düzelmiş, hiçbir sorun kalmamıştı, her şey çok basitti.

"Ne gündü," dedi.

"Evet, öyle de denilebilir," dedim.

Yatağa uzandı, üstüne yorganı çekti.

"Hadi iyi geceler," dedi ve gözlerini yumdu.

"İyi geceler," dedim. "İyi uykular."

Kapının yanındaki düğmeden tavandaki ışığı kapadım. Yatağa oturdum. Uyumak istemiyordum. Bir saniye süren bir çılgınlık anında, dışarıya çıkabileceğim aklıma geldi. Dışarıda barların kapanmasına daha iki saat vardı. Ve mevsim yazdı, şehir insan doluydu, muhtemelen tanıdık birilerini de bulurdum.

Ama sonra yorgunluk çöktü. Birden tek istediğim uyumak oldu. Kollarımı kaldıramaz olmuştum aniden. Soyunmak düşüncesi çekilmezdi, ben de giysilerim üzerimde yatağa uzandım, gözlerimi yumdum ve o yumuşak iç ışığın içine düştüm. Ufacık dahi olsa yaptığım her hareket, serçe parmağımın hareketi bile, karnımı gıdıklıyordu, ve birkaç saniye sonra uyuyakaldığımda, dudaklarıma bir tebessüm eşlik ediyordu.

Derin uyku hâlinde bile beni dışarıda korkunç bir şeyin beklediğini biliyordum. O yüzden uyanıklıkla uyku arasındaki evreye geçtiğimde, dönüp yeniden uykuya dönmeye çabaladım ve bunu kesin başarırdım da; tabii eğer Yngve'nin ısrarcı sesi, ve bir de o sabah önemli bir toplantıya gitmemiz gerektiğini biliyor olmasaydım.

Gözlerimi açtım.

"Saat kaç?" diye sordum.

Yngve çoktan giyinmiş, kapı girişinde duruyordu. Siyah pantolon, beyaz gömlek, siyah ceket. Yüzü biraz şişmiş görünüyordu, gözleri küçülmüş, saçları dağınıktı.

"Ona yirmi var," dedi. "Hadi kalk."

"Hassiktir," dedim.

Oturur pozisyona geçtim, bedenimdeki alkolü hâlâ hissedebiliyordum.

Üstümdekilerin dünden kalan giysiler olması beni acayip rahatsız etti, hele ki dün yaptığımız şey kafama dank edince bu duy-

gu katlanarak arttı. Soyundum. Her hareketimde bir ağırlık vardı, ayağa kalkıp yere basmak bile bir güç gerektiriyordu, ki kolumu kaldırıp gardırobun kapısında asılı askıdan gömleğimi almaktan bahsetmiyorum bile. Ama mecburdum, yapmam gerekiyordu. Sağ kolu geçir, sol kolu geçir, önce kol düğmelerini ilikle, sonra da önünü. Bunu neden yapmıştık? Nasıl bu kadar aptal olabilirdik? Bunu istememiştim, hatta bu istediğim son şeydi; içilecek bir dünya yer varken oturup babaannemle içmek. Yaptığım *tam olarak* buydu işte. Bu nasıl mümkün olabilirdi? Bu siktiğimin şeyi nasıl mümkün olabilirdi?

Utanç vericiydi.

Valizin önünde tek dizimin üzerine çömelip siyah pantolonumu bulana dek giysileri karıştırdım, bulduktan sonra yatağa oturup giydim. Oturmak ne iyiydi! Ama pantolonu çekmek, ceketimi alıp giymek ve aşağıya mutfağa inmek için yine kalkmam gerekiyordu.

Bardağa su doldurup içtiğimde alnım tere batmıştı. Eğilip başıma çeşmeden su serptim. Beni hem serinletti hem de kısa ama yine de dağılmayı başarabilmiş saçlarımı bir şekle sokmuştu.

Çenemden sular akarken ve bedenim bir çuval kadar ağırken inip dışarıda Yngve'yle babaannemin beklediği merdivenlere çıktım. Bir elinde tuttuğu arabanın anahtarlarını şıngırdatıyordu.

"Sakız gibi bir şey var mı?" diye sordum. "Dişlerimi fırçalamaya fırsat bulamadım."

"Dişlerini bugün fırçalamamazlık edemezsin," dedi Yngve. "Acele edersen hemen fırçala gel hadi."

Haklıydı. Muhtemelen alkol kokuyordum ve insan levazımatçıda böyle kokmamalıydı. Ama acele edecek dermanım da yoktu. İkinci katın koridorunda mola vermek zorunda kaldım, tırabzana dayandım, sanki irademde de yorgun düşmüş gibiydi. Yatağın yanındaki komodinin üstünde duran diş fırçasıyla macunumu aldıktan sonra mutfak lavabosunda olabildiğince hızlı bir şekilde dişlerimi

fırçaladım. Fırçayla macunu orada bırakmam ve aşağı fırlamam gerekirdi ama içimden bir ses bunun doğru olmadığını, diş macunuyla diş fırçasının mutfakta duramayacağını söyledi, yeniden yatak odasına çıkmaları şarttı, böylece iki dakika daha kaybettim. Tekrar merdivenlere çıktığımda saat ona dört vardı.

"Hadi gidiyoruz biz," dedi Yngve ve babaanneme döndü. "Çok sürmez. Hemen döneriz."

"Tamam," dedi.

Arabaya bindim, kemerimi taktım. Yngve yandaki koltuğa kuruldu, anahtarı kontağa soktu, çevirdi, başını çevirip hafif eğimli yoldan aşağıya doğru geri geri gitmeye başladı. Babaannem merdivenlerin tepesinde durmaya devam etti. Ona el salladım, o da geri el salladı. Sokağa kadar indiğimiz ve artık onu göremediğimiz zaman, eskiden olduğu gibi acaba hâlâ orada duruyor mu diye merak ettim, çünkü tekrar ileri doğru sürmeye başladığımızda son bir kez birbirimizin görüş alanına giriyor ve o dönüp içeri girmeden önce birbirimize son bir kez daha el sallıyorduk.

Orada duruyordu. El salladım, o da el salladı, sonra içeri girdi.

"O da gelmek ister miydi acaba?" dedim.

Yngve evet anlamında başını salladı.

"Ona dediğimiz gibi yapacağız. Hemen döneceğiz. Gerçi bir kafede biraz otursak fena olmazdı. Ya da plakçılara gitsek falan."

Sol işaret parmağıyla sol sinyal kolunu iterken vitesi değiştirip sağına bir bakış attı. Serbestti.

"Ne durumdasın?" diye sordum.

"Gayet iyi," dedi Yngve. "Sen?"

"Bir ağırlık var hâlâ," dedim. "Hâlâ biraz sarhoşum aslında."

Yola çıkarken bana bir bakış attı.

"Hadi ya," dedi.

"Dün içmesek iyi olurdu," dedim.

Belli belirsiz gülümsedi, vitesi düşürdü ve beyaz şeridin gerisinde durdu. Beyaz saçlı, koca burunlu ve neredeyse çubuk

kadar sıska yaşlı bir adam önümüzdeki yaya geçidinden yürümeye başladı. Dudak kenarları sarkıktı. Dudaklarıysa koyu kırmızıydı. Muhtemelen onu bekleyen kaldırımın nerede olduğundan emin olmak için gözlerini yere indirmeden önce benim sağımdaki tepeye, sonra da yolun diğer tarafındaki sıra sıra mağazaların durduğu yöne baktı. Bütün bunları sanki dünyada tamamen yapayalnızmışçasına yaptı. Sanki başkalarının bakışlarını asla dikkate almıyormuş gibiydi. Giotto insanları böyle resmediyordu. Resmedilenler de asla izlendiklerinin farkında değillermiş gibi görünürdü. Bunun onlara verdiği o korumasızlık aurasını resimleyen tek ressam oydu. Muhtemelen dönemle alakalı bir şeydi, çünkü sonraki nesil İtalyan ressamlar, şaşaalı nesiller, bakışların farkındalığını her daim resimlerine işlemişlerdi. Bu onları daha az naif ama bir o kadar da az aşikâr kılıyordu.

Yolun öbür yanından kızıl saçlı genç bir kadın çocuk arabasıyla çıkageldi. Tam o sırada yaya ışığı kırmızıya döndü, ama kadın ışığa baktı, araçlar için hâlâ kırmızı yanıyordu, birden yola atıldı ve koşar adım önümüzden geçti. Çocuğu, bir yaşında falandı, tombul yanakları ve minik bir ağzı vardı, arabasında doğruldu ve önümüzden hızla geçerken yön duygusunu yitirmişçesine etrafına bakındı.

Yngve ayağını debriyajdan kaldırdı ve kontrollü bir şekilde hızlanarak arabayı kavşağa doğru sürdü.

"İki geçiyor," dedim.

"Biliyorum," dedi. "Çabuk park yeri bulursak çok sorun değil."

Köprüye geldiğimizde denizin üzerine, gökyüzüne baktım. Hava bulutluydu, ama kimi yerlerde bulutlar öyle hafifti ki üstlerinde belli belirsiz mavilikler seçiliyordu, sanki üstlerine yarı şeffaf bir zar gerilmiş gibiydi, bu bazı bölgelerde daha yoğun ve daha koyuydu, gri yamalar vardı, dış hatları beyaz üzerinde bir duman gibi süzülüyordu. Güneşi perdeleyen bulutlar sarımtıraktı. Ama güneş öyle keskin değildi, öyle ki ışığın şiddeti kesilmiş de dört

bir yandan geliyor gibi görünüyordu. Gölgesiz ve her şeyin bir anlamda kendisine sımsıkı tutunduğu günlerdendi.

"Bu gece mi gidiyorsun?" dedim.

Yngve başını evet anlamında salladı.

"Aha boş yer!" dedi.

Hemen kaldırıma yanaştı, kontağı kapattı, el frenini çekti. Levazımatçı yolun karşı tarafındaydı. Beni bekleyen şeye kendimi hazırlayabilmek için daha yavaş bir geçişi tercih ederdim ama yapacak bir şey yoktu, artık tek yapılması gereken kendini akışa bırakmaktı.

Arabadan indim, kapıyı kapadım ve Yngve'nin peşinden yolu geçtim. Bekleme salonunda, bankonun arkasında duran kadın gülümsedi ve doğruca içeri girebileceğimizi söyledi.

Kapı açıktı. Tıknaz levazımatçı bizi görünce çalışma masasının arkasındaki sandalyesinde ayağa kalktı, yanımıza gelip dudaklarında bir tebessümle, kibarca ama koşullar göz önünde bulundurulduğunda çok da içten durmayacak bir şekilde elimizi sıktı.

"Eveet," dedi. Eliyle iki sandalyeyi işaret etti. "Otursanıza!"

"Teşekkürler," dedim.

"Cenazenin nasıl olacağını hafta sonu mutlaka düşünmüşsünüzdür," dedi ve oturdu, önündeki çalışma masasının üzerinde duran ince bir deste kâğıdı eline aldı ve üzerinde yazılanlara bir göz attı.

"Evet," dedi Yngve. "Kilisede dini tören olsun istiyoruz."

"Peki," dedi levazımatçı. "O zaman size rahibin telefon numarasını vereyim. Genel işlerle biz ilgileniyoruz ama sizin de konuşacağınız şeyler olabilir. Biliyorsunuz, babanız üzerine bir konuşma yapacak, bu yüzden ona bazı bilgiler vermeniz gerekecektir."

Başını kaldırıp bize baktı. Boynundaki kıvrımlar, gömlek yakasının üzerinde kertenkeleyi andırırcasına kat kat asılı duruyordu. Başımızı söylediklerini onaylarcasına öne salladık.

"Birçok seçeneğiniz var," diyerek devam etti. "Burada türlü

alternatiflerin olduğu bir liste var. Örneğin müzik istiyor musunuz, istiyorsanız ne tür müzik istiyorsunuz gibi konular hakkında. Kimileri canlı müzik istiyor, kimileri banttan tercih ediyor. Ama bizim sürekli çalıştığımız bir kilise şarkıcısı var, birçok enstrüman çalabiliyor... Canlı müziğin atmosferi bir başka oluyor tabii, bir ciddiyet, bir ağırbaşlılık katıyor ortama... Ama siz nasıl bir şey istersiniz bilemem, düşündünüz mü hiç müzik konusunu?"

Yngve'yle göz göze geldik.

"Aslında fena olmaz ne dersin?" dedim.

"Bence de," dedi Yngve.

"O zaman okey miyiz?"

"Elbette."

"Anlaştık yani?" diyor levazımatçı.

Başımızı evet anlamında sallıyoruz.

"Bakın burada müzik alternatifleri var. Ama listede bulamadığınız özel bir isteğiniz olursa da sorun olmaz, yeter ki birkaç gün öncesinden haberimiz olsun."

Yana kaykıldım, Yngve ben de görebileyim diye sayfaları hafifften bana doğru çevirdi.

"Bach fena olmazdı sanki?" dedi Yngve.

"Evet, Bach'ı çok severdi," dedim.

Neredeyse koca bir günün ardından yeniden ağlamaya başlamıştım.

Gebertseler onun Kleenex marka kâğıt mendillerinden kullanmayacağım, diye düşündüm ve kolumun iç kısmıyla birkaç kez gözlerimin yaşını sildim, derin bir nefes aldım ve ağır ağır verdim. Yngve'nin bana hızlıca bir bakış attığını fark ettim.

Acaba ağlamamdan mı utanmıştı?

Hayır, bundan utanmış olamazdı.

Hayır.

"İyiyim iyiyim," dedim. "Nerede kalmıştık?"

"Bach iyi olur," dedi Yngve ve levazımatçıya baktı.

"Şuradaki çello sonatı örneğin."

Bana baktı.

"Olur mu?"

Başımı evet anlamında salladım.

"Anlaştık o hâlde," dedi levazımatçı. "Genelde üç parça çalınıyor. Bir ya da iki tane de herkesin eşlik ettiği ilahi."

"*Deilig er jorden* ilahisi," dedim. "Onu çalabilir miyiz?"

"Elbette," dedi.

Ooohhh. Ooohhh. Ooohhh.

"İyi misin Karl Ove?" diye sordu Yngve.

Başımı öne salladım.

Kilise şarkıcısının çalacakları konusunda hemfikirdik: *Deilig er jorden*'le birlikte herkesin eşlik edebileceği bir başka ilahi ve onlara ek olarak çelloyla çalınacak bir parça. Bir de tabutun yanında kimsenin konuşma yapmamasında karar kıldık, bu kararla birlikte cenaze planlanmıştı, çünkü diğer kısımlar toplu ayinin değişmez parçalarıydı.

"Çiçek ister misiniz? Çelenklerin falan haricinde tabii. Genelde hoş bir atmosfer yarattığı söyleniyor. Eğer bakmak isterseniz burada küçük bir seçki var..."

Yngve'ye başka bir kâğıt daha uzattı. Ygnve seçeneklerden birini işaret edip bana baktı, ben başımla onayladım.

"Bu da tamam," dedi levazımatçı. "Geriye bir tek tabut kalıyor... Burada tabut çeşitlerinin fotoğrafları var bakın..."

Masanın üzerinden uzatılan bir kâğıt daha

"Beyaz olan," dedim. "Sen ne dersin? Bak şu."

"Bana uyar," dedi Yngve.

Levazımatçı kâğıdı aldı ve tercihimizi not etti. Sonra başını kaldırıp bize baktı.

"Bugün için bir görüş talep etmiştiniz değil mi?"

"Evet," dedi Yngve. "Tercihen akşamüstü, mümkünse tabii."

"Elbette mümkün. Ama... Evet, babanızın hangi koşullar altın-

da öldüğünü biliyorsunuz değil mi? Yani... alkolle bağını falan?"

Başımızı evet anlamında salladık.

"Peki," dedi. "Bu tür durumlarda bizi neyin beklediğine karşı hazırlıklı olmakta fayda var."

Kâğıtları bir araya getirdi ve eliyle son kez masanın üstüne hafifçe vurdu.

"Maalesef akşamüstü sizi ben karşılayamayacağım. Ama meslektaşım orada olacak. Oddernes Kilisesi'ndeki şapelde, neresi olduğunu biliyor musunuz?"

"Sanırım," dedim.

"Saat dört uygun mudur?"

"Uygun."

"O hâlde anlaştık. Saat dörtte Oddernes Kilisesi'ndeki şapelde. Ve eğer aklınıza bir şey gelecek olursa, ya da bir konuda fikrinizi değiştirirseniz aramanız yeterli. Numaram sizde var değil mi?"

"Evet," dedi Yngve.

"Güzel. Ama, ah, bir şey daha vardı. Gazetede ilan istiyor musunuz?"

"İsteriz değil mi?" dedim ve Yngve'ye baktım.

"Evet," dedi. "O iyi olur."

"Ama biraz üstünde düşünmemiz lazım," dedim. "Ne yazacağına karar vermeliyiz, içinde hangi isimlerin olacak falan bir bakalım."

"Olur," dedi cenaze levazımatçısı. "Düşündükten sonra ister uğrayın, ister arayın, fark etmez. Ama çok geçe bırakmamanızda fayda var, gazetede birkaç günlük bir bekleme süresi oluyor."

"Sizi yarın arayabilirim," dedim. "Uygun mudur?"

"Harika," dedi ve elinde yeni bir kâğıtla ayağa kalktı. "Burada rahibin telefon numarası ve adresi yazıyor. Hanginize vereyim?"

"Ben alayım," dedim.

Dışarı çıkınca, arabanın yanında, kaldırımda durduk, Yngve sigara paketini çıkardı ve bana uzattı. Başımı öne sallayıp bir tane

aldım. Tıpkı akşamdan kalma günlerin de olduğu gibi sigara içme düşüncesi de tiksindiriciydi, ama nedeni tadı ya da kokusu değildi, sigara bir önceki günle sonraki gün arasında dünyanın bütün resimlerinin hızla üzerinden akmaya başladığı bir nevi duyumsal bir köprü kuruyordu, öyle ki etrafımdaki her şeyin içine –gri siyah asfalt, açık kaldırım boyunca uzanan kaldırım taşları, gri gökyüzü, havada süzülen kuşlar, sıra sıra binaların siyah pencereleri, yanımızda duran kırmızı araba, Yngve'nin dalgın bakışları– korkunç içsel resimler nüfuz ediyordu, ama aynı zamanda muhtaç olduğum ya da istediğim, dumanın ciğerlere verdiği tahribat ve perişanlık duygusu da uyandırıyordu içimde.

"İyi geçti," dedim.

"Halletmemiz gereken birkaç şey daha var," dedi. "Daha doğrusu senin halletmen gereken şeyler. Örneğin vefat ilanı. Ama ihtiyacın olduğunda beni arayabilirsin."

"Mm," dedim.

"Kullandığı sözcüğe dikkat ettin mi bu arada?" dedi Yngve. "Görüş?"

Gülümsedim.

"Evet. Sonuçta bu mesleğin emlakçılıktan aşağı kalır yanı yok. İşi, bir şeyi olabilecek en iyi hâliyle göstermek ve bunun için olabilecek en yüksek miktarda parayı almak. Tabut fiyatlarını görmedin mi?"

Yngve başıyla onayladı.

"Hayır, insan böyle bir noktada da şundan bundan tasarruf edelim diyemiyor ki," dedi.

"Biraz lokantada şarap seçmeye benziyor," dedim. "Tabii degüstatör değilsen. Çok parası olan en pahalı ikinci şarabı; az parası olansa, en ucuz ikinci şarabı sipariş eder. Asla en pahalısı ya da en ucuzu alınmaz. Tabutlarda da kesin böyle oluyordur."

"Bu arada sen çok kararlıydın ya," dedi Yngve. "Yani tabutun beyaz olması konusunda diyorum, ne iş?"

Omuz silktim, ucu parlayan sigarayı yola fırlattım.

"Saflık," dedim. "Düşündüğüm buydu sanırım."

Yngve de sigarasını yere atıp ezdi, arabanın kapısını açtı, içeri oturdu. Ben de aynısını yaptım.

"Onu görmeye çekiniyorum," dedi Yngve. Bir eliyle emniyet kemerini takarken diğeriyle anahtarı kontağa takıp çevirdi. "Sen?"

"Evet. Ama yapmam lazım. Eğer bunu yapmazsam öldüğünü asla idrak edemeyeceğim."

"Aynen," dedi Yngve ve aynaya baktı. Sonra sinyal verip arabayı yola çıkardı.

"Şimdi ne yapalım, eve mi?" dedi.

"Makinelere bakacaktık," dedim. "Halı yıkama ve çim biçme makinesi. Onları sen dönmeden halletsek iyi olurdu."

"Neredeymiş dükkânın yeri biliyor musun?"

"Yok bilmiyorum," dedim. "Gunnar Grim'de makine kiralayan bir dükkân olduğunu söylemişti, ama adresini bilmiyorum."

"Hmm," dedi Yngve. "O zaman bir telefon rehberi bulup sarı sayfalara bakalım. Yakınlarda bir telefon kulübesi biliyor musun?"

Başımı iki yana salladım.

"Ama Elvegaten'in çıkışında bir benzin istasyonu var, oraya bir bakabiliriz."

"İyi olur," dedi Yngve. "Zaten bu gece yola çıkmadan önce depoyu doldurmam gerek."

Bir dakika sonra benzin istasyonunun çatısının altına girmiştik bile. Yngve bir pompanın yanına park etti, o depoyu doldururken ben büfeye girdim. Duvarda bir ankesörlü telefon vardı, altında da içinde telefon rehberi bulunan üç kutu asılıydı. Kiralama firmasının adresini bulup ezberledikten sonra, bir paket tütün almak için kasaya gittim. Önümde, sırada duran adam ben gelince arkasını döndü.

"Karl Ove?" dedi. "Sen ne arıyorsun buralarda?"

Onu tanımıştım. Aynı liseye gitmiştik. Ama adını anımsayamamıştım.

"Selam, uzun zaman oldu," dedim. "Naber?"

"İyilik!" dedi. "Ya senden naber?"

Bu içten ses tonuna şaşırmıştım. Mezuniyet döneminde verdiğim ev partilerinden birinde o da vardı, agresifleşmiş ve başını banyo kapımıza vurup hasar vermiş sonra da verdiği hasarı ödemeyi reddetmişti, ben de hiçbir şey yapamamıştım. Başka bir seferde de çatısında Bjørn'le oturduğumuz –Bjørn olmalıydı– mezuniyet minibüsünü kullanıyordu, Fun-Senter'e gidiyorduk, Timenes Kavşağı'ndan sonra hızını aniden artırmıştı ve biz de yere dümdüz uzanıp yandaki demirlere sımsıkı tutunmak zorunda kalmıştık, en az yetmişle gidiyordu, hatta belki de seksenle, vardığımızda ona hayvan gibi bağırmamıza rağmen o sadece gülmüştü.

O hâlde şimdiki bu dostluk gösterisi de neydi böyle?

Göz göze geldik. Yüzü eskiye nazaran belki biraz daha topluydu, ama geri kalanı aynı eskiden olduğu gibi görünüyordu. Ama hareketlerinde katı bir yan vardı; gülümsemesinin yumuşatacağı yerde daha da belirgin hâle getirdiği bir donukluk.

"Ee ne yapıyorsun peki şimdi?" diye sordum.

"Kuzey Denizi'nde çalışıyorum."

"Oo," dedim. "Desene götürüyorsun paraları!"

"Öyle ya. Ve bir dolu boş vaktim var. İyi bayağı. Sen ne yapıyorsun peki?"

Benimle konuşurken, kasadaki görevliye bakarak bir parmağını havaya kaldırıp ızgara sosisi işaret etti.

"Okumaya devam," dedim.

"Ne üzerine peki?"

"Edebiyat."

"Evet, sen bayağı ilgiliydin edebiyatla," dedi.

"Evet," dedim. "Espen'i falan görüyor musun? Ya da Trond'u? Ya da Gisle'yi?"

Omuz silkti.

"Trond burada şehirde oturuyor, arada karşılaşıyoruz. Espen'i

de Noel'den Noel'e, evine geldiğinde görüyorum. Ya sen? Var mı eskilerden görüştüğün kimse?"

"Bir tek Bassen var."

Kasadaki görevli sosisi sandviç ekmeğinin içine koydu ve bir peçetenin içine yerleştirdi.

"Ketçap, hardal?" diye sordu.

"İkisi de olsun lütfen. Bir de soğan."

"Çiğ mi yoksa kızarmış mı?"

"Kızarmış alayım. Ya da çiğ olsun."

"Çiğ mi?"

"Evet."

Siparişini alınca elinde sosisliyle durdu ve başını bana çevirdi.

"Güzel tesadüftü Karl Ove," dedi. "Hiç değişmemişsin!"

"Sen de öyle," dedim.

Ağzını açtı, sosisliden bir parça ısırdı, görevliye bir ellilik uzattı. Durmuş, para üstünü beklerken gözlerinde hafiften mahçup bir bakış belirdi, çünkü konuşacak bir şeyimiz kalmamıştı. Belli belirsiz gülümsedi.

"Evet, evet," dedi ve aldığı bozukluklarla avucunu kapadı. "Neyse görüşürüz!"

"Görüşürüz," dedim. Tütün paketini aldım ve onunla dışarıda yeniden karşılaşmamak için dergilerin olduğu standa birkaç saniyeliğine bakarak sanki ilgimi çekiyorlarmış gibi davranırken, Yngve ödeme yapmak için içeri girdi. Ödemeyi binlik banknotla yapmıştı. Cüzdanından çıkarırken başka yöne baktım, ona babamın cenaze parasından kullandığını anladığımı belli etmek istemiyordum, *ben dışarıdayım* gibisinden bir şeyler mırıldanarak kapıya yöneldim.

Benzin istasyonunun yarı loş çatısı altında benzin ve beton kokusu, burası kadar çağrışıma açık bir yer daha olabilir mi? Motorlar, hız, gelecek.

Ama aynı zamanda sosisli sandviçler, Celine Dion ve Eric Clapton CDleri.

Araba kapısını açtım ve koltuğa oturdum. Hemen ardından Yngve geldi, kontağı çalıştırdı ve hiç konuşmadan oradan ayrıldık.

Bir ileri bir geri yürüdüm bahçede çimleri biçerek. Kiraladığımız makine, sırtına kayışla tutturman gereken bir gövde ve ucunda dönen bıçağa sahip bir saptan oluşuyordu. Kocaman sarı kulaklıklarla, gürültücü ve titreyen bir makineye tutturulmuş hâlde bir ileri bir geri giderken kendimi bir robot gibi hissettim, ve metodik olarak, önüme çıkan bütün fidanları, bütün çiçekleri, bütün çimi biçtim. Aralıksız ağlıyordum. Orada yürüyüp çimleri biçerken hıçkıra hıçkıra gözyaşlarına boğuluyordum, artık buna karşı koymuyordum, kendimi koyuvermiştim. On iki gibi verandadan Yngve seslendi, yemek için içeri girdim, çay ve babaannemin her zaman bize yaptığı yuvarlak pastane ekmeklerinden çıkarmıştı, ocağın üstünde, bir demir ızgarayla ısıttığı için, normalde yumuşak kabuğu hafiften sertleşmişti ve diş geçirdiğinde büyük parçalar hâlinde ufalanıyordu. Ama ben zaten aç değildim ve kısa süre sonra işimin başına dönmek üzere dışarı çıktım. Orada tek başına yürümek insanı rahatlatıyor ve tatmin duygusu veriyordu, çünkü neticesini hemen alıyordun. Gökyüzü kapanmıştı, grimtırak beyaz bulutlar bir kapak gibi duruyordu, ve bu, denizin koyu yüzeyini daha da bir netleştirmiş ve güzel günlerde evlerden müteşekkil küçük ve önemsiz bir yığın, okyanusta bir su damlası gibi gözüken şehre de bir ağırlık ve dayanıklılık katmıştı. Bulunduğum yer burası, gördüğüm şey buydu. Dikkatim çoğunlukla, dönen bıçağın darbeleriyle devrilen askerler misali düşen çimlerin üzerindeydi, yeşilden çok sarı ve griydiler, ara ara tilki kuyruğu kızılı ve güneş şapkası çiçeği sarısında bölgelerle de karşılaşıyordum, ama bazen başımı yerden kaldırıp gökyüzünün muazzam açık gri tavanından denizin muazzam koyu gri tabanına doğru, iskeledeki karman çorman tekne örtülerine, gemi gövdelerine, direklerine, pruvalarına, yüklüklerine ve küflenmeye yüz tutmuş çöplerine, içindeki

tüm renkleri ve etkinlikleriyle bir makine gibi sarsılan şehre doğru bakıyordum, ve tüm bunlar esnasında gözyaşlarım yanaklarımdan oluk oluk akıyordu, çünkü benim babam, burada büyümüş olan babam, ölmüştü. Belki de bu yüzden ağlamıyordum, belki tamamen farklı nedenlerdendi, belki son on beş yılda içimde birikmiş tüm keder ve ıstıraptı şimdi çözülen. Ama nedenin bir önemi yoktu, hiçbir şeyin önemi yoktu, bahçeyi arşınlayarak boyu aşırı uzamış çimleri biçiyordum.

Üçü çeyrek geçe şeytani cihazı kapattım, veranda saçağının altına koydum ve gitmeden önce bir duş almak için içeriye girdim. Giysilerimi, havlumu, şampuanı alıp çatı katına çıktım, eşyaları klozetin üzerine koydum, kapıyı kilitledim, soyundum, küvetin içine güç bela girdim, duş başlığını başka tarafa çevirip suyu açtım. Su ısınınca duş başlığını eski yerine getirdim, sıcak su üstümden aşağı doğru akmaya başladı. Bunu genelde güzel bir his takip ederdi, ama bu defa, burada öyle olmadı, o yüzden saçımı çabucak yıkayıp duruladıktan sonra suyu kapadım, dışarı çıktım, kurulandım ve giyindim. Yngve'nin aşağı inmesini beklerken merdivenlerde sigara içtim. Yapacağımız şey beni müthiş tedirgin ediyordu, ve Yngve kapıyı açarken arabanın tavanından yüzüne baktığımda onun da tedirgin olduğunu gördüm.

Şapel benim okuduğum lisenin bitişiğinde, büyük spor salonunun arka çaprazındaydı, ve arabayı sürdüğümüz yol da babaannemle dedemin Elvegaten'deki evinde geçirdiğim altı ay boyunca gidip geldiğim yoldu, ama tanıdık yerlerin görüntüsü içimde hiçbir şey uyandırmamıştı, onları belki de ilk defa gerçekte oldukları hâlleriyle, yani anlamsız ve bir atmosferden yoksun olarak görüyordum. Şurada bir tahta çit, orada 1800'lerden kalma beyaz badanalı bir ev, birkaç ağaç, biraz çalılık, azıcık çim, bir hız kesici yol kasisi, bir tabela. Bulutların gökyüzündeki düzenli hareketleri. İnsanların yeryüzündeki düzenli hareketleri. Dalları havalandıran

ve binlerce yaprağın öngörülemez olduğu kadar kaçınılmaz şekilde sallanmasını sağlayan rüzgâr.

"Şuradan," dedim liseyi geçip taş duvarın ardındaki kiliseyi önümüzde görünce. "Orada, içeride."

"Buraya daha önce gelmiştim," dedi Yngve.

"Öyle mi?" dedim.

"Konfirmasyon için. Sen de vardın, yok muydun?"

"Hatırlayamadım," dedim.

"Ama ben hatırlıyorum," dedi Yngve ve ilerisini görebilmek için biraz öne eğildi.

"Şu park yerinin arkasında mı?"

"Öyle olmalı," dedim.

"Erken geldik," dedi Yngve. "Daha çeyrek var."

Arabadan inip kapıyı kapattım. Taş duvarın diğer yanından bir çim biçme makinesi bize doğru gelmeye başladı. Makineyi üstü çıplak bir adam kullanıyordu. Makine yanımızdan bir beş metre kadar uzaklaştığında, adamın boynuna, ucunda jileti andıran bir şeyin sallandığı gümüş bir zincir taktığını gördüm. Doğuda, kilisenin üstünde, gökyüzü kararmıştı. Yngve bir sigara yaktı, otoparka doğru bir iki adım attı.

"Eveeet," dedi. "İşte geldik."

Şapele baktım. Giriş kapısının üstünde bir lamba yanıyordu, gün ışığında neredeyse hiç görünmüyordu. Yanı başımızda kırmızı bir araba park hâlindeydi."

Kalp atışlarım hızlandı.

"Evet," dedim.

Tepemizde, epey yukarılarda hâlâ açık gri gökyüzünde birkaç kuş daireler çiziyordu. Hollandalı ressam Ruisdael, derinliği öne çıkarabilmek için, yaptığı gökyüzü tablolarında kuşları her zaman böyle çok yukarılarda resmetmiştir, hatta bu onun imzası gibiydi, en azından hakkındaki kitabımda gördüğüm tüm resimlerde öyleydi.

Hemen ötemizdeki ağaçların dipleri neredeyse simsiyahtı.

"Şimdi saat kaç?" dedim.

Yngve saatini görebilmek için montunun kolu geriye sıyrılacak şekilde kolunu öne doğru salladı.

"Beş var. Girelim mi?"

Başımı evet anlamında öne salladım.

Şapele beş metre kala, kapı açıldı. Koyu bir takım elbise içinde genç bir adam bize baktı. Kavruk teni ve sarı saçları vardı.

"Knausgaard?" dedi.

Başımızla onayladık.

Sonra tokalaştık. Burun deliklerinin etrafı kızarmıştı ve tahriş olmuş gibi görünüyordu. Mavi gözleri dalgındı.

"Girelim mi?" dedi.

Başımızı yine öne salladık. Önce bir antreye girdik, orada durdu.

"İçeride," dedi. "Ama içeri girmeden önce sizi biraz hazırlamam gerek. Çok hoş bir görüntüyle karşılaşmayacaksınız, yok, öyle çok kan vardı ki, anlıyorsunuz ya, o yüzden... evet, elimizden geleni yaptık, ama yine de belli oluyor."

Kan mı?

Bize baktı.

Bedenim buz kesmişti.

"Hazır mısınız?"

"Evet," dedi Yngve.

Kapıyı açtı ve biz de peşinden daha genişçe bir odaya girdik. Babam odanın orta yerinde bir sedyenin üstünde yatıyordu. Gözleri kapalı, yüz hatları yumuşaktı.

Aman Tanrım.

Yngve'nin yanına gelip babamın tam önünde durdum. Yanakları kıpkırmızıydı, sanki kanla dolmuş gibiydi. Temizlerlerken gözeneklerine dolmuş olmalıydı. Ve burnu, kırıktı. Ama bakmama rağmen, bunu aslında görmedim, çünkü onunla ilgili tüm ayrıntılar

daha büyük bir şeyin içinde kaybolmuştu; bu hem dışarıya yaydığı auraydı, yani daha önce hiç yakınında bulunmadığım ölüm, hem de bir zamanlar benim için olduğu şeydi, yani bir baba ve bunun kapsadığı tüm bir ömür.

Kan olayı, Yngve'yi Stavanger'e uğurladıktan sonra babaannemin evine doğru yürümeye başladığımda ilk kez kafama dank etti. Nasıl bu hâle gelmişti? Babaannem onu koltuğunda ölü bulduğunu söylemişti ve buradan yola çıkarak oturduğu yerde kalbinin durduğunu düşünmek makul bir senaryoydu, hatta bu da muhtemelen uyurken gerçekleşmişti. Ama levazımatçı kan değil, çok kan vardı demişti. Ve burnu, kırılmıştı. Demek ki öyle ya da böyle, bir şekilde ölüme karşı bir mücadele vermişti. Ağrı içinde ayağa kalkıp şöminenin taş bacasına doğru mu devrilmişti? Yere mi? Ve nasıl olmuştu da babaannem kanla ilgili hiçbir şey söylememişti? *Bir şey* olmuş olmalıydı çünkü, bu kadar çok kan varken, uykusunda huzur içinde ölmüş *olamazdı*? Acaba kanları temizlemiş de sonradan unutmuş olabilir miydi? Bunu neden yapsındı ki? Başka hiçbir şeyi yıkamamış ya da gizlememişken, onun yapacağı bir şeye benzemiyordu bu. Bunun kadar tuhaf olan bir başka şey de benim bu mevzuyu bu denli çabuk unutabilmiş olmamdı. Ya da belki de aklımda bir dolu başka şey varken o kadar tuhaf değildi. Yine de babaannemin yanına döner dönmez hemen Yngve'yi aramalıydım. Babamı gelip ambulansla alan doktora ulaşmamız şarttı. O bize neler olduğunu açıklayabilirdi.

Ardında sık çalılıklar bulunan yeşil bir çitin yol boyunca takip ettiği hafif eğimli bayırı elimden geldiğince çabuk, sanki ne yaparsam yapayım vaktinde varamayacakmışım gibi tırmandım, öte yandan içimi kemiren başka bir istek daha vardı; yalnız başıma kaldığım şu zaman diliminden olabildiğince çok faydalanmak, hatta belki bir kafeye gitmek, orada gazete ya da bir şeyler okumak. Çünkü babaannemin yanında Yngve'yle beraber kalmak

başka, tek başıma kalmak başkaydı. Yngve onunla nasıl başa çıkılacağını biliyordu. Ama en yalın hâliyle ifade etmek gerekirse, Erling ve Gunnar'ın da her daim paylaştığı, aralarında kullandıkları o hafif ve şakacı ton benimleyken hiçbir zaman ortaya çıkmıyordu, ve lisedeyken yakınımda oturdukları için onlarda çokça vakit geçirdiğim sene, sanki tavırlarımdan rahatsız oluyorlarmış gibi gelmişti bana, sanki hakkımda bilmek istemedikleri bir şey varmış gibiydi, birkaç ay sonra bir gece annem bana babaannemin onu arayarak onlara o kadar sık gitmememi söylediğini söylediğinde bu şüphelerimin doğru olduğu ortaya çıkmıştı. Birçok kişinin beni reddetmesine katlanabilirdim ama bu farklıydı, onlar benim babaannemle dedemdi, ve onların bile benimle ilgilenmek istememeleri öyle inciticiydi ki kendimi zapt edememiş ve annemin gözleri önünde ağlamaya başlamıştım. O da öfkeden kudurmuştu, ama ne yapabilirdi ki? Bir yandan bunların hiçbirini anlamayıp, yalın bir şekilde, beni sevmiyorlar işte diye düşünürken, bir yandan da o günden itibaren varlığımın onları neden rahatsız edebileceğiyle ilgili ufaktan bir fikir edinmeye başlamıştım. Gerçek duygularımı gizlemeyi başaramıyordum, rol yapamıyordum, ve o evde onlara dayattığım akademik ciddiyet, uzun vadede kaçamayacakları bir şey olmuştu, er ya da geç onlar da o moda girmek zorunda kalıyor, ve bundan da bir eşitsizlik doğuyordu, çünkü onlar beni asla bir şeye zorlayamıyordu, işte onları sonunda annemi aramaya iten şey bu olmuş olmalıydı. Benim varlığım onlardan hep bir şey talep ediyordu, ya somut bir şey, örneğin yemek gibi, çünkü okuldan çıkıp futbol antrenmanından önce oraya gittiysem orada yemediğim takdirde saat sekizlere dokuzlara kadar yemeden durmam gerekirdi, ya da para, çünkü öğrencilere otobüsler sadece öğleden sonraları ücretsizdi ve genelde bilet param olmazdı. Konu yemek ya da para olduğu sürece onlar için sorun değildi aslında, bana ikisini de vermekten bir rahatsızlık duymuyorlardı, ama onları hoşnutsuz kılan şey, sanırım, her ikisine de sahip olmak zorunda

olmam, ve onlara hiç seçim şansı tanımamamdı. Böylelikle yemek ve otobüs parası artık gönüllerinden kopan şeyler olmaktan çıkmış, başka bir şey olmuştu, ve bu da ilişkimizi zedeliyordu, aramızda onaylamadıkları bir bağ meydana getiriyordu. Bunu o zaman anlamamıştım, ama şimdi anlıyorum. Takındığım tutum, hayatım ve düşüncelerimle onlara yakınlaşma şeklim de aynı motifin bir parçasıydı. Bu yakınlık bana veremeyecekleri ve muhtemelen de vermek istemedikleri bir şeydi, ama bunu da onlardan alıyordum. Komik olansa aslında bu ziyaretlerim sırasında hep onları ön planda tutmuş, hep onların duymaktan hoşlanacağını düşündüğüm şeyleri söylemiş olmamdı; normalde çok şahsi olan durumları bile aslında anlatmak ihtiyacından değil de sırf duymak hoşlarına gider diye anlatmıştım.

Ama en kötüsü de, diye düşündüm Lund'e doğru akşamüstü trafiğinde uzun kuyruklar oluşturmuş arabalar boyunca sokakta yürürken, peşi sıra dizilmiş, egzoz ve asfaltın tozundan gövdeleri koyulaşmış, tepelerindeki dalları kaplayan yeşil ve hafif yaprak yığınlarına kıyasla ağır ve kaya gibi duran ağaç gövdelerini birbiri ardına geçerken, o zamanlar insanları iyi tahlil ettiğimi sanıyordum. Yeteneğim olduğunu, ya da bu işte iyi olduğumu düşünerek kendimi kandırıyordum. Sözde bir insan sarrafıydım; kendim bir sır küpüyken.

Of, ne kadar ahmakça!

Güldüm. Sonra hemen başımı kaldırıp yanımdaki arabalarda oturan insanlardan beni gören biri oldu mu diye baktım. Ama hayır. Herkes kendi dünyasına dalmıştı.

Bu on iki yıl içinde biraz daha bilgeleşmiş olabilirdim ama hâlâ duygularımı gizleyemiyordum. Yalan söylemeyi ya da rol yapmayı da beceremiyordum. Bu sebepten Yngve'nin babaannemle ilgilenmesine seve seve izin vermiştim. Ama şimdi kendi ayaklarımın üstünde durmam gerekecekti.

Durdum ve bir sigara yaktım. Yoluma devam etmeye başlayın-

ca, bir sebepten hafiflemiştim. Bunun nedeni sol tarafımdaki, aslen beyaz ama egzoz dumanlarından rengi koyulaşmış evlerin taştan ön cephesi miydi? Ya da sokaktaki ağaçlar mı? Şu yapraklarla bezeli, havayla yıkanan ve o sonu gelmez yapraklarıyla yerinden kıpırdatılamaz varlıklar mı? Çünkü ne zaman gözüme çarpsalar içime hep neşe dolardı.

Fazladan derin bir nefes daha aldım ve yoluma devam ederken sigaranın gümüşi külünü silktim. Yngve'yle şapele giderken çevrenin uyandırdığı ama beni ele geçiremediği anılar şimdi tüm gücüyle içimde can buluyordu. Geçmişimdeki iki evreden hatırlıyordum bunları; birincisi küçükken Kristiansand'a babaannemle dedeme ziyarete geldiğim ve bu şehre ait resimlerde her küçük ayrıntının sanki masaldan fırlamış gibi göründüğü evre; ikincisi de ergenlik döneminde burada kaldığım evre. Buraya gelmeyeli birkaç yıl olmuştu, ve geldiğimden beri gittiğim her köşeden, izlenim sellerinin beni nasıl istila ettiği dikkatimi çekmişti, bunlardan kimisi yaşanmışlık dünyamın ilkiyle alakalı kimisi de diğeriyle alakalıydı, ve böylece aynı anda üç farklı zaman diliminde birden yer almış oluyorlardı. Eczaneyi gördüğümde, bir seferinde Yngve'yle benim, babaannemle oraya gidişimizi hatırlamıştım; kenarda biriken karlar yüksek tepeler oluşturmuştu, kar yağıyordu, babaannemin üzerinde kürk şapkasıyla paltosu vardı, beyaz önlüklü eczacıların bir görünüp bir kayboldukları gişenin önünde sırada bekliyordu. Ne yaptığımızı görmek için arada sırada başını bizden yana çeviriyordu. Bizi arandığı o ilk bakışı belki soğuk değil ama en azından nötr iken, bizi gördüğü anda sanki sihirli bir değnek değmişçesine gülümsemiş ve gözlerine bir sıcaklık dolmuştu. Lund Köprüsü'ne giden rampaya baktım ve dedemin öğleden sonraları oradan bisikletle gelişlerini anımsadım. Dışarıda nasıl da farklı görünürdü. Sanki rampadan kaynaklanan hafif sarsıntı, sadece sürdüğü bisiklet hakkında değil de onun da nasıl biri olduğuyla ilgili bir şeyler anlatıyordu: Bir an paltosu ve beresiyle Kristiansand'daki herhangi

bir yaşlıyken, bir sonraki an dedemdi. Yol boyunca, aşağıya dek uzanan evlerin çatılarına bakmış ve on altı yaşındayken geceleri içimde meydana gelen duygu patlamalarıyla bu evlerin arasında gezinişimi anımsamıştım. O dönem gördüğüm her şey, hatta bahçenin birinde paslanmaya yüz tutmuş giysi askılığı, ağacın birinin dibine düşmüş çürük elmalar, tenteyle sarıp sarmalanmış ve ıslak pruvaları dışarı fırlamış bir tekne, ve hatta altında ezilmiş, sararmış çimler bile alev alev bir güzellik yayıyordu. Karşı taraftaki binaların arkasındaki çim yokuşa bakmış ve babaannemle oraya gidip kızakla kaydığımız buz gibi ve masmavi kış gününü anımsamıştım. Güneş ışınları karın üzerinden öyle bir yansıyordu ki, ışık yüksek dağlardakini andırıyordu, ve bu yüzden aşağıda kalan şehir öyle tuhaf bir şekilde açık görünüyordu ki, altımızdaki caddeden geçen insanlar ve arabalar, yolun karşısında özel toplantıların düzenlendiği lokalin araba yolunu küreyen adam, kızakla kayan diğer çocuklar sanki bir yere bağlı değil de burada, gökyüzünün altında havada asılıymış gibi görünüyorlardı. Yürürken tüm bunlar içimde hâlâ canlıydı, etrafımdakiler tüm bunları görüp düşünmemi sağlıyordu, ama sadece yüzeyde, bilincimin en üst katmanındaydılar, çünkü babam ölmüştü ve bunun yarattığı keder, düşündüğüm ve hissettiğim her şeyin içinde parlıyor, ve deyim yerindeyse her şeyi yüzeye çekiyordu. Bu anılar arasında onunla ilgili olanlar da vardı, ama ne tuhaf ki önemli bir yer tutmuyordular; anılarımda onun düşüncesi içimde hiçbir his uyandırmıyordu. 1970'lerin başında bir gün, babam kaldırımda birkaç metre önümden yürüyordu, büfeye gidip baca temizleyicisi almıştık ve babaannemle dedemlere gidecektik, kendi kendine gülümserken başını dikleştiriş biçimi, benim bundan duyduğum keyif, ya da yine bankadayken, babamın bir eliyle cüzdanını tutarken, veznedeki yansımasına bakarak diğer elini saçlarında gezdirişi, ya da arabasına binmiş şehir dışına çıkmak üzereyken: Bu anıların bir tanesinde bile onu önemli biri olarak algılamıyordum. Yani, o anları yaşarken algılamıştım, ama

şimdi tekrar düşündüğümde değil. Artık ölmüş olduğu için durum farklıydı. Ölümün içinde o her şeydi, doğal olarak, ama ölüm zaten her şeydi, çünkü hafifçe çiseleyen yağmurun altında yürürken bir alana varmış gibiydim. Ve bu alanın dışında kalan şeylerin hiçbir anlamı yoktu. Görüyordum, düşünüyordum, ve sonra gördüğüm ve düşündüğüm şeyler arka planda kalıyordu, geçerliliğini yitiriyorlardı. Hiçbir şey geçerli değildi. Sadece babam, ve onun artık ölmüş olduğu gerçeği; geçerli olan tek şey buydu.

Yürüdüğüm tüm bu süre zarfında, öldüğü zaman üzerinde bulunan eşyaları koydukları kahverengi zarf da aklımdan çıkmamıştı. Yolun öbür tarafında, eczanenin karşısındaki bakkalın önünde durdum. Duvara döndüm ve zarfı çıkardım. Babamın ismine baktım. Yabancı duruyordu. Knausgaard görmeyi ummuştum. Ama doğru ya, öldüğünde bu gülünç ve cafcaflı ismi kullanıyordu.

Yaşlıca bir kadın, bir elinde pazar sepeti diğer elinde köpekle kapıdan çıkarken bana baktı. Duvara doğru birkaç adım attım ve zarfın içindekileri elime silkeledim. Yüzüğü, bir kolye, biraz bozuk para, iğne. Sıradan, gündelik hayatta sıklıkla kullanılan eşyalardı hepsi. Ama öldüğü sırada bunları takıyor olması, yüzüğün parmağında, kolyenin boynunda olması onlara farklı bir hava veriyordu. Ölüm ve altın. Onları elimde tek tek çevirdim, içimi huzursuzlukla doldurdular. Orada dikilip, çocukluğumda da olduğu üzere ölümden korkuyordum. Kendim öleceğim için değil; ölüler içindi bu korku.

Eşyaları zarfın içine geri koydum, zarfı da yeniden cebime tıkıştırdım, iki arabanın arasından caddeyi koşarak geçtim, büfeye girdim ve bir gazeteyle bir Lion çikolatası alıp eve kalan son birkaç yüz metreyi onu yiyerek yürüdüm.

Yaşanan onca şeyden sonra bile, çocukluğumdan kalma o kokunun ekosu hâlâ kafamda yankılanıyordu. Ta o zamanlar şu konuya kafayı takmıştım: Gittiğim bütün evlerin, bütün komşuların,

bütün akraba evlerinin, kendine has bir kokusu vardı ve nasıl oluyordu da bu asla değişmiyordu? Tabii bizimki hariç. Bizim evimizin herhangi özel, kendine has bir kokusu yoktu. Hiçbir şey kokmuyordu. Ne zaman babaannemle dedem bize gelseler beraberlerinde evlerinin kokusunu da getirirlerdi; bir seferinde çok iyi hatırlıyorum, babaannem sürpriz bir ziyarette bulunmuştu, bundan hiç haberim yoktu ve okuldan eve döndüğümde antrede kokuyu tanımıştım, hayal gücümün eseri sanmıştım, çünkü bunu destekleyecek bir ipucu yoktu. Ne garaj girişinde bir araba, ne antrede asılı bir palto, ne de ayakkabılar vardı. Sadece o koku. Ama hayal gücü falan değildi, yukarı çıktığımda babaannem montunu çıkarmaksızın mutfakta oturuyordu, otobüsle gelmişti, bize sürpriz yapmak istemişti; hiç onun yapacağı bir şey değildi. Evin kokusunun yirmi yıl sonra, içinde bunca şey değişmişken aynı kalmış olması tuhaftı. İnsan bunun alışkanlıkla ilgili olduğunu düşünebilirdi: aynı sabunları, aynı deterjanları, aynı parfümleri ve aynı losyonları kullanmak, aynı yemekleri aynı yöntemle pişirmek, her gün aynı işten eve dönmek, akşamları ve geceleri aynı şeylerle uğraşmak. Arabalarla uğraşıyorsan eğer, yağ ve beyaz ispirto, metal ve egzoz kokardınız, eğer eski kitap koleksiyoncusuysanız, sararmış kâğıt, eskimiş deri kokardınız, ama sabit alışkanlıklarını yitirmiş bir evde, insanların ölüp yittiği, ve kalanların da eskiden yaptıkları şeyleri yapamayacak kadar yaşlandığı evlerde kokunun değişmiyor olmasına ne demeliydi? Kırk yıllık bir ömür duvarların içine mi işlemişti, buraya her adım atışımda bana tanıdık gelen şey bu koku muydu?

Hemen onun yanına çıkmak yerine bodrum katının kapısını açtım ve dar merdivenleri bir iki basamak indim. Beni karşılayan o soğuk koyu hava evdeki kokunun yoğunlaştırılmış hâliydi; tıpkı hatırladığım gibi. Sonbahar geldiğinde elma, armut ve erik kasalarını burada saklarlardı, onların kokusu eski tuğla ve toprakla birleşince eve bir tür sabit koku yayardı, diğer her şey de bu kokunun

üzerine eklenir ve bu kokuyla bir tezat oluştururdu. Bodruma en fazla üç dört kez inmiştim, çatı katındaki odalar gibi burası da bize yasak bölgeydi. Ama antrede durup babaannemin bize oradan ellerinde poşetlerle sulu, sarı erik ya da kırmızı, azıcık kırışmış ama müthiş lezzetli elmalardan getirişini kim bilir kaç kez izlemiştim.

İçeriye sızan tek ışık duvardaki küçük gemi penceresini andıran bir pencereden geliyordu. Bahçe, evin girişinden alçakta kaldığı için, dışarısı doğrudan görülebiliyordu. Perspektif kafa karıştırıcıydı, mekânla bağlantı sanki kaybolmuşçasına, yer kısa bir süreliğine ayaklarımın altından kaybolmuş gibi hissettim. Sonra korkuluğa tutunduğum anda her şey yeniden eski netliğine kavuştu: Ben buradaydım, pencere oradaydı, bahçe orada, evin girişi orada.

Bir süreliğine durup, özel bir şey düşünmeksizin görmeyen gözlerle pencereden dışarıyı seyrettim. Sonra döndüm ve tekrardan antreye çıktım, montumu gardıroptaki askıya astım, merdivenin yanındaki duvarda asılı aynada kendime baktım. Yorgunluk gözlerimin üstüne bir perde gibi inmişti. Merdivenlerden yukarı çıkarken babaannem geldiğimi duysun diye adımlarımı yere sertçe vurdum.

Birkaç saat önce onu bıraktığımız şekilde, mutfak masasında oturuyordu. Önünde bir fincan kahve, bir küllük ve bir tabak içinde de yediği yuvarlak ekmek kırıntıları vardı.

Kapıdan içeri girdiğimde, bana dikkat kesilen bir kuşun hareketleriyle baktı.

"Aa sen miydin," dedi. "İyi geçti mi?"

Belli ki nereye gittiğimi unutmuştu, ama emin olamıyordum, o yüzden durumun gerektirdiği ciddi bir ses tonuyla yanıt verdim.

"Evet," dedim ve başımı salladım. "İyi geçti."

"Güzel," dedi ve başını çevirdi. Odanın içine bir iki adım attım, aldığım gazeteyi masanın üstüne koydum.

"Biraz kahve alır mısın?" diye sordu.

"Tabii, olur," dedim.

"Demlik ocağın üstünde."

Ses tonundaki bir şey ona bakmama sebep oldu. Daha önce benimle hiç böyle konuşmamıştı. Tuhaf olan şu ki, bu onu beni değiştirdiği kadar değiştirmemişti. Son zamanlarda babamla bu şekilde konuşmuş olmalıydı. Ona söylenmişti, bana değil, ve eğer dedem hayatta olsaydı ona bu şekilde seslenmeyecekti. Bu anayla oğul arasında başka kimse yokken ortaya çıkan bir tonlamaydı.

Beni babam sandığını düşünmedim, sadece alışkanlıktan, motoru kapattığı hâlde denizde süzülmeye devam eden bir gemi gibi konuşmaya devam ettiğini düşündüm. Yine de buz kesmeme sebep olmuştu. Ama bunun beni etkilemesine izin veremezdim, bu yüzden dolaptan bir fincan aldım, ocağın yanına gittim, demliğe parmaklarımı değdirdim. Çoktan soğumuştu.

Babaannem ıslık çalıp parmaklarıyla masada tempo tutmaya başladı. Onu bildim bileli böyle yapardı. Bunu gördüğüme sevinmiştim, çünkü diğer hâli bambaşkaydı.

1930'ların başında çekilmiş fotoğraflarını görmüştüm, güzeldi, çarpıcı denemezdi belki ama o dönemin tipik özelliklerine göre dikkat çekmesine yetecek kadar güzeldi: koyu, dramatik gözler, küçük bir ağız, kısa saçlar. Ellilerin sonuna doğru çıktıkları bir gezide, turistik bir yerin önünde orta yaşlarında üç çocuk annesi bir kadın olarak fotoğrafını çektirdiğinde, dikkat çekmesini sağlayan her şey, hâlâ yerli yerindeydi, belki biraz daha yumuşak ve daha az belirgindiler ama o hatlar kesinlikle yerinde duruyordu, onun için hâlâ güzel sözcüğünü kullanabilirdiniz. Ben büyüdüğümde ve o altmışlarının sonuna gelip yetmişlerine bastığında, doğal olarak bunların hiçbirini onda göremiyordum, o sadece 'babaanne'ydi, ona has özellikleriyle ilgili, insani yapısına dair fikir verecek şeylerle alakalı hiçbir şey bilmiyordum. Orta sınıftan yaşlıca bir kadın, sağlıklı, giyimi kuşamı şık ve zarif; yetmişlerin sonunda aklına

estiği gibi otobüse atlayarak Tybakken'e gelip mutfağımıza oturduğu zaman bende bıraktığı izlenimler bunlar olmalıydı. Canlı, gözü açık, turp gibi. Daha iki yıl öncesine kadar böyleydi. Ama sonra ona bir şeyler olmuştu, ve onu ele geçiren şey ilerlemiş yaşı, ya da bir hastalık değildi, başka bir şeydi. Uzaklığının yaşlı insanların normalde dünya işlerinden elini eteğini çekmesiyle ve doygunluğuyla hiçbir ilgisi yoktu, onun uzaklığı sert ve aynı içinde yer aldığı bedeni kadar cılızdı.

Bunu görebiliyordum ama yapabileceğim bir şey yoktu, bir köprü kuramaz, ona yardım edemez ya da onu teselli edemezdim, sadece izleyebilirdim, ve bu da onunla geçirdiğim her an beni daha fazla geriyordu. Fayda eden tek şey sürekli hareket hâlinde olmaktı, oradaki hiçbir şeyin, ne evin ne de onun, üzerimde bir etki bırakmasına izin vermeliydim.

Bir eliyle, dudağına yapışmış tütün parçasını aldı. Sonra bana baktı.

"Sana da yapayım mı?" dedim.

"Kahveyi beğenmedin mi?" diye sordu.

"Pek sıcak değildi," dedim ve demlikle lavaboya gittim.

"Yenisini yapacağım."

"Sıcak değildi mi dedin?"

Beni azarlıyor muydu?

Hayır. Çünkü sonrasınra güldü ve kucağına düşmüş bir kırıntıyı çırptı.

"Beynim sulanmaya başlamış sanırım," dedi. "Kahveyi daha yeni yaptığıma o kadar emindim ki."

"O kadar sıcak değildi," dedim ve musluğu açtım. "Ben kahveyi kaynar seviyorum da o yüzden."

Kahve artığını boşaltıp lavabo bütünüyle temizlenene dek suyu lavabonun üzerinde gezdirdim. Sonra içi iyice kararmış dışı ise parmak izlerinin bıraktığı yağa bulanmış demliğe yeni su doldurdum.

"Beyni sulanmak", ailede bunaklığa verdiğimiz üstü kapalı laftı. Dedemin kardeşi Leif, defalarca huzurevinden kaçıp geceleri ve akşamları son altmış yıldır yaşamadığı çocukluk evinin kapısına vurup bağırdığında *beyni sulanmıştı.* Diğer kardeşi Alf'in de beyni son yıllarında sulanmaya başlamıştı; onun durumunda ise geçmişle şimdiki zaman birbirine geçmişti. Ve dedemin de beyni biraz sulanmıştı, ömrünün son döneminde geceleri oturur ve kimsenin onun niye ve nasıl sahip olduğunu bilmediği inanılmaz bir anahtar koleksiyonunu kurcalardı. Ailede vardı bu; eğer babamın lafına inanacak olursak onların annesinin de beyni sulanmıştı. Anlaşılan yaptığı son şey siren seslerini duyunca bodrum katına inmek yerine çatı katına tırmanmak olmuştu; babama göre evindeki çatı katına çıkan dik merdivenlerden düşerek can vermişti. Bunun doğru olup olmadığını bilmiyordum, babam her konuda yalan söyleyebilirdi. Sezgilerim doğru olmadığını söylüyordu, ama bunu öğrenmenin bir yolu yoktu.

"Yngve nereye kayboldu?" diye sordu babaannem.

"Bugün Stavanger'e gidiyordu ya," dedim ve ona doğru döndüm. "Ailesinin yanına. Sonra yine dönecek cena... Cuma günü."

"Doğru ya, evet," dedi ve kendi kendine başını salladı. "Stavanger'e gidecekti."

Tütün paketiyle küçük kırmızı sigara makinesini kavradığında, bakmadan konuştu.

"Ama sen buradasın?"

"Evet," dedim. "Ben hep burada olacağım."

Her ne kadar özellikle beni değil de yanında bir insan olmasını istemesine rağmen, yine de orada olmamı bu kadar belirgin bir şekilde istiyor olması, beni sevindirmişti.

Şaşırtıcı bir kuvvetle makinenin kolunu itti, içine yeni tütün doldurulmuş sigarayı makinenin ucundan aldı ve yaktı, kucağındaki bazı tütün parçalarını silkeledi, oturmaya ve dalgın dalgın bakmaya devam etti.

"Ben temizliğe devam ederim diye düşündüm," dedim. "Gece de biraz çalışmam gerek, bir de birkaç yere de telefon açmalıyım."

"Olur," dedi. Bana baktı. "Ama burada azıcık daha oturmana mani olacak kadar meşgul olamazsın ya?"

"Yok tabii canım," dedim.

Demlikten tısıltılar yükseldi. Demliğin ocağa doğru sıkıca bastırdım, tısıltı şiddetlendi, ocaktan aldım ve içine biraz kahve koydum, bir çatalla karıştırdım, bir kere daha sert bir şekilde ocağın üzerine koydum, sonra masanın üstündeki bir altlığın üzerine aldım.

"Bu tamamdır," dedim. "Biraz demlensin."

Yıkamadığımız demliğin üzerindeki parmak izleri arasında babamınkiler de olmalıydı. Parmaklarındaki nikotin izlerini zihnimde canlandırdım. Ama bu biraz ayıp kaçıyordu. Yani günlük hayata ait bu sıradanlık ölümle gelen ağırbaşlılığa yakışmıyordu.

Ya da belki de tamamen benim ölüme atfettiğim ağırbaşlılığa.

Babaannem iç çekti.

"Aah ah," dedi. "'Hayat sordur,' derdi yaşlı kadın, z'lere dili dönmezdi."

Gülümsedim. Babaannem de gülümsedi. Sonra yine daldı. Konuşacak bir şey bulmak için bir konu aradım, hiçbir şey bulamadım, siyahtan çok altına yakın bir rengi olmasına ve yüzeyde kahve tortuları yüzmesine rağmen kahveyi fincana doldurdum.

"İster misin?" diye sordum. "Biraz açık olmuş, ama..."

"Evet, isterim," dedi ve fincanını birkaç santim ileri itti.

"Sağ ol," dedi yarısı dolduğunda. İçinde süt tozu bulunan sarı kartonu aldı ve bardağına bir miktar döktü.

"Ee Yngve nerede?" diye sordu.

"Stavanger'e gitti," dedim. "Ailesinin yanına."

"Doğru ya. Öyle yapacaktı, evet. Ne zaman dönecek?"

"Cuma günü sanırım," dedim.

*

Kovayı lavaboya boşalttım, sonra temiz su doldurdum, içine arap sabunu koydum, temizlik eldivenlerini elime geçirdim, bir elimle masanın üstündeki temizlik bezini kavradım, diğer elimle de kovayı kaldırıp oturma odasının en iç kısmına yürüdüm. Dışarıda hava kararmaya başlamıştı. Ağaçların yere yakın kısımlarındaki yaprakları ve gövdesiyle, komşunun arsasına doğru uzanan çitin çevresindeki çalılıkların etrafında mavimtırak ve belli belirsiz bir parıltı görülüyordu. Bu parıltı öylesine hafifti ki, sonrasında, gecenin ilerleyen saatlerinde olacağı gibi renkleri solgunlaştırmamıştı, aksine, göz almayan ışık, normalde donuk olan ve arka planda kalan renklere öne çıkabilmelerini sağlayan bir doygunluk kazandırmıştı. Ama güneybatıya doğru, fiyordun denize açıldığı noktada, deniz fenerinin hayal meyal seçilebildiği yerde, gün ışığı hâlâ hüküm sürüyordu. Oradaki bulutlardan bazıları kızılımtırak parlıyordu, ve sanki kendi kendilerine parlıyor gibiydiler zira ortada bir güneş yoktu.

Bir süre sonra babaannem içeri girdi. Televizyonu açtı ve koltuğuna oturdu. Reklamların sesi, ki programların sesinden her zaman daha yüksek çıkıyordu, sadece oturma odasını doldurmakla kalmamış duvarlarda da hafifçe yankılanıyordu.

"Haberler mi başladı?" diye sordum.

"Evet sanırım," dedi. "Sen izlemeyecek misin?"

"İzleyeceğim," dedim. "Şu işi de bitireyim de."

Bir duvarın tüm ahşap kaplamalarını silmeyi bitirince bezi sıktım ve penceresinde aksimin hayal meyal, kimi yerde açık, kimi yerlerde koyu lekeler hâlinde göründüğü mutfağa gittim, suyu lavaboya döktüm, bezi kovaya astım, bir süre hareketsiz durdum, sonra dolabı açtım, kâğıt havluları kenara ittim ve votka şişesini çıkardım. Lavabonun üstündeki dolaptan iki bardak aldım, buzdolabını açıp Sprite şişesini çıkardım, bardaklardan birini ağzına kadar Sprite'la doldurup, diğerini alkolle karıştırdım ve elimde bardaklarla salona geçtim.

"Ufak bir içki kaçamağını hak ettik diye düşündüm," dedim ve gülümsedim.

"Aa evet," dedi gülümsememe karşılık verdi. "Güzel fikir."

Votkalı olanı ona uzattım, kendim Sprite'ı aldım ve yanındaki koltuğa oturdum. Korkunçtu, korkunçtu. İçim parçalandı. Ama yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Buna ihtiyacı vardı. Maalesef öyleydi.

Hiç değilse konyak ya da Porto şarabı olsaydı!

O zaman yanında bir fincan kahveyle tepside ikram ederdim ve daha makul görünürdü, tamamen normal görünmese de en azından renksiz ve kokusuz votka ve Sprite karışımı kadar dikkat çekici olmazdı.

Yaşlı ağzını açıp içkiyi yuvarlayışını izledim. Bunun bir daha asla yaşanmayacağına dair kendime söz vermiştim. Ama işte şimdi elinde bir bardak alkolle önümde oturuyordu. Bu kalbime bir bıçak saplıyordu âdeta. Neyse ki bir tane daha istemedi.

Ayağa kalktım.

"Bir iki telefon görüşmesi yapacağım," dedim.

Başını benden yana çevirdi.

"Bu saatte kimi arayacaksın?" dedi.

Yine sanki başka biriyle konuşuyormuş gibi davranmıştı.

"Saat daha sekiz," dedim.

"Daha geç gibi sanki."

"Yok değil. Yngve'yi arayacağım. Sonra da Tonje'yi."

"Yngve'yi mi?"

"Evet."

"O burada değil mi? Hayır, tabii ki değil," dedi. Sonra sanki ben odadan çoktan çıkmışım gibi dikkatini yeniden televizyona verdi.

Yemek masasının sandalyelerinden birini kendime doğru çektim, oturdum ve Yngve'nin numarasını çevirdim. Tam da kapıdan içeri yeni girmişti, her şey yolunda gitmişti. Arkadan Torje'nin çığlığını, Kari Anne'nin de ona şşş dediğini duydum.

"Şu kan meselesini düşünüyordum," dedim.

"Evet, *o* neydi ya öyle? O evde babaannemin anlattığından fazlası yaşanmış olmalı."

"Düşmüş falan bence," dedim. "Bir şeyin üstüne sert bir şekilde. Çünkü burnu kırıktı, gördün mü?"

"Gördüm tabii ki."

"Buraya gelenlerden biriyle konuşmamız gerek. Mümkünse doktorun kendisiyle."

"Levazımatçıda ismi vardır," dedi Yngve. "Benim aramamı ister misin?"

"Evet, arar mısın?"

"Yarın ararım. Şimdi artık geç oldu. Duruma göre tekrardan değerlendiririz bunu o hâlde."

Burada olan şey hakkında onunla biraz daha konuşmayı düşünmüştüm ama sesinde hafif bir sabırsızlık da sezmiştim, ve bu çok da tuhaf değildi, kızı Ylva iki yaşındaydı, onu bekliyordu. Hem sonuçta ayrılalı daha sadece birkaç saat geçmişti. Ama yine de konuşmayı sonlandırmaya yönelik hiçbir imada bulunmadı, bu yüzden bunu ben yapmak zorunda kaldım. Telefonu kapayınca Tonje'nin numarasını çevirdim. Onu aramamı bekliyordu, bunu sesinden anlayabiliyordum. Çok yorgun olduğumu ve yarın daha uzun konuşabileceğimizi, sonuçta birkaç güne onun da buraya geleceğini söyledim. Görüşme sadece birkaç dakika sürdü, ama yine de kendimi sonrasında daha iyi hissettim. Mutfak masasının üstünde sigaramı ve çakmağı buldum, verandaya çıktım. Koy bu gece de fiyorda dönen teknelerle doluydu. Rüzgârın kuzeyden estiği her seferinde olduğu gibi, havada şehre özel kütük kokusu, aşağıdaki bahçenin kokuları ve belli belirsiz duyulan hafif yosun kokusu vardı. İçerideki odadaki televizyondan gelen ışık titreşti. Verandanın bitimindeki ferforje kapının yanında durup sigaramı içtim. Bitince sigarayı duvara basarak söndürdüm, kor hâlinde parlayan kül bahçeye minik yıldızlar misali yağdı. Çatı katındaki

yatak odama çekilmeden önce son bir kez daha babaannem oturma odasında oturuyor mu diye kontrol ettim. Valizim yatağın yanında açık duruyordu. İçinde kitap taslağımın bulunduğu karton koliyi aldım, yatağın ucuna oturdum ve bantlarını yırttım. Bunun yakında yayınlanacak bir kitap hâline dönüşeceği düşüncesi, alışmış olduğum deneme baskısı versiyonundan son derece farklı tasarlanmış başlık sayfasını gördüğümde tüm şiddetiyle kafama dank etti. Onu hemen alta koydum, zira bunu düşünecek vaktim yoktu, valizimin gözünden bir kalem çıkardım, düzeltmenin notlarının bulunduğu sayfayı aldım, yatağın başucuna sırtımı dayadım, taslağı kucağıma yerleştirdim. Bu iş acildi, o yüzden geceleri yapabildiğim kadar yapmayı hedefliyordum. Şu ana dek pek vaktim olmamıştı. Ama saat daha sekizdi ve hazır Yngve de Stavanger'deyken önümde çalışabileceğim en az dört saatim vardı.

Okumaya koyuldum.

Karşı duvara dayalı yarı açık gardırobun iki kapısına asılı iki siyah takım elbise ilgimi dağıtıyordu, çünkü kitabı okuduğum süre boyunca orada olduklarına aklım takılmıştı ve yalnızca birer takım elbise olduklarını bilmeme rağmen sanki gerçek bedenlermiş algısı bilincimin üstüne gölge düşürüyordu. Birkaç dakika sonra yerlerini değiştirmek için ayağa kalktım. İki elimde birer takımla ayakta durdum, onları asabileceğim bir yer arandım. Pencerenin üstündeki korniş? Orada daha da çok göze çarparlardı. Kapı çerçevesi? Hayır, aralarından geçmek zorunda kalırdım. Sonunda yandaki kurutma odasına gittim ve onları farklı çamaşır iplerine astım. Özgürce asıldıklarında her zamankinden daha da çok insana benzediler, ama eğer kapıyı kapatırsam en azından gözüme görünmezlerdi.

Odama döndüm, yatağıma oturdum ve okumaya devam ettim. Aşağıdaki sokaklardan gelen bir araba hızını artırdı. Aşağı kattan televizyonun sesi geldi. Bunlar haricinde sessiz ve boş ev kulağa tamamen çılgınca geliyordu, odalarda bir delilik vardı.

Yukarı baktım.

Bu kitabı babama yazmıştım. Farkında değildim, ama öyleydi. Bunu ona yazmıştım.

Metni kenara bırakıp ayaklandım ve pencereye yürüdüm.

O benim için gerçekten bu kadar önemli miydi?

Evet, gerçekten de öyleydi.

Beni görsün istiyordum.

Yazdığım şeyin gerçekten bir şeye benzediğini; yani bir şeye benzemiş olmasını dilediğim bir şey, ya da sanki bir şeye benzemiş numarası yaptığım bir şey olmadığını ilk anladığımda, yazdığım pasaj babam hakkındaydı, ve yazarken ağlamaya başlamıştım. Bunu daha önce hiç yapmamış, hatta bunun yakınından bile geçmemiştim. İki gözüm iki çeşme bir şekilde babam hakkında yazıyordum, klavyeyi de ekranı da güç bela görebiliyordum, ama durmadan yazıyordum. O zaman içimde zincirlerini koparan keder, varlığından haberdar olduğum bir şey değildi, öyle bir şeyin var olabileceğine ihtimal dahi vermiyordum. Babam bir ahmaktı, asla bir bağımın olmasını istemeyeceğim biriydi ve ondan uzak durmamın bana mal olabileceği bir şey yoktu. Bir şeyden uzak kalma meselesi de değildi zaten bu, bir şeyin var olmaması meselesiydi, onunla ilgili hiçbir şey bana hiçbir şey ifade etmiyordu. Durum böyleydi, ama işte orada oturmuş yazıyordum ve gözyaşlarım oluk oluk akıyordu.

Tekrardan yatağın üzerine oturdum ve metni kucağıma yerleştirdim.

Ama dahası vardı.

Ona ayrıca ondan daha iyi olduğumu da göstermek istemiştim. Ondan daha büyük olduğumu görsün istemiştim. Yoksa yalnızca benimle gurur duymasını mı istemiştim? Ya da beni onaylamasını?

Yayınlanacak bir kitabımın olduğunu bile bilmiyordu. Bir buçuk yıl önce, ölmeden onunla son kez yüz yüze geldiğimde, neler yaptığımı sormuştu ve ben de daha yeni bir roman yazmaya baş-

ladığımı söylemiştim. Dronningens Sokağı'ndan yukarıya doğru yürüyorduk, dışarıda yiyecektik, havanın soğukluğuna rağmen yüzü terden sırılsıklamdı, yüzüme bakmadan ve belli ki bir sohbet açmak amacıyla, yazdığım romanın bir şeye benzeyip benzemediğini sormuştu. Başımı evet anlamında sallamış ve yayınevlerinden birinin ilgilendiğini söylemiştim. İşte yürürken tam o sırada durup, hâlâ bir zamanlar olduğu kişi olduğu ve belki bir gün yeniden olabileceği o yerden bana bakmış ve şunu demişti:

"İyi olmana sevindim, Karl Ove,"

Bunu neden bu kadar iyi anımsıyordum? Bana ne kadar yakın olurlarsa olsunlar, genellikle insanların bana söylediği hemen her şeyi unuturdum, o durumla ilgili hiçbir şey bunun son buluşmamız olabileceğine de işaret etmiyordu. Belki adımı kullandığı için anımsıyordum; beni adımla son kez çağırışının üzerinden o güne dek en az dört sene geçmiş olmalıydı, işte tam da bu sebepten sözleri hiç umulmadık kadar içtendi. Belki de daha birkaç gün öncesinde, dostane davranarak bende uyandırdığı duyguya tezat duygularla onun hakkında yazdığım için anımsıyordum. Ya da belki benim üstümde kurduğu hakimiyetten nefret ettiğim için hatırlıyordum, ki bu çok az şeyin beni mutlu edebilmesiyle kanıtlanmıştı. Dünyadaki hiçbir şey onun için kılımı kıpırdattıramaz, ister olumlu ister olumsuz olsun, beni onun namına bir şey yapmaya zorlayamazdı.

Artık bu irade gösterisinin hiçbir değeri kalmamıştı.

Metni yatağın üstüne bıraktım, kalemi valizin cebine geri tıktım, öne eğildim ve yerdeki koliye uzandım, metni içine tıkmaya çabaladım, ama girmiyordu, ben de çıkarıp kâğıtları öylece valizin en dibine yerleştirdim, üzerlerini giysilerle özenle örttüm. Bir süredir gözlerimi üzerinden ayıramadığım koli artık ne zaman baksam bana romanımı anımsatacaktı. İlk düşüncem aşağı indirip onu çöp kutusuna atmak oldu, ama biraz düşününce bunu yapmak istemediğime karar verdim, bunun evin bir parçası hâline gelmesini

istemiyordum. Bunun üzerine valizdeki giysilerimi tekrardan araladım, koliyi metnin yanına koydum ve giysilerle üstünü örttüm, valizi kapadım, fermuarını çektim ve odadan çıktım.

Babaannem oturma odasında oturmuş televizyon seyrediyordu. Bir tartışma programı vardı. Onun için fark etmiyordu sanırım. Akşamüzerleri TV2 ve TVNorge'de yayınlanan gençlik programlarını da, gece çıkan belgeselleri de aynı keyifle izliyordu. Haberlerin ve tartışma programlarının bile dopdolu olduğu sonsuz ihtiraslarıyla bu deli saçması gençlik reality şovların onun nasıl ilgisini çekebildiğini hiç anlamıyordum. O ki, Birinci Dünya Savaşı'ndan önce doğmuştu, yani gerçekten eski Avrupalıydı, gerçi sınırdaydı tabii ama yine de öyleydi. O ki çocukluğunu 1910'larda, gençliğini 1920'lerde yaşamış, 1930'larda yetişkin, 1940 ve 1950'lerde anne olmuş ve 1968'de çoktan yaşı geçkin bir kadındı. Ama ilgisini çeken bir şey mutlaka olsa gerekti, çünkü her akşam karşısına kurulup televizyon izliyordu.

Oturduğu yerin tam altında sarı renkte ufak bir birikinti vardı. Sandalyenin yanından aşağı inen nispeten koyu bir iz birikintinin kaynağını işaret ediyordu.

"Yngve selam söylüyor," dedim. "Varmış."

Bana kısa bir bakış attı.

"Ha iyi," dedi.

"Bir ihtiyacın var mı?" diye sordum.

"İhtiyaç mı?" dedi.

"Evet, yiyecek falan bir şeyler ister misin? Hazırlayabilirim istersen."

"Yok, sağ ol," dedi. "Ama sen ye bir şeyler."

Babamın cesedinin görüntüsü bir şey yeme fikrini tiksindirici kılmıştı. Ama bir fincan çayı ölümle bağdaştırmak zor olsa gerekti, öyle değil mi? Su dolu bir tencereyi ocağın üzerinde ısıttım, içine

bir poşet çay koyduğum fincana buharı tüten suyu doldurdum, durup bir süre rengin kendini salışını ve suyun içinde usul spiraller çizerek yükselişini izledim, suyun tamamı altuni renge büründüğünde fincanı elime aldım ve verandaya çıktım. Uzaklarda, fiyordun girişinde Danimarka feribotu suyun üzerinde süzülerek yaklaşıyordu. Hemen üzerindeki hava bütünüyle açmıştı. Karanlık gökyüzünde hâlâ mavi izler seçilebiliyordu, bu onu belirgin kılıyordu, sanki bir ışık kaynağının önüne çekilmiş devasa bir kumaştı, görülen yıldızlar ise bu kumaş üzerindeki binlerce delikten taşan ışıltılardı.

Çayımdan bir yudum alıp fincanı pencerenin pervazına koydum. Babamla birlikte geçirdiğimiz o geceden başka detaylar da zihnime akın etti. Kaldırımın üzerinde buzdan kalın bir tabaka oluşmuştu, doğudan esen rüzgâr terk edilmiş sokakları süpürüyordu. Bir otelin lokantasına gitmiştik, paltolarımızı asıp masaya oturmuştuk. Babam güçlükle nefes alıp veriyordu, eliyle alnını silmişti, menüyü eline alıp baştan sona göz gezdirmişti. Sonra tekrar başa dönmüş ve menüyü gözleriyle tekrardan taramıştı.

"Burada şarap servisi yok galiba," demiş ve ayağa kalkmış, şef garsonun yanına gitmişti. Ona bir şeyler söylemişti. Garson başını iki yana sallayınca, babam dönüp yanıma gelmiş, bir yandan gözleriyle çıkışı keserken bir yandan da sandalyesinin arkasındaki montunu âdeta sökerek almıştı. Onu peşinden aceleyle takip etmiştim.

"Ne oldu?" diye sormuştum kaldırıma yeniden çıktığımızda.

"Alkol yokmuş," dedi. "Tanrı'nın işine bak, alkolsüz otellerdenmiş."

Sonra bana bakıp gülümsemişti.

"Yemeğin yanında şarabımız da olmalı ama, değil mi yani? Ama ziyanı yok. Şu aşağıda başka bir lokanta daha var."

Kendimizi Caledonien Otel'de bulmuştuk, pencere kenarındaki bir masaya oturup bifteklerimizi yemiştik. Daha doğrusu ben

yemiştim, yemeğim bittiğinde, babamın tabağı öylece duruyordu. Bir sigara yakmıştı, kırmızı şarabının son yudumlarını içip, sandalyesinde arkasına yaslanmış ve uzun yol şoförlüğüne başlamayı planladığını söylemişti. Ne tepki vereceğimi bilememiş, o yüzden de tek bir söz söylemeden başımı sadece evet anlamında sallamıştım. Uzun yol şoförleri iyi kazanıyormuş, demişti. Araç kullanmayı ve seyahat etmeyi hep sevmişti, ve insan bunu yapıp üstüne bir de para kazanıyorsa, tereddüt edilecek ne vardı ki? Almanya, İtalya, Fransa, Belçika, Hollanda, İspanya, Portekiz, demişti. Evet, güzel bir meslek demiştim. Ama şimdi ayrılma vakti geldi, demişti. Ben ödüyorum. Sen git istersen. Yapacak bir sürü işin vardır. Seni görmek güzeldi. Ben de önerdiği şeyi yapmış, ayağa kalkmış, montumu alıp, hoşça kal demiştim, otelin resepsiyonundan dışarı çıkınca, bir saniyeliğine, taksiye binsem mi binmesem mi diye düşünüp, binmemeye karar vermiş ve otobüs durağına doğru yürümüştüm. Önünden geçerken pencereden onu tekrardan görmüştüm, diğer taraftaki, bara açılan kapıya doğru yürüyordu, ve bir kez daha hareketleri, büyük ve ağır bedenine rağmen, aceleci ve sabırsızdı.

Onu hayattayken gördüğüm son seferdi.

Tüm o süre boyunca kendini toparlamış olduğu izlenimine kapılmıştım. O iki saat boyunca tek parça kalabilmek için bütün gücünü toplamıştı, duyularını yitirmeksizin ânın içinde olabilmek için; bir zamanlar olduğu kişi olabilmek için.

Verandada bir ileri bir geri yürüyüp, bir şehre bir denize baktığım esnada bu düşünce içimi acıtıyordu. Dolaşmaya mı çıksam diye düşündüm, şehre insem, ya da belki Stadion'a doğru gitsem. Ama babaannemi burada yalnız bırakamazdım, hem zaten canım yürümek istemiyordu. Yarın her şey daha farklı görünecekti. Gün beraberinde ışıktan fazlasını getirirdi. Duygusal olarak ne denli çökmüş olursanız olun, yeni günün beraberinde getirdiği başlangıçlardan etkilenmemek mümkün değildi. Fincanımı içeri götürdüm, bulaşık makinesine yerleştirdim, tezgâhın üzerinde duran

diğer fincanlar, bardaklar, tabaklar ve bulaşıklar için de aynısını yaptım, makinenin deterjanını koydum ve makineyi çalıştırdım, masanın üstünü bir bezle sildim, her ne kadar nemli ve kırışmış kumaş parçasıyla ışıl ışıl metalin buluşmasında tiksindirici bir taraf olsa da bezi sıkıp musluğun üstüne astım, oturma odasına girdim, babaannemin oturduğu koltuğun yanında durdum.

"Ben yatsam iyi olacak sanırım," dedim. "Uzun bir gün oldu."

"O kadar oldu mu saat?" dedi. "Evet, ben de yatarım birazdan o zaman."

"İyi geceler," dedim.

"İyi geceler."

Gitmek üzere arkamı döndüm.

"Karl Ove?" dedi.

Tekrar ona döndüm.

"Bu gece de yukarıda yatmayacaksın değil mi? Aşağı katta yatarsan daha iyi olur. Hani bizim eski yatak odamız var ya. Yanı başında banyosu da var."

"Var evet," dedim. "Ama sanırım ben yerimde yatacağım, yukarı yerleştik bir kere."

"Evet, evet," dedi. "Neyse, nerede istersen orada yat. Hadi iyi geceler o zaman."

"İyi geceler."

Odaya girmiş soyunmaya hazırlanırken, aşağıda yatmamı istemesinin benim için değil kendisi için olduğunu fark ettim. Tişörtümü tekrardan üzerime geçirdim hemen, yatak örtüsünü topladım, yorganı rulo yapıp koltuk altıma sıkıştırdım, diğer elimle valizimi aldım ve yeniden aşağı indim. İkinci katın koridorunda onunla karşılaştım.

"Fikrimi değiştirdim," dedim. "Söylediğin gibi aşağı kat daha iyi."

"Evet, değil mi?" dedi.

Peşinden merdivenlerden aşağıya indim. Koridorda bana döndü.

"İhtiyacın olan her şey var mı, peki?"

"Var var," dedim.

Sonra küçük odasının kapısını açtı ve gözden yitti.

Yatacağım oda henüz temizlemediğimiz odalardan biriydi, ama eşyalarının, saç fırçalarının, bigudilerinin, mücevherlerinin, mücevher kutusunun, elbise askılıklarının, geceliklerinin, bluzlarının, iç çamaşırlarının, havlularının, makyaj malzemelerinin, bakım malzemelerinin etrafa saçılmış olması, komodininin üstüne, yatağının üstüne, açık dolabın raflarına, yere, pencere pervazına saçılmış olmasını umursayamayacaktım, yatağın üstünü elimle süpürdüm, çarşafı geçirip yorganı serdim, soyundum, ışığı kapayıp yattım.

Hemen sızmış olmalıyım, çünkü sonraki hatırladığım, uyanıp, gece lambasını açıp saate baktığımdı, saat ikiydi. Dışarıda merdivenlerden ayak sesi geliyordu. Hâlâ uyku sersemi olmamla ve muhtemelen rüyamda gördüğümle de alakalı olarak ilk aklıma gelen babamın geri gelmiş olduğuydu. Hayalet olarak değil; ete kemiğe bürünüp. İçimdeki hiçbir şey bunun aksini iddia edemiyordu, korkmuştum. Ama sonra, öyle hemen değil, bu fikrin ne kadar gülünç olduğunu fark ettim. Babaannemin odasının kapısı aralıktı. İçeri baktım. Yatağı boştu. Merdivenleri çıktım. Muhtemelen bir bardak su içiyordu, ya da belki uyku tutmamıştı ve televizyon seyretmeye çıkmıştı, ama emin olmak için yine de kontrol edecektim. Önce mutfak. Orada değildi. Sonra oturma odası. Orada da değildi. Özel misafirlere özel salona gitmiş olmalıydı.

Evet, pencere kenarındaydı.

Bir sebepten varlığımı belli etmedim. Sürgü kapının gölgesinde durup, onu izledim.

Sanki bir transa girmiş gibiydi. Kıpırdamadan duruyor, bahçeye bakıyordu. Ara sıra dudaklarını kıpırdatıyordu, sanki kendi kendine fısıldıyordu. Ama hiç ses çıkmıyordu.

Harekete geçeceğini hiç belli etmeden bir anda döndü ve bana doğru yürümeye başladı. Herhangi bir tepki veremedim, öylece

durup gelmesini izledim. Yarın metre önümden geçti, gözleri yüzümde gezinmesine rağmen beni görmedi. Sanki bir mobilyaymışım gibi doğruca yanımdan geçip gitti.

Aşağı kattaki kapının kapanma sesini duyana dek bekledim.

Yatak odasına döndüğümde, yine korkmuştum. Ölüm her yerdeydi. Ölüm koridorda, babamın eşyalarıyla dolu zarfın olduğu montun içindeydi, ölüm yukarıda onu buldukları koltuktaydı, ölüm onu aşağı taşırken kullandıkları merdivendeydi, ölüm dedemin karın boşluğu kanla dolu bir şekilde yere devrildiği banyodaydı. Tıpkı çocukluğumdaki gibi, gözlerimi yumarsam ölülerin geleceği düşüncesini akla getirmemek imkânsızdı. Ama gözlerimi yummak zorundaydım. Ve tut ki bu çocukça fikirleri ciddiye almamayı başarsam bile babamın cansız bedeninin aniden beliren görüntüsünden kurtulmanın bir yolu yoktu. Beyaz tırnaklarıyla kenetlenmiş elleri, sararmış teni, çökmüş avurtları. Bu görüntüler hafif uykumun en derinlerine kadar bana eşlik etti, öyle ki, bilincim yeniden açıldığında, cesedinin dolapta olduğundan emindim, dolabı açtım, orada asılı tüm elbiseleri karıştırdım, diğer dolapları da teker teker açtım, ve açıp hepsine baktığımda, yatağa tekrar yattım ve uyumaya devam ettim. Rüyamın kimi kısımlarında ölmüş, kimi kısımlarında canlıydı, kimi kısımlarında şimdiki zamanda, kimi kısımlarında geçmişteydi. Beni tamamen ele geçirmiş gibiydi, kontrolü altına almıştı, en sonunda, saat sekizde uyandığımda, aklıma gelen ilk düşünce o gece bana musallat olduğuydu, diğer düşünce ise onu yeniden görmek zorunda olduğum.

İki saat sonra babaannemin oturduğu mutfağın kapısını kapattım, telefonun yanına gittim ve levazımatçının numarasını çevirdim.

"Alo, Andenæs Levazımatçısı."

"Alo, merhaba, Ben Karl Ove Knausgaard. Geçen gün abimle beraber uğramıştık. Babamla ilgili. Dört gün önce ölmüştü..."

"Evet, merhaba."

"Dün gelip onu görmüştük... Ama acaba onu yeniden görmem mümkün mü diye sormak istemiştim? Eğer olursa son bir kez..."

"Evet, elbette görebilirsiniz. Ne zaman uygun size?"

"Mm," dedim. "Öğleden sonra nasıl? Üç? Dört?"

"Üç diyelim mi?"

"Olur."

"Şapelin önünde buluşuruz."

"Tabii."

"O hâlde anlaştık. Harika."

"Çok teşekkürler."

"Rica ederim."

Görüşmenin bu kadar sorunsuz geçmesinden ötürü rahatlayarak, bahçeye çıktım ve çimleri biçmeye devam ettim. Gökyüzü bulutluydu, yumuşak bir ışık vardı, hava ılıktı. İşim iki gibi bitti. Sonra babaannemin yanına gidip ona bir arkadaşımla buluşacağımı söyledim, üstümü değiştirdim ve şapele doğru yola koyuldum. Giriş kapısının önünde aynı araba duruyordu, kapıyı çaldığımda aynı adam açtı. Beni başıyla selamlayıp, bir gün önce girdiğimiz odaya götürdü, kendisi girmedi, ve ben yine babamın önünde durdum. Bu sefer beni bekleyen şeye karşı hazırlıklıydım, bedeni, ki geçen süre içerisinde cildi daha da koyulaşmış olmalıydı, bir gün önce beni darmadağın eden duygulardan hiçbirini uyandırmadı. Gördüğüm artık cansız hâliydi. Yani bir zamanlar babam olan kişinin üstünde yattığı sedyeyle, ya da sedyenin durduğu yer ile, ya da pencerenin altındaki prizle, ya da hemen yanı başındaki lambaya uzanan kabloyla arasında bir fark yoktu. Zira insan dediğin dünyanın yalnızca canlılarda değil cansız nesnelerde de tekrar tekrar ürettiği birçok formdan biridir; kuma, taşa ve suya çizilidir. Ve hayatın her zaman en önemli boyutu olarak algıladığım kasvetli, boğucu ölüm, su sızdıran bir borudan, rüzgârda çıtırdayan bir daldan, askıdan kayıp yere düşen bir ceketten öte bir şey değildi.

Karl Ove Knausgaard'a özel sitemizi keşfedin.

kavgam.monoklkitap.com

Kavgam'ın ilk iki cildinde sıtma ateşine tutulmuş gibi oldum. Dört gün boyunca okumaktan başka çok az şey yaptım, e-postalarımı cevaplamadım, köpeğimi yürüyüşe çıkarmadım, bulaşıklar lavaboda yığıldı. Anlatının ışıkları sizi olduğunuz yere mıhlıyor, tıpkı otobanın ortasında kalakalmış bir hayvan gibi.
Dwight Garner, New York Times

"Kalp için hayat basittir: Atabildiği kadar atar. Sonra durur."

Hiçbir sır bırakmayan bir dürüstlükle yazıyor Knausgaard. O yazdıkça nefesler tutuluyor, heyecandan kalp çok kereler duracak gibi oluyor. Onun yaşamına giriyor, kendi kalbinizden çok ama çok uzaklara gidiyorsunuz ama bir anda orada sadece kendi kalbinizin attığını duyuyorsunuz. Knausgaard Kavgam'da eşsiz bir ustalıkla bize yaşamlarımızı geri veriyor.

Bırakamıyorum, bırakmak istiyorum, bırakamıyorum, sadece bir sayfa daha, sonra akşam yemeğini hazırlayacağım, bir sayfa daha...
Västerbottens-kuriren - İsveç

ISBN 978-605-5159-27-6

@monokledebiyat | 26 tl